

הלכות נדה לרמב"ן אמר משה בר נחמן שאל שאלו ממנו קצת החברים מאנשי יראת השם ומן החרדים אל דברו לחבר אליהם הלכות נדה פי הם מן הצורך ואען לאמר דרשו מעל ספר ה' וקראו אחת מהנה לא נעדרה שפבר קדמני א' קדוש דורש ולו נאה לדרוש וחבר בהם ספר נכבד לבעלי הנפש והיתה על ידי תשובתם הנה נהנו חכמי הדורות לתרגם הלכות שחיטה איש ואיש פכתבו וכלשונו להקל למודם ורואים אנו שהדברים ק"ו בצורך המלאכה הזאת והסכמתי לדעתם וזכות הרחמן וזכותם יזפני לבא עד חקר הדברים ותכליתם ולבאר אממתם אמן: פרק ראשון א הנדה האמורה בתורה כל שראתה דם בבשרה ממקור דמיה בין שלא ראתה אלא טפה אחת פחדל או פחות מפן בין שהיתה שופעת דם ז' ימי' ופסקה בסוף יום ז' דין א' הוא וטובלת בלילה שהיא ליל שמיני וטהורה לבעלה וזו היא נדה האמורה בתורה שנאמר שבעת ימים תהיה בנדתה חזרה וראתה מליל ח' ואילך זו היא הנקראת זבה שנא' ואשה כי תזוב על נדתה מפי השמועה למדו ימים רבים ג' לומר שאם ראתה אחר זמן נדתה או סמוך לנדתה ג' ימים רצופים שפכל יום תראה דם אפי' טפה פחותה מן הסרדל הרי זו זבה גדולה ומאחר שתפסוק ראיתה צריכה לספור ז' ימי נקיים חוץ מן היום שפוסקת בו וטובלת ביום ז' לספירה אחר שתגז החמה וטהורה לבעלה שנאמר וספירה לה שבעת ימים ואחר תטהר: ב פל חייבי טבילות טבילתן ביום ספירתן אחר הגז החמה מיד חוץ מנדה ויולדות שטבילתן בלילה שלאחר ספירה שנא' בנדה שבעת ימים תהיה בנדתה השבעה פולן בנדות וכן יולדות זכר בליל שמיני ויולדות נקבה בליל (ט"ז) [ט"ו] שהיולדות בנדה כמו שיתבאר: ג ימים אלו שהנדה סופרת צריכין שלא תהא טומאה מפסקת ביניהן ואם ראתה אפי' ביום ז' סמוך לשקיעת החמה סותרת כל המגן וחוזרת וסופרת ז"נ רצופים לפיכך אע"פ שטובלת ביום ז' מאחר הגז אם שמשה בו ביום ה"ז תרבות רעה ובעילתן תלוי' שמא תראה ותסתור פדין זבה גדולה: ד אין יום אחד הלכה למשה מסיני [רק] ה"א יום הסמוכין לז' ימי נדות בלבד שהאשה נעשית בהם זבה אבל מאחר שנשלמו ה"א חזרה לימי נדות שאפ' רואה בהן ז' טובלת בליל שמיני וטהורה כמו שביארנו.

וי"א ימים אלו הם הנקראים י"א יום שבין נדה לנדה מפני זה הטעם שביארנו: ה הרואה בתוך י"א ימים הללו יום א' בלבד בין שראתה בתחלת הלילה בין שראתה בסוף היום ופסקה משמרת כל הלילה ואם לא ראתה פלום משפמת למחר וטובלת לאחר הגז החמה ראתה גם ביום שני ופסקה בו משמרת יום ג' אם לא ראתה משפמת וטובלת לאחר הגז החמה ובספירת ימי' [אלו] נקראת שומרת יום פנגד יום וזו היא שחכמים קוראין אותה זבה קטנה: ו אע"פ שטובלת ביום ספירתה בין בשני בין בשלישי לאחר שתגז החמה מיד ונהרי הוא טהורה אינה משמשת כל היום מפני שהיא תלוי' שמא תראה ותסתור פדין זבה גדולה: ז אין אחד עשר עצמו צריך שימור מן התורה אלא אם ראתה בו טובלת בלילה וטהורה שהרי יום י"ב מימי נדות ואינו מצטרף לזיבה: ח אין בין זבה גדולה לזבה קטנה אלא ספירת ז' ונהבאת קרבן שזבה גדולה צריכה לספור ז' ימים נקיים וזבה קטנה אינה סופרת אלא יום א' בלבד וזבה גדולה מביאה קרבן פשתטהר ולא זבה קטנה אבל לענין טומאה ואיסור ביאה שתיהן שוות: ט ספירת הנדות והזיבה פך הוא הרואה דם תחלה יושבת ז' לנדתה ראתה יום ח' נעשית זבה קטנה ושומרת יום פנגד יום ראתה יום ט' שומרת יום פנגד יום ראתה יום י' ה"ז זבה גדולה וצריכה ז"נ: י משעשה שהאשה

נעשית זכה גדולה אינה חוזרת לימי נדות עד שתספור ז"נ כיצד הרי שראתה ג' ימי בסוף י"א ושופעת נראתה גם ביום רביעי שהיא מן הימים הראונו לנדה אפי' התחילה נקיים שלה וסתרה וחזרה למנותן וסתרה אינה אלא זכה שפותרת וכשתשלים ז"נ ותראה תחזור לתחלת ימי נדה בין שהתחילה לראות בראשון של י"א בין ג' אחרונים שהן תשיעי וצשירי וי"א מפיון שנעשות זכה גדולה אפי' שופעת אח"כ יום משתפור ז"נ ותראה תחזור לתחלת ימי נדה: יא ראתה נדה בתחלה ולא ראתה בי"א יום משתראה ביום י"ט לראיתיה היא נדה בתחלה לא ראתה עד יום כ"ו אין מונין ליום הראוי לזיבה אלא ה"ז תחלת נדה: יב אין זיבה אלא בי"א שסמוכין לז' שראתה בהן נדות והזהר במנין שפבר טעה בו א' מגדולי המחברים: יג ימי נדתה שאינה רואה בהן עולין לה לספירת זיבה קטנה שאם ראתה יום צשירי לזיבה ניום י"א נראתה ביום י"ב אם עבר עליה יום א' בלא ראיה מן הו' שמשלמת לנדתה טובלת בליל ח' לנדתה וטהורה אבל בזיבה גדולה אצ"ל שהרי אינה נעשית זכה כמו שבארנו: יד אין האשה טמאה עד שתראה דם ממקום דמים והוא המקום שחכמים קוראין אותו חדר ואין כל המשקה הינצא מן החדר מטמאה אלא הדם בלבד ומראות היו לחכמים שבהן מטמאין הדמים וכל שאינו מאותן המראות מטהרין אותו: טו פשנתמעט לבן של חכמים מפני פנוד הגלות ותכיפת הצרות חששו שפא יבואו לטעות בדבר שזדונו פרת שהרי אפשר שתראה האשה בימי נדתה ז' ימים ויהיה של ו' דם טהור ושל יום ז' דם טמא ואפילו מראה דם לחכם גדול ויבקי אפשר שתטעה בעצמ' במנין הנדות והזיבה: טז הרי שראתה בסוף י"א מימי הזיבה ומחרתו וטעתה והיתה סבורה שראיה ראשונה בימי הנדות ומונה ממנה ואינה ראויה למנות אלא מיום המחרת שבו התחיל נדוטה לפיכך עמד רבינו הקדוש ותקן שכל אשה שתראה יום א' תספור ו' נקיים ואם ראתה שנים תשב ו' נקיים ואם ראתה ג' תשב ז' נקיים ובכל ימים שתראה פך היא נדונה וא"צ להראות דם לחכם ולא למנות ימי נדות וזיבה: יז אע"פ שזו התקנה אין בה בית מיוחד החמירו בנות ישראל ע"ע שאפ' ראתה יום א' טפה כל שהוא פסק הדם סופרת לה ז' נקיים בין שראתה בעת נדתה בין שראתה יום א' או ב' או ז' פולן או יותר משפסוק הדם סופרת ז"נ כדין זכה גדולה: יח ומפני מה החמירו בנות ישראל פך על עצמן כדי שיהיו בכל זמן מונות מנין א' ולא תשפנה מנהגן בין א' לג' ימים.

הרי שראתה ג' ונעשית זכה התחילה וכפרה עד ו' נקיים נראתה בז' טפה כחךדל ודאי צריכה לישוב ז"נ ויש שאינן בקיאות בין תחילת ראי' לסתירת הספירה ויבא הדבר לידי טעות: יט חומרא זו שנהגו בנות ישראל הוכשרה בעיני חכמים ועשו אותה כהלכה פסוק' בכל מקום לפיכך אסור לאדם להקל בה ראשו לעולם: כ אעפ"י שדין הנדה לטבול ביום ז' מאחר שתניח החמה גזרו חכמים שלא יהיו עושות כן כדי שלא יהיו משמשות ביומן ויהא להם תרבות רעה שפא תראה ותסתור אלא טובלת בלילה שהיא תחלת ח'.

ויש מן הגאונים שהורה שלא עלתה לה טבילה. ולא יראה זה.

פרק שני א ספירת ז' נקיים שהאשה סופרת לזיבתה בין בזה"ז בין בדין תורה פך היא בודקת עצמה יפה יפה ואם פסק הדם מתחלת לספור מיום המחרת אפילו ראתה בשחרית ואח"כ בדקה עצמה נהרי פסקה א"צ בדיקה אחרת כל היום ואין חוששין שפא חזרה

וְרֵאֲתָהּ בְּלִילָהּ אוֹ בֵּין הַשְּׁמֵשׁוֹת אֲלֵא לְמַחֵר מִתְחַלֵּת לְסִפְּוֹר ז"נ: ב רֵאֲתָהּ בְּזֶמַן הַזֶּה יוֹם
רֵאשׁוֹן בְּשַׁחֲרִית וּפְסָקָה בּו בְּיוֹם אֵינָה מוֹנָה מִיוֹם הַמַּחֲרַת עַד שְׁתַּחֲזוֹר לְבִדּוֹק וְיִהְיֶה יָדִיָּה
בֵּין עֵינָה כָּל בֵּין הַשְּׁמֵשׁוֹת שְׁחֻזְקַת כָּל יוֹם הָרֵאשׁוֹן כְּלוּ שְׁחֻזְקָה מְעִין פְּתוּחַ וְדַמְיָה
חֻזְרִין לָהּ אַע"פ שְׁפָסָקָה בְּשַׁחֲרִית.

וְיֵשׁ מִקְּוִל בְּדָבָר מִכֵּינּוֹן שְׁבִדְקָה וּפְסָקָה הַדָּם וּלְאַחַר זְמַן מְצָאָה טְהוֹרָה ה"ז בְּחֻזְקַת טְהוֹרָה:
ג לֹא בְּדָקָה עֲצָמָה בְּיוֹם הַפְּסָקָה וּבְדָקָה עֲצָמָה לְאַחַר שְׁנַיִם וְשְׁלֹשָׁה יָמִים וּמְצָאָה טְהוֹר
הָרִי הִיא פְּחֻזְקַת טְוִמָּאָה.

לְעוֹלָם אֵינָה סוֹפְרַת עַד שְׁתַּבְּדוֹק. אִם פְּסָקָה מוֹנָה מִיוֹם שֶׁל מַחֵר וְאֵילָף: ד כָּל ז' הַיָּמִים
צָרִיכָה בְּדִיקָה פְּעַם א' בְּכָל יוֹם.

בְּדָקָה בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן אוֹ בְּשֵׁנִי אוֹ בִּג' וְשׁוּב לֹא בְּדָקָה בּוֹדְקַת בְּשַׁעַת טְבִילָתָהּ וְדִיָּה אִפִּי
בְּיוֹם ז' בְּלִבְד ד"ז בְּחֻזְקַת טְהוֹרָה שְׁהָרִי בְּדָקָה וְהַפְּסִיקָה קִיּוּם לְכֹן: ה יִשְׁבָּה לָהּ כָּל ז' וְלֹא
בְּדָקָה וּבְיוֹם ח' בְּדָקָה אַע"פ שְׁהַפְּסִיקָה כְּבָר בְּטְהוֹרָה קוֹדֵם שְׁתַּסְּפֹר אֵין לָהּ אֲלֵא יוֹם א'
וּמְשַׁלֵּמַת עָלָיו שְׁשָׂה וְטוֹבְלַת: ו בְּדִיקָה זֹאת שְׁהַנְּשִׁים בּוֹדְקוֹת צָרִיכָה שְׁתַּהֲיָה בּוֹדְקַת
בְּצִמְרָן גָּפֶן נָקִי אוֹ בְּצִמְרָן נָקִי וְרָף אוֹ בְּבִגְדֵי פִשְׁתָּן יִשְׁנִים שְׁחֻזְקִין.

וְכוֹלֵן צָרִיכִין שְׁיִהְיֶה לְבָנִים כְּדִי שְׁיִהְיֶה כָּל מְרָאָה שְׁיִוְצָא מִמֶּנָּה נִיכָר בְּהֵן וּבְגָדִים אֵלו
שְׁבוֹדְקַת בְּהֵן נִקְרָאִים עֲדִים: ז כִּי צַד בּוֹדְקַת אֵת עֲצָמָה מְכַנְסַת אֵת הָעַד לְאוֹתוֹ מְקוֹם
וּבּוֹדְקַת בּו בְּכָל חוֹרִין וְסִדְקִים וְרוֹאָה אִם יֵשׁ בְּעַד שׁוּם מְרָאָה הָרֵאשׁוֹי לְטִמָּא אוֹתָהּ לֹא
הַכְּנִיסָה הָעַד לְחוֹרִין וְלְסִדְקִים אֵין זֹו בְּדִיקָה אֲלֵא קִיּוּם וְלֹא עֲשֻׁתָה כְּלוּם וְאֵין צ"ל שְׁאֵין
חֻזְקָה בְּדִיקָה אַע"פ שְׁלֹא מְצָאָה בּו כְּלוּם: ח כְּבָר בְּאַרְנוֹ ז' יָמִים נָקִים צָרִיכִין שְׁיִהְיֶה
רְצוּפִין וְלֹא תַהֲיָה רֵאשִׁית דָּם מִפְּסָקַת בִּינִיָּהּ אִפִּי רֵאֲתָהּ בְּסוּף יוֹם הַשְּׁבִיעִי סְמוּךְ לְשִׁקִּיעַת
הַחֲמָה אוֹ בֵּין הַשְּׁמֵשׁוֹת שְׁהוּא סָפֵק סוֹתְרַת כָּל הַמְּנִין וְחוֹזְרַת לְמְנוֹת עַד שְׁיִהְיֶה לָהּ ז'
רְצוּפִים נָקִים לְגַמְרִי: ט הַפּוֹלְטַת ש"ז בְּתוֹךְ יָמֵי הַסְּפִירָה סוֹתְרַת אוֹתוֹ יוֹם וְאֵינָה סוֹפְרַתוֹ
נְמַצָּאת מוֹנָה בְּכָאן בְּסִירוּגִין לְפִיכָף הַמְּשַׁמְשֵׁת מִטְּהוֹרָה וְרֵאֲתָהּ וּפְסָקָה בּו בְּיוֹם אֵינָה
מִתְחַלֵּת סְפוֹר שְׁבַעָה נָקִים עַד שְׁיַעֲבְרוּ עָלֶיהָ שְׁשָׂה עוֹנוֹת שְׁלֵמוֹת מְשַׁעַת שְׁיִמּוּשָׁה
חוֹשְׁשִׁין שְׁמָא תְּפִלּוּט שְׁכַבַת זָרַע וְתַסְתּוֹר מְכָאן וְאוֹלָף אֵין לְחוּשׁ שְׁכַבַת הַסְּרִיחַ שְׁכַבַת
זָרַע בְּמַעֲיָה וְאֵינָה מְטַמְּאָה: י בַּד"א בְּזֶמַן שְׁלֹא הִלְכָה בְּרַגְלֶיהָ אֲבָל הִלְכָה בְּרַגְלֶיהָ אַחַר
תְּשֻׁמִּישׁ יִרְאָה לִי שְׁאֵין חוֹשְׁשִׁין לָהּ שְׁכַל מַה שְׁיֵשׁ לָהּ לְפִלּוּט פְּלִטָה בְּהִלּוּכָה וְיֵשׁ שְׁהוֹרוּ
שְׁאֵין פּוֹלְטַת ש"ז סוֹתְרַת כְּלוּם אֲלֵא לְעַנְיַן הַטְּהוֹרוֹת כְּדָרָף טְוִמָּאָתָה כְּפֹ סְפִירַתָּה: יא
הָאִשָּׁה סוֹפְרַת לְעֲצָמָה שְׁנַאֲמַר וְסִפְרָה לָהּ לְעֲצָמָה וְנַאֲמַנַת לוֹמַר טְבִילָתִי וְטְהוֹרָה אֲנִי
הַחֻזְקָה נִדָּה בְּשִׁכְבוֹתֶיהָ כְּגוֹן שְׁלוּבְשֵׁת הַבְּגָדִים הַמְּיוֹחָדִים לָהּ לִימֵי נְדוּת אֵינָה נַאֲמַנַת
אַמְרָה לוֹ טְמָאָה אֲנִי וְחֻזְרָה וְאַמְרָה לוֹ טְהוֹרָה אֲנִי אֵינָה נַאֲמַנַת וְאִם נִתְּנָה אִמְתָּלָא לְדַבְרֶיהָ
נַאֲמַנַת כִּי צַד תְּבַעָה בְּעֵלָה וְאַחֻתוֹ אוֹ אִמּוֹ עֲמָה בְּחֻזְרָה וְאַמְרָה לוֹ טְמָאָה אֲנִי וְאַח"כ חֻזְרָה
וְאַמְרָה טְהוֹרָה אֲנִי וְלֹא אִמְרַתִּי לָהּ תְּחַלָּה טְמָאָה אֲנִי אֲלֵא מִפְּנֵי אַחֻתָּהּ אוֹ אִמָּךְ שְׁמָא
יִרְאוּ אוֹתָנּוּ נַאֲמַנַת וְכֹן כָּל פִּיּוּצָא בְּזֶה: יב הַסּוּמָא בּוֹדְקַת עֲצָמָה וּמְרָאָה לְחַבְרָתָה אֲבָל
הַחֻזְקָה שְׁשׁוֹטוֹת צָרִיכוֹת פְּקָחוֹת לְבִדּוֹק אוֹתוֹן וְלִקְבּוֹעַ לְהֵן וְסִתּוֹת וְאַח"כ יִהְיֶה מְנוֹתְרוֹת
לְבַעֲלֶיהֶן: יג הַקּוֹבַע לָהּ וְסִת הָרִי הִיא פְּשָׁרַת הַנְּשִׁים לֹא הַקּוֹבַע לָהּ וְסִת חוֹשְׁשֵׁת לוֹ מִל'
יוֹם לל' יוֹם וּבּוֹדְקַת ע"י פְּקָחוֹת שְׁכָף עוֹנַת רֵאֲנָה לְרוֹב הַנְּשִׁים כְּמוֹ שְׁתַּבְּאָר: יד וְחֻזְקַת

הפנות עד שלא הגיעו לימי הנעורים הרי הן בחזקת טהרה ואין הנשים בודקות אותן: טו כל האשה שמרבה לבדוק עצמה תמיד בין בימי הספירה בין בימים שלא ראתה בהן ה"ז משנבחת ואף עפ"י שיש לה נסת קבוע שאפשר שיבא לה דם בלא שעת נסתה ישבה ולא בדיקה בין באונס בין ברצון הרי זה בחזקת טהרה חוץ מאחר הנסת הקבוע כמו שיתבאר: פרק שלישי א אין הפרש בין אשה גדולה לקטנה בטומאת נדות וזיבות אלא אפי' בא דמה ביום לידתה טמאה וכל הנשים מתטמאות בנדות בין שפחה בין משוחררת וגורת: ב האשה מטמאה בין באונס בין ברצון ואפי' לא יצא הדם לחוץ אלא נעקר מן המקור ועדיין הוא בבית החיצון טמאה ובית החיצון זהו בית השינים מקום שמגיע אליו האצבע בשעת גמר ביאה ובית השינים עצמו כלפנים: ג בזמן הגה שאין בקיאות בדבר כל שהאשה מוצאה דם בעד שלה טמאה: ד המראות שהיו חכמים מטמאין בהן חמש הן האדום פדם הקנה והשחור כדיו וכקרן פרפום וכמימי אדמה ממקום ידוע בא"י וכמזג יין השרוני ואין אנו צריכין לכתוב משפטי בדיקות שפבר גזרו עליהן בזמן הגה כל שיש בו מראה אדמומית כלל בין שהיה עמוק הרבה או דיקה הרבה טמא וכן כל מראה שחרות אבל הירוק והלבן אף על פי שסמיכתו פדם ה"ז טהור: ה נאמנת אשה לומר כמראה זה ראיתי ואבדתי ואם היה ירוק או לבן מטהרין לה: ו ראתה דם עבה הרבה טמאה יתר מין אפי' השליכה כמין קליפות וכמין יבחושיין כל שיש בהן אדמימות או שחרות אעפ"י שהן קשין כאבן מטמאין אותה: ז המשלכת חתיכה בין אדומה בין לבנה או ירוק אעפ"י שאין עמה דם טמאה שא"א לפתיחת קבר בלא דם ופעמים שטמאה משום יולדת מפני החתיכה כמו שיתבאר: ח היה בה מכה תוף אותו מקום ונהרי הדם שותת יש מי שהורה שמתהרין אותה אפי' בזמן הגה ויראה לי שטמאין אותה שאם היה דם מכתה משונה מדם ראיתה טמאה דין התלמוד וא"כ פעמים אתה מביא אותנו להקיר ולבדוק בדמים: ט אשה שהשתנה מים ויצא דם עם מי רגליה בין מעומד בין מיושב ואפילו הרגיש בגופה ונודע אינה חוששת שהרגש' מי רגלים היא זו ובדוע שאין דם הפא עם מי רגלים אלא דם מכה: י הבועל את הבתולה אפילו היתה קטנה שלא הגיע זמנה לראות בועל בעלת מצנה וגומר ביאתו ופורש ויושבת ז' נקיים מאחר שיפסוק הדם כשאר הרואות מכאן אתה למד שאין תולין במכה שאין לה מכה גדולה מן הקטנה שנבעלה והדם שותה ממנה מחמת הבעילה: יא אפי' לא ראתה דם בתולים אין אומרים שמא הטה ועדיין בתוליה קיימין שאין ההטייה מצויה אלא הואיל ובעל חוששין שמא ראתה טפה דם כחרדל ואבדתו לפיכך גומר ופורש ממנה ז' נקיים חוץ מיום הבעילה כשהוא גומר בעלת מצנה ופורש יראה לי שהוא מותר לפרוש מיד כשבעל שאם אין מתירין לו כן לבו נקפו ואומר עם הטמאה שמשתי ויש שהורה שצריך להמתין עד שתמות תאנתו ויפרוש כשם שצריך במשמש עם האשה ופרסה נדה כמו שיתבאר: יב האשה שתבעוה לינשא ונתפייסה צריכה לישב ז' נקיים ואפילו בדיקה עצמה בשעת התביעה שמא מחימודה לאיש ראת' דם טפה כחרדל ואבדה וצריכה בדיקה תוף ז' וטבילה בליל ח' כשאר הרואות ואע"פ שלא בדיקה ביום התביעה להפסיק בין טומאה לטהרה מונה מיום שלאחריו שאין ראית חמוד אלא ראיה קטנה לשענתה לפיכך אינה צריכה לבדיקת הספק: פרק רביעי א אין האשה מתטמאה מן התורה עד שתרגיש בשעה שהדם יוצא בבשרה ומד"ס שכל המוצאה פתם דם על גופה או על בגדיה אע"פ שלא הרגישו ואע"פ שפדיקה

עצמה ולא מצאה דם ה"ז טמאה ובזמן הזה מונה ז"נ חוץ מיום המציאה: ב קטנה שלא ראתה דם מימיה בין בתולה בין בעולה פתמה טהור עד שתראה דם שלש פעמים: ג שפעה ד' וה' ימים או שהיתה מדלפת אינה אלא ראי' א' עד שתפסיק: ד אחד הפתם הנמצא על בשרה ואחד הנמצא על בגדיה אינו מטמא עד שיהי' בגדים הקילקו ועוד.

שהוא יותר מט' עדשות שהן ג' על ג'. נזדמן לה גרים גדול מין משערת בו שיעור גרים של פתמים להקל: ה פתם ארוך מצטרף לכגרים נמצא טפין טפין בבגדי' אין מצטרפות: ו פתם הנמצא על דבר שאינו מקבל טומא' טהור ואינה חוששת לו כיצד ישובה ע"ג אבנים או שפדקה הקרקע וישובה עלי' ונמצא פתם על הקרקע כשעמדה ה"ז טהורה כל שאינו מקבל טומאה לא גזרו על הפתם שימצא בו: ז מצאה ע"ג בגדים אפי' שיהיו כלי צבעונין מנין שהדם ניכר בהן טמאה: ח לא בכל מקום שתמצא הדם בבשרה תטמא משום פתם עד שימצא פנגד בית התורפה כיצד נמצא על עקבה טמאה שמה נגע בבית התורפה בעת שיבתה וכן אם נמצא על שוקיה ועל פרסותיה מבפנים והם המקומות הנדבקות זו בזו בעת שתעמוד ותדבוק רגל ברגל ושוק בשוק ה"ז טמאה נמצא על ראש גודל רגלה טמאה שמה נטף על רגלה בעת שהלכה וכן כל מקום שאפשר שניתז עליו דם נדתה כשתלך ונמצא שם דם טמאה וכן אם נמצא דם על ידה אפילו על קשרי אצבעותי' טמאה שהידים עסקניות הן אבל אם נמצא הדם על שוקה ועל פרסותי' מבחוץ או מן הצדדים ואצ"ל אם נמצא למעלה מן הירכיים ה"ז טהורה שאין זה אלא דם שניתז עליה ממקום אחר: ט היתה יודעת שנזדקרה בדבר המזדקר בבת ראש והגביהה רגלי' למעלה מראשה אפילו מחגור ולמעלה טמא' בין מלפניה ובין מלאחריה: הפתם שנמצא על בשרה שהי' ארוך פרצועה או עגול או שהי' טפין טפין או שהי' ארוך הפתם כל רוחב ירכה בכל ענין שימצא הואיל והוא פנגד בית התורפה ה"ז טמא' ואין אומרים אילו נטף מן הגוף לא הי' פזה שכל הדם הנמצא במקומות אלו מחמירין בו ואע"פ שהוא ספק: יא הפתם שנמצא על החלוק שלה מחגור ולמטה אפי' נמצא מבחוץ טמא' מחגור ולמעלה טהורה ואע"פ שנזדקרה נמצא על בית יד שלה אם מגיע פנגד בית התורפה אפי' בשעה שהיא שוחה הרבה טמא' ואם לאו טהורה היתה פושטתו ומתפסה בו כל הלילה כל מקום שימצא הדם טמאה: יב כל פתם שאמרנו שהיא טמאה בגללו אם יש לה דבר לתלות בו ולומר שמה פתם זה מדבר פלוני הוא אם נמצא על הבגד ה"ז טהורה שלא אמרו חכמים בדבר להחמיר אלא להקל ואם נמצא על בשרה ספיקו טמא ואינה תולה בו ואם היתה לתלות בבשרה כמו בחלוקה תולה וספיקו טהור: יג כיצד שחטה בהמה חיה או שנתעסקה בכתמים או שישבה בצד העסוקים בהם עכשיו או שעברה בשוק של טבחים ונמצא דם על חלוקה טהורה ותולה בדברים אלו שמהן בא הפתם: יד נמצא הפתם על בשרה בלבד מחגור ולמטה טמאה שאילו היתה דם זה מן השחיטה או מן השוק היתה לו שימצא על בגדיה והואיל שנמצא על בשרה ולא על בגדיה טמאה: טו נמצא מן החגור ולמעלה תולה שאינו היתה דם נדה לא נמצא למעלה נזדקרה הואיל ואפשר שניתז מגופה אינה תולה: טז היתה בה מפה אע"פ שחיייתה אם יכולה להגלע ולהוציא דם ונמצא על בשרה או על בגדיה תולה במפה וכן כל פיוצא בזה: יז נמצא הפתם על בגדיה ובשרה כאחד תולה במאכלת שמה בעת שישבה נהרגה מאכלת ודם זה ממאכלת הוא לפי אינה מטמאה בפתם כגרים כמו שביארנו אבל אם מצאה הפתם יותר מכגרים אינה תולה

במאכלות: יח היתה מאכלות רצוצה במקצת הפתם אע"פ שהוא יותר מפגרים הרי זו תולה להקל: יט וכן בבנה ובעלה ואם היו ידיהן מלוכלכין בדם או שהיתה בהם מפה תולה ואומרת שמה נגעו בה לא ידעה ודם זה מתמתו הוא: כ היו הם עסוקים בדם ולא נראה בהם דם יראה לי שאינה תולה: כא אין מחזיקין דם ממקום למקום לתלות בו פיצד היתה לה מפה בכתפה ונמצא דם על שוקה אין אומרים שמה נגעה במפה ונגעה במקום זה וכן כל פיוצא בזה: כב אין תולין בין בגופה בין בחלוקה היתה פושטת החלוק בלילה ומתפסה בו תולה במפה להקל היתה מפה בצוארה ה"ז תולה בה מפני שהיא מחזירתו לפניה: כג ב' גשים שנעסקו בצפור אחר ואין בו אלא פסלע דם ונמצא על כל א' מהן פתם פסלע שתיהן טמאות נתעסקה בדם שא"א שיהיה ממנה פתם אלא פגרים ונמצא עליה פתם כב' גריסין ה"ז תולה פגרים בדם שנתעסקה בו וכגרים במאכלות נמצא הפתם יותר מב' גריסין אינה תולה נתעסקה באדום אין תולין בו בשחור.

נתעסקה בעוף שיש בו (ב') מיני דם הרבה ונמצא עליה מראה א' מהן תולה בו: פד אין האשה צריכה להקיף מראה כחמה למראה הדם שתולה בו אלא תולה מן הסתם עד שמתדע שזה שחור וזה אדום: כה היתה לובשת ג' חלוקות אם יכולה לתלות תולה אף בתחתון ואם אינה יכולה לתלות אינה תולה ואפ"ל בעליון: כו פיצד עברה בשוק של טבחים אעפ"י שנמצא הפתם על התחתון לבדו תולה אף בדם הטבחים לא עברה בשוק של טבחים וכיוצא בו אעפ"י שנמצא הפתם בעליון לבדו ה"ז טמאה: כז ספק עברה ספק לא עברה ספק נתעסקה ספק לא נתעסקה אינה תולה: כח עיר שיש בה חזירים או שהן באין לה תמיד אין חוששין לכתמים הנמצאים בחלוק: כט פתם הנמצא על הבגד ואין לה במה לתלות יש שחורה שבודקין אותה בסימנין ידועין אם עמד בעינו צבע הוא שדרה הדם לעבור ואין זו הוראה נכונה שאין בדיקת הסימנין דבר ברי פדי לטהר האשה לבעלה לא הונכרו בתלמוד אלא לענין טומאת מגע: ל אין האשה מתטמאה בכתם שפחלוק עד שיהא בדוק לה פיצד לקחה חלוק מן השוק לבשתו ולא בדיקה אותו ה"ז טהורה השאילה חלוק לנדה ישראלית או לעפ"ם שהגיע זמנה לראות וראתה פבר וחררה ולבשה אותו קודם בדיקה ונמצא עליו פתם ה"ז תולה בנדה או בעפ"ם שלבשה: לא [פשמ] שהו' תולה בחברתה נדה פה תולה בעצמה נדה שאם לבשה חלוקה בימי נדיתה ולא בדיקה אותו לבשתו בימי טהרתה בספירת הנקיים שלה הרי זה תולה בנדיתה: לב השאילה אותו לקטנה שנבעלה כל זמן שלא חיתה המפה ולנערה שלא ראתה מעולם כל ד' לילות ראשונים שדמיהן של אלו טהורין הן אעפ"י שעכשיו החמירו בהן ה"ז תולה בה מפני שששירפה מצוי אבל השאילתו לילדת בימי טהרה שלה בזמן הזה נראה לו שאינה תולה בה: לג השאילה אותה לזכה קטנה בין ביום הטומאה בין ביום השמור או לזכה גדולה בז' ימי נקוים וחררה ולבשה אותו קודם בדיקה ונמצא עליו ה"ז תולה בה: לד השאילה אותו ליושבת על הפתם אינה תולה בה שאין תולין פתם בכתם ונהרי שתיהן מקולקלות לכתם זה ואצ"ל שאם השאילתו לחברתה טהורה ששתיהן טמאות שמה מזו שמה זו: לה השאילה חלוקה וכבסה אותו ולבשתו ומצאה עליו פתם רואין אם דם הפתם מגלד השני טמאה והראשונה אין חוששין לה ואם היה מקדיר בידוע שלפני הכבוס וזו טהורה והראשונה טמאה: לו בדיקה חלוקה ומצאה טהור והשאילה אותו לחברתה ולבשתו ונמצא עליו פתם פשהחזירתו השואלת טמאה ואינה תולה בבעלת

החלוקה שיהיה בדיקה אותו קודם שהשאלתו לה: לזו ארנפה שלבשה חלוקה של קצרה ונמצא בו פתם אם מגיע כנגד בית תורפ' טמאה ואם לאו טהורה שפתם זה של קצרה הוא: לח שלש נשים היו ישנות פאחת והיו משולבות זו בזו ונמצא דם תחת א' מהן כולן טמאות בדיקה א' מהן עצמה מיד ומצאה עצמה טהורה הרי השפתים טמאות והיא טהורה בדיקו השפתים ומצאו טהור הרי הן טהורות והאחת טמאה בדיקו כולן ומצאו עצמן טהורות הרי כולן טמאות שדם זה מהן בא ואין כאן ראיה שנתלה באחד יותר מבחברתה בדיקה א' מהן מיד ומצאה טמאה השפתים טהורות תולה הפתם בזו: לט היו כולן ישנות כל אחת וא' במקומה ועלו דרך מרגלות המטה ונמצא דם תחת האמצעי שלשפתן טמאות תחת הפנימי היא ושפצה טמאות והחיצונה טהורה תחת החיצונה היא ושפצה טמאות והפנימית טהורה ואם לא עלו דרך מרגלות המטה אלא שלשפתן עברו דרך החיצונה כולן טמאות שמה דרך עברתן נפל הדם מהן: מ בד"א שדיקו כולן ומצאו טהור או שלא בדיקה א' מהן אבל אם בדיקה א' מהן מיד ומצאה טהורה ונחברתה לא בדיקה תולה טהורה בזו שלא בדיקה וה"ז שלא בדיקה טמאה וכן אם בדיקה ומצאה טמאה בזו תולין והשאר טהורות והוא שדיקה עצמה מיד כשראו הפתם בעוד שהן שוכבות על המטה או שמצאו אותן כשהן עומדות ממנה אבל עמדו להם משם ולאחר מכן מצאו הפתם אעפ"י שדיקה אחת מהן מיד אחד המציאה ומצאה טהור או טמאה כולן טמאות: מא שלש נשים שישבו כאחת על ספסל א' כשהן עירות ונמצא דם תחת אחת מהן היא טמאה והשאר טהורות שהרי בריא לה שלא נשמטה למקום חברתה נמצא ביניהן כולן טמאות: מב שלש נשים שלבשו חלוקה אחד או שישבו על ספסל א' זו אחר זו ונמצא עליו דם נ"ל שאעפ"י שדיקה עצמה מיד ומצאה טהור כולן טמאות שהדבר קרוב לתלותה יותר מחברותיה שכל המציאות במקום מציאתן תולין אותן להחמיר בדיקה מיד ומצאה טמאה הראשונות טהורות בדיקו הראשונות עצמן בשעת מציאת הפתם לא הועלו כלום שפכר פשוט אותו: מג אין כל הדברים אמורים אלא בזמן שכולן שוות אבל אם הייתה א' מהן ראוי לראות וא' אינה ראוי לראות ושאינה ראוי לראות: מד כיצד הייתה א' מעוברת וא' שאינה מעוברת המעוברת טהורה ושאינה מעוברת טמאה.

מניקה ושאינה מניקה מניקה טהורה זקנה ושאינה זקנה זקנה טהורה בתולת דמים ושאינה בתולת דמים הבתול' טהורה ואיזו היא בתולת דמים כל שהגיע זמנה לראות ולא ראתה מעולם בין בעולה בין בתולה: מה בד"א בזמן שישנו משולבות או שעלו דרך זו על זו אבל עלו דרך מרגלות המטה ונמצא פתם תחת א' מהן היא והסמוכה לה טמאה אע"פ שאינה ראוי לראות ונחברתה טהורה אע"פ שראוי לראות כמו שבארנו וכן הדין ביושבת על ספסל אם נמצא דם תחת א' מהן שאין תולין לעולם אלא בה וכן נ"ל בחלוקה וספסל שישבו עליו זו אחר זו שהראשונות תולות באחרונה שראוי לראות והיא אינה תולה בהן אע"פ שהן ראיות לראות והיא אינה ראוי לראות קרוב בה יותר כמו שבארנו: מו המקנה בעד הבדוק לה וטחתו ביריכ' או שהניחתו תחת הכר או תחת הפסת ונמצא עליו פתם אפי' משוה טמאה בכל שהוא ועם עגול עד שיהא בו פגרים ועוד כשאר הפתמים הניחתו בקונפסא אפי' עגול טמאה בכל שהוא: מז בדיקה עצמה בעד שאינו בדוק לה והניחתו בקונפס' ולאחר [כף] מצאה עליו דם נ"ל שהיא טהורה לגמרי והראשונים הורו בזה להחמיר והוא שיהא הפתם פגרים ועוד בין עגול בין משוה

וּכְדַבְרֵיהֶם רָאוּ לְנַהַג: מִחַ הַרְוָאָה פָּתַם צָרִיכָה בְּדִיקָה לַהֲפָסִיק בְּטִהְרָה וּמוֹנָה ז"נ חוּץ
מֵאוֹתוֹ יוֹם כְּמוֹ שֶׁרְאֵתָה דָם: מִט אֵין בְּפִתְמִי מִשׁוּם נֶסֶת כִּי צַד מִצָּא פָתַם בַּר"א אִפִּי ג'
פְּעָמִים לֹא קָבְעָה וְלֹא עָקַר' אוֹתוֹ חוּץ מִכְתָּמֵי הָעֵד הַבְּדוּק לֵה שְׁהֵן מְטַמְּאִין בְּכָל שֶׁהוּא
וְהָרִי הֵן פְּרָאיוֹת לְכָל דְּבָר: פָּרַק חֲמִישִׁי א יֵשׁ אִשָּׁה שְׁיֵשׁ לֵה יוֹם קָבוּעַ לְרֵאִיְתָה פְּגוֹן
שֶׁהִיא רוֹאָה מִכ' יוֹם לִכ' יוֹם מִל' יוֹם לִל' יוֹם אוֹ פָחוֹת אוֹ יוֹתֵר וְנֵה הַנִּקְרָא נֶסֶת הַיָּמִים
וְיֵשׁ שָׂאִין לֵה יוֹם קָבוּעַ אֲלֵא שֶׁהִיא מְרַגְּשֶׁת בְּעֶצְמָה קוֹנָדִם שְׂיָבֵא הַדָּם פְּגוֹן שֶׁהִיא מְפַהֶקֶת
אוֹ מְעַטְשֶׁת וְחוֹשֶׁשֶׁת בְּכִי כְרִיסָה וְכִי צָא בָּהֵן וְנֵהוּ שֶׁקָּרָאוּ חֲכָמִים נֶסֶת הַגּוֹף וְיֵשׁ אִשָּׁה
שָׂאִין לֵה נֶסֶת כָּל וְאִינָה רוֹאָה בְּיוֹם קָבוּעַ וְלֹא מְרַגְּשֶׁת בְּמֵאֲרָעוֹת הַלָּלוּ עַד שְׂיָבֵא הַדָּם:
ב כָּל אִשָּׁה שָׂאִין לֵה נֶסֶת חוֹשֶׁשִׁין לֵה בְּתַחֲלָתָה שְׂמָא תִרְאָה מִחֲמַת תְּשֻׁמִּישׁ לְכִיכָּה צָרִיכָה
לְבַדּוֹק עֶצְמָה לְפָנֵי תְשֻׁמִּישׁ בְּעַד א' אִם מְצָאָה טְהוֹר וְלֹאחֵר תְּשֻׁמִּישׁ מִיָּד בּוֹדֵקִין הִיא
וּבְעֵלָה בִב' עֲדִים א' לוֹ וְא' לֵה עֲשֶׂתָה כֵּן ג' פְּעָמִים וְלֹא רְאֵתָה מִחֲמַת תְּשֻׁמִּישׁ מְוַתְרַת
לְשִׁמֵשׁ בְּלֹא בְּדִיקָה וְאִם מְצָאָה דָם ג' פְּעָמִים בְּעַד שְׁלוֹ אוֹ בְּשִׁלָּה מִיָּד לְאֵחֵר תְּשֻׁמִּישׁ.

הַחוֹזֶקֶת לֵהיֹת רוֹאָה מִחֲמַת תְּשֻׁמִּישׁ וְאֲסוּרָה לְבַעַל זֶה לְעוֹלָם כְּמוֹ שִׁית' וְכֵּה הוֹרוּ מְגֹדוּלֵי
הַמּוֹרִים: ג וּבְנָשִׁים שְׁיֵשׁ לָהֵן נֶסֶת מְשֻׁמִּשׁוֹת שְׁלֹא בְשַׁעַת וְסִתָּן וְאִינָן צָרִיכוֹת בְּדִיקָה וּבוֹעֵל
וְשׁוֹנָה כְּמָה פְּעָמִים וְאִין צָרִיכִין לְבַדּוֹק כָּלֵל לֹא לְפָנֵי תְשֻׁמִּישׁ וְלֹא לְאֵחֵרֵיו וְלֹא בֵין
תְשֻׁמִּישׁ אֲלֵא לְתְשֻׁמִּישׁ לֹא הַחוֹזֶקֶת בָּהֵן בְּדִיקַת עֲדִים בְּתַלְמוּד בְּעֶסְוִקוֹת בְּטִהְרוֹת: ד בֵּין
שְׁיֵשׁ לֵה נֶסֶת בֵּין שָׂאִין לָהֵן נֶסֶת וְהַחוֹזֶקֶת שְׁלֹא יְהִי רוֹאוֹת מִחֲמַת תְּשֻׁמִּישׁ הָרִי כָּלֵן
לְבַעֲלֵיהֶן בְּחֻזְקַת טְהָרָה וּבֵאִין וּמְשֻׁמִּישִׁין עֲמָהֵן בֵּין עֲזֵרוֹת בֵּין יְשֻׁנוֹת בַּד"א בְּזִמְן שֶׁהִנִּיחוּ
אוֹתָן בְּחֻזְקַת טְהָרָה אֲבָל הִנִּיחוּ אוֹתָן טְמֵאוֹת הָרִי הִיא אֲסוּרָה לוֹ עַד שֶׁתִּאֲמַר טְבִלְתִּי
וְטְהוֹרָה אֲנִי: ה הַבָּאִין מִן הַדְּרָף גְּשִׁיְהוֹ לָהֵן בְּחֻזְקַת טְהָרָה וְהוּא שְׂבֵא וּמְצָאָה בְּתוֹף יְמֵי
עוֹנָתָה: ו כְּמָה הִיא עוֹנָה ל' יוֹם מִתְחַלֶּת רְאִיָּה לְתַחֲלַת רֵאִי' אֲחֵרַת שְׂרוּב הַנְּשִׁים כֶּף הֵן
רוֹאוֹת מִל' לִל' בַּד"א בְּאִשָּׁה שָׂאִין לֵה נֶסֶת אֲבָל בְּאִשָּׁה שְׁיֵשׁ לֵה נֶסֶת לְיָמִים ה"ז מְחַשֵּׁב
יְמֵי נֶסֶתָה אִם הִגִּיעַ שְׁעָתוֹ הָרִי הִיא בְּחֻזְקַת טְמֵאָה אֲצִלוֹ: ז הִנִּי לֵה נֶסֶת הַגּוֹף וְאִין לֵה יוֹם
קָבוּעַ ה"ה אֲצִלוֹ בְּחֻזְקַת טְהָרָה עַד הָעוֹנָה כְּמִי שָׂאִין לֵה נֶסֶת: ח חֲשֵׁב בְּעֵלָה יְמֵי נֶסֶתָה אוֹ
יְמֵי עוֹנָתָה וְהָרִי יֵשׁ לֵה שֶׁהוּא אִח"כ שֶׁתְּסַפֵּר וְתַטְבּוֹל ה"ז בְּחֻזְקַת טְהָרָה וּמְוַתְרַת לוֹ בֵּין
עֲזֵרָה בֵּין יְשֻׁנָה שֶׁהָרִי ב' סְפָקוֹת הֵן שְׂמָא לֹא רְאֵתָה וְאִם רְאֵתָה שְׂמָא טְבִלָּה: ט הִנִּי מְשֻׁמֵשׁ
עִם הַטְהוֹרָה וְאִמְרָה לוֹ נְטִמְאֵתִי לֹא יִפְרוֹשׁ מִיָּד וְהוּא בְּקָשִׁיו שְׂיִצְיָאוֹתוֹ הִנְאָה לוֹ כְּבִיאוֹתוֹ
וְאִם פּוֹרֵשׁ הוּא בְּקָשִׁיו חֲזִיב כְּרַת כְּמִי שֶׁבַעֵל גִּדָּה כִּי צַד יַעֲשֶׂה נוֹעֵץ צְפָרְנֵי רְגָלֵיו בְּקַרְקַע
וְשׁוֹהָה וְאִינוֹ מְזַדְעָזַע עַד שְׂיָמוֹת הָאֲבָר וְאִח"כ נִשְׁמַט מִמֶּנָּה: י הָאִשָּׁה שְׁיֵשׁ לֵה נֶסֶת אֲסוּרָה
לְשִׁמֵשׁ כָּל עוֹנַת הַנֶּסֶת אִם נֶסֶתָה בְּיוֹם אֲסוּרָה לְשִׁמֵשׁ כָּל אוֹתֵי הַיּוֹם וְאִם נֶסֶתָה בְּלִילָה
אֲסוּרָה לְשִׁמֵשׁ כָּל אוֹתוֹ הַלִּילָה שְׂמָא תִרְאָה דָם שְׂאֲנֵרַח הַנְּשִׁים בְּזִמְנֵו הוּא בָּא אִפִּי הִי
נֶסֶתָה סְמוּךְ לְשִׁקִיעַת הַחֲמָה אֲסוּרָה לְשִׁמֵשׁ כָּל הַיּוֹם: יא עָבַר הַנֶּסֶת וּבְדִיקָה וּמְצָאָה טְהוֹר
מְוַתְרַת לְשִׁמֵשׁ לֹא בְּדִיקָה אַעפ"י שְׁלֹא הִרְגִּישָׁה שְׂבֵא אוֹרַח אֲסוּרָה עַד שֶׁתְּבַדּוֹק: יב כִּי צַד
הָאִשָּׁה קוֹבַעַת נֶסֶת רְאֵתָה הַיּוֹם תְּחַלָּה וְחֻזְרָה וְרְאֵתָה לְסוּף כ' יוֹם אִם הַפְּלִיגָה כֵּן ג' פְּעָמִים
שְׁהֵן רְאִיוֹת ד' ה"ז נֶסֶת קָבוּעַ שֶׁהָרִי הַחוֹזֶקֶת ג' פְּעָמִים לְרֵאוֹת מִכ' לִכ' וְלָמָּה לֹא הַחוֹזֶקֶת
בְּרֵאִיָּה ג' מְפָנֵי שְׂרָאִי' רֵאוֹתָה בְּתַחֲלָה רְאֵתָה אוֹתָה וְלֹא הִנִּיחָה בְּהַפְּלִיגָה וּכְשֶׁתִּרְאָה ד'
רְאִיוֹת הוּא שֶׁתִּהְיֶה מְוַתְרַת לְהַפְּלִיגָה רְאִיוֹתֵי מִכ' לִכ' שֶׁהָרִי הַפְּלִיגָה ג"פ: יג כְּשֶׁם שֶׁהָאִשָּׁה
קוֹבַעַת נֶסֶת בְּהַפְּלִיגוֹת שְׁוֹת כְּמוֹ שֶׁבִּיאוֹרָנוּ כֶּף הִיא קוֹבַעַת בְּיָמֵי הַחֲדָשׁ שְׁוִין כִּי צַד רְאֵתָה

בְּאֶחָד בְּנִיֶּסֶן וּבֵא' בְּאֵיֶר וּבֵא' בְּסִינֹן ה"ז קִבְּעָה נֶסֶת לר"ח אע"פ שְׁנֵה מְלֵא וְזֶה חֶסֶר
רְאֵתָה בְּיוֹם ט"ו בְּחֹדֶשׁ שְׁלֹאֲחֶרְיוֹ [וּבְיוֹם ט"ז בְּחֹדֶשׁ שְׁאֲחֶרְיוֹ] וּבְיוֹם י"ז בְּחֹדֶשׁ שְׁלֹאֲחֶרְיוֹ
וְיוֹם י"ח בְּחֹדֶשׁ הָאֲחֵר קִבְּעָה לָּהּ נֶסֶת לְדִילּוּג הָרֵאָז' שְׁהָרִי דְלָגָה ג' חֲדָשִׁים וְיוֹם י"ט
בְּחֹדֶשׁ שְׁלֹאֲחֶרְיוֹ הוּא יוֹם וְסִתָּה וְיוֹם כ' מִן הַחֹדֶשׁ הֵבֵא וְכֵן מְדַלְגֵת לְעוֹלָם רְאֵתָה עֲכָשְׁיוֹ
וּבְיוֹם ל' וְרְאֵתָה שְׁלִישִׁית לל"א וּרְבִיעִית לל"ב קִבְּעָה לָּהּ נֶסֶת לְדִילּוּג שֶׁל הַפְּלָגוֹת בֵּין
שְׁהַרְחִיקָה דְלִילּוּגָה הַרְבֵּה בֵּין שְׁלֵא הַרְחִיקָה אֶלְא יוֹם א' קוֹבַעַת לָּהּ נֶסֶת לְדִילּוּג הַשְּׁנָה:
יָד בְּכָל עֲנָנִן שְׁתָּהָא הָאֵשָׁה מְשֻׁנָּה רְאִיוֹתֶיהָ קוֹבַעַת לָּהּ נֶסֶת אִפִּי' רְאֵתָה וּבֵא' בְּסִינֹן וּבֵא'
בְּאָב קִבְּעָה לָּהּ נֶסֶת לר"ח לְסִירוּגִין אֶבֶל רְאֵתָה בֵּא' בְּנִיֶּסֶן וּבֵא' בְּאֵיֶר וּבְאֶחָד בְּתַמּוּז לֹא
קִבְּעָה לָּהּ נֶסֶת שְׁהָרִי הַפְּסִיקָה בֵּר"ח: טו אִין הָאֵשָׁה קוֹבַעַת נֶסֶת אֶלְא בְּעוֹנוֹת אֶפִּילוֹ רְאֵתָה
ג' ד' חֲדָשִׁים זֶה אַחַר זֶה וְהִיתָה רְאִיָּה רְאִיוֹנָה בְּלִיל הַחֹדֶשׁ וְהֵב' בְּיוֹם הַחֹדֶשׁ וְהֵג' בְּלִילוֹ
אִין פֶּאן נֶסֶת וְכָל מְקוֹם שְׁנֵאֲמַר בְּעֲנָנִן זֶה יוֹם אִין מְשַׁמְעוּ אֶלְא עוֹנָה אוֹ יוֹם אוֹ לִילָה: טז
דִּין הַתְּלֻמוֹד שְׁאִין הָאֵשָׁה קוֹבַעַת נֶסֶת בְּיָמֵי נְדָתָה וְלֹא בְּיָמֵי הַזֵּיב' כִּיִּצַד רְאֵתָה בֵּא' בְּנִיֶּסֶן
וְחִזְרָה וְרְאֵתָה: בִּז' בּוֹ וְנִעֲשֶׂה פֶן ג' חֲדָשִׁים לֹא קִבְּעָה נֶסֶת לִז' בְּחֹדֶשׁ אֶפִּילוֹ רְאֵתָה בֵּא'
בְּחֹדֶשׁ וּבִי"ח בּוֹ כְּמָה פְּעָמִים לֹא קִבְּעָה נֶסֶת אֶלְא לר"ח שְׁכָל ז' יָמֵי נְדָה אַחַר הָרֵאָזִי
הָרְאִיוֹנָה הֵן הוֹלְכִין וִי"א שְׁלֹאֲחֶרְיָה דְּמִים מְסוֹלְקִין מְמַנָּה וְאִין רְאִיוֹנֵי' לְקַבְּוֹעַ נֶסֶת אִפִּי'
רְאֵתָה בֵּא' בְּנִיֶּסֶן וּבִז' בּוֹ וְרְאֵתָה בִּז' בְּאֵיֶר וְכֵן בְּסִינֹן לֹא קִבְּעָה נֶסֶת רְאֵתָה ב' ר"ח וּבִג'
רְאֵתָה בִּכ"ה בְּחֹדֶשׁ וּבֵר"ח קִבְּעָה לָּהּ נֶסֶת לר"ח שְׁרַגְלִים לְדָבָר הָרְאִיוֹנִים מְמַעֲנִין סְתוּם
רְאֵתָה אוֹתָם וְעֲכָשְׁיוֹ ג"כ רְאֵתָה בְּזַמְנָה בֵּר"ח וְדְמִים יְתָרִים הֵם שְׁנִיתוֹסְפוֹ בָּהּ וּמִיְהָרוּ לָּהּ
לְהַקְדִּים וְחוֹשְׁשֵׁת לְיוֹם הַקְדִּימ' שְׁמָא נֶסֶת אַחַר הוּא קוֹבַעַת: יז בְּזַמֵּן הַזֶּה שְׁהַחֲמִירוֹ בְּנוֹת
יִשְׂרָאֵל עַל עֲצָמֹן שְׁלֵא יִהְיוּ צָרִיכוֹת לְמָנוֹת יָמֵי הַנְּדוּת וִי"א יוֹם שְׁלֹאֲחֶרְיָה וְהַחֲזִיקוּ עֲצָמֹן
טוֹעוֹת יִרְאָה לִי שְׁכָף דִּינֹן בְּנוֹסְתוֹת שְׁהֵן קוֹבַעוֹת אוֹתָן אִפִּי' בְּתוֹךְ יָמֵי נְדָה וְזִיבָה הִגַּעַ
עֲצָמָה שְׁרְאֵתָה א' בְּחֹדֶשׁ וּז' בּוֹ וְחִזְרָה וְרְאֵתָה בִּז' בְּחֹדֶשׁ ב' פְּעָמִים אִתָּה אוֹמַר לֹא קִבְּעָה
נֶסֶת וְשְׁמָא רְאִיָּה הָרְאִיוֹנָה שִׁבֵּר"ח מִיָּמֵי י"א הִיתָה וְשָׁל ז' בְּחֹדֶשׁ תַּחֲלַת נְדָה וְרְאִיוֹנָה
לְנֶסֶת.

הִיתָה רוֹאָה ב' וּג' יָמִים וְהִיוּ הָרְאִיוֹנִים תוֹךְ י"ח לְרֵאָזִי שְׁקַדְמָה וְהַשְּׁאָר רְאוּנֹן לְנְדָה הָרִי
הָאֲחֵרוֹנִי קוֹבַעִין נֶסֶת מִן הַדִּין וְלֹא הָרְאִיוֹנִי וְאִם אִתָּה מְנַהֵג כְּדִין זֶה עֲכָשְׁיוֹ הָרִי הַחֲזָרָת
בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל לְמָנוֹת ז' וִי"א דָּבָר שְׁנֵשְׁפַח מֵהֵן לְגַמְרֵי לְפִיכָף אִפִּי' רְאֵתָה מִט"ו לט"ו ד'
פְּעָמִים קִבְּעָה לָּהּ נֶסֶת וְכֵן כָּל פְּיוֹצָא בְּזֶה.

יח פְּעָמִים שְׁהָאֵשָׁה קוֹבַעַת נֶסֶת בְּתוֹךְ נֶסֶת כִּיִּצַד רְאֵתָה ג' פְּעָמִים בֵּר"ח וּבִד' רְאֵתָה בִּב'
בְּחֹדֶשׁ וּבֵר"ח וְכֵן בְּחֲמִישִׁי וְכֵן בְּשִׁשִּׁי הָרִי אֵשָׁה קִבְּעָה לָּהּ ב' נֶסֶתוֹת וְכֵן כָּל פְּיוֹצָא בְּזֶה:
יט כְּבָר בִּיאָרְנוֹ שְׁכָל אֵשָׁה שְׁוֹסְתָה קְבוּעַ לְיָמִים אֲסוּרָה לְשִׁמְשׁ בְּכָל עוֹנוֹת הַנֶּסֶת וְלֹאֲחַר
הַנֶּסֶת עַד שְׁתַּבְּדוּק וְתַמְצָא טְהוֹר אִפִּי' קוֹדֵם שְׁיִקְבַע לָּהּ הַנֶּסֶת חוֹשְׁשֵׁת כִּיִּצַד רְאֵתָה בֵּא'
בְּחֹדֶשׁ זֶה לְכַשְׁיִגִיעַ א' בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי אֲסוּרָה לְשִׁמְשׁ בְּכָל אוֹתָה עוֹנָה א"כ מֵה בֵּין נֶסֶת
הַקְבוּעַ לְנֶסֶת שְׁאִינוֹ קְבוּעַ שְׁוֹסְתָה הַקְבוּעַ אע"פ שְׁעֵבְרָה עוֹנָתוֹ וְלֹא הִרְגִישָׁה שְׁכָא בְּזַמְנֹ
אֲסוּרָה לְשִׁמְשׁ לְעוֹלָם עַד שְׁתַּבְּדוּק וְתַמְצָא טְהוֹר וְהַנֶּסֶת שְׁאִינָה קְבוּעַ אִם הִגִיעַ אוֹתוֹ נֶסֶת
וְלֹא בְּדָקָה וְלֹא רְאֵתָה פִּינֹן שְׁעֵבְרָה עוֹנָתוֹ מוֹתֵרָת לְבֵיתָה: כ הַנֶּסֶת הַקְבוּעַ חוֹשְׁשֵׁת לוֹ עַד
שְׁיַעֲקַר מְמַנָּה ג' פְּעָמִים בְּבִדִיק' וְהַנֶּסֶת שְׁאִינוֹ קְבוּעַ אִפִּי' רְאֵתָה בּוֹ ב' פְּעָמִים מְכִינֹן שְׁהִגִיעַ
זַמְנֹ וְלֹא תִרְאָה אע"פ שְׁלֵא בְּדָקָה נַעֲקַר לְגַמְרֵי וְשׁוּב אִינָה חוֹשְׁשֵׁת לוֹ: כא נֶסֶת הַחֹדֶשׁ

חוששת לו בתחלתו בפעם א' כמו שביארנו אבל נסת ההפלגה א"א לחוש לו עד שתראה ראי' שניה שהרי אינה יודעת לאינה זמן היא מפלגת נמצאת אומר שהרואה דם בר"ח ניסן חושש' לר"ח אייר ראתה בו חוששת לר"ח סיון ראת' בו הקבע הנסת לר"ח לא ראת' בר"ח סיון נעקר נסת ר"ח וחוששת לב' בסיון אפשר שתרא' ותקבע הנסת להפלגות מל"א לל"א שהרי ראית ר"ח ניסן שנה בהפלגה לראית שני בסיון שניסן מלא ואייר חסר: כב לעולם חוששת לב' חששות הללו לנסת החדש ולהפלגה עד שיקבע לה א' מהו ג' פעמים פדינו פיצד ראת' בא' בניסן ובכ' בו חוששת לא' באייר מפני ר"ח ניסן ואם לא ראתה חוששת לט' בו לשיעור הפלגה של כ' ראת' (בוז') [בט'] בו או שלא ראת' בו חוששת לכ' באייר שמה שמי החדש תקבע נסת שהרי ראתה בכ' בניסן וכך היא חוששת לשניהם עד שתקבע נסת הפלגה בד' ראיות או נסת החדש בג' או שתטהר הא בעקירת פעם אחת ראת' בא' בניסן ושמה לאייר ולא ראתה מותרת לשמש בר"ח סיון ואינה חוששת לנסת הסירוג עד שתראה בו: כג נסת הדילוג אינה חוששת לו עד שתקבענו פיצד ראת' בר"ח ניסן ולסוף כ' חוששת להפלגה זו עבר יום כ' ולא ראת' שוב אינה חוששת כלום להפלג' דילגה ביום כ"א חוששת לו הגיע כ"א ולא ראת' מותרת לשמש איירע לה ראי' לכ"ב קבעה לה נסת לדילוג מכאן ואילך אינה חוששת אלא לדילוגה וכן בדילוג נסת החדש.

כפיצא בזה היתה רוא' חמשה וששה ימים רצופים כל יום ניום פנסת בפני עצמו וחוששת לכולן אפי' נעקר יום א' חוששת לשאר ימים עד שיעקרו כולן א' נסת קבוע וא' נסת שאינו קבוע שוויין בדבר ראת' ביום ט"ו בחדש זה ומשכה ראית' ד' ימים וחזרה והתחלה בט"ו בחדש הבא וראתה ב' וג' ימים ובי"ז שלאחריו ראת' פבר שיקלש' לראות בי"ז לחדש ואין תולין לה בנסת הדילוג בלבד עד שתשלש כולו בדילוג ולא תהא בו צד שנה לפיכך חוששת לימים שהשלישה בהן פנסת הקבוע ולשאר הימים פנסת הדילוג: כד היתה רואה ראי' מרובה מסוף הלילה לתחלת היום יש שהורה שאינ' חוששת אלא לתחלת הראי' ואסורה בליל הנסת ומותרת ביום ולא נ"ל זה כלל: כה האשה שהיתה נחבאת במחבא מפני פחד והגיע יום נסתה חוששת לו אפי' הי' הנסת קבוע עבר היום ולא ראתה מותרת לשמש אע"פ שלא בדקה שחזקתה היא שחרדה מסלקת את הדמים וכן מעוברת שהוכר עוברת ומניק' כל כ"ד חדש אפי' מת בנה אם עבר זמן נסתה מותרת לשמש פינן שלא ראתה אע"פ שלא בדקה: כו נ"ל שהימים הללו שהזכרנו קובעין נסת כשאר ימים של אשה חוץ מימי טוהר של יולדת שאין ראויין לקביעות נסת דין התלמוד ובזמן הזה אף הן קובעין נסת להתמיר: פרק ששי א עקירת הנסת פיצד היתה למודה לראות מכל' לכ' ושתה ולא ראתה ביום כ' וראתה ביום ל' זה וזה אסורין שינתה פעמים ליום ל' זה וזה אסורין שנתה ג' פעמים ליום ל' הותר יום כ' לגמרי וקבעה לה נסת ליום ל': ב כשהיא חוששת לנסת הראשון שהוא יום כ' אינה מונה מיום הנסת הראשון כ' כדי שתהא אסורה לי"א ימים מיום השנוי אלא מאותו יום השנוי שהוא יום ל' מונה כ' אם ראתה בו חזר הנסת הראשון למקומו לעולם מאחר ראיה זו האחרונה מונין: ג כשחזרת לראות ביום נסתה לכ' אעפ"י שחזר הנסת למקומו יש שהורה שצריכה לחוש ליום ל' ממנו יש שהורה שאינה חוששת כלום משעה שחזר הנסת הקבוע למקומו נעקר שאינו קבוע ולזה דעתי נוטה שאם אין אתה אומר פן תהא אשה זו כל ימיה רואה מכל' ועדיין

צָרִיכָה לְחַוֵּשׁ ל"ל: ד שְׁנֵתָה רְאִיּוֹתַי וְלֹא הִשְׁוֹנְתָה אוֹתָן כְּגוֹן שִׁשְׁנֵתָה פַּעַם א' לְיוֹם ל' וְהִשְׁלִישִׁית ל"ל"ד נֶעְקַר הַנֶּסֶת הָרִאשׁוֹן וְאֵין לָהּ נֶסֶת לְזוֹ: ה הַפְּסִיקָה וְלֹא רָאֵתָה מִשְׁעֵבֶר עֲלֶיהָ יוֹם ב' וּבְדַקָּה וְלֹא רָאֵתָה שׁוֹב אֵינָה חוֹשֶׁשֶׁת לְעוֹלָם חֲזָרָה לְרֵאוֹת חוֹשֶׁשֶׁת לְיוֹם כ' מְרֵאָה זֹו שֶׁעֲדִינִן לֹא נֶעְקַר הַנֶּסֶת: ו הַפְּסִיקָה הַרְבֵּה כְּדִי ג' עוֹנוֹת שֶׁל נֶסֶת וְרָאֵתָה אֵינָה חוֹשֶׁשֶׁת לְנֶסֶת הָרִאשׁוֹן חֲזָרָה לְרֵאוֹת לְסוּף כ' לְרֵאָל' זֹו חֲזָר הַנֶּסֶת לְמְקוֹמוֹ וְהָרִי הוּא פְּאִילוֹ רָאֵתָה בּוֹ כָּל יְמֵיהָ אֶפְילוֹ הַפְּסִיקָה שְׁעָה מִשְׁעָה שֶׁתִּרְאֶהוּ תַחֲזוֹר וְתִרְאֶה לְיוֹם הַכ' חֲזָר הַנֶּסֶת לְמְקוֹמוֹ שְׁאֵין הַנֶּסֶת נֶעְקַר עַד שֶׁתִּשְׁנֶה אוֹתוֹ ג' פְּעָמִים לְיָמִים אַחֲרָיִם: ז כְּעֵקֶרֶת נֶסֶת הַפְּלִגָּה כְּפִי עֵקֶרֶת נֶסֶת הַחֲדָשׁ אֲלֵא שֶׁזֹּו חוֹשֶׁשֶׁת לְיוֹמָה זֹו חוֹשֶׁשֶׁת לר"ח פִּיצַד הֵיטָה לְמוֹדָה לְרֵאוֹת בר"ח וְעֵבֶר עֲלֵי ר"ח וְלֹא רָאֵתָה חוֹשֶׁשֶׁת לְיוֹם הַחֲדָשׁ הַבָּא עַד שֶׁיַּעֲבְרוּ עֲלֵי ג' ר"ח עֲבָרוּ עֲלֵי וְלֹא רָאֵתָה אֵינָה חוֹשֶׁשֶׁת לָהֶם חֲזָרָה וְרָאֵתָה בר"ח חֲזָרָה הַנֶּסֶת לְמְקוֹמוֹ: ח מְעוֹבְרָת וּמְנִיקָת וְאִשָּׁה שֶׁהֵיטָה בְּמַחְבֵּא שֶׁעֲבָרוּ עֲלֶיהָ ג' עוֹנוֹת וְלֹא רָאוּ אַע"פ שֶׁנִּשְׁלַם זְמַנָּהּ וְתָמּוּ מְאוֹת' הַכֹּלֵל אֵינֵן חוֹשֶׁשֶׁת כְּלוּם לְוֹסֶתֶן שֶׁהָרִי לֹא חֲזָרוּ דְמִים לְמְקוֹמָן חֲזָרוּ לְרֵאוֹת אִם חֲזָרוּ לְנֶסֶת הָרִאשׁוֹן בְּפַעַם אַחַת קְבָעָה לָהּ נֶסֶת וְצָרִיכָה שְׁלִשָּׁה פְּעָמִים לְעַקְרוֹ וְלֹא עוֹד אֲלֵא אִפִּי חֲזָרָה לְנֶסֶת אַחֵר הָרִי הִיא כְּלַמּוּדָה לְרֵאוֹת בְּעֵינֵן אַחֵר וְשִׁינְתָה לְעֵינֵן אַחֵר שֶׁצָרִיכָה ג' פְּעָמִים לְעַקְרוֹ הָרִאשׁוֹן זֶה חוֹנָמֶר בְּהַפְּסִיקָת יָמִים הִלְלוּ מִהַפְּסִיקָת אַחֲרוֹת בַּד"א בְּנֶסֶת הַקְּבוּעַ אֲבָל נֶסֶת שֶׁאֵינָה קְבוּעַ מִשְׁעֵבֶר עֲלֶיהָ זְמַנּוֹ פַּעַם אַחַת וְלֹא רָאֵתָה אַעפ"י שֶׁלֹּא בְּדַקָּה נֶעְקַר לְגַמְרֵי וְאִפִּי לֹא שִׁינְתָה לְיוֹם אַחַד: ט כְּבָר בִּיאָרְנוּ שֶׁהָאִשָּׁה קְבָעָה לָהּ נֶסֶת בְּאוֹרְעוֹת שֶׁבְּגוּפָה אַעפ"י שְׁאֵין כָּאֵן יוֹם קְבוּעַ וְכִיצַד הִיא קוֹבְע' הָרִי שֶׁהֵיט' מְפַהֶקֶת אוֹ מַעֲטָשֶׁת מְלַמְטָה אוֹ חוֹשֶׁשֶׁת כְּפִי כְּרִיסָה וּבְשִׁיפוּלֵי מַעֲיָה אוֹ שֶׁאֲחֲזוּ אוֹתָהּ צִירֵי הַקְּדוּשָׁת אוֹ כְּמִין רִתָּת אוֹ שְׂרָאש' כְּבַד עֲלֵי וְאֲבָרֵי כְּבַדִּין עֲלֶיהָ אוֹ שֶׁהָיוּ בְּנֵי מַעֲיָה מְגִיסִין וְהוֹמִין לָהּ בְּכָל אֵלוֹ אִם עֲשֶׂתָה כֵּן ג' פְּעָמִים וְרָאֵתָה קְבָעָה לָהּ נֶסֶת וְכָל זְמַן שֶׁהִיא חוֹשֶׁשֶׁת בָּהֶן אֲסוּרָה לְשִׁמְשׁ: י אֵין נֶסֶת הַגּוֹף אֲסוּר אֲלֵא שְׁעָתוֹ פִּיצַד הֵיטָה לְמוֹדָה בְּמַקְרִים הִלְלוּ בְּחֲצֵי הַיּוֹם וְחוֹשֶׁשֶׁת בָּהֶן שְׁעָה אַחַת מוֹתֶרֶת לְשִׁמְשׁ עַד אוֹתָהּ הַשְּׁעָה אֵינְרְעוּ לָהּ וְלֹא רָאֵתָה בּוֹדְקָת עֲצָמָה לְאַחֵר זְמַן הַנֶּסֶת וּמוֹתֶרֶת כָּל שְׁאָר הַיּוֹם לֹא אֵינְרְעוּ לָהּ הַמַּקְרֵי אֵין לָהּ בְּדִיקָה גְדוּלָה מְזוֹ: יא אֵין מְאוֹרְעוֹת הִלְלוּ שְׁמָנוּ חֲכָמִים קוֹבְעוֹת נֶסֶת מְאֻחַת לְחַבְרָתָה אֲלֵא כָּל שְׁפִיחָה ג' פְּעָמִים וְרָאֵתָה אוֹ נִתְעַטְשָׁה ג"פ וְרָאֵתָה קְבָעָה לָהּ נֶסֶת אֲבָל פִּיחָה פַּעַם אַחַת אוֹ שְׁתִּים וְנִתְעַטְשָׁה בְּפַעַם אַחֲרָת לֹא קְבָעָה לָהּ נֶסֶת: יב הֵיטָה רְגִילָה בְּמַקְרִים הִלְלוּ בְּיוֹם קְבוּעַ נֶסֶת הַיָּמִים בְּמְקוֹמוֹ הוּא עוֹמֵד וְאֲסוּרָה לְשִׁמְשׁ כָּל הַיּוֹם שְׁמָא יֵאָרַע לָהּ נֶסֶת לֹא אֵינְרַע לָהּ כְּלוּם וְלֹא רָאֵתָה מוֹתֶרֶת לְשִׁמְשׁ בְּלֹא בְּדִיקָה אַחֲרָת אֵינְרְעוּ לָהּ בְּיוֹם אַחֵר אֵינָה חוֹשֶׁשֶׁת שֶׁהָרִי בְּיוֹם יְדוּעַ קְבָעָה אוֹתָן: יג אֲכָלָה שׁוּם וְרָאֵתָה ג"פ כְּסֻסָּא פְּלִפְלִין וְרָאֵתָה קְבָעָה לָהּ נֶסֶת לְאֲכִילוֹת הִלְלוּ קְפָצָה וְרָאֵתָה קְפָצָה וְרָאֵתָה ג"פ קְבָעָה לָהּ נֶסֶת לְקְפִיצוֹת קְפָצָה אוֹ שְׁאֲכָלָה שׁוּם ג"פ בְּיוֹם קְבוּעַ וְרָאֵתָה לֹא קְבָעָה לָהּ נֶסֶת אֲלֵא לְיָמִים וְלְקְפִיצוֹתָן הַגִּיעַ הַיּוֹם וְלֹא קְפָצָה וְקְפָצ' שֶׁלֹּא בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם אֵינָה חוֹשֶׁשֶׁת לְכָלוּם קְפָצָה בֵּא' בְּחוֹדֶשׁ וְרָאֵתָה וְכֵן בְּשָׁנִי וּבֵא' בְּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי רָאֵתָה מְעַצְמָה קְבָעָה לָהּ נֶסֶת לְיָמִים בְּלֹא קְפִיצוֹת הֵיטָה קְפִיצוֹת שְׁלִישִׁית בְּשָׁאֵר הַיָּמִים וְרָאֵתָה קוֹבְעָתוֹ לְקְפִיצוֹת וְכֵן כְּיו"ב: יד הַנֶּסֶתוֹת הִלְלוּ שֶׁהֵן קְבוּעִין לְאֲכִילוֹת וְלְקְפִיצוֹת אֵינָה חוֹשֶׁשֶׁת לָהֶן אֲלֵא שְׁעָתוֹ פִּיצַד הֵיטָה רְגִילָה בָּהֶן לְאַחֵר קְפִיצָה מִיָּד אוֹ בְּקְרוּב לָהּ שְׁעָה וְשְׁתִּים מִשְׁעֵבֶר אוֹתוֹ זְמַן בּוֹדְקָת וּמְשַׁמְשֶׁת אֶת בֵּיתָה: טו כְּשֵׁם שֶׁחוֹשֶׁשֶׁת לְנֶסֶת הַיָּמִים

בפ"א כף חוששית לנסת הגוף כיצד היתה מפקדת פ"א לכשהיא מפקדת פעם אחרת חוששית וכשם שנסת הימים שאינו קבוע אפי' ראתה בו ב' ימים משיגייע יומו ולא תראה נעקר לגמרי כף נסת הגוף וכשם שהקבוע לימ' צריף עקירה ג"פ ובדיקה כף הקבוע בגוף מאימתי עקירתו משאיברע לה אותו מקרה ולא תראה.

צריכות בנות ישראל להזהר בחושי הנסות ודיניהן אין לה דבר שצריף תלמוד בדיני זכה בזמן הזה כחשש הנסות: טז האשה שתראה דם מ"ת ה"ז מותרת לשמש פעם שניה כשתטהר ראתה פעם שני' משמשת פעם שלישית ה"ז אסורה לבעל זה עד שתבדוק כמה דברים אמורים שלא היה שם דבר לתלות בו אבל אם שמשה סמוך לנסתה ה"ז תולה בנסת היתה בה מכה תולה במפתה ואם הי' דם מפתה משונה מדם שתראה בשעת תשמיש אינה תולה במפתה ונאמנת אשה לומר מכה יש לי בתוך המקום שממנה הדם ותהי' מותרת לבעלה לכשתפסוק: יז מי שראתה דם בשעת תשמיש פעם ראשונה ושניה ושלישית ואין שום דבר לתלות בו ה"ז תתגרש ומותרת להנשא לשני נשאת לשני וראתה דם כף בשעת תשמיש פעם ראשונה ושניה ושלישית הרי זו תתגרש ואסורה להנשא עד שתבדוק את עצמה אם הדם בא מן המקור או מן הצדדין: יח כיצד בודקת עצמה מביאה שפופרת ופיה רצוף לתוכה ומכניס תוך השפופרת מכחול ומוך על ראשו ומכנסת השפופרת עד מקום שהי' (ודופקת) [ודוחקת] אותו עד שיגיע המוך למקור אם נמצא על ראש המוך בידוע שהדם שהיא רואה בשעת תשמיש מן המקור ואם לא נמצא דם על המוך בידוע שהוא מדונסק הצדדין וטהורה היא ואם רצו לבדוק בעוד שהיא עם בעל הראשון בודקת אם מצאה טהור מותרת לו לא אמרו תתגרש אלא לומר שהיא מותרת לשני בלא בדיקה אעפ"י שהוחזקה עם הראשון רואה מחמת תשמיש לפי שאין כל האצבעות שוות: יט היו מבעתין אותה מפחד פתאום והפילה חרבת דם גתראפה זו ומותרת לבעלה ואם חזרה וראתה מ"ת אפי' פעם א' בידוע שלא עלתה לה רפואה: כ בזמן הזה אין בודקין בשפופרת ולא מתירין אותה בחרבת דם שהפילה ואם בודקה בהן והרי היא טהורה אין מוציאין אותה מבעלה: פ"ק שביעי א כל היולדת טמאה כנדה ואעפ"י שלא ראתה דם וא' היולדת נלד חי או מת או נפל הרי היא טמאה לידה וכמה היא טומאתה אם יולדת זכר ז ואם נקבה שבועים שנאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים כימי נדת דותה טמאה ובנקבה הוא אומר וטמאה שבועים כנדה וטובלת בליל שמיני לזכר ובליל ט"ו לנקבה וטהורה כמו הנדה שטבילתה בלילה כמו שבארנו: ב אין האשה טמאה לידה עד שתגמור צורת הנולד ואין צורת הנולד נגמרת פחות ממ' יום א' הזכר וא' הנקבה והמפלת אפי' ביום מ' אילה טמאה לידה לפיכך אם היתה יודעת בבירור שהפילה תוך הזמן הזה לעיבורה ה"ז טהורה מטומאת לידה: ג המפלת כמין דגים וחקבים ושרצים ד"ת אינה חוששית לנולד וכן המפלה כמין בהמה וסיה ועוף ואם דומין לאדם בגבין ועין ולסת וגבות הזקן שהם צורות הפרצוף מצד א' אמו טמאה ובה"ז בכולן טמאה לידה אם זכר כדין זכר ואם נקבה כדין נקבה יתר ע"כ אמרו שאפי' שפיר מלא מים מלא דם חוששית לנולד והמפלת חתיכה בין לבנה בין משאר מראות קורעת אם נמצא בה עצם הרי זו טמאה לידה מפסק: ד פעמים תשמש האשה לאחר עיבורה והפחת צורות העובר במעיה ויעשה כמו חתיכה בלא צורה ותצא פרוכה על מקצת הנולד וחתיכה זו נקראה סנדל והסנדל מטמא את אמו כנולד גמור לפיכך המפלת

זָכַר וְסִנְדָּל תִּשָּׁב לְנִקְבָה שְׁמָא סִנְדָּל זֶה נִקְבָה הוּא וְאִם לֹא יֵצֵא פְרוּדָה עִם הַנֶּלֶד ה"ז כְּשֶׁאָר הַחֲתִיכוֹת וְאִם לֹא נִמְצָא בָּהּ עֵצָם טְהוֹרָה: הַמַּפְלֵת דְּמוֹת יָד וְרִגְלֵי אַעֲפ"י שְׂאִינָן חֲתוּכִין בְּחִיתוּדָה אֲצִבְעוֹ טְמֵאָה לִידָה הַמַּפְלֵת וְלֵד שֶׁהִנְשֵׁט שְׁלוֹ אָטוּם אוֹ שְׁגוּפוֹ אָטוּם פְּגוּן שְׂגִלְגָלְתוֹ אָטוּמָה וּפְנִיּוֹ מִמְּוִסְמִסִּין וּפְנִיּוֹ טוּחוֹת וְכֵן הַמַּפְלֵת בְּרִי' שֵׁישׁ לָהּ ב' גְּבִין וְשִׁתִּי שְׂדֵרָאוֹת אַע"פ שֶׁפֶל אֱלוֹ אֵינָן וְלֵד דִּין תּוֹרָה בְּזֵמַן הַזֶּה מְטַמְּאִין אוֹתָהּ: וְיֹצֵא דִלְפָן אֵין אֱמוֹ טְמֵאָה לִידָה אִפִּי' יֵצֵא עִמּוֹ דָּם דְּרָדָה דִלְפָן טְהוֹרָה מִפְּלוּם אֵינָה טְמֵאָה לְעוֹלָם עַד שֶׁיֵּצֵא דְרָדָה רַחֵם.

הַעֲוָבָר שֶׁהוֹצִיא יָדוֹ וְהִחְזִירָה אֱמוֹ טְמֵאָה לִידָה מִד"ס וְאִם יֵצֵא אַח"כ מוֹנִין אוֹתוֹ מִשְׁעָה שֶׁיֵּצֵא וְכֵן הַנֶּלֶד שֶׁיֵּצֵא אֲבָרִים אֲבָרִים מְשִׁיבָא אַחַד מְטַמְּאִין אוֹתָהּ לִידָה וּמְשִׁיבָא רְבוּבוֹ מוֹנִין לוֹ יֵצֵא פְּדִרְכוֹ מְשִׁיבָא פְּדִחְתוֹ הָרִי הוּא פִּילוּד לְכָל דְּבָרָיו: זֶה הִיָּתָה מִקְשָׁה וְשִׁמְעוּ קוֹל הַנֶּלֶד ה"ז יְלוּד א"א שְׁלֵא.

הוֹצִיא רֵאשׁוֹ לְחוּץ לְפְרוּדָה דְּרַחֵם: חַ הַמַּפְלֵת תְּאוּמִים וְנִשְׁתָּה' הַנֶּלֶד אַחַר חֲבִירוֹ מִשְׁעָה שֶׁיֵּצֵא הֵרֵאשׁוֹן טְמֵאָה לִידָה יֵצֵא הָאֲחֵרוֹן מוֹנִין לוֹ מִשְׁעָה יֵצִיאָתוֹ: ט הַמַּפְלֵת שְׁלֵיא וְהִיא כְּמוֹ חֲמַת שְׁבִתוּכָה הַנֶּלֶד נוֹצֵר ה"ז טְמֵאָה לִידָה שְׂאִין שְׁלֵיא בְּלֵא וְלֵד וְאִפִּילוֹ הִיָּתָה פְּחוּתָה מְטַפַּח מְטַמְּאִין אוֹתָהּ: י הַפִּילָה נֶפֶל וְאַח"כ הַפִּילָה שְׁלֵיא חוֹשְׁשִׁין לָהּ מוֹלֵד אַחַר וְאִם הַפִּילָה וְלֵד שֶׁל קִיָּמָא וְאַח"כ הַפִּילָה שְׁלֵיא אִפִּי' אַחַר כ"ג יוֹם תּוֹלִין אוֹתָהּ בְּנֶלֶד וְאֵין חוֹשְׁשִׁין לְנֶלֶד אַחַר שֶׁהַנֶּלֶד קָרַע אֶת הַשְׁלֵיא וְיֵצֵא הַפִּילָה שְׁלֵיא תַחֲלָה חוֹשְׁשִׁין לָהּ לְנֶלֶד אַחַר אַעֲפ"י שֶׁיֵּלְדָה אַח"כ וְלֵד שֶׁל קִיָּמָא אֵין תּוֹלִין אוֹתָהּ בּוֹ שְׂאִין דְּרַכָּה שֶׁל שְׁלֵיא לְצֵאת לִפְנֵי הַנֶּלֶד יֵצֵא מִקְצַת שְׁלֵיא הַיּוֹם חוֹשְׁשֵׁת מִשׁוּם לִידָה יֵצֵאת כְּנֵלָה לְמַחַר מוֹנִין לָהּ מִשְׁעָה יֵצִיאָת כְּנֵלָה: יא הַמַּפְלֵת דְּמוֹת בְּהֵמָה וְסִיָּה וְעוֹף וְדָגִים וְשְׁלֵיא קְשׁוּרָה בּוֹ אֵין חוֹשְׁשִׁין לְנֶלֶד אַחַר וְאִם אֵינָה קְשׁוּרָה בָּהֶם מְטִילִין עָלֶיהָ חוֹמֶר שֶׁל ב' וְנִלְוֹת שְׁמָא נִימוּחַ שְׁפִיר שֶׁל שְׁלֵיא זֶה לְפִיכָה אִם הִיָּה הַנֶּלֶד הַנֶּדְמָה זָכַר חוֹשְׁשִׁין לְשְׁלֵיא מִשׁוּם נִקְבָה: יב הַיּוֹלְדֵת טוֹמְטוּם וְאַנְדְּרוּגִינוּס תִּשָּׁב לְזָכַר וְלִנְקָבָה הָאִשָּׁה שֶׁהַפִּילָה וְאֵינָה יָדוּעַ מַה הַפִּילָה אִם הִיָּתָה מְעוּבָרָת ה"ז יוֹלְדֵת וְדָאִי אִפִּי' אֵינָה כֵּן טְמֵאָה לִידָה מְסַפֵּק: יג דְּבָר מְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה שֶׁהַיּוֹלְדֵת זָכַר לְאַחַר שֶׁתִּשְׁלִים זֶה טוֹבֵלֵת בְּלִילָה וְטְהוֹרָה וְכָל ל"ג יָמִים שְׂאֵחַר הַז' יָמִים אַעֲפ"י שֶׁהֵדָם שׁוֹתֵת מִמֶּנָּה טְהוֹרָה לְבַעֲלָהּ שְׂנֵא' וְשִׁלְשִׁים יוֹם וְשִׁלְשֵׁת יָמִים תִּשָּׁב בְּדָמֵי טְהוֹרָה וְהוּן נִקְרָאִין יָמֵי טוֹהַר וְיוֹלְדֵת נִקְבָה אַחַר הַשְּׁבוּעִיִּים יָמֵי טוֹהַר שְׁלֵה ס"ו שְׁנָאֵמֶר וְשִׁשִּׁים יוֹם וְשִׁשֵּׁת יָמִים תִּשָּׁב בְּדָמֵי טְהוֹרָה: יד אַעֲפ"י שֶׁהִיָּתָה שׁוֹפְעַת מִתּוֹד הַז' שֶׁל זָכַר וְהַשְּׁבוּעִים שֶׁל נִקְבָה לִימֵי טוֹהַר שֶׁלֶהוּן טְהוֹרָה שֶׁהֵדָם הִבָּא בִימֵי טוֹהַר הַתּוֹרָה טְהוֹרָתוֹ אַעֲפ"י שֶׁהוּא שׁוֹתֵת מִן הַמְּקוֹר: טו כָּל שֶׁהִיא טְמֵאָה לִידָה יֵשׁ לָהּ יָמֵי טוֹהַר ד"ת וְחֲכָמֵי הַתְּלִמוּד הִחְמִירוּ שְׂאִין נוֹתְנִין יָמֵי טוֹהַר לְנֶלֶד עַד שֶׁיִּשְׁעִיר וְיִמְלֵא גוּפוֹ שְׁעָרוֹת שְׁמָא לֹא תִגְמָר צוּרְתוֹ וְהִיא תִדְמָה שֶׁהוּא וְלֵד וְאֵינָה כֵּן לְפִיכָה כָּל הַמַּפְלֵת מְטַמְּאִין שְׁבוּעִים מִדִּין יוֹלְדוֹת שְׁמָא נִקְבָה הַפִּילָה וְאֵין מְפָרִישִׁין בֵּין זָכַר לְנִקְבָה עַד שֶׁיִּשְׁעִיר גוּף הַנֶּפֶל וְיִהְיֶה זְכָרוֹתוֹ אוֹ נִקְבוֹתוֹ נִיכָר לְעֵינַיִם: טז א"א שֶׁיִּפְתַּח רַחֵם לְנֶלֶד בְּלֵא דָם שֶׁיִּזוּב מִמֶּנָּה קוֹדֵם שֶׁיִּהְיֶה הַנֶּלֶד בְּיָלִיד וְאִפִּילוֹ הַמַּפְלֵת בַּתּוֹד מ' א"א בְּלֵא דָם שֶׁיִּזוּב לְפִיכָה כָּל הַיּוֹלְדוֹת בְּזֵמַן הַזֶּה צָרִיכָה ו' יָמִים נִקְיִים לְאוֹתָהּ רֵאזָה שֶׁהָרִי כָּל הַרְוָאָה דָם טִיפָה פְּחָרְדָל כְּנֵלָה גְדוּלָה הִיא נִידוּנָה וְאִם הִיָּה הַנֶּלֶד מְטַמְּאָה מִשׁוּם לִידָה הָרִי הָאֵם עֲכָשׁוֹ פִּיּוֹלְדוֹת בְּזוּב וְהִנְבָּה שֶׁיֵּלְדָה קוֹדֵם סְפִירַת זִבְתָּהּ צָרִיכָה ז' יָמִים נִקְיִים ד"ת וּמוֹנָה ז אוֹ שְׁבוּעִים

ואח"כ מונה זה"נ בימי טוהר וטובלת וטהורה: יו נמצאת אומר שכל היולד' זכר עכשיו יושבת ז' ללידה וז' נקיים ולידה וטהורות נקבה יושבת ללידה שבועים ולידה ז' נקיים: יח ימי לידה ששה ז' ושבועים אם לא ראתה בהן עולין לה לספירת הזיבה שלמו ימי הספירה בתוך י"ד של נקבה הרי זה אסורה לבעלה עד ליל ט"ו: יט הרואה שהתחילה לספור בזמן הזה ונלדה ה"ז סותרות כל המנין וכן יולדות נקבה בזמן הזה שספירה ז' נקיים מתוך י"ד ונזרה וראתה צריכה ז' נקיים משתפסוק: כ לא הפרישו בנות ישראל מדם נדה לדם לידה אפי' בתוך ימי טוהר שיש לחוש לקלוקול גדול ולטעות שהרי רוב המפלות אנו מטמאין אותן לפי שאין בקיאות בדבר והרבה מהן שיושבות מספק לזכר ולנקבה ולנדה מדין תלמוד ואם תרגיל את האשה להנהיג טהרה בדם הבא מימי טוהר יבואו לומר שכל שאנו מטמאין אותה לידה יש לה ימי טוהר וכן יבואו לטעות בספירת זיבתן ולומר כשם שאין דם זה מטמא [כף אינו] סותר בספירה כף הנה עולה נהרי הדברים ק"ו אם התמירו בני"י על עצמן שאפילו רואות טפת דם פחדל יושבות ז' נקיים ולא רצו להוציא עצמן בתקנת ב"ד שתשב ו' והוא כדי להוציא שתהא ספירת כולן שנה כל ימיהן ולא יבא לידי טעות כ"ש שיהא להן לחוש שלא תהא האשה שופעת ומשמשת לפיכך כל הרואה דם טפה פחדל אפי' בתוך ימי טוהר תשב ז' נקיים פאלו ראתה קודם שתלד וה"ז בכלל חומר שהתמירו בנות ישראל על עצמן אף עפ"י שמקצת מקומות נוהגין קילא בימי טוהר כבר הספימו הגאונים ועשו סמיכה והתמירו על כל מי שיעשה כן אלא הרי האשה שרואה בימי טוהר שלה כמו שהיא בשאר הימים שרואה בהן: פ"ק שמיני א אין האשה עולה מטומאתה ויוצאה מידי (עדות) [טומאתה] עד שתטבול אחר הימים הספורים אבל הנדה והנזבה והיולדות שלא טבלו הבא עליהן אפי' לאחר כחה שנים חייב פרת שבימים וטבילה תלה הפתוב שנאמר ורחצו במים זה בנין אב לכל טמא שהוא בטומאתו עד שיטבול: ב וכן אינה עולה מטומאתה עד שתהא טבילה בימי מקנה פשר ולא יהא עליה דבר חוצץ בטבילה אבל אם רחצה במרחץ אפי' נפלו עליה כל מימות שבעולם הרי היא אחר רחיצה כמו שהיתה קודם רחיצה בכרת שאין לה דבר שמעלה מטומאה לטהרה אלא טבילה במי מקנה או במעיין: ג צריף האדם להתרחק באשתו בימי טומאתה לעולם עד שתספור ותטבול שנאמר ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב שום קריבה בעולם: ד כיצד פורש ממנה לא יגע בה אפי' באצבע קטנה ולא ידבר עמה דברים בטלים המביאין לידי הרגל דבר ולא ישכב עמה על מטה אחת אע"פ ששניהן בכסותן ואינן נוגעין זה בזה יתר על כן לא יאכל עמה על שלחן אחד ואין צריף לומר בקערה אחת אין לו אלא שלחן אחד פורסת מפה אחרת לעצמה משום היכר: ה ואסור להסתפל אפי' בעקבה של אשתו פשהוא נדה ואצ"ל בשוקיה ובכל מקום שאינו מגולה וכל המסתפל בהן הויין לו בנים זכרים שאינן מהוגנין: ו ואסור להושיט פלום מידו ליד אשתו נדה או ליטול מידה מכיין שהיא אשתו צריף הרחקה יתירה: ז כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה נדה עושה לבעלה חוץ מהצעת המטה בפניו ולא תהא יוצקת מים על ידיו ורגליו לרחוץ אותן ושלא תהא מוזגת לו כוס ומניחתו לפניו על השולחן בידי שמאל או שפניחנו על הפסא שלפני השולחן או על הכר שיושב כיון ששנתה מדרב המשמשין מותר שהרי יש להו היכר להרחקה.

אסור לשכב על מטתה של נדה אפי' בשעה שאינה במטה מפני הרגל עבירה וכל המרבה בהרחקה הרי זה משופח: ח ראוי לאשה ליחד לה בגדים בימי נדתה כדי שיהיו שניהם זוכרים תמיד שהיא נדה בהיפר הבגדים בקנשי התיירו שתתקשט בימי נדתה כדי שלא תתגנה על בעלה: ט כל שמתרחק ממנה ביום ראשון של נדה מתרחק ממנה לעולם עד שתספור ותטבול בהנגן שעדיין היא בהפרת כמו שנתבאר: י פשהאשה חוששת לעונת וסתה הורו מקצת בעלי הורא' שאינה אסורה אלא בתשמיש אבל שאר פרישות לא החמירו שאין פאן אלא חשש של דבריהם: יא מותר לאדם להתיחד עם אשתו נדה בבית: יב הכלה שנכנסת לחופה ולא נבעלה ופרסה נדה אסור להתיחד עם בעלה אלא הוא ישן בין האנשים ואשתו ישנה בין הנשים: פרק תשיעי א כבר ביארנו שאין האשה טובלת ביום ז' לספירתה אלא עד הלילה יתר על פן גזרו שאפי' ביום ח' לא תטבול ביום מפני סרף יום ז' הי' שם דוחק כגון שהיו דלתות מדינה נעולות בלילה או שהי' מקום גדודיחיה וליסטים או מקום צאה יותר מדאי טובלת ביום ח' לא הי' שם דוחק וטבלה מה שעשת עשוי: ב דון התורה שתהא הטובלת מעיינת בעצמה סמוך לטבילה ובדקת כל גופה שמא יש דבר חוצץ בטבילה ועזרא ובית דינו תקנו שתהא האשה חופפת ראשה וכל שער שבה במים חמין: ג דין חפיפה זו רוחצת ראשה וכל מקום שער שבגופה במים חמין ומסרקת אותן או מפססת אותן בידיים יפה יפה כדי שתתיר שערותיה אם הנה בהן קשר: ד כבר נהגו בנות ישראל לשטוף כל גופן בחמין בשעה שחופפות כדי שיעלה להן לכל הגוף יפה: ה לא תחוף האשה בנחת ולא באהל וכיוצא בהן שהן מסככין את השער ולא במים צונגין אלא בחמין שמתירין את השער: ו חפיפה זו צריכה שתהא סמוכה לטבילה חופפת בלילה וטובלת מיד כל שיכול לסמוך שלא יהא ביניהם הפסק כלל הרי זה משופח: ז נודמנה לה טבילתה בליל שבת וי"ט חופפת ביום וטובלת בלילה אפי' חל יו"ט בע"ש חופפת בעיו"ט וטובלת בליל שבת מפני שא"א לחוף בליל הטבילה ולא עפבו חכמים שימוש מפני סמוכות חפיפה לטבילה: ח אע"פ שחופפת ביום וטובלת בליל' בודקת כל גופה יפה סמוך לטבילה שמא יהא עליה דבר חוצץ בדקה ביום בשעת חפיפה ולא בדקה סמוך לטבילתה בלילה אם שמרה עצמה משעה שחפפה עד שטבלה מלהתעסק בדבר הנדבק בה עלתה לה טבילה: ט אפי' נתנה תבשיל לבנה ולא בדקה עצמה וטבלה אינה טבילה בדקה עצמה יפה ולא חפפה אפי' חפפה לאחר טבילה ולא הי' שער קשור בכל גופה כאילו לא טבלה: י חפפה בא' בשבת וטבלה בליל שלישי עלתה טביל' והוא שפדקה בשעת טבילה כמו שביארנו.

יא לעולם ילמד אדם בתוך ביתו שתהא האשה מדיחה קמטיה ובית הסתרים שלה בשעת חפיפה אע"פ שאינן צריכין שיבואו בהם מים צריכין שלא יהא בהן דבר חוצץ מעשה באשה אחת שטבלה ונמצאת לה עצם בין שיניה והצריכה טבילה אחרת: יב נתנה שיערה בפיה קפצה ידה קרצה שפתותיה פאלו לא טבלה: יג הרצועות שבראשי הבנות חוצצות וכן לפלוג שחויז לעזין וגלד שחויז למכה והרטי' שעלי' וגלדי צואה שעל הבשר בצק שמתחת הצפונן והטיט אפילו נגד הבשר וצואה שמתחת הצפונן שלא כנגד הבשר הרי אלו חוצצין לפיכך נהגו שיהיו נוטלות צפרניהן בשעת טבילה מפני שאינן בקיאות לכונן כנגד הבשר ושלם כנגדו: יד אפילו כל שהוא חוצץ בטבילה פיצד הי' עלי' בצק או דם יבש או דם שנסרף בבשר אפילו לח וכיוצא בהן מדברים החוצצים אפילו טפה פחדל

אם מקפדת עליה ודרכה להעבירה לא עלתה לה טבילה ואם אין דרכן של נשים להקפיד בקנה לעולם עלתה לה טבילה ואם הנה חופף את רוב גופה לא עלתה לה טבילה: טו טבעת אצבעותי של אשה והצמידים שעל ידי' אם היו מהנדקין חוצצין ואם היו מרופין והמים נכנסין ביניהם אין חוצצין: טז היתה חכרתה אוחזת בה בשעת טבילה לא עלתה לה טבילה ואע"פ שרפתה ידיה עד שבאו בהם המים גזרה שמא לא תרפה ואם הדיחה ידה במים עלתה לה טבילה: יז חץ התחוב באדם בזמן שנראה חוצץ לפיכה אשה שנכנס לה קוץ ברגליה לא תטבול עד שתעקור אותו בכדי שלא יראה ממנו בחוץ כלום שלא תרגיש בו ותקפד עליו.

יח הנה רגליה משוקעות בטיט לא עלתה לה טבילה וכן אם היו צרורות וקסמין בסדקי רגליה לא עלתה לה טבילה לפיכה לא תטבול אשה עד שתבדק מקום רגליה מן הטיט וכן לא תטבול במקום שיש שם פחד נפילה או שבושה מן אדם ואם טבלה לה באילו עלתה לה טבילה: יט כיצד היא טובלת לא עומדת ולא שוחה יותר מדאי ואינה צריכה לפישוט ידים ורגלים לגמרי אלא כדרך גדילתה פותחת זרועותיה וירפתה מעט שתהא נראית פעורכות לבית הסתרים וכמניקה את בנה תחת הדד וכאורגת בעמרים לבית השחי: כ צריף לזהר בטבילת הגהרות שלא לטבול בהן בשעת הגשמים ולא בזמן שגדלים מחמת השלגים שנפשרין שאין המים מטהרין בזוחלין אלא המעיין בלבד אבל המעיין שנתערבו בו הנוטפים עם הזוחלין לא עלתה בהן עד שיהיו רוב מימיו מן המעיין: כא כף אמרו חכמים אין המים מטהרין בזוחלין אלא פרת ביומי ניסן בלבד אצל בנהרות המכזבים שאין טובלין בהן אלא בשעת השרב ושלא יתערב בהם אלא מן המעיין: כב דיני המקנה הפשר והפסול ודרך טבילה ומשפטי החציצה אין כאן מקום פירושו אבל הדברים שצריכין בני אדם לזהר בהם תמיד וללמדם בתוה ביתם בכל יום הן שפתבתי בכאן: כג תבדוק ביום ההפסקה מבע"י בדיקה יפה בדיקת חורין וסדקין יפה יפה ותחליף חלוקה ואין בדיקת יום ראשון מימי הספירה ובדיקת יום הז' פענן זה בבדיקת חורין וסדקין ודי לה בבדיקת יום ראשון וז' אף מן המובחר הוא לבדוק בכל יום ניום מז' מי הספירה וכן שיום ההפסקה לא יעלה למנן הז' גם ברואה יום א' בשחרית ופסקה לאלתר כל אותו יום טמא הוא ולא תעשה אותו יום הפסקה שחזקת יום ראשון מעיין פתוח ונדמיה חוזרין לה אלא למחר יהיה יום ההפסקה מיום ג' ואילף תתחיל למנות ז' מי הספירה: כד ומדיני הפתמים כל פתם שהוא כגריס טמא הוא כראיה גמורה ואם הוא פחות מכגריס אם נמצא מחגור ולמטה טמא מחגור ולמעלה טהור והוא שלא פשטה כגריס או שלא עשתה שום דבר שתוכל לומר שממקום טמא הוא הפתם: כה והמובחר הוא בחפיפה שתהא סמוך לטבילה אם חפפה מבע"י מה שעשתה עשוי ובלבד שתזהר לבלתי תגע בתבשיל עבה או בכל דבר החוצץ משעת חפיפה עד שעת טבילה: כו ומדיני החציצה לא טוב היות האדם מחמיר יותר מדאי ומחפש אחר הספיקות לפסול טבילתה בדבר הקל כי אם פן אין לדבר סוף אלא אחר שחפפה ראשה וסרקה במסרק וחפפה ורחצה כל גופה בחמין ונזהרה לבלתי תגע בשום דבר חוצץ ותעשה טבילתה בפשיטות איברה וכל גופה לא יכניס אדם ראשו בספיקות החמורות אשר אין להם קץ וסוף כגון עצמה עיניה ביותר ומשאר הספיקות כי מי יוכל להבחין בין עצמה ביותר ובין לא עצמה ביותר: תהלה ושבח לאדוני האדונים.

השלמנו הלכות נדה הנהוגות באלה הזמנים בדברים ערבים ונכונים. לוקטו ממאמרי חכמים הקדמניים.

וכענין שאמרו דבר זה נפתח בגדולים ונסתיים בקטנים: תם ונשלם שבת לאל בורא עולם. עכ"ל ודבריו נכונים בזה ומוסכמים להלכה ועיין בא"ח ה' ט"ב סי' תקנ"ח ובמ"א וט"ז שם שלא הזכירו מנהג זה כלל והיינו ודאי משום דכבר רמזו מוהרש"ל ז"ל וא"כ ה"ה בנדון דידן אם נתברר מן הש"ס היתרו ודאי דאין לנו לקבוע לאסור פדעה א' ששעלם ממנו הש"ס ה"ל לקה ראוי לנו לומר דבעלי המנהג לא העלו זאת על דעתם דהוי מנהג בטעות ואף אם אסקי אדעתה' ואעפ"כ נהגו ולא לסייג ולגדר רק מפני אותו דיעה לא חיישינו לה מנהגא ולא שבקינן לי' רק במקום שלא נתברר ברור גמור מן הש"ס המנהג מועיל באופן שלא הוי אותו הפוסק האוסר טועה בד"מ מחמת פוסקים שקדמוהו פגון שראה אותן וחלק עליהן ולא נעלם ממנו פנ"ל ברור ולא מצאתי בשום ספר שחקר בזה ואם יקשה לה מאיזה מקום על דברי תענין היטב בכר"ח א"ח דיני מנהגי איסור ויתיישב לה הפל ובפרט אם נוכל לישב דעת זה הפוסק דאיירי בגוון דלא נהוי טועה בד"מ ודאי דחובה עלינו לעשות כהוא מחכמי ישראל א"כ כ"ש דאין לנו להחזיק המנהג רק בגוון שהוא דהא המנהג לא נתסד רק מפני אותו דעה האוסרת ונהרי נתברר דגם אותו דעה לא אסר בגוון שהוא ואל תשיבני מגמ' פ"ק דר"ה דף ט"ו ע"ב דאמר שם במקום איסור פי נהגו שבקינן להו בתמי' משמע הא לאו במקום איסורא רק שמחמירין שבקינן להו אף שהוא נגד המשנה כמו שם שהוא נגד המשנה דשביעית לק"מ דשם ודאי אם הוי חומרא הוי מצוי להחמיר כר' נחמ' פיון דר' נחמ' לא הוי טועה בד"מ רק דתנא הוא דיכול לחלוק על המשנה ובדאי דמצוי להחמיר על עצמם פנותי' אף דלית הלכתא פנותי' נגד המשנה כמ"ש אף שהוא יחיד נגד רבים משא"כ אם טעה בד"מ וגם ל"ק מגמ' ה"ל על תשו' רש"ל סי' נ"ד שהבאתי ודו"ק דודאי רבים מצוי להחמיר על עצמם פדעת היחיד אף דלית הלכתא פנותי' פיון דהם רבים ונהוי פריים מסכימים עמו ואין כאן התנגדות לתורה דכתבה אחרי רבים להטות והיינו בפלוגתא בין הפוסקים אבל לא לנגד מה שנתברר בש"ס דאף אם יקבצו כל ישראל אין יכולין לבטל אף אות אחת ממה שצאמר בתלמוד ומכ"ש דליכא פלוגתא בש"ס כלל והיתרו מבורר בש"ס ואותו הפוסק נעלם ממנו אותו מקום בתלמוד דהוי פטועה בד"מ ולית בי' מששא ככל כ"ש דהמנהג שנהגו פנותי' לית בי' ממש וקודם שנסתם הש"ס הוי פלוגתא בש"ס פעפשו בין הפוסקים ועיין ביש"ש שהבאתי ואף בנידון דמוהרש"ל דלא הוי פלל יחיד נגד רבים רק דאקבע הלכתא בתענית דף ל' ע"א כר' מאיר דעד התענית מ"מ יש רשות לרבים להחמיר על עצמם אף שלא מן הדין דהא איסור אכילת בשר לא כזכר כלל בגמרא ואפ"ה נוהגין לאסור ובדאי שיכלו לגזור על עצמם מה שיכלו כדי להתאבל על חורבן בית המקדש ומכ"ש באיסור אכילת בשר דאיתא בגמרא דדין הוא שנגזור על עצמינו משנחרב בית המקדש שלא לאכול בשר ולא לשתות יין לעולם אלא שאין גוזרין גזירה על הצבור שאין יכולין לעמוד בה כן הוא מפורש בגמרא וא"כ ודאי דמי שמתאבל יותר תע"ב ומשום זה נהגו קצת למנוע מי"ז בתמוז ונראה דבכל מקום דאיכא פלוגתא בגמרא ואפסק הלכתא בגמרא להקל פחד ואיכא מנהג דמחמירי כהיחיד כ"ל ברור דאם יש שום צד חומרא בדבר אף למאן דמיקל דהיינו אף דמיקל מן הדין דהיינו

דְּסוּבֵר דְּדִינוּ לְקוּלָא מ"מ י"ל דְּסוּבֵר מֵאן דְּמַחְמִיר טְפִי ג"כ שְׁפִיר עֶבֶד וְלֹא מְקַרֵי הֶדְיוּט
כְּגוֹן בְּגִדוֹן דְּט"ב דְּאֶפְלְגִי ר' מֵאִיר וְרִשְׁבִּי ג' דר"מ אוֹסֵר מר"ח וְעַד הַתְּעֵנִית לְסַפֵּר וּלְכַבֵּס
וְרִשְׁבִּי ג' אוֹסֵר רַק בְּשָׁבוּעַ שְׁחַל ט"ב בְּתוֹכָהּ וּמִיָּהוּ אָף אַחַר הַתְּעֵנִית עַד פְּלוֹת הַשְּׁבוּעַ
נִמְצָא כָּל חַד מִיִּקְל בְּחַד צַד וּמַחְמִיר בְּחַד צַד וּפְסֵק רַבָּא הִלְכָה פְּדַבְרֵי שְׁנֵיהֶם לְהִקְל נִמְצָא
יֵשׁ לָנוּ לֹמֵר דְּאָף רִשְׁבִּי ג' דְּסוּבֵר מִן הַדִּין אֵינוֹ אִסוּר אֲלֵא בְּשִׁבְתָּ זֹו מ"מ מוֹדָה מֵאן
דְּמַחְמִיר עַל עֲצָמוֹ וּמַצְטַעֵר וּמִתְאַבֵּל עַל חֲנוּכָּה בַּה"מ ק' מִשְׁנַכְנֵס אָב אוֹ מִי"ז בְּתַמּוּז
שְׁהוּבְקַע הָעִיר וְדָאֵי תַע"ב וְחִסִּיד יִתְקַרֵי לְכַף מְנַהֵג זֶה וְדָאֵי דְמוֹעִיל דְּהוּי כְּמִנְהַג חִסִּידוֹת
שְׁקַבְלוּ עֲלֵיהֶם וְאֵינוֹ דוֹמָה לְמַעֲשֵׂה דר' טְרַפּוֹן דְּשָׁם לַב"ה אֵין בּוֹ צַד חוּמְרָא כְּלָל בְּהִטְיָה
וְהֶדְיוּט יִתְקַרֵי כִּיּוֹן דְּלֹא דְרִשְׁבִּי וּבְשִׁכְבָּהּ מַה לִּי הִטְיָה אוֹ הִלִּיכָה לְכַף חָב בְּעֲצָמוֹ כִּיּוֹן דְּעֶבֶד
כַּב"ש וְהַחֲלִיּוֹק הַנְּ"ל מְסַתְּפֵר מְאֹד דְּבִשְׁלָמָא בְּהַךְ גְּוֹנָא דְּאֵין בּוֹ שׁוּם צַד חוּמְרָא לֹאִידְךָ
מ"ד דְּהִלְכָה כְּנוֹתִי' א"כ מֵאן דְּמַתְּפִינֵן לְהַחְמִיר מִתְּפִינֵן לְעֲשׂוֹת נֶגְדַּה הִלְכָה רָאוּי לְחֹב
בְּעֲצָמוֹ דְּהוּי כְּחוּלְק עַל הָאֵמֶת וְעַל הַקְּבָלָה ח"ו אֲבָל אִם אֵית בִּי מַדַּת חִסִּידוֹת גַּם לְמֵאן
דְּמִיִּקְל א"כ אֵין אָנוּ אוֹמְרִים דְּמַתְּפִינֵן לְעֲשׂוֹת נֶגְדַּה הִלְכָה רַק דְּמַתְּפִינֵן לְמַדַּת חִסִּידוֹת וְלֹא
מִשׁוּם דְּעָה דְּמַחְמִיר מִן הַדִּין דְּלֹא קִי"ל כְּנוֹתִי' עֶבֶיד כֵּן רַק דְּאָף אִם לֹא הִיָּתָה דְּעָה הַנְּ"ל
כְּלָל בְּעוֹלָם הוּי עֶבֶיד כֵּן לְמַדַּת חִסִּידוֹת דְּהָא אָף הַדְּיָעָה דְּהִלְכְתָּא כְּנוֹתִי' מוֹדָה דְּמַדַּת
חִסִּידוֹת כְּכֵן כְּנ"ל בְּרוּר וּמַה"ט אֲתִי שְׁפִיר הָא דְּמַבְּנֵאָר בַּא"ח סִי' תַקְנֵי הַ סְעִיף ג' בַּה"ג
דְּאָנוּ נוֹהֲגִין לְהַחְמִיר בְּכָל זֶה מִתְּחִלַּת ר"ח ע"ש וְרֵאָז' לְדַבֵּר דַּבְּא"ח הַל' שְׁבַת סִי' רַמ"ב
כְּתִבוּ הַב"ח וְט"ז בְּהָא דְּאֶפְלְגוּ ב"ש וּב"ה דַּב"ש אוֹמְרִים מְחַד בְּשִׁכְבָּה לְשִׁכְבָּה וּב"ה
אוֹמְרִים בְּרוּךְ ד' יוֹם דַּמ"מ יֵשׁ לְנַהֲגַּ כַּב"ש דְּכַתְּבֵי הַא"ז דְּהִלְלֵ מוֹדָה דַּכַּב"ש עֲדִיף
וְהִבִּיא רֵאִי מַגְמָרָא וּמַעֲשֵׂה דְּהָאֵי קַצַּב ע"ש וַא"כ קֶשְׁהָ הָא בַר' טְרַפּוֹן אֲמַרִינֵן דְּרָאוּי
לְחֹב בְּעֲצָמוֹ דְּעֶבֶד כַּב"ש.

אֲלֵא וְדָאֵי כַּמ"ש לְחַלְקֵן וְזֶה בְּרוּר וְעוֹד רֵאִי מַפ"ק דְּשִׁבְתָּ דָּף י"ח ע"א דְּאָמֵר רִשְׁבִּי ג'
נוֹהֲגִין הָיוּ בֵּית אַבָּא שְׁהָיוּ נוֹתְנִין כְּלִי לְבָן וְכו' וְהִיָּינוּ כַּב"ש וְלֹא מְצִינוּ בְּשׁוּם מְקוֹם
שְׂיִדְקָדְקוּ חֲכָמִים עֲלֵיהֶם לֹמֵר דְּלֹאוּ שְׁפִיר עֶבְדֵי אֲלֵא וְדָאֵי דְּאָף ב"ה דְּמַתִּיר מוֹדָה דִּישׁ
כְּבוֹד שְׁבַת בְּדַבֵּר וְכֵן מִשְׁמַע שָׁם דָּף י"ט ע"א דְּאָמְרוּ עֲלֵיו עַל ר' יוֹסִי הַחִסִּיד שְׁלֵא נִמְצָא
כְּתִב יְדוּ בְּיַד נְכָרֵי מְעוֹלָם וּמִשְׁמַע אֶפְיָלוּ קַצַּץ וּמִשְׁמַע דְּשִׁבַּח הוּא ע"ש וְזֶה בְּרוּר.

וּלפ"ז בְּגִדוֹן מְהִרְשִׁ"ל אִם הָיוּ נוֹהֲגִין פְּרִשְׁבִּי ג' וְדָאֵי דְּהוּי מְנַהֵג מְעֵלְיָא רַק דְּהוּא דְּחָה
לְמִנְהַג שְׁמוֹנְעִים עֲצָמָם מְבִשֵּׁר וְיִין לְחוּד עַד הַשְּׁבַת נִחְמוּ דְּאֵין לוֹ שׁוֹרֵשׁ וְיִסוּד כְּלָל וְהוּי
מְנַהֵג טְעוֹת דְּהָא לֹא הִחְמִירוּ עַל עֲצָמָם מִשׁוּם אֲבִילוֹת כְּמוֹ שְׁסוּבֵר רִשְׁבִּי ג' דְּהָא מְסַפְרִין
וּמְכַבְּסִין וַא"כ כִּיּוֹן דְּלֹא נִהְגוּ בְּהוּי אֲבִילוֹת לְמָה לְמִנּוּעַ מְבִשֵּׁר וְיִין כְּמַבְּנֵאָר שָׁם וּמַה שְׁכַתְּבֵי
בְּתַר הַכִּי דְּאֶפְי' אִם בָּא אֶחָד לְאַסּוֹר עַל עֲצָמוֹ בְּכָל מִילֵי פְּרִשְׁבִּי ג' נִרְאָה לִי דְּלֹא יָאוּת
עֶבֶיד מַהֵךְ רֵאִי דר' טְרַפּוֹן וּלְפִי מַה שְׁבִרְתִּי אֵין רֵאִי מר' טְרַפּוֹן נִרְאָה דְּדַעְתּוֹ דְּבִזְזָה לר'
מֵאִיר אֵין בּוֹ צַד חוּמְרָא כְּלָל וְאֶדְרָבָה יוֹמָא דְּנַחְמָה הוּא כַּמ"ש לְעֵיל מִיָּנִי וְהַמְשִׁיף דְּבָרֵיו
כְּף הוּא מִתְּחִלָּה דְּהַמְנַהֵג הִנֵּה וְדָאֵי בְּטְעוֹת כִּיּוֹן דְּכַבֵּר לֹא נִהְגוּ בְּאִיסוּר תְּסַפְרוּת וְתַכְּבִּיּוֹסָת.

וְאַח"כ פְּתַב דַּנ"ל דְּאָף אִם יִרְצָה א' לְהַחְמִיר בְּכּוֹלָם נִרְאָה ג"כ דְּלֹאוּ שְׁפִיר עֶבֶיד מְפַח
סְבָרָא הַנְּ"ל. וּלפ"ז בַּגַּמ' דר"ה א"ש דְּמַקְשֵׁי בְּמְקוֹם אִיסוּרָא כו' דְּמִשְׁמַע הַדְּיוּק דְּבַמְקוֹם
חוּמְרָא דְּהִיָּינוּ דְּאָף לְפִי הִלְכָה הוּי חוּמְרָא רִשְׁבִּי אֵין לְהַחְמִיר מִשְׂא"כ הִקָּא הָא הוּי אִיסוּר

לפי הלכה וא"כ לפ"ז בגדון דינו למאן דלא מפרש גסטרך חתיכת הראש לשנים אין בו שום צד חומרא דפסול שחיטה דלמה יפסל דמאן דמפרש הכי לא הוי רק גזירת הפתוב כמ"ש הב"ח וא"כ מאן דלא מפרש הכי לית בי' צד חומרא דשחיטה פלל רק הוי פשאר שחיטות ואין מעלה ומוריד ואף דאית בי' קצת חומרא משום הבלעת דם משום זה לא נהגו לאסור לגמרי דהא לא נהגו לאסור בשובר ופרקת אף דהמנהג הוא מחמת חומרת פסול שחיטה.

ואחרי הנצעה זו נשוב ונתבונן ונחזור לענינינו דמכל מה שכתבנו לעיל ליפא ראי' ברורה פסוקה ונחלוטה מן הש"ס לראות דברי ראבי' דנהגי פנותי' וראית הש"ס ישובו קצת במשבצות זהב כמ"ש לעיל וראית הט"ז מרש"י ג"כ אפשר ליישב כמו שיתבאר מתוך פלפולי בס"ד.

והנני חוזר על הראשונות דמ"ש מהר"ם במרדכי בפירוש רש"י שא"צ לחתוך פל המפרקת ודוחה דברי הראבי'. ולי נראה דנכונים דברי הראבי' בפירוש רש"י דלהך לישנא דכתב רש"י הוצא את דמו ותו לא הוי מצינו לפרש בפירוש מהר"ם.

אלא להך לישנא דכתב רש"י הכשירהו לאכילה ותו לא ליפא לפרש בפירוש מהר"ם ומן לשון הב' פשמע ללשון א' ונראה מדברי רש"י דליפא בין הני תרי לישני רק משמעות דורשין דהא קושני' הגמרא הוי פיון דמ"מ מקרא לא ידענא פלל באיזה מקום הוי שחיטה וצריך להלכה למשה מסיני דשחיטה מן הצואר וכיון דשחיטה מן הצואר גמירי א"כ ממילא דידיעין עקרו של שחיטה דהיינו דבעי שחיטה וקרא למה לי עיין דכו אזיל קושני' הגמרא לפירוש רש"י וא"כ לפ"ז צריך לתרץ דקרא אתא לאתוי על דבר מה דלא ידעין מהלכה וא"כ להך לישנא הוצא את דמו ותו לא שפיר נוכל לומר דפירוש דא"צ לשפור המפרקת דאפשר דמה"למ דגמירי שחיטה בצואר הנה אמינא דנפסקיה לכולי' אלא לאידך לישנא הכשירהו ותו לא א"כ נימא דא"צ יותר רק ההכשר דהיינו הסימנים.

אפתי מנא ידעין דבסימנים לחוד הוי ההכשר אי לאו מהל"מ וא"כ הדרא קושני' לדוכתא דקרא למה לי דידיעין מהל"מ דסימנים לחוד הוי הכשר אכילתו א"כ ממילא ידעין דא"צ יותר.

ועוד איך שניך לומר דאתא הקרא לאתוי שא"צ רק הכשר הא פיון דהוי הכשר ודאי דא"צ יותר דאל"כ לא מקרי הכשר. ונראה דמה שהקשו התוס' וזה לשונם מה שפירש"י דלא יחתוך המפרק לשנים הכי גלמד מושחט דאינו קושניא דרש"י פתב האיך גלמד ואי דלא פראה להם פירש"י בזה דבאמת דוחק הוא הוי להו למכתב על פירש"י דלא נהירא או דדוחק הוא פדרבם בכל הש"ס ולא להקשות על פי' רש"י מה שכתב הקושני' הנ"ל מפני ברש"י ואינו מזכיר לפירוש רש"י פלל דהתוס' לפי מה שפירשו כמהר"ם פדמוכח מקושניא התוס' אמאי ס"ד לכה פרושה דכוננו לקושיתם על הך לישנא הכשירהו לאכילה פקושיתם מנ"ל זאת מושחט דבכה הוא ההכשר פנ"ל ודוק ועוד קשה פיון דידיענא הל"מ דלא בעי רק רובן של הסימנים כמו שכתב בגמ' בהדיא בדרה הסמוך מלמד שנוצטנה משה ע"פ על רוב א' בעוף וכו' א"כ ממילא ידעין דא"צ לחתוך פל הראש וזה דוחק לומר דה"א דבעי חתיכת המפרקת עם רוב הסימנים דמהיכי תיתי לומר פן וקושני'

זו היא ממש קוֹשֵׁי התוס' שהקשו ארש"י אמאי ס"ד וכו' רק דקוֹשֵׁי זו מְרַנְנַת יוֹתֵר אֵלָּא וְדַאי דְפִירוּשׁ רַאבִּי עֵיקָר בְּפִירוּשׁ רִש"י דקמ"ל דְאָסוּר לְחַתּוּף יוֹתֵר אֲבָל זֶה לֹא יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת כָּלֵל דְנִבְעֵי דְנֻקָּא חֲתִיכַת הַמְפָרְקַת ג"כ וּא"כ א"ש אַף לְלִשׁוֹן הַכְּשִׁירָהּ לְאֲכִילָה וְתוֹ לֹא דְמַהֲל"מ לְחֹד יִדְעִינָן דְשְׁחִיטַת סִימָנִים מְכַשְׂרַת לְאֲכִילָה אֲבָל הִנּוּ אֲמִינָא דְחֲתִיכַת הַמְפָרְקַת אַחַר הַסִּימָנִים אֵינָה מַעֲלָה וּמוֹרִיד קמ"ל קְרָא דְפּוֹסֵל כְּנ"ל בְּרוּר דַּעַת רִש"י וְזֶה דְיוֹק שֶׁל רַאבִּי מְפִירוּשׁ רִש"י דְהֵינּוּ מְלִישְׁנָא דְהַכְּשִׁירָהּ כְּנ"ל וְזֶה בְּרוּר וְלֹא כְּמוֹ שֶׁהִבִּינוּ מֵהַר"מ וְתוֹס' בְּפִירוּשׁ רִש"י.

וְעוֹד רֵאִי לְפִירוּשׁ רַאבִּי דַּאי כְּפִירוּשׁ מֵהַר"מ דְקָרָא קמ"ל דַּא"צ לְחַתּוּף כֹּל הָרֹאשׁ כְּבָר נִשְׁמַע מְקָרָא אַחֲרֵינָא דְכְתִיב לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם וְנִדְרָשׁ בְּסִנְהֶדְרִין דָּף נ"ט שְׂאִין לְאֲכֹל מִבְּהֵמָה קוֹדֵם שְׁתַּצָּא נִפְשָׁה וְהֵינּוּ וְדַאי אַחַר שְׁחִיטָה דְקוֹדֵם שְׁחִיטָה אָסוּר מִשׁוּם אֲבָר מִן הַחַי וּא"כ אִם אֲמָרִינָן דְהַכְּשֵׁר שְׁחִיטָה לֹא הָיָה רַק בְּחַתּוּף כֹּל הָרֹאשׁ א"כ לֹא מִשְׁכַּחַת כָּלֵל קוֹדֵם שְׁתַּצָּא נִפְשָׁה דְפָסִיק רִישָׁא וְלֹא יָמוּת וּמִיָּהוּ יֵשׁ לְדַחֲוֹת דְהַאי קְרָא נִדְרָשׁ לְכַמָּה דְבָרִים לְאוֹכֵל מְבַשֵּׁר קִדְשִׁים קוֹדֵם זְרִיקַת דָּמָם וְעוֹד הִרְבֵּה וְעוֹד י"ל דְהִנּוּ אֲמִינָא דְצָרִיף לְחַתּוּף הַמְפָרְקַת עִם רֹב הַסִּימָנִים כְּמ"ש דְכָף צ"ל לְפִירוּשׁ מֵהַר"מ הַנ"ל וּא"כ עֲדִינָן הָרֹאשׁ מְחֻבָּר אֶל הַגּוֹף וְשִׁפִּיר מִשְׁכַּחַת קוֹדֵם שְׁתַּצָּא נִפְשָׁה וְעוֹד י"ל דַּאֲף לְאַחַר שְׁחַתּוּף כֹּל הָרֹאשׁ יֵשׁ עוֹד נִעְנוּעַ לְהַגּוֹף וְהָיָה מְצִי לֹמֵר דְאָסְרָה תוֹרָה כֹּל זְמַן שְׁמִפְרָפְסַת עֵינָן בְּתִשׁוּי ח"צ ס' ע"ז בְּעִנְיָן דְלֹא נִמְצָא לֵב שֶׁהִבִּיא בְּשֵׁם סֶפֶר שְׁעָרֵי שְׁמַיִם כִּי פְעָמִים שְׁחֻתְכִין רֹאשׁ הָאָדָם וְיִלְךָ הַגּוֹף אַח"כ דְרָף מִגְבֻּלַת וּמִבִּיא שֵׁם בֵּא' שְׂאֵמֵר וְשִׁלְאַחַר שְׁיַחֲתֻכוּ רֹאשׁוֹ יִלְךָ עַד אוֹתוֹ מְקוֹם הַיָּדוּעַ לָהֶם וְכֵן עֲשֶׂה לְאַחַר שְׁחַתְכוּ רֹאשׁוֹ הִלְךָ עַד שֵׁם וְשֵׁם נִפְל וְהִבִּיא שֵׁם בְּתִשׁוּבָה רִאֲיָה לְזֶה מִפ' עֲגֵלָה עֲרוּפָה דָּף מ"ה ע"ש וּא"כ ה"נ אַף דְבָאָדָם חָשִׁיב בְּנִשְׁבָּר מְפָרְקַת' כְּמַת גְּמוּר וּמִטְמֵא בְּאוֹהֶל מְכַל מְקוֹם הִנּוּ אֲמִינָא דְאָסְרָה הַתוֹרָה בְּבִהֲמָה כַּה"ג קוֹדֵם שְׁתַּצָּא נִפְשָׁה וְעוֹד רִאֲיָה דְאִיכָּא פְּרָפּוּס אַחַר הַתּוֹת כֹּל הָרֹאשׁ דְמִשְׁנָה שְׁלִימָה שְׁנִינָו בְּאֵהֲלוֹת הַתּוֹתוֹ רִאֲשִׁיָּהֶם אַע"פ שְׁמִפְרָפְסִין טְמֵאִים מִיָּהוּ אַף דִּישׁ לְדַחֲוֹת רֵאִי זו מ"מ כְּבָר אֶסְתַּגֵּר בְּקַמְיָיָתָא בַּס"ד דְהֵעֵיקָר כְּפִיר' הָרַאבִּי בְּרִש"י עוֹד רֵאִי דְפִיר' רַאבִּי עֵיקָר בְּרִש"י דְאָסוּר לְחַתּוּף יוֹתֵר דְהָא בְּדָף קי"ג בְּחֻלִּין מְסִיק בְּתִיקוּ בְּשׁוֹבֵר מְפָרְקַתָּה שֶׁל בְּהֵמָה קוֹדֵם שְׁתַּצָּא נִפְשָׁה אִי שְׁרִי אִי אָסוּר וּפִירִש"י דְאָסוּר לְגַמְרֵי מִשׁוּם דְהַבְּלִיעַ דָּם וְשׁוֹב אֵין יְכוֹל לְצַאֵת כָּלֵל בְּשׁוּם עִנְיָן לֹא ע"י צִלִּי וְלֹא ע"י מְלִיחָה וְעֵינָן שֵׁם בִּיש"ש ס' צ"ו וּבְחִידוּשֵׁי הַרְשָׁב' אֵשׁ וְקִשָּׁה דְנִפְשׁוּט מְכָאן אַף אִם נִפְרָשׁ דְאָסוּר לְעֲשׂוֹת גְּסֵטֵר' א"כ דְנֻקָּא בְּשַׁעַת שְׁחִיטָה אָסוּר וּבְעִנְיָן שְׁחִיטָה מִשׁוּם דְהָיָה פְּסוּל בְּשְׁחִיטָה דְגִזְזִירַת הַפְּתוּב הוּא כְּמ"ש הַב"י הָא שׁוֹבֵר שְׁרִי דַּאי אָסוּר לָמָּה לִי קְרָא עַל גְּסֵטֵרָא הָא בְּלֹא"ה הַבְּהֵמָה אָסוּרָה מִשׁוּם דָּם וְאֵין לוֹ שׁוּם תְּקֵנָה וּמִיָּהוּ י"ל דְקָרָא וְשַׁחַט אֵת כֹּן הַבְּקָר בְּקִדְשִׁים אֵיירִי דְאֲכִילַת בְּשׂוֹר לֹא מְעַכֵּב וְאֵף ר' יְהוֹשֻׁעַ דְסוֹבֵר בְּפְסָחִים ע"ז ע"ב אִם אֵין בְּשׂוֹר אֵין דָּם מ"מ מוֹדָה שְׂאֵם זֶרֶק הַנּוֹרָצָה ע"ש אוֹ דָּגִם בְּעוֹלָה שְׁכַשְׂרָה לְגַבִּי מְזַבֵּחַ וְלֹא אָסֵר לָן בְּהַ דָּם לְכָף אֲשַׁמְעִינָן קְרָא דְהָיָה פְּסוּל בְּשְׁחִיטָה וְכִאִילוֹ לֹא נִשְׁחַטָּה דְמִי א"כ וְדַאי דַּאֲף אִם זֶרֶק לֹא הוֹרָצָה וְגַם בְּבִהֲמַת חֻלִּין אִיכָּא נ"מ דְהָיָה פְּסוּל בְּשְׁחִיטָה דְמִטְמֵא מִשׁוּם נְבִלָה וְאֵינּוּ אָסוּר מִשׁוּם או"ב וּא"ש גַּם קְרָא דֵר' יִימֵר דְאֵיירִי בְּחֻלִּין [וְעוֹד דְלִפְנֵי רַאבִּי י"ל דַּעַת רִש"י דְאָסוּר לְחַתּוּף יוֹתֵר הוּא מִשׁוּם דָּם כְּמ"ש הַרְשָׁב' וּא"כ לִק"מ דְשֵׁם אֵלִיבָא דְשְׁמוּאֵל דְפִלְגִי אֵר' יִימֵר וְסוֹבֵר כֵּר' כְּהֵנָּא]: וּמִיָּהוּ

הינינו דוקא אם נימא דאסור פחתוהו לשנים יש לתרץ כמ"ש אלא אי אמרת דפירושו דא"צ לחתוהו יותר הדרא קושני' לזכותא למה לי קרא דאיך ס"ד דצריה לחתוהו המפרקת והכשר שחיטה לא הוי רק עם המפרקת ובה אין לחלק בין קדשים לחולין וא"כ לא משפחת בשר דמתאכיל דהא מבליע דם ואין לו תקנה והתורה אמרה וזבחתי ואכלתי ומדהוצרה התורה לאשמועינן קרא יתירא שא"צ לחתוהו כל המפרקת והוי הכשר שחיטה בלא"ה נפשוט בעי' בשובר מפרקתה דאינו מבליע דם ושרי אלא ודאי מדלא פשיט מפאן שמע מינ' דפיר' ראבי' עקר וא"ש כמ"ש ואין לומר דאף לפי מהר"מ לא קשה דהא קי"ל דם ששלחו או שבשלו אינו אלא דרבנן וא"כ מן התורה הוי שרי במלחו או בשלו אף דאינו יוצא דמו לכה הוצרה התורה לאשמועינן שפיר דלא לשוני' גסטרך ותיקו דהתם היינו לדידן שפבר אסרו רבנן ומבעי שפיר אם מבליע דם ואין לו תקנה שיצא הדם ואסור זה אינו דהא רש"י לשטתו ב' כל הבשר דף ק"ט ובפ' העור והרנטב דף ק"כ דדם ששלחו או שבשלו דאורייתא וסייבין עליו פרת ואף די"ל דבקדשים מודה רש"י דהוי דרבנן כמ"ש הרשב"א בחידושו ועיין בפר"ח סי' ס"ט מ"מ הא קרא דר' יימר בחולין קא משמע ו' פהנא הא להא אין לחלק בין קדשים לחולין אלא ודאי דפיר' הראבי' עקר ברש"י מיהו יש לדחות ראי' זו די"ל דדעת רש"י כמ"ש בהגהת הרא"ש שם ב' דף קי"ג וכן הוא בב"ה ריש בית ב' דדוקא בשובר מבליע דם לפי שמשחמת סורי שבירה אין פה פח להתאגח אבל לא חותף א"כ אין ענין בכאן להבלעת הדם דשם אף דהרשב"א במשה"ב נחלק על סברא זו וכן היש"ש מ"מ י"ל דרש"י סובר פן ועוד י"ל על פי מ"ש הפלתי סי' הנ"ל ס"ק ב' בדברי הרשב"א דאם ה"א דמצוה בכף לא הוי דם שפירש עכ"ל ע"ש א"כ לפ"ז לק"מ אף אם נפרש פפיר' מהר"מ ברש"י ו' לפי מ"ש הש"י סי' ס"ז ס"ק ו' בכונת דברי הרמ"א דחתיכה ומליחה מהני אף לרש"י ז"ל א"כ לא קשה מידי וליפא התחלת קושני' פלל ומיהו במה שהוכחתי בראשונה דדעת ראבי' עיקר די ומיהו לפי ראבי' יש לומר טעם האיסור בתרי אנפין.

או דגזירת הפתוב הוא דהוי פסול בשחיטה כמ"ש הפ"ח או דאסור משום הבלעת דם פדעת הרשב"א והא דמבעי שם בגמ' אי אסור משום הבלעת דם ונלא מוכח מקרא דמבליע דם פבר תירץ במשה"ב ריש בית ב' דשמואל לא סבר לדרשא דר' יימר רק כר' פהנא או כתדבר"י והני קרא בקדשים איירי משום דצריה הדם לזריקה ע"ש.

ומה שהקשה הט"ז שם בסי' כ"ד ס"ק ב' על הרשב"א דאם נימא דאתא קרא לאתוי על זה א"כ הוי פלא נשחט והרשב"א בחידושו ב' כל הבשר גורס ומבליע דם באברים ואסור לאכול חי וע"י מליחה מותר וכף הם דבריו בתה"ה דף ס"ז א"כ סותר א"ע ועיין בנ"ה ועיין בכ"פ מה שהקשה עליו ומה שתירץ הוא על קושני' ומירוץ הראשון של נקה"כ דקרא אשמועינן דלכתחלה בכל ענין אסור אפי' אינו רוצה לאכול ממנו באומצא וכמ"ש השב"ל וכו' ופסקו מהר"ש"ל פ' כל הבשר סי' צ"ט אבל ע"י מליחה מותר בדיעבד עכ"ל התי' הנ"ל אינו מוכן פלל דהא המהר"ש"ל פתב שם הטעם דאסור לכתחלה דיש לחוש לכתחלה לדעת רש"י דאוסר אפי' בדיעבד וא"כ לפ"ז איך שנייה לומר פן בפירושא דקרא וממ"נ אם מבליע דם ואינו יכול לצאת אף בדיעבד יאסר ואי יכול לצאת אף לכתחלה לא נאסר אף דתי' השני של נה"כ דקרא רק בקדשים משום דצריה הדם לזריקה הוא אמת פדעת הרשב"א ומה שהקשה עליו הפלתי דהא מיייתי חד קרא לחולין לק"מ

דְּהִינּוּ קָרָא דר' יִימֵר וּאֵה"נ דלר' יִימֵר אוֹסֵר בְּדִיעֵבֵד רַק דְּהוּא פֶּסֶק פְּשִׁמוּאֵל וְכִסְתָּמָא דְּגַמְרָא פ' פֶּל הַבְּשָׁר וְעֵינָן בְּמִשְׁה"ב רִישׁ בֵּית ב' שְׁפַתְב הֶרְשֵׁב"א עֲצָמוּ שָׁם דְּשִׁמוּאֵל סוֹבֵר כר' פֶּהֲנָא וְכַתְּדַבֵּר"י וְלֹא כר' יִימֵר עכ"ל א"כ י"ל שְׁפִיר כמ"ש דְּהֶרְשֵׁב"א פֶּסֶק לְהִלְכָה פְּנִתִי דְּשִׁמוּאֵל פִּינָן דְּבִרְיֵיתָא דְּתַדְבֵּר"י מְסִינֵע לִי דְּלֹא דְרִישׁ רַק קָרָא הֲנֵאָמֵר בְּקִדְשִׁים.

וְעוֹד י"ל דְּסוֹבֵר לְהִלְכָה פִּינָשׁ סְפָרִים שְׁהִבִּיא הֶרְשֵׁב"א עֲצָמוּ בְּחִידוּשָׁיו שָׁם רִישׁ פ' הַשְׁוִחַט דְּלֹא גָרְסִי בדר' יִימֵר פֶּלֶל וְקָרָא לְמֵאִי אֲתָא וְכו' ע"ש וְזֶה בְּרוּר דַּעַת הֶרְשֵׁב"א דְּסוֹבֵר לְהִלְכָה דְּנֹקָא בְּקִדְשִׁים וְעֵינָן בְּתִשּׁוּ' הֶרְשֵׁב"א סִי ר"ס שְׁפַתְב בְּהִדְיָא דְּדוֹקָא בְּקִדְשִׁים אֲסוּר וְהִתְשׁוּבָה הֲנ"ל הִי בְּהַעֲלֵם מִהֲנֵה גְדוּלִים וְיִהְיֶה אִיךָ שְׁיִהְיֶה בְּדַעַת הֶרְשֵׁב"א מ"מ אִם גִּימָא דְּנִתְפּוּיָן רִש"י ו"ל לְטַעַם הֶרְשֵׁב"א א"כ י"ל דְּרִש"י אוֹסֵר אִפִּי בְּדִיעֵבֵד וְאִפִּי בְּחֻלְיִין דְּהָא דַּעַת רִש"י ב'פ' פֶּל הַבְּשָׁר דְּאִין לֹו תִקְנָה וּמִיָּהוּ עֲדִינָן צ"ל דְּשָׁם פְּלִיג שְׁמוּאֵל אר' יִימֵר וְק"ל אִךָ דִּי"ל דְּרִש"י פֶּסֶק כר' יִימֵר: וּמִיָּהוּ אִי הָוִי מְשׁוּם הָאִי טַעְמָא כְּבָר גִּפְסֵק הִדִּין בִּי"ד סִי ס"ז סְעִיף ג' בְּשׁוֹבֵר מְפָרְקָתָה דְּמוֹתָר ע"י צְלִי וּמְלִיחָה וְאִךָ לְרִש"י ו"ל מוֹתָר ע"י חֲתִיכָה וּמְלִיחָה כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאָר שָׁם בְּש"ף ס"ק י'.

וְכֵן נוֹהֲגִין כְּמִבְּנֵי אֲרָם שָׁם אִם כֵּן הַמְּנַהֵג אִינוּ לְאַסּוֹר לְגַמְרֵי מְחַמַּת טַעַם הֲנ"ל דְּהָא טַעַם הֲנ"ל שְׁיִיךָ טְפִי בְּשׁוֹבֵר מִבְּחֻלְיִין. וְאִךָ דְּבִהֲגָתָה מִהֲרִי"ו כְּתַב טַעַם עַל שְׁהִי מְשׁוּם הַבְּלַעַת דָּם וְאֵעִפ"כּ מִי לֹא מוֹדָה דָּאָם שְׁהָא בְּשַׁחֲיֻטָּה דְּנִבְלָה הָוִי אֵלִיכָא דכ"ע.

אֲלֵא וְדֹאִי דְּהוּא לֹא קָאָמֵר רַק טַעְמָא דְּהִל"מ דְּמְשׁוּם זֶה אֲסֵר לְשִׁהְיָ. וְכֵינָן דְּאֲסוּר לְשַׁחֲט בְּשִׁהְיָ מִמִּילָא הָוִי פֶּלֶא נְשַׁחֲטָה פֶּלֶל פִּינָן שְׁלֹא שַׁחַט כְּמוֹ שְׁצִנָּה הַשָּׁם וּנְבִלָה הִיא וְהָכִי גַּמִּי בְּנִידוּן דִּידָן גִּימָא כְּךָ דְּהוּא רַק טַעַם דְּקָרָא לְמָה אֲסֵרוּ הַפְּתוּב וְכֵינָן דְּאֲסֵרוּ הַפְּתוּב לְשַׁחֲט כְּךָ מִמִּילָא דָּאָם שַׁחַט כְּךָ הָוִי פֶּלֶא נְשַׁחֲטָה פִּינָן דְּלֹא מְקַיִים בְּהַ מְצוֹת שַׁחֲיֻטָּה כְּמוֹ שְׁצִנָּה הַשָּׁם וְיִהְיֶה טַעַם הַצִּיּוּ מִהַ שְׁיִהְיֶה וְהָוִי נְבִלָה וְא"כ לְפִי"ז דְּנֹקָא בְּשַׁעַת שַׁחֲיֻטָּה וּבְדַרְךָ שַׁחֲיֻטָּה אֲבָל אִם שַׁחַט פְּרָאוֹי וְאֲח"כ שְׁבֵר נְהִי דְּהַבְּלִיעַ דָּם מ"מ הַשַּׁחֲיֻטָּה הָוִי פְּרָאוֹי רַק דְּאֲסוּר לְאַכְּוֹל בְּאֲנֻמְצָא רַק ע"י חֲתִיכָה וּמְלִיחָה שְׁיִוְצִיא הַדָּם וְגַם קוֹשְׁיָ הַט"ז עַל הֶרְשֵׁב"א יֵשׁ לִיִּשְׁב כֵּן.

מ"מ ז"א דְּאִיךָ גִּימָא שְׁאֲסֵרוּ הַפְּתוּב מְשׁוּם טַעַם זֶה שְׁיֵשׁ תִּקְנָה שְׁיִוְצִיא הַדָּם וְהִגָּתָה מִהֲרִי"ו דְּכַתְּב טַעַם זֶה הָא פְּתַב וּמְבַלִּיעַ דָּם וְשׁוּב אִיכּוּ יוֹצֵא לֹא ע"י מְלִיחָה וְלֹא ע"י צְלִי מְשַׁמַּע דְּסוֹבֵר דְּאִינוּ יוֹצֵא פֶּלֶל בְּשׁוּם עֲנִין וְהָא דְּלֹא נִקַּט ע"י חֲתִיכָה וּמְלִיחָה דְּלֹא אֲסִיק אֲדַעַתִּי פֶּלֶל הִךָ דְּחֲתִיכָה וּמְלִיחָה דְּלֹא רָאָה הִגָּתָה רַמ"א אֲבָל לְדִידָן דְּסִבְרִינָן דִּישׁ תִּקְנָה אִין לְפָרֵשׁ כְּךָ וּמִיָּהוּ אִךָ אִם גְּפָרֵשׁ כְּךָ הָוִי מְמַשׁ כמ"ש הַב"ח דְּהָוִי פֶּסוּל בְּשַׁחֲיֻטָּה וְיִהְיֶה וּמֵאִינָה טַעַם שְׁיִהְיֶה וְלִיכָא נְפִקוּתָא לְדִינָא בֵּין הַטַּעְמִים לְפִי מִהַ שְׁבֵרְנוּ.

וְהֵן אֲמַת דְּבִדְבָרֵי הַב"ח יֵשׁ לְשִׁדוּת בְּהַ פְּרָגָא דְּלֹא שְׁיִיךָ לוֹמֵר ע"ז גְּזִירַת הַפְּתוּב הוּא מְשׁוּם דְּהָוִי בְּשַׁעַת שַׁחֲיֻטָּה דְּלֹא מְקַרִי פֶּלֶל בְּשַׁעַת שַׁחֲיֻטָּה וְאִינוּ דוֹמָה לְשִׁהְיָ דְּשִׁהְיָ הָוִי בְּמָקוֹם סְחִיטָה א"כ מְקַרִי שְׁפִיר בְּשַׁעַת שַׁחֲיֻטָּה דְּעֲדִינָן עֲסוּק בְּשַׁחֲיֻטָּה דְּהָא גַּם זֶה מְקוֹם שַׁחֲיֻטָּה וְכְמוֹ דְּאִיתָא בְּחֻלְיִין דָּרָךְ כ' ע"ב פֶּל שְׁיִשְׁנֵנוּ בְּשַׁחֲיֻטָּה וְכו' וְדוּק הָא לְמָה זֶה דוֹמָה לְהִגְרָמָה בְּמִיעוּט בְּתָרָא דְּכָשֵׁר מִן הַדִּין מְטַעַם הֲנ"ל דְּלֹא הָוִי בְּמָקוֹם שַׁחֲיֻטָּה כְּמוֹ שְׁמִבְּנֵי אֲרָם בְּש"ע סִי הֲנ"ל סְעִיף י"ב וְהָכִי גַּמִּי גַּבִּי מְפָרְקָתָה דְּלֹא הָוִי מְקוֹם שַׁחֲיֻטָּה א"כ לֹא מְקַרִי

בפשעת שחיטה דהא כבד נפסק השחיטה ומה לי מזמן מועט או מזמן מרובה מיהו י"ל
דרש"י לשטתו דפוסל הגרמה במיעוט בתרא פינון שמתעסק בו בדרה שחיטה עיין בתשו'
הרשב"א סי' שס"ז וגם מנהגינו להטריף הגרמא במיעוט בתרא כמ"ש שם סעיף י"ב
בהג"ה א"כ ה"נ בנידון דידן פינון שמתעסק בו בדרה שחיטה מקרי בפשעת שחיטה.

ונחזור לעניינינו דעדיין ליפא ראיה ברורה לדחות דברי האוסר ואף אם גימא דקושני'
התוס' על רש"י במאי דגרס ותו קושני' אלימתא היא דלמה להש"ס תרי קראי וכבר
כתבנו דחדא תלי בתברתא דלפירוש רש"י בגסטרא הוכרח לגרסתו דלא מצי גרס
ולטעמיה וא"כ מוכח דפי' התוס' עקר בגסטרא וא"כ לא נאסר בשחט וחתה פל הראש
הא לא ארי' דאף אם נודה דגרסת התוס' עקר ולטעמיה מ"מ יש לקיים פירוש רש"י
בגסטרא וגימא הכי דמסיק ר' פהנא האי שחיטה מן הצנאר דאמרי לאו לעקר שחיטה מן
הצנאר דהלקתא גמירי לה אלא דהקרא אתא לארזי דהשחיטה רק מן הצנאר דהיינו מן
הסימנים ולא יותר שהמתיו להלן ג"כ דהיינו גסטרא שחיטתו אסורה ואף דרש"י לא
פירש כה מ"מ הא הרשב"א בחדושי מפרש כה ומודה לגרסת ולטעמיה וסובר בפירוש
רש"י בגסטרא שלא יחתנה יותר ומפרש כה כמו שכתב שם בפירוש ואף אם נראה קצת
דוחק דהשחיטה מן הצנאר פירושו רק מן הצנאר מ"מ אין לדחות משום זה מאן דאסר
דהא הרשב"א מפרש כה ויש לו אילו גדול לתלות ויתד תקוע במקום נאמן ומה שהקשה
הש"ס ממשנה וש"ס הא כתב במשפצות זהב דיש ליטבו קצת ונכונים דבריו קצת גם
מה שהקשה הט"ז על הראב"י מרש"י וע"ז כתב במשפצות זהב דהקושני' במקומו עומד
ואינו מנושב בתירוץ שלו נ"ל דגם זה אין פדאי לדחות דברי ראב"י די"ל דרש"י סובר
עקר פלישנא אחרינא שכ' בגסטרא שלא ידרוס והראב"י נראה לו פירוש הא' של רש"י
שלא יחתנה המפרקת לשנים מטעם שדחה הרשב"א בחדושיה ה' פירושא דלישנא
אחרינא עיין עליו רק דראב"י דקדק לפירוש רש"י דללשון א' פירושו אסור לחתנה יותר
כמו שדקדקנו וק"ל ובספר הארוך של הש"ס ראיתי אחר שביאר קצת באריכות הראיות
שהביא בש"ס בקיצור וביאר ג"כ הראיה מן המשנה שכתב בש"ס דהיא דהשוחט מן
הצנאר דכשר אף ששחט גם העורף אח"כ דומי' דהשוחט מן העורף וכתב דמזה משמע
דאפילו כהן כשר דומי' דהשוחט מן העורף דנדאי כהן עכ"ל מיהו אם נפרש
כהן כהן דתוספתא לא שיתפנון לחתנה העורף רק שמתפנון להתיירה בכהן שאומר הכשר
שחיטה דוקא בכהן עיין במשפצות זהב ס"ק ב' א"כ אין ראיה מכאן להתיר בכה"ג דגם
השוחט מן העורף יכול להיות דלא איירי בכה"ג וק"ל מיהו גם בגוף הראיה הנ"ל כבר
כתבתי דישבו קצת במשפצות זהב וגם מפרש שם בספר הארוך הנ"ל הראיה מש"ס
שכתב בש"ס והוכיח שם בגמ' כמ"ד אינו חייב להחזיר מפרקתה השוחט מן העורף
שחיטתו פסולה המולק מן העורף מליקתו פסולה ואי ס"ד מחזיר דוקא מאי אריא מולק
אפי' שוחט כמי אלא ש"מ אף מחזיר ומתניתין בלא אהדר ואמאי לא משני דאיירי שחתה
גם המפרקת דבמליקה כשר ובשחיטה פסול משום גסטרא עכ"ל גם זה לאו ראיה ברורה
היא דהא למ"ד מחזיר היינו שחתה הסימנים לבדן וא"צ למלוק המפרקת וא"כ הקשה
הגמ' שפיר ואף דהש"ס מקשה דנוקמי בכהן פי היכי דלא תקשה למ"ד הנ"ל גם זה לא
קשה דלא יכול לאוקמי המשנה בכהן דא"כ חסר עקר מן הספר דאיה גימא דזה עקר
החלוק בין שחיטה למליקה במה ששוחט גם מן העורף ואינו מבואר כלל בהמשנה

דאיירי בכה: ומ"ש עוד דלפי מאי דקאמר ואי ס"ד מחזיר דוקא, ודאי דאסור ששחט מן העורף דאל"כ לא אקרי מן העורף עכ"ל אינו מוכן כלל דמ"מ מקרי מן העורף פיון ששחט הסימנים על אחורי העורף כמו מולק מן העורף למ"ד הג"ל שפירש רש"י שחותר הסימנים לבדן ולכן מקשה הגמ' למה יפסל בשחיטה בכה"ג ועוד איך יכול הגמרא לאוקמי שחותר העורף אחר הסימנים ופסול משום גסטרה דא"כ תקשה שפיר הא מן הצנאר נמי כה"ג פסול אם שחט המפרקת אח"כ דהיינו קוש' הש"ך מן המשנה דהשתא לא שינוי מה שתירץ במשפצות זהב דהא השתא אמרינן דהשוחט מן העורף מייירי בענין דהוי גסטרא ודוק ואין להקשות על התירוץ של משפצות זהב הג"ל על המשנה א"כ מאי פריה בגמ' למ"ד מחזיר מאי אריא מולק אפילו שחט כמי הא שחיטה פסולה מטעם שהיה י"ל בתרתי קדא דלמ"ד מחזיר סומכים לאחורי העורף ומולק המצנה דוקא בכה ולא בשנה עם העורף וא"כ לא מפסל מטעם שהי' ועוד י"ל דבשלמא אי לא אמרינן מחזיר דוקא א"כ אף אם נפרש בהמשנה כמו שפירש במשפצות זהב לא הוי עקר חסר מן הספר דודאי פסול מחמת ששחט מן העורף אף דקוש' קושית חזי הא בלא"ה פסול משום גסטרא ומן הצנאר נמי יפסול היכי דהוי גסטרא לזה י"ל דאיירי בכה"ג דלא הוי גסטרא אבל אי נימא במליקה מחזיר הסימנים לאחורי עורף ומולק וא"כ שחט בכה"ג דלא הוי גסטרא ולמה יפסול ומאי חילוק יש בין שחט למולק ואין לומר דאיירי בדאחד בשנה פיון דזה עקר הפסול ועקר החילוק ואינו מרומז כלל בהמשנה א"כ עקר חסר מן הספר ובסמוך בחוות דעת יתיישב הפל הן הקוש' מהמשנה הן הקוש' מן הש"ס הן קוש' הט"ז מרש"י ברינוח גדול בס"ד.

ומקודם אפרט שיש לי תינהא בפ"י רש"י דמתוך פ"י רש"י בהמשנה ודאי משמע דסובר להלכה דגסטרא לא פסול כמ"ש ולפ"ז לא הבנתי למה דקדק רש"י וכתב למ"ד מחזיר דוקא מחזיר הסימנים לאחורי העורף ומולק וחותר הסימנים לבדן דלמה פ"י רש"י פן דמאי יקשה לן אם נפרש שחותר אחר הסימנים גם המפרקת ודוק ומדפירש רש"י פן משמע דהוי קשה לרש"י ז"ל קוש' הש"ך אמאי מקשה הש"ס למ"ד הג"ל מאי אריא מולק אפי' שחט נמי הא שחט פסול משום גסטרא לכה פירש"י וחותר הסימנים לבדן וק"ל וא"כ לפי"ז משמע דעת רש"י דסובר להלכה דגסטרא פסול וסותר פירושו בהמשנה באותו עמוד וראיתי אח"כ בחידושי זקני הגאון מהרש"א ז"ל שפיר' ברש"י הג"ל דאין לומר דחותר גם המפרקת דהא בחטאת עוף כתיב ולא יבדיל ואפילו רוב המפרקת אסור כמו דאם מתחיל מן העורף אסור בחתיכת רוב שני הסימנים עכ"ל ע"ש וא"כ לפ"ז ל"ק מרש"י הג"ל על פיר' במשנה ולפ"ז נסתלק גם קוש' הש"ך על מאן דאסר גסטרא דמאי הקשה הגמרא מאי אריא מולק אפילו שחט נמי נוקמי פגון ששחט גם המפרק' דפסול בשוחט משום גסטרא הא אי בכה"ג במולק כמי פסול בחטאת עורף דלכאורה קשה מי הכריח לרש"י ז"ל דאיירי בחטאת עוף דלמא איירי בעול' עוף וצ"ל דמשמע לרש"י דמסתמא איירי בכל ענין בין בחטאת עוף בין בעולת עוף לכה אם נפרש למ"ד מחזיר דחותר הסימנים ואח"כ המפרקת כמו דמפרשינן למ"ד אינו מחזיר דמולק העורף ואח"כ הוי קשה בחטאת העוף הא איכא הבדלה כמו דמצות מליקה בסימנים ובעורף דמחזיר הסימנים משמע שני הסימנים פן צ"ל בדעת זקני מהרש"א ז"ל לכה פיר' דהמצנה רק בסימנים וא"ש אף בחטאת עוף ומיהו קשה דהא בעולת עוף

בְּעֵי דְנִקְא הַבְּדֵלָה וְאִיךְ פְּתַב רִשׁ"י בְּסַתְמָא חוּתְרָה הַסִּימְנִים לְבַדְּן ה"ל לְפִירוּשֵׁי בְּחַטָּאת
עוֹף חוּתְרָה הַסִּימְנִים לְבַדְּן וִי"ל דְּמ"ש פְּתַב רִשׁ"י בְּסַתְמָא דְּהָא גַם בְּעוֹלַת עוֹף הַבְּדֵלָה
בְּמַפְרָקַת אֵין מְעַכְב דְּהָא שָׁם בְּחֻלְיִין דְּרַף כ' ע"ב מְקַשָּׁה אִי הֵכִי עוֹר כְּמִי וּמְסִיק כָּל שְׂיִשְׁנֹו
בְּשַׁחֲטָה יִשְׁנֹו בְּהַבְּדֵלָה וְא"כ מַפְרָקַת דְּאִינוּ בְּשַׁחֲטָה אִינוּ בְּהַבְּדֵלָה וּמִיָּהוּ לִפ"ז גִּסְתֵּר
פִּירוּשׁ זְקַנֵי הַגָּאוֹן ו"ל בְּמַכ"ת דְּהָא קִשָּׁה לִפ"ז אִמ"ד מַחְזִיר דְּנִקְא א"כ מֵאִי חִילוּק יִשׁ
בֵּין וַיְבַדִּיל הַגָּאֹמֶר בְּחַטָּאת עוֹף לִוְלָא יְבַדִּיל הַגָּאֹמֶר בְּעוֹלַת עוֹף אֱלָא וְדַאי צ"ל דְּמַחְזִיר
דְּקֶאֱמַר פֶּל א' פְּדִינוּ בְּחַטָּאת עוֹף סִי א' וּבְעוֹלַת עוֹף שְׁנֵי סִימְנִים וְא"כ גִּסְתֵּר פִּירוּשׁוֹ וְאִי
אִם נִפְרָשׁ דְּבְעוֹלַת עוֹף חוּתְכִין הַמַּפְרָקַת לְמַצּוֹת הַבְּדֵלָה דְּמ"מ לָא דְּמִי לְעוֹר שְׂאִין שַׁחֲטָה
תְּלוּי בּוּ פֶּלֶל שְׂאֵפִי נְטִלָה קוֹדֵם שַׁחֲטָה פְּשָׁרָה כְּמוֹ שְׂפִירֵשׁ רִשׁ"י שָׁם בְּד"ה פֶּל הַמְעַכְב
וְכו' אֲבָל מַפְרָקַת אִי דְּאִינוּ בְּשַׁחֲטָה מ"ע מְעַכְב בְּשַׁחֲטָה הֵוִי דְּאִילוּ נִשְׁבְּרָה אוֹ נְטִלָה
מִקּוֹדֵם שַׁחֲטָה טְרַפָּה אוֹ גְּבִלָה הֵוִי וְאִפְשָׁר דְּאִי לְהַמְסַקְנָא תְּרוּנֵיהוּ בְּעֵינוּ הֵינְנוּ דְּאִינוּ
בְּשַׁחֲטָה וְגַם אִינוּ מְעַכְב אִז אִינוּ מְעַכְב בְּהַבְּדֵלָה כְּמוֹ עוֹר דְּאִין חִיוֹת תְּלוּי בּוּ פֶּלֶל וְעוֹד
דְּאִם ה"א מַצּוֹת מְלִיקָה מַחְזִיר שְׁנֵי הַסִּימְנִים ע"כ הֵוִי צ"ל מַצּוֹת הַבְּדֵלָה עַל מַפְרָקַת
וְדו"ק מ"מ לִפ"ז הִדְרָא קוֹשְׁיָתִי לְדוּכְתָא הָא בְּעוֹלַת עוֹף צְרִיךְ לְחַתְרָה הַמַּפְרָקַת לְמ"ד
הַגָּ"ל וּמְעַכְב א"כ לְמָה פְּתַב רִשׁ"י בְּסַתְמָא וְחוּתְרָה הַסִּימְנִים לְבַד לְכֹף נ"ל לְפִירֵשׁ דְּוְדַאי
אֲמַת יוֹרָה דְּרַכּוּ דְּמַחְזִיר סִימְנִים דְּקֶאֱמַר דְּכָל א' פְּדִינוּ וּמַפְרָקַת אִינוּ מְעַכְב פֶּלֶל בְּהַבְּדֵלָה
דְּאִי אֲמַרִינוּ פֶּל שְׂיִשְׁנֹו בְּשַׁחֲטָה וְכו' א"כ וְדַאי דְּאִינוּ מְעַכְב וְאִי אֲמַרִי פֶּל הַמְעַכְב
בְּשַׁחֲטָה וְכו' מ"מ גַּם מְעַכְב בְּשַׁחֲטָה לָא מְקַרִי מַפְרָקַת כְּמוֹ דְּמוּכַח מִקּוֹשְׁיָה הַגָּמְרָא
בְּמִיעוּט סִימְנִים וְזֶה בְּרוּר אִיךְ דְּהֵוִי קִשָּׁה לְרִשׁ"י אִם מַפְרָשִׁינוּ הַסִּימְנִים וְאִם כ' עוֹרָרָה א"כ
תְּקַשׁ בְּכָאן קוֹשְׁיָה הַגָּמְרָא דְּרַף כ' ע"ב כִּי מֵתָה עוֹמֵד וּמוֹלֵק אִיךְ לְאַחַר סִימְנֵי א' קִשָּׁה קוֹשְׁיָה
הַגָּ"ל ע"ש וּמַכ"ש לְאַחַר שְׁנֵי הַסִּימְנִים וּמָה דְּמִשְׁנֵי הַגָּמְרָא פְּדִי לְקִיָּים בְּהַ מַצּוֹת הַבְּדֵלָה
לִיתָא פֶּאן דְּמַצּוֹת מְלִיקָה קֶאֱמַר וְעוֹד חַטָּאת הָעוֹף דְּאִין בְּהַ מַצּוֹת הַבְּדֵלָה תְּקַשָּׁה שְׂפִיר
עַל מְלִיקַת עוֹרָרָה וְכִי מֵתָה עוֹמֵד וּמוֹלֵק דְּהָא אִיךְ לְאַחַר סִי א' קִשָּׁה כְּמ"ש.

לְכֹף פִּי דְּמַצּוֹת מְלִיקָה רַק בְּסִימְנִים לְבַד וְכָל זֶה פְּדִינוּ חַטָּאת עוֹף פְּדִינוּ בְּסִי א' מְשׁוּם
וְלֹא יְבַדִּיל וְעוֹלַת עוֹף בְּשְׁנֵי סִימְנִים [וְיִשׁ לִיִּשְׁב דַּעַת זְקַנֵי הַגָּאוֹן מְהַרְשָׁ"א ו"ל דֵּה"פ
דְּהֵוִי קִשָּׁה לְרִשׁ"י אִם יַחְתּוּךְ גַּם עוֹרָרָה עִם שְׁנֵי הַסִּימְנִים כְּדִמְשָׁמַע לִישְׁנָא דְּסִימְנִים א"כ
קִשָּׁה בְּחַטָּאת עוֹף אֲסוּר לְעִשׂוֹת כֵּן דְּכַתִּיב וְלֹא יְבַדִּיל וְא"כ אִיךְ אֲמַרִינוּ דְּמַצְנֵי מְלִיקָה
בְּכֹף לְכֹף פִּירֵשׁ"י דְּמַצּוֹת מְלִיקָה רַק בְּסִימְנִים לְבַדְּן וְהָא דְּקִשָּׁה בְּעוֹלַת עוֹף בְּעֵינוּ הַבְּדֵלָה
מ"מ פֶּאן לָא אֲיִירִי רַק מַמַּצּוֹת מְנִיקָה וְהַבְּדֵלָה מְלִיקָה בְּאִנְפֵי נִפְשָׁה הִיא וְא"כ יָפָה כְּוֹן
אוֹתוֹ צְדִיק וְק"ל] וְאִין לְהַקְשׁוֹת כֵּינוּ דְּרִשׁ"י לָא אֲיִירִי רַק מַמַּצּוֹת מְלִיקָה א"כ סִימְנִים
דְּנִקְט לְמָה דְּהָא מַצּוֹת מְלִיקָה וְדַאי דְּאִינוּ רַק בְּסִימְנֵי א' וְאִיךְ דְּבְעוֹלַת עוֹף בְּעֵי שְׁנֵי סִימְנִים
הַסִּי הַשְּׁנֵי הוּא רַק מְשׁוּם מַצּוֹת הַבְּדֵלָה לְק"מ חֲדָא דִּי"ל דְּסִימְנֵי דְּלִישְׁנָא הוּא וְעוֹד י"ל
דְּעַקֵּר דִּיּוּקוֹ אִינוּ עַל מָה דְּנִקְט מַצּוֹת מְלִיקָה רַק דְּלֹא יְדַעִינוּ דְּמַצּוֹת מְלִיקָה הָעוֹרָרָה וְאִם כ'
סִימְנִים וְחֲדָשׁוּ לָן בְּנֵי ר' חֲזִיָּא מַחְזִיר הַסִּימְנֵי כו' וְה"א דְּהֵם חֲדָשׁוּ דְּסִימְנִים מִקּוֹדֵם אֲבָל
מַצּוֹת מְלִיקָה מִי כְּטַל מְעוֹרָרָה רַק דְּמוֹלֵק הָעוֹרָרָה אַחַר הַסִּימְנִים וְהֵוִי קִשָּׁה פְּקוֹשְׁיָה דְּכִינוּ
דְּהַסִּימְנִים מִקּוֹדֵם אִם כֵּן כִּי מֵתָה עוֹמֵד וְכו' לְכֹף פִּירֵשׁ"י דְּהֵם חֲדָשׁוּ דְּמַצּוֹת מְלִיקָה רַק
בְּסִימְנֵי וְלֹא בְּמַפְרָקַת וְזֶה וְדַאי לְכָל א' פְּדִינוּ וּמ"מ בֵּין כֹּף וּבֵין כֹּף גְּדַחָה רְאִיָּת הַשְּׁ"י
דְּלִפִּירוּשׁ זְקַנֵי הַגָּאוֹן הַחֲסִיד ו"ל כְּבָר כְּתַבְתִּי דְּגַדְחָה וּלְפִי פִירֵשׁ"י וְדַאי דְּגַדְחָה רְאִיָּת

הש"ך שפיר טפי דאף אם נוקמי למתניתין בעולת עוף מ"מ א"צ לחתונה המפרכת כלל דמצות הבדלה ג"כ רק בסימנים דמפרכת אינו בשחיטה ואינו מעבב כמ"ש א"כ איך מרומז במתניתין דאיירי בכתף המפרכת דנהגוי כף החילוק בין שחיטה ומליקה ובסמוך יתיישב יותר בריוח מיהו יש לי ראי' ברורה פסוקה ונחלוטה מפורשת דגסטרא לא פסול דשם בחולין דף כ' ע"ב דבעי לאתויי סייעתא לזעירי דנשברה המפרכת ורוב בשור עמה נבלה מהא דתנינא מלק בספין מטמא בגדים אבית הכליעה כו' וא"א טרפה תהני לה ספין לטהרה מידי נבלה א"כ יקשה אמאי הלא גסטרא הוא ובפרט דמשני שם משום דלאו שחיטה הוא ופליגי בה חד אמר מפני שמחליד וחד אמר מפני שדורס ומפרש שם הטעם האי מ"ט לא אמר פהאי ומפרש דלהך דרסה לא הני ולהך חלדה לא הני ע"ש וקשה הא גסטרא ודאי דהני אליבא דכ"ע ותרי טעמי דידהו לא נצרכו ובזה אין לומר פתרוץ משבצות זזה על המשנה דשוחט מן העורף איירי בלא חתף רוב המפרכת דהא לפי דס"ד בגמרא עכשיו איירי מתניתין דמלק בספין בכתף כל המפרכת וגם רוב בשור עמו ואף לפי המסקנא איירי בכתף כל המפרכת והיא ראי' שאין עלי' תשובה וכל הראשונים והאחרונים לא הביאו ראי' זו ומקום הניחו לי וכדי שלא נשוי' לרש"י ו"ל פטועה בד"מ ח"ו דהא כתב עכ"פ בחד לישנא דגסטרא פסול ומה יענה ביום שיזנבר בו סוגיא מפורשת הנ"ל אמינא לישבו בעזרת השם בריוח בדרף אמת בס"ד ועפ"ז יתיישב כל הקושיות שנתקשו בהם כל האחרונים על מאן דפסל גסטרא הן מה שהקשה הש"ך ודרישה מהמשנה ואין צורך לדונק של משבצות זזה דדונק דטעם המשנה דפסול מטעם שהי' כמ"ש וכי לא סגי בלא"ה הלא יכול להיות שרואה שלא לשהות ולא שקה כלל.

ועוד דבגמ' אמר ומתניתין בלא אהדר ומשמע בלא אהדר כלל ולפירושו צריף לדחוקי בלא אהדר לאחורי עורף רק אהדר בשנה לעורף וזיק וראה כמה מהדונק יש בדבריו אבל לפי מה שאפרש בס"ד אין צורך לזה גם יתיישב קוש' הט"ז ערש"י בריוח.

ואין צורך להדחיקה שפכתתי לעיל דאינו מרנוח כ"כ גם יתיישב מה שהקשה בש"ך ובש"ך הארון מגמ' דף י"ט ע"א מקוש' הש"ס מאי אריא שוחט אפי' מולק נמי ואין צורך להישובים ודחיות שפכתתי לעיל רק בחדא מחתא יתיישב הפל בס"ד דנ"ל ברור דאף אם נימא דגסטרא פסול היינו דוקא בבהמה אבל בעוף ודאי דלא פסול דכל קראי דמייתי לפסול גסטרא בבהמה איירי דנזבחת מבקרה ומצאנה כתיב וכן ושחט את בן הבקר.

וא"כ עוף מהיכי תיתי לפסול בו גסטרא והא כל עקרו של שחיטה בעוף הוא רק מהל"מ דקי"ל פנותי' דרבי ונזבחת פאשר צויתיה וכו' אבל מבהמה לא ילפינו כלל דלית לן הקישא א"כ גסטרא דאינו מהל"מ רק מקראי כמו דאמר בפירוש וקראי למאי אתא פיון דהפל מהל"מ.

ומשני לגסטרא דאינו מהל"מ כלל. וכי כתיבי בבהמה הוא דכתיבי אבל עוף מהיכי אתי דהא כל עצמו של עוף אינו מקראי רק מהל"מ ועוד פיון דגזירת הכתוב הוא כמ"ש הב"ח.

א"כ י"ל דמחדושא לא גמרינו. ואף לר"א הקפך דלא קי"ל פנותי' דסובר דאתקש עוף לבהמה וא"כ לדידי' ראוי לומר אין הקיש למחצה מ"מ פיון דממעט רחמנא זאת כמו

שְׁמִבּוֹאֵר שָׁם ר"פ הַשּׁוֹחֵט ע"ב לר"א הַקָּפֶר מְשַׁמֵּעַ דְּוָקָא בְּזֹאת אֲתַקֵּשׁ וְלֹא בְּדָבָר אַחֵר וּמִיָּעַט כָּל מִקְלֵי לְבַד מִשְׁחִיטָה עֲצָמָה דְּהֵינּוּ דְּבַעֲי שְׁחִיטָה כַּנ"ל בְּרוּר.

בְּפֶרֶט לְפִי מֵאֵי דְקִי"ל כְּרַבֵּי וְדַאי דְּאִין שׁוּם מְקוּם לֹוֹמֵר כְּלָל דְּאָף בְּעוֹף פּוֹסֵל כַּמ"ש רֵאשׁוּנָה וְעוֹד רֵאִי בְּרוּרָה לְדָבָר דְּלֹא מְצִינּוּ לֹוֹמֵר הֵךְ דְּרִשְׁאָא כְּלָל בְּעוֹף דְּאֵי מִמְעֻטִּינִין גְּסָטְרָא כְּלִשׁוֹן א' שָׁל רש"י דְּדָרְשִׁינּוּ חֲטָהּ הוֹצִיא אֵת דְּעוּ דְּהֵינּוּ דָם הַנֶּפֶשׁ דָּם הַסִּמְנִים וְתוּ לֹא דְמִשְׁמַע מִיָּהָ דְּכָל דָּמוּ צָרִיךְ לְהוֹצִיא א"כ אֵיךְ יִכָּשֵׁר לְעוֹף בְּסִי א'.

וּא"ל דְּבַעוֹף יֵצֵא דָמוּ דָם הַנֶּפֶשׁ בְּסִי א' א"כ יִפְסֹל אִם שָׁחַט שְׁנֵי הַסִּמְנִים דְּהָא וְתוּ לֹא קִאָּמַר אֲלֵא וְדַאי דְּלֹא קִאֵי עַל עוֹף וְאֵי כְּלִשׁוֹן ב' הַכְּשִׁירָה לְאַכִּילָה וְתוּ לֹא א"כ עוֹף דְּכָשֵׁר בְּסִי א' יֵאָסֵר אִם שָׁחַט שְׁנֵי הַסִּמְנִים וְאִנּוּ קִי"ל דְּאֲדַרְבֵּהּ לְכַתְּחִלָּה יֵשׁ לְשַׁחֲטֵי שְׁנֵי הַסִּמְנִים אָף בְּעוֹף כְּמוֹ דְּתַנּוּ הַשּׁוֹחֵט דְּעַבְד וְכַמוֹ דְּמִפְרֵשׁ שָׁם הַגַּמ' בְּהִדְיָא וּמִיָּהוּ אִין זֹו רֵאִי כְּלָל דֹּא"כ בְּבִהְמָה נְמִי נִימָא כִּינּוּן שְׁנִישְׁחַט בְּרוּב הַסִּמְנִים יֵאָסֵר אִם שָׁחַט כָּל הַסִּמְנִים וְאִנּוּ קִי"ל לְכַתְּחִלָּה צָרִיךְ לְשַׁחֲטֵי כָּל הַסִּמְנִים.

אֲלֵא וְדַאי צ"ל דְּלִק"מ דְּאֲדַרְבֵּהּ מְמָקוּם שְׁבִאָת' כִּינּוּן שְׁמַצְנֵתוּ לְכַתְּחִלָּה בְּכַף מְקַרֵי הַכָּשֵׁר אֲכִילָתוּ וְעִי"ל דְּהָא אִם מְחִזִּיר הַסִּמְנִין וְשָׁחַטוּ מְצַטְרַף אוֹתוֹ הַמְּיַעוּט לְרוּב הַה"נ דְּמַצְנֵתוּ לְכַתְּחִלָּה בְּכַף וְכַף יָכוֹל לְשַׁחֲטֵי סִי זֶה לְבַד כְּמוֹ הַשְּׁנֵי מִשְׁא"כ מְפָרְקַת וְדוּק.

מִיָּהוּ בַמ"ש בְּרֵאשׁוּנָה דִּי. וְעַפ"ז מִיָּנֹשֵׁב כָּל הַקְּנוֹשִׁיּוֹת רֵאִי שְׁלֵי מְדַף כ' ע"ב לַק"מ עַל מֵאֵן דְּפָסֵל גְּסָטְרָא דְּהָא בְּמִלִּיקַת עוֹף אֵינְרִי.

וְכֹו ל"ק קְנוֹשִׁי' הַט"ז מְרַש"י ז"ל דְּשָׁם. וְכֹו קְנוֹשִׁי' הַשְּׁ"ף מְדַף י"ט מְקוֹנְשִׁי' הַשְּׁ"ס מֵאֵי אֲרִיָּא שׁוֹחֵט אִפִּי מוֹלֵק דְּהָא מְבּוֹאֵר דְּאֵינְרִי בְּעוֹף כַּנ"ל בְּרוּר וְנִכּוֹן לְאַמְתָּה שְׁל תוֹרָה דַּעַת רש"י וְכֹו רֵאִי לְכֹו לֹוֹמֵר דְּמַעֲשֵׂה דְרֵאבִי כִי הָיִי ג"כ בְּבִהְמָה הָיִי כִי הִיכִי דְלֹא לְהָיִי טוֹעָה בַד"מ דְּבִבְהֵמָה אִין לְכֹו שׁוּם רֵאִי לְהַקֵּל וְאֲדַרְבֵּהּ יֵשׁ לְהִבִּיא רֵאִי מִשָּׁם דָּף מ"ט ע"ב דְּבִבְהֵמָה פָּסוּל גְּסָטְרָא מְדַמְקָשָׁה שָׁם בַּגַּמ' מֵאֵי אֲרִיָּא מוֹלֵק אֲפִילוּ שׁוֹחֵט כְּמִי דְקָשָׁה לְמָה לִי לְהַקְשׁוֹת מְדִיוֹקָא בְּדַמּוֹלֵק הָא בְּהִדְיָא קַתְּנִי בְּמַתְנִיתִין דְּהַשּׁוֹחֵט מִן הָעוֹרָף פָּסוּל וְהִכִי הָיִי לִי לְמִימֵר וְאֵי ס"ד מְחִזִּיר דְּוָקָא שׁוֹחֵט מ"ט פָּסוּל.

וּלְפִי מ"ש אֲתִי שְׁפִיר דְּמַבְבָּא דְשְׁחִיטָה לֹא מְצִי לְהַקְשׁוֹת דִּי"ל דְּאֵינְרִי בְּבִהְמָה וּפָסוּל מִשׁוּם גְּסָטְרָא כְּקוֹנְשִׁי' הַשְּׁ"ף אֲלֵא בְבָא דְמִלִּיקָה דְּוַדַּאי אֵינְרִי בְּעוֹף מְקָשָׁה שְׁפִיר מֵאֵי אֲרִיָּא מוֹלֵק כֹּו וְדוּק מִיָּהוּ לְפִי מ"ש הַשְּׁ"ף לְעֵיל דְּבִלֵּא"ה לַק"מ קְנוֹשִׁי' הַשְּׁ"ף יֵשׁ לְיִשְׁבֵּי מֵה דְמַקְשָׁה הַגְּמָרָא מְדִיוֹקָא כְּפִשׁוּטוֹ דְּמַשׁוֹחֵט ל"ק דִּי"ל דְּאֵינְרִי בְּלֹא אֶהְדֵּר אֲבָל מוֹלֵק דְּאֵינְרִי בְּדִאֶהְדֵּר קָשָׁה בְכַה"ג אֲפִילוּ שׁוֹחֵט נְמִי וְק"ל וּמ"מ אִין רֵאִי כְּלָל לְהַתִּיר בְּבִהְמָה אֲבָל בְּעוֹף בְּרוּר לְהַתִּיר מִפְּת מ"ש וְגַם מְצַד הַמְּנַהֵג אִין לְאַסְנֵר כְּמוֹ שְׁבִאָתִי לְעֵיל וְכַדִּי שְׁלֵא יֵהִי לְבַעַל דִּין לְחִלּוֹק עַל הָרֵאִי שְׁהִבֵּאתִי מְדַף כ' ע"ב דְּבִהְגָּהוֹת מֵהֵרִי"ו כְּתַב עוֹד פִּירוּשׁ אַחֵר מִמֵּה שְׁפִירֵשׁ רש"י אֵיךְ נִלְמַד מִן שְׁחִיטָה שְׁלֵא יַעֲשֶׂה גְּסָטְרָא וְנ"ל וְשָׁחַט מְשַׁמֵּעַ שְׁחִיטָה אַחַת וְלֹא שְׁתֵּי שְׁחִיטוֹת מִיָּתָה אַחַת וְלֹא שְׁתֵּי מִיָּתוֹת דְּחִיּוֹת אַחַד תְּלוּי בְּסִמְנִים וְחִיּוֹת אַחַד תְּלוּי בְּמַפְרָקַת.

וּמְנַלֵּן דְּחִיּוֹת תְּלוּי בְּמַפְרָקַת דְּכִתִּיב בְּעֵלִי וְתִשְׁבֵּר מְפָרְקַתוּ וְיָמַת עַכ"ל. וּא"כ לַפ"ז י"ל דְּהֵינּוּ דְּוָקָא אִם אֲמַרִּינּוּ דְּהָיִי גְּבִלָה אִזְ הָיִי שְׁנֵי מִיָּתוֹת וְלֹא אִם אֲמַרִּינּוּ דְּהָיִי טְרַפָּה לְחוּד

דבן משמע מהגהת מהרי"ו שם וא"כ לפ"ז יש לדחות ראיתי דשפיר מייתי סייעתא ממלך בספין כו' דהוי גבלה.

ואין לומר דהתם הוי הטעם משום גסטרא בשעת שחיטה אבל גבלה מחיים לא הוי דאף אם נימא פה מ"מ מוכח הך דזעירי דאימת מוכח מקרא דגסטרא פסול אם אמרינו כזעירי דהוי שתי מיתות אבל אם לא אמרינו כזעירי דנשברה מפרכת ורוב בשר עמה גבלה א"כ לא הוי שתי מיתות ולא מוכח מושחט דגסטרא פסול [דעקר סייעתא לזעירי ממאי דפסלינו גסטרא] מיהו זה אינו דאם פה אמאי לא מייתי סייעתא לזעירי מקרא דושחט למאי אתא פיון דכל הלכו' שחיטה הלכה למ"מ פקושי' הגמ' בריש השוחט שם ואין לומר דאתי לארווי על גסטרא פתרוץ הגמרא שם דהא אם לא אמרינו כזעירי לא נלמד כלל מושחט דגסטרא פסול לפי פי' הג"ל של הגהת מהרי"ו כמ"ש אלא ודאי מדלא מייתי סייעתא שמע מינה דלאו ה"ט פפירוש הגהות הג"ל.

וגם מדלא אייתי סייעתא לזעירי וברייטא דת"דבר"י. דתנא ביה בהדיא דגסטרא פסול ועוד דא"כ פפירוש הגהות מהרי"ו הג"ל א"כ לא יפסל גסטרא רק דחומה מפרכת ורוב בשר עמו דאז הוי גבלה והוי שתי מיתות ומהרי"ו עצמו לא כתב שם רק המפרכת וכל הפוסקים כתבו רק רוב המפרכת והא דכתב הגהות הג"ל ראי' מעלי דמפרכת לחוד הוי מיתה הגמרא דחולין דף כ"א ע"א סותרו דאמר שם ואם תאמר אותו מעשה דעלי זקנה שאני ע"ש ואם תרצה ליישב הגהת מהרי"ו הג"ל ולומר אם לא הוי גבלה רק טרפה מקרי שתי מיתות לכן במפרכת לחוד הוי בסטרא א"כ ראיתי במקומ' עומד ודוק ועוד דאם פה סובר דמקרי שתי מיתות אף במאי דהוי טרפת ונתורה גזרה רק מיתה אחת.

א"כ קשה טובא הא קנה נשט הוי שתי מיתות אף למאן דפסק נקובת הושט ופסוקת הגרגרת טרפה הוי מחיים ומכ"ש למאן דפסק דהוי גבלה מחיים ודאי דלית לי' פפירוש הגהות מהרי"ו אלא ודאי דהך פירושא לאו דסמכא הוא.

נאמת דהגהות הג"ל עצמו מסיק שם דהיינו לכתחלה. אלא ודאי דעיקר כפי' של רש"י מאור עיינינו.

ועוד דאף אם נפרש פפירוש הגהות הג"ל א"כ פשיטא דצ"ל דבעוף פשר פיון דקפיד קרא שלא יעשה שתי שחיטות א"כ איך מצי קאי על עוף דא"כ איך רשאי לשחוט שני הסימנים בעוף דהא בעוף ודאי דהוי שתי שחיטות ושתי מיתות פיון דבכל חד לחודי' פשר יותר ממאי דהוי שתי שחיטות בבהמה הסימנים והמפרכת דאין הכשר שחיטה במפרכת.

אלא ודאי דצ"ל כמ"ש פיון דהוא רק מקרא ולא מהלמ"מ אין עוף בכלל דכל עקר של עוף אינו רק מהלמ"מ. אבל מה דנאמר בקרא גבי בהמה עוף לא יליף מיני'.

ורא' זו פסוקה ונחלוטה הוא בעז"ה ואין להוכיח ממקום אחר דבשוחט המפרכת אחר הסימנים דפסול משום גסטרא אף בעוף דאל"כ תקשה למ"ד דמצות מליקה מחזיר דוקא א"כ תקשי לדיד' קרא דיתחזקאל דכתיב גבלה וטרפה לא יאכלו הפהגים פהגים הוא דלא יאכלו הא ישאל אכלי דלדיד' לית לי' פדרש חנני' בן חזקי' במנחות דף מ"ה ס"ד אמיןא הואיל ואשתי מליקה לגבי' וכו' דהא למ"ד הג"ל במליקה לא הוי גבלה כלל אף

בְּחֻלִין כה"ג דְּהָא מְשַׁחֲטֵי הַסִּימָנִים קְוֹדֵם הַמְּפָרְקֵת אֲלָא וְדָאֵי דְדָאף שְׁחֻמְתָּהּ הַמְּפָרְקֵת אַח"כ הָוֵי גְּבֵלָה בְּחֻלִין מְטַעַם גְּסָטְרָא וְשַׁפִּיר אֲצַרְיָה לִי דְזָה אֵינּוּ דְּהָא רַש"י פִּירֵשׁ לְמַד מְחֻזֵּר וְחֻמְתָּהּ הַסִּימָנִים לְבָדֵן וְא"כ לֹא הָוֵי גְּסָטְרָא כָּלֵל וְאֵי לֹא נִפְרָשׁ כְּפִירוּשׁ רַש"י הַגָּ' לְרַק דְּפִירוּשׁוֹ דְּחֻמְתָּהּ הַמְּפָרְקֵת אַח"כ א"כ לֹפ"ז וְדָאֵי מוֹכַח דְּגְסָטְרָא כְּשֶׁר דַּא"כ עֲכָשְׁוּ דָּאִין אָנוּ מְפָרְשִׁין כְּרַש"י בְּזָה וְדָאֵי דְתַקְשִׁי קוֹנְשִׁי הַש"ף מִמְתַּנִּיתִין וּמְקוֹנְשִׁי הַש"ס מֵאֵי אַרְיָא שׁוֹחֲט אֲפִילוּ מוֹלֵק נְמִי וְכו' וְא"כ מ"מ"נ דְּהָוֵי גְּבֵלָה מְשׁוּם גְּסָטְרָא וְדוּק הֵיטֵב בְּזָה.

אֲלָא וְדָאֵי צ"ל דְּמַלְיקָה בְּצַפְנָרְוֹן ה"ט דְּפָסוּל מְשׁוּם שְׁחִיטָה דְּהָוֵי שְׁחִיטָה בְּמַחְנֶבֶר וְגַם לְדִידֵן צ"ל כֵּן לְמֵאֵי דְמַסִּיק דָּף כ"א ע"א חוֹמְתָהּ שְׁדָרָה וּמְפָרְקֵת בְּלֹא רֹב בְּשֶׁר ע"ש א"כ גְּבֵלָה דְקָרָא דִּיחְזַקְאֵל לְמָה לִי אֲלָא וְדָאֵי דצ"ל כמ"ש מִיְהוּ לְדִידֵן י"ל מְפָנֵי שְׁדוּרְס אוֹ מַחְלִיד מִיְהוּ קָשָׁה דְּהָוֵי מְצִי לְאֶקְשׁוּי אַמ"ד מְחֻזֵּר דְּנֻקָּא מְהָא דְתַנְיָנָא מְלַק בְּסַפִּין מְטַמֵּא בְּגָדִים וְכו' אַמְּאֵי הָא אֵינּוּ שׁוֹבֵר הַמְּפָרְקֵת לְדִידֵן וְתִירוּצִים דְּנֶאֱמָרוּ בְּגַמ' כ"א ע"א מְפָנֵי שְׁהוּא דוּרְס אוֹ מַחְלִיד לֹא שְׁיָיָה לְמַד הַגָּ' לְדִידֵן לֹא הָוֵי דוּרְס וּמַחְלִיד וְי"ל דְּסָבֵר מוֹלִיף וּמַבִּיא בְּמַלְיקָה פָּסוּל וְדוּק מִיְהוּ מְבַרְיָתָא דְתַנִּי בָּהּ בְּהִדְיָא חוֹמְתָהּ שְׁדָרָה וּמְפָרְקֵת בְּלֹא רֹב בְּשֶׁר עַד שְׁמַגִּיעַ לְסִימָנִים וְדָאֵי דה"ל לְאֶקְשׁוּי אַמ"ד הַגָּ' לְכַמ"ש זְקָנֵי הַגָּאוֹן מוֹהַרש"א ז"ל אֲלָא וְדָאֵי דְשַׁפִּיר עֲדִיף לִי לְהַקְשׁוֹת מִמְתַּנִּיתִין וְאֵין לְהַקְשׁוֹת מְקָרָאֵי דִיחְזַקְאֵל אַמ"ד דָּאִין שְׁחִיטָה לְעוֹף מִן הַתּוֹרָה דַּמ"מ מוֹדָה דְּבַעֲי גְחִירָה בְּסִימָנִים וּכְבָר גְּטָרָף מְקוֹדֵם מִיְהוּ מְגַבְּלָה דְקָרָא וְדָאֵי דְקָשִׁי עֲלֵי דְלָמָּה אֲצַטְרִיף דְלָמַד הַגָּ' לֹא הָוֵי גְּבֵלָה כָּלֵל מִן הַתּוֹרָה דְאֵילוּ מַחְמַת שְׁבִירַת הַמְּפָרְקֵת הָא תַּנְיָא בְּבַרְיָתָא בְּלֹא רֹב בְּשֶׁר דְלֹא הָוֵי גְּבֵלָה רַק טְרַפָּה וְאֵי מַחְמַת דוּרְס וּמַחְלִיד וּשְׁחִיטָה בְּמַחְנֶבֶר כֵּינּוּ דְלֹא בַעֲי שְׁחִיטָה רַק גְחִירָה וְדָאֵי דְלֹא פָּסְלֵי הָנִי כְּמַבְנוֹאֵר בְּחֻלִין כ"ח ע"א מְדַמְקָשָׁה אַמ"ד הַגָּ' לְמְלַק בְּסַפִּין וְכו' ע"ש וצ"ע דְּלִיכָּא לְמִימַר דְּהָךְ מ"ד פְּלִיג אַהֲךְ בְּרִיָּתָא דְתַנִּי חוֹמְתָהּ בְּמַלְיקָה מְפָרְקֵת בְּלֹא רֹב בְּשֶׁר וְסוֹבֵר דְּמַצְוֹתוֹ עִם רֹב בְּשֶׁר כְּמוֹ דְּפְלִיג אַמְתַּנִּיתִין דְּמְלַק בְּסַפִּין כְּמַבְנוֹאֵר שָׁם זֶה אֵינּוּ דַּא"כ תַּקְשָׁה לְדִידֵן קוֹנְשִׁית הַגְּמָרָא חוֹלִין שָׁם כ"א ע"א וְכִי מְתָה עוֹמֵד וּמוֹלֵק וְא"ל דְּפְלִיג אֲזַעֲרִי וְסוֹבֵר דְּאָף בְּכַה"ג לֹא הָוֵי גְּבֵלָה דַּא"כ הִדְרָא קוֹשְׁיָא לְדוֹכְתָּא גְּבֵלָה דְקָרָא לְמָה לִי וְעוֹד דָּאֵם יֵשׁ ה"א לְוַמַּר דְּהָךְ מ"ד סָבֵר דְּחֻמְתָּהּ מְפָרְקֵת עִם רֹב בְּשֶׁר א"כ לֹא הָוֵי מְקָשִׁי מִיְדֵי מִמְתַּנִּיתִין דְּמְלַק בְּסַפִּין וְכו' וּמְדַמְשִׁי הוּא דְאָמַר כִּי הָאֵי תַנָּא מְשַׁמַּע דְּבַהֲכַרְח פְּלִיג אַהֲךְ מְתַנִּיתִין וְצ"ע: ג: וְנַחְזוֹר לְעַנְיָנֵינוּ דְרֵאִיוֹת בְּרוּרוֹת יִתְּנוּ עֲדִיהֶן וְיִצְדְּקוּ דָּאֵף לְמֵאֵן דְּפָסֵל גְּסָטְרָא יֵשׁ חִילוּק בֵּין עוֹף לְבַהֲמָה וְהוּא בְּרוּר וְנִכּוֹן בַּס"ד אָף שְׁלֹא מְצִאתִי חִילוּק זֶה מְפּוֹרֵשׁ בְּשׁוּם מַחְבֵּר עֲקוּם הַנִּיחוּ לִי מִן הַשָּׁמַיִם לְהַתְּגַדֵּר.

וְא"כ וְדָאֵי דָּאִין לְאֶסְוֵר כָּלֵל בְּעוֹף וְאָף אִם הָוֵי מְנַהֵג לְאֶסְוֵר מְנַהֵג בְּטַעוֹת הוּא מְכַמָּה טַעְמִים. חָדָא דְמֵאֵן דְאָסֵר הָוֵי טוֹעָה בַּד"מ כַּמ"ש לְעִיל בְּאַרְיִכוֹת וְעוֹד דְּהַמְנַהֵג נִתְפָּשֵׁט כְּדַעַת רַש"י לְהַחְמִיר וְהָרִי מוֹכְרַח בְּהַכְרַח גָּמוּר לְמִי שְׁיֵשׁ לוֹ עֵינַיִם לְרֵאוֹת דְּדַעַת רַש"י עֲצָמוֹ לְהַקֵּל בְּעוֹף עַכ"פ וְאֵי הַמְנַהֵג נִתְפָּשֵׁט כְּדִי לְחַוֵּשׁ לְדַעַת הָרֵאבִי אֵי גִימָא דְּדַעַת הָרֵאבִי לְאֶסְוֵר כְּכֹל עֲנָנֵן אֵין לְחַוֵּשׁ לוֹ וּלְמַנְהֵג שְׁנַהֲגוּ כְּנוֹתִיָּה כְּמוֹ שְׁבַאֲרֵתִי לְעִיל בְּאַרְיִכוֹת בְּדִין מְנַהֵג אָף שְׁנַתְּחִיב בְּחֻנְקֵינוּ לְלַמּוֹד זְכוּת.

עַל חֻכְמֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מִימֵיהֶם אָנוּ שׁוֹתִים וּבְנֻדָּאֵי דְגַם דַּעַת הָרֵאבִי כַּמ"ש רַק דְּמַעֲשֵׂה כִּי הָוֵי בְּבַהֲמָה הָוֵי וּלְפ"ז מַכ"ש דְּהָוֵי מְנַהֵג בְּטַעוֹת בְּעוֹף וְא"כ לְפ"ז נִפְל בְּבִירָא מַה

שנתחבט בעל תה"ד בדין פסוי בעוף לכה בעוף יש להתיר לגמרי בכ"מ אף בלא הפ"מ ובבהמה יש לאסור מחמת המנהג שנהגו להחמיר פ"ש"י וקראבי' אף בהפ"מ אכל במקום שאין מנהג גם בבהמה יש להתיר דעיקר פהתוס' והרמב"ם והרא"ש ורוב הפוסקים ודבריהם מרנוח בש"ס ר"פ השוחט דגסטרא לא פסול פלל.

מיהו זה יצאתי לידון בדבר הקדש דאף בעוף אין להתיר רק באם ישאלו להשוחט ויאמר ברי לי שלא דרסתי דאל"כ יש לחוש שמה הראש ע"י דרסה בכה ואף שמוחזק השוחט לאנמן מ"מ יש פאן ריעותא לפנינו שאין דרף שוחט אנמן להתיו הראש ואם פן אין לסמוך על מה שמוחזק לאנמן בשחיטה זו דאתרע וגם אין להתיר אף בלא אמר דכיון שהוא מומחה אילו דרס ודאי דלא היה שוחק ומאכיל לנו כמ"ש הש"ך בי"ד סי' א' ס"ק י"ג במומחה ואינו מוחזק ע"ש דשאני הכא פיון דכתב בשחיטות דגסטרא פסול לכו אפשר דלא חש השוחט לומר דדרס דסובר דבלא"ה יטרף המורה משום גסטרא לכו אין להתיר רק שיודיע להשוחט ויאמר לו דע דמשום גסטרא אני מתיר בעוף רק בתנאי אם ברור לה שלא דרסת פנ"ל ברור מסבא דנפשיא ויזהיר להשוחט שישמור עצמו מפאן ולהלן שלא יבוא לידי כף פי אף בעוף לכתחלה ודאי אסור משום הבלעת דם והרגיל בכה ראוי להעבירו פי יש רגלים לדבר שדורס והכל תלוי לפי ראות עיני המורה מיהו פל זה בלא נתפנון אכל בנתפנון מבואר בתוספת' לאסור וי"ל דגם בעוף ומה שהביא בש"ך ארוך ראי' ממתינתין להתיר אף במתפנון פבר דחיתי אותה לעיל עיני עליו מיהו הש"ך בספרו הארוך מפרש להתוס' בע"א דאיירי שאין בספין פמלא צנאר ואמר התיו את הראש בב"א אם נתפנון לכה דהיינו בכת פחותה צנון פסולה דהוי דרסה ואם לא נתפנון לכה רק שהוליה והביא פשר דלפי פירושו אהתזת סימנים בלבד קאי התוספת' ודו"ק.

אף דזה אינו דלא נתפנון היינו שהוליה והביא דא"כ לא הוי בב"א ומשמעות התוספתא דתרתיה פבא קאי אבב"א דפתח בי' רק דהחילוק בין נתפנון ללא נתפנון ומיתי לי דקיימתי לפירוש הנ"ל מסבא דנפשיא רק קצת בע"א דאיירי בכל ספין ומתפנון לכה שיתיו בב"א היינו בכת ע"י שחתה בכת התיו פל הראש ולא נתפין לכה רק על ידי חדוד הספין א"כ קאי אהתזת פל הראש וקאי גם פבא דלא נתפנון לכה אב"א דפתח בי' ובמשפצות זהב פירש להתוספתא פהש"ך רק בפבא דלא נתפנון לא פירש פן רק שלפעמי' הספין מחודד וכשר אף בהולכה לחוד או בהובאה לחוד אף שאין בספין פמלא צנאר ולכאורה פראה פפירושים אלו דהתוספת' פפשטה קשה להולמה דמאי בכה דנתפנון מיהו י"ל דגזירת הכתוב דפסול גסטרא הוא דוקא במתפנון ואין בידינו לחלוק אמרדכי והר"ב ותה"ד דנקטו להתוספתא פפשטה ובפרט דאין פירוש ברור להתוספתא ובפרט דכמה מהאחרונים דכתבו להתוספתא פפשטה אף דאין זה ראי' פיון דלא הביאו הש"ך ארוך א"כ ודאי דלא ראו אותו וא"כ אזיל מפאן הך דינא דהלכה פבתראי פמו דאימא בחוה"מ סי' כ"ה בהגה בתשובה מקדמון שלא עלה זכרוננו על ספר מ"מ גם בגמרא משמע קצת פהתוספתא דאמר דלא לשוני' גסטרא והנה לי' למימר דפסול גסטרא אלא דלא לשוני' משמע דלא לשוני' בכוננה ואם נפרש בגמרא פהתוספתא פפלו ג"כ פל הקושיות הן מהמשנה נש"ס או מרש"י ואין צורך לחילוק שחלקתי בין עוף לבהמה ודוק רק כוליהו דלעיל איירי בסתמא בלא מתפנון שאינו אומר שמתירה דוקא ע"י כף לכה נראה ברור

דבמתכונן דהיינו שאומר שמתירה ע"י פה יש לאסור בכל ענין ואין להתיר כלל אף בעורף ומיהו מתכונן לא שכ"ח פלל וכל ומה שפתיבתי הוא פראה לענ"ד ברור ונכון בס"ד לאמיתה של תורה וברוך העוזר הכ"ד הפעוט והשפל ***(הג"ה ואין לומר דאין להאמין להשוטת במה שאומר ברי לי שלא דרסתי דהא באסתחוק איסורא עד אהד אינו נאמן באיסורין ובשחיטה הא אתחוק איסורא דבהמה בחייה בחזקת איסור עומדת והא דכל שוחט נאמן היינו משום דבידו הוי לשחוט פהוגן פן כתבו הפוסקים וא"כ פאן בחתה פל המפרקת דנדאי אין לו לחתנה משום הבלעת דם וגם מפני המנהג ובידו הוי שלא לשחוט פל המפרקת אלא ודאי שאירע לו פן מעצמו בלא פנונה ושגיאיות מי יבין וא"כ אפשר דאירע לו דרסה שלא בכוננה וע"י פן נחתה המפרקת וכוה אין שייך לומר בידו הוי לשחוט פהוגן דסברא זו לא מהני רק לחשש שפא קלקל במזיד אבל במה שאירע לו דרסה מקרה זה אינו בידו מיהו ז"א דהא לא אשתמיט שום אהד מהפוסקים לכתוב חשש זה רק ודאי דאין לחשוש שפא דרס שלא בכוננה פיון שהוא שוחט מומחה דאי לא תימא הכי א"כ שום שוחט לא יהא נאמן דשפא דרס במקרה וע"ז לא שייך לומר דבידו הוי כמ"ש אלא ודאי דלא חיישינן לזה פיון שהוא מומחה ודאי אינו דורס בכל פחותה קישות כו' ואינו דומה לחתיכת פל המפרקת דיוכל להיות ע"י חדוד הספין וזה ברור: ומיהו קשה לי בשוחט יודע הל' שחיטה ואנו יודעים בו שאינו מוחזק דנתבאר בו ביו"ד סי' א' סעיף ג' דאם אומר ברי לי שלא דרסתי נאמן והש"ך ס"ק י"ג הוסיף דאפילו בששתק ואינו אומר פלום שחיטתו מותרת וקשה אפי' באמר לא יהא נאמן דהא עד אהד אינו נאמן באיסורין היכא דאתחוק וכיון דאין מוחזק ונרפו להתעלה א"ב אין בידו ובאמת מבואר בגמ' ריש חולין דקי"ל לעילופא לא חיישינן ומומחין שוחטין לכתחלה אף שאין מוחזקין מיהו משם אין ראיה דשם מייירי באין יודעין שהו מוחזקין ע"ש לכה אמרינן דלא חיישינן שפא אינו מוחזק דלעילופא לא חיישינן דרוב אין מתעלפין והכי קי"ל דרוב המצוין אצל שחיטה מוחזקין הם אבל במי שאנו יודעין בו ודאי שדרכו להתעלה ודאי איפא למיחש לעילוף.

ומיהו לדינא של רמ"א יש סמך גדול מגמ' ועל הש"ך צ"ע דלהך לישנא דרבינא דחייש לעילופי אומר שם בגמ' ואם אין אנו יודעין בו שהוא מוחזק ושחט ואמר ברי לי שלא נתעלפתי שחיטתו פשרה ואין יודעין לדידן' הוי פיודעין לדידן ועל הש"ך קשי' דמשמע להדיא שם בגמרא דבלא אומר ברי לי שחטתו פסולה וא"ל דשם איירי באינו מומחה דאם פן אפי' ברי לי לא מהני כמבואר בש"ע סעיף ג' שם ואין) ***(והצער המתאבק בעפר רגלי חכמים ותלמידיהם).

משה בהרבני מו' צבי הירש יצ"ו טייטלויים: סימן כד ראיתי בשחיטת אנהל ישראל בבדיקות אות י"ז אם יש יתרת בין אונא לאומא אם היותרת קטנה מארוכה ועבה וגדולה כט"ד אפילו עומדת בדרי דאונא טריפה עכ"ד והנה דין זה לא הובא בשום פוסק ומסתמת דבריהם משמע להכשיר בכל ענין יתיר בדרי דאונא דגם בסוף שפולי האומה פתבו הפוסקים דהוי בדרי דאונ' וכש"כ בין אונא לאומא ע"כ נ"ל ברור דכשר בכה"ג דאין להטריף משום חליף דהאמצעית גדולה מהסתחונה של ימין דזה דוקא בעיקר האנות שנסתמית צורתן ממה שהן רגילות משא"כ דעיקור האנות הם פדרפן והאי שתחונה לאו מעיקר האנות היא רק יתרת לא הוי חליף מש"ז דהא בל"ז החילוף דצורות

לא הוֹזַכַּר בְּשׁוֹם וּפּוֹסְקִים וּכְאִם אַף דְּמַחְמְרִינוּ בְּהוּ דְּלֹא לֹוֹסְיָהּ עֲלֵי דְּדוֹקָא בְּעֵיקָר
הָאוּנוֹת אַבְל לֹא בִּיתְרַת וְאִין לֹוֹמַר דְּמִנְלֵה דְּהַתְּחַתּוּנָה הִיא יְתַרְת דְּיִלְמָא הַתְּחַתּוּנָה הִיא
מְעִיקָר הָאוּנוֹת וְהִיתְרַת הִיא אוֹתָהּ שְׁלַפְנֵי הָאַרְנוּפָה וְעֵבָה וּכְאִם הִיא חֲלִיף דְּהָאֲמַצְעִית
גְּדוּלָה מִהַתְּחַתּוּנָה זֶה אִינוּ דְּמַסְתְּמָא תּוֹלִין הַרְיַעוֹת בִּיתְרַת וְאֲמַרִינוּ דְּעִיקָר הָאוּנוֹת הֵם
פְּתִיקוּנָה וְרֵאָל לְדַבְרֵי מִהַשְׁמַח בְּסִי ל"ה סְעִי כ"ז שְׁפַתְב שְׁם דָּאָם יֵשׁ יְתַרְת בְּדַר דְּאוּנָה
וְצוּרְתָה פְּצוּרַת שְׁל צַד שְׁפַנְגְּדָה דִּישׁ לְהַכְשִׁיר אַף בְּלֹא ה"מ עֵי"ש וְעֵי"ש בְּת"ש ס"ק
ל"ט הַטְעַם וְה"נ בְּנִד"ד וְעֵי"ש בְּת"ש ס"ק ל"ח מ"ש עַל הַחֲלִיף שְׁכ' הָאֲפִי רַבְרָבִי
וּמְסִיִּים שְׁסוּז"ל וְגַם לְזֶה אִין לְחוּשׁ וְגַם לְשַׁאֲר הַחֲלִיפִים הַנּוֹ בְּהַגְהוֹ כ"א בְּאַתְרָא דְּבַרְוֹר
לְהוּ דְּנִהְגוּ פֶּן עַכ"ד א"כ ה"נ הַחֲלִיף הַזֶּה בְּכָלֵל שְׁאֲר הַחֲלִיפִים דְּהַגְהוֹת הִיא דְּאִין לְחוּשׁ
לְהֵם פְּנ"ל בְּרוּר לְהִלְכָה וְלִמְעֻשָׁה בְּלִי שׁוּם פְּקוּפּוּק.

כֹּה נִשְׁאַלְתִּי פִּיצוּל מִגְּבֵהָ עַל אוּנָה עֲלִיוְנָה שְׁל יְמִין בְּמַחְצֵיו וְלִמְטָה מִה דִּינוּ שְׁנַתְּחַבְטוּ בְּהָ
אִינָה רַבָּנִים זֶה אוֹסֵר וְזֶה מִתִּיר וְנִשְׁאַלְתִּי לְחוּשׁ דְּעֵתִי. תְּשׁוּבַתִּי דִּין הַנְּלֵל מְסַתְּעָף לְכַמָּה
סְעִיפִים דְּבִאִין גְּנוּמָא תְּחַתִּיו וְיֵשׁ לָהּ תּוּא אֲנוּנָא וְהוּא פְּטָרְפ' דְּאָסָא וְאִין לְהֵם שְׁנַרְשׁ א'
פְּעוּבֵי אֲצַבַע וְדִאִי דְּהוּי יְתַרְת וְטָרִיפָה פְּמוֹ שְׁמַבְנָא בְּסִי ל"ה סְעִיף ה' אַף דְּהַשְׁ"ף פְּתַב
בְּסִימָן רמ"ב זֶה שְׁתַּמְצָא בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בְּדַבְרֵי הַמְּחַבֵּר וְהֵרַב שְׁמַבְיָאִים בְּתַחֲלִילָה סְבָרָא
אֲחַת בְּסַתְּם וְאֲח"כ יֵשׁ מִי שְׁמַתִּיר אוֹ יֵשׁ מִי שְׁאוֹסֵר כּו' הוּא מְשׁוּם שְׁנַרְאָה לְהֵם עֵיק'
פְּסָבָרָא הִרְאִשׁוּנָה וְסָבָרָא הָאֲחַרְת הוּא טְפִלָּה בְּעֵינֵיהֶם כּו' שְׁם מְסִיק דְּאִין לְהוֹרוֹת פְּסָבָרָא
הָאֲחַרְוֹנָה לֹא לְהַקֵּל וְלֹא לְהַחְמִיר ע"ש מ"מ פֶּאן הַסְפִּימוּ הָאֲחַרְוֹנִים בְּפִשְׁיטוֹת פְּהִישׁ מִי
שְׁאוֹסֵר הִלָּא הוּא הַלְבוּשׁ וְהִישׁ"ש בַּפ' א"ט ס' כ"ט וְהַט"ז בְּס"ק ח' מְדַמְסִיק וְיֵשׁ לְהַחְמִיר
פְּסָבָרָא הָאֲחַרְוֹנָה ע"ש דְּקֹאִי עַל הַפִּירוּשׁ הַשְּׁנִי שְׁל מִהֲרִי"ו מ"מ מוֹכַח דְּקִי"ל פְּהִישׁ מִי
שְׁאוֹסֵר וְכֵן שְׁאֲר אֲחַרְוֹנִים פְּסָקוּ פֶּן וְיֵשׁ לְהַבִּין לְמָה תְּפָסוּ בְּפִשְׁיטוֹת נֶגֶד הַפְּלֵל בְּלֹא טַעַם
וְרֵאָל מִי ל"ק דְּהִישׁ"ש לֹא הַשְּׁגִיחַ בְּהַכְרַעַת הַב"י פְּלֵל פְּנּוֹדַע וְהַלְבוּשׁ וְהַט"ז לִית לְהוּ
פְּלֵלָא דְּהַש"כ וְעֵינֵי בְּנֵה"כ שְׁל הַשְׁ"ף דְּכַתְב עַל הַט"ז ס"ק ז' לְשׁוֹנוּ מְגוּמָגָם כּו' וּבְשַׁפְתִּי
פְּהֵן קַצְרַתִּי לְפִי שְׁכַנְרָאָה עֵיקָר לְדִינָא לְהַקֵּל בְּכָל גְּוּוֹנֵי וְדו"ק עַכ"ל וְהִינּוּ וְדִאִי דְּלִשְׁיטְתוּ
אֲזִיל כַּמ"ש ע"פ הַפְּלֵל שְׁלוֹ מִי אַעפ"כ נ"ל דְּלִמְעֻשָׁה יֵשׁ לְהַחְמִיר דִּי"ל דְּגַם דִּיעָה
הִרְאִשׁוּנָה מוֹדָה לְזֶה כַּמ"ש בְּתַבּוּ"ש ס' הַנְּלֵל ס"ק י"ט דְּלִכְךָ עֲשֵׂה הַמְּחַבֵּר סְמִינּוֹת הַנְּלֵל
עֵי"ש וּכְאִם לְפִי מ"ש הַתְּבּוּ"ש צ"ל הָא דְּכַתְב הַמְּחַבֵּר זֶה בְּשֵׁם יֵשׁ מִי שְׁאוֹסֵר הִינּוּ
מְשׁוּם דְּלֹא מְצָאוּ מְפּוֹרְשׁ אֶלָּא בְּמִהֲרִי"ו וּכְאִם הַדְרִינִין לְכַלְלֵן דִּישׁ מִי שְׁאוֹסֵר בְּסַתְּם
הַלְכָה הוּא עַכ"פ וְכִינּוּ דְּלֹא נִתְבָּרַר בְּהַדְלִי לְהִפְּךָ בְּדִיעָה הִרְאִשׁוּנָה אֲזִיל הֵן פְּלֵלָא
שְׁכַתְּבַתִּי לְעִיל בְּשֵׁם הַש"כ בְּסִימָן רמ"ב עֵינֵי בְּפָרִי מְגָדִים בְּהַקְדַּמַת סְפָרוּ וְאִף אִם גִּימָא
בְּהַמְּחַבֵּר הָעֵיקָר דְּכּוֹנְנָתוּ דְּפִלְגֵי הַסְבָּרָא רִאשׁוּנָה עִם סְבָרָא הָאֲחַרְוֹנָה וְלִפ"ז חֲשׁוּב
בְּעֵינֵי הַסְבָּרָא הִרְאִשׁוּנָה.

עֵיקָר לְפִי הַפְּלֵל שְׁל הַש"כ מ"מ הָא הִישׁ"ש סוּבַר לְהַלְכָה כְּמִהֲרִי"ו וְכֵן הַט"ז וְהַלְבוּשׁ
וְגַם מְסַתְּבַר טַעְמִי דְּמִהֲרִי"ו דְּשֵׁם אִין דּוֹחַק וּבְפָרְט בַּה' בְּדִיקוֹת דְּנִהְגִּינִין פְּנוּתִי דְּמִהֲרִי"ו
וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל נִשְׁעָנִים עֲלָיו בְּהַלְכוֹת בְּדִיקוֹת וְכֵן הַסְפִּים הַתְּבוּאָת שׁוּר עֵי"ש: אַף דִּישׁ
לִי עֵינֵי בְּזָה בְּש"ע דְּקָשָׁה מִמ"נ הָאִיף מִיִּירִי אִי בִּישׁ גְּנוּמָא תְּחַתִּיו אֲפִילוּ בְּחֻצֵי וְלִמְטָה
וְדִאִי דְּכָשֵׁר דְּלָמָּה יִגְרַע מְשַׁאֲר הַרְיָאָה דְּמִהֲרִי"ו לֹא קָאָמַר רַק דְּאִין דְּרַכּוּ לְפַצֵּל שְׁם יוֹתֵר
מְשַׁאֲר הַרְיָאָה מְשׁוּם דְּאִין שְׁם דּוֹחַק יוֹתֵר מְשַׁאֲר הַרְיָאָה וּכְאִם הִיא יְתַרְת וּכְאִם לִפ"ז

דוקא באין גנומא פתחטיו הא ביש גנומא פתחטיו דכשר בכל הריאה למה יגרע ואי נימא דבאין גנומא פתחטיו איירי א"כ קשה למה נכשיר מחציו ולמעלה נהי דנרכו לפצל ולא הוי יתרת מ"מ פיון דאין לה מקום לנוח סופו להתפרק דע"כ לא שרנינו פיצול בגנומא אלא משום דאין סופו להתפרק משום דיש לה מקום לנוח כמו שמבואר בסעיף הנ"ל בהג"ה ואל תשיבני מגבשושית דאמרנו פיון דאין לה צורת האונא לאו יתרת הוא וכשר ואמאי הלא מ"מ סופו להתפרק דהא באין לה גנומא איירי דאי יש לה גנומא אפילו אם אית לה תואר אונא פשרה הא ל"ק דדוקא בפיצול אמרינו דסופו להתפרק אבל ביתרת דהוי מצד התולדה לא אמרינו דסופו להתפרק כמ"ש הש"ה בסמ"ל ס"ק ל"ז אף דמטעם כל יתר פנטול דמי טריפה וא"כ בגבשושית דלא הוי יתרת פיון דאין לה צורת אונא ופיצול ג"כ לא הוי דנימא בי' סופו להתפרק לכה פשרה ומגבשושית יש סיוע להש"כ בס"ק ל"ז הנ"ל דהא למקרה"ם צ"ל דהא דמכשיר הרב בגבשושית היינו במקום דמכשירין יתרת מקמא ולא חיישי' לסופו להתפרק ובסמוך דכתב בפיצול מקמא דטריפה הוא במקומות דאוסרין יתרת מקמא ולצדדין קתני ודחוק אבל להש"כ א"ש דכל הג"ה הנ"ל בכל המקומות איירי ודו"ק ונחזור לענינינו דה"ט בגבשושית דכשרה דלא הוי פיצול א"כ בנד"ד דהוי פיצול קשה למה פשרה ואין לומר דהמחבר לא סבר פרמ"א בהג"ה בפיצול דסופו להתפרק ובאמת להמחבר אין צ"ל הטעם בפיצול בגנומא משום דיש לה מקום לנוח ז"א דהא הרי"ו פתב לתרני' להא דהמחבר ולהא דרמ"א בהג"ה ודו"ק ושניהם לקוחים מדברי מהרי"ו וכן היש"ש וד"מ וכל האחרונים פתבו להך תרנויהו וא"כ נדאי צ"ל דאף דבאין לה גנומא איירי כמ"ש מ"מ באונא עליונה אין סופו להתפרק וצריף להבין טעמו של דבר ולכאורה הנה עולה על דעתי לומר משום דהוא במיצר החזה דחוק החזה מעמידו שלא יתפרק אבל לא נהירא לי דאדברא פיון דהחזה דחוק את האונא ומפצלו א"כ ש"מ דדחוק את בשר האונא לאחריי א"כ מכ"ש דמתפרק הפיצול ואח"ז מצאתי בספר חגורת שמואל על לבוש עטרת זקב סי' הנ"ל ס"ק מ"ג דכתב על דין הנ"ל דאם נמצא על אונא עליונה אפילו פטרפה דאסא פשרה פתב ונ"ל פשרה פיון שדרכה בכה וליכא למיחש לסופה להתפרק בזה פיון דהוא במיצר החזה הוי פיצול זה בגנומא בגבה עכ"ל ולי צ"ע מהטעם שפתבתי אם לא דנימא דאף חוץ לדחוק דהיינו למטה במקום שאין שם דחוק מ"מ פיון דכל האונא במיצר החזה יש לה מקום לנוח כמו בגנומא פן צ"ל וא"כ אף אם החזה דחוק את בשר האונא לאחוריו ומפצלו מ"מ הפיצול מוכח שם בגנומא ולא יתפרק ונהא דבנפצל למטה מחציו טריפה היינו משום דשם לא נפצל דאין שם דחוק רק יתרת הוי וטריפה מטעם דכל יתר פנטול דמי אף דאין סופה להתפרק כמ"ש הש"כ בס"ק ל"ט בשם הד"מ בנמצא יתרת נגד חריץ הנורדא ע"ש פנ"ל ברור: וא"כ לפי מה שביירנו יש לנו פירוש אחר בדברי מהרי"ו ממה שפירשו מהר"ש"ל וט"ז דכתב הרי"ו דוקא שנמצא יתרת מחציו ולמעלה כו' וי"א שאם נמצא יתרת מן החריץ שיש באונא עליונה לצד עקרו אז הוא טריפה ואינו פשר אלא פשנמצאת היתרת מן החריץ ולצד ראשו עכ"ל ופירש היש"ש ונ"ל ונראה דהאי יש מפרשים הוא דיעה הראשונה אלא שהוסיף שאפילו לצד ראשו אין להכשיר רק מן החריץ ולמעלה לצד הקנה ולא למטה מן החריץ לצד הריאה עכ"ל וכן פירש הט"ז ג"כ וקשה דלפי פירושם.

הכי הוי לי' למימר שאם במצא היטרת מן התריץ ולמטה לצד הריאה טריפה ואינו פשר
אלא מן התריץ ולמעלה לצד הקנה ומאי ענגו ראשו ועקרו לכאן לכך נ"ל דהכי פירושו
שאם נמצא היטרת מן התריץ כו' שהתריץ באמצע וא"כ אם היטרת מן התריץ לצד עקרו
דהיינו שהיטרת למעלה מן התריץ פולו תחילתו וסופו רק דהולך כלפי עקרו דהיינו
ראשה של היטרת כלפי עקרו של האונא טריפה שפינון שדוסק הקנה דוסקתו לאחוריו
ובאינה מקום שינוח מנוח תחת דוסק הקנה ודוסקתו לאחוריו וסופו להתפרק אבל אם
היטרת מן התריץ כו' פירוש ג"כ פולו למעלה מן התריץ ולצד ראשו דהיינו שראש
היטרת הולך כלפי ראשו של אונא אז פשר שאם דוסק הקנה דוסקתו לאחוריו נשאר
מנוח בגומא ולא תחת דוסק הקנה ואין סופה להתפרק ותתי מילי אשמועינין הי"א חדא
דהתריץ מגביל ונ"מ טובא לפי שהולך באלכסון כמו שפירש מהר"ץ בבדיקות דברי
הי"א אילו במהרי"ו ונהביאו התבו"ש ועוד אשמועינין דין הנ"ל שפתבתי דליפא למימר
דהי"א לא אמרו רק הא לחודי' דהתריץ מגביל כמו שפירש מהר"ץ דלפי פירושו הוי
למהרי"ו לכתוב בקיצור וי"א דלמעלה מהתריץ טריפה ולמטה מהתריץ פשר א"ו כמ"ש
דתייתי מילי קא אמרי ומסתבר הוא ומוכרח הוא בפירוש מהרי"ו פנ"ל ברור ובספר פרי
מגדים סי' ל"ה בשפתי דעת ס"ק כ"ח פתב על הש"ע שפתב מחציו ולמעלה פשר מפני
שדרכה לפצל כתב וז"ל מפני שדרכה לפצל מפני דוסק הקנה ש"כ והלכך לאו יתרת
הוא אלא בתולדה ולא יתחבך בצלעות משא"כ יתרת ע"ג שלא פאורחני' טריפה עכ"ל
ושותי' לא ידענא דאדרבא פינן דהוי בתולדה הוי יתרת דהא יתרת התולדה הוא כמ"ש
הש"כ בסי' פ"א ס"ק ה' רק דאנן אמרינן ביטרת דאונא עליונה מחציו ולמעלה דלאו
בתולדה הוא רק דנתפצל מגוף הריאה מחמת דוסק הקנה ואם פנונתו פה דנתפצל תיכף
בשעת תולדתו מחמת דוסק הקנה ויתרת לא הוי פינן דמ"מ לא נברא פה ואונה בריאה
בפ"ע רק פיצול הוא מגוף הריאה אף דמ"מ פינן דמן התולדה נפצל הוי חזק פיתרת ואין
סופו להתפרק פשאר פיצול פנ"ל ברור פנונתו: מ"מ לא נהירא חדא דמנא ידעינן דנתפצל
מן התולדה הלא יש בהמות שאינם נפצלין כלל שם ועוד פינן דמ"מ אינה בריאה בפ"ע
כמ"ש רק פיצול מגוף האונא מה לי מתי נתפצל מ"מ פינן דנתפצל מגוף האונא אינו חזק
וכן משמע בש"כ ס"ק ל"ז דלא פתב הטעם דיתרת חזק משום דהוא מן התולדה רק
משום דלא נתפצל מגוף הריאה וכן מסתבר דלא כפרי מגדים ויהיה הטעם איך שיהי'
מ"ע מוכרח דבאין גומא תחתיו איירי ואין לומר דבגומא ***(מומחה דשם בהך לישנא
היינו דאין אנו יודעין בו שהוא מומחה דהך לישנא סובר רוב מצוין אצל שחיטה מומחין
הן ואם פן פאן דאנו מפירים אותו למומחה אם אמר ברי לי נימא אילו שקה או דרס לא
הי' מאכיל לנו ויש ליישב דהא דאמר בגמ' לעילופי לא חיישינן ופליג ארבינא היינו
מהאי טעמא דכינן דמומחה אילו שקה או דרס לא הי' מאכיל לנו ולא מטעם דרוב
מוחזקין הם וכן משמע קצת לשון הגמרא דלא אמר רוב מצוין ומוחזקין כמו דאמר
באידיך לישנא רוב מצוין מומחין הן רק דאמר לא חיישינן והיינו מהאי טעמא ומיהו
לפ"ז צ"ע דמנ"ל זאת דכתב המסבר שם סעיף א' רוב מצוין אצל שחיטה מוחזקין הם.

ויש ליישב ואין נפקותא לדינא מיהו אף דדינו של הרמ"א אמת פמוכרח כמ"ש מ"מ
קושיתי במקומו עומד על הגמרא וצע"ג:)*תחתיו איירי רק דבאונא עליונה לא מהני
גומא מפני דוסק הקנה א"כ איפכא הוי לי' למימר דבמקום שיש דוסק הקנה טריפה

ובמקום שאין דוחק החזקה פשר א"ו כמ"ש דבאין גנומא איירי אבל ביש גנומא ודאי דלא גרע משאר הריאה פנ"ל ברור וכן פשאין לה צורת אונא הוי כמו גבשושית ודאי דכשרה גם פאן בלמטה מחציו רק אם הוא פיתרת פשר בלמעלה מחציו דוקא פנ"ל אף דראיתי בד"מ שכתב בשם בדיקות ישנים דאין להכשיר באונא עליונה פיצול שגנומא תחתיו דזו הגנומא לאו משום פיצול אלא גנומא בפ"ע כו' שם והקנה קשה ונופל לתוך הגנומא וסופו להתפרק אף דמסיק שם ודעת מהרי"ו וב"י משמע דאין לחנק בזו שכתבו סתמא להכשיר פ"י שכתבו בסתמא דפיצול בגנומא פשר דאף דהמחבר לא כתב בש"ע דין דפיצול בגנומא מ"מ הא פתבו בספרו ב"י וכן הרמ"א פאן בהג"ה סתם וכתב דפיצול בגנומא פשר ולא חולק פלל וגם לא חלק פלל על הש"ע באונא עליונה דהא לפי דעת הבדיקות ישנים הג"ל שהביא בד"מ ודאי דאף מחציו ולמעלה טריפה דנהי דהוי כמו פיצול בגנומא מ"מ הא פיצול בגנומא באונא עליונה טריפה א"ו דלא סבר פהבדיקות ישנים הג"ל ופיצול בגנומא באונא עליונה פשר פיון דגם בד"מ מסיק להכשיר ובהגהות לא הביא פלל הך דמטריף ושום אחד מהאחרונים לא הביאו פנ"ל ברור: סימן כו בריאה שהי' סירכה יוצאה מקצת מתוך צמקה מקצתה והנה מחמת הסירכה הי' פשר פי עברה ע"י מעוה ומשמוש רק שהפ"מ כתב בסימן ל"ו יש לעיין בזה די"ל דהוי תרתי לריעות' פיון שב"ח סובר דאף בצמקה מקצתה צריף בדיקה וא"כ לדין שאין אנו בקיאים טריפה אף שהוא נגד הגמרא מ"מ הוי ריעות' עכ"ד: והנה ראיתי דבאמת בגמרא משמע דלא כב"ח דבצמקה הריאה ודאי משמע פולה וכן מבואר להדיא בהרי"ף והרא"ש והטור והש"ע ומהג"א אין ראיה פלל וכלל פמבואר בש"ף הארוך וע"ש בשם חתן מהר"ם ר' מענדיל ועיין בתבו"ש ובכו"פ אף לרונחא דמילתא אביא סמך גדול לכל הקדמונים והאחרונים הג"ל ודלא כהב"ח דדעת לנבון נקל דמדסמכו להכשיר על האי בדיקה בצמקה ש"מ דבריא היא דאם הדר בריא בפשוטי ודאי גם בחי' היתה הדרא בריא וידעת הפכים בשנה דמינה דאם אמרינו לא הדרא ברי' מחיים גם בפשוטי לא תהדר ברי' דאי יכול להדר בפשוטי מה דלא הדר בחי' א"כ אין זה בדיקה פלל א"כ לפי זה הא דאמר רבא חולין דף מ"ו ע"ב יבשה מקצתה טריפה ומפרש פדי שתפרוף בצפרון ומקשה מאונן בכור דהוי יבשה לרבנו בכדי שתינקב כו' ומשני התם שלט ביה זיקא הכא לא שלט ביה זיקא והדרא ברי' וחי' אבל בנפרוף בצפרון לא הדרא ברי' וא"כ ודאי דגם בפשוטי לא תהדר ברי' א"כ אין חידוש דין פלל בדברי רבא לדעת הב"ח דהא אפי' בלא יבשה כ"כ מ"מ בעי בדיקה כמו צמקה וא"כ אי לא תהדר טריפה ונה ודאי לא תהדר כמו שהעיד רבא דלא הדרא ברי' א"כ אין פאן חידוש דין פלל דודאי הוי טריפה וא"כ לא אשמועינו רק שהקל מעלינו טרדת הבדיקה ובאמת משמע דקמ"ל חידוש הדין דלא כהב"ח וא"כ בלא יבשה כ"כ א"כ בדיקה פלל והוי חידוש הדין פנ"ל וראיה ברורה לסברא זו דהא קשה על הרא"ם ז"ל שכתב לדחות ראיות הרמב"ד בחזו"מ דלא פסיל עד שיתפשט בכולו מדנקט ביבשה יבשה מקצתה ש"מ דבאידיך עד שיתפשט בכולו וכתב הוא ז"ל דלכך נקט שייבשה מקצתה דאלו בכול' אף בלא יבשה עד שגפרוף בצפרון הלא פסול משום צמוק עכ"ד ותי' דרבא דניק לומר מקצתה פדי שלא יפול קוש' בדבריו הלא בל"ז פסול משום צמוק לכן נקט מקצתה דאין צימוק במקצתה וקשה על זה קוש'א מה בכך

דפסול משום צימוק הלא מהני בדיקה ורְבָא אָמַר בִּיבְשָׁה דְטְרִיפָה וְדַאי וְלֹא מְהַנִּי בְּדִיקָה א"ו דְכֹנְנַת הָרֵא"ש ז"ל כמ"ש דָאָם צְרִיף בְּדִיקָה גַם בְּאַיְנָה נְפִרְף בְּצַפְנֹרְן א"כ מְמִילָא יְהִי טְרִיפָה בְּנִפְרְף בְּצַפְנֹרְן לְפִי מַה שְׂדִיּוּעַ לְרְבָא דְלֹא הִדְרָא בְּרִי וְא"כ אֵין פֶּאן חִידוּשׁ הִדִּין בְּדַבְרֵי רְבָא לְכַף נְקֻט מְקַצְתָּה וְדו"ק הֵיטִיב: סִי כֹז בְּרִיאָה שְׁהִי בְּה סְרְפוּתָא עוֹבְרוֹת ע"י מִיעוּף וּמְשִׁמוּשׁ וּנְפִחוּהוּ לְבֹדְקָה וּלְפִי דְבְרֵי הַבּוֹדֵק בְּחֹזֶק נְפִחוּהוּ וְלֹא בְּצַבְצָה אַח"כ נְמַצָּא בְּה נְקֵב בְּמָקוֹם אַחַר וְרָצָה הַבּוֹדֵק לֹאמַר דְּמִלְיָנִין דְּהִנְקֵב נַעֲשֵׂה מְחַמַּת הַנְּפִיחָה בְּחֹזֶק וּבְזָה לֹא שְׂדִיּוּף הַמַּמ"נ שֶׁל הַש"כ בְּשֵׁם אָבִיו בְּסִי ל"ו ס"ק ה' דְּהָא פֶּל מַה שְׁהַנְּפִיחָה יוֹתֵר טוֹבָה יוֹתֵר הַבְּדִיקָה עַכ"ד וְאַנִּי אֹמֵר דְּהִדִּין שֶׁל נְקֻרַע בְּשַׁעַת נְפִיחָה שְׁהִתִּירוּ הַפּוֹסֵל אֵינּוּ רַק שְׂרָאוּ שְׁנִקְרַע מְחַמַּת הַנְּפִיחָה דְּאִזּוּ מְכַשִּׁירִין אִם הִי נְפִיחָה חֲזָקָה וְאֵין אֹמְרִים דְּהִי הַקְרוּם מְחַמַּת מְכָה אוֹ סוֹפָה לְסִתּוֹר דְּלֹא מְחֻזְקִינִין רַעוּתָא רַק אֲמָרִינּוּ אוּלַי לֹא הֵיחָה נְפִיחָה בַּחִי כ"כ דְּנִשְׁחַטָּה הַתְּרָה אֲבָל פְּשִׁנְמַצָּא נְקֵב וְלֹא יְדַעִינִין אִם הֵיחָה קוֹדֵם מַה"ת נִימָא דְּנִיחְתִּילִי בְּהַנְּפִיחָה פִּינּוּ דְּאֵינּוּ יְדוּעַ אִיף הֵיחָה נְפִיחָה בַּחִי כמ"ש הַט"ז בְּקִי ל"ו ס"ק ג' א"כ בְּאַיְנּוּ יְדוּעַ אִם הֵעֲבִיר הַטְּבַח יְדוּ בְּכַח דְּכַתְּבֵי הַט"ז שֵׁם בְּס"ק ו' דְּאֵין מְקִילִין לְתַלוּת דְּהֵעֲבִיר הַטְּבַח יְדוּ בְּכַח דְּהִי ג' ס"ס לְחֻוּמְרָא אוּלַי בַּחִי הֵיחָה נְפוּחָה ג"כ כְּמוֹ שְׁנִפְחוּהוּ אוֹ יוֹתֵר וְאַח"כ דְּלֹא הֵיחָה נְפוּחָה כ"כ מ"מ דִּילְמָא לֹא נַעֲשֵׂה הַנְּקֵב הַנְּלִי מְחַמַּת הַנְּפִיחָה מְמַשׁ כְּעֵין ס"ס שְׁפַתְּבֵי הַט"ז שֵׁם אוּלַי לֹא הֵעֲבִיר הַטְּבַח יְדוּ בְּכַח וְאַח"כ הֵעֲבִיר אֵימֵר לֹא נִיקֵב וְה"נ מְמַשׁ דְּנִגְמַתוֹ דְּמְחַמַּת נְשַׁחֲטָה הַתְּרָה לֹא מְקִילִינִין רַק בְּחַד סְפֵק אֲבָל לֹא בְּס"ס לְחֻוּמְרָא וְעֵינִין בַּחֲבוּ"ש סִי ל"ו ס"ק י"ב דְּהַקְשָׁה עַל זֶה הִדִּין דְּנִקְרַע מְחַמַּת הַנְּפִיחָה מְהָא דְּסִי ל"ז בְּש"ע סִי ד' בְּהִגָּה וְהִנֵּה לְפִי תִירוּץ הָרֵאשׁוֹן שְׁכַתְּבֵי שֵׁשׁ בְּהַמּוֹת שְׁהֵם נְפוּחוֹת מְאוּד וְיֵשׁ שְׂאֵין נְפוּחוֹת וּבְכָל חֲדָא אֲזַלִּינּוּ לְקוּלָא עֵי"ש א"כ וְדַאי בְּרוּר הִדִּין כמ"ש דַּע"כ לֹא מְפִשְׁרִינִין רַק אִם שְׂרָאֵינּוּ שְׁנִקְרַע מְחַמַּת הַנְּפִיחָה אֲבָל לֹא דְנִתְלִי בִּיהֵי מַה"ט שְׁכַתְּבֵי וְהִנֵּה גַם לְתִירוּץ הַשְּׁנִי שְׁכַתְּבֵי שֵׁם דְּאֲמָרִינּוּ דְּבְהַמּוֹת בְּחֵיטָהּ נְפוּחִין יוֹתֵר וְיוֹתֵר רַק דְּאֲמָרִינּוּ דְּהַסִּיּוֹת מְחֻזְקִין מִשָּׂא"כ אַחַר מֵיחָה וְזֶה תְּנִירָף תִּירוּצוֹ אִף שְׂאֵין זֶה לְשׁוֹנוֹ וְעַפ"ז דְּחָה הַמַּמ"נ שְׁכַתְּבֵי הַש"כ עֵינִין שֵׁם וְהָא דְּלֹא מְכַשִּׁרִין בְּנְפִיחָה כְּדִרְף הַבְּהַמּוֹת מְשׁוּם דִּינְצָא מְדִרְף רֹב הַבְּהַמּוֹת לְפָנֵינוּ עֵינִין שֵׁם הִנֵּה גַם לְפִי תִירוּץ זֶה דְּאֵין הַנְּפִיחָה חֲזָקָה דוּמָה לְהֵעֲבִיר הַטְּבַח יְדוּ בְּכַח דְּנִיחְתִּילִי בִי דְּהָא כַּתְּבֵי שֵׁם דָּאָם הִי בְּמָקוֹם הַרְעוּת' אִף דְּמַמ"נ אֵין פֶּאן מ"מ טְרִיפָה דְּאֲמָרִינּוּ דְּהַחֲלִי גְרַם וְהִי סוֹפָה לְחֻזּוֹר וְאַנּוּ בְּדִין הֵעֲבִיר יְדוּ בְּכַח כַּתְּבֵי שֵׁם בְּסִי ל"ו בְּשַׁמ"ח סְעִי י"א אִם נְמַצָּא הַנְּקֵב בְּבוּעָא אוֹ בְּשָׂר רַעוּת' שֵׁא"צ בְּדִיקָה אֵילּוּ לֹא הִי בְּכָאן נְקֵב כְּשֵׁר וְלֹא אֲמָרִינּוּ דְּהִי תִרְתִּי לְרַעוּתָא דְּהַנְּקֵב אֵינּוּ רַעוּת' פֶּלֶל דְּמִלְיָנִין דְּאַחַר שְׁחִיטָה כְּעֵשֶׂה בְּהַעֲבֵרַת הַטְּבַח יְדוּ בְּכַח וְכְדוּמָה רַק אִם הַרְעוּת' צְרִיף בְּדִיקָה טְרִיפָה מְחַמַּת דָּא"א לְמַבְדְּקִי עַכ"ד וְא"כ אִם הַנְּפִיחָה חֲזָקָה הִי כְּמוֹ הֵעֲבִיר הַטְּבַח יְדוּ בְּכַח לְמָה הַטְּרִיף כְּשֵׁהוּא בְּמָקוֹם רַעוּתָא נִימָא דְּהַנְּקֵב אֵינּוּ רַעוּתָא פֶּלֶל דְּמִלְיָנִין דְּנַעֲשֵׂה לְאַחַר שְׁחִיטָה מְחַמַּת הַנְּפִיחָה חֲזָקָה וְא"כ אֵין פֶּאן רַק רַעוּתָא רַאשׁוֹנָה וּכְבֵר נְבִדְקָה א"ו דְּזֶה אֵינּוּ דוּמָה לְהֵעֲבִיר הַטְּבַח יְדוּ בְּכַח וְכְדוּמָה רַק בְּכָאן אִף אִם מְקִילִין בְּנִקְרַע מְחַמַּת הַנְּפִיחָה מְשׁוּם דְּנִשְׁחַטָּה הַתְּרָה מ"מ רַעוּתָא הִי לְכַף מְטְרִפִּינִין הִיא דְּהִי בְּמָקוֹם רַעוּת' מְשׁוּם תִּרְתִּי לְרַעוּתָא דְּזֶה מְעִיד עַל הַנְּקֵב שְׂבָא מְחַמַּת חֲלוּי וּז"ב וְכִינּוּן שְׁהוֹכַחְנוּ דְּזֶה אֵינּוּ דוּמָה לְדְבָרִים דְּאֲמָרִינּוּ דְּמִלְיָנִין נְקֵב בְּהוּ א"כ אֵין לְלַמּוֹד מְשֵׁם לְכָאן לְתַלוּת בְּהַנְּפִיחָה אִם לֹא רַאִינּוּ שְׁנִקְרַע מְחַמַּת הַנְּפִיחָה וְזֶה בְּרוּר בְּס"ד:

שאלה כח נשאלתי מק"ק טערצאל היות שנשחטה בהמה אחת ונבדקה הריאה והי' בה סירכא ועברה ע"י מיעוץ ומשמוש מעל הריאה והלכה עד חתך א' שהי' בריאה על ידי הטבח ושם נפסקה וסתם השוחט אותו החתך היטב ביד וניפח לשאר הריאה ובדקה פדינו ולא בצבצה מה דינו של אותה הבהמה והשכתי דאם חתך הנ"ל הוא ודאי שנעשה ביד הטבח ואין בה שום ספק אז יש להקל דאף שאותו המקום שהחתך שם הי' ג"כ צריך בדיקה כיון שנפסקה הסירכא שם ואותו מקום אין יכולין לבדקה מפני החתך מ"מ יש להקל דהבדיקה היא רק לחומרא דהרי סירכא לית לה בדיקה מדינא דגמ' רק דעיקר ההיתר משום דעברה ע"י מיעוץ מחזיקין לריר בעלמ' רק הבדיקה היא לחומרא דשמא יראה בצבוע ויהי' מוכיח סופו על תחילתו דלא הי' המיעוץ ומשמוש פדין אבל כיון שאין יכולין לבדוק מכשירין מחמת המיעוץ ומשמוש לחוד אף שהתב"ש החמיר בזה עיין בשמ"ח סי' ל"ו סעי' י"א ובתבו"ש שם ס"ק כ"ב מ"מ פל' יסודו הוא מדברי הב"ח עיי"ש ובאמת מדברי הב"ח אין ראוי דהב"ח לא קאמר רק דלא תלינו ביד הטבח אבל היכא דידוע דהיא מיד הטבח או שניכר ודאי דהיא מיד הטבח לית לן בה במה שאין יכולין לבדוק דהבדיקה היא רק לחומרא וכבר הרגיש בזה הפ"מ בס"ל ל"ו במשפצות זקב ס"ק זיין עיי"ש ואף שאין להקל כ"ם נגד התבו"ש מ"מ המיקל במקום הפסד או מניעת שמחת יו"ט לא הפסיד ויש לו על מה לסמוך אבל פשאין ידוע בנדאי שהוא מיד הטבח רק דתלינו ביד הטבח בנד"ד ודאי לא תלינו ביד הטבח כמ"ש הב"ח והסכימו עמו האחרונים והבהמה טריפה: ועוד צריך לדעת דזה שכתבתי דאם היא ודאי מיד הטבח דכשר היינו דוק' באם אזלא ע"י מיעוץ ומשמוש דהיינו שנפסק באמצע רק ע"י גלגול בין האצבעות דאז נתברר שהיא ריר דסירכא אינה נתמעף ונפסקת ע"י גלגול מן האצבעות ואדרבא היא מתחזקת וכיון שהיא נתמעכה ודאי היא ריר והבדיקה היא רק לחומרא רק אח"כ ממעפין וקולפין פדי שלא יעכב הבדיקה אבל אם לא היה רק המיעוץ שנוהגין רוב שוחטי זמנינו שאינה נפסקה ונמחה כלל רק שמגלגלין וקולפין ומגביהין מעל הריאה ואם הלכה מפל וכל מעל הריאה מחזיקין זה למיעוץ ומשמוש ואם אינה מבצבץ מכשירין הגם שמיעוץ ומשמוש זה לא ישר בעיני ואין זה המיעוץ ומשמוש שזכר זקני הרמ"א ז"ל ולדעתי העושין פן מאכילין טריפות בישראל בעוה"ר מ"מ אף הנוהגין במיעוץ ומשמוש זה מ"מ בנד"ד מוכרחין להודות דהבהמה טריפה דהרי פל סברתו וטעמן היא דכיון שהלכה על כל הריאה ואינה מושרשת במקום אחד ודאי לאו סירכא היא רק ריר או כיון דהלכה מפל וכל ש"מ דהיא פמו קרום דבני רייניס שהביא הט"ז ובאמת דבר זה אינו מקובל מהפוסקים רק בדוי מלב הבודקים ושקר נספם מי' אף אם יתבינו להו טעותיהו מ"מ בנד"ד ודאי טריפה דהרי לא נתברר דהלכה בולה מעל הריאה ושמא מושרשת היא להלן והא דנפסקה משום דנחתכה עם החתך ח"כ לא הוי מיעוץ ומשמוש כלל פאן ובנדאי הבהמה טריפה וזה ברור פשמ' סיומא דמילתא באם שאין ידוע בנדאי שהחתך נעשה ביד הטבח רק דתולין בהטבח אז בנד"ד ודאי טריפה ואם ידוע ודאי שהיא מיד הטבח אם נעשה רק מיעוץ ומשמוש של הגבה באצבע וקולפין א"כ ג"כ ודאי טריפה רק אם ידוע ודאי שנעשה החתך מיד הטבח והסירכא עברה ע"י מיעוץ ומשמוש שנפסק ונמחת באצבע ע"י גלגול בין אצבעות אז המורה להקל משום מניעת שמחת יו"ט יש לו על מה לסמוך פנ"ל ברור ונכון מאוד בס"ד: שאלה כט ע"ד הנשאלה באשר שמצוי מאוד

בְּשִׁיפוּלֵי הָאֲנָמָה יֵשׁ כְּעֵין כַּף אוֹ כְּפוּפָה אוֹ פְּשׁוּטָה וְלִפְעָמִים הוּא קִטְנָה עַד שְׂאִין בְּאֶפְשָׁרִי לְהִכְנִיס בּוֹ אֶצְבַּע גִּזְדָּל וַיֵּשׁ בְּתוֹכּוֹ כְּמִין קָרוֹם הַמְּהַדֵּק שְׁנֵי הַקְּצוּוֹת וְלִפְעָמִים הוּא בְּחִלּוֹן וְלִפְעָמִים הוּא בְּלֹא חִלּוֹן וְהִכָּה קֶצֶת בּוֹדְקִים מִחֻלְקִין דְּבִינֵשׁ חִלּוֹן מְטָרִיפִין לְגַמְרֵי דְלֹא אֲהֵי לִי מִקְעוּףָה וּמִשְׁמוּשׁ וְשִׁמְעָתִי אוֹמְרִים הֵטַעַם שְׂבָאִין בּוֹ חִלּוֹן רַק קָרוֹם שְׁקוֹרִין טוֹלָא וְלֹא סִירְכָא וּב"ש בּוֹ חִלּוֹן הוּא וְאִין קִזְ לְדַבְרֵי הָרוּם דְּזֵה הִבָּל וְרַעֲיוֹן רוּחַ כְּמִבְנוֹאֵר בַּהֲגַה"ת רַמ"א ס' ל"ט סְעִיף ד' ע"ש וְנִרְאֶה לְכַאוּרָה לְהִטְרִיף בְּכָל עֲנָן.

אִךְ בְּהִיוֹתֵיכָאן פֶּה ק"ק קאלבסוב וְהֵייתִי מְשׁוּבָתִי שֶׁבַת אֶצֶל הָרַב הַקְּדוֹשׁ הָאֱלֹקִי הַגָּאוֹן הַחֲסִיד הָאֲמִיתִי אַבְד"ק הַגַּ"ל נ"י הַש"י יֵאָרִיף יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו (הוּא הַצַּדִּיק מוֹה' אַבְרָהָם יְהוֹשִׁיעַ הַעֲשִׂיל אַבְד"ק אֶפְטָא בַּע"מ ס' אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל עַה"ת) בָּא לְפָנַי הַשׁו"ב שְׁלוֹ מוֹמָחָה וְאִמְנָן גְּדוֹל בְּכָל עֲנִינֵי שׁו"ב וּי"ש וְהַצִּיעַ לְפָנָיו דְּבָרָיו בְּאֶשֶׁר שְׁנַתְנוּדַע לּוֹ בְּבִירוֹר גְּמוּר בְּרוּב עֶסְקוֹ וְהִרְגָלוֹ בְּבִדְיָקוֹת זֶה לּוֹ יוֹתֵר מִעֲשָׂרִים שְׁנָה וְעוֹשֶׂה מְלֹאכֶת ד' בְּאַמּוֹנָה וְלֹא בְרַמִּי ח"ו וְנוֹתֵן כָּל לְבוֹ וְכָל חוּשָׁיו וְכָל פְּחוֹתָיו וְעֲשִׂתוֹנוֹתָיו וּמַחְשְׁבוֹתָיו לְהַשְׁגִּיחַ הֵיטֵב הַדַּק בְּהַשְׁגָּחָה פְּרֻטִיּוֹת עַל כָּל פְּרֻטֵי פְּרֻטִיּוֹת בְּעֲנָן בְּדִיקָה נִתְנוּדַע לּוֹ שְׁנָה אִינוֹ סִרְכָא שְׁנָה הַתְּחִלַּת הַרְפּוּאָה שֶׁל מִלּוּי הַחֲסָרוֹן וְלֹא נִגְמַר עֲדֵיין וְהִרְאָה מוֹפֵת חוֹתָף שְׂבֻכְמָה מְקוּמוֹת שֶׁהִי לְפָנָיו בְּלֹא חֲסָרוֹן וְהִיא הַפִּיר בְּבִקִּיאוּתוֹ שֶׁגַם זֶה הִי בּוֹ חֲסָרוֹן כַּנ"ל רַק שְׁנַתְרַפָּא לְגַמְרֵי ע"י הַקָּרוֹם וְקָרַע לְפָנָיו הַקָּרוֹם וְהִי בּוֹ כְּעֵין כַּף כְּפוּפָה גְּדוֹל אוֹ פְּשׁוּטָה מְאֹד וְאָמַר שְׁנָה כְּעֵין זֶה רַק שְׁנָה לֹא כְּגַמַר עֲדֵיין רְפוּאָתוֹ וְזֵה כְּבָר נִגְמַר וְא"כ אִם זֶה שְׁלֹא נִתְרַפָּא הַחֲסָרוֹן עֲדֵיין כְּעֵין כַּף כְּפוּפָה וְגְדוֹל שְׁיֻכַּל לְהִכְנִיס בּוֹ אֶצְבָּעוֹ אֲגוּדָל בְּאִנְפּוֹן שְׁטְרִיפָה מִצַּד הַחֲסָרוֹן לְבַדּוֹ עַפ"י מְנַהֲגִינוּ וְדַאי אִין לְבוֹ לְהַקֵּל מִחֲמַת הַקָּרוֹם הַגַּ"ל וְלוֹמַר שְׂבֻכְרָה הַתְּחִיל לְהַתְרַפָּאוֹת וּבְדַאי הִי עֲתִיד לְהַתְרַפָּאוֹת דְּכִינוּן שְׂבֻכְרָה לֹא נִתְרַפָּא לְפָנָיו מִי יְרוּם רֹאשׁ נִגְדַּ מְנַהֲגִינוּ דְּמַחְזִיקֵינָן הַגַּ"ל לְטְרַפָּה אֲבָל כְּשֶׁהַחֲסָרוֹן כְּכַף פְּשׁוּטָה אוֹ שְׁהוּא מְעַט הַכְּמוֹת עַד שְׂאִין יְכוֹל לְהִכְנִיס בּוֹ אֶצְבַּע אֲגוּדָל בְּאִנְפּוֹן שְׂבֻכְרָה מִצַּד הַחֲסָרוֹן רַק דְּאֵתִינָא עָלָיו לְהִטְרִיף מִכַּח הַסִּרְכָא דְּהֵי כְּסִרְכָא מִתּוֹף הַחֲסָרוֹן אוֹ כְּסִרְכָא קֶצֶרָה לְזֵה אָמַר דְּאִין חֲכָם כְּמוֹ בְּעַל הַנְּסִיּוֹן שְׂדִיעַ לּוֹ בְּבִירוֹר שְׂאִין זֶה סִרְכָא כְּלָל וְאִין שׁוּם רִיעוּתָא כְּלָל רַק אֲדַרְבָּא הַתְּחִלַּת הַרְפּוּאָה וְהַמִּלּוּי דְּהֵי זֶה הֵטַעַם שְׂאִינוֹ מְכַשִּׁירֵן כְּכַף פְּשׁוּטָה הִיא מְשׁוּם שְׂבֻדַּאי עֲתִיד לְהַתְרַפָּא כְּמִבְנוֹאֵר בַּט"ז ס' ל"ו ס"ק י"ג וּבְבִדְיָקוֹת הַר"ץ עֵי"ש וְעֵי"ן כַּפ"מ בְּמִשְׁבָּצוֹת ס' הַגַּ"ל ס"ק י"ג וְלָמָּה גִּרַע כָּאֵן שְׂאִינוֹ רוֹאִין הַתְּחִלַּת הַרְפּוּאָה בְּחוּשׁ וּמַכ"ש בְּאִינוֹ יְכוֹל לְהִכְנִיס אֶצְבַּע אֲגוּדָל דְּלֹא נִחְשָׁב בְּאֶצְבַּע לְחֲסָרוֹן וּבְדַאי עֲתִיד לְהַתְרַפָּאוֹת וְכֵּה אִיפְכַת בְּמָה שְׂבֻכְרָה כְּרָאָה לְפָנָיו הַתְּחִלַּת הַרְפּוּאָה וְאָמַר שְׂמַחֲמַת בְּקִיאוּתוֹ אִין לּוֹ שׁוּם נִיגְדוֹד סְפֵק בְּזֵה וְיָדוּעַ לּוֹ בְּבִירוֹר גְּמוּר שְׁנָה הוּא הַקָּרוֹם רַק שֶׁל הַתְּחִלַּת הַמִּלּוּי וְהוֹסִיף עוֹד לֹמַר דְּאִם לֹא נִכְשִׁיר כְּזֵה יִתְרַבֶּה הַטְּרִיפּוֹת מְאֹד מְאֹד וְעַד שְׂמַמְשׁ לֹא יִמְצָא בְּהֵמָה כְּשֶׁרָה כִּי אִם יִשְׁגִּיחַ הֵיטֵב הַדַּק כָּל רִיָּאָה מִמֶּשׁ יִמְצָא בְּרוּבּוֹן כְּכּוֹלֵן וְהַתּוֹרָה חֲסָה וְע"י מו"מ ג"כ בְּדַאי לֹא תִּנְתַּק בְּלֹא כַּח כִּי הָאֲמַת הוּא קָרוֹם הַרְיָאָה וְהֵנָּה נִצְטוּנִיתִי מִפִּי כְּבוֹד הָרַב הַקְּדוֹשׁ הַגַּ"ל לְהַטּוֹת אֲנֹנִן לְדַבְרֵי וּלְעֵינֵי בְּזֵה וְהֵנָּה מְצוֹת הָרַב הַקְּדוֹשׁ הַגַּ"ל עָלֵי חוּבָה וּמְצוּנָה לְשִׁמוּעַ דְּבָרֵי חֲכָמִים וְאֵת פְּקוּדָתוֹ שְׂמָרָה רִיחֵי וְאֵעַן וְאָמַר אֵת אֶשֶׁר הוֹרוּנִי מִן הַשָּׁמַיִם הֵנָּה בְּאֲמַת נִרְאָה לְפָנָיו כִּי הָאֲמַת כְּדַבְרֵי הַשׁו"ב הַגַּ"ל אִךְ אֲמַרְתִּי רָאָה זֶה דְּבָר חֲדָשׁ הוּא וְאִין לְסַמּוֹךְ עַל זֶה אֲדַרוּשׁ עוֹד צְדָדִים לְהַקֵּל עַפ"י הַעֲיוֹן בְּש"ס וּפּוֹסְקִים וְהֵנָּה לְכַאוּרָה הִלֵּא הוּא סִרְכָא מְמָקוֹם לְמָקוֹם בְּאוֹתוֹ אֲנָמָה

עצמה וְכֹשֶׁר בְּלֹא מו"מ וְכֹסֶרְכָא קְצָרָה שְׂבִיבָה הַרְיָאָה מִקְמִיט תַּחְתִּיָּה אִין לְדוּנּוּ דְהָרִי
הַשְׁ"ף כ' בְּסִי ל"ט ס"ק כ"ח הַטַּעַם מְשׁוּם דְסוּפּוּ לְהַתְפָּרֵק וּלְפִי"ז רְאוּי לְהַכְשִׁיר
כְּשִׁחוּתְכִין הַסִּינְרָא וְהַקְמֵט כְּשִׂיבָה הַפ"מ בְּשַׁפ"ד סִי ל"ט ס"ק כ"ח עֵי"ש
וּנ"ל בְּרוּר דְאָף לְפִי הַטַּעַם הַד"מ כָּף הוּא דְכִינּוּ דְנִתְבָּרַר דְאִין הַסִּינְרָא מִקְמִיט א"כ הָוִי
רַק כְּשִׂיבָה קִמֵט כֵּן הוּא בְּרוּר לְדַעְתִּי דְלֹא כֹהֵת"בֵּשׁ וְאִין צָרִיךְ לְזַה שְׂפָכֵר דְחָה הַשְׁ"ף
הַטַּעַם שֶׁל הַד"מ וּבְאֲמַת הַטַּעַם שֶׁל הַד"מ הוּא תְּמוּנָה מְאֹד וּבְנֹדָאֵי טַעַם הַשְׁ"ף עֵינְקֵר אָף
מְטַעַם תְּרַתִּי לְרִיעוּתָא מְטָרִיפִין שֶׁם הַשִּׁמ"ח וְהַפ"מ כְּסִינְרָא מִתּוֹךְ הַקְמֵט ע"ש וּנְדָבֵר בְּזַה
אִנְ"ה בְּסִמּוּךְ וְעוֹד טַעַם כְּתֵב הַתְּבוּ"ש סִי ל"ט ס"ק י"ב דְשִׁמָּא בְּחִי הִנֵּה מִתְפַּשֵּׁט הַקְמֵט
דְדָרְךָ הַבַּעַל חֵי לְשׁוּב לְקַדְמוּתוֹ מְעַט מְעַט מִחֲמַת טְבֻעָה וְכַח שְׂבִיבָה וְהָאֵרִיךְ בְּזַה ע"ש הִנֵּה
לְדַעְתִּי בְנֹד"ד אִין בְּזַה בֵּית מִיחֻוֹשׁ לְטַעַם הַנְּ"ל הָרִי ע"כ"פ נִתְבָּרַר כִּינּוּ שְׂנִישָׁר מְקוּמְטָת
אֲחֵר שְׂנִיקְרַע הַסִּינְרָא דְלֹא נִקְמֵט מִחֲמַת הַסִּינְרָא רַק דְנִימָא דְאָף אִם הוּא קִמֵט בְּעֻצָם מ"מ
הַטְּבַע בַּע"ח לְשׁוּב לְקַדְמוּתוֹ וְהִי מִתְפָּרֵק הַסִּינְרָא וְכֵן מְבֹנָר לְהַדְיָא לְהַמְעִינּוּ בַתְּבוּ"ש
שֶׁם דְכָף כְּנֻנְתּוֹ אִם כֵּן אָף אִם כְּאֵמֵר בְּזַה דְנֹקָא בְּאִם יֵשׁ קִמֵט תַּחְתִּיָּו דְהִינּוּ שְׂנִיתְכְּנֻנּוּ
כְּמְבֹנָר בְּבִדְקוּת הַר"ץ ע"ש בְּפִירוּשׁ מֵהוּת הַקְמֵט עֵינּוּ עֲלִיו מְסַתְבֵּר שְׁפִיר לֹמֵר דְטְבַע
הַבַּע"ח לְשׁוּב לְקַדְמוּתוֹ וְלְהַתְפַּשֵּׁט מְכִיּוּצוֹ מִשֵּׁא"כ כְּשִׂיבָה אִין כְּאִין כְּפִיּוּץ רַק גּוּמ' חֲלָקָה כִּי
כֵן דְרָךְ אֵלּוּ הַנְּמַצָּאִים כְּנ"ל א"כ לֹא הָוִי הַקְמֵט רַק חֲסָרוֹן א"כ הַשְׂבִּיבָה לְקַדְמוּתוֹ הִיא
מִיְלֻי חֲסָרוֹן וְלֹא לְהַתְפַּשֵּׁט א"כ אִין סוּפָה לְהַתְפַּשֵּׁט וּמִיְלֻי דְאִין סוּפָה לְהַתְפָּרֵק
וּמִכ"ש לְפִי דְבָרֵי הַבּוּדֵק הַנְּ"ל שְׂנִיָּה הַתְּחַלֵּת שֶׁל הַמִּיְלֻי וְאֲדָרְבָּה מְזַה יֵשׁ סְמוּכִין לְדְכָרוּ
דְכִינּוּ דְאֵמֵרִינּוּ דְטְבַע בַּע"ח לְשׁוּב לְקַדְמוּתוֹ מְבַט מְעַט א"כ הִלֵּא קִי"ל דְתוּלִין בְּמִצּוּי
וְרִאוּי לֹמֵר דְהַתְּחִיל לְשׁוּב לְקַדְמוּתוֹ מְעַט מְעַט כְּנ"ל וְלֹא נִשָּׂאֵר לָנוּ רַק הַטַּעַם דְתְּרַתִּי
לְרִיעוּתָא וְאָף שְׂפָכֵר כְּתֵבִי דְבְנֹד"ד לֹא הָוִי קִמֵט מ"מ אָף סִינְרָא מִתּוֹךְ גְּנֻמָּא וְחֲסָרוֹן הָוִי
תְּרַתִּי לְרִיעוּתָא וְאָף אִם תִּיא כְּכָף פְּשׁוּטָה אוֹ שְׂאִין יְכוּל לְהַכְנִיס בּוֹ אֲצַבַּע אֲגוּדֵל הַמְבֹנָר
בְּשִׁמְלָה חֲדָשָׁה סִי ל"ט סַעִי מ"ו וְכִסִּי ל"ז סַעִי ה' וּבַתְּבוּ"ש שֶׁם ס"ק ח'.

וְהִנֵּה הַמְבֹנָר בַּתְּבוּ"ש שֶׁם דְהוּצִיא זֶה מֵהַד"מ עֵי"ש וְהִנֵּה יִרְאָה הַמְעִינּוּ דְאִין רִאִי
מֵהַד"מ כְּלָל חֲדָא דִי"ל דְקִמֵט שְׂאֵנִי כְּמ"ש וְעִיּוֹן בְּשִׁמְלָה חֲדָשָׁה סִי ל"ז סַעִי ט"ו וְאָף
שְׂכַתְּבֵי הַד"מ בְּמִקּוּם שְׂאֵר רִיעוּתָא י"ל הִלֵּא ע"ז אָנוּ דְנִין אִם הָוִי רִיעוּתָא אִם לֹא כְּמוֹ
שְׂאֵבָר בְּסִמּוּךְ וְכֵן בְּקִמֵט אִין רִאִי מֵהַד"מ דְכְּנֻנְתּוֹ לְכָל שְׂהוּא הִינְצָא מְזַה דְמֵהַד"מ אִין
הַכְּרַע וְהִנֵּה נְחֻזִי אָנוּ בְּגוּף הָעֵנָן הִיעֲמָדוּ דְבָרֵי הַתְּבוּ"ש דְמִיְקָרִי תִר"ל אוֹ לֹא הִנֵּה לְפַעַנ"ד
נִרְאָה דְהָא דְנִימָא דְבְּסִינְרָא הִינְצָא מִתּוֹךְ גְּנֻמָּא וְחֲסָרוֹן שְׂאִין יְכוּל לְהַכְנִיס בּוֹ אֲצַבַּע אֲגוּדֵל
הָוִי תִר"ל הָוִי תְּרִי חוּמְרֵי דְסִתְרֵי אֲהֲדָדִי כְּשִׁדְרָה וְגִלְגּוּלָת וְאֵבָר זֶה דְהָא כְּכָר הַקְשׁוּ
הַפּוּסְקִים עַל הַרְמַב"ם דְמְטָרִיף בְּחֲסָרוֹן כ"ש מְבַפְּנִים וְנִרְאָה מְבַחוּץ מְסוּנְגִי הַשְׁ"ס חוּלִין
ד' מ"ז ע"ב אֲתִיבָא רִי אָבָא לְעוֹלָא וְכו' עֵי"ש וּמְדָף מ"ח אֲתִיבָא ר' יִרְמִיָּה וְאִתִּימָא ר'
זְרִיקָא כו' עֵי"ש וְעֵינִי בְּדָף מ"ז ע"ב בְּתוֹ בְּד"ה אָבָל נִקְבַּ יֵשׁ בּוֹ חֲסָרוֹן.

וְהִנֵּה הַכ"מ נִדְחַק מְאֹד לִיִּישָׁב קוּשְׁיָא זֶה לְהַרְמַב"ם וְלְכֹאזְרָה רְצִיתִי לֹמֵר דְהַרְמַב"ם כְּנֻנּוּ
לִיִּישָׁב זֹאת הַקּוּשְׁיָא בְּמִתְק לְשׁוּנוּ הַדָּף דְכְּתֵב בְּפָרְק ח' מֵה' שְׁחִיטָה וְז"ל חֲסֵר מִגּוּף הַרְיָאָה
וְלֹא נִיקְבָה הָרִי הוּא כְּמוֹ שְׁחִיטָה מְנִין הָאוּנוֹת ע"כ"ד וְלְכֹאזְרָה יֵשׁ נִדְקָדֵק לְמָה לֹא לְהָאֵרִיךְ
בְּלְשׁוֹנוֹ כ"כ וְלִתְלוֹת הָא בְּהָא הִי לֹא לְכַתּוּב בְּפִשְׁטוּת חֲסֵר כ"ש וְלֹא נִיקְבָה טְרִיפָה וְהִי
נ"ל לֹמֵר דְכְּנֻנְתּוֹ לִיִּישָׁב זֶה הַקּוּשְׁיָא מְסוּנְגִי הַשְׁ"ס הַנְּ"ל דְהָא בְּלֹא"ה קָשָׁה לְמָה לֹא מְשַׁנִּי

הש"ס מאי חסרה חסרה אונא אלא דצ"ל דקים להו דחסרה האונא היא ג"כ בסוג נקובה דהטעם משום שאינו פדרף הריאה איננה מכיל הרוח בקרבה וסופה לנקוב ובכלל נקובה היא ה"נ פן ולק"מ פן הי' פראה לי לכאורה אבל באמת ז"א דהרי הרמב"ם ז"ל הוא שזנה חסרה האונא וחסרה מגוף הריאה בסוג חסרה בנקובה עיין בפ"מ בפתיחה להלכו' בדיקות הריאה והנה בתב"ש סי' ל"ו ס"ק נון פתב דנדאי מהה סוג' מוכח דלא פרמב"ם אבל מסוג' דר"פ הוכיח הרמב"ם ז"ל דינו נדחי הה סוג' מקמ' דהה עיין עליו ונדבר בסמוך מהה הוכחה אבל מסייע במקצת דמודה דמתוך סוג' מבואר דלא פהרמב"ם והנה הש"ף בס"ל ל"ו ס"ק כ"ד פתב על דינו של הרמב"ם שאין עולה יפה לפי סוג' הש"ס ובשפתי דעת ס"ק כ"ד שי"ל דחסרה משמע באין שיעור עיין עליו הפה זה לא יועיל רק למאן דלא מטריף רק באם הוא יכול להכניס בו אצבע אגודל והבן.

והנה עולה מזה דעכ"פ מוכח מסוג' ה"ל דאם אין יכול להכניס בו אצבע אגודל אין בו בית מיחוש ומה שקשה בלא זה על סוג' ה"ל דלוקמי בחסרה אונא פראה ליישב דלא מצי לפרש המשנה בכך דאל"כ תקשה הברייתא בחולין דף כ"ו ונ"ז ע"ב דתני לוי פל טריפות שזנו חכמים בבהמה פנגדון בעוף ע"כ ואי' נימא דחסרה הריאה דזנו חכמים היינו בגוף הריאה אבל על הרמב"ם דפסק חסרה בגוף הריא' טרפה נשאר (הקושני') וצ"ל כמ"ש בשם התב"ש דדחי הה סוג' מקמי הה דר"פ ואף אם המצא ימצא איזה ישוב לקושני' ה"ל לא ימלט מדוחקם וקשה מנ"ל להרמב"ם האי דינא דחוקי דדחוק כ"כ בסוג' ה"ל וצריף לומר דהסוג' דר"פ דחקו וגם אלו משולל קושני' ה"ל לגמרי עדיין קשה מנ"ל להרמב"ם ז"ל האי דוחא וע"כ צ"ל מהוכחה ה"ל דר"פ אלו טריפות דיהיו שזנה עשר טריפות לדין דקיי"ל דלא פתנא קמא וכ"כ הב"י בס"ל ל"ו וזה ברור.

א"כ לפי"ז ע"כ צ"ל דהוא מסוג חסרה ולא מסוג פקובה דאל"כ אפתי בצרי להו י"ח טריפות וא"כ הדרא קושני' לדוכתא מנ"ל להרמב"ם האי דינא ובפרט מסוג' דאיתיבא ר' אבא לעולא מוכח דבאמת הרמב"ם גופי' תלי להו בסוג חסרה כמש"כ לעיל וזה ברור א"כ הוא הדבר אשר דברתי דהוי תרי חומרי דסתרי אהדדי דמאי דנימא דסרסא מתוך גומא כ"ש הוי תר"ל דהא הטעם דהוי תר"ל הוא דאף דאנו מכשירין כשאין יכול להכניס בו אצבע אגודל מ"מ פיון דאיכא הרמב"ם דמטריף בסתם בכל ענין אף דלא קיי"ל פנותי' מ"מ הוי ריעותא פמבואר כ"ז בס"ל ל"ז ס"ק ח' בת"ש א"כ הלא פבר פסקו הפוסקים דלא מקרי תר"ל רק כשזנה מעיד על זה ועיין בפרי מגדים בס"ל ל"ט בתנאי הד' דתר"ל ובפתיחה לה' טריפות הריאה דהיכא דריעותא אחת מעיד על נקובה וריעותא אחת מעיד על חסרה לא הוי זה מעיד על זה אף מסיק שם דאנן קיי"ל דכל טריפות הריאה מטעם נקובה הוא עכ"ד עיי"ש א"כ לפי"ז לפי מה דביארתי דאין מציאת פלל לדעת הרמב"ם רק אם נימא דמסוג חסרה הוא דאל"כ נדחה לגמרי מסוג' דש"ס א"כ איף יתחשב לתר"ל עם סרסא הלא סרסא מטעם נקובה מאי תאמר פלהו מטעם נקובה הוא א"כ אין ל מציאות לדין זה פלל וא"כ שיהי' לו מציאות לדעה זו זו דמטריף בחסרון ע"כ צ"ל מטעם חסרה ושיהי' תר"ל ע"כ צ"ל מטעם נקובה וא"כ הוי תרתי חומרי דסתרי אהדדי פנ"ל וגם בלא זה פיון שהב"י מכשיר בחסרון אף שיכול להכניס בו אצבע אגודל וכן מבואר מדבריו בש"ע לפי הפלל שכ' הש"ף סי' רמ"ב ביו"ד דהיכי שכ' המספר דעה ראשונה בסתם והשני' בשם יש מי שאומר השני' הוא רק לחלוק פבוד לאותה דעה ולא

קיי"ל פְּנוּתֵי רַק פְּדִיעָה ראשונה וְכֵן פָּסַק הרש"ל לְהַכְשִׁיר לְגַמְרֵי וְכָתַב עַל הָאוֹסְרִים כְּכֹף פְּפוּפָה אִם יָכוֹל לְהַכְנִיס בּוֹ אֶצְבַּע אֶגּוּדָל שְׁזָה הֶבֶל וְרַעֲיוֹן רוּחַ וְכֵן נוֹטָה דַעַת הַט"ז וְהַש"ף וְגַם הַפ"מ מִתִּיר לְגַמְרֵי בַהַפ"מ אִף כְּכֹף פְּפוּפָה וְיָכוֹל לְהַכְנִיס בּוֹ אֶצְבַּע אֶגּוּדָל וְכָתַב בְּיָאֵר הַרְמ"א בְּהַקְדָּמָתוֹ לַס' תּוֹרַת חֲטָאֵת דְּכָל הַיְכִי דְמַכְשָׁרִינִין בַּהַפ"מ הֵינּוּ מְשׁוּם דְּנֻדְאֵי הִלְכָה כְּמֵאן דְּמַכְשִׁיר רַק דְּהַפְסֵד מִיַּעוּט מַחְמָרֵינוּ וְא"כ לַפִּי"ז אִם בְּמָקוֹם דְּמַטְרִיפִין כְּגוֹן כְּכֹף פְּפוּפָה שְׂיָכוֹל לְהַכְנִיס בּוֹ אֶצְבַּע אֶגּוּדָל (כְּשֵׁר בַּהַפ"מ) עַל אַחַת פְּמָה וְכַמָּה דְלֹא הָיִי רִיעוּתָא כְּלָל וּבַפְּרָט דְּהָיִי דִּינָא גּוֹפֵי' דַּתְר"ל אֵין לוֹ מְקוֹר מִהַש"ס וְאִף דַּהַב"ח כ' רֵאִי מְגַמְרָא רִישׁ גְּדָה לָאוּ רֵאִי כְּלָל רַק דְּמִיּוֹן בְּעֵלְמָא כַּמ"ש הַתב"ש ס' ל"ז ס"ק ו' וְאִף דְּמִיּוֹנוֹ אֵינוֹ עוֹלָה יָפָה בְּגִידוֹן דִּידוֹ דְּבַכְּאֵן יֵשׁ לְהַכְרַע עַכ"פ דְּאֵין זֶה מְעִיד עֲלֵזָה ע"ש בַּתב"ש בְּאַרְיִכוֹת הַדְּמִיּוֹן הַנ"ל וְתַבִּין דְּבְגִידוֹן דִּידוֹ אֵינוֹ עוֹלָה יָפָה כַּמ"ש וְגַם שְׂדָא נִרְגָּא בְּתֻשׁבַּת נ"ב בְּגוֹף הַדִּין.

א"כ הָעוֹלָה מְזַה דִּישׁ עֲמוּדִים גְּדוּלִים לְהַקְל בְּזָה א"כ יֵשׁ לְסַמְּנָה עַל דְּבָרֵי הַשׁו"ב עַכ"פ דַּמְמ"ש נִתְבָּרַר בַּחוּשׁ וּבְמוֹפֵת שְׂכַדְכְּרִיו כֵּן הוּא וְעוֹד דְּאִף אִם לֹא הִי נִתְבָּרַר מ"מ פִּינּוֹן שַׁע"פ מְסַתְבֵּר לְוֹמֵר כֵּן שׁוֹב לֹא הָיִי תַר"ל דְּהָרִי זֶה אֵין מְעִיד עַל זֶה דְּהָיִי רִיעוּתָא דִּי"ל אֲדַרְבָּא זֶה מְעִיד ע"ז דְּלֹא הָיִי רִיעוּת' רַק שְׁהַתְחִיל הַחֲסָרוֹן לְהַתְמַלֵּא וְלֹא הָיִי סְרַכָּא כְּלָל סִיּוּמָא דְּמִלְתָּא דָּאִם אֵין יָכוֹל לְהַכְנִיס בְּגוֹמָא אֶצְבַּע אֶגּוּדָל וְהִיא גְּנוּמָא חֲלָקָה וְלֹא מְכַוֶּנֶת וּכְשִׁקוּרְעִים קָרוּם הַסְרַכָּא נִשְׁאַר הַגְּנוּמָא כְּמוֹת שְׁהוּא וְאֵינְנָה מִתְפַּשֵּׁט כְּלָל אֵין יֵשׁ לְהַתִּיר בְּלֹא מִיַּעוּף וּמִשְׁמוּשׁ פִּינּוֹן שְׁהִיא סְרַכָּא מְזַה וּבִהּ וְדוֹקָא בְּמָקוֹם הַפְסֵד אֶבֶל אִם חֲסַר אֶחָד מִכָּל הַתְּנָאִים הָאֵלוֹ יֵשׁ לְהַטְרִיף בְּנֻדְאֵי כָּל הַנ"ל נִרְאָה לַפַּעַם ד' בְּאִנְפֵּן שְׂיִסְפִים ע"י כְּבוֹד הָרַב הַגָּאוֹן הַחֲסִיד מְרָא דְאַתְרָא בַּפִּק"ק קְאָלְבֶּסוֹב יַצ"ו הַכ"ד ה"ק מְשֵׁה טֵיטוּלְבוּיָם הַאב"ד דַּק"ק שִׁינְאוּוֹ הַחוּתָם פֶּה ק"ק קְאָלְבֶּסוֹב: שְׁאֵלָה ל הֵנָּה מְעַשֶּׂה בָּא לַפְּנֵי בְּחֻצָּר רְחֵב שְׁהִיוּ בּוֹ אַרְבָּעָה מְאוֹת וַחֲמִשִּׁים צֵאֵן וּבָּא זָאב אֶחָד וְקַפֵּץ מֵעַל הַמְחִיצָה לְתוֹךְ הַחֻצָּר וּשְׁנֵי עֲרָלִים הָיוּ אֶצְלָה הַחֻצָּר וְחֻטֵּף אַחַת מִן הַצֵּאֵן וְהִרְגוּ תִּיקְרָף שְׂחַנְלָקוֹ וְאַח"כ הַבְּרִיחוּ אוֹתוֹ הָעֲרָלִים כֵּן סָפְרוּ הָעֲרָלִים מִסְל"ת וְכֵן הָיִי כִּי רַק אֶחָד נִמְצָא מִתְּבַחֲצֵר וּבִשְׁאֵר הַצֵּאֵן לֹא נִרְאָה שׁוּם חֶבֶל וְהִיזְק.

וְהֵנָּה הַדִּין זֶה פְּשׁוּט בִּיּו"ד ס' נ"ז סַעִי ט' דָּאִם הָרַג אֶחָד מֵהוֹן כְּוָלָן מוֹתְרִין רַק שְׂפָסַק הַפִּר"ח וְהַכּו"פ דְּדוֹק' רֵאִינוּ שְׁהִרְגוּ אֶבֶל נִמְצָא מִתְּחִיּוּשֵׁינוּ שְׂמָא דְרִסוֹ וְאַח"כ מִתְּוֹאִף דְּכָאֵן יֵשׁ עַפּו"ם מִסְל"ת שְׁהִרְגוּ תִּיקְרָף הָרִי בְּדְאוּרֵיָתָא אֵין עַפּו"ם נְאָמֵן מִסְל"ת רַק בְּעֻדוֹת אִשָּׁה מ"מ הַתְּרִתִּי הָאֲחֵרִים דְּהָרִי הַפ"מ שָׁם בְּשִׁפְתֵי דַעַת ס"ק כ"ה מִיְקָל בְּנִמְצָא מִתְּעַכ"פ בַּה"מ עֵי"ש א"כ עַכ"פ רֵאִוִי לְהַקְל בְּעַפּו"ם מִסְל"ת וְעֵי"ש עוֹד שָׁם בַּס"ק כ"ח וְעוֹד נ"ל דְּהָא נֻדְאֵי דְלֹא דְרַס כְּוָלָם וְא"כ כָּל אַחַת הָיִי סְפֵק א' בְּגוּפוֹ וְסְפֵק א' בְּתַעְרוּבוֹת דְּהֵינּוּ סְפֵק א' שְׂמָא אֵין כָּאֵן תַּעְרוּבוֹת אִיסוּר כְּלָל דְּהֵינּוּ דְלֹא דְרַס כְּלָל וְאַת"ל דִּישׁ כָּאֵן תַּעְרוּבוֹת אִיסוּר שְׂמָא לֹא זֶה הִיא וְהַש"כ בַּס"ק ו' מִיְקָל בַּה"מ בְּסְפֵק א' בְּגוּפוֹ וְסְפֵק א' בְּתַעְרוּבוֹת א"כ עַכ"פ לֹא הָיִי רַק כְּמוֹ אִיסוּר דְּרַבְּנָן וּמַהֲנִי מִסְל"ת.

וְהֵנָּה לַפִּי"ז הָיָה מְקוֹם לְהַקְל בַּה"מ אִף בְּלֹא מִתְּ אֶחָד וּבְלֹא מִסְל"ת כְּלָל דְּהָא פִּינּוֹן דִּישׁ הַרְבֵּה צֵאֵן כ"כ וּבְנֻדְאֵי דְלֹא דְרַס כְּוָלָם א"כ כ"א הָיִי סְפֵק א' בְּגוּפוֹ וְסְפֵק א' בְּתַעְרוּבוֹת וְהָא דְאַסְרִינוּ הַכָּל בְּהִיָּה דוֹרַס בִּינִיָּהֶם י"ל דְּהֵינּוּ דוֹקָא הִיכָּא דִּישׁ לְחוּשׁ שְׂמָא דְרַס כְּוָלָם

מִי בָּהֵא דְסַפְקֵי א' בְּגוּפוֹ יֵשׁ לְפַקְפֵּק דְּשֵׁם בְּסַפְקֵי אִסּוּר שְׁנִתְעַרְבַּ א"כ חָל סַפְקֵי א' עַל אַחַת יוֹתֵר מֵעַל חֲבִירָיו דְּהֵינּוּ קוֹדֵם שְׁנִתְעַרְבַּ א"כ בְּכ"א הָיִי שְׁפִיר ס"ס סַפְקֵי א' שְׂמָא הָרַאשׁוֹן שְׁנִתְעַרְבַּ לֹא הָיָה אִסּוּר כָּלָל וְאֵת"ל שְׁהֵי אִסּוּר שְׂמָא לֹא זֶה הֵיא אָבֵל בְּנִד"ד שְׂלֵא חָל מְעוּלָם סַפְקֵי עַל אַחַת יוֹתֵר מֵעַל חֲבִירָיו א"כ הָיִי בְּכ"א רַק סַפְקֵי אָחַד שְׂמָא גְדָרְסֵי אוֹ לֹא וְהֵבִין זָה.

וְיֵשׁ לְעֵינֵי בְּדִינֵי ס"ס וּמ"מ בְּנִד"ד וְדַאי יֵשׁ לְהַקְלֵי מֵה"ט שְׁפַתְבְּתֵי נְעוּד דְּאָף אִם גְּדָרְסֵי אַחַת בְּטֵלָה בְּרֹב וְהָא דְבָרֵי אֵינָה בִּינָה הוּא רַק מְדַרְבְּנָן א"כ מְהֵינֵי מַסְל"ת וְאָף אִם גֵּימָא דְקַבּוּעֵי דְאִוְרֵינִיתָא מ"מ בְּפִירֵשׁ יֵשׁ לְהַקְלֵי וּמִי בְּנִד"ד כְּשֵׁר בְּכָל עֲנָנֵי כַמ"ש וּז"ב: שְׂאֵלָה לֹא חוֹתֵם תְּכַנִּית מְלֵא חֲקֵמָה הָאֲשֵׁל הַגְּדוּל אֲשֵׁר בְּרָמָה הָאֲשֵׁרָה עַל שְׂפָמוֹ וּבִידוֹ מִתַּג הָאֲמָה כְּסָאוֹ מְוֹטְלָת בֵּין גְּדוּלֵי רוּמָה ה"ה כְּבוֹד אֲדוּמ"ו הָרַב הַגָּאוֹן תְּפָאֲרַת יִשְׂרָאֵל בּוֹצִינָא קְדִישָׁא מוֹפֵת הַדּוֹר הַתִּיבֵיר הַגְּדוּל אֲבִיר הָרוּעִים בְּשׁוֹשְׁנֵים בְּחִיר הַשְּׂרִים וְהַסְגִּנֵים נ"י ע"ה פ"ה כש"ת מו"ה מְשֵׁה הַאֲבָד"ק שִׁינְיָאוּע: טָרַם אֲחַלָּה לְדַבֵּר וְכו' וְנִפְשֵׁי בְּשֵׂאֵלוֹת בְּעֲנָנֵי הַמְּאֹרַע עוֹף אָחַד הַנְּקָרָא אֵינְדִיק יֵשׁב עַל הַסּוֹלָם וְיִרְדּוּ וּבִירִידָתוֹ כְּפַל לְאָרְץ וְנִשְׁמַט רַגְלֵי א' בְּמַקּוֹם הַכְּשֵׁר דְּהֵינּוּ בְּפָרְק שְׂבִין הַקּוֹלִית לְהַשׁוּק וְהַכְּשֵׁרֵי אֵת הָעוֹף מְטַעַם דְּבַעוֹף דִּין גְּפִילָה לִיתָא רַק כְּשֵׂאֲחָרִים הַפִּילוּהָ.

וְלִזְנָה דִּינִיק הַרְמֵי א' בְּסִימָן נ"ח ס"א וְאֵין חִילּוּק בְּזָה דְּנֻקָּא בֵּין בְּהֵמָה לְעוֹף. וְהַג"ה זֶה מְטוֹר וּב"י וְשֵׁם מְבוֹאֵר בְּהַדְיָא שְׂאֵין דְּרַף הָעוֹף לְהַתְרַסֵּק ע"י גְּפִילָה רַק ע"י דְּרִיסָה וּרְצִיבָה אוֹ שְׁנַחֲבַט עַל דְּבָר קָשָׁה אִמְכֵם דַּעֲתֵי הַקְּלוּשָׁה נוֹטָה דְּאָף בְּבִהֵמָה דְּשִׁיבֵי דִּין גְּפִילָה אִם אֵינְרַע כְּפֵי דְנִפְלָה לְאָרְץ וְנִשְׁמַט רַגְלֵי א' בְּמַקּוֹם הַכְּשֵׁר וְאַחַר כְּפֵי עֲמֻדָה וְהַלְכָה עַל שְׂאֵר הַרְגָּלִים וְצִלַּע עַל אוֹתוֹ רַגְלֵי הַנְּשִׁמַט גְּרָאָה ג"כ לְהַכְּשִׁיר.

אָף דְּבַעֵי הַיְלּוּף יִפְהַ כְּרָאָה דְּזָה נִקְרָא הַיְלּוּף יִפְהַ דְּבַשְׂלָמָא כְּשֵׂלֵא כְּרָאָה שׁוּם רִיעוּתָא וְהֵיא צוֹלַעַת הַהֲכָרַח לְתַלּוֹת בְּרִיסוּק אֲכָרִים אָבֵל כְּשֵׂאֵינָה צוֹלַעַת עַל שׁוּם רַגְלֵי. וְהוֹלְכָת בַּחֲזָקָה רַק צוֹלַעַת עַל אוֹתוֹ רַגְלֵי הַנְּשִׁמַט כְּרָאָה שְׂמַחְמַת הַשְּׂמִיטָה הֵיא צוֹלַעַת וְלֹא מַחְמַת רִיסוּק אֲכָרִים.

וְהֵינָה רַבּוּ הַחוֹלְקִים עָלֵי בְּשֵׂאֵלָה הַנְּ"ל לְהַטְרִיף אֵת הָעוֹף אָף שְׁהַלְכָה אַחַר הַגְּפִילָה כְּמָה שְׁעוֹת וּמִן יִצִּיב דְּהַחוֹלְקִים אֵלוֹ אֵין כְּחֵם אֵלָא בְּפָה בְּפִיהֵם יִרְצוּ סְלָה וְלַבֵּם בַּל עֲמֵם: יְדָאוּ עַל כְּנָפֵי רוּחַ שֶׁל שְׁטוֹת לְעוֹף מְפִינָה לְגַג וּמַגַּג לְגַג וְלַתַּת אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּשְׂמִים וּבְאָרְץ בְּלִימוּדָם בְּדַבְרֵי הַבָּאֵי וּמְפָל הַכְּבוֹד אֲשֵׁר עוֹשִׂים לֹא נִשְׂאֵר אַחַר עֵיוֹן קַל רַק כְּזִית בְּמַקּוֹם מְרָה וְלַעֲנָה אַחֲרֵיהֶם.

לְזֹאת אָבִי אָבִי רַכְבֵי יִשְׂרָאֵל אֵל יִמְנַע מִמֶּנּוּ פְרִי עֵטוֹ בְּבִיאוֹר הַדִּין הַנְּ"ל בְּכַדִּי לְהַסִּיר מִמֶּנּוּ הַתְּלוּנָה: וְגַם לְהַאִיר עֵינַי בְּסִבְרָא הַנְּ"ל בְּבִהֵמָה אִם פֹּה יֵאמֵר מְשֵׁה עֶבֶד ה' וְאֵדַע אֵיךְ לְהַתְנַהֵג אוֹלֵי יְקָרָה כַּה.

עוֹד יְדִי גְטוּיָה בְּשֵׂאֵלָה אַחַת קִטְנָה בְּעֲנָנֵי תְּפִילִין בַּח"ה כְּשֵׁיִשׁ בְּמִנְיָן א' קִצַּת אֲנָשִׁים הַמְּנִיחִים וְקִצַּת אֵין מְנִיחִים אִם יֵשׁ בְּזָה מְשׁוּם לֹא תַתְּגוּדְדוֹ לְכַאוּרָה גְרָאָה דִּישׁ לְחַשׁוֹשׁ כִּינּוֹן דְּדִיעָה אַחַת אוֹסְרַת וְדַעָה אַחַת מְחַיִּיבַת לְהַנִּיחַ וּפְלַג מוֹרִין כֵּן וּפְלַג מוֹרִין וְעוֹשִׁין כֵּן.

אמנם אחר שכתב המ"א בסימן ל"א בשם הסמ"ק דאף לדיעה האוסרת ליכא משום בל תוסיף פינון שאינו מכונן להוסיף רק מספק מניח שמה ח"ה חייב בתפילין. וכינון דאינו מניח רק מטעם חומרא אפשר דליכא משום לא תתגודדו יבאר לי אדוני ספק הנ"ל בידיעה בתחלה בכדי לידע איך להתנהג: עוד מנהגא דמר אדרוש מכם תפארתו הרמה בענין סתם יינם אם מותר להשקות חולה שאין בו סכנה.

בסי' סכ"ח העלה המ"א בשם תשובת הרמ"א להתיר ומדברי (הט"ז) נראה לאסור [וגם על הרמ"א גופי' קשיא] שבי"ד ס"ס קנ"ה מסיק הרמ"א גופיה לאסור לשנות סתם יינם לחשאב"ס ובתשובתו מתיר כנ"ל ובפשר דבריו חסרתי הבנה והלכה למעשה אני שואל ומבקש מפבודו הנשאה וכו' דברי וכו' ה"ק (נפתלי) בהמנוח מו"ה חיים זללה"ה: תשובה תשובתו בצדו מה שדיקמה לומר דאין נפילה בעוף פלל רק בנחבט על דבר קשה אין האמת פן דמ"ש זקני הרמ"א ואין חילוק בזה בין בהמה לעוף קאי על הפל ומה שנסתייע מדברי הב"י מיימי חובה לנפשי' דהא פתב הב"י ונ"ל ואורח' דעוף דלא מתרסק בנפילה אלא מיז עומד ומהלך ושוב אין לחוש לו עכ"ד.

ור"ל דהא הלכה א"צ בדיקה א"כ הרי משמע להדיא דאם אינע שלא הלכה ודאי דינש לחוש לו רק דהתנא נקט אורחא דמילתא וז"ב. ועוד ראיה דהא כמו שכתב הב"י דאורח' דעוף דלא מתרסק בנפילה פכה פתב דאורח' דבהמה דלא מתרסק בדריסה.

וא"כ פי היכא דבבהמה יש דריסה או רציצה שהיא טריפה כמ"ש זקני הרמ"א סעיף ב' בהג"ה וכמבואר בש"כ ס"ק ג' רק דהתנא נקט אורח' דמילתא פכה יש בעוף נפילה שהיא טריפה. רק דנקט התנא אורחא דמילתא וז"ב.

וכן פתב הפר"ח להדיא שם בסי' נ"ח ס"ק ד' עוד ראיה יותר גדולה דהא בתוספתא דפ' א"ט תני להדיא גבי בהמה דרסה או טרפה בכותל ותני גבי עוף ג"כ נפלה מן הגג הרי להדיא דשייף נפילה בעוף ודריסה ורציצה בבהמה דהתנא דמתני' אורחא דמילתא נקט וכן פתב הרשב"א להדיא בס' תורת הבית והביא ראיה זו מהתוספתא ועיין בספר תורת יקותיאל ומ"ש בת"ה על דבק שצדקו רגליו וכנפיו היינו לרבותא דאף שצדקו גם רגליו מ"מ אם שרי בחד גפא מותרת.

וכן מבואר ג"כ מדברי או"ה שאביא בסמוך והפ"מ בסי' נ"ח בשפתי דעת ס"ק ג' שנה ברואה ולא הרגיש בדברי הב"י ונעלם ממנו דברי הרשב"א בתה"א והתוספתא והפר"ח הנ"ל והאו"ה. והא דנקט בגמ' ופוסקים נחבט ע"פ המים היינו כדי לאשמועינן דין דשט מלא קומתו אפלקא לומר דדוקא במים שייף נפילה ולא ביבשה וז"ב.

ומ"מ לא יאונה למעלתו כל און דנדאי אם אין הכנפים קשורים אין בו נפילה כדמוכח מהא דדבק וכן מבואר להדיא באו"ה בשער כ"ו סוף דין ט"ז וזה לשונו ושיעור נפילת עוף שצדקו שני כנפיו היא כמו כן דוקא י' טפחים ובדיקתו בהילוף ד' אמות ביבשה כמו בבהמה עכ"ל הרי להדיא דשייף נפילה בעוף ודוקא פשהכנפים קשורים וז"ב ועיין בספר בל"י בסי' נ"ח.

ומה ששאל בענין התפילין מנהגי שלא להניח להתפלל בחדר א' המניחין והאינם מניחין דנדאי שייף לא תתגודדו ואינו דומה לבל תוסיף דלא הוי רק במכונן להוסיף אבל לא

תתגודדו הוא כְּשֵׁשׁ שִׁנּוּי מַעֲשֵׂה בְּהוֹרָאָה בֵּין אֵלוּ לְאֵלוּ וַיְהִי טַעֲמָם שֶׁל כָּל כַּת מַה שִׁיְהִיָּה מ"מ יֵשׁ שִׁנּוּי בְּהוֹרָאָה דְּפִלַּג מוֹרִין פֶּה וּפִלַּג מוֹרִין פֶּה וּמַה לּוֹ בְּזֶה שֶׁהַמְחִמִּירִין מְחִמִּירִין מִצַּד הַסִּפֵּק מ"מ יֵשׁ שִׁנּוּי בְּהוֹרָאָה דְּהָא הִמְקִילִין אֵינָם חוֹשְׁשִׁין לְסִפֵּק וּמוֹרִין שְׁלֵא לְחֻשׁוֹשׁ וְהַמְחִמִּירִין מוֹרִין לְחֻשׁוֹשׁ וּז"ב וְאִם אֵתָּה אוֹמֵר דְּאִין בְּזֶה מְשׁוּם לֹא תַתְּגוֹדְדוּ מִמֶּשׁ נִפְלוּ דִּינֵי לֹא תַתְּגוֹדְדוּ בְּבִיר' דְּמִמֶּשׁ בְּכָל עֲנִינִים יֵשׁ לוֹמֵר דְּהַמְחִמִּירִין מְחִמִּירִין מִפְּנֵי הַסִּפֵּק: וּמַה שֶׁשָּׂאֵל מִכֶּחַ שְׁתִּיית סֵתָם יֵינָם לְחוּלָה שֶׁאֲב"ס וְרוּצָה לִידַע מְנַהֲגֵי בְּזֶה הֵנָּה אִם שָׂאֵל עַל מְנַהֲגֵי בְּעֶצְמוֹת לְהוּי יְדוּעַ שְׂאֲנֵי מְחִמִּיר מְאֹד בְּזֶה כְּשֶׁאִירַע אֵינָה חוּלָה וְכִמְעַט אִף בְּמִקּוֹם סִפְנָה פְּדִיעַ' הַסּוֹבֵרֵת דְּהוּי כְּעֵצֵי אֲשֶׁרָה דִּישׁ בָּהּ לַת' דַּע"ז אָבֵל ח"ו לְהַחְמִיר לְאַחֲרֵים דְּזִקְנֵי הַרְמָ"א וְ"ל בְּתֻשׁוּבָה עֲמוּד גְּדוּל לְסִמְנָה עֲלֵיו שְׁלֵא בְּשַׁעַת הַדָּחַק וּמכ"ש בְּשַׁעַת הַדַּח' דְּחוּל' כְּשַׁע' הַדַּח' דְּוַדַּאי אִם יֵשׁ יֵינן כְּשֶׁר שְׁמוּעִיל לְבְּרִיאוֹת כְּמוֹ ס"י וְדַאי דְּאָסוּר בִּס"י אִף אִם הוּא חוּלָה וְזֶה א"צ לְפָנִים רַק אִם אִין יֵינן כְּשֶׁר שְׁמוּעִיל לְבְּרִיאוֹת אֵינְרִינָן א"כ הוּי שְׁעַת הַדָּחַק וּבְדַרְבְּנָן הִלְף אַחַר הַמִּיקָל וְאִין מְחִמִּירִין בְּחוּלָה וְהַפ"מ בְּאו"ח ס"י שֶׁכ"ח שְׁפָתַי וְנִרְאָה דְּהַגְהוֹת עֵיקָר וְצִינֵין לְפָרְיוּ בִּי"ד בְּהַנְהַגְתָּ או"ה וְכוּנְתוֹ לַמ"ש שֶׁם בְּשֵׁם לְחֵם חֲמוּדוֹת דְּהַגְהוֹת חֶבֶר בְּאַחֲרוֹנָה עֵי"ש אָבֵל שְׁגָה בְּזֶה דְּהִלְחֵם חֲמוּדוֹת פָּתַי זֶה לְגַד הַד"מ וְהַת"ח אָבֵל תְּשׁוּבוֹת דְּלֹא נִכְתַּב עַל סֵדֶר בְּזִמְנָן א' רַק אֵימַת שֶׁשָּׂאֵל הַשּׁוֹאֵל א"כ לֹא יְדוּעַ אוּלַי תְּשׁוּבָה זֹו כְּתִבָּה אַחַר שֶׁחֶבֶר הַגְהוֹת וְזֶה פְּשוֹט וּכְבָר נִתְפַשֵּׁט הַהִיתֵר לַס"י בְּמִקּוֹם חוּלָה וְלֹא בְּדוֹר זֶה שֶׁהַדוֹר פְּרוּץ אֵלָּא אִף מִיָּמִים קְדָמוֹנִים וּמִמִּילָא יוֹבֵן דְּלֹא יִטְרַח לְבַקֵּשׁ פֶּשֶׁר דְּבָר בֵּין הַתְּשׁוּבָה וּבֵין הַגְהוֹת דְּכָבֶר נוֹדַע דְּנִשְׁתַּנָּה דַּעַת זִקְנֵי הַגְּאוֹן רַמ"א כְּשֶׁפָתַי הַתְּשׁוּבָה וְאִין דְּבָר חֲדָשׁ הַכ"ד ה"ק מִשֶּׁה נוֹדַע [שׁוֹב נִמְצָא פְּתוּב בְּזֶה"ל לְעַנְיָן הִיתֵר סֵתָם יֵינָם לְחוּלָה שֶׁאֲב"ס] וְעֵינֵין בְּמַחְצִית הַשְּׁקָל ס"י שֶׁכ"ח וְהֵנָּה כְּבָר חֲפִשְׁתִּי בְּתֻשׁוּבַת רַמ"א וְלֹא מְצָאתִי כְּלוּם וּי"א שֶׁהִיא תְּשׁוּבָה רַמ"מ וּמִי הַמְעֵינֵין בְּדַבְּרֵי הַמ"א שֶׁם יִרְאָה שֶׁשָּׂגוּ בְּבִיאורוֹ הַפ"מ וְגַם הַמְחִמִּירִין הַשְּׁקָל וְהִיתֵר זֶה אִין לוֹ מְקוֹם לְסִמְנָה וְכִמְדוּמָה שֶׁבְּטָעוֹת נִתְפַשֵּׁט הִיתֵר זֶה [א"ה זֶה סוֹמֵר לְדַבְּרֵיו שֶׁל מַעֲלָה וּכְפִי הַנִּרְאָה אַחַר שֶׁחִיפֵשׁ בְּתֻשׁוּבָה הַרְמָ"א וְלֹא מְצָא חֲזוֹר מִמֶּשׁ לְמַעֲלָה וְעֵי"ב בִּס"י שֶׁכ"ח הַס' נְתִיב חַיִּים.

שְׁעַל הַש"ע בְּצִידוֹ הַנְּדָפֵס מְחַדֵּשׁ וְע"ע בִּס' נִשְׁמַת אָדָם כָּלֵל ס"ט אוֹת ב' בְּזֶה בְּאוֹרְךָ עַכ"ה] וְהֵנָּה בְּמַה שֶׁנִּסְתַּפֵּק בְּאֵם אִירַע בְּבִהְמָה כִּינּוֹן שֶׁאֵינָה צוֹלַעַת עַל שׁוּם רֶגֶל שֶׁנִּשְׁמַט אִם הוּי הִילוּף יָפָה הֵנָּה מִצַּד הַסִּבְרָא נִכּוֹן הַדְּבָר דְּרֵאוּי לְהַכְשִׁיר בְּכַה"ג דְּהָא בְּגַמ' לֹא נִזְכָּר כָּלֵל דְּבַעֲיָנוּ הִילוּף יָפָה רַק סֵתָם הִלְכָה א"צ בְּדִיקָה רַק דְּהַרְמָב"ן וְ"ל הוֹכִיחַ דְּבַעֲיָנוּ הִילוּף יָפָה.

שְׁאֵלָה לֵב נִשְׁאֵלְתִי בְּתַרְנַגְלוֹת שֶׁנִּמְצָא מִחַט בְּחִלְלֵי הַגּוֹף אַחַר שֶׁכָּבֶר נִמְלָחָה עִם הַרְבֵּה בְּשֶׁר רַק שְׁלֵא הָיָה שְׁנִימִים וְהַכְשָׁרְתִי הַבְּשָׁר כִּי הַכְרַעְתִּי דְּתַרְנַגְלוֹת בְּבִשְׁר הוּי מִיָּן בְּמִינוֹ לְעַנְיָן הַטַּעַם אִף שֶׁחֲלוּקִין בְּטַעֲמָן דְּהָא הִעֵיקָר תּוֹלָה בְּהַרְגֵּשׁ הַטַּעַם וּמִיָּן בְּא"מ הִינּוּ שְׁיֻכָּל לְעַשׂוֹת פְּעוּלָה בְּאִינוֹ מִינוֹ שֶׁיִּרְגֵּשׁ בּוֹ טַעֲמוֹ וְזֶה הוּא הַחֲלוּקִים בֵּין מִיָּן בְּמִינוֹ לַא"מ וְא"כ הָרִי אָנוּ רֹאִין בְּחוּשׁ שֶׁאִם נִתְבַּשֵּׁל בְּשֶׁר עוֹף וּבְשֶׁר בְּהֵמָה יַחַד וְיֵשׁ מִן הָעוֹף כְּמוֹ מִן הַבְּהֵמָה אִינוּ נִרְגֵּשׁ כָּלֵל בְּהַבְּשָׁר שֶׁל בְּהֵמָה הַטַּעַם שֶׁל עוֹף רַק בְּהַמְרָק: וְא"כ הוּי מִיָּן בְּמִינוֹ וּמִן הַתּוֹרָה בְּרִנְב' בְּטֵל רַק דְּמַדְרַבְּנָן בְּעֵי ס' וְא"כ הַדְּסִפֵּק דְּשָׂמָא נִקְבַּא א' מִן הָאֲבָרִים הוּי סִפְקָא דְּרַבְּנָן לְעַנְיָן הַבְּשָׁר כִּינּוֹן דְּלֹא נוֹדַע הַסִּפֵּק קוֹדֵם שֶׁנִּמְלַח וְא"כ שְׁרִי

הַבֶּשֶׂר כְּמוֹ בְּנִשְׁפָּה פִּנ"ל בְּרוּר וְהִגַּע עֲצָמָה פְּשִׁיחוֹ נוֹהֲגִין בְּטַעֲמֵי הָיוּ מִתִּירִין ע"י הַטַּעֲמֵי
בֶּשֶׂר בְּהֵמָה פִּינּוֹן שְׂאֵין בּוֹ טַעַם שֶׁל בֶּשֶׂר עוֹף: הַג"ה מִפְּנֵי בְּנוֹ שֶׁל הַמַּחְסֵר א"ה עֵינְקָרָא
דְּקָא מִיְלְתָא קָא מִיְבַעֲנִי לִי לַהֲפֵר"מ בְּפִתְיָחָה לְמַעְרוּבוֹת ח"א פ"ב וּח"ב פ"ג וּבְרִישׁ סִי
צ"ח בִּשְׁפ"ד לְמ"ד בְּתֵר טַעֲמָא אִי שׁוּר וְאִיל אִו עוֹף וּבְהֵמָה הו"ל מִב"מ בְּטַעֲמָא אִו
מִבֵּא"מ וְהֵינִיחַ בְּצ"ע לְדִינָא וּכְפִי הַמּוֹבֵן מִדְּבָרֵי מוּזְלָה"ה הַכְּרִיעַ מִסְכָּרְתוֹ דְּאָף דְּחִלּוּקִין
בְּטַעֲמֵן לַחֲיָה אִוְכָל יִטַּעַם כָּל אִו"א וּכ"כ בְּרוֹטָב וּמְרָק וְנִרְגָּשׁ וְנִיכָר טַעַם שֶׁל כָּל אִו"א כִּי
אִינוּ דוֹמָה רוֹטָב שֶׁל זֶה לְשֶׁל זֶה וְהַחֹשֶׁשׁ יַעֲיֵד אִפִּי"ה אִם נִמְלַח אִו נִתְבַּשֵּׁל מִיָּנִין חִלּוּקִין
עוֹף וּבְהֵמָה אִינוּ נִרְגָּשׁ וְנִיכָר טַעַם שֶׁל עוֹף בְּבֶשֶׂר הַבְּהֵמָה וְאִינוּ עוֹשֶׂה בּוֹ פְּעוּלָה מִשׁוּ"ה
לֹא בְּעִי סְמ"ךְ בְּבֶשֶׂר הַבְּהֵמָה מְדֹאֲרִי וְסָגִי בְּרוּב דְּלַעֲנִין הַטַּעַם הו"ל מִב"מ וְזוֹ סְכָרָא
מְחֻדָּשֶׁת וְהֵינִיחַ אִין לְהַקְשׁוֹת ע"ז מִמ"ש הַשְּׁ"ךְ בְּסִי ק"ז לַעֲנִין אִם נִתְבַּשֵּׁל דְּגִי טְמֵאִי עִם
טְהוּרִים הוּזַל מִבֵּא"מ בְּטַעֲמָא וְאִיכָא לְמִיקָם אִטַּעֲמָא הָרִי מְבוֹאָר דְּטַעַם שֶׁל זֶה נִרְגָּשׁ בְּזֵה
דִּישׁ לְחִלְקֵי וְלוֹמֵר דְּמִין טְמֵא מְשׁוֹנָה הַרְבֵּה מְטָהוּר עַד שְׁנִרְגָּשׁ טַעֲמוֹ בְּטָהוּר מִשֵּׁא"כ מִיָּנִין
טְהוּרִין אִף דְּחִלּוּקִין בְּטַעֲמֵן מ"מ אִינוּ מְשׁוֹנָה כ"כ וְלֹא נִרְגָּשׁ טַעֲמוֹ שֶׁל זֶה בְּזֵה וַיֵּשׁ רֵאִי
לְזֵה מֵהֲפֵר"מ שְׁהָרִי הִבִּיא שְׁם דְּבָרֵי הַשְּׁ"ךְ הַנְּ"ל וּבְסוּף דְּבָרָיו הֵינִיחַ בְּצ"ע לְדִינָא בְּבֶשֶׂר
שׁוּר וְאִיל וְעוֹף וּבְהֵמָה אִי הו"ל מִב"מ בְּטַעַם וְשִׁבְקֵי דְּג טְמֵא וְטָהוּר מְכָלֵל דְּבָהָא פְּשִׁיטָא
לִי דְהו"ל מִבֵּא"מ כְּדְּבָרֵי הַשְּׁ"ךְ הַנְּ"ל דַּע"ז לֹא מְצָא סְתִירָה רַק בְּמִיָּנִין טְהוּרִין חִלּוּקִין
מְסַפְקָא לִי עֵי"ש וְתַבִּין: אֲבָל אִי קִשִׁי הָא קִשִׁי מְהָא דְּכ' הַשְּׁ"ךְ בְּסִי ק"ט יָבֵשׁ בְּיָבֵשׁ
מִבֵּא"מ מְשַׁכַּח לִי שְׁשַׁחַט כְּמָה מִיָּנִין עוֹפוֹת טְהוּרִין וְא' מְהוֹן נִתְנַבֵּל וְלֹא בְּטַל בְּרוּב
מְשׁוּם שְׁמָא יְבַשְׁלָם וַיִּתֵּן טַעַם וְאִתִּי לִידֵי אִיסוּר דְּאִוְרִי וְהָרִי הַשְּׁ"ךְ סוּבֵר בְּסִי צ"ח
דְּאִזְלִינֵן בְּתֵר טַעַם מְזֵה מוֹכַח דְּאִפִּי בְּמִיָּנִין טְהוּרִין חִלּוּקִין סוּבֵר הַשְּׁ"ךְ דְּהו"ל מִבֵּא"מ
בְּטַעֲמָא וּבְעִי סְמ"ךְ מְדֹאֲרִי דֵאל"ה לֹא אִתִּי לִידֵי אִיסוּר תּוֹרָה וְכֵן מְבוֹאָר שְׁם בְּפֵר"מ
בְּתַחֲלִי דְּבָרֵי עֵי"ש אֲבָל עֲמוּד וְהִתְבּוֹנֵן לְפִי הַמְּבוֹאָר לְמַעְלָה אִין פֶּאן קוֹשְׁנִי כָּלֵל מְזֵה
דְּלַכְאוּרָה פִּינּוֹן דֵאל"מ לֹא בְּטַל בְּיָבֵשׁ שְׁמָא יְבַשְׁלָם וַיִּתֵּן טַעַם א"כ גַּם בְּמִינוֹ יֵשׁ לַחֹשׁ
שְׁמָא יְבַשְׁלָם בְּפָחוֹת מְסָמ"ךְ וַיִּתֵּן טַעַם בְּרוֹטָב לְהַשְּׁ"ךְ בְּס' צ"ח דְּלֹא א' סִלְקֵי שְׁאִינוּ מִינוּ
וּמִינוּ רְבָה עָלָיו אַע"כ הֵכָא שְׁאִנִּי שְׁפָכֵר נִתְבַּטַּל מְקוּדָם בְּרוּב בְּיָבֵשׁ קוּדָם הַבִּישׁוּל בְּזֵה
מוּדָה הַשְּׁ"ךְ דֵאל"מ סִלְקֵי שְׁאִינוּ מִינוּ וְכַמְבוֹאָר בְּפֵר"מ וּבַחוּ"ד שְׁם וְא"כ קִשְׁהָ גַם בֵּא"מ מֵה
חֲשֵׁשׁ שְׁמָא יְבַשְׁלָם כו' הָא כְּבָר נִתְבַּטַּל מְקוּדָם בְּרוּב וְכְבָר הַקְשָׁה זֶה הַט"ז בְּמִקוּמוֹ וְתִירֵץ
דְּבְמִינוּ אַעפ"י שְׁגַם הָאִיסוּר נ"ט מ"מ אִין הַטַּעַם נִרְגָּשׁ בְּפ"ע מִשֵּׁא"כ בֵּא"מ שְׁטַעַם
הָאִיסוּר נִרְגָּשׁ בְּפ"ע מִשׁוּ"ה אִיסוּר הָרוֹטָב וְלֹא אִמְרִינֵן בְּכַה"ג סִלְקֵי אִפִּי לְהַט"ז וּלְפִי"ז
אִין מְפֶאן סְתִירָה לְסְכָרְתוֹ שֶׁל מוּזְלָה"ה דְּמִשׁוּ"ה מִיָּנִי עוֹפוֹת טְהוּרִין לֹא בְּטָלוּ בְּיָבֵשׁ פִּינּוֹן
שְׁחִלּוּקִין בְּטַעֲמֵן שְׁמָא יְבַשְׁלָם בְּרוֹטָב בְּפָחוֹת מִסְמ"ד וַיְהִי נִרְגָּשׁ וְנִיכָר טַעַם שֶׁל מִין
הָאִיסוּר בְּרוֹטָב לְבַדּוֹ מִבְּלַעֲזֵי הַהִיתֵר וַיְבֵא לִידֵי אִיסוּר דְּאִוְרִי אֲבָל לַעֲנִין נִתְעַרַב בְּמִלְיָחָה
אִו בְּצִלֵי קִדָּר טַעַם פְּלִיטָתוֹ שֶׁל מִין זֶה בְּחִבְרֵוֹ בְּגוּף הַבֶּשֶׂר י"ל דְּאִינוּ נִיכָר וְלֹא נִרְגָּשׁ
מִשׁוּ"ה בְּטַל בְּרוּב מְדֹאֲרִי בְּלֵא סְמ"ךְ.

וּבְתַשׁוּ חֲתָם סוּפֵר חִיו"ד סִי פ"ז וְצ"ג דְּעַתּוֹ דְּבֶשֶׂר שׁוּר וְכַבֵּשׁ וְעוֹף וּבְהֵמָה הו"ל מִבֵּא"מ
בְּטַעַם וּבְעִי סְמ"ךְ מְדֹאֲרִי בְּגוּף הַבֶּשֶׂר פִּינּוֹן שְׁאִינוּ דוֹמָה טַעַם שֶׁל זֶה לְשֶׁל זֶה נִיכָר וְנִרְגָּשׁ
שֶׁל זֶה בְּזֵה וְטַע"כ דְּאִוְרִי אִפִּי רַק מְשׁוֹנָה קִצָּת עֵי"ש וּמֵהִתִּימָא עַל שְׁנֵיהֶם ז"ל שְׁלֵא
הַזְכִּירוּ עַל שְׁפָתָם כָּלֵל מֵהַשְּׁ"ךְ וּפֵר"מ הַנְּ"ל וּמִיָּהוּ בְּמִלְיָחָה יֵשׁ עוֹד צַד לְהַקְלֵל מְפָחַת תַּשׁוּ

שבות יעקב דאיכא ס"ס שפא לא ניקב איבריו הפנימי' ושפא הלכה כהפוסקים דמליחה די בקליפה ולא בעי סמך ולא הנפירו מוזלה"ה כי בלא"ה הנה פשוט בעיניו להתיר מסבכתו ותו דהאחרונים חלקו על השבו"י ועי' בחת"ס סי' צ"ג הנ"ל שהחזיק בידו וסמך עליו בהפס"מ עם צירוף ספק א' עיי"ש.

ואמנם ראיתי בתשו' ב"ח שבס' גאוני בתראי סי' י"ז מבואר בנמלח אונזא ס' טרפה בפשר אוסר הפשר בלא סמך מי אפתי אין מזה ראי' לדין דהב"ח לטעמיה דאזיל בתר שפא וכמ"ש הש"ך בשמו בסימן צ"ח משא"כ לדין דאזלינן בתר טעמא ייט"ב.

שאלה לג זית רענן וכו' מוה' משה אב"ד דק"ק אוהעל. יראתי בפצותי שיח וכו' מעשה אירע בבית חמי נ"י שחלבו פרה אחת בשבוע העבר ביום ד' שחרית ובשלו אותה וגם בהפלים לא היו נזקרים ונתערבו בהם כל הפלים איזה מהן שנתערבו ולא ניקר אם נשתמשו בחלב הנ"ל ומהן שהדיחו אותן ביחד עם הפלים הנ"ל וביום עש"ק העבר שחטו הפרה הנ"ל ונטרפה ע"י סירכא שע"י נקב ודאי והפר"ח החמיר מאוד בסירכא ע"י נקב גם הרמ"א ו"ל החמיר במה שנתחלב תוף ג' ימים אם לא בהפסד מרובה ואנכי עד פה לא ידעתי אם צריך ג' ימים שלימים או לאו ואם ההפסד זה נחשב למרובה או לאו ע"כ יורני אדמו"ר הדרה אשר אלה כ"ד תלמידו וכו' הק' משה במהו' אליהו סג"ל.

תשובה הנה מה שמסופק אם בעינן ג' ימים מעל"ע הנה בנידון דידי' אין מקום לספק זה דודאי תוף ג' היא וספק זה הנה לו להסתפק על דרך משל אם נתחלב ביום ג' באמצע היום ונשחטה בהמה האור ליום ו' או ביום ו' בפקר דעדיין לא הוי ג' מעל"ע ובחלוקת הימים הוי יום רביעי אבל בנידון דידי' דגם בחלוקת הימים לא הוי רק יום ג' אין להסתפק כלל והנה מה שכתב שנטרפה בסירכא שע"י נקב ודאי לא ידעתי מה אידון בי' אם פוננתו דנראה בחוש שהיה נקב והעלה הסירכא או פוננתו שהיה מהסירכות הודאות המבוארין בסי' ל"ט אבל לא נראה נקב וגם לא ביאר אם נשתמש בחלב של זו הפרה בעינה או לא אלא ע"י תערובת עם חלב של שאר בהמות על פן אומר אני הדין הוא כף אם נראה בחוש שהיה נקב והעלה הסירכא אז אין פאן שום ספק על החלב מה שנתחלב דודאי הוא טריפה דאף דיש סוכרים דיש סירכא פחות מג' ימים היינו משום דסברי דיש סירכא בלא נקב רק שעתיד לנקוב כע"ש בפלתי והדברים ברורין א"כ פאן שנראה בחוש הנקב שהעלה הסירכא א"כ כ"ע מודה בזה דאין סירכא פחות מג' ימים ואין פאן אפילו ספק א' בהחלב הנ"ל רק ודאי טריפה ומ"מ הפלי חרס שנתערב ואינה ניקרת אם ברוב נתערבה בטלה אחר מעל"ע כהספמות הפוסקים ביו"ד סי' ק"ב סעי' ג' פיון דהיא פלי חרס דאי אפשר בהגעלה יע"ש בש"ך ובפר"ח ובפלתי ובפרי מגדים ובחנות דעת והפלים שאין ידוע אם נשתמש בהם החלב ודאי יש להתירן אחר מעל"ע עכ"פ דאין להחזיק איסור במבואר בדין פלי חולבת שנמצא בין פלי בשר ואין ידוע איך נשתמש אבל אנו הפלים שנשתמשו בודאי מאותו החלב בדרך שנאסר אסורין הן עד עולם אף אם נתבטל החלב ברוב קודם אבל אם לא נראה נקב בחוש רק שהיה מהסירכות הודאות אז הוי הדין כף אם לא נשתמש בהחלב רק ע"י תערובת מחלב אחרים ברוב א"כ יש להתיר כל הפלים אחר מעל"ע פיון דנתערב קודם שנודע האיסור א"כ הוי רק ספק דרבנן דמן התורה מין במינו בטל ברוב ויש להתיר בספק אחד דשפא יש סירכא פלי נקב וטריפת

הסירכות הוא משום דסופו לנקב א"כ יש סירכא פחותה וג' ימים ושמא נהנה אחר שנתחלבה ואם נשתמש בעינה באותו הודאות דהפלים שעבר עליהם מעל"ע מעת השתמשות באותו החלב קודם שנבדקה הבהמה ונודע האיסור ג"כ יש להתירן בספק אחד הנ"ל דהוי ג"כ ספק דרבנן בה"מ ולענן הפלים אם הן מרבין מיקרי הפסד מרובה אבל אם אז לא הנה עדיין מעל"ע רק שאח"כ עבר עליהם מעל"ע אינה מועיל דהוי ספק דאורייתא בעת שנודע ולא מהני מה שע"י גלגול אח"כ בא לידי דרבנן וכל זה ברור כשמש בס"ד.

[הג"ה א"ה ע"י בתשו' בית אפר"י ח' יו"ד סי' ק"ג מ"ש בענן זה]: שאלה לד שלום וכו' מוה' משה נ"י הנה וכו' במעשה שהי' שאפו בתנור פת הנילוש בחלב ופת הנילוש בשמן ועוד פת בלא חלב ובלא שמן והפה שבחלב נתנו למעלה ופת שעם שמן למטה ובאמצע החלות לשבת והנה נתבאר דינו בסי' צ"ז ובסי' ק"ח דדיעבד לא מחזקינו איסורא כשהתנור אינו משופע והט"ז מתיר בדיעבד אפילו בתנור סתום ואם אין לו פת אחר בריוח מקרי דעבד ובפרט שהי' התנור פתוח וגדול ולא הי' נוגעים והשתא שהי' פת של חלב ופת חל בפשר מקרי ודאי דיעבד ולא ראיתו שום חשש לאסור החלות ומחמת שאסור לכתחילה לאפות שום פת עם פלאדן בזה טעה החולק לאסור אף בדיעבד לזאת נפשי בשאלתי מאדו"מו להשיבני דבר בקצרה ע"י המוכ"ז וכו' הק' נפתלי בהמנוח מו' חיים: סג"ל זלה"ה: תשובה הואיל שגילה רצונו שאכתוב לו רק קיצור הדין רצונו של אדם זה כבודו שורש הדין דאם הי' הנילושים בחלב וכן הנילושים בשמן רק פעין פשטידא דהיינו שלא הי' שמנונית טוח עליהם מבחוץ רק כבלוע בהן מחמת מיעוטן וגם התנור גדול ופתוח וגם לא היו נוגעים בנדאי החלות לא לזה ולא לזה וגם לא היו משופע וגם לא ראו זב פלל אז יש להתיר בדיעבד רק ראוי לומר להם כי הוא אפקרות' גדולה ושאם יעשו עוד פן יאסר פהם אבל אם הי' שמן טוח עליהם מבחוץ יש לאסור בדיעבד פל זה נתבאר מהת"ח בכלל ל"ו דין ט' ובמנחת יעקב שם ובאו"ה פלל ל"ט והגהות ובש"ע יו"ד סי' צ"ז במחבר נרמ"א וט"ז וש"כ וכו"פ ובחיות דעת ודו"ק ובסי' ק"ח עפ"י העיון בכולם מבואר פנ"ל דאין להתיר רק בפשטיד שבהצק הוא כבצק דעלמא אז אין לאסור רק כשראוהו זב רק תחת הפשטיד ומחוץ לפשטיד שבט"ז אין ר"ל בשטח התנור רק ר"ל שנפלט מן העיסה של הפשטיד לחוץ וזה פשוט וברור ועיין במנחת יעקב שם ס"ק למ"ד אבל כשעיסה עצמה שמן לא בעינן זב פלל דשמנונית בעין נוגע בתנור ונבלע בו ומוליך פליטתו בכולו כשחם פולו ובפרט ע"י חום אש ואסור בכה"ג הפת אפילו במין א' לבד שנאפה עם פת דחלקו על הכו"פ דאמר דהוי נ"ט בר נ"ט ומכש"כ בשני המינים דאין פאן נ"ט בר נ"ט לכ"ע ודאי דיש לאסור הפל ואף במקום שיש להתיר פגון בפשטיד אם התנור קטן מהכיל עכ"פ ששה ושלשים קווארט בקרקעיתו דלא כתכו"פ וידעו שאסורה לכתחילה ועברו בזדון יש לאסור בדיעבד דריח משהו מיהא הוי ויהי כמבטל איסור בידל' כמבואר בצ"צ סי' פ' ובפ"מ בס"ס צ"ז אבל אם לא ידעו מהאיסור אין לאסור כמבואר בפ"מ סי' צ"ט ואף כשיש פל התנאים להתיר מ"מ ראוי לומר להם כי הוא אפקרות' גדולה כי אין להתיר לכתחילה רק במין א' לבדו עם פת ודוק' בכלי ודוק' כשהפשטיד בפ"י התנור שהוא קרו' טפלה שטופלין אותו בבשר או בגבינה וגם בזה המחמיר תע"ב וראוי לכל י"ש שלא לאפות פלל עם פת בשום אופן אבל בלא פלי אף

במין א' אסור או פשאינה כפי התנור אסור לכתחלה לכ"ע (אף להמינים) בשני המינים אף בכלים שכל המינים בכלי מיוחד לבדו אסור ומה גם לאפות שניהם בלא פלים לא יעשה כן בישראל ומ"מ בדעבד מותר אם יש פל הני תנאים ואם רצה המורה לאסור משום מגדר מילתא כפי ראות עיניו ודאי דהרשות בידו דהאיש גדולי הפוסקים שאוסרים בשני המינים בדעבד אף פשהתנור גדול ופתוח מן הדין עיין באו"ה פלל ל"ט או אם יש חשש שנגעו החלות לא' מהן דיש לאסור וז"ב.

שאלה לה (עוד מהשואל הנ"ל) אמרותיו הנעמיים והערבים עלי פמוצא שלל רב האירו מול עבר פני והנה כבוד אדוני הוסיף תנאי אחד אשר לא נתבאר במכתבי שלא ראו זב תחתיו. אבל אנכי לא חמס בכפי וח"ו לא נעלמה ממני הידיעה מהתנאי הנ"ל רק מחמת שמלתא דפשיטא היא באם שראו זב דינו פנילוש כל הפת בחלב ואף פי מצאתי ראיתי בדברי הגאון מו"ה עוזר ו"ל קולא גדולה אף בבא תחתיו דמותר לאכול שאר הפת עם מין השני מחמת כ"ט בר נ"ט דרמ"א התיר בדיעבד אף בבישול ובצלי.

אף לא לשפל ערף כמוני להקל ראש בקולא זו אף פשהיה מין אחד או של חלב או של פשר בתנור עם הפת מכ"ש שהמעשה הי' בנד"ד בפשר בחלב ממילא ליכא האי טעמא דנב"נ אמנם האמת יורה דרכו דמקומו הי' יבש: והנה הואלתי לדבר בענין הנב"נ אבקש מאדוני שאלה אחת קטנה להודיעני מנהגא דמר האף אם להתיר בדיעבד נ"ט בר נ"ט בלא ג' נ"ט וכפי הנראה מדברי הש"ך נראה דאוסר אף בדיעבד נב"נ בשם מהרש"ל בצלי ובבשול.

ואף שבס"ק ה' מצדד להתיר נב"נ היינו דוקא בעירווי ותרמ"א אוסר אף בעירווי והנה בדגים שעלו בקערה מפונש בט"ז דוקא שאחד מהם חם אבל פששניהם חמין אסור וגם ראיתי הלכה למעשה מפמה בעלי הוראות גדולים לאסור נב"נ אף בדיעבד בצלי ובבישול רק ע"י גנ"ט להתיר פמשמעות האחרונים וכעת נפשי איוותה ויעש אדוני לכבוד התורה להודיעני בדין פששפון מכלי של חלב ב"י על הפלי עם פשר על הפירה פשעומדת אצל האש דהוי בבישול פמבואר בסי' צ"ב ולא היה ששים בקדירה של פשר נגד השפיקה ובלא הפסד מרובה ולא לצורך גדול מה דינו של הקדירה עם הפשר מאוד פלטה נפשי לדעת חנות דעת כבודו בדין הריאה שנמצא בה נקבים ולא נמצא תולעים על הריאה פלל רק שהשוחט אמר שמפיר שהנקבים מהתולעים באו ויבדק תו בריאה ומצא נקודות אדומות וקרע אותן הנקודות ומצא בהן מורנא שרחושו ונפקו רק שמעצמן לא יצאו אף לחום האש רק פשחמף הנקודה והוציא המורנה חי' אם לתלות שהנקבים ג"כ באו מתולעים לאחר שחיטה או לאו ובאמת דעת מהר"ם לויבלין להתיר אף כפי דעת שאר פוסקים נראה לאסור לזאת נפשי בשאלתי נא ונא יגדיל התורה ויאדירה לברר גם לשפל כמוני הדין לאמיתו בכל הנ"ל כ"ד המצפה לתשובתו הרמה ודוש"ת ה"ק נפתלי בהמנוח מו"ה חיים זלה"ה.

תשובה הנה מ"ש להתמיר אף רק בזב תחתיו בודאי פן היא האמת דמ"ש הט"ז מחוץ לפשטיד אינו ר"ל מחוץ לפשטיד פשטח התנור רק ר"ל שנפלט מן הפשטיד לחוץ על התנור וזה פשוט וברור דאם לא בעינן זב תחת הפת משום דאמרינן שמוליה בליעתו פכולו א"כ אף תחתיו פיון שנבלע בתנור הרי מוליה בליעתו פכולו וכן מבואר להדי'

ג"כ בתורת חטאת פָּלַל ל"ו דין טית שם בְּמִנְחַת יַעֲקֹב ס"ק לְמַד וּמ"ש בְּשֵׁם הַגָּאוֹן מו"ה
עוֹזֵר מִכַּח נ"ט בַּר נ"ט פְּכָר אָמֹר עִם הַסֵּפֶר בְּכו"פ וּמִטַּעֵם זֶה רוֹצֵה לְהַקֵּל כְּשֵׁאִינוּ זָב
תַּחַת הַפֶּת מִמֶּשׁ עֵי"ש אָבֵל אֲנִי אֲנִי מוֹרָה וְבֵא פְּמוֹתוֹ בְּזֶה עֵינָן בַּפ"מ בַּט"ז ס"ק ז'
וּבש"כ ס"ק ב' וּבַחֲוֹת דַּעַת וּבְגִידוֹן דְּמַעַל' לֹא הִי' נ"ט בַּר נ"ט פָּלַל כַּמ"ש מַעַלְת' בְּעַצְמוֹ
וּמ"ש מַעַלְת' דַּה"ש כ' אוֹסֵר בְּשֵׁם מְהַרְש"ל בְּדִיעֵבֶד נ"ט בַּר נ"ט פְּצָלִי וּבִישׁוּל בַּמַּח"כ
טָעָה בְּזֶה דְּאִינוּ אוֹסֵר רַק בְּנִצְלוֹ וְהַטַּעַם מְבֹאָר בְּמְהַרְש"ל דְּבִנְצָלָה א"כ הָרִי הַפְּלִי קִבֵּל
מִן הַבֶּשֶׂר עַצְמוֹ וְאַח"כ הַפְּלִי מִפְּלִיט וְאִין פָּאן רַק ב' טָעֲמִים שֶׁל הַיֵּתֶר מִשָּׂא"כ בְּבִישׁוּל
שֶׁהַפְּלִי קִבֵּל טַעַם מְהַבְּשֵׁר ע"י הַמֵּיִם שֶׁמּוֹלִיד טַעַם הַבֶּשֶׂר לְהַפְּלִי הַיֵּתֶר שֶׁשְׁנֵי טָעֲמִים וְאַח"כ
כְּשֶׁהַפְּלִי מִפְּלִיט לְאִיזָה דְּבַר הַיֵּתֶר שֶׁלֹּא הִי' מוֹדָה מְהַרְש"ל דְּבִדְעֵבֶד
מִוֹתֵר וְזֶה פְּשוּט וּבְרוּר הוּא דְּבִישׁוּל חֶלֶב הַיֵּתֶר בְּנִצְלָה וְעֵינָן בְּפָרִי מְגִדִים ס' צ"ה בַּש"כ
ס"ק ד' מ"ש בְּמִינֵי הַרִיפּוֹת וְכֵן מְנַהֵגִי לְאַסֹּר בְּמָה דְּהַיֵּתֶר פְּעִין נִצְלָה וְלֹא לְהַתִּיר בְּזֶה רַק
בַּג' נ"ט הַיֵּתֶר אוֹ א' אִינוּ ב"י אָבֵל בְּמָה דְּהַיֵּתֶר רַק פְּעִין בִּישׁוּל אֲנִי מַתִּיר בְּדַעֲבֵד רַק בְּמִקּוֹם
דְּשִׁיבָה נִצְוֶה חִיבּוּר עֵינָן בַּט"ז בַּס' צ"ה ס"ק י"ג אֲנִי אוֹסֵר בְּמִקּוֹם שֶׁאִין הַפְּסֵד כ"כ
וּמַתִּיר בְּמִקּוֹם הַפְּסֵד וְעֵינָן בַּפ"מ שָׁם בַּש"כ ס"ק ה' וּבַט"ז ס"ק י"ג עֵי"ש וּמִזָּה יוֹבֵן
הַגִּידוֹן שֶׁפֶתֶב מַעַל דָּאָם הִי' הַפְּלִי הַחֹלְבֵת מְחַרֵּב מִמֶּשׁ וְדָאִי אֲסוּרָה הַקְּדוּרָה וְהַבֶּשֶׂר מִן
הַדִּין וְאִם לֹא הִי' מְחַלֵּב מִמֶּשׁ רַק מֵאִיזָה מֵאָכֵל שֶׁל חֶלֶב שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל בָּהּ עִם מֵיִם אֲזִי אִם לֹא
נִפְסַק הַקְּלִיחַת בְּהַעֲרִיבֵי שֶׁל הַשְּׂפִיכָה מִן הַקְּדוּרָה עַל הַקְּדוּרָה ג"כ יֵשׁ לְאַסֹּר בְּהַפְּסֵד קֶטַן
דְּנִצְוֶה הַיֵּתֶר חִיבּוּר וְהַיֵּתֶר פָּאֵלוֹ הִי' בְּהַקְּדוּרָה הַחֹלְבֵת וְלֹא הַיֵּתֶר נ"ט בַּר נ"ט וְלַעֲנֵי בְּדַבָּר
חָשׁוּב יֵשׁ לְהַתִּיר אָבֵל אִם נִפְסַק הַקְּלִיחַת קוֹדֵם שֶׁבָּא עַל הַקְּדוּרָה שֶׁל בֶּשֶׂר יֵשׁ לְהַתִּיר
בְּכָל עֵינָן אָבֵל אִם הִי' הַקְּדוּרָה חֹלְבֵת ב"י מְחַלֵּב מִמֶּשׁ אֲסוּר בְּכָל עֵינָן: וְעַד הַשְּׂלִישִׁי אֲנִי
בָּא בְּדִין הַרְּיָאָה זֹו וְדָאִי טְרִיפָה הִיא וְאִין לְסַמְּנָה עַל הַמַּהֲרָ"מ וּמִי' בְּגִידוֹן דְּמַעַל' גַּם
מְהַר"ם יָדָה וְלֹא הַתִּיר רַק כְּשֶׁנִּמְצָא בְּאוֹתוֹ הַנֶּקֶב עַצְמוֹ וְלֹא יִצָּאָה וְעוֹד תִּינְהָא חֲזִינָא
דְּנִרְיָאָה דְּהַשׁוֹחֵט הַפִּיר מְחַמֵּת שְׂרָאָה אֲדַמִּימוֹת בְּהַנֶּקֶבִים כְּמוֹ הַנֶּקֶדוֹת אֲדוּמוֹת וְנִהְפְּוּ
הוּא דְּבִנְקֵבִים אֲדוּמוֹת אִף אִם הַתּוֹלַע עָלֶיהֶן מְבַחוּץ טְרִיפָה כְּמִבְּוֹאָר בַּתְּבו"ש וּשְׂמ"ח
וּבַפ"מ בַּס' ל"ו פָּלַלוֹ שֶׁל דְּבַר הַמּוֹרָה וְבֵא בְּגִידוֹן מַעַל' לְהַתִּיר הוּא בְּוֹדָאִי מֵאָכִיל טְרִיפּוֹת
לִישְׂרָאֵל וְעַתִּיד לִיתֵן אֶת הַדִּין וְאִם נַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה יֵשׁ לְאַסֹּר הַפְּלִי וּז"ב: שְׂאֵלָה לֹו
נִשְׂאֵלְתִי לְשִׁיטַת רַש"י דְּאִין כְּגוֹשׁ אֵלָא בְּחֻמְצָה וְצִיר א"כ מֵאִי הֵאֵי דְּאֲמַרִּין בַּב"ת חִידוּשׁ
הִיא דְּאִי תְּרוּ לִי פּוֹלִי' יוֹמָא בְּחֻלְב' וְהַשְּׂבֵתִי הִנֵּה י"ל דְּרַש"י סוֹבֵר דְּשִׂאֲנִי בֶּשֶׂר דְּאִית בִּי
פִּילִי וְלִכְךָ בּוֹלַע אִף בְּצוּנָן וְכָל שְׂכָן בֶּשֶׂרִי זְמַן אֲרוּךְ וְלֹא מִטַּעַם כְּבוֹשׁ וְהַאֲמַת נִרְיָאָה
דְּרַש"י לְשִׁיטָתוֹ דְּסוֹבֵר בְּחֻלְיִן צ"ח ע"א דְּכָל אִסּוּרִין מְשַׁעְרִין בְּשִׁשִּׁים הִיכָא דְּבִדְקִינָן
וְלֹא יְהִיב טַעְמָא אָבֵל בְּיָהִיב טַעְמָא שְׂשִׁים אִינוּ מוֹעִיל וּבְלֹא יְהִיב טַעְמָא מ"מ בְּעֵינָן שְׂשִׁים
ע"ש.

וְהִנֵּה דַעַת לְנִבּוֹן נִקְלָ דְּזֵהוּ הַהִפְרָשׁ שְׁבִין חֲמִין לְצוּנָן הִיכָא דְּלֹא יְהִיב טַעְמָא דְּבַחֲמִין מ"מ
בְּעֵינָן שְׂשִׁים דְּשָׂמָא מ"מ יֵשׁ טַעַם אִף שְׂאִין מְרַגִּישִׁין וּבְצוּנָן לֹא בְּעֵינָן אָבֵל בְּיָהִיב טַעְמָא
וְדָאִי דְּאִין חִילּוּק וּז"ב א"כ בַּב"ת חִידוּשׁ הִיא דְּאִף בִּיְהִיב טַעְמָא בְּצוּנָן מ"ע פִּינָן דְּבְּצוּנָן
לֹא הַיֵּתֶר דְּרַךְ בִּישׁוּל שְׂרִי וְהֵא דְּנִקְטַת תְּרוּ פּוֹלִי יוֹמָא דְּזֵה הַיֵּתֶר קִצַּת אוֹרְחָי דְּמִקְלָתָא לְמִיָּהֵב
בְּיָה טַעְמָא וְעַפ"ז יְדוּקְדָק לְשׁוֹן רַש"י בְּפִסְחִים מ"ד ע"ב ד"ה תְּרוּ לִיָּה ע"ש שֶׁפֶתֶב וְאִפִּילוֹ
יְהִיב בְּיָה טַעְמָא וּז"ב וְאַמַּת בַּס"ד: שְׂאֵלָה לֹו נִשְׂאֵלְתִי בְּאֲחָד שְׂהִיָּה רוֹצֵה לְבַנּוֹת בֵּיתוֹ

והיה מעכב עליו במקומו אילן מאכל אי שרי מן הדין לקוץ אותו דהבננו במקומו חשוב ויקר יותר מהאילן או לא.

תשובה הגה לכאורה הדין פשוט להתיר פהא דאמר רבינא בב"ק דף צ"א ע"ב ואם הנה מעולה בדים מותר וכ"פ הרמב"ם בפ"י מה' מלכים הלכה ח' וכן אם מזיק לאילנות אחרים ונעדינו יש לבע"ד לחלוק דשם פהא דרבינא האילן גופא מעולה בדים אחר הקציצה א"כ לא הני השחתה משא"כ בנד"ד דהאילן נשחת רק דיקר אצלו המקום לבנות ומהא דמזיק לאילנות אחרים שהאילן גופא נשחת רק דיקר יותר השחתתו משום אילנות אחרים ג"כ יש לדחות דשם שם מזיק עליו על האילן לכה מותר לקנצו ועי"ל דאינו בכלל אילן מאכל דהא בהעדרו תרבה המאכל וא"כ הוא רק ממעט האוכל ודו"ק מ"מ פראה לי דמותר דהא משמע מהרמב"ם ומהסמ"ג לאונן רכ"ט דקציצת אילן מאכל והשחתת שאר דברים דאית ביה משום בל תשחית דין א' להם רק שזה אדאורייתא וזה מדרבנן ומבואר שם בסמ"ג דמותר פדי להטיל אימה וביאר שם בסמ"ג הטעם ששכר אימה הוא יקר יותר מהשחתתו ע"ש ונהרי הכא הדבר נשחת לגמרי והבן וכ"ש מחזימום הגוף דמותר דנדאי ג"כ מטעם הנ"ל דנדאי לא איירי מספנה דא"כ מאי למימרא פשיטא הוא דאין לה דבר שעומד בפני פ"נ וז"ב ואין להביא ראיה ממה שפירש רבינו שמואל פי האדם עץ השדה ונהביאו הסמ"ג שם די"ל דהתם הוי כמו ספק פ"נ רק דקמ"ל שלא נימא הרי אסרו הפתוב בפירוש במלחמה ושם מסתמא הוי ספק פ"נ ואעפ"כ אסרו הפתוב לכה קמ"ל קרא דבהכי מותר והאיסור לא איירי בכה"ג וז"ב ודו"ק מ"מ פראה לי ברור כמ"ש מפח הראיות שפתבתי בראשונה.

שאלה לח (מפן בנו שר המסבר) לבאר פל חמירא בענין נו"ט לפגם דשרי ובענין אין מבטלין איסור לכתחילה. גרסינו בסוף מס' ע"ז געולי נכרים דאסר רחמנא היכי משפחת לה ומשני לא אסרה תורה אלא קדירה ב"י מפאן ואילך לישתרי גזיר' אטו ב"י והיינו לכתחילה אכל בדיעבד המאכל מותר כמ"ש תוס' והרא"ש ונהכי קי"ל ביו"ד סי' ק"ג ובטעמא דהך מילתא נחלקו אבות העולם בעמדם על המחקר על הא דא נו ב"י שרי הא אפתי הו"ל ראוי לגר ונדעת הרשב"א בתו"ה בית ה' פינן שיש רוב היתר ממשו בטל מדאורי' ברובא ואי משום טעמו הרי הוא פגום ואינו טעם גמור ולא דמי לגעו"נ דאיירי בב"י ונהביאו בקצרה הר"ן פ' אין מעמידין ופר"מ סי' ק"ג ואמנם דעת הרא"ה מטעם דהבלוע בעצמו בקדירה נפגם וא"ר לגר ומה שאינו ניפר היינו מפח תערוכותו והוכחתו דאי תימא דהבלוע בעצמו אינו פגם א"כ ראוי שלא לבשל בו לבטלן מפח תערוכותו דבר תורה את"ל אין מבטלין איסור לכתחילה מדאורי' וכן בדין שלא יהא מותר ד"ת לבטל חתי' נבילה בב' חתיכות נאנן קיי"ל אינו ב"י מותר דבר תורה ע"כ לשונו והרשב"א במשמרת הבית השיב ע"ז בזה"ל חדא דמנ"ל דמדאורי' לא מבטלין ועוד אפי' מי שסובר מדאורי' א"מ היינו לבטל איסור בעיני' פעין זרוע בשלה שמבשל עם האיל ביח' אכל בלוע בקדירה אי אפשר ולפיכה מותר פינן שפוגם תערוכותו ואי אתה אוכלו לעולם אלא בפגמו ובתערוכות ועוד איכא הפסד כלי' כו' ואפי"ה אסרוהו חכמי' מדרבנן כו' עכ"ל: ואיכא למידק בדבריהם ז"ל מה זה דקשני' להו דוקא למ"ד מדאורי' אין מבטלין הא אפי' תימא דאינו אלא מדרבנן נהי דממה דהתורה התירה אינו ב"י לא קשה אפתי מה פריד מפאן ואילך לישתרי ול"ל לחדושי גזירה כו' הא בלא"ה אסור מיהו מדרבנן מה"ט דאין

מבטלין איסור מדרבנן ועי' בדרוכי משה בטו"יוד סי' צ"ג ותראה שפן הקשה על הג"ה ש"ד דאי מטעם ביטול מה פריה לישתרי כו' עיי"ש וא"ל דאי מדרבנן ודאי י"ל משום הפסד כליי שרי אבל מדאורי' ס"ל להרא"ה דליכא למימר דהתורה חשה לזה דאפתי קשה למאי דמטיק גזירה אטו ב"י ולא חשו להפסד כליי א"כ ל"ל להך גזיר' תיפוק לי' מטעם דאין מבטלין גופי' מדרבנן הוי מצי למימר דאסרו אפי' במקום הפסד פלום דמ"ש זה וזה ותו יש להבין לענני מה הוסיף הרא"ה לומר וכן בדין שלא יהא מותר ד"ת לבטל וכו' ואי בא להכריע שפן הדין הי' לו להכריע במקומו שמפלפל הרשב"א הא דאין מבטלין או מדאורי' או מדרבנן גם פנונת הרשב"א מה שמחלק בין זרוע בשילה לקדירה שאינו ב"י משולל הבנה וצריה ביאור.

נראיתי להכנה"ג בטויו"ד בב"י סי' צ"ט אות כ"ב שכ' נו"ל פתב הרשב"א אפי' להראב"ד [דאין מבטלין מדאורי'] היינו איסור בעין אבל פלוע בקדירה אי אפשר ומבטלין מדאורי' ומדרבנן אסור ע"כ והוא משולל הבנה דהא הראב"ד איהו סובר טע"כ דאורי' ונליף מגיעו"נ דאינו אלא פלוע בקדירה ודרי הוא פממשו וצ"ל בכוננתו דטע"כ שאני דטעמו ניפר ולא בטל אבל במקום דבטל כגון בפגום דהו"ל פאינו ניפר אז לענין לבטל לכתחין קיל לי' פלוע בקדירה דאין בליעתו נראה לעין וגוף התרסיס לא נעשה נבילה משו"ה שרי מדאורי' דלא הו"ל כמבטל איסור וכעין זה מצאתי בפלתי סי' צ"ט ואפתי קשה דהי' סגי להרשב"א לומר אבל פלוע בקדירה א"א פינון שהוא פגום ולענין מה הוסיף הרשב"א לומר ואי אתה אוכלו לעולם אלא בפגמו ובתערובת וזה שפתי יתר לפי הבנתו גם הפר"מ נראה דלא ניחא לי' בהך סברא שהוא הביא דברי הכנה"ג וכו' עליו בזה"ל אמת שכב"ה עמד איהו מותר אינו ב"י מהתורה הא אין מבטלין כו' ותי' המשמ"ה דבלוע פינון שאינו מכונן לבטל אלא לבטל מן התורה מותר נרבנן גזרו עכ"ל הנה הוסיף לומר דמטעם אינו מתפנין הוא דשרי מדאורי' אבל אין זה במשמעות לשון הרשב"א פלל וגם הך סברא דאינו מתפנין לא נזכר בתו"ה להרשב"א פלל לענין ביטול ואדרבא לכאו' ממה שהקשו תוס' והובא ברשב"א במשמ"ה אהא דפריה ונעבד שלא במינן הא אין מבטלין משמע אע"ג דאינו מתפנין לבטל רק לבטל אפי"ה אסור לבטל מיהו לזה הי' אפשר לומר דהכא שאני פינון שהוא פגום י"ל אע"ג דנימא פאינו מתפנין אסור לבטל הכא פינון שהוא לפגם וכ"ע ידעו שאין פנונתו לבטל משו"ה שרי וסברא זו פתב בספר ישועות יעקב או"ח סי' תמ"ז לתרץ דעת רבינו יוסף בתוס' עיי"ש.

ואני מוסיף תבלין ואמלא את דבריו דאינו מתפנין לבד לא מהני דהא הואל פסיק רישא אף זהו היכ' דהוא טעם לשבח דהו"ל פ"ר דניחא לי' אבל היכ' דהוא לפגם דהו"ל פסיק רישא דלא ניחא לי' משו"ה שרי וכדע' הערוף וזה דעת רבינו יוסף בתוס' פסחים דמשהו לפגם סרי נבטל וכמ"ש בזה"ל והר"י חולק עליו דאזיל לטעמי' דפליג על הערוף וסובר דאפי' פסיק רישא דלא ניחא לי' אסור כמבאר בתוס' פ"ק דכתובות דף נא"ו משו"ה הוצרך לומר דרב סובר נו"ט לפגם שרי ונהפ.

אבל כ"ז רחוק ממרפז האמת הן בכוננת הרשב"א והן בהפר"מ שדרי הפר"מ כ' סברא זו בשאר דוכתא אפי' אינו לפגם הובא לקמן ותו גם לפי"ז קשה למאי הוסיף הרשב"א ואי אתה אוכלו לעולם אלא בפגמו כו' אמנם אשר אנכי אחזה בס"ד הן בכוננת הרשב"א

והן בהכנה"ג ופר"מ היא כמו שיבואר דלדעת הרשב"א והרא"ה לטעמייהו אזלי דהנה דעת הראב"ד והרשב"א בתו"ה בית ד' שער ד' דבנבלע איסור משהו בקדירה אם דרכו להשתמש בו דבר מועט ואפשר לבוא לנו"ט אסור לבשל שמא יבוא לידי נו"ט אבל אם דרכו להשתמש בשפע וא"א לבוא לנו"ט מותר לבטל ולבשל בו לכתחילה וראייתו מקנקנים של נכרי ישראל נותן בהם מים ושותה וכ"ה בר"ן פ' א"מ בשם הראב"ד והעתיקו ביו"ד סי' נ"ט וקכ"ב והרא"ה חולק ע"ז דהתם בקנקנים שאני דצונן אינו מכליע ומפליט אלא מפני קליטת טעם היין הוא דאסור והמים מפגיגין קליטה זו ועוד משום שאין איסור ביטול לכתחילה אלא במקום שמתקנים האיסור אבל יין במים נתבטל האיסור לגמרי ודמי כמפסידו עיי"ש ומזה מבואר במקום דליתא להאי טעמא דהיינו במקום דבטל ברוב אפי' אי אפשר לעולם לבוא לידי נו"ט ממש אסור להרא"ה מזה כראיה בעליל דדעת הרא"ה היא דאין מבטלין איסור לאו משום חשש שמא יבא לידי נו"ט הוא אלא מצד עצמותו דבדיעבד הוא דשרי אבל לא לכתחילה אבל דעת הראב"ד והרשב"א דמה שאסור לכתחילה היא רק מפת שיש לחוש שמא יבא לידי נו"ט דאסור בדיעבד עיי"ש היטב ולכאורה צריף להבין דבשלמא למ"ד אין מבטלין מדרבנן ניחא דהוא מפת חשש וגזירה שמא יבא לבשל במקום שנו"ט אבל להראב"ד דמדאורי' הוא אף יתכן לומר דהוא משום חשש שמא יבא לבטל בנו"ט.

ועכצ"ל דהראב"ד סובר דמה דהתורה גופי' אסרה לבטל אינו מפת עצמותו אלא משום חשש וגדר שלא יבא לידי נו"ט ואל תתמה ע"ז פי כה"ג איסור יחוד א"א אסור מדאורייתא משום גדר שגורם לגלות ערוה כמבואר בא"ע סי' כ"ב ונחצי שיעור אסור מדאורי' מטעם חזי לאצטרופי שלא יבא לאכלו פזית בכדי א"פ ובמקום דלא חזי לאצטרופי שרי חצי שיעור וכמבואר בפוס' לענין פל יראה ובצל"ח ר"פ אלו עוברין דבעי קרא מיוחד לחמץ באוכל סוף יום זיין ש"פ עיי"ש.

וכה"ג פתב הר"ן ריש פסחים דמשו"ה החמירה תורה לעבור בקמץ בב"י משום דלא בדילי מני' ואתי למיכל ולדבריו ה"ט דסל אחרי' ושל גבוה אינו עובר דבדיל מני' וכ"כ במקום שאפשר לבוא לנו"ט אסור לבטל מדאורי' ובמקום שא"א שרי [ומ"ש הראב"ד הביאו הר"ן הנ"ל גזירה שמא כו' היינו משום דהתם איירי בהד"ל בנפל דם או חלב י"ל דהיינו עירווי תתאה גבר באופן דאין בו איסור דאורי' אלא מדרבנן הוא דאסור גוף הבליעה משו"ה פתב עלה לשון גזירה לומר דגם ע"ז גזרו שמא יבא לנו"ט וכמו דהתורה אסרה מחשש זה באיסור תורה] ועפ"ז מבואר פנונת הרשב"א הנ"ל דע"כ לא אמרינן אין מבטלין אלא בזרוע בשלה כו' ר"ל דיש חשש שמא יבא לידי נותן טעמו [אע"ג דהתם איירי במינו אפי"ה משכחת לה שיהי' מקצת האיל והזרוע חוץ לרובת באופן שלא יאה אפי' רוב נגד הזרוע כגון שיש שמנונית הרבה על הזרוע וכמ"ש תוס' בסוגי' דזרוע בשלה והרשב"א שם וכמו שיבואר להלן] ואסור בדיעבד משו"ה אסור נמי לבטל לכתחילה אבל בקדירה שאינו ב"י אי אפשר לבוא לידי נו"ט ואי אתה אוכלו לעולם אלא בפגמו ובתערובות כלומר מאחר שהיא עתה אינו ב"י שוב לא יתן לעולם טעם לשבח אלא לפגם ובטל ברובו א"כ הו"ל כמו קדירה שנבלע בו משהו ואין דרכו להשתמש בו רק בשפע שרי לבטל מה"ט דאמרן והרא"ה לטעמי' דסובר אפי' במקום דליכא למיחש לבוא לידי נו"ט נמי אסור לבטל מעצמותו משו"ה מקשה דאי משום

בִּיטוּל אֲסוּר לְכַתְחִיל' לְמ"ד מְדֹאֲרֵי' וְאִמְאֵי שְׁרֵי עֵ אֵינּוּ ב"י מְדֹאֲרֵי' וְע"ש וּכ"א עַל מְקוּמוֹ יבֵא בְשָׁלוֹם: וְהִשְׁתָּא אֲתֵי שְׁפִיר נְמִי דַעַת הֶרָא"ה בְּהַקְשׁוֹתוֹ דְּוָקֵא לְמ"ד מְדֹאֲרֵי' דְּאֵלוֹ לְמ"ד אֵין מְבִטְלִין מְדַרְבְּנָן אֲסִיק אֲדַעַתָּא דִּי"ל כֹּס' הֶרְשֵׁב"א דְּהוּא מְטַעַם גְּזִירָה שְׁמָא יבֵא לִידֵי נו"ט וְהִכָּא לִיכָּא לְמִיחֵשׁ לְזָה דְּלַעוּלָם לֹא יבֵא לִידֵי נו"ט [וְאֲפִי' אִם יבֵּשֶׁל בּוֹ דְּבַר חֲרִיף אֵינּוּ אֲסוּר אֲלָא מְדַרְבְּנָן וְגִזִּי' לְגִזִּירָה לֹא גְזִירִינוּ וְהֶרָא' מְדֵלָא מְשַׁנֵּי גִזִּי' שְׁמָא יבֵּשֶׁל בּוֹ דְּבַר חֲרִיף וְעוֹד לְכַמָּה פּוֹס' לֹא אֲסוּר דְּבַר חֲרִיף בְּאֵינּוּ ב"י רַק קוֹרֵט שְׁל חִלְתִּית] אֲבָל לְמ"ד מְדֹאֲרֵי' אֵין מְבִטְלִין ע"כ מְעַצְמוֹתוֹ אֲסֵרָה הַתּוֹרָה לְבַטֵּל וְאֲפִי' בְּמִקּוֹם דְּלִיכָּא לְבֵא לִידֵי נו"ט נְמִי דְּאֲמִידֵי דְּאֲוִרֵי' לֹא מְסַתְּבַר לִי לְהֶרָא"ה ז"ל לֹמַר דְּהוּא מְשׁוּם גְּדַר וְסִיג וּז"ש וְכֵן בְּדִין שְׁלֹא לְבַטֵּל ד"ת חֲתִיכַת נְבִילָה כּו' ר"ל שְׁהִבִּיא רֵאִי דְּלְמ"ד דְּאֲוִרֵי' דְּהוּא מְפַח הַדִּין וְלֹא מְפַח גְּדַר וְסִיג דְּסִיג לֹא שְׁיִיג רַק בְּמְבַטֵּל בַּס"מ מְדַרְבְּנָן דִּישׁ חֲשֵׁשׁ שְׁמָא יבֵא לְבַטֵּל בְּפָחוֹת מְסַמָּה וְיִסְבּוֹר שְׁבַטֵּל וְכַאֲמַת בְּפָחוֹת מְסַמָּה אֵין אֵינּוּ בְּטֵל לְמ"ד טע"כ דְּאֲוִרֵי' אֲבָל בְּמְבַטֵּל בְּמִין בְּמִינוֹ בְּרוּב מָה אֵיכָּא לְמִיחֵשׁ שְׁמָא יבֵטֵל בְּפָחוֹת מְרוּב הָא אֵין פֶּאן בִּיטוּל וְאֲתָה רוּאָה שְׁאֵינּוּ רוּצָה לְאַכּוֹל הָאֵיסוּר בְּעֵין כ"א ע"י בִּיטוּל אַע"כ בְּדִין הוּא שְׁלֹא לְבַטֵּל אֵיסוּר לְכַתְחִיל מְדֹאֲרֵי' אֲפִי' בְּמִקּוֹם דְּלִיכָּא חֲשֵׁשׁ נו"ט וְא"כ אֲפִי' בְּקִדְרָה אֵינּוּ ב"י נְמִי אֲסוּר לְבַטֵּל וְע"ז הִשִּׁיב הֶרְשֵׁב"א שְׁמָא מְדַרְבְּנָן וְפְשִׁיטָא דִּי"ל מְשׁוּם גְּדַר וְסִיג וְאֲפִי' אֵי מְדֹאֲרֵי' נְמִי הוּא מְטַעַם גְּדַר וְחֲשֵׁשׁ שְׁמָא יבֵּא לִידֵי נו"ט וְהִכָּא בְּאֵינּוּ ב"י דְּאֵי אֲתָה אוֹכְלוֹ אֲלָא בְּפִגְמוֹ וְתַעֲרוּבוֹת שְׁרֵי דְּלִיכָּא לְבֵא לְנו"ט וְעַל הַקּוּשְׁי' מָהָא דְּאֵין מְבִטְלִי חֲתִי נְבִיל' אֲפִי' בְּמִינוֹ לֹא חֵשׁ לְהִשִּׁיב כֹּלֵל דְּבְמִינוֹ בְּיַבֵּשׁ בְּחַד בְּתַרֵי דְּהָאֵיסוּר בְּעֵין אֲלָא שְׁאֵינּוּ נִיכָר וְדֵאֵי דְּאֲסוּר מְדֹאֲרֵי' לְבַטֵּל לְכַתְחִיל אֲפִי' בְּלֹא חֲשֵׁשׁ מְשֵׁא"כ בְּלַח בְּלַח דְּהָאֵיסוּר נְבִילָה וְנִתְעַרְבּ וְכַטֵּל וְכַאֲלוֹ אֵיכּוֹ בְּעוֹלָם בְּכַה"ג י"ל דְּמִתְרַם לְבַטֵּל לְכַתְחִיל בְּמִקּוֹם דְּלִיכָּא חֲשֵׁשׁ נו"ט דְּכַאֲלוֹ מְאָבְדוּ דְּמִי וּמְפָסִידוּ וְכַעֲיִן סְבַרַת הֶרָא"ה עַצְמוֹ אֵהָא דְּקִנְקֻנִים וְלֹא אֲסוּר מְדֹאֲרֵי' רַק מְטַעַם חֲשֵׁשׁ שְׁמָא יבֵא לְנו"ט וְא"ש וְסְבַרָא זֹו לְחַלְקֵי בֵין יַבֵּשׁ בְּיַבֵּשׁ וּבֵין לַח בְּלַח מְבִנְאָר הֵיטֵב בְּנוּב"י תְּנִינָא סִי"מ בִּי"ד וּבְחַתְמֵם סוּפֵר יו"ד סִי"ט עֵי"ש.

וּבְזָה מְתוּרָץ קוּשְׁי' ר' עֲקִיבָא אֵיגַר בְּתוֹשׁוֹ סִי"ז עַל הַשְּׁ"ף בְּכָלִי שְׁנַתְעַרְבּ דִּישׁ לְהַשְׁהוֹת הַכְּלִי עַד אַחַר מַעַל"ע דְּשְׁרֵי מִהַתּוֹ הָא גַּם נוֹטֵל"פ מְטַעַם רֹב וּבִיטוּל וּכ"כ קֶשֶׁה עַל הֶרְשֵׁב"א לְמָה נִקְטַט טַעַם דְּלֹא הָיִי יל"מ מְשׁוּם שְׁצָרִיף הוּצָאוֹת לְהַגְעִילוֹ הָא יַחְזוֹר וְיִבְלַע מִי הַגְעֵלָה וּמַה"ט צָרִיף סְמ"ף וְא"כ הִדַּר מְטַעַם בִּיטוּל אֲתִינֵן עֲלָהּ וְא"ל דְּיִמְתִּין מַעַל"ע וְיִגְעִיל הָא לְהֶרְשֵׁב"א גַּם בְּפִגְמֵי הַהִיתָר מְשׁוּם בִּיטוּל וְצ"ע וְלִמ"ש נִיחָא דְּהַבְלוּעַ שְׁהוּא לַח בְּלַח לֹא מְטַעַם בִּיטוּל אֲתִינֵן אֲלָא מְטַעַם דַּה"ל כְּנִאֲבַד הָאֵיסוּר בְּיַשׁ סְמָה אֲבָל בְּכָלִי יַבֵּשׁ בְּיַבֵּשׁ מְטַעַם בִּיטוּל בְּרוּב הוּא וְלִהְיֵי הו"ל יֵשׁ לוֹ מְתִירִין בְּלֹא בִיטוּל לְוִלֵי שְׁצָרִיף הוּצָאוֹת לְהַגְעִילוֹ וּכ"כ לְהַשְׁ"ף מְהַנִּי מַעַל"ע מַה"ט וְזָה בְּרוּר וְלִמְאֵי דְּפְרִישִׁית דְּבָרֵי רִשְׁבָ"א הַנ"ל נִיחָא נְמִי הָא דְּיִלִּיף הֶרְשֵׁב"א דְּקִדְרָה שְׁנִבְלַע בּוֹ מְשָׁהוּ אִם דְּרַכּוֹ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בְּשִׁפְעַ מוֹתֵר לְבִשְׁל בּוֹ דַּה"א לְבֵא לְנו"ט מָהָא דְּקִנְקֻנִי דִּישְׁרָאֵל נוֹתֵן בּוֹ מִי וְשׁוֹתָה וְהַקְשָׁה הַט"ז מנ"ל דִּיקְלָמָא הֵתֵם שְׁאֵנִי דֵּינֵן פּוֹגֵם בְּכָל הַמְשָׁקִי וְעֵי"ש מַה שְׁתִּירָץ וְלִמ"ש נִיחָא בְּרוּחוֹת דְּהֶרְשֵׁב"א לְטַעַמִי דַּה"ע גְּדוּגָם אֲכַתִּי רָאוּי לְגַר שְׁהָרֵי נוֹתֵן בּוֹ מִים וְשׁוֹתָה וְהָא דְּשְׁרֵי מְשׁוּם דְּטַעַם פְּגוּם בְּטֵל בְּרוּב וְאֵע"ג דְּאֵין מְבִטְלִין לְכַתְחִילָה עַכ"ז שְׁרֵי מְשׁוּם

דא"א אוכלו לעולם אלא בפגם ותערובות וא"א לבא לנו"ט א"כ מה"ט גופי' שרי נמי בקדירה שנבלע בו משהו א"א לבא לנו"ט ונדא ונדא אחת הוא וזה ברוך.

והשתא דאחינא להכי נראה דגם הכנה"ג והפר"מ הבינו פה בדברי רשפ"א הנ"ל דלקף אינו ב"י מותר משום שא"א לבא לנו"ט אלא דאינהו לא ניחא להו לומר דמה שמחלק הרשפ"א בין דרכו להשתמש בשפע חשש נו"ט או לא זה לדינא דאורי' דבדאורייתא לא ניחא למימר דאין מבטלין משום גדר שלא יבא לנו"ט משו"ה סובר הכנה"ג בדעת הרשפ"א דמדאורי' דוקא בעין אסור לבטל אבל בלוע בקדירה שאינו נראה איסורו שרי לבטל והפר"מ אחי עלה מטעם אינו מתפנין משו"ה מדאורי' שרי והא דאסור במקום שיש חשש נו"ט זה רק מדרבנן וכן מפורש בדברי הפר"מ להדי' סוף סי' צ"ט שכ' אדין דקדירה שנבלע בו משהו ונדבר זה לא מיבעי' למ"ד דרבנן אלא אפילו למ"ד דאורי' אין מבטלין אפ"ש בכלי דאין מכוון היא מדרבנן שפ"א יתן טעם פעם אחר ובדרכו להשתמש בשפע שרי עכ"ל משו"ה כ' הרשפ"א תחי' לחלק בין בעין לבלוע בכלי דשרי מדאורי' הן מטעם כנה"ג או מטעם הפר"מ דאין מתפנין אלא דאפתי הי' קשה מאי פריה לישתרי הא אפי"ה מדרבנן אסור לבטל לכתחיל' שפ"א יבא לידי נו"ט ולכן לתרץ זה הוצרך הרשפ"א להוסיף ולומר ואי אתה אוכלו לעולם אלא בפגמו ובתערובות פלומר וא"א לבא לנו"ט משו"ה שרי אפי' מדרבנן ופריה שפיר ועפ"י האמור ניחא הא דמשגי' גזי' אטו ב"י וכ' תוס' אבל המאכל שרי ויש לתת טעם מה ראוי להתיר המאכל ולאסור הקדירה ולמאי דפרישת פוננת הרשפ"א ניחא דהיינו דקא' גזי' אטו ב"י פלומר שייספור על הקדירה ב"י שהוא אינו ב"י דאדם טועה באיזה שעות דמה"ט גזרו בחמץ אוכלי' כל ארבע ותולין כל חמש וכן פירש הב"ח בסי' קכ"ב וא"כ אפ"ש לבא לידי נו"ט באותו קדירה עצמו וממילא הוא בכלל אין מבטלין איסור לכתחיל' מגזיר' חכמים אע"ג דמהתורה אוכלין בחמץ עד שש ולא חיישינן שישטעה בשעות חכמים גזרו וחקשו דאדם טועה בשעות וא"כ איפא חשש נו"ט ואין מבטלין לכתחיל' ולכן הקדירה אסורה לבשל בו לכתחיל' אבל אם בישל בו בדיעבד דינו כמבטל איסור דבמזיד אסור ובשוגג שרי וכן הדין במבשל בקדירה שאיננו ב"י אי במזיד אסור לדיד' כמבואר בפר"מ סי' צ"ט ובשוגג שרי וקושית תוס' לק"מ וז"ב ונכון בעזה"י נמצינו למידן מכ"ז דמ"ש הרשפ"א בקדירה שנבלע בו משהו לחלק בין אם אפ"ש לבא לנו"ט או לא וכן מ"ש אהא דאינו ב"י יש לנו בזה ג' פירושי' א' פי' הכנה"ג דמדאורי' שרי מטעם בלוע בקדירה ולא נראה האיסור ב' פי' הפר"מ דמדאורי' שרי מטעם אינו מתפנין לבטל אלא לבשל אבל לולי זאת הי' אסור מהתו' להרשפ"א אפי' א"א לבא לנו"ט רק מפח הנהו טעמי הוא דשרי מדאורי' ואינו אסור רק מדרבנן במקום שיש חשש נו"ט שפ"א יבא לבשל בנו"ט ג' פירושא דידי דמדאורי' גופי' הוא דמחלקינן בהכי דלא אסרה התורה גופי' רק במקום שיש חשש נו"ט כדאשפחן ביחוד א"א ובחצי שיעור ובחמץ להר"ן ו"ל וכמש"ל.

ונ"ל דהעיקר בדברי דס' הכנה"ג הוא דחוק דמה לי שאין האיסור נראה בין דכ"ע ידעו שיש בזה איסור כבלע והוא מבטלו ביד' ומשו"ה לא ניחא לי' להפר"מ בהכי והוסיף טעם לומר שאינו מתפנין לבטל האיסור אלא לבשל בהקדירה אמנם הניחא באינו ב"י דהיא לפגם ולא ניחא לי' כמש"ל אבל הלא הפר"מ פתב סברא זו להדי' אדין דקדירה שנבלע בו משהו טעם משנבא א"כ מה מועיל דאינו מתפנין הא הו"ל פסיק רישא דניחא

לי דקי"ל דאסור מדאורי' לרוב פוסקי' וכו' ראיתי שכ' להדיא בספר ישועת יעקב ביו"ד סי' קכ"ב דהא אינו מתפונן לבטל אלא לבשל שרי היינו למ"ד אין מבטלין איסור אינו רק דרבנן [ונאמרי' כדע' הנה"ד דבמידי דרבנן פ"ר שרי עי' מג"א סי' שי"ד] אבל למ"ד אין מבטלין מדאורי' אפי' אינו מתפונן לבטל רק לבשל אסור מטעם פסיק רישא עיי"ש ונהרי הרשב"א והר"ן הביאו דין דקדירה שנגבלע בו משהו בשם הראב"ד דס"ל אין מבטלין מדאורי' אלא ודאי מדאורי' גופי' האי דמחלקינו בהכי דלא אסרה תורה רק משום חשש שיבא לידי נו"ט וכדפי'.

ונ"ל ראי' לזה דאפי' אינו מתפונן לבטל נמי אסור מהא דכ' הרשב"א במשמ"ה דף פ"ב לפרש דעתו דבישול במקצת כלי' מהני הגעלה במקצת בתרומה דוקא ונ"ל דתרומה שאני דבלע התיירא אע"ג דמעיקרא אסורה לזרי' והו"ל לזרי' פדבר האסור שאני תרומה דאפי' הוא בעינא הקילו לבטלה לכתחין' במה שאין דרוך בעליהו להקפיד בחולין פדבר שאין בו טעם וכמו שא' במגורה שפינה ממכה תרומה נותן בה חולין וא"צ להיות יושב ומלקט עיי"ש: ולכאורה קשי' תרתי חדא מנ"ל דמשו"ה התירו לבטל לכתחילה משום דהו"ל התיירא בלע אע"ג דאסור לזרי' דילמא הו"ל אסורא בלע והא דשרי לבטל היינו משום דאין מתפונן לבטל להנות ממנו וכן כ' הפר"מ סי' צ"ט להדיא האי טעמא ותו דאי תרומה הו"ל התיירא בלע משו"ה שרי לבטל א"כ אמאי קא' בזרוע בשלה חידוש הוא מה דהותר לבטל הא גם זה הו"ל התיירא בלע שמוותר לפהגים ועי' בנה"כ ובפילתי סי' צ"ג בענין חטאת שמבשל בו שלמים שפלו בזה דהו"ל התיירא בלע וא"כ הזרוע לגבי האיל נמי הו"ל התיירא בלע מה"ט שמוותר לפהגים אע"ג דאסור לזרי' דמ"ש זה מזה ועי' פלתי סי' צ"ט וא"כ בדין הוא שיהא מותר לבטל אע"כ דהאי התיירא בלע לבד לא מהני לבטל לכתחילה דסו"ס הו"ל מבטל איסור לגבי זרים אלא דהתם בתרומה שאני דאין פנונתו לבטל להנות ממנו אלא שלא תאמר דהו"ל פסיק רישא שרי נותן בו חולין שמוותר לזרי' עז"א דהו"ל עתה התיירא בלע פינון שמוותר לפהגים וכלומר דאינו ודאי שיאכלנו זרים דיכול להיות שפהגים יאכלנו וא"כ אפילו אם אכלו זרים אח"כ לית לן בה פינון דאינו מתפונן ואינו פסיק רישא משא"כ כשמבשל הזרוע עם האיל דודאי יאכלו הבעלים ישראל את גוף האיל דכמו שמצנ' על הפהגים לאכול הזרוע כ"כ מצנה על הבעלים לאכול האיל וא"כ אע"ג דאינו מתפונן לבטל אפי"ה אסור דהו"ל פסיק רישא דודא יאכלו הישראל פליטת הזרוע שעם האיל ואפי"ה הותר לבטל ובשאר אסורי' כה"ג אסור מזה מוכח דדעת הרשב"א באינו מתפונן לבטל ודאי שרי אי לא הני פסיק רישא אבל במקום דהני פסיק רישא אסור דהו"ל כמזיד א"כ הא דמחלק הרשב"א בין אפשר לבא לנו"ט או לא היינו רק מטעמא דידן דהתורה לא אסרה לבטל רק משום חשש שמא יבא לידי נו"ט וכדאמרן: והנה נ"ל להביא ראיה לדעת הרשב"א דבקדירה שא"א לבוא לנו"ט שרי לבטל והוא ע"פ המבואר ברש"י סוגי' הג"ל דמ"ד טעם פסיק לאו דאורי' ה"ט דמדאורי' ברוכא בטל מאחרי רבי' כו' ולא פתב דטעם גופי' בעינא אינו רק דרבנן דהטמאי' לאסור צירן ורוטבן וכמבואר שם בריטב"א ובחוו"ד סי' צ"ח וק"ה ומאן דס"ל טעכ"ע דאורי' סובר טעמא לא בטיל עיי"ש: ומעתה קשה בשלמא ממשרת דכתי' משרת ענבים לא ישתה מוכח דטעם לא בטיל ואסור אפי' דיעבד אבל למאן דילף טע"כ מגעולי נכרי' דכתי' תעבירו באש מנ"ל למילף דטעם לא בטיל דילמא לעולם טעמא בטל ושרי

בדיעבד וְהָא דְצוּתָה תוֹרָה לְהַגְעִיל הֵינּוּ מִפְּנֵי דְאָסוּר לְבַשֵּׁל בְּלֹא הַנְּעֵלָה דְאִין מְבַטְלִין אִיסוּר לְכַתְּחִילָה מְדֹאֲרֵי וְאִפְּלוּ לְמֵאן דְאָמַר דְרַבְּנָן נְמִי קָשָׁה דְמִיּוּדֵי טַעֲמִיּוּהוּ דְאִינוּ רַק מְדַרְבְּנָן מִשּׁוּם דְלֹא מְצִינוּ מְפֻרָשׁ בְּתוֹרָה שְׂיָהָא אָסוּר לְבַטֵּל אִיסוּר.

אם כן מהא דכתביב תעבירו באש מנ"ל למילף אסורא בדיעבד דטעמא לא בטל הא תפסת מרובה לא תפסת אימא דלא אסרה תורה לבשל בלא הגעלה רק לכתחילה משום מבטלין אסור ונילף מהכא דמדאורייתא אין מבטלין ומנ"ל למילף טע"כ אפי' דייעבד [שוב מצאתי קושיא זו בישועות יעקב סי' צ"ט] אלא ודאי דהיה סברא פשוטה לחז"ל או היה קבלה בידם דבלוע בקדרה שא"א לבוא לידי נו"ט שרי לבטל הו מטעמא דידי או מטעמו של הכנ"הג ופר"מ ואם פן אי ס"ד דטע"כ לאו דאורייתא דבטל בדיעבד א"כ מותר לבטל לכתחילה דא"א לבוא לידי נו"ט ממש דבכל אופן הוא בטל ודמי ממש לקדרה שאינו ב"י דמותר לבטל והאי טעמא וכדכתבנא לעיל א"ו דטע"כ אסור בדיעבד דטעמא דלא בטיל וממילא אפי' משהו פיון שאפשר לבוא לנו"ט אסור לבטל אבל להרא"ה דבלוע בקדרה ואי אפשר לבוא לנו"ט אפ"ה אסור לבטל מדאורייתא הדק"ל מנ"ל דטע"כ דייעבד אסור אימא רק לכתחילה מטעם אין מבטלין ומדיליף דייעבד מוכח פהרש"פ"א וכדאמרן ונ"ל שכו דעת רש"י ז"ל דהא דאין מבטלין מדאורייתא היינו מחשש שייבא לנו"ט מהא דאי' פג"ה בפסוקא הנ"ל רבא א' לא נצרכה אלא לטעם פעיקר דבקדשים אסור וקמ"ל דהכא שרי פרש"י בקדשים אסור אבל בחולין שרי והקשו עליו התוס' מי דחקו לפרש דרבא ס"ל טעם פעיקר בחולין ל"ד הא הכא במאה וסמך איירי ועוד דבקדשים גופיה אין כ"ש אוסר אלא בטל ברובו במינו והכא במינו איירי תו הקשו המפורשי' לפרש"י מה ענין טע"כ דאיירי באינו מינו לכאן דאיירי במינו.

והריטב"א פתב לתרץ דעת רש"י דהכי קים להו דלגמרי שרי רחמנא בין שהיה האיל שלם ובין שאבדו מקצת אבריו ונמצא הי' בו טעם הזרוע ומיהו פיון שעל הרוב היה מתבשל כולו ויש בו סמך או מאה וסמך עכ"ל.

והנה מלבד דאפתי לא מתורץ הך קושיא דהא הכא איירי במידי דבטל ברוב ומה ענין טע"כ לכאן אף גם זאת קשה מהיכן קים להו לחכמי' דבדיעבד שרי בנאבדו מקצת אבריו דילמא לא התירה התורה רק בכולו שלם אבל בנאבדו מקצת אבריו בעת הבישול אסור ד"ת ותו דא"כ מה זה דכ' רש"י וליגמר מני' למישרי אף שאר קדשי' במאה וסמך כו' הא במאה וסמך באמת שרי בשאר קדשי' אפי' באינו מינו דטע"כ לא הוי אלא בפחות מזה דנותן טעם ע"כ לא ידעתי בזה ארנפה לרש"י ז"ל אמנם עפמ"ש ניקח בהקדם מ"ש הרש"פ"א אהא דא' אביי ל"נ אלא לר"י דמין במינו ל"ב היינו דאביי לטעמין דס"ל דאזלינן בתר טעמא והו"ל רוטב לגבי פשר מב"מ אבל לרבא דאזיל בתר שמא הו"ל רוטב לגבי פשר מין שלא במינו עיי"ש ונודע דברי זקני הרמ"א ז"ל בסו' צ"ח דלענין טעם פעיקר אזלינן בתר שמא ולא בתר טעמא ותמכו בידיהו הפר"מ והחוו"ד להצילו ממה שהשיגו הש"ך ז"ל והשתא אמי שפיר דהא התוס' הקשו אימא דה"ק זהו היתר כו' לענין שאין מבטלין לכתחיל' ותירצו דלשון מכלל אסור משמע דבר האסור באכילה וידוע מ"ש הר"ן דלרבא לא שרינן תערוכות גוף האיל כ"א פליטתו וטעמו והנה אביי א' לעיל חידוש הוא פרש"י דלכתחיל' הותר לבטל האיסור וע"ז בא רבא לומר דמה דהותר

כָּאן לְבַטֵּל הָאִסוּר בְּמֵאָה וְסֻמָּה לְאוּ חִידוּשׁ הוּא כָּלֵל אֶלָּא בְּדִין הִיא דְּהָא הָא דְּאִין מְבַטְלִין
אִסוּר מִדְּאוּרְיָ הֵינּוּ מִחֲשַׁשׁ שְׁמָא יָבֵא לִידֵי נו"ט אֲבָל הֵכָּא אִפִּי נֶאֱבַד בְּעַת הַבִּישׁוּל
מִקְצַת אַבְרִיו כְּדֹאשְׁכֶּחַן בְּבִנְי עָלֵי בְּשִׁמוּאֵל א' אוּ שְׁנִשְׁפָּה הָרוֹטְב וְלִית בִּי מֵאָה וְסֻמָּה נֶגֶד
הַזְּרוּע אִפִּי"ה שְׁרֵי בְּדִיעֵבַד דְּבִזְרוּעַ בְּשִׁלְה ע"כ טע"כ לְאוּ דְּאוּרְיָ מִשׁו"ה הַתִּירָה הַתּוֹרָה
לְבַטֵּל לְכַתְחִי בְּמֵאָה וְסֻמָּה וּמִזָּה גּוֹפִי דְּהַתִּירָה הַתּוֹרָה לְבַטֵּל לְכַתְחִי שְׁמַעִינוּ דְּבִיעֵבַד
אִפִּי בְּפָחוֹת מְסֻמָּה וּמֵאָה שְׁרֵי וְלֹא בָּא לִידֵי אִסוּר מִשָּׂא"כ בְּקִדְשִׁים דְּטע"כ אִסוּר
מִדְּאוּרְיָתָא בְּפָחוֹת מְסֻמָּה וּמֵאָה בְּדִיעֵבַד אִסוּר לְבַטֵּל לְכַתְחִילָה אִפִּי בְּמֵאָה וְסֻמָּה שְׁמָא
יִשְׁפָּה הָרוֹטְב אוּ יֶאֱבַד מִקְצָתוֹ וְיָבֵא לִידֵי נו"ט וְהוּא לֹא יָדַע וְאִשָּׁם וְהוּן דְּבָרֵי רַבָּא לֹא
נִצְרָכָה הָא דְקִתְנֵי זְהוּ הֵיתֵר כּו' לְעִנְיָן שְׂאִין מְבַטְלִין אִסוּר לְכַתְחִילָה וְהֵכָּא שְׁרֵי כְּקוֹשְׁיָא
תּוֹסְפוֹת אֶלָּא לְעִנְיָן טַעַם כְּעֵיקָר בְּאִינוּ מִינוּ דְּבְקִדְשִׁים אִסוּר וְדְאוּרְיָתָא בְּדִיעֵבַד בְּפָחוֹת
מְסֻמָּה וּמֵאָה מִמִּילָא אִסוּר לְבַטֵּל לְכַתְחִילָה אֶפְילוּ בְּמֵאָה וְסֻמָּה שְׁמָא יָבֵא לִידֵי נוֹתֵן טַעַם
וְהֵכָּא שְׁרֵי טַעַם כְּעֵיקָר בְּדִיעֵבַד אֶפְילוּ בְּנִשְׁפָּה הָרוֹטְב וְנֶאֱבַד מִקְצַת אַבְרִיו וְלִכְּה מוֹתֵר
לְבַטֵּל לְכַתְחִילָה בְּמֵאָה וְסֻמָּה דה"ל כְּנֶאֱבַד הָאִסוּר וּמִזָּה לְמַדּוּ חֻכְמִים דְּאֶפְילוּ לְדִידֵן
דל"ב בְּרוּב בְּמֵאָה וְסֻמָּה מִיְהוּ בְּטֵל וְהֵינּוּ דְקִתְנֵי מְכָלֵל אִסוּר דְּמִשְׁמַע דְּבָר הָאִסוּר
בְּאֶכִילָה דְּהֶאֱמַת כּוֹן הִיא דְאוֹתוֹ הֵיתֵר לְכַתְחִילָה בָּא מְכָלֵל אִסוּר דִּיעֵבַד דְּבִשְׁאָר קִדְשִׁים
אִסוּר טע"כ בְּאֶכִילָה בְּדִיעֵבַד וְהֵכָּא שְׁרֵי בְּדִיעֵבַד אע"ג דה"ל אִינוּ מִינוּ נוֹתֵן טַעַם וְלִכְּה
שְׁרֵי לְכַתְחִילָה לְבַטְלוּ בְּמֵאָה וְסֻמָּה וּמִמִּילָא מְדַקָּא טעכ"ע דְּבְקִדְשִׁים אִסוּר בְּדִיעֵבַד
דְּהֵינּוּ בְּפָחוֹת מְמֵאָה וְסֻמָּה מְכָלֵל דְּבַחֲוִלִין שְׁרֵי טע"כ בְּאִינוּ מִינוּ דְּוִמֵּא דְּהֵכָּא דְּאִיִּירֵי
בְּאִינוּ מִינוּ לְרַבָּא וְכְדִפְרִישַׁת וע"ז פְּרִיָּה וְנִיגְמֵר מְנִי לְמִשְׁרֵי אָף שְׁאָר קִדְשִׁים בְּמֵאָה וְסֻמָּה
כְּפִרְשִׁי כְּלוּמֵר אִפִּי לְכַתְחִי דְּהָא דְשְׁרֵי שְׁאָר קִדְשִׁים בְּמֵאָה וְסֻמָּה בִּא"מ הֵינּוּ בְּדִיעֵבַד
אֲבָל לְכַתְחִי אִסוּר לְבַטֵּל וְנִיגְמֵר מִהֵכָּא דְשְׁרֵי ע"ז מְשִׁנֵי גְלִי קָרָא בְּחֻטָּאת יִקְדָּשׁ לְהִיּוֹת
כְּמוֹהוּ דְּטע"כ דְּאוּרְיָ וְהֵינּוּ בְּאִינוּ מִינוּ בְּשְׁמָא כְּגוֹן בְּשׂוֹר שׂוֹר וְעַז וְאֵיל כַּמ"ש ב"י ס'י
צ"ח וְכִינּוּן דְּטע"כ בְּפָחוֹת מְסֻמָּה וּמֵאָה אִסוּר בְּדִיעֵבַד תּוֹ אֶסְרָה הַתּוֹרָה לְבַטֵּל לְכַתְחִי
מִחֲשַׁשׁ שְׁמָא יָבֵא לִידֵי נו"ט וְלִיכָּא לְמִילָף מִהֵכָּא דְּהֵכָּא גְלִי רַחֲמֵנָּא דְּטע"כ שְׁרֵי בְּדִיעֵבַד
דְּבַטֵּל בְּרוּבָא רַק לְכַתְחִי הַקְפִּידָה תּוֹרָה שְׁיֵהָא בּוֹ מֵאָה וְסֻמָּה דְּאִז ה"ל כְּנֶאֱבַד הָאִסוּר
מִהֶעוֹלָם וְלֹא חֻשָּׁה הַתּוֹרָה שְׁמָא יָבֵא לִידֵי נו"ט כְּגוֹן בְּנֶאֱבַד מִקְצָתוֹ דְּגַם אִי אִתְרַמֵּי הָכִי
שְׁרֵי בְּדִיעֵבַד דְּבַטֵּל בְּרוּב אע"ג דִּישְׁנוּ וְלֹא נֶאֱבַד וע"ז פְּרִיָּה אִמָּאֵי חֲזִית כּו' כְּלוּמֵר מֵאֵי
חֲזִית לִיגְמֵר מִחֻטָּאת דְּטע"כ דְּאוּרְיָ בְּדִיעֵבַד בְּפָחוֹת מְמֵאָה וְסֻמָּה וּמִמִּילָא מִשׁוּם הָכִי אִסוּר
לְכַתְחִי אִפִּי בְּמֵאָה וְסֻמָּה נִיגְמֵר מִכָּאן דְּטע"כ בְּדִיעֵבַד שְׁרֵי בִּא"מ דְּבַטֵּל בְּרוּבָא וּמִמִּילָא
ה"ה גְּמִי דְמוֹתֵר לְבַטֵּל לְכַתְחִי בְּמֵאָה וְסֻמָּה וּמִשְׁנֵי חִידוּשׁ הוּא וּפְרַש"י דְּלְכַתְחִי מְבַטְלִין
לִי וּמִיִּיתִינּוּ לִי לִידֵי כֶּף בִּידֵי וְיֵשׁ לְהַבִּין כְּוֹנֵת רַש"י בְּשִׁנּוֹתוֹ אֵת טַעְמוֹ דְּלַעִיל בְּדָבְרֵי
אַבְיֵי פִי חִידוּשׁ הוּא דְלְכַתְחִי הֵתֵר לְבַטֵּל אִסוּר מִשְׁמַע דְּהֵתֵר הוּא הַחִידוּשׁ וְכָאן
הוֹסִיף וְאָמַר דְּלְכַתְחִי מְבַטְלִין לִי וּמִיִּיתִינּוּ לִי לִידֵי כֶּף בִּידֵי מִשְׁמַע דְּהִמְעֵשָׂה הוּא
הַחִידוּשׁ וְאָף הוּא הַדְּבָר אֲשֶׁר דְּבָרְנוּ דְּלַעִיל דְּאַבְיֵי אִיִּירֵי בְּיָבֵשׁ בְּיָבֵשׁ דְּלַאבְיֵי אִפִּי נִפְרָף
גּוּף הַזְּרוּעַ לְבִין הָאֵיל שְׁרֵי וְכַדְפִּי הָר"ן דְּלֵר"י יָבֵשׁ בְּיָבֵשׁ גְּמִי לֹא בְּטֵל לְשִׁיטַת רַש"י
בְּיָבֵשׁ וְהֵכָּא בְּטֵל אִפִּי בְּמִינוּ דְּהָאִסוּר יִשְׁנוּ אֶלָּא שְׂאִינוּ נִיכָּר וְגַם הָרוֹטְבֵהֶנְבֵּלַע בְּבִשְׁר
לְרַבָּא דְּאִזְזִיל בְּתֵר טַעְמָא הָרִי לֹא נִשְׁתַּנָּה טַעְמוֹ וְאַפִּי"ה מוֹתֵר לְבַטֵּל א"כ זְהוּ גּוֹפִי חִידוּשׁ
מֵה דְמוֹתֵר לְבַטֵּל כה"ג אֲבָל לְאַבְיֵי דְּאִיִּירֵי רַק לְעִנְיָן פְּלִיטַת טַעְמוֹ וְרוֹטְב שֶׁל הַזְּרוּעַ

בפֿשר דהו"ל לח בלח באינו מינו בַּיִש בּוּ מָאָה וְסַמָּה דְנִשְׁתַּנָּה טַעְמוֹ וּבְדִין הוּא דְמוֹתֵר
לְבַטֵּל וּכְמַשׁ"ל בְּשֵׁם הַנוֹב"י וְהַחַת"ס אֵלָא דְאָסוּר מִחֻשׁ נו"ט וְכַאן דְגַלִּי רַחֲמָנָא דְטַעַם
פְּעִיקָר שְׂרֵי בְדִיעֵבַד לִיכָא הַאי חֻשׁא וּלְכַף בְּדִין הִיא שְׂיֵהָא מוֹתֵר לְבַטֵּל לְכַתְחִי וְהִינּוּ
דְקָא זְהוּ הַיִּתֵר כּו' אֲלִיבָא דְרַבָּא תוּ לֹא מְצִי לְפְרוּשֵׁי פְדִלְעִיל דְהַחִידוּשׁ הָא דְהוֹתֵר לְבַטֵּל
דְזֵה לֹא חִידוּשׁ הוּא כָּלל וּכְמ"ש אַע"כ הַחִידוּשׁ מַה דְהַתוֹרָה צִוְּתָה לְבַטֵּל בְּיָדִים וְזֵה
מ"ש דְלְכַתְחִי מְבַטְלִינּוּ לִי וּמְיִיתִינּוּ לִי בְּיָדִים לִי כִּי כָּל כְּלו' אֱלוּ א' תוֹרָה שְׂמוֹתֵר לְבַטֵּל
אַבְל אִינוּ מוֹכְרַח לֹא הִי חִידוּשׁ דְבְּדִין הוּא שְׂיֵהָא מוֹתֵר מִטַּעְמָא דְאִמְרוּן אַבְל מַה שְׂצִוְּתָה
הַתוֹרָה לַעֲשׂוֹת כִּי וְאִינוּ עוֹשִׂין וּמְבַטְלִינּוּ אוֹתוֹ בְּיָדִים זֵה הַחִידוּשׁ ע"כ לְקַנְיָא לֹא גְמַרִּינּוּ
כ"א לְחוּמְרָא דְבְּמָאָה וְסַמָּה בְּטֵל מִיְהוּ אִפִּי בְּאִינוּ מִינּוּ דְהו"ל כְּאִינוּ בְּעוֹלָם וְזֵה יִלְפִינּוּ
מְדַחֲזִינּוּ דְהַתוֹרָה הַקְּפִידָה לְכַתְחִי שְׂיֵהָא שְׁלַם בְּאִנְפֵּן שְׂיֵשׁ בּוּ מָאָה וְסַמָּה וּבְהַכִּי מְסוֹלְקִין
כָּל הַקְּוִשָׁי מַעַל רַש"י ז"ל וְאִפְּשָׁר גַּם דַּעַת תּוֹס' כֵּן הוּא וְהִינּוּ שְׂתִירְצוּ לְפִי שְׂיִטְתֵּם
דְבְּמִינוּ אִיְרִי וְז"ל דְהִקָּא שְׂרֵי אִפִּי בְּטַעַם גְּמוּר כְּגוֹן שְׁלַפְעָמִים הַזְּרוּעַ וּמְקַצָּת מְהֵאִיל
לְחוּץ לְרוֹטְב וַיֵּשׁ הַרְבֵּה שְׂמֻנוּתִית עַל הַזְּרוּעַ עַד שְׂאִין כְּנִגְדוֹ רֹב לְבַטְלוֹ כּו' וְהַשִּׁיגָם
הִיש"ש דְלַעֲלִיל יִלְיָף מָאָה וְסַמָּה וְהִקָּא קִים לִי אִפִּי בְּנו"ט שְׂנֵי אִפִּי לִיכָא רֹב נִגְדוֹ וּלְמ"ש
נִיחָא דְגַם לַדַּעַת הַתּוֹס' מִתְּפָרְשִׁין דְבְּרֵי רַבָּא ע"ד שְׂפַתְבְּתֵי דְהִקָּא הַתִּירָה תוֹרָה לְבַטֵּל
לְכַתְחִי בְּמָאָה אוֹ סַמָּה וְלֹא חֻשׁא שְׂמָא יְהִי מְקַצָּת חוּץ לְרוֹטְב בְּאִנְפֵּן שְׂיִתֵּן טַעַם וְלֹא
יְהִי רֹב נִגְדוֹ וְהוּא לֹא יִדַּע וְאִשָּׁם אַע"כ קִים לְהוּ דְאִפִּי אִי אֲתֵרְמִי הִכִּי שְׂרֵי כְּאִן בְּדִיעֵבַד
וּמְשׁו"ה שְׂרֵי לְבַטֵּל לְכַתְחִי בְּמָאָה וְסַמָּה וּמְזֵה שְׂמַעִינּוּ דְבְּמָאָה וְסַמָּה הו"ל כְּנִגְדוֹ מְעוֹלָם
וְע"ז סְמָכוּ חֲכָמֵי דְבְּמָאָה וְסַמָּה אִפִּי לְדִידֵן בְּטֵל אַבְל בְּקַדְשֵׁי וְהִ"ה בְּחֻלִּין נו"ט אָסוּר
וּמְשׁו"ה אָסוּר לְבַטֵּל לְכַתְחִי אִפִּי בְּמָאָה וְסַמָּה שְׂמָא יְבֵא לִיְדֵי נו"ט וְטַע"כ דְאִוְרִי אַבְל
הִקָּא טַע"כ שְׂרֵי אִפִּי פְחוֹת מְרֹב לְכַף מוֹתֵר לְכַתְחִי בְּסַמָּה וּמָאָה וְזֵהוּ הוֹתֵר לְעִנְיָן מְבַטְלִין
לְכַתְחִי וּמַה דְנִקְטוּ מְכָלל אִסוּר דִּיעֵבַד הִינּוּ דְהִקָּא אִפִּי בְּנו"ט בְּדִיעֵבַד נְמִי שְׂרֵי וּמְש"ה
שְׂרֵי לְכַתְחִי בְּמָאָה וְסַמָּה וְעַכ"פ מְדַבְּעֵי לְכַתְחִילָה מָאָה וְסַמָּה שְׂמַעִינּוּ דְבְּמָאָה וְסַמָּה בְּטֵל
וּכְנִגְדוֹ דְמִי וּכְמ"ש וְהִיא דְקָא חִידוּשׁ הִיא אֲלִיבָא דְרַבָּא הִינּוּ מַה דְמַצְנֵן לְבַטֵּל וּבְיָדֵי
מְיִיתִינּוּ לִי לִיְדֵי כִּי וּכְפֵר"שִׁי וְנִמְצִינּוּ לְמִדִּין מְכ"ז דַּעַת הַרְאָב"ד וְהַרְשָׁב"א וּפְרַש"י
וְתוֹס' דְאִין מְבַטְלִין מְדִאוּרִי הוּא מְשׁוּם שְׂלֵא יְבֵא לִיְדֵי נו"ט אַבְל בֵּא"א לְבוּא לְנו"ט שְׂרֵי
בְּמָאָה וְסַמָּה לְבַטֵּל דְהו"ל כְּנִגְדוֹ מְעוֹלָם וְעַתָּה חָל עָלֵי חוֹבַת בִּיאוּר דַּעַת הַרְאָ"ה
לְהַשִּׁיבּוּ עַל נְכוּן מַמַּה שְׂהַקְשִׁינוּ עָלֵינוּ מְמ"ד טַע"כ דְאִוְרִי מַגְעו"נ מְנ"ל לְאָסוּר דִּיעֵבַד
דִּילְמָא מְשׁוּם דְלְכַתְחִי אָסוּר לְבַטֵּל מְדִאוּרִי א"ו דְסוּבֵר אִין מְבַטְלִין הוּא רַק בְּמְקוֹם שְׂיֵשׁ
חֻשׁ נו"ט וְאִי טַע"כ אִינוּ אָסוּר בְּדִיעֵבַד דְבַטֵּל בְּרֹב מוֹתֵר לְבַטֵּל לְכַתְחִי דְלִיכָא נו"ט
לְאָסוּר בְּדִיעֵבַד דְבְּלוּעַ בְּקַדְרָה וְה"ז כִּס' הַרְשָׁב"א וּלְתַרְזֵן זֵה נֹאמֵר דְבְּהָא גּוֹפְנִי פְּלִיגִי
דְמ"ד טַע"כ דְאִוְרִי סוּבֵר כְּהַרְשָׁב"א וּמ"ד טַע"כ לֹא דְאִוְרִי בְּאִמְתַּת סוּבֵר דְבְּדִיעֵבַד שְׂרֵי
דְבַטֵּל בְּרֹב וּמַה שְׂצָרִיף הַגְּעָלָה הוּא מְשׁוּם דְאִין מְבַטְלִין לְכַתְחִי מְדִאוּרִי אִפִּי לִיכָא
חֻשׁ נו"ט לְאָסוּר בְּדִיעֵבַד וְכִס' הַרְאָ"ה וְרָאנִי לְזֵה מְדַבְּרֵי רַבִּינוּ הַגְּדוֹל הַרְמַב"ם ז"ל שְׂכ'
פִּי"ז מְמ"א קַדְרָה שְׁל חֲרָס כּו' וְלֹא אָסְרָה תוֹרָה אֵלָא ב"י וּמְד"ס אַף אִינוּ ב"י הִרִי שְׂפוּבֵר
שְׂמַהתוֹרָה אָסוּר לְבַשֵּׁל בְּב"י אַף שְׂפִסְק בְּפִט"ו מְמ"א דַּע"כ דְרַבְּנָן עַכְצ"ל כְּמוֹ שְׂתִירְזֵן
הַפֵּר"מ בְּסִי' צ"ג דְסוּבֵר דְגַעוּלֵי נְכָרִי נוֹהֵג אַף הַיּוֹם וּמַה דְקָא חִידוּשׁ הוּא אִין הַפְּנוּנָה

הוראת שעה אלא ה"פ חידוש ש הוא דפגמא פורתא ואין ללמוד טע"כ דיעבד אלא לכתחין ציונתה תורה להגעיל דמצינו כ"פ חילוק מן התורה בין תחילת לדיעבד.

ובזה מתורץ נמי דברי הרשב"א במשמ"ה שכו' למ"ד טע"כ ל"ד א"ש הא דהגעילו בכלי מדין ותמה הכו"פ הא התם ציונתה תורה להגעיל ועפ"י האמור ניחא דטע"כ בא"מ בדיעבד שרי מדאורני' ולהגעיל הפלי דהוי לכתחין ציונתה תורה עכ"ד הפר"מ ולכאורה היא מילתא בלא טעמא אי טע"כ שרי בדיעבד אמאי ציונתה תורה להגעיל בפרט הא דאסור בלא הגעלה לבשל בכ"ח פמבנאר ברמב"ם הא מנ"ל ולמ"ש א"ש דהטעם דציונתה תורה להגעיל היינו פדי שלא לבטל האיסור לכתחין דאסור מדאורני' לרבינו הרמב"ם ז"ל כמ"ש הפר"ח סי' צ"ט דדעת רבינו דאין מבטלין מדאורני' ומש"ה אפי' בכ"ח נמי אסור מדאורני' לבשל מה"ט.

ובזה א"ש נמי מה דהי' קשה לדעת הפר"מ מהא דבגמ' קא' חידוש הוא דב"י א"א דלא פגמה פורתא ורבינו ז"ל כ' בזה"נ ולא אסרה תורה אלא קדרה ב"י הואיל ועדיין לא נפגם השון שנגבלע בקדירה ותו קשי' על הגמ' גופי' אי חידוש הוא דגם ב"י פגמא פורתא ומש"ה אין ללמוד ממנו דיעבד ע"כ גם אלכתחין לא ניגמר ואי נימא דלכתחין אסור אפי' פגמא א"כ גם אינו ב"י ליתסר מדאורני' לכתחין ואנן קיי"ל אינו ב"י מדאורני' שרי.

ולמ"ש הפל ניחא דהא הני קשי' לרבינו ז"ל משו"ה מפרש הא דב"י פגמא פורתא היינו כפרש"י בע"ז ד' ס"ז ע"ב בתבשיל הפא אחריו עיי"ש אבל הפלוע בעצמו בהיותו בקדירה אינו נפגם אלא כשפא לתבשיל ולקד ראו' שיתבטל ברוב פי אינו דומה לשאר טע"כ ומשו"ה א"א לומר ללמוד איסור דיעבד אלא איסור לכתחין הוא דילפינן מני' מטעם אין מבטלין איסור לכתחין מהטעם דהפלוע בקדירה אינו נפגם טרם פא להתבטל וצריף ביטול ברוב אבל אינו ב"י דהפלוע בעצמ' בקדירה נפגם שרי לכתחין מדאורני' דא"צ ביטול וכס' הרא"ה ולזה הוצרך הר"מ לומר דמה שאסרה תורה ב"י לכתחין היינו הואיל ועדיין לא נפגם השון שנגבלע בקדירה ומה שא' הגמ' דלא פגמא פורתא היינו בתבשיל לענין דמש"ה שרי בדיעבד ודברי הגמ' ורבינו יחזיקו יהי' תמי' והיו לאחדים.

שוב ראיתי להרא"ה בבד"ה בית ד' דאע"ג דטע"כ ל"ד אפי"ה בגעו"נ אסור אפי' דיעבד מטעם מעלה בעלמא מחשש שנגבלע בו איסור וא"ר לטבילה וא"כ טבילה מעפכת בו והוא דחוק ולמ"ש א"צ לנה פ' בלא"ה תורתו מתפרשת יפה לשיטתו דאין מבטלין לכתחין מדאורני' אפי' ליפא חשש נו"ט ציונתה תורה להגעיל לכתחין ובדיעבד שרי וכדעת רבינו הרמב"ם ז"ל ומעתה הרשב"א לטעמו דפסק טע"כ דאורני' משו"ה סובר דאין מבטלין הוא במקום חשש נו"ט ובבלוע בקדירה שא"א לבוא לידי נו"ט שרי לבטל ולהרא"ה דטע"כ ל"ד בדיעבד ולכתחין אסור מטעם אין מבטלין מש"ה אפי' בלוע בקדירה א"א לבוא לנו"ט אסור לבטל וכן באינו ב"י מש"ה הוכרח לומר דהפלוע בעצמה נפגם באינו ב"י משו"ה שרי מדאורני'.

ולפי שיטה זו דטע"כ ל"ד ושרי בדיעבד הא דקא' הגמ' בשמעתין דע"ז לא אסרה תורה אלא קדירה ב"י היינו לכתחין אבל בדיעבד שרי מדאורני' וע"ז פריף מפאן ואילף לישתרי אפי' לכתחין כפרש"י וכוונתו לבאר דעיקר פילפול הגמ' רק לענין לכתחין וע"ז משני

גזי' אטו ב"י דאָסור לבשיל בו לכתחיל' מדאורי' אבל לענין התבשיל אם בישל בו בדיעבד ודאי שרי ואין פאן מקום לגזור אטו ב"י דגם ב"י גופי' אם בישל בדיעבד שרי מדאורי' דטע"כ לאו דאורי' בדיעבד אלא דרבנן וגזי' לגזי' לא גזרינו וכמבואר בלשון הרי"ף בפסחי' פ' כ"ש דאין לגזור רק באיסור תורה עיי"ש ומתירין קושני' תוס' הג"ל.

וע"ז קא' ואידך קדורה ב"י נמי מיפגם פגמה ר"ל ואפי"ה אסרה תורה ומנז' ילפינו דנו"ט לפגם אסור דיעבד דסובר טע"כ דאורי' אפי' דיעבד דיליף מגעו"נ וכמ"ש תוס' לעיל ס"ז ג' מחלוקת בדבר ע"ש ובהיות פן למאי דפריה למאן דסובר טכ"ע ל"ד ניחא הא דהקדיר' אסור לכתחיל' אטו ב"י ובדיעבד שרי דליפא למיגזר אטו ב"י דגם ב"י שרי בדיעבד מדאורי' ואי אתה מוצא מקום לקושני' תוס' מדוע התירו התבשיל בדיעבד רק למ"ד טע"כ דאורי' אפי' דיעבד אז יש לגזור גם בנתבשל בדיעבד או נתבשל בב"י דאסורם מדאורי' אפי' דיעבד אמנם כבר כתבתי דמאן דסובר טע"כ דאורי' מגעו"נ כמבואר ע"כ סובר דהא דאין מבטלין לכתחיל' היא רק מחשש נו"ט ובבלוע בקדירה שא"א לבא לנו"ט מותר לבטל לכתחיל' ומש"ה סובר הרשב"א דהא דאינו ב"י שרי היינו אף דהבלוע בקדירה אינו פגום רק בתבשיל עכ"ז פיון שאינו דומה לטעם גמור בטל ברוב ומותר לבטל לכתחיל' אם אי אפשר לבא לידי נו"ט כדס"ד בגמ' דפריה ולישתרי מפאן ואילך וע"ז משני גזי' אטו ב"י פי' כמ"ש הב"ח שישטעה לומר על ב"י שאינו ב"י דאדם טועה בשעות כדגזרו בחמץ אתי ביה לידי נו"ט גמור דאסור מדאורי' בדיעבד מש"ה אסור לבטל לכתחילה אבל בדיעבד בשוגג שרי ובמיד באמת אסור לדידיה קדין מבטל איסור לכתחילה ונמצא לפי המבואר ממ"נ מתירין קושני' הו' למ"ד טע"כ ל"ד והו' למ"ד טע"כ דאורי' מגעו"נ כמבואר ודו"ק היטב פי' הוא נחמד להשפיל.

ועפ"י הדברים האלו יש לתירין סוגיא דשמעתין להלן דרמי הא דתנו השפודין והאספלא מלבנין באור ותנו בקדשים השפודין כו' מגעילין בחמין כו' א' רבא קדשים ה"ט כדר"נ דכל יום נעשה גיעול לחבירו כו' דכי מבשל בה חטאת הדר מבשל בה שלמים א"ה הגעלה נמי לא לבעי קשי' ורבי' ראו ותמהו דאי קושני' הוא הוי לי' לאסוקי בתיובתא ומדא' קושני' משמע דכל קושני' יש לה תירין פידוע מפללי הש"ס ועוד אטו רבא לא ידע מה קאמר אתמהא ואמנם למ"ש ניחא וכל אחד על מקומו יבא בשלום והוא דהתוס' בזבחים דף צ"ו ובחולין קי"ב הקשו הא מבשל בשל חטאת שלמים הא ממעט באכילתו לזרים ומירצו דאוקמי אדאורי' דמין במינו בטל ברוב.

והקשה מהר"ם מלובלין א"כ ל"ל מריקה ושטיפה ליבטל הפליטה ברוב ותי' עבודת הגרשוני בתשוב' סי' קט"ז וכן תירין החו"ד בסי' צ"ג דמריקה ושטיפה לאו משום איסור הפליטה אלא גזי' הפתוב לבער הבלוע בהפלי אכל לענין איסור הנפלט לענין מיעוט אכילתו סמכינן שפיר אבקיטול ברוב.

ע"י בדבריהם. והנה הפלתי בסי' ל"ט הקשה איך מותר לבשיל לכתחילה שלמים בשל חטאת נהי דבטל ברוב הא אין מבטלין איסור לכתחיל' מדאורי' להראב"ד ותוס' פג"ה ומתירין דבלוע בקדירה לא חשיב ביטול איסור שהרי א' שלא חל עליו חנ"נ ע"כ וזה כס' כנה"ג הג"ל אמנם לדעת הרא"ה דאפי' בלוע בקדירה פמי אסור לבטל מדאורי' הדק"ל ולכאורה אפשר לומר כס' הרשב"א פיון דמינו במינו ובטל ברובא א"כ הו"ל פקדירה

שְׁנֵבֶלֶע בּוּ מִשְׁהוּ וּא"א לְבוֹא לְנוּ"ט דְּשָׁרִי לְבִטֵּל אָבֵל גַּם בְּזֶה לֹא הִנְנַח לְנוּ דְּהָא מ"ש תּוּס' דַּמְב"מ בְּטֵל בְּרוּבָא לְכָאוּ' קָשָׁה לְהַבִּין הָא מִשְׁפַּחַת לָהּ בְּשָׂר שׁוּר וְאִיל וְעַז דְּהוּ"ל מִין בְּאִינוּ מִינוּ לְמָאן דְּאִזְזִיל בְּתֵר שְׁמָא פְּמִבְּנָאָר בַּב"י בְּסִי' צ"ח וְלֹא בְּטֵל בְּרוּב רַק בְּנוּ"ט לְדַעַת הֶרֶמ"א סִי' צ"ח וְכִבְר עֲמַד ע"ז בְּס' טְהַרַת הַקּוֹנֵדֵשׁ שָׁם.

וּלְתַרְזֵן זֶה צ"ל כְּמוֹ שְׁהִיָּה מְהַדְרִין לְבִשְׁל בְּשָׁל חֲטָאת שְׁלָמִים כ"כ הִי' מְהַדְרִין לְבִשְׁל וְלִצְלוֹת בְּשָׂר שׁוּר וְשָׁל אִיל בְּקַדְרִיָּה שָׁל אִיל וְעַז בְּשָׁל עַז בְּאִנְפֵּן שְׁיָהָא מִין בְּמִינוּ בְּשְׁמָא וְטַעְמָא וְכֵטֵל בְּרוּב וּמַעֲתָה הִדְר קָשָׁה אִיף עוֹשִׂין כְּפֵה לְכַתְחִין' נְהִי דְּבִטֵּל בְּרוּב הָא אִין מְבִטְלִין אִיסוּר לְכַתְחִין' מְדַאוּרִין' וְאִין לוֹמֵר מִטַּעַם דַּא"א לְבוֹא לְנוּ"ט דְּבִטֵּל בְּרוּב דוּ"א דְּנְהִי דְּמַהְדֵּר לְבִשְׁל בּוּ מִינוּ אַפְתִּי יֵשׁ לְחוּשׁ שְׁמָא יְבִשְׁל בּוּ אִינוּ מִינוּ דְּהִיָּנוּ אִיל בְּשָׁל עַז אוּ שָׁל שׁוּר דְּאִסוּר בְּנוּ"ט וְאִין בְּזֶה שְׁבִקְדָּרָה סְמָךְ נֶגֶד הַפְּלִי וְדָמִי לְקַדְרִיָּה שְׁנֵבֶלֶע בּוּ מִשְׁהוּ וְלִפְעָמִים מִשְׁתַּמֵּשׁ בּוּ שְׁלֹא בְּשַׁפְעָא אִסוּר דְּכִינֵן דְּאִתִּי בְּאִיזָה פַּעַם לְנוּ"ט וְזֶה לְכ"ע אִסוּר מְדַאוּרִין' לְמֵאִי דְּפְרִיִּשִׁית דַּעַת הֶרֶשְׁבָּ"א וּלְתַרְזֵן קוֹשְׁתִּי זֶה צ"ל הָא דְּשָׁרִי לְכַתְחִין' הִינוּ מִטַּעַם דְּאִינוּ מְתַפְּנִין לְבִטֵּל רַק לְבִשְׁל וְכִס' הַפְּר"מ וְאִמְנָם לְמ"ש אַפְתִּי קָשָׁה דְּהוּ"ל פְּסִיק רִישָׁא וְאִסוּר וְלָזֶה סוּבְר רְבָא דְּבַעֲי הַגְּעָלָה וְתַרְנוּוֹיָהּ צָרִיכִי דְּלַעֲנִין נוֹתֵר לֹא מְהַנִּי הַגְּעָלָה דְּמָה שְׁנֵבֶלֶע ע"י אוּר אִינוּ יוֹצֵא ע"י הַגְּעָלָה רַק מְעַט וְלָכֵן אִפִּי' דִּיעֲבַד אִסוּר בְּהַגְּעָלָה אִם בִּישְׁל כְּמִבְּנָאָר בִּי"ד סִי' קכ"ג וְא"כ אַפְתִּי נִשְׁאָר בּוּ בִּישׁוּל שָׁל נוֹתֵר וְצָרִיף בִּיעוּר מִש"ה א' דְּכ"י נַעֲשׂ גִּיעוּל לְחַבְרִיו אֵלָא דְּבָהָא לְחוּד לֹא סָגִי דְּהָרִי מְמַעַט בְּאִכִּילַת חֲטָאת וְאִי מִשׁוּם דְּבִטֵּל בְּרוּב הָא אִין מְבִטְלִין אִיסוּר לְכַתְחִיָּקָה מְדַאוּרִיָּתָא וְאִי מִשׁוּם דְּאִינוּ מְתַפְּנִין הוּ"ל פְּסִיק רִישָׁא אִף זֶה טָרַם שְׁהַגְּעִיל י"ל דְּהָרִי פִּס"ר דְּנִיחָא לִיהַּ בְּפִלִיטָתוֹ וְאִסוּר אָבֵל אַחַר שְׁהַגְּעִיל דַּעַפ"כ פּוֹלְט מְעַט הָרִי חֲזִינֵן דְּלֹא נִיחָא בְּפִלִיטַת טַעְמוֹ דְּהָרִי הַגְּעִיל לְהוֹצִיא פְּלִיטָתוֹ א"כ תּוּ הָרִי פְּסִיק רִישָׁא דְּלֹא נִיחָא לִיהַּ וְשָׁרִי וְכַדַּעַת הָעָרוּף.

אִמְנָם הַנִּיחָא לְרְבָא לְטַעְמוֹ דְּאִזְזִיל בְּתֵר שְׁמָא א"כ מִשְׁפַּחַת לָהּ בְּקַדְנִישִׁים אִינוּ מִינוּ בְּשְׁמָא שׁוּר וְאִיל עַז וְיֵשׁ חֲשֵׁשׁ נוּ"ט לְפַעְמִים וְאִסוּר לְבִטֵּל מִש"ה בְּעֵי הַגְּעָלָה כְּדְּפְרִין' אָבֵל הַמְקָשָׁה אִיהוּ אִזֵּל בְּשִׁיטַת אַבְיִי דְּסוּבְר בְּתֵר טַעְמָא אִזְלִינֵן וְא"כ כְּנִלְהוּ שְׁנוּיִן בְּטַעְמָא וְהוּ"ל תְּמִיד מִין בְּמִינוּ דְּבִטֵּל בְּרוּב וְלֹא מִשְׁפַּחַת בּוּ נוּ"ט לְאִסוּר בְּדִיעֲבַד וְשָׁרִי לְבִטֵּל לְכַתְחִלָּה מ"ה פְּרִיף שְׁפִיר א"ה הַגְּעָלָה נְמִי לֹא לִיבְעִי וְאִף אִם תְּמַצָּא לוֹמֵר דְּאִפִּי' לְמ"ד בְּתֵר טַעְמָא אַפְתִּי מִשְׁפַּחַת לָהּ אִינוּ מִינוּ בְּטַעְמָא פְּגוּן בְּשָׂר וְכַבֵּד עֵינֵן סִי' צ"ח וְכַדוּמָה אַפְתִּי י"ל דְּבָהָּ סְבָרָא גּוּפָא פְּלִיגִי דְּהַמְקָשָׁה סוּבְר דְּבִלוּעַ בְּקַדְרָה מְוֹתֵר לְבִטֵּל אִדְאוּרִיָּתָא וְכִס' הַכְּנֵה"ג אִפִּילוּ בְּמִקּוּם חֲשֵׁשׁ נוּ"ט מְדַאוּרִיָּתָא וְרְבָא סוּבְר דְּגַם בְּלוּעַ בְּקַדְרָה אִסוּר לְבִטֵּל מְדַאוּרִיָּתָא מִש"ה בְּעֵי הַגְּעָלָה שְׁיָהִיָּה פ"ר דְּלֹא נִיחָא לִיהַּ כְּאִמּוּר וְזֶה דְּבָר חֲרִיף וְבָהָּא נִיחָא כְּמִי הָא דַּא' ר"א הָכָא הִתִּירָא בְּלַע כו' בְּעִידְנָא דְּקָא פְּלִיט לֹא אִיתָא לְאִיסוּרָא בְּעִינָא וּפִירִש"י שְׁבָתוֹף דְּנִפְנִי הַפְּלִי הִיָּה בְּלוּעַ וּמַעוּלָם לֹא הִנְפֵּר אִיסוּרוֹ דִּישׁ לְהַבִּין בְּאִיזָה סְבָרָא מְחֻלְקָא עִם רְבָה דְּקַא' סו"ס אִיסוּרָא פְּלִיט.

וְלִמ"ש י"ל דְּרְבָה סוּבְר דְּבִכְל פַּעַם ע"י הַגְּעָלָה פְּלִיט מְעַט עַד שְׁאֲפָשֵׁר לְתַת טַעַם וּמִשׁוּ"ה אִפִּי' דִּיעֲבַד אִסוּר ע"י הַגְּעָלָה כְּמִבְּנָאָר בִּי"ד וְלֹא מְהַנִּי ס' הִתִּירָא בְּלַע וְאִמְנָם ר"א חֲדִית דְּאִפִּילוּ בְּנִבְלָע ע"י הָאוּר הִיא פּוֹלְט ע"י הַגְּעָלָה וְלֹא נִשְׁאָר רַק מִשְׁהוּ וּמִשׁוּ"ה דַּעַת כְּמָה פּוֹסְקִים בְּדִיעֲבַד אִם בִּישְׁל אַחַר הַגְּעָלָה שָׁרִי עִי' בְּרַא"ש מ"ש בְּשֵׁם ר"ת וּב"י סִי' קכ"ב

וכן מבואר בריטב"א בשמעתין דע"י הגעלה נפלט ולא נשאר אלא משהו והא דאסור לבשל בו בתחיל צ"ל משום דאין מבטלין אסור לכתחילה אפי' בלוע בקדרה אפי' א"א לבוא לידי נוי"ט וסובר פדעת הרא"ה הנ"ל ואמנם מבואר בר"ן פ' כ"ש ובפ"י שם אהא דפריה וניעבד שלא במינן אע"ג דאין מבטלין לכתחילה שאני הכא בחמץ דהתירא בלע מותר לבטל לכתחילה וטעמו נראה דאפי' למאן דאוסר לבטל בלוע היינו בנבלע אסור דהו"ל פניפר אסור אבל בהתירא בלע שוב לא ניפר האסור ודמי לס' המרדכי לענין יל"מ בתחילת ביאתו לעולם ע"י תערובות שרי ה"ה כה"ג בהתירא בלע מה"ט שרי לבטל לכתחילה והיינו דחזית לן ר"א בעידנא דפליט ליתא לאסורא בעינא ופרש"י שפעולם לא הופר אסורו כלו' ולכך שרי לבטל לכתחילה ומשו"ה סגי בהגעלה ודו"ק היטב.

עוד רגע אדבר בענין זה כי נ"ל להביא ראיה לס' הרשב"א דנו"ט לפגם דשרי הוא מטעם ביטול ברוב דבהכי מתורץ קושיא גדולה ונצומה מה שהקשו תוס' והרא"ש שיליה מס' ע"ז והרא"ם פ' צו למ"ד לינת לילה פוגם אמאי צריך בכלי חרס שבירה בחטאת שבישלה אמתול הא מיד פשיעלה עמוד השחר מותר ואפי' למ"ד לילה אינו פוגם לשהינהי מע"ל ולישתרי עיי"ש ברא"מ תו הקשו הפוסקי' למה הוצרכה תורה שבירה בכ"ח ומריקה ושטיפה בכל"מ הא נותר הנבלע בטל ברוב במינו מדאורי' ומותר לבשל בו ואפילו לכתחילה דמדאורי' מבטלין אסור ובפרט דאין פוננתו לבטל אמנם לפי סברת הרשב"א ניחא דהנה הר"מ ז"ל בה' אה"ט כ' נבלה בשחיטה בטלה ברוב ואינה מטמא במגע שא"א לשחיטה שתעשה נבילה אבל הנבלה אפשר שתטהר בשחיטה לפיכך תבטל והראב"ד השיגו דזה אתמר בגמ'.

לר"י דמב"מ לא בטל אבל לרבנן ל"ש הכי ול"ש הכי בטל עיי"ש וראיתי בתשו' בית אברהם משפט שלם ח"ג העלה לבאר דברי הרמב"ם עפמ"ש הר"ן פ' פל הצלמים דזה וז"ג דשרי מטעם ביטול הוא משו"ה ילדה שספכה בזקנה בטלה מטעם זוז"ג מותר אבל ילדה שספכה בילדה שנטעה לסייג ולקורות אסור דכי א' דבטל, היינו היכי שא"א להיתר להיות אסור אבל היכי שאפשר לגורם של היתר לשוב להיות אסור אז אינו מבטל להאסור דומי' דא' במנחות נבלה בטלה בשחוטה שא"א לשחוטה שתעשה נבילה שחוטה אינה בטלה בנבילה שאפשר לנבילה שתעשה שחוטה וה"נ זו שנטעה לסייג ולקורות אלו נמלך עליה לאכילה אסור הרי אפשר להיתר להיות אסור בכה"ג אינו בטל עכ"ד הר"ן ומדבריו למדנו אע"ג דקי"ל מב"מ בטל ברוב פדפסק הר"ן פ' פל הבשר היינו בא"א להיתר להיות אסור והוא דבר המתקנים אבל היכי דאפשר להיתר להיות אסור אין בכחו לבטל האסור והן דברי הרמב"ם הללו ובזה מתורץ קושיא תוס' סוף מעילה גבי פרוטה של חולין שנפל להקדש אמאי אינו בטל ה"ט דאפשר לחולין להיות הקדש ע"י דיבור עכ"ד והיא מלתא חזתא ולפי"ז אומר אני נהי דבליעה של חטאת בטל בשלמים דא"א לשלמים להיות פמוהו אבל בליעת נותר א"א לו להתבטל בקדשים המותרים דהרי אפשר להיתר להיות אסור נותר פמוהו אם לא יאכלנו וינתתר לאח"ז ול"ל דע"כ לא כ' הר"ן סברתו אלא לענין ילדה כו' דרשאי להמלך ליטע לאכילה אבל הכא אכילת קדשים מצוה ואסור להותיר להביאן לידי פסול זה אינו דבהדנ' מבואר ברש"י שם במנחות דף כ"ד דאפשר לקדשים להיות כחולין אם יליו לילה אחת יצא

מקדונשתו הרי אף על גב דאסור להלינו מקרי אפשר וכדכ' רס"י בפסחי דף ל"ח בידו לגרונם טומאה מיד ופריק עיי"ש אע"ג דאסור בידו היא וכה"ג מבואר בר"ן סופה פ' לוח"ג דבידו למעט אע"ג שאסור למעט ביו"ט עיי"ש.

כ"ש הכא דאפשר שלא יהי לו אוכלין וממילא יהי נותר [וכמו בנבילה אפשר שתסרח אם לא יאכלנו] ומשו"ה אין בכחו של היתר לבטל איסור נותר ומשו"ה צריך כ"ח שבירה ומריקה ושטיפה בכלי מתכת: והא דתנו ריקי ברקיק או חתיכה שנגע בחתיכה בנו"ט משמע אפי' של נותר נמי הרי נותר נמי בטל בליכא נו"ט התם שאני דבמקום שיש סמ"ך במינו או שלא במינו באין בו נו"ט לאו מטעם ביטול ברוב הוא אלא משום דהו"ל פנאבד מהעולם ואיננו ועי' בנוב"י בתרא חיו"ד סי' מ"ד שכ' סברא זו לענגן אין מבטלין איסור ועוד שם סי' נ"ד עיי"ש והא דאי' בנבחה דף ע"ח הפגול והנותר [עי' בהג"ה מהרי"פ דל"ג והטמא] שבללן ונאכלן פטור דמין א' מרבה על חבירו ומבטלו ה"ט דפגול א"א לחול עליו איסור נותר כדאי' בכריתות דף י"ד וברמב"ם פ' ח"י מה' פסהמ"ק ואע"ג דאפתי אפשר להעלותו ע"ג מזבח עד שימשול האור ברובו ופקע פגולו והו"ל נותר הא כה"ג פריף בנבחה פ' ב"ש דף מ"ח אהא דקא' וטומאתו עליו יצא בשור שאין טומאתו פורחת ממנו ואי איתא הרי טומאתו פורחת ממנו ע"י האור ומשני בבשר שלמי' עסקינו דלא חזו להקרבה ע"ג מזבח רבינא א' יצא בשור שאין טומאתו פורחת כשהוא שלם אלא כשהוא חסר והנה תרנוייהו תרוצי איתנהו נמי הכי והבן אכל הכי שאפשר להיתר להיות נותר אינו בטל ברוב ובזה אנדא לה נמי קוש' תוס' לישתרי משום נוטל"פ ז"א לס' הרשפ"א דנו"ט לפגם שרי מטעם ביטול ברוב וכיון דנותר אינו בטל ברוב ממילא נו"ט לפגם נמי אסור ומשו"ה בעי שבירה או מריקה כו' ועפי"ז מתורץ דעת הרשפ"א שכ' אם בישל ירקות או מי' בקדירה של בשור מותר לבשל בו חלב דאקלש טעמי' והביא ראי' מהא דכ"י נעשה גיעול לחבירו והקשה ב"י לפמ"ש תוס' הטעם דמותר לבשל שלמי' האידנא בקדירה שבשל בה שלמי' אתמול או שבשל בה חטאת היום משום דמדאורי' ברובא בטל ובמקדש אוקמא אדאורי' א"כ ליכא ראי' לדינו של הרשפ"א והש"ף בנה"כ תירץ דהתוס' לא כתבו כן רק לענגן ממעט באכילתו דאפתי התיירא הוא אפי' בחטאת לכהני' אבל אחר שפבר נעשה נותר לא מהני סברת אוקמא אדאורי' דאל"כ הגעלה ל"ל אע"כ מטעם הרשפ"א.

והאחרוני' השיגו עליו דבהד"י מבואר בלשון התוס' שכ' דמפסל ביוצא וממה שהקשו מרקימ ברקימ דאפי' אחר שנעשה איסור כמי אוקמא אדאורי' ובטל ברוב אמנם לפמ"ש דעת הרשפ"א נכון דנדאי דעת התוס' אפי' באיסור של חטאת כמי אוקמא אדאורי' ובטל ברוב אלא דזהו באיסור של חטאת לענגן זרי' ונשי' ועבדי' ופסול יוצא חוץ לקלעי' אם נבלע בשלמי' שפיר בטל ברוב דאיסור זה של חטאת אי אפשר לחול על שלמי' אע"ג דשלמי' כמי פסול ביוצא חוץ לעיר מ"מ איסור חוץ לקלעי' לא משכחת והו"ל אי אפשר להיות פמוהו והא דשרי לבשל שלמי' האידנא בקדירה שבשל שלמי' אתמול דבטל ברוב מדאורי' אע"ג דאפשר לשלמי' דהאידנא להיות כמו של אתמול אחר עבור יום ה"ט דע"כ לא כ' הר"ן סברתו רק באיסור והיתר אבל בהיות שניהם היתר אז היתר בהיתר שפיר בטל לענגן שלא יחול עליו שם איסור נותר אע"ג דאפשר למבטל להיות כבטל והבן ומשו"ה אוקמא אדאורי' אבל הא דשרי לבשל אחר עבור זמן אכילה של שלמי'

דְּהֶאֱתָמוּל דְּהַנְשָׂאָר בְּקִדְרָה הוּא אָסוּר מְשוּם נוֹתֵר וּא"א לְהַבְטִיל בְּמָה שְׂיִתְבַּשֵּׁל בְּהִיתֵר
כִּינּוּן דְּאֶפְשָׁר לְהִיתֵר לְהִיּוֹת כְּמוֹהוּ ע"כ ה"ט מְשוּם דְּאֶקְלִישׁ טַעְמוֹ וְאִינוּ חָל עָלָיו שׁוּב
שֵׁם נוֹתֵר וְנָה נָכוֹן.

וְאָמְנָם לִפְמ"ש דְּבַלְיַעָה שֶׁל נוֹתֵר אִינוּ בְּטֵל בְּרוּב מְשוּם דְּאֶפְשָׁר לְהִיתֵר לְהִיּוֹת כְּמוֹהוּ
אֲבָל בְּלִיעָה שֶׁל תְּרוּמָה בְּחֻלְיֵן מְתוּקָנִי שֶׁא"א לְהֵן לְהִיּוֹת תְּרוּמָה וְדָאִי בְּטֵל בְּרוּב
מְדֹאֹרְנִי וּא"כ ק' אֶמְאִי א"ר יְהוּדָא [זְבַחִי צ"ז] אֶהָא דְקִדְשִׁי בְּעֵי מְרִיקָה וְשִׁטְיָה יְכוּל
אָף תְּרוּמָה פִּן ת"ל אוֹתָהּ ל"ל קָרָא פְּשִׁטָּא דְלָא בְּעֵי דְבְטֵל בְּרוּב בַּמב"מ מְדֹאֹרְנִי אֲבָל
לִק"מ דר"י לְטַעְמֵי קְאָמֵר דס"ל מב"מ לָא בְטֵל וּמְשׁו"ה בְּעֵי קָרָא אֲבָל לְדִידֵן דְקו"ל
דְּמִין בְּמִינוּ בְטֵל מְדֹאֹרְנִי בְּאֶמְתָּ לָא בְּעֵינָן קָרָא אוֹתָהּ לְזָה דְמַסְבְּרָא יְדַעִינָן דְתְרוּמָה לָא
בְּעֵי מְרִיקָה וְשִׁטְיָה וְאֶרְנוּחָנָא בְּהִכִּי לְתַרְזֵן דַּעַת הֶרֶמְב"ם ו"ל דְפֶסֶק כְּמַתְנִי דְזְבַחִי פִי"א
מְשֻׁנָּה ב' חֲטָאֵת פְּסוּלָה בֵּין הִי לָהּ שְׁעַת הַפְּנוּשָׁר וּבֵין לָא הִי לָהּ שְׁעַת הַפְּנוּשָׁר אִין דְמָה
טַעוֹן כִּיבּוּס וְהִינּוּ מְקָרָא דְכַתְּיָא אוֹתָהּ וּכְת"ק דְמְשֻׁנָּה זִינָן אַח' ק"ק אוֹ קִדְשִׁי קְלִי טַעִינָן
מְרִיקָה וְשִׁטְיָה וְהַקְשָׁה הַתּוֹס' יו"ט וְהַלַּח"מ דְהֶנָּף סְתָרוֹ אֶהְדְּדִי וּלְמ"ש דְלְדִידֵן לְתְרוּמָה
לָא בְּעֵי אוֹתָהּ נִיחָא עֵי"ש וְדוּק הֵיט"ב: עוֹד מַב"ב שֶׁל הַמְּחַבֵּר שְׁלוֹם לְכַבוֹד אַהוּ יְדִיד
נִפְשִׁי ה"ה הֶרֶב הַמֵּאָה ג' הַחֲרִיף וּבְקִי כַש"ת מוֹה' צְבִי הִירֵשׁ נ"י אב"ד דק"ק לִיֶּסְקָא:
בְּמָה דְבְדִק לָן מַר ע"ד הַבְּהֵמוֹת שְׁנַמְצָא בְּהַחֲלֵב בְּשׁוּלֵי הַפְּלִי דָם וְכַתֵּב מֵעַלְתּוֹ שְׁלֵא מְצָא
הַדְּבָר מְפֻרָשׁ וְהִנֵּה בְּגוּף הַדְּבָר יָפָה כְּנוֹן אָף כְּבָר מְבוֹאָר דְבָר זֶה בְּתוּשׁוֹ נִחַלַת שְׁבַעָה סִי
כ' וְהוּבָא דְבְרִיו בְּקִצְרָה בַש"ע הַקְטָנִי בְּלֶקֶט הַקִּמַח לְהַלְכוֹת דָם יַעו"ש וְשׁוֹרֵשׁ הַדְּבָר כִּי
א' רוּצָה לְהַתִּירוֹ מִטַּעַם שְׁמַעְשָׂה כְּשִׁפִּים הָא וְע"ז הֶרֶבָה לְהַשִּׁיב וּמְבִיא רֵאִי דְהוּא דָם
גְּמוּר וְהַעֲלָה דְאָסוּר וְאֹסֵר הַתְּעַרְבוּת וּלְפַחוֹת צְרִיף שְׁשִׁים וּמִי יוּכַל לְשַׁעַר כְּמָה דָם
נִשְׂאָר בְּחֵלֶב שְׁלֵא נִשְׁקַע לְמַטָּה וְנִשְׂאָר מְעוֹרָב בֵּין הַחֵלֶב וְגַם שְׁכַמָּה פְּעָמִים יִתְאַדָּם הַחֵלֶב
מִחֲמַת הַדָּם וְכו' וּא"כ גַּם הַפְּלִים שְׁעוּמָדִים בּוֹ הַחֵלֶב מֵעַל"ע אֶסוּרִים יַעו"ש אָף זֶה תּוֹכֵן
דְּבְרִיו עַכ"פ מְבוֹאָר וְדְבְרִיו אֵלוֹ הִי בְּרוּר לָנוּ שְׁפָל הַדָּם נְכַלֵּל לְמַטָּה וְלֵא נִשְׂאָר בְּהַחֵלֶב
וְאָף דְּהַחֵלֶב מְקַבֵּל טַעַם לְעַנְיָן זֶה שְׁפִיר מוֹעִיל שְׁשִׁים וְלְכֹאֲרָה יֵשׁ לְחַקוֹר לִפְמ"ש
הַמְּרַדְכֵי סוּף חוּלְיֵן שְׁפָל דְבָר שְׁתַּחֲזִילַתְּבִיאָתוֹ לְעוֹלָם ע"י תְּעַרְבוּת לָא מְהִי בִי בִּטּוּל
כְּמוֹ בִּיבְמָה שְׂרַקְקָה דָם דְּהַדָּם אִינוּ מְבַטֵּל הַרוּק יַעו"ש א"כ בְּנִידוֹן דִּידֵן אִפִּי אִם אִיכָּא
שְׁשִׁים בְּהַחֵלֶב נִגְדַּד הַדָּם אִיף שְׁיִיף בִּטּוּל כִּינּוּן שְׁתַּחֲזִילַתְּבִיאָתוֹ לְעוֹלָם הוּא ע"י תְּעַרְבוּת
וְאָף דְּבִי"ד סִי ק"ב בְּרַמ"א שֵׁם מְבוֹאָר לְהִיפּוֹף לְעַנְיָן דְבָר שִׁיל"מ אָף כְּבָר יְדוּעַ מ"ש
הַפְּלִי דְבְשִׁלּוּמָא הֶתֶם גַּבִּי גִיגִית הַהִיתֵר הִי בְּעוֹלָם אֲבָל בִּיבְמָה שְׂרַקְקָה דָם גַּם הַהִיתֵר
לָא הִי בְּעוֹלָם יַעו"ש וּא"כ ה"כ דוּמָה לִיבְמָה שְׂרַקְקָה דָם וְאִיף שְׁיִיף בִּטּוּל וְהִנֵּה
בְּהַשְׁקָפָה רֵאשׁוּנָה הִי נְרָאָה לִי דְהַדְּבָר תְּלִי בְּפִלּוּגְתָּא דְהִנֵּה הַמְשֻׁנָּה לְמִלְךָ פ"א מַה
מְשַׁבֵּב וּמוֹשֵׁב הִבִּיא דְבְרֵי הַמְּרַדְכֵי הַנְּ"ל וְהִבִּיא רֵאִי לְדְבְרֵי מְהָא דְאֶמְרִינוּ בְּחוּלְיֵן ד'
ס"ח ע"א מַהוּ לְגַמְוֵעַ חֵלְבוֹ דְהֵאִי אֲבָר הִינְצָא וְהוּא בְּגַמ' אַבְעֵי' דְלָא אֶפְשָׁטָא וְע"כ פֶּסֶק
הֶרֶמְב"ם וּמוּבָא בַש"ע יו"ד סִי י"ד שְׁחֵלֶב שֶׁל אוֹתוֹ בְּהֵמָה אָסוּר לְשִׁתּוֹתוֹ הוֹאִיל וּבָא
מְכַלֵּל הָאִיבְרִים וְיֵשׁ בְּהֵם אֲבָר אִסוּר וְה"ז בְּחֵלֶב טְרֵפָה שְׁנַתְעַרְבַּ בְּכַשְׂרָה וְתַמָּה הַמ"ל
עַכ"פ אֶמְאִי לָא לִישְׁתְּרֵי מִטַּעַם בִּטּוּל דְמְדֹאוֹ מְהִי בִּטּוּל וְלְעַנְיָן דְרַבְּנָן אֶמְרִינוּ סָפֵק
דְרַבְּנָן לְהַקֵּל א"ו כְּדַעַת הַמְּרַדְכֵי דְכָל הִיכָּא דְתַחֲזִילַתְּבִיאָתוֹ לְעוֹלָם ע"י תְּעַרְבוּת לָא
מְהִי בִּטּוּל וְכַתֵּב וְאַח"כ רֵאִיתִי לְחַכְמֵי אֶשְׁפַּנְזִי שְׁכַתְּבוּ דָאִם יְדוּעַ דְאִיכָּא ס' בְּבֵהמָה

מוֹתֵר הַחֵלֶב וְתִמָּה עֲלֵיהֶם מִמֵּנִי אִי מְהִינֵי בִּיטוּל גַּם אִי לֹא יִדְעִי בְּנֹדָאֵי דְאִיפֵא שְׁשִׁים
מוֹתֵר הַחֵלֶב דְּהָא עכ"פ אִיפֵא רֹב וּלְעֵנִין שְׁשִׁים אֲמַרִּין סִפְק דְּרַבְּנִין לְהַקֵּל וְע"כ צָרִיף
לוֹמֵר כְּסִבְרַת הַמְּרָדְכִי א"כ גַּם שְׁשִׁים לֹא מְהִינֵי וְהִנֵּה מְבֹאֵר מְדַבְּרִיו דְּכִמּוּ דְּבִיטוּל בְּרֹב
לֹא מְהִינֵי הֵיכָא דְּבִיאָתוּ לְעוֹלָם ע"י תַּעְרוּבוֹת גַּם שְׁשִׁים לֹא מְהִינֵי וְאֲמַנְם בְּשׁו"ת נב"י
מֵה"ת חֵלֶק יו"ד סִימָן כ"ד הַעֲלָה דְּדוֹקָא בְּבִיטוּל רֹב לֹא אֵהֵי בְּדָבָר שְׁתַּחֲזִילַת בִּיאָתוּ
לְעוֹלָם ע"י תַּעְרוּבוֹת אֲבָל בִּיטוּל בְּשִׁשִׁים מְהִינֵי וְיָפָה כְּתִבּוּ הַחֲכָמִי אֲשֶׁפְּנִי דָאֵם הִי' סִמָּן
בְּהַחֲלֵב נֶגְד חֵלֶב הַיּוֹצֵא מֵהָאֲבָר הָאֲסוּר מוֹתֵר דְּדוֹקָא בִּיטוּל בְּרֹב לֹא מְהִינֵי דְּהוּא מִצַּד
בִּיטוּל אֲבָל בִּיטוּל בְּשִׁשִׁים ל"ה מִצַּד בִּיטוּל רַק דְּהַטְעַם נֶאֱבָד מִן הַעוֹלָם וְהוּי כְּמֵאן דְּלִיתָא
דְּהָרֵי מִבְּשֵׁא"מ לֹא מְהִינֵי בִּיטוּל בְּרֹב דְּטַעַם כְּעֵיקָר דְּאוֹרִיתָא וּבִיטוּל בְּשִׁשִׁים מְהִינֵי יַעו"ש
וּמַעֲתָה לְכַאוּרָה בְּנִידוֹן דִּינֵן ג"כ תֵּלָה הַדְּבָר בְּפִלּוּגְתָא הַנְּ"ל לְמַש"ל דְּגַם בִּיטוּל בְּשִׁשִׁים
לֹא מְהִינֵי גַם כָּאֵן לֹא מְהִינֵי וְלֵהֲנַב"י דְּבִיטוּל בְּשִׁשִׁים מְהִינֵי גַם בְּדָבָר שְׁתַּחֲזִילַת בִּיאָתוּ
לְעוֹלָם ע"י תַּעְרוּבוֹת דְּבָרֵי הַנְּ"ש נְכוּזִים וְאוֹלָם בְּסִפְרֵי יִשׁוּעוֹת יַעֲקֹב בִּי"ד סִימָן י"ד
הַחֲזִיק בְּדַעַת הַמַּש"ל דְּבְדָבָר הַמְּעוֹרָב בְּתַחֲלָתוּ גַם בִּיטוּל בְּשִׁשִׁים לֹא מְהִינֵי דְּהָא
דְּמִבְּשֵׁא"מ בְּטַל בְּשִׁשִׁים הֵינּוּ פִּינּוּן שְׁשִׁים סִמָּן שׁוֹב אֵין בּוֹ טַעַם הָאֲסוּר וְא"כ מִמִּילָא
בְּטַל גּוּף הָאֲסוּר בְּרֹב אֲבָל בְּלֹא בִּיטוּל בְּרֹב עכ"פ גּוּף הָאֲסוּר עוֹדְנֵי בְּתוֹכוֹ וְכִמּוֹת
הָאֲסוּר שְׁנַפְל לְשָׁם ע"כ מִטַּעַם בִּיטוּל בְּרֹב קִאֲתָנִי עֲלֵי כְּמוֹ בְּמ"ב אִף בְּמִבְּשֵׁא"מ אִף
שְׁגוּף הַדְּבָר בְּטַל בְּרֹב מ"מ נִרְגָּשׁ הַטַּעַם וְטַעַם כְּעֵיקָר דְּאוֹרִיתָא לְעֵנִין זֶה פּוֹעֵל שְׁשִׁים
דְּהַטְעַם נֶאֱבָד וְנִתְבַּטַּל אֲבָל גּוּף הָאֲסוּר וְדָאֵי מִצַּד בִּיטוּל בְּרֹב קִאֲתִינּוּ עֲלֵי וְצָדְקוּ דְּבָרֵי
הַמַּש"ל דְּהַחֲלֵב הַיּוֹצֵא מֵהָאֲבָר הָאֲסוּר אֵינּוּ בְּטַל בְּס' לְהַמְרָדְכִי א"כ בְּנִידוֹן דִּינֵן אִפִּי
אִיפֵא שְׁשִׁים נֶגְד הַדָּם לֹא מְהִינֵי לְהַמְרָדְכִי אֲכֹן אַחַר הַעִיּוֹן הִי' כְּרָאָה לִי לְהַכְרִיעַ דְּאִפִּי
לְפִי דַעַת הַמַּש"ל דְּגַם בִּיטוּל בְּס' לֹא אֵהֵי הֵינּוּ דְּוָקָא בְּמ"ב אֲבָל בְּמִבְּשֵׁא"מ י"ל דְּכ"ע
מוֹדִי דְּבְטַל וְטַעַמָא דִּידֵי עִפְמ"ש הַפ"י בְּבִיצָה דָּף ל"ה הַטַּעַם דְּמַחְמִירֵי בְּדִשִׁיל"מ בְּמִב"מ
יּוֹתֵר מִבְּשֵׁא"מ הַטַּעַם הוּא מְשׁוּם דְּמִב"מ דְּלָאוּ בְּטַעַמָא תֵּלָא מִקְלָתָא וְלְעוֹלָם טַעַם
הָאֲסוּר וּמִמְשׁוֹ נִרְגָּשׁ כְּמוֹ הַהִיתֵר מְשׁוּ"ה הַחְמִירוּ בּוֹ בְּדִשִׁיל"מ אֲבָל בְּשֵׁא"מ דְּבְטַעַמָא
תֵּלָא מִקְלָתָא מְשׁוּ"ה פִּינּוּן דְּבִיּוֹתֵר מִס' לִיכָא טַעַם א"כ הוּי כְּאֵלוּ הוֹסֵר הָאֲסוּר וְנִסְתַּלַּק
מִן הַהִיתֵר וְכֵמֵאן דְּלִיתָא דְּמִי מְשׁוּ"ה ל"ש לְהַחְמִיר בּוֹ כְּלָל וְאִפִּי בְּדָבָר שִׁיל"מ כְּמִי בְּטַל
יַעו"ש בְּדַבְּרֵי הָרִי מְפֹרָשׁ דְּבִמְבָא"מ חֲשָׁבִינּוּ כְּאֵלוּ כְּמוֹת גּוּף הָאֲסוּר נִסְתַּלַּק לְגַמְרֵי
דְּלֹא כְּמ"ש הַיִּשׁוּעוֹת יַעֲקֹב א"כ כְּכַה"ג אִפִּי בְּדָבָר הַמְּעוֹרָב מִתַּחֲזִילָתוּ כְּמִי מְהִינֵי שְׁשִׁים
מְשׁוּ"ה בְּנִידוֹן דִּינֵן גַּם הַמַּש"ל מוֹדָה דְּמְהִינֵי שְׁשִׁים מְשׁוּם דְּהוּא מִבְּא"מ אִף הַמַּש"ל הַשְּׁיֵג
שָׁם שְׁפִיר עַל הַחֲכָמִי אֲשֶׁפְּנִי דְּהוּא לְעֵנִין מִב"מ דְּמִטַּעַם בִּיטוּל קִאֲתִינּוּ עֲלֵי וּבִיטוּל ל"ש
בְּדָבָר הַמְּעוֹרָב מִתַּחֲזִילָתוּ אֲבָל בְּנִידוֹן דִּינֵן כ"ע מוֹדִי דְּהַדָּם בְּטַל בְּחֵלֶב בְּשִׁשִׁים וְהוּי כְּאֵלוּ
נִסְתַּלַּק לְגַמְרֵי הָאֲסוּר מִתּוֹף הַהִיתֵר וְדו"ק: אִף לְכַאוּרָה צְרִיכִים לְהַבִּין דְּבָרֵי הַפ"י הַנְּ"ל
דְּהָא לְכַאוּרָה קוֹשְׁיָי הַיִּשׁוּעוֹת יַעֲקֹב הוּא קוֹשְׁיָי גְדוּלָה דְּכִי יַעֲלָה עַל הַדַּעַת שְׁאֵם נִתְעַרַב
סָאָה שֶׁל אִיסוּר בְּשִׁשִׁים סָאָה שֶׁל הִיתֵר אֵינּוּ נִהְיָה כְּלָל מִן הָאֲסוּר הֲלֹא הַחֲזוּשׁ מְכַחֵשׁ
דְּבָר זֶה אֵלֹא ע"כ דְּלְעֵנִין כְּמוֹת הָאֲסוּר מִטַּעַם בִּיטוּל בְּרֹב קִאֲתִינּוּ עֲלָה כְּמוֹ מִב"מ דְּבְטַל
בְּרֹב וְשִׁשִׁים צָרִיף בְּשֵׁא"מ כְּדִי שְׁלֹא יֵהֵא הַטַּעַם נִרְגָּשׁ וּמַעֲתָה בְּדָבָר שְׁתַּחֲזִילַת בִּיאָתוּ
בְּתַעְרוּבוֹת דְּל"ש בִּיטוּל בְּרֹב גַּם בִּיטוּל בְּס'.

דבֿשֿר בֿחֿלב שֿחוטֿה מוֹתֿר בֿכֿבוֹשׁ מִשׁוֹם דִּגְיוֹנִיהַ לְגִזְיוֹנֶיהָ ל"א א"כ לְדִידִיָּה נִרְאֶה דָּגִם
דָּם בֿחֿלב מוֹתֿר בֿכֿבוֹשׁ דֶּהָא בִּתְדָא מִחֶמְתָּא מִחֶמְתָּא מִחֶמְתָּא וְהַמְחַבֵּר ס' פ"ז וע"ש אף
דְּנִקּוּדוֹת הַפֶּסֶף וְהָאֲחֵרוֹנִים חִלְקוּ עַל הַט"ז ע"ש עכ"פ תו יש לנו צד לְהַקְל בְּצִירוֹף מ"ש
הַט"ז בְּסִי פ"ז דְּאָפִי בְּב"ח הִיכָא שְׂאֲחָד אָסוּר בְּפ"ע ל"א בִּי נַעֲשֶׂה נְבִילָה וְגַם בְּזֶה
הַשִּׁיגוֹ עָלָיו הָאֲחֵרוֹנִים.

עכ"פ בְּצִירוֹף כָּל הַנֶּ"ל יֵשׁ לְסַמְּךָ בְּכֹהֵ"ג אֲדַעַת הֶרְאָב"ד וְהֶר"ן דְּבִלַח בְּלַח בֿכֿבוֹשׁ נ"א
נַעֲשֶׂה נְבִילָה הֵן מִצַּד בְּב"ח הֵן מִצַּד דָּם א"כ אִם יֵשׁ שְׂשִׁים בְּהַתְעַרְבוּת נֶגֶד הַדָּם יֵשׁ
לְהַתִּיר וְזֶה אֵינָה שְׁבוּעוֹת בָּא מַעֲשֶׂה פְּזֶה לִידֵי וְיִצָּא הַדְּבָר בְּהִתֵּר דְּבָרֵי יָדִידוֹ דו"ש
בְּאֵהֳבָה יְקוּמִיָּאל יְהוּדָא ט"ב: שְׂאֵלָה לֹט ע"ד הַשְּׂאֵלָה שֶׁל אוֹתָהּ הָאִשָּׁה אֲצִיעַ הַמַּעֲשֶׂה
דֶּהֵינּוּ שְׂיֹתֵר מִשְׁנֵי שָׁנִים שְׂיֵשׁ לָהּ חוֹלֵי הַשָּׁבֵר ר"ל וּבְשָׁנָה הֶרְאֵשׁוּנָה הֵיטָה יְכוּלָה
לְהִטָּהֵר וְלֹא הֵיטָה לָהּ שׁוּם קְלָקוּל גַּם נִתְעַבְּרָה וְיִלְדָה רַק בְּשַׁעַת לֵידָה מִחֶמְתָּא קוֹשְׂיָהּ הַלֵּידָה
נִתְקַלְקְלָה בְּיֹתֵר דֶּהֵינּוּ שְׂנִיקָב אוֹתוֹ הַדְּבָר שְׂיֹצֵא מִמֶּנָּה וְהִיא מוֹצִיא כָּל שַׁעַת דָּם וְלִיקָה
וּמִגְלָא וּבְפַעַם אֲחֵרָת כְּשֶׁהֵיטָה מְנִיקָה הֵיטָה מְסוּלְקָת דְּמִים לְגַמְרֵי וְעַתָּה הִיא ג"כ מְנִיקָה
וְאֵעִפִּי"כ הִיא רוֹאָה תְּמִיד וְהַנְּשִׁים אוֹמְרוֹת שְׂנִירָאָה שְׂיֹצֵא חוּץ לְרַחֵם כְּמִין טְפִיחַ וּבְתוֹכוֹ
נִקָּב וְנִרְאֶה לְהִדְיָא שְׂהַדָּם יוֹצֵא מִן הַנִּקָּב וְלֹא מִמְּקוֹם אֲחֵר כִּלְל וּבְשַׁעַת שְׂשׁוֹכְכַת אֲז
מְכַנְסַת אֵת הַמַּכָּה לְגַמְרֵי לְתוֹף גּוֹפָה וְאֲז הִיא בּוֹדְקַת אֵת עֲצָמָה הֵיטֵב בְּחוּרִין וּבְסֻדְקִין
וְאֵינָה מוֹצֵאָה שׁוּם לִיקְלוּף דָּם וְנִרְאֶה בְּעֵלִיל שְׂאֵינּוּ מִמְּקוֹם אֲחֵר רַק מִשָּׁם [עכ"ל
הַשְּׂוֹאֵל]: תְּשׁוּבָה תְּשׁוּבָתוֹ בְּצִידוֹ אֲחֵר הָעֵינּוּ בִּיּו"ד ס' קפ"ז וּבְשׁו"ת ח"צ ס' מ"ו
וּבְשׁו"ת נוֹב"י ח"א ס' כ"ח וּבְמַהֲדוּרָא בְּתָרָא ס' קי"ד הָרִי מְבִנְאָר דִּירִידַת הַמְּקוֹר לְמַטָּה
הִיא כְּמַעֲט מִהַנְּמֻנֶע וְעכ"פ הוּא בְּלִתֵּי מְצוּי וְקִי"ל תּוֹלִין בְּמְצוּי וּבְנִדְאֵי שְׂעֵלִינוּ שֶׁל
פְּרוּזְדוֹר יָרַד לְמַטָּה אֶף הַחֲמִיר הַנִּב"י מִטַּעַם דֶּהֵינּוּ כְּאֵינּוּ יְדוּעַ אִם מִכְּתָה מוֹצִיאָה דָּם דֶּהָא
דָּם הַמְּקוֹר מְצוּי טְפִי מִדָּם הָעֵלִי וּמֵאֵן נִימָא דַּע"י שְׂהַעֲלִיָּה בְּמְקוֹם צָר מוֹצִיאָה דָּם עכ"ד
מְבִנְאָר שָׁם לְמַעֲיָן א"כ הִכָּא שְׂהַנִּקָּב מוֹצִיא דָּם יֵשׁ לְהַקְל וְעוֹד דָּגִם שָׁם מִיקַל בְּזִמְנָה
מְסוּלְקַת דְּמִים וְה"ה כָּאֵן בְּמְנִיקָה דַּמ"ש וְעוֹד דְּכָאֵן אֲחֵר הַשָּׁבֵר הֵיטָה מְסוּלְקַת דְּמִים קוֹדֵם
שְׂנִתְהֵנָּה הַנִּקָּב וְא"כ אֲזִיל לִי הַחֲוֹמְרָא דֶּהֵנוּב"י בַּמ"ב שָׁם דְּנִימָא ע"י שְׂבָא הַמְּקוֹר בְּמְקוֹם
צָר חֲזַר לוֹ הַחֲמִימוֹת וְנִתְהַנָּה שָׁם דְּמִים עֵי"ש וּבְפֶרֶט בְּנִד"ד שְׂבָא גַם לִיקָה וּמִגְלָא א"כ
נִתְפָּרֵר שְׂיֵשׁ מִכָּה שָׁם כְּמְבִנְאָר שָׁם בְּדְבָרֵי נוֹב"י עֲצָמוֹ בְּסִי קי"ד וְא"כ גַּם אִם נִימָא
שְׂהַמְּקוֹר עֲצָמוֹ הוּא שְׂנַפֵּל א"כ נִתְפָּרֵר שְׂיֵשׁ שָׁם מִכָּה פָּצַע וְחִבּוּרָה וְאִמְרִינּוּ דָּם מִכָּה הוּא
אֶף אִם אֵינּוּ יְדוּעַ אִם מִכְּתָה מוֹצִיאָה דָּם הָרִי עכ"פ בְּמְנִיקָה יֵשׁ לְהַקְל וְזֶה בְּרוּר אֶף
שֶׁהַנִּב"י מִחֲמִיר בְּמִכָּה בְּמְקוֹר נִשְׁמַט מִמֶּנּוּ הַרְמַב"ם בְּהַלְכוֹת א"ב אֶף שְׂמַחְזִיק דְּבָרֵי
בַּמ"ב הָאֲמַת יוֹרָה דְּרַפּוֹ וּמְבִנְאָר מְדְבָרֵי בַּמ"ב בְּסִי קי"ד שְׂחֲזַר בּוֹ לְדִינָא וְסוֹבֵר דְּבַמִּכָּה
בְּמְקוֹר הַדָּם מִמֶּנָּה טְהוֹר וּז"ב: וְעִידִין צְרִיף לְהַתְלַמֵּד אִם אֲחֵר שְׂיַעֲבְרוּ יְמֵי הַנִּקָּה וְיִאָרַע
לָהּ פְּזֶה אִם נִטְהַר אוֹתָהּ אִם נִימָא כִּינּוּ דְּבְשַׁעַת שְׂהֵיטָה מְנִיקָה וְהֵיטָה בְּחֻזְקַת מְסוּלְקַת
דְּמִים אַעֲפ"כ אֵיֶרַע לָהּ פְּזֶה א"כ הָרִי נִתְפָּרֵר דְּבָא מִן הַמִּכָּה א"כ שׁוּב הָוִי לָהּ כִּיֶּדוּעַ
שְׂמַכְתָּה מוֹצִיאָה דָּם וּמִמִּילָא טְהוּרָה אֶף שְׂלֵא בְּזִמְן הַנִּקָּה אוֹ דִּילְמָא אִמְרִינּוּ הָרִי בְּאֲמַת
לֹא נִתְפָּרֵר שְׂמַכְתָּה וּמוֹצִיא דָּם רַק דְּבְשַׁעַת הַנִּקָּה מְקַלִּין מְסַפִּיקָא כִּינּוּ דְּאִשָּׁה זֹו בְּחֻזְקַת
טְהוּרָה עוֹמֵד' אֵל תְּטַמְּאָנָה מְסַפֵּק וְהָרֹב דְּמִים מִן הַמְּקוֹר אֵינּוּ כָּאֵן כִּינּוּ דֶּהִיא בְּחֻזְקַת
מְסוּלְקַת דְּמִים מִן הַמְּקוֹר אֲבָל אֲחֵרְעִבוּר יְמֵי הַנִּקָּה דָּאֵז אֵיכָא רֹב דְּמִים שְׂבָא מְמַקְוֵר

אימר אין תולין במפה וכעת אין הזמן מספים עמי לעיין בזה ואי"ה אחר עבור ימי הנקה נחפים בדבר בל"נ אם יגזור השי"ת בחיים וגם י"ל פיון דנראה בחוש שהדם יוצא דרך נקב הרי אינה רואה כדרך שהנשים רואות מפי המקור הן לו יתנה המקור כופל למטה הרי בא הדם דרך נקב ואינה כדרך שהנשים רגילות לראות והוי כמו דם בתתיכה והבן: שאלה מ עוד אדרש לבית ישראל בהלכתא רבתי בדיני נדה בנסת הקפיצה דנתבאר בש"ע יו"ד סי' קפ"ט סעי' י"ז דנסת של קפיצה לחודה אינו פלום והמחבר אזיל לשיטתו בב"י שהקשה על הטור שפוס' בנסת שאינו מורכב קובעת נסת של קפיצות לחוד יש לתמוה למה סתם דבריו נגד כל הנה רבנוותא לכה פסק פאן בש"ע דהנסת של קפיצה לחודה אינו פלום וגם הרמ"א לא הגיה פלל ושום א' מהאחרונים לא נחלק עליו פאילו הוא הלכה ברורה מסיני מסורה ולפענ"ד כראה דעת הטור עקר בש"ס וגם נפיש חילקי סיעת מרחמוהי מהפוסקים כמו שאבאר בעז"ה ומי שיירצה לעמוד על ברורי דמילי יעיין בגמרא דנדה דף י"א ע"א אמר ר"ה קפצה וראתה וכו' וכל השקלי וטרני' עד המשנה שם ותוס' ד"ה לקפיצה ואז יאורו עיניו בעז"ה במה שאכתוב בס"ד.

דהנה התוס' הקשו שם על פירש"י שני קושיות עצומות ואני אוסיף עוד בקושיא על פירש"י דהא למאי דמשני רב אשי ומוקי להברייתא כגון דקפצה וכו' א"כ קשה הא בכי האי גוונא ונדאי דליכא נסת בקפיצה לחודא פלל דהא בפעם הג' דקפצה לא ראתה וא"כ למה לן לחזור מסברא הראשונה דבראתה ג' פעמים ע"י קפיצה דקבעה ונסת לקפיצה.

וא"ל דרש"י מפרש פהרז"ה דפירש אלא בקפיצה בנסת שאין מורכב דהיינו שלא הי' הג' הקפיצות ביום ידוע רק בימים חלוקין כגון זה א' בשבת וזה בשני בשבת ולפ"ז יכולני לומר דבנסת המורכב דהיינו כל הקפיצות בא' בשבת דלא הוי נוסת רק בימים ובקפיצה ומקשה הגמרא מהברייתא דקתני לא קבעה לה נוסת מאי לאו דלא קבעה פלל ובין אי מייירי בנסת שאין מורכב או בנסת המורכב מ"מ קשה דאם גימא דבנסת המורכב לא קבעה פלל אף לימים וקפיצה ממילא גם בנסת שאין מורכב לא קבעה דמאיזה טעם גימא בנסת המורכב דלא קבעה לקפיצה אי משום דהיום גורם א"כ תקבע לימים ואי תרנוייהו גורמים תקבע לתרנוייהו עכ"פ לימים וקפיצה ואמאי לא קבעה פלל א"ו משום דמתמת אונס לא הוי קביעות פלל ע"כ בנסת שאין מורכב כמי וכן צריכין אנו לפרש קושיות הגמרא להרז"ה וזה ברור לפ"ד ומשני דלתרנוייהו דהיינו לקפיצות ולימים קבעה בנסת המורכב וממילא בנסת שאין מורכב י"ל דקבעה לקפיצות וא"כ מיושב קושני ראשונה של תוס' וק"ל מקשה הגמרא ימים לחודייהו פשיטא ולא קשה קושני השני של התוס' דגימא דהברייתא קמ"ל דלא קבעה לקפיצות דבנסת המורכב ג"כ פשיטא דלא קבעה לקפיצה לחודא רק בנסת שאין מורכב סבר ר"ה דקבעה כמו שהוא לתירוץ התוס' דלקפיצות ג"כ פשיטא דלא קבעה ואף דהרז"ה לא סבר כן מ"מ י"ל דרש"י סבר כן וא"כ מיושב גם הקושני השני של התוס' אבל מה אעשה שאין פירש"י סובלת דברי הרז"ה מדכתב בד"ה אלא לקפיצה כו' ואפילו שאר ימות השבת ש"מ דבנסת המורכב איירי וא"כ הדרא הקושיות לדוכתייהו ודבריו קשים להולמם וכבר פפירים ואריות בעלי התוס' ז"ל שמו בסד רגלו ואני אומר ויחפם שלמה מכל האדם כשמו כן הוא הוא שלמה ומשנתו שלמה ודבריו נהירין ומזהירין כשבילי דרקיע וכעצם השמים לטוהר ואדרבא לפירושו אתי' פל הסוגיא שפיר ולפירושו התו' קשה כמה

קְנוּשֵׁי תַבְחָנִים בְּהַסְגֵינָא דְהָא קְשָׁה קְנוּשֵׁי א' דְּמַצִּיעַ הַגְמָ' לְמַאי אִי לְיָמִים הָא פִּל יוֹמָא כּו' וְאַלְא לְקַפִּיצוֹת וְהָא תַבְחָנִי כּו' מִשְׁמַע לְהַדְיָא דְאֵם הָוִי מְפָרְשִׁינָן הֵךְ דְּרַב הוּנָא לְיָמִים לֹא הָוִי קְשָׁה לְהַבְרִייתָא וְאַמַּי הָא לֹא קְבָעָה וְסָת מִשְׁמַע לִי לְמִקְשָׁה לֹא קְבָעָה פִּלְל וְאַמַּי קְשָׁה לִי טְפִי וּבְרִייתָא בְּקַפִּיצוֹת מְבִינִים וְע"ק לְפִירוּשׁ הַתּוֹס' דְּהַמְתַּרְזֵן דְּאָמַר לֹא קְבָעָה וְנֹסֶת לְקַפִּיצוֹת לְחַוְדֵייהוּ קְשָׁה מִמ"נ אִם לֹא פְּשִׁיטָא לִי מְלִתָּא בְּפִשְׁטוֹת גְּמוּרָא א"כ מִנ"ל דְּהַבְרִייתָא אֲשִׁמוּעֵינָן ג"כ דְּלֹא קְבָעָה וְנֹסֶת לְקַפִּיצוֹת דִּילְמָא לֹא קְבָעָה וְנֹסֶת פִּירוּשׁוֹ לְיָמִים וּכְדַמְיוֹן קְנוּשֵׁי תַבְחָנִים עַל רִש"י וְגַם לְפִי מַה דְּאָסִיק רַב אֲשִׁי לֹא קְבָעָה לְיָמִים הָוִי רְבוּתָא וְדִילְמָא הָא לְחַוְדָא קִמ"ל אוֹ זִיל לְאִידָךְ גִּיסָא דִּמְנ"ל הֵךְ דְּרַב אֲשִׁי דִּילְמָא הָא לְחַוְדָא קִמ"ל דְּלֹא קְבָעָה לְקַפִּיצוֹת דְּלֹא פְּשִׁיטָא הוּא וְאִי פְּשִׁיטָא לִי בְּפִשְׁטוֹת גְּמוּרָא דְּלִיפָא שׁוּם ה"א פִּלְל לֹאמַר דְּקְבָעָה לְקַפִּיצוֹת כִּמ"ש הַתּוֹס' א"כ לְמַה לִי לֹאמַר פִּלְל דְּלֹא קְבָעָה לְקַפִּיצוֹת לֹא הָוִי לִי לֹאמַר רַק לֹא קְבָעָה לְיָמִים דְּהוּא הִרְבוּתָא דְּאֲשִׁמוּעֵינָן בְּבְרִייתָא פְּדַמְסִיק רַב אֲשִׁי וְהֵךְ דְּלֹא קְבָעָה לְקַפִּיצוֹת לֹא שְׁמַעֵינָן מֵהֵךְ בְּרִייתָא פִּלְל אִי לֹא דְּפִשְׁטָא לִי מְעִיקְרָא וְעוֹד קְשָׁה אֵהָא דְּמִקְשֵׁי בְּתַר הֵכִי לְיָמִים לְחַוְדֵייהוּ פְּשִׁיטָא הָוִי לִי לֹאמַר לְקַפִּיצוֹת לְחַוְדֵייהוּ וּלְיָמִים לְחַוְדֵייהוּ פְּשִׁיטָא דְּהָא לְפִירוּשׁ הַתּוֹס' לֹא קְשָׁה מִפְּחַ דְּתַרְנוּיֵיהוּ פְּשִׁיטָא ** (וְקוּשְׁי' זֹו מְצִאתִי בְּשֵׁם הַרְזו"ה וְאֲנִי מוֹסִיף עוֹד) ** דְּטְפִי רָאוּי לֹן לְאֲשִׁמוּעֵינָן דְּהֵךְ דְּלֹא קְבָעָה וְנֹסֶת לְקַפִּיצָה פְּשִׁיטָא דְּלֹא אֲשִׁמוּעֵינָן כְּבָר מִמַּה דְּאֲשִׁמוּעֵינָן דְּלֹא קְבָעָה לְיָמִים פְּשִׁיטָא דְּאֲשִׁמוּעֵינָן כְּבָר בְּקוּשְׁיָתוֹ עַל ר"ה אִי לִימָא לְיָמִים הָא פִּל יוֹמָא כּו' דְּמִקְשָׁה כְּמוֹ מְמִילְתָּא דְּפִשְׁטָא אֲבָל לְרִש"י ז"ל תַּחְנוּן פִּל הַסְּגֵינָא פְּשִׁלְמָה וּמְקוּדָם נְתַרְזֵן קְנוּשֵׁי א' שֶׁל תּוֹסְפוֹת עַל רִש"י.

וְנִקְדִים דְּהַרְשֵׁב"א בַּת"ה שְׁעַר הַנְּסוֹתוֹת פְּתַח לְתַרְזֵן הֵךְ קוּשְׁיָא בְּשֵׁם הַרְזו"ה דְּאִיף גִּימָא דְּפִשְׁטָא לִי ג"כ דְּלֹא קְבָעָה לְקַפִּיצָה מְדַמְקִשִׁי לְיָמִים לְחַוְדֵייהוּ פְּשִׁיטָא מִשְׁמַע דְּלְקַפִּיצָה לֹא פְּשִׁיטָא פְּתַח הַרְשֵׁב"א דְּבִאֲמַת קַפִּיצָה לֹא פְּשִׁיטָא וְהָא דְּפִרִיף לְיָמִים לְחַוְדֵי' פְּשִׁיטָא לֹא אֲבְרִייתָא קָא מְקִשָׁה דִּי"ל דְּאֲשִׁמוּעֵינָן דְּלֹא קְבָעָה לְקַפִּיצוֹת פְּקוּשְׁיַת הַתּוֹס' רַק דְּהַקּוּשְׁיָא קָאִי אֵהָתַרְצוֹן וְלִישְׁנָא דִּיתוּרָא קָא מְדַקְדַּק דְּקָאמַר הַתַּרְצוֹן לֹא קְבָעָה לְיָמִים לְחַוְדָא הָא פְּשִׁיטָא הוּא ע"כ דְּבְרִי הַרְשֵׁב"א בְּשִׁינוּי הַלְשׁוֹן עֵי"ש הֵיטִיב כִּי דְּבְרִיו אֵינָם מוּבָנִים לְכַאוּרָה וְתַמְצָא נַחַת מְדַבְרִי כִּי בְּרוּר פְּנוּנְתוֹ כְּמוֹ שְׁפַתְבְּתִי וְעַפ"י דְּבְרִי הַרְשֵׁב"א הָאֵלוֹ מִיּוֹשֵׁב קוּשְׁיָא הַשְּׁנִי' שֶׁל תּוֹס' עַל רִש"י בְּפִשְׁטוֹת אֵף דְּקְשָׁה לִי עַל תַּרְזוּן הַרְשֵׁב"א ** (תִּיבַת וְעוֹד שֵׁם בְּרִשֵׁב"א הוּא ט"ס וְצ"ל וְלִישְׁנָא יְתוּרָא וְכו':) ** מַה דְּמַשְׁנֵי רַב אֲשִׁי בְּכִי ה"ג כּו' וּלְפִירוּשׁ הַרְשֵׁב"א ע"כ הֵכִי פִירוּשׁוֹ הָא דְּאָמַר הַתַּרְצוֹן לְיָמִים לְחַוְדֵייהוּ רְבוּתָא הוּא בְּכַה"ג וּבְנֻדָּי פְּנוּנַת הַתַּרְצוֹן דְּהַבְרִייתָא אֲשִׁמוּעֵינָן הֵךְ דַּא"כ אֵין שְׁיִיף פִּלְל לְכַאן לְמַה דְּמְפָרֵשׁ הַבְּרִייתָא אֲלֵא וְדָאִי דְּמְפָרֵשׁ דְּבְרִייתָא אֲשִׁמוּעֵינָן הֵךְ א"כ עַדְיִין קְשָׁה מִנ"ל דְּבְרִייתָא אֵיירִי בְּכַה"ג וְאֲשִׁמוּעֵינָן דְּלֹא קְבָעָה וְנֹסֶת לְיָמִי דִּילְמָא הַבְּרִייתָא אֵיירִי כְּפִשְׁטוֹ כְּמוֹ שְׁפוּבְרָ מְעִיקְרָא וְעִיקְרָא הִרְבוּתָא דְּלֹא קְבָעָה וְנֹסֶת לְקַפִּיצָה וְא"כ לֹא הִרְנוּחְנוּ פִּלְל בְּתַרְזוּן הַרְשֵׁב"א דְּאֵהָתַרְצוֹן קָאִי דִּמ"מ קְשָׁה אֵהָתַרְצוֹן גּוּפִי' מִנ"ל הֵךְ מְבְרִייתָא וְקוּשְׁיָא עֲצוּמָה הוּא לִפ"ד עַל הַרְשֵׁב"א וְעַד בְּשַׁחַק נְאֻמָּן כִּי רְצִיתִי לְפָרֵשׁ כְּףֵי דְּבְרִי הַגְמָ' כְּדִי לִישֵׁב קוּשְׁיָא הַשְּׁנִי' שֶׁל הַתּוֹס' עַל רִש"י קוּדָם שְׁרַאֲיִתִי אוֹתוֹ בְּרִשֵׁב"א וְדַחֲיִתִי אוֹתוֹ מִתַּחַת קוּשְׁיָא זֹו וְעַכְשָׁיו דְּרַאֲיִתִי דְּהַפִּירוּשׁ הַנ"ל מְבַנְאָר בְּרִשֵׁב"א אֲמִינָא דְּאֵין לְדַחֲוֹתוֹ פְּלֹאחַר יָד וְחֲזִי כְּפָה רַב גּוּבְרִי' לְכֵךְ יִשְׁבְּתִי קוּשְׁיָא הַנ"ל בְּעוֹז"ה בְּטוֹב טַעַם כְּמוֹ שְׁאַבְאָר

בְּסוּמָהּ כִּי שֵׁם בֵּיתוֹ וּבִינוֹ בֵּינוֹ נִחְזֵיק פִּירוּשׁ הַרְשָׁב"א לְמוֹנַח קִיָּים וְיִתֵּד שְׁלֵא תִמוּ' א"כ
לְפִי הַצָּעָה זֶה הַמְקַשָּׁה שֶׁהַקְּשָׁה יָמִים לְחוֹדְיָהּוּ פְּשִׁיטָא וְרַב אֲשִׁי הַמְתַּרְץ כְּשֶׁקָּל' וְטַרְנִ'
בְּדַבְּרֵי הַתַּרְצוֹן הָרֵאשׁוֹן וְהַשְּׂתָא מִן־שָׁב קוֹשְׁיָא א' שֶׁל הַתּוֹס' בֵּין לְסִבְרַת הַמְקַשָּׁה בְּהַתַּרְצוֹן
רֵאשׁוֹן בֵּין לְסִבְרַת רַב אֲשִׁי דְלְסִבְרַת הַמְקַשָּׁה מִתַּרְצוֹן פְּפִשוּטוֹ דְּלֵא הוּי מְצִי לְשִׁנּוּי דְּלֵא
קְבָעָה וְנוֹסַת לְיָמִים לְחוֹדְיָהּוּ אֲבָל לְקַפִּיצוֹת קְבָעָה דֵּא"ה מֵאֵי קִמ"ל פְּשִׁיטָא לְכַף צ"ל
דְּאֵף לְקַפִּיצוֹת לֹא קְבָעָה וְהִינּוּ רַבּוּתָא רַק דְּקִשָּׁה א"כ לְמָה נִקְט הַתַּרְצוֹן לְיָמִים לְחוֹדְיָהּוּ
בְּדַבְּרֵי פִּינּוֹן דְּפְשִׁיטָא הוּא הִינּוּ בְּאַמַּת קוֹשְׁיֹת הַמְקַשָּׁן וְא"כ עֵיקַר הַקּוֹשְׁיָא שֶׁל הַתּוֹס'
ל"ק רַק לְמֵאֵי דְמַתְרֵץ רַב אֲשִׁי דְלִימִים לְחוֹדְיָהּוּ הוּי רַבּוּתָא א"כ לְפ"ז קִשָּׁה לְמָה חִזּוּר
מְסַבְּרָא קָמָא דְקְבָעָה וְנוֹסַת לְקַפִּיצוֹת וְלֹא קְבָעָה וְנוֹסַת דְּבַרְיִיתָא הִינּוּ לְיָמִים וְהַבְּרִייתָא
כְּמוֹ שְׁתִּירְץ רַב אֲשִׁי וְכִינּוֹן דְּזִכְיָנוּ לְזֶה יִתְרַץ קוֹשְׁיֹת הַתּוֹס' עַל נְכוּן דְּאֵף לְמֵאֵי דְמַתְרֵץ
רַב אֲשִׁי צְרִיף הַמְתַּרְץ לֹמַר דְּלֵא קְבָעָה וְנוֹסַת גַּם לְקַפִּיצוֹת דְּאֵי נִימָא דְלְקַפִּיצוֹת קְבָעָה
וְלֹא קְבָעָה דְּבַרְיִיתָא רַק לְיָמִים א"כ נִשְׁאַר קוֹשְׁיֹת הַגְּמָרָא אַבְרִייתָא מֵאֵי קִמ"ל פְּשִׁיטָא
וְאִין לֹמַר כְּתִירְץ ר"א דְּהָא אֵי נִימָא דְקְבָעָה וְנוֹסַת לְקַפִּיצוֹת לִיתָא לְתִירוּץ דֵּר"א כְּלָל
דְּנִחְזִי אֲנִי הַטַּעַם דְּנִימָא דְקְבָעָה וְנוֹסַת לְקַפִּיצוֹת לְחוֹדְיָי דִּילְמָא הַיּוֹם גּוֹרַם פִּינּוֹן שְׁהִי תְּמִיד
בְּיּוֹם א' כְּגוֹן בֵּא' בְּשַׁבַּת וְכַדּוּמָה א"ו צְרִיכִין אֲנִי לֹמַר דְּלֵא מְסַתְּבַר לֹן כְּלָל לְמִיתְּלִי
הַקַּפִּיצוֹת בְּיָמִים דְּאֵם הַקַּפִּיצָה גּוֹרַם לְבַד שְׁיָבוֹא מֵה לִי קַפִּיצָה בְּיּוֹם אִו בְּיּוֹם אַחַר כְּף
צ"ל לְפִי דַעַת זֶה וְא"כ הָא רַב אֲשִׁי פִּירֵשׁ טַעְמוֹ דְּלֵא קְבָעָה וְנוֹסַת לְיָמִים בְּהֵאֵי גּוֹנוּנָא
דְּאֵיירִי בִּי מִשּׁוּם דְּתִלְיָנִין בְּקַפִּיצָה דְּאֵתְמוּל וְהָא דְּלֵא קַחְזִיא אֵתְמוּל אִם הַקַּפִּיצָה הִיְתָה
גּוֹרַמַת הִינּוּ מִשּׁוּם דְּנָא מְטָא זְמַן קַפִּיצָה כְּמוֹ שְׁמַפְרֵשׁ ר"א בְּהַדְּנָ' וְא"כ הִינּוּ דְנוּקָא אִם
נִימָא דְאֵיכָא סְבָרָא לְמִיתְּלִי הַקַּפִּיצוֹת בְּיָמִים אֲבָל אִם נִימָא דְלֵיכָא סְבָרָא כְּלָל לְמִיתְּלִי
הַקַּפִּיצוֹת בְּיָמִים וְנִדְאֵי דְבַגּוֹנוּנָא דְרַב אֲשִׁי קְבָעָה וְנוֹסַת לְיָמִים דְּהָא חִזְיָנִין דְּיּוֹם גּוֹרַם מִשּׁוּם
דְּרֵאָתָה בֵּא' בְּשַׁבַּת הַשְּׁלִישִׁי בְּלֹא קַפִּיצָה וְא"ל דְּתִלְיָנִין בְּקַפִּיצָה דְּאֵתְמוּל דֵּא"כ מ"ט לֹא
חִזְיָא אֵתְמוּל וְאֵי מִשּׁוּם דְּלֵא מְטָא זְמַן קַפִּיצָה הָא לְפִי סְבָרְתוֹן עַכְשָׁיו קַפִּיצָה לֹא תִלְיָא
בְּזְמַן כְּלָל וְא"כ אֵיף נִימָא דְאֵשְׁמוּעֵינִין הַבְּרִייתָא דְּלֵא קְבָעָה וְנוֹסַת לְיָמִים בְּהֵאֵי גּוֹנוּנָא
דֵּר"א דְּנוּדְאֵי קְבָעָה וְנוֹסַת לְיָמִים א"ו מְדַאמְרִינִין דְּלֵא קְבָעָה וְנוֹסַת לְיָמִים בְּהֵאֵי גּוֹנוּנָא דְרַב
אֲשִׁי מִשּׁוּם דְּלֵא מְטָא זְמַן קַפִּיצָה א"כ מְמִילָא ש"מ דְּמְסַתְּבַר לְמִיתְּלִי הַקַּפִּיצוֹת בְּזְמַן וְא"כ
וְנִדְאֵי בְּנוֹסַת מְוֹרְכָב דְּהִי כָּל הַקַּפִּיצוֹת וְהִרְאִיּוֹת בְּיּוֹם אֶחָד כ"א בֵּא' בְּשַׁבַּת וְנִדְאֵי דְּלֵא
קְבָעָה וְנוֹסַת לְקַפִּיצוֹת לְחוֹדְיָי רַק לְקַפִּיצוֹת וְיָמִים דִּילְמָא הַיּוֹם גּוֹרַם כְּלָל דְּמִקְלָתָא אִם
נִימָא בְּנוֹסַת הַמְוֹרְכָב לֹא קְבָעָה וְנוֹסַת לְקַפִּיצוֹת לְחוֹדְיָי א"כ בְּגוֹנוּנָ' דְרַב אֲשִׁי לֹא קְבָעָה
וְנוֹסַת לְיָמִים לְחוֹדְיָי הָא אִם נִימָא דְבְּנוֹסַת מְוֹרְכָב קְבָעָה וְנוֹסַת לְקַפִּיצוֹת לְחוֹדְיָי אִם בְּגוֹנוּנָ'
דְרַב אֲשִׁי קְבָעָה וְנוֹסַת לְיָמִים לְחוֹדְיָי וְא"כ מִן־שָׁב קוֹשְׁיָא א' שֶׁל תּוֹס' בְּטוֹב טַעַם וְדַעַת
בַּעֲזוֹ"ה וְהַשְּׂתָא מִן־שָׁב ג"כ קוֹשְׁיָא שְׁלִי עַל פִּירֵשׁ רַשְׁבִּי"א דְּקִשָּׁה לֹן פִּינּוֹן דְּמַתְרֵץ
אֲשְׁמוּעֵינִין הֵךְ דְּרַב אֲשִׁי מִנ"ל הֵךְ מְבַרְיִיתָא דִּילְמָא הַבְּרִייתָא אֲשְׁמוּעֵינִין דְּלֵא קְבָעָה וְנוֹסַת
לְקַפִּיצוֹת ל"ק וִידֵי דְנִהֵי דְהַבְּרִייתָא לֹא אֲשְׁמַעֵינּוּ רַק דְּלֵא קְבָעָה וְנוֹסַת לְקַפִּיצוֹת מְמִילָא
שְׁמַעֵינּוּ הֵךְ דְּרַב אֲשִׁי דְּהָא בְּגוֹנוּנָ' דְרַב אֲשִׁי קַפִּיצוֹת שַׁבַּת יֵשׁ לֹמַר דְּמַגְרַע הַנוֹסַת וִי"ל
דְּמַתְקַנּוּ הַנוֹסַת י"ל דְּמַגְרַע הַנוֹסַת דְּבִלָּא קַפִּיצָה בְּשַׁבַּת כְּלָל רֵאשִׁי לְנוּ לֹמַר פִּינּוֹן דְּחִזְיָנִין דְּבֵא'
בְּשַׁבַּת הַשְּׁלִישִׁי רֵאָתָה בְּלֹא קַפִּיצָה אִיגְלָאֵי מִקְלָתָא דְּהַיּוֹם גּוֹרַם וְקְבָעָה וְנוֹסַת לְיָמִים אֲבָל
בְּקַפִּיצָה בְּשַׁבַּת לֹא קְבָעָה וְנוֹסַת לְיָמִים דְּתִלְיָנִין בְּקַפִּיצָה דְּאֵתְמוּל וְכֵן הוּא בְּאַמַּת דַּעַת הַטּוֹר

וי"ל דמתקנו הנוסח דבלא קפצה בשבת אין סברא לומר דקבעה נוסח לימים דהא לא ראתה ביום זה בלא קפיצה רק פעם אחת ולא קבעה נוסח בפעם אחד ופעמים הראשונים אפשר דהקפיצה גורמים והא דראתה עכשיו בלא קפיצה וה בכך באמת ראתה ביום זה בפעם ראשון רק בקפצה בשבת ולא ראתה איגלאי מילתא למפרע דהקפיצה לא גרמה רק הימים אם כן פיון שראתה בפעם ג' ביום זה קבעה נוסח בשלשה פעמים כדין נוסח והשתא נחזי אנו דאם נימא דבנוסח המורכב קבעה נוסח לקפיצות לחודא א"כ בנדאי דהך קפיצה בשבת מתקן נוסח הימים ולא מגרע דמתקן מדחזינו דבשבת קפצה ולא ראתה ונדאי דקפיצה לא גרמה ואין לומר משום דלא מטא זמן קפיצה דהא לפי הסברא זו הקפיצה לא תלי בזמן כלל כמ"ש לעיל א"כ ונדאי מתקנו וגם לא מגרע באידך ניסא דנימא דתלינו בקפיצה דאתמול א"כ מ"ט לאחזיא אתמול פקנשית הגמ' ולא מטי זמן קפיצה ליכא למימר כמ"ש ואם כן ונדאי לדעת זו קבעה נוסח לימים בגוונא דר"א ואם נימא דבנוסח המורכב לא קבעה נוסח לקפיצות לחודא רק בקפיצות בימים הידועים וא"כ דהקפיצה דשבת מגרע ולא מתקן דליכא למימר מדקפצה בשבת ולא ראתה ש"מ דהקפיצה לא גרמה דהא אנו לא אמרינו כלל דהקפיצה לחודא גרמה דליהוי מוכח מקפיצה דשבת דפעמיים הראשונים הימים לחודייהו הוא דגרמי רק דאכן אמרינו דהקפיצה בימים ידועים האלו היא דגרמי אבל ביום אחר לא וקודם שקפצה בשבת ולא ראתה אנו ידעינו דאם תקפני בשבת לא תראה דהא אנו אין חוששין כלל לקפיצה דיום אחר ואם כן אמאי תתקן קפיצה דשבת והיינו דאמרינו משום דלא מטי זמן קפיצה וא"כ לא מתקנו אבל ונדאי מגרע דהא דראתה ביום א' דשבת בלא קפיצה משום דאמרינו קפיצה דאתמול גרמה והא דלא חזיא אתמול משום דלא מטי זמן קפיצה דהא עכשיו אכן קיימינו דהקפיצה תלי בזמן וא"כ פיון דמגרע ולא מתקנו והוי תרתי לריעות' ונדאי דלא קבע' נוסח לימים בגוונ' דרב אשי וא"כ התרצן הראשון אמר שפיר דתרונוייהו שמעינו מברייתא דאם לא איירי הברייתא בגוונ' דרב אשי ואשמועינו דבנוסח מורכב לא תלינו בקפיצות לחודייהו א"כ ממילא שמעינו בגוונ' דרב אשי לא תלינו הנוסח בימים ואם איירי הברייתא בגוונ' דרב אשי ואשמועינו דלא קבעה נוסח הימים בה"ג א"כ ממילא שמעינו דבנוסח המורכב לא קבעה נוסח לקפיצות לחודי' דהא בהא תלי' והוא הוא וא"כ מיושב קושתי על פירוש רשב"א וא"כ מיושבין ב' קושיות של התוס' על רש"י דגם קושיא השכי' לא קשה פיון דזכינו דשפיר קאי אמתרץ.

ועכשיו נחזור לפירוש פל הסוגיא מראשה לסופה דלא קשה לשיטת רש"י ועל התוס' קשה קוש' הראשונה אהא דמציע הגמרא למאי אי לימא לימים כו' הא גם אי נימא לימים קשה מברייתא והצעה זו למה לי לא ק"מ לרש"י דאם הוי אמרינו דקבעה נוסח דר"ה היינו לימים לחודייהו ונדאי דלא הוי קשה כלל מברייתא דה"א לא קבעה דברייתא היינו לקפיצות לחודייהו ול"ק פשיטא דהא לרש"י בקפיצות לחודייהו רבותא גדולה הוא דלא קבעה אבל פיון דמציע דלא מסתבר לומר כלל דר"ה יספור בימים לחודייהו דקבעה דפשיטא דלא אלא דאיירי בקפיצות לחודייהו א"כ מקשי שפיר מברייתא דקתני לא קבעה כלל דלא קבעה דברייתא היינו לימים לחודייהו דמאי קמ"ל פשיטא ומתרץ שפיר כמ"ש לעיל פירוש התירוץ לרש"י והא דאמר לא קבעה נוסח לקפיצות רבותא גדולה הוא ולימים לחודייהו דלא הוי רבותא מקשי באמת הגמרא ומשגי דג"כ הוי

רבותא א"כ מ'נשכ גם ק'נש'א השנ'י שלי בגמרא וק'נש'י שלישיית ונדאי דלא קשה לרש"י דלא מצי להקשות רק מ'מים לחודי'יהו וא"כ מ'נשכ הפל בעז"ה אכל להתוס' קשה פל הק'נש'יות דהא לדידהו קפיצה לחודא הוי פשיטא כמו ימים לחודא וא"כ זכינו דרבינו הגדול רש"י ז"ל יצא בדימוס והא דלא מפרש לרש"י אלא לקפיצות בנסת שאין מורכב כמ"ש לעיל בשם הר"ז"ה ולדידנ' מ'נשכ'י ק'נש'יות התו' פפשוטו כמ"ש לעיל היינו משום דהוי קשה לרש"י ק'נש'ית הרשכ"א אהר"ז"ה דהך ל'מים לחוד'י' ודאי דאיירי בנסת מורכב וא"כ גם כי קאמר אלא בקפיצות ודאי דג"כ בהך ג'ונ' איירי דאל"כ הו"ל לפרש אלא בקפיצות ובנסת שאין מורכב ועיין שם עוד מה שהקשה ודו"ק היטב בכל מה שפכתתי כי נכון מאוד בס"ד וקרוב לאמיתה של תורה וברוך ד' שהנחני בדרך אמת וא"כ העולה מזה לדינא פיון דרש"י ז"ל יצא זכאי ואדרבא ראיות ברורות נתנו עידיהו דהעיקר פ'נות'י ונדאי דאין להקל ראש נגדו להקל באיסורין ובפרט בדיני נדה החמור ואף דנסתות דרבנן דלכך מקילין בהו בכל צד ספק מ"מ הנה אבינר'יהו דערי'ות דהא לכל הפוסקים דמקילין בנסת שאין מורכב דלא הנה קביעות ונסת לקפיצות דלא אמרינן קביעות ונסת לקפיצות לחודא בשום ענין כל בניג'ם ויסודם משום דחזו לדברי התוס' דחלקו אפירש"י דסבר לי' דמסתבר לומר קביעות ונסת בקפיצות לחוד'י' דלדידנ' אף למאי דמסיק הגמרא דבנסת המורכב הקביעות הוי לקפיצות ולימים מ"מ נסת שאינו מורכב אד'נכתא קאי דליכא ימים פלל וקבעה ונסת לקפיצות רק להחולקים על רש"י וסברו דלא מסתבר פלל לומר קביעות נסת לקפיצות ופשיטא הוא גם בנסת שאינ' מורכב לא אמרינן דקבעה נסת לקפיצות כמו שמבואר בב"י ובאחרונים וא"כ פיון דברננו דדעת רש"י עיקר ודאי דאין להקל ובפרט דגם דעת הר"ז"ה והטור פ'ן ומה שפכתו הב"י והאחרונים ראי' מהרמב"ם פ'ק ח' מהלכות א"ב הלכה ה' דסבר דלא אמרינן ונסת לקפיצות בשום ענין ואני אני יודע מקום רמז ואדרבא מדפסק הרמב"ם שם פלישנא בתרא דר"ה דהיכא דקפצה בשבת ולא ראתה ואח"כ ראתה בחד בשבת בלא קפיצה דקובעת נסת לימים והיינו משום דלא ראתה בקפיצה דשבת ש"מ דלאו הקפיצה גורמת וא"כ לפ"ז ע"כ סבר לי' בנסת המורכב דקבעה נסת לקפיצו' לחוד'י' דאי לקפיצות ולימים א"כ ליכא הוכח' פלל מהאי דלא ראת' בקפיצ' דשבת כמ"ש לעיל א"ו דגם בנסת המורכב סבר דקובע' נסת לקפיצו' לחוד'י' והא דמסיק לעיל בגמרא דבנסת המורכב קובעת לקפיצות ולימים צ"ל דלישנא בתרא דר"ה פליג גם אזה והרמב"ם פסק פ'נות'י' וא"כ כ"ש בנסת שאינו מורכב דס"ל דקובעת נסת לקפיצות.

ומיהו הא לאו ראי' הוא דנראה דטעמו דהרמב"ם לאו משום הוכחה דלא ראתה בקפיצה דשבת הוא אלא אפילו לא קפצה פלל בשבת ג"כ סבר הרמב"ם דאם ראתה בחד בשבת ה"ל בלא קפיצה איגלי מילתא דהיום גורם וקובעת נסת לימים והא דנקט קפצה בשבת לאו דוקא אלא לרבותא נקטי' דאף בקפצה בשבת ולא ראתה קבעה נסת לימים ולא תלינן ראי' דחד בשבא בקפיצה דאתמול וטעמו דסובר הרמב"ם דהך לישנא בתרא דר"ה סובר דאין סברא פלל לומר דמחמת קפיצה דאתמול ראתה ביום מחר אף דללשון קמא הוי סברא פשוטא כמ"ש מ"מ לישנ' בתרא לא מסתבר פ'ן ורא'י' פ'דבר דאי נימא פ'דפרישנא מקמי הכי דהך לישנא בתרא דר"ה סבר דבנסת המורכב קבעה לקפיצות לחוד'י' א"ם קשי' ליה הך ברייתא דלעיל דקתני לא קבעה פ'ן אי מ'ירי בנסת המורכב

או בְּנֹסֶת שְׁאִינוּ מְוֹרָכָב מ"מ קָשָׁה וְאִין לֹמֵר דְּלֵא קִבְעָה דְּבְרֵי יִתָּא לֹא קִבְעָה לְיָמִים וְכִדְרָב אֲשִׁי דְלַעֲלִיל דְּהָא אִיהוּ פְּלִיג אֲדָרְב אֲשִׁי דְלַעֲלִיל דְּלִישְׁנָא קִמָּא אֲלֵא וְדָאִי כִמ"ש וְעוֹד אִם נִימָא פֶּה אִם פֶּן הֶרְמַב"ם וְהַטּוֹר יִחְלְקוּ בְּסִבְרַת הַפּוּכּוֹת דְּלִהְרַמְבַּ"ם קִפְצָה בְּשִׁבְתָּ קִבְעָה וְסֵת לְיָמִים לְחוּדְיָ וּבְלֵא קִפְצָה בְּשִׁבְתָּ לֹא קִבְעָה לְיָמִים לְחוּדְיָ וְלִהְטּוֹר אִיפְכָא דְבְלֵא קִפְצָה בְּשִׁבְתָּ קִבְעָה וְסֵת לְיָמִים לְחוּדְיָ וּבְקִפְצָה בְּשִׁבְתָּ לֹא קִבְעָה לְיָמִים לְחוּדְיָ אֲלֵא וְדָאִי כִמ"ש: וּמ"מ אֶף דְּלִיפָא הוֹכְחָה מִהְרַמְבַּ"ם דְּסוּבֵר דְּבִנְסֵת הַמְּוֹרָכָב קוֹבַעַת וְסֵת לְקַפְיָצוֹת לְחוּדְיָ מ"מ בְּנֹסֶת שְׁאִינוּ מְוֹרָכָב מִהִיכִי תִיַתִּי דְנִימָא דְסוּבֵר דְּלֵא קִבְעָה וְסֵת לְקַפְיָצוֹת ע"כ נִרְאֶה דְאִין לְזוּז מִפְּסִק הַטּוֹר וְכַת דְעֵימִין וְגַם הַב"ח הֵבִיא רֵאִי קֶצְרָה לְדְבָרֵי הַטּוֹר וּכְבָר הַפּוּ הָאֲחֵרוֹנִים עַל קְדֻקְדוֹת רֵאִי זוֹ וְלֹא שָׁמוּ לְבָם אֶל כָּל הַשְּׂקָל וְטָרְיָ וּמִשָּׂא וּמִתָּן שְׁפִתְבִתִּי וְהוֹכְחָתִי מִגּוֹף הַלְכָה וְאִין אָנוּ צְרִיכִין לְפַרְנֶסָה מִמָּקוֹם אַחַר וְלִרְאָיָה דְפּוֹסְקִי כָּלֵל וּמִקּוֹם הַנִּיחּוּ לִי מִן הַשָּׁמַיִם לְהַתְגַּדֵּר.

הַיּוֹם יוֹם ה' כ"ח טֵבֵת שְׁנַת תַּקמ"ז לַפ"ק נְאֻם ה"ק מִשָּׁה. שְׁאֵלָה מֵא מַעֲשֵׂה בָּא לְפָנֵי בְּאִשָּׁה אַחַת שְׁפָכָר פְּסִקָה מִלְרֵאוֹת זְמַן זְמַנִּים טוֹבָא שְׁרֵאֲתָה בְּחִלּוֹקָה קוֹדֵם הַלִּילָה שְׁפָכָר הָיָה אֶפֶל וְהָיָה נִדְמָה לָהּ קֶצֶת שְׁצָרִיכָה ש"ח וְהַנִּיחָה עַד אֹר הַבּוֹקֵר וְצִיּוּנָה אוֹתוֹ מְקוֹם וְלִמְחַרְתָּ רֵאֲתָה וְהָיָה אִין כָּל רַק לְבָן גְּמוֹר וְשִׁפְטָה בְּדַעְתָּה שְׁאֲתָמוֹל הָיָה דְמִיּוֹן פּוֹזֵב בְּעֵלְמָא מְחַמַּת שְׁהַפְשָׁתוֹן הוּא גְּרָא וּכְשָׁבָא עָלָיו דְּבָר לַח וְגַם הוּא אֶפֶל נִדְמָה פֶּן לְכֹאוּרָה וּכְשָׁמְעֵי הַדְּבָר אֲמַרְתִּי דִּישׁ לְעֵינֵין מַה דִּינָה וְהָיָה הַדְּבָר מְפּוֹרָשׁ בְּתַשׁוּבַת גְּבַעַת שְׁאוּל ס'י ס"ג לְטָהָר אֶף לְכֹאוּרָה בְּרִש"י מ"ס נְדָה דָּף כ' ע"ב ד"ה מְפַכָּח וְכו' שְׁפִתְבִתִּי וְהָא דְאֲמַרִּין דְאִין לוֹ לְדִיּוּן אֲלֵא מַה שְׁעֵינֵינוּ רֹאוֹת הֵיכָא דְלֵא אַחְזִי פְּשִׁהוּא לַח וְכו' מִשְׁמַע לְכֹאוּרָה אֲבָל הֵיכָא דְאַחְזִי וְכו' אֶף דְאִין מְפַכָּח רֵאוּי לְטַמָּא דַּל"כ מַה זֶה דְכָתַב הֵיכָא דְלֵא אַחְזִי וְכו' הֲלֵא אֶף אִם אַחְזִי אִם אִינוּ מְפַכָּח הָרִי טְהוֹר הוּא וְהָיָה לוֹ לֹמֵר וְהָא דְאֲמַרִּין אִין לוֹ לְדִיּוּן וְכו' הֵיכָא דְלֵא מְפַכָּח מִי ז"א דַּל"כ דְּבָרֵי רִש"י יְהִי סוּתְרִין לְדְבָרֵי הַגַּמ' דְּהָא וְדָאִי בַּגְמ' מִשְׁמַע לְהַדְיָ דָּאִי לֹא מְפַכָּח אֶף דְכְבָר רֵאֶה מְרֵאָה טוֹמְאָה בְּלִילָה אִין לְחוּשׁ דְּהָא רַבִּי כָּבֵר טִימָא בְּלִילָה וְלָמָּה לִי לֹמֵר דְּמְפַכָּח א"ו אִיפְכָּא צ"ל דְרִש"י רְבוּת' קְאָמֵר דְאֶף אִם מְפַכָּח כְּמוֹ בְּמַעֲשֵׂה דְרַבִּי אִי לֹא אִינְדִּמִי כְּטַמָּא מַעֲיָקְרָא לִית לֵן בַּהּ וּז"ב וְכָאֵן בְּעוֹבְדֵי דִינֵן הוּא כִש"כ וְק"ו ב"ב שְׁל ק"ו מְעוֹבְדָא הַנָּ"ל וּמַעוֹבְדָא דְבַעַל גְּבַעַת שְׁאוּל דְּהָא רִש"י פ' דְרַבִּי בְּדִק לְאוֹר הַנֵּר וְהָיָה בְּדִיקָה מְעַלְלִי לְרַבִּי כְּמַבּוֹאֵר שָׁם דְרַבִּי בְּדִק לְאוֹר הַנֵּר וְאֵעִיפ"כ הָיָה מְטַהֵר אִי לֹא מְפַכָּח וְגַם בְּמְפַכָּח סְפוּקֵי מְסַפְקִי לִי דְהָא אָמֵר שְׁמָא טְעִיתִי וּמַכְש"כ כָּאֵן שְׁלֵא הָיָה בְּדִיקָה רַק רֵאִיָּה בְּעֵלְמָא וְלֹא הָיָה נִדְמָה לָהּ טוֹמְאָה רַק כְּמַזְנוּמָה שְׁתַּהֲיָה צְרִיכָה שְׁאֵלָה וְדָאִין כָּאֵן בֵּית מִיחּוּשׁ כָּלֵל וְהָבֵן פִּי נִכּוֹן הִיא בַּס"ד.

שְׁאֵלָה מִב (י"ט סִינֵן תַּקס"ו לַפ"ק). לְדִזְיוֹ לִי כְּבָר בְּתִי שְׁלוֹם וְכו' ה"ה כְּבוֹד אֶהוּבִי ש"ב וְכו' מ"ה מִשָּׁה הַאֲבָד"ק שִׁינְיָאוּעַ אַדְש"ה בְּאֲתִי הֵנָּה הָיָה שְׁבָא שְׁאֵלָה לְפָנֵי בְּדִינֵי נְדָה בְּאִשָּׁה שְׁהִיא מְנִיקָה וְנִרְכָּה תְּמִיד בְּעַת שְׁהִיא מִינְקַת אִין לָהּ דְרָף נְשִׁים וְאִין רוּאָה דָם מִשָּׁף זְמַן הַמְנִיקָה וְגַם עֲתָה אַחַר הַלִּילָה לֹא הִי לָהּ שׁוּם וְסֵת וְהַלִּילָה הִי בְּחוּדְשׁ תְּשָׁרִי דְהָאִי שְׁמָא וְעָבְרוּ אַחַר הַלִּילָה זֶה זְמַן זְמַנִּים שְׁלֵא רֵאֲתָה כָּלֵל.

וְהָיָה זֶה כְּמוֹ עָרְף י"ד שְׁבוּעוֹת אִירַע לָהּ מְקַרְהָ שְׁאֲחַר שְׁמִשְׁתַּנְּתָּ יוֹצֵא מְמַנָּה כְּמָה טְפִים דָם וְתְמִיד בְּכָל עַת אַחַר הַטְּלַת אֲמִי רְגָלִים יוֹצֵא מְמַנָּה דָם כְּמָה טְפִים וְגַם תִּיכְרַף אַחַר

שפוסק המי רגלים מרגשת פאב גדול למטה בבית הרחם ובשעת הטלת מי רגלים אינה מרגשת פאב כלל רק אח"כ תיכף.

ותיכף יוצא ממנה דם. והנה לפי המבואר בש"ע סי' קצ"א יש לסמוך גם כן על הבדיקה המבואר שם אחר שאינה מוציאה דם רק אחר הטלת מי רגלים ומרגשת אז פאב ואף שמבואר שם דדוקא באשה שיש לה נסת סומכין על הבדיקה הלא מבואר שם הטעם דאל"כ לא תהי' טמאה לעולם.

והנה גם כן הוי כמו שיש לה נסת פיון שאין דרפה להיות רואה בעת מניקתה ושללא בעת מניקה דרפה להיות לה נסת ואף שמבואר שם בש"ע וכל זה דוקא שמרגשת פאב עם מי הרגלים אבל אם אינה מרגשת פאב בעת הטלת מי רגלים ובדקת עצמה אחר הטלת מי רגלים ומוצאה דם אם לא מצאה במ"ר היא טמאה והנה לפי"ז כן אינה מרגשת פאב בעת הטלת מ"ר י"ל ג"כ שהיא טמאה.

הנה י"ל כן אף שאין מרגשת פאב בעת הטלת מ"ר עכ"פ תיכף אחר הטמ"ר היא מרגשת פאב ויוצא ממנה אז טיפים דמים י"ל שפא גם כן מחמת מכה והפאב שיש לה אז מוכיח על זה והנה צויתי לעשות הבדיקה המבואר בש"ע כמה פעמים ונמצא המוך נקי תמיד אף לפי דברי השו"ת צמח צדק היא טמאה דהיא חולק וסובר דאין הבדיקה מועיל רק ברגילה לראות דם בתוך המי רגלים בתוך הספל ויש לה פאב וגם יש לה נסת.

אבל באופן זה דאינה רואה בתוך המ"ר וגם אינה מרגשת פאב בשעת הטלת מ"ר ממש אין בידינו להתייר ויש לחוש שמא דם מקור היא ע"ש וא"כ לפי דבריו היא טמאה והנה שו"ת צ"צ אין בידי רק ראיתי בלקט הקמח שמביא דבריו הנ"ל ואפשר שמבואר שם עוד איזה היתר והנה מחמת גודל האיסור מורא על ראשי להכניס א"ע בדבר ומה גם שאין בידי בעת שום שו"ת שבעוה"ר הפל גשרף בעת שהי' שריפה פה בכן אבקש שימחול על כבודו הרמה לעיין בדבר זה ולכתוב לי תשובתו באר היטב איך להתנהג בזה וכו' דברי וכו' ה"ק מרדכי גימפל בלא"מ הרב המפורסים מהורר נתן אברהם חופ"ק קראקוויץ.

תשובה בירך לקחתי ובירך אשיב לה"ה ידי"ע ויד"נ ש"ב הרב המאור הגדול וכו'. ע"ד דשאילנא קדמו.

והנה יש כן שני פקפוקים א' מפני שפעם אין לה נסת ב' מפני שאין הפאב בשעת הטלת מ"ר רק אח"כ תיכף הנה פקפוק הראשון נדאי אינו כמ"ש כת"ר ג"כ. וראיה לדבר דהלא בס' בית היגל והביאו הבל"י בסי' קצ"א ס"ק ט' פתב דמניקה שנסתלקה ממנה דמים שאינה רואה בימי מניקתה ג"כ צריכה בדיקה דאין להקל ולומר דא"צ בדיקה דהיא נדאי מחמת מכה פיון דהיא בחזקת מסולקת דמים דז"א דהא מצינו גם נשים מניקות רואות דם ויש להם נסת קבוע כמו שאר נשים ע"כ אין להקל ויש להחמיר עכ"ל הרי דאדרבא הנה מסתבר להקל טפי במניקה שאינה רואה ולומר דאף בדיקה ל"צ רק פתב דיש להחמיר בזה להצריכה בדיקה אבל בדיקה נדאי מהני ולא שייך בזה א"כ לא תטמא לעולם דהא תטמא פשיעברו מי מניקתה ומחזור לנסתה וזה פשוט: ועל דבר הפקפוק

השני ע"פ תשובת הצ"צ דהחמיר באם שאין הפאב בשעת הטלה ממש ע"ש אכל
כשהפאב בשעת הטלה אף שאין הדם כלל בהמי רגלים רק על העד שבודקת בו אחר
כה גם היא מתיר כמבואר בדבריו ע"ש.

והנה באמת במ"כ החמיר יותר מדאי דמ"ש שם דמהרי"ל לא התיר אלא מפת שלא הנה
דם אדום אלא פהה פמוגלא ע"ש בתשו' צ"צ סי' צ"ב הלא המעיין בתשובת מהרי"ל סי'
ר"ג יראה דהתיר בל"ז רק הא דכהה פמוגלא כ' לסניף בעלמא שפתב שם בסוף דבריו
פי יש קצת ראי' דלאו מן המקו' בא הואיל ואינו דומה למראי' דם אלא מוגל' וכו' ע"ש
הרי דחשבו רק לקצת ראי' וסניף בעלמ' אכל אין זה עיקר ההית' שלו כמ"ש הצ"צ.

ועוד הלא הט"ז מתיר בסי' קצ"א ס"ק ד' באם מרגשת פאב אף שלפעמים רואה בלא
פאב ואף בלא הטלת מ"ר כלל ובלא בדיקה עיי"ש דאינו מתיר מצד עצמות הקרטין רק
מטעם זה ומכש"כ פאן דאינה רואה בלא פאב ותמיד הפאב קדמה (לראי') אם לא חשבת
לה מחמת מי רגלי' א"כ אף בדיקה ל"צ לדברי הט"ז א"כ בבדיקה מותרת ודאי ממ"נ
וז"ב ואף החכם צבי בתשובותיו סי' ע"ג שחולק על הט"ז מ"מ בנד"ד מודה דמהני
בדיקה עכ"פ ואף שהפאב הוא תיקף אחר הטלה ולא בשעת הטלה כמבואר בדבריו שם
שכתב וז"ל דוק בהארין וינדא וכינצא שאינו בא אלא אחר מי רגלי' עיי"ש ובאמת גם
בנידון הט"ז ראי' להתיר ע"י בדיקה הנ"ל ועיקר מה שחולק עליו הח"צ הוא מה שמתיר
בלא בדיקה ועיין בספר חוות דעת בסי' קצ"א בחידושים ס"ק יוד שכתב על דברי הח"צ
שהשיג על הט"ז וז"ל אמנם נראה דבדיקה מהני הרי דמתיר בלא מי רגלי' ע"י בדיקה
רק שמרגשת פאב ויהי' איך שיהי' בנידון הט"ז מ"מ בנידון דידן גם הח"צ מודה וז"ב
דעכ"פ בדיקה מהני ובפרט דהגאון בעל נודע ביהוד' בתשובותיו בחלק בסי' מ"ח ובסי'
גון מתיר בלא פאב כלל ע"י בדיקה עיי"ש אף דבעל חוות דעת בסי' צ"א בבקאורים ס"ק
ח' פקפק על דבריו מ"מ מודה במרגשת פאב כמפורש להדי' בדבריו שם.

והנה באמת גם הצ"צ לא החליט לאיסור כלל רק שכתב שאינו רוצה להתיר לפי שעה
דאולי תתרפא ואם אחר שתמתין זמן מה ותהי' מסגלת ברפואות ובמרחצאות מי חמין
לא תתרפא אז נשים על לבבינו לעיין בשריותא דהך איתת' לפי תנאר הענין שיהי' בזמן
ההוא עכ"ד הרי נראה מקריצותיו שהי' מחמיר לפי שעה דשפא תתרפא ולא תצטרך
להתיר אכל כשלא תתרפא ודאי הי' מתירה רק שלא רצה לגלות דעתו בכירור שלא
יסמכו ע"ז תיקף אכל אלו הי' רואה הראות של בעל נ"ב איך שרוצה להתיר על בדיקה
בלי פאב ודבריו חזקין והפקפוק של בעל חוות דעת קלוש עכ"פ לא הי' מחמיר כלל
במרגשת פאב אף לפי שעה.

ובאמת חונמרא דאתי לידי קולא הוא ביטול פ"ו ומצנת עונה ועל הכל חשש הוצאת ו"ל
ר"ל. וכולי האי ואולי לא יועיל העסק ברופאים ודאי אין להחמיר כלל לענ"ד.

ובפרט דלענ"ד בנד"ד הוי כמו בשעת מי רגלים ממש דאפשר עדיין לא תמו מים רק
דבסוף מ"ר הוא ונראה פאלו פולו דם משא"כ בנידון הצ"צ שלא הי' כלל יוצא רק אח"כ
נמצא על העד שמקנחת בו ובפרט דנמצא שני פעמים בסיונון מי רגלי' ואף דלפעמים לא
נמצא יתכן דהוא משום שנתערב ונתבטל בהרבה מיר ובנדאי דכזה ודאי גם הצ"צ לא
הי' מחמיר כלל אף לפי שעה: ועוד נראה דכאן במניקה שאינה רואה דהיא בחזקת

מסולקת דמים והבדיקה היא רק חומרא כמבואר בדברי הבית הקלל ודאי גם הצ"צ לא
הי' מחמיר כלל אף לפי שעה והיא עדיף ממ"ש מה"רי ווי"ל בתשובה סי' כ"ה ונ"ל
ראי' גדולה הי' הפעולה עם הירק שנסתם אפילו בשעת וסתה והאי דם לא נסתם ואפשר
דבכה"ג אפי' ר"מ מודה וכו' עיי"ש א"כ אף אנו נאמר הרי ההנקה סתמה המקור בשעת
וסתה והאי לא נסתם ש"מ דלאו מן המקור הוא לכן נראה יש להתיר לכ"ע עיי' בדיק'
ואין לחוש להתמיר כלל אף לפי שעה וא"כ פיון שכתב כת"ר דכבר נבדק כ"פ ונמצא
המוף נקי הי' ראוי להתיר רק אני חושש פיון שבתשובות מבואר דבעינון שיהי' המון
מכסה כל רחב הרחם ובדברי הרמ"א לא נזכר מזה ואולי לא עשו פן לקב' זאת עצה
היעוצה שמתחילה תרחץ אותו המקום היטב עד שלא ישאר שם שום רחשם דם ואז
תכניס למעלה המוף בעונק הרחם עכ"פ יותר מעט עמוק ממקום שהשמש מגיע בגמר
תשמיש ושם היא פי הרחם ויהי' מוף הרבה שיהי' דחוק שם שבעונק שיקסה שם למעלה
בעונק כל הרחם עד שלא יהי' באפשרי לשום דם כל דהיא לצאת מן הרחם לפרויד
עד שיפגע תחילה במוף הדחוק שם ואחר הכנסת מוף פנ"ל תחזור ותקנח היטב בכל
הצדדי הפרויד עד שאף אם נחוש שמה עם סילוק ידי' מקנינות ורחיצה שקודם הכנסת
מוף ירד דם מהמקור ונשאר באינה זנויות ודאי יתקנח עתה ולא ישאר שום דם שיעמידהו
כנותלי הפרויד ואם"פ כשתשתי ויהי' דם אחר השתנת כדרכה אז תחזור ותרחץ היטב
אותו מקום עד שלא ישאר בפרויד שום רחשם דם ותזהר שלא יגיעו מי הרחיצה
לעונק על המוף יותר טוב שתקנח פעמים הרבה בלי רחיצה באותו מקום עד שלא
ישאר רחשם דם פדי שלא יגיעו מי הרחיצה על המוף ואם"פ תוציא המוף ואם תוציא
המוף נקי אז טהורה היא ונקתה ונזרעה זרע וא"צ לבדיקה זו רק פעם אחת כמבואר
בשו"ת נוב"י שם וכן מבואר באמת מתשובת מהר"י סג"ל סי' ר"ג למעיין היטב בדבריו
ואף אם אין להקל נגד דברי זקני הרמ"א מ"מ בנד"ד שפבר נבדקה כ"פ ודאי די שוב
בבדיקה זו פעם אחת הנ"לע"ד פתבתי להלכה ולמעשה באופן שיספים כת"ר עמי וד'
יצילני משגיאות ובמהרה יזכני לישועות הנזבאות הכ"ד.

שאלה מג אשה אחת הי' לה וסת פדרף כל הנשים וראתה דם ממש בשעת וסתה ונתעברה
ואם"פ נתחדש לה שנמצא תמיד על עד בבדיקתה הרבה נקודות שחורות ואדנות
ונלקטים מן הבגד ואם ממעפין אותן הם גמוחין וגם השחורות נעשו אדומים ונכנסות
בהבגד ושאלתי אם מרגשת שום כאב והשיבה שאינה מרגשת ותמיד נמצאו כף על עד
הבדיקה עד שא"א לה לטהר לבעלה ומשים שלום בבית בטל והמריבה רבה אף אמרה
האשה שמזמן שנתחדש לה הנ"ל נתחדש לה ג"כ שבהשערות שפאותו מקום מבחון
וסביבה הן מלמטה הן מלמטה שם נושף אותה מאוד ומתי שתרצה לוקטת נקודות פנ"ל
שחורות ואדנות ביז מן השערות הרבה מאוד וטבע הנקודות הנ"ל כטבע הנקודות
הנמצאים על העד בכל האופנים פנ"ל וגם מן השערות שלמעלה נלקטין פנ"ל א"כ הרי
ידיים מוכיחות יש שהן באין מבחון ועוד אמרה שאם רוחצת השערות קודם בבדיקה אינה
מוצאת על העד פנ"ל ועפ"ז עניתי ואמרתי דזהו דומה ממש להא דסי' קצ"א בהג"ה
בהארין נוינד דידיים מוכיחות יש והחוש מעיד שלוקחת ביז נקודות פנ"ל ומניחה על
הבגד אף פיון שכתב הרמ"א שם שיש להתמיר בבדיקה ג' פעמים ה"נ תבדוק ג"פ הא
כדאיתא והא כדאיתא דהיינו הבדיקה דכאן תהי' באופן זה שתבדוק עצמה כמו שדרכה

שָׁל אִשָּׁה זֹו תְּמִיד לְבָדוּק עַד מְקוֹם שֶׁהַשְּׂמֶשׁ דָּשׁ וְאִם תִּמְצָא עַל הָעֵד כִּנּוּ"ל תִּרְחוּץ עֲצָמָה מִבְּחוּץ תִּיכָף וְאִם כִּנּוּ"ל תִּבְדּוּק עֲצָמָה תִּיכָף עוֹד פַּעַם כִּנּוּ"ל וְאִם אִם כִּנּוּ"ל לֹא תִמְצָא וְתִבְדּוּק כָּף ג' פְּעָמִים אִזּוֹ טְהוּרָה הִיא וְנִקְטָה כִּנּוּ"ל דָּאִין לְחֵלֶק בְּבִדְיָקוֹת דְּהַבְדִּיקָה הִיא רַק לְחוּמְרָא בְּעֵלְמָא כִּינּוּן שְׂאֵפְשֵׁר לְבָרֵר וְהַבּוּן: שְׂאֵלָה מִד עֲבֹבָדָא הוּי בְּאִשָּׁה שְׁהִיָּה לָהּ כְּפֹה גְרָבִין יְבָשִׁים קִטְנִים וְדָקִים וְלֹא הִיָּה מְאִז וּמְקַדֵּם רַק בְּמִקְרָה וּבָא הַדְּבָר לְפָנֵי הַמּוֹרָה מִחֲמַת שְׁהִיָּה לָהּ יְדִיעָה שְׂאֵנִי חוֹכֵף לְהַחְמִיר בְּזָה וְהַנְּשִׁים שְׁחָקוּ עֲלֶיהָ וְאָמְרוּ שְׂלֹא שְׁמַעוּ דְּמִשּׁוּם גְרָבִין וְחִטְטִים וְאֲבַעְבוּעוֹת לֹא יִלְכוּ לְטָבֹל וְגַם אֲשֶׁת הַחֲכָם הַמּוֹרָה צָחָקָה וְגָעַר בָּהּ הַחֲכָם הַמּוֹרָה לְמָה צָחָקְתְּ יָפָה עֲשֵׂתָה שְׂשָׂאֵלָה וְהוֹרָה לָהּ שְׁתִּרְכָּף בְּמִים הַגְרָבִין וְחִזְרָה וְשְׂאֵלָה אִם לֹא יוּכְלוּ לְהַתְרַכָּף וְהוֹרָה לָהּ שְׂתִלְכָּף כָּף לְטָבֹל וְנִתְנַדַּע הַדְּבָר אֵלַי וְעֲשִׂיתִי א"ע כְּמִתְעַלֵּם וְכִתְבִּתִּי לְחֲכָם הַמּוֹרָה הַנְּ"ל וְזָה לְשׁוֹנֵי יִמְחֹל מֵעַכ"ת עַל כְּבוֹדוֹ וְיִוְדִיעֵנִי בְּמִקְרָב אִם יֵשׁ שׁוּם צַד קוֹלָא לְנִגְדַּד הַט"ז בְּסִי' קצ"ח ס"ק י"ד שְׁהִבִּיא בְּשֵׁם רַש"ל שְׁהִבִּיא הַג"ה אַחַת וְגָרַב לְגַבֵּי טְבִילָה צְרִיכָה לְהִסִּיר אַעפ"י שְׁפּוֹאֵב לָהּ הַרְבֵּה וְאֲשֶׁתוֹ שָׁל מֵהַרְר"ק כּו' עֵי"ש וּפְשׁוּט הוּא דְהוּי כְּגִלִּיד שַׁע"ג הַמְּפָה וְכִרְיָבָדָא דְכוֹסִילִיתָא וְהָא וְדָאִי דָאִם נִתְרַכָּף בְּמִים דְּמִהֵי דְלָא גָרַע מִחִטְטִין בְּסַעֲרָף ט' אָף דָאִם אִינוּ יָכוֹל לְהַתְרַכָּף נִרְאָה וְדָאִי דְצְרִיכָה לְהִסִּיר בְּיָדִים אָף אִם כּוֹאֵב לָהּ הַרְבֵּה דְאִיךָ נָרִים רֹאשׁ לְנִגְדַּד הַט"ז וּמִהַרְש"ל וּמֵהַרְר"ק וּבְכַרְט בְּלִי טַעַם וְרֹאנִי וּבְכַרְט דְלֹא רְאִיתִי שׁוּם חוֹלֵק בְּזָה וְאָף גַּם דֵּהַבֵּל"י אַחֲרוֹן שְׁבִאֲחֲרוֹנִים הִבִּיא בְּס"ק ט' לְהָא דְרַש"ל בְּפִשְׁטוֹת בְּלִי שׁוּם חוֹלֵק לְכָף וְיִוְדִיעֵנִי בְּמִקְרָב דַּעְתּוֹ וְהַמּוֹרָה הַנְּ"ל הִבִּין שְׁנִתְנוּדַע לִי הוֹרְאָתוֹ שְׁהוֹרָה בְּזָה וְזָה לְשׁוֹנוֹ בְּתִשׁוּבָתוֹ כְּתִבְנִיתוֹ וּכְצִלְמוֹ בְּיוֹם אֲתָמוֹל כִּי יַעֲבוֹר קְבִלְתִּי דְבָרֵי קִדְשׁוֹ וְאִמָּא לִי' אִיזִי גּוֹפָא דְעוֹבָדָא הִיכִי הוּי בְּיוֹם אֲתָמוֹל אַחֲרֵי חֲצוֹת וְשָׂאֵלְתִי בְּבִיתִי בּוֹ"ל אִשָּׁה שְׂיֵשׁ לָהּ עַל בְּשָׂרָה כְּמוֹ קְרַעְצֵלִיךָ קִטְנִים וְהֵמָּה כְּמַעֲט אֵינָם נִרְאִים כ"כ אִי מוֹתֶרֶת הָאִשָּׁה הַנְּ"ל לְטָבֹל וְהַשְּׂבִיתִי שְׂאִין חִילּוּק בֵּין קִטְנִים אִו גְּדוֹלִים וְצְרִיכָה לְחוּף בְּמִים עַד שְׂתִרְכָּכוּ כְּמִבְּנוֹאֵר בְּטוֹר וּבִש"ע סִימֵן קצ"ח וְמָה שְׁכָתַב כַּת"ר הַג"ה שְׁהִבִּיא הַט"ז בְּשֵׁם רַש"ל גְרָב לְגַבֵּי טְבִילָה צְרִיכָה לְהִסִּיר וְאָף שְׁכּוֹאֵב לָהּ הַרְבֵּה וְאֲשֶׁתוֹ שָׁל מֵהַרְר"ק כּו' וְלְכֹאֲרָה הַכְּנִתִּי שְׂיֵשׁ חִילּוּק בֵּין גְרָב וּבֵין שְׂאֵר שְׁחִין וְאֲבַעְבוּעוֹת וְהָא רֹאִי שְׁמִבְּנוֹאֵר בְּרַש"י בְּחֻמְרָא פ' אֲמֹר שְׁגָרַב הוּא יָבֵשׁ מִבְּפָנִים וּמִבְּחוּץ וְכֵן הוּא בְּסוּף פ"ו דְּבִכּוֹרוֹת וְאֲפֹשֶׁר שְׁזָה גְרָב הִיבֵשׁ צְרִיךָ דְּנֹקָא הַסֵּרָה וְלֹא מִהֵי שְׂתִרְכָּכוּ בְּמִים אֲבָל זֶה אִינוּ דָא"כ אֲמַאי לֹא חִילְקוּ הַטוֹר וְהַש"ע בְּזָה וְהָא זֶה הוּא מִיְלִתָּא דְשְׂכִיחָא בְּכָל הַנְּשִׁים וְע"כ דְּהַטוֹר וְהַש"ע סוֹבְרִים דְּבִאֲמַת אִין חִילּוּק בֵּין גְרָב לְשְׂאֵר שְׁחִין וְהוּא בְּכָלֵל אִשָּׁה שְׂיֵשׁ לָהּ חִטְטִין כּו' וְרִיכּוּף בְּמִים מִהֵי בָּהּ כְּמוֹ הַסֵּרָה וְכֵן מִשְׁמַע הַלְשׁוֹן בְּד"מ וְז"ל לְפִיכָף אִשָּׁה בְּעֵלֶת חִטְטִין וְכו' וּבְמִרְדְּכִי ה"נ דָּף שַׁל"ג וְאֲפִילוֹ אִם יַצְעֵרוּ אִם יִסִּירוּ הַגְּלָד מֵעַל הַמְּפָה אִו אֲבַעְבוּעוֹת שְׂאִין דַּעְתָּה לְהִסִּיר עֲתָה וְקִרְוֵי אִינוּ מִקְפִּיד מ"מ רְגִילוֹת הוּא לְהִסִּיר הַכָּל אִו תִּמְתִּין עַד שְׂתִתְרַפָּא כָּל זֶה פִּירֵשׁ ר"י בְּתִשׁוּבָה וְכֵן כָּתַב הַב"י בְּשֵׁם סְמ"ג וְכו' וְכֵן הֵם דְּבָרֵי הָרֹא"שׁ שְׁכָתַב שְׂצָרִיךָ לְרַחוּץ בְּמִים עַד שְׂתִתְרַכָּכוּ וּבְהִגָּה' ש"ד בְּשֵׁם סְמ"ק וְרִגִילוֹת הַנְּשִׁים לְהִסִּיר מֵעֲלֵיהֶם כָּל גְרָב וְשְׁחִין אַעפ"י שְׁמֵן הַדִּין לֹא הִי' צְרִיךָ לְזָה לְפִיכָף אִין אִיסוּר לְטָבֹל לְאִשָּׁה שְׂיֵשׁ לָהּ חִטְטִין בְּרֹאשָׁה עַכ"ל הַד"מ הַנְּ"ל: מִבְּנוֹאֵר מִמָּה שְׁכָתַב עַל דְּבָרֵי הַר"י בְּתִשׁוּבָה הַנְּ"ל וְכֵן הֵם דְּבָרֵי הָרֹא"שׁ שְׂצָרִיךָ לְרַחוּץ בְּמִים עַד שְׂתִתְרַכָּכוּ מִשְׁמַע דְּהַסֵּרָה וְרִיכּוּף הוּא עֲנִין אַחַד וְגַם מִמ"ש גְרָב וְשְׁחִין מִשְׁמַע דָּאִין חִילּוּק בֵּין גְרָב לְשְׁחִין וְכֵן כָּתַב הַב"י בְּשֵׁם סְמ"ק

הַרְגִילוּ הַנְּשִׂים כּו' אַעפ"י שְׁמֵן הַדִּין לֹא הִי צָרִיף וְכֵן כָּתַב הַבַּר"ה הַרְגִילוּ הַנְּשִׂים לְהַסִּיר מֵעֲלֵיהֶם כָּל גָּרֵב וְכָל שְׁחִין אַעפ"י שְׁמֵן הַדִּין לֹא הִי צָרִיף וְכָתַב ר"פ ל"ז אֵין לְאַסְנֹר לְאַשָׁה לְטָבֹל לְאַשָׁה שְׂיֵשׁ לָהּ חֲטָטִין שֶׁל גָּרְבָנִים בְּרֵאשָׁה וְכו' מִכָּל הַנֶּ"ל מוֹכַח דְּאִינוּ אֱלָא מְנַהֵג שֶׁהַרְגִילוּ הַנְּשִׂים בְּעֶצְמָן וּבְנֹדָאֵי עכ"פ רִיכּוּף בְּמִים מְהִי בְּהוּ וְאִיף נְגִיחַ דְּבָרֵי הַטּוֹר וּש"ע וּד"מ וְנִפְסָן קְדָבְרֵי הַג"ה שֶׁהֵבִיא הַרש"ל שֶׁצָּרִיף הַסֵּרָה דְּנֻקָּא וְגַם הַרמ"א בּש"ע לֹא הִגִּיהַ פְּלוּם וְכֵן הִש"כ לֹא הֵבִיא אֶת הַג"ה הַנֶּ"ל וְאַפְשָׁר דַּהֲט"ז לֹא הֵבִיא ג"כ רַק לְחֻמְרָא בְּעֲלָמָא לְמִי שְׁרוּצָה לְהַחְמִיר עַל עֲצָמוֹ וְלֹא לְפִסְוֹק הַדִּין וְאַף אִם נִימָא דַּמְהַרְר"ק וְהַרש"ל פְּלִיגוּ עַל הַטּוֹר וְהִש"ע אֲנֹו אֵין לְכוּ אֱלָא דְבָרֵי הַטּוֹר וּב"י וּד"מ וְיִמְחֹל כַּת"ר וְיַעֲיִין בְּפָנִים וְיִמְצָא שֶׁדְּבָרֵי פָנִים וְשְׁלוּם לְמַר וּלְתוֹרְתוֹ עכ"ד וְחֻזְרֵי וְכַתְּבֵתִי אֵלָיו וְזֶה לְשׁוֹנֵי עֵינֵינִי בְּדָבָר קִדְשׁוֹ וְאָדוּן לְפָנָיו עַל רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן כּו' תְּחִילַת דְּבָרֵי פִי מַעַכ"ת שֶׁעָלָה עַל דַּעְתּוֹ לְכַאוּרָה שְׂיֵשׁ חִילּוּק בֵּין גָּרֵב לְשֶׁאֵר שְׁחִין וְאַבְעֻבוּעוֹת הִנֵּה דְבָר ד' בְּפִי מַעַכ"ת אֲמַת בְּפִירוּשׁ הַמְּלָה דְּגָרֵב הוּא דְבָר אַחַר מְשֻׁחִין אֲבָל לְדִינָא אֵין חִילּוּק כְּמוֹ שֶׁאַבְאָר וְכֵן מְסִיק מַעַכ"ת וְלֹא עָלָה עַל דַּעְתּוֹ כְּלָל שֶׁיְהִי חִילּוּק לְדִינָא רַק דְּחִילּוּקֵי הֵן בְּעֶצְמָן בְּטַבַּע שְׁזֶה מְתַרְכָּף וְזֶה קִשָּׁה לְהַתְרַכָּף אֲבָל אִם מְתַרְכָּף וְדָאֵי מְהִי כְּמוֹ שֶׁאַבְאָר בְּסוּמָא.

וּמ"ש מַעַכ"ת מְרַש"י בְּחֻמְרָא וּמְגַמ' דְּבִבְכוּרוֹת יֵאָמֵן לִי מַעַכ"ת שֶׁקֹּדֶם שֶׁשְׁלַחְתִּי אֵלָיו כְּבָר עֵינֵינִי בְּמִקּוּמוֹת הָהֵם וְגַם בְּרַמְבַּ"ם פ"ז מ"ה בִּיאַת מְקַדְשׁ הַלְכָה י' וְז"ל וְכֵן מִי שְׂיֵשׁ בּוֹ גָּרֵב יִבֵּשׁ עֵינָיו שֶׁזֶה פְּשׁוּט דְּגָרֵב הֵינּוּ יִבֵּשׁ וְכַעֲיִן גָּרֵב זֶה קְאָמִינָא כְּנֹדַע דְּרַפְּן שֶׁל אַבְעֻבוּעוֹת קְטַנוֹת יִבְשׁוֹת הִלְלוּ שְׁאֵין בָּהֶם לְחִלוּחוֹת רַק אִם יִסִּירוּ יֵצֵא לְפַעְמִים דָּם מִן הַבְּשָׂר אֲבָל בּוֹ אֵין שׁוּם לְחִלוּחוֹת וְיִבֵּשׁ כְּחֵרֶס הוּא וּמִמֶּשׁ אֵין לְצִיּוּר בּוֹ חוּץ וּפָנִים כְּלָל מִחֻמַּת קְטַנוֹת כְּמוֹתוֹ וְדַקּוּתוֹ אִף מ"ש מַעַכ"ת דַּעְלָה עַל דַּעְתּוֹ לְכַאוּרָה שְׁזֶה גָּרֵב הֵיבֵשׁ צָרִיף הַסֵּרָה דְּנֻקָּא וְלֹא מְהִי שֶׁיְתַרְכָּף בְּמִים לֹא הֵבִנֵתִי לְמָה הֵא אִם מְתַרְכָּף שׁוֹב לֹא הוּי גָּרֵב דְּכִינּוּ דְּאִזְזִיל יִבְשׁוֹתוֹ מַה בֵּינוּ לְשֶׁאֵר חֲטָטִין וְאַבְעֻבוּעוֹת שֶׁנִּתְרַכְּכוּ וְזֶה פְּשׁוּט וְגַם בְּאַגְרֵתִי הַרֵאשׁוֹן' כְּתַבְתִּי בְּהַדְרָא בְּזֶה הַלְשׁוֹן וּבְנֹדָאֵי דְּאִם מְתַרְכָּף בְּמִים מְהִי יִמְחֹל מַעַכ"ת עַל כְּבוֹדוֹ וְיִרְאֶה בְּדָבָרֵי הַקּוֹדְמִים אִם הֵם עֲדִינּוּ בְּעֵין אֲצִלוֹ וְלֹא הִשְׁלִיכֶם מֵעַל פָּנָיו אִף הָא דְּכַתַּב מְהַרְש"ל וּט"ז צָרִיכָה לְהַסִּיר אִף אִם כּוֹאֵב לָהּ וְלָמָּה לֹא כְּתַבוּ דְּתַרְכָּף בְּמִים דַּעְתִּי בְּזֶה מִשׁוּם דְּסָבְרוּ דְּאֵין מְצֻיָּר בְּזֶה שֶׁיְתַרְכָּף וְלֹא יוֹסֵר דְּבִשְׁלוּמָא חֲטָטִין וְאַבְעֻבוּעוֹת דְּמִלְאֵין לִיחָה וּמְוָגְלָא אִף אִם מְתַרְכָּכִין מ"מ הָאֲבְעֻבוּעוֹת בְּמִקּוּמָן רַק דְּלַחִין הֵן אֲבָל בְּגָרֵב שְׁאֵין בּוֹ שׁוּם לִיחָה כְּלָל וְאֵין בּוֹ שׁוּם מִמֶּשׁ רַק מִחֻמַּת דְּנִתְיִבֵשׁ בְּבִשָּׂר וְיִבְשׁוֹתוֹ סִיבַת הַנִּיחָה וְכִינּוּ דְּנִתְרַכָּף הוּי כְּמוֹ מְלֻמוּלֵי זִיעָה וּמוֹדַח בְּמִים כְּנ"ל לְבָאָר דַּעַת הַקְּדוּשִׁים הִלְלוּ וְעוֹד אֲפֻשָׁר לֹאמַר דְּמִיָּרִי בְּאִינוּ יָכוֹל לְהַתְרַכָּף דֵּהָא אִם נִתְרַכָּף וְדָאֵי דְּאֵין שׁוּם כְּאֵב כְּלָל לְהַסִּירוֹ וּבְקַל מְאוֹד יוֹסֵר וְלָמָּה כְּתַבוּ אַעפ"י שֶׁכּוֹאֵב לָהּ הַרְבֵּה א"ו כַּמ"ש דְּבִאִינוּ יָכוֹל לְהַתְרַכָּף אֵיָּרִי וְאֵין לְהַקְשׁוֹת לְפִי"ז אֲמַאי נִקְטוּ גָּרֵב הִלֵּא בְּשֶׁאֵר שְׁחִין כְּמִי חוּצָץ אִם אִיכּוּ מְתַרְכָּף לְק"מ חֲדָא דְּאוֹרְחָא דְּמִלְתָּא נִקְטוּ דְּגָרֵב קִשָּׁה לְהַתְרַכָּף וְלְפַעְמִים אֵי אֲפֻשָׁר אֲבָל שֶׁאֵר שְׁחִין וְדָאֵי מְתַרְכָּף כְּשֶׁחֻפְפִין הֵיטֵב בְּמִים וְעוֹד נ"ל דְּלִכְּךָ נִקְטוּ גָּרֵב דֵּהַסֵּרָה לֹא שְׂיִיף רַק בְּגָרֵב שְׁאֵם תִּרְצָה לְסַבּוֹל הַכְּאֵב תּוּכַל לְהַסִּירָה וּלְקַלְפוֹ שֶׁהוּא רַק כְּקַלִּיפָה עַל בְּשָׂרוֹ אֲבָל שְׁחִין דַּעְלָמָא הַמְּלָאָה לִיחָה וּמְוָגְלָא וּמְוָשְׂרֵשׁ בְּבִשָּׂר מִמֶּשׁ אֵין בְּאַפְשָׁרוֹת לְהַסִּיר לְגַמְרֵי וְהַחוּשׁ מַעִיד וְאַף אִם יֵשׁ אֲפֻשָׁרוֹת רְחוּק מ"מ הַכְּאֵב גְּדוֹל מְאוֹד

עד שישב להיות נמנע קנים משו"ז והוי פלא אפשר ומ"ש מעכ"ת דאמאי לא חילקו בטור ובש"ע בזה פבר כתבתי דזה נכלל בגלילי ש"ע ג מפה והוא הוא ובפרט בזה דכתב בש"ע סעי' י"ב בלכלוכי צואה דאם נגלד פגלד דחוצץ ומכ"ש גרב ועוד פינו דכתב בש"ע דבעלת חטטין דצריכה לחוף במים עד שיתרפכו א"כ למה לי דינא דגרב ממ"נ אם תתרפף אז נדאי מותר כמ"ש ואם לא תתרפף כמו דאין דרף גרב כ"כ להתרפף בנקל הא עד שיתרפכו קתני וממילא ידעינו דאם אינו מתרפף דחוצץ ויש ראי' לדברי מש"ע דריפוף מהני אף דאין דרף גרב כ"כ להתרפף דכתב שם בש"ע סי' ט' דם יבש ש"ע ג המפה חוצץ כו' לפיכך אשה בעלת חטטין צריכה לחוף במים עד שיתרפכו דקשה פתח בדם יבש וסיים בחטטין ולמה לא כתב אהו גופא דתחוף במים עד שיתרפף ולמה כתב בסתם דחוצץ פאילו לא הי' שום תקון א"ו כמ"ש דבדם יבש לא שניף ריפוף פלל דכיון דיתרפף יוסר לגמרי ועוד דשוב לא הוי יבש דמילתא דפשיטא הוא לכה פתב האי דינא בחטטין והכי פירושא לפיכך דחזינא דדם יבש חוצץ אלמא בדבר יבש חוצץ לפיכך במלת חטטין כו'.

ומ"ש עוד מעכ"ת במסקנתו והוכיח דריפוף במים מהני נדאי דזה פשוט וברור דאם מתרפף במים מהני ולא עלה על דעתי מעולם להחמיר בזה ומ"ש עוד מעכ"ת דהסרה וריפוף הוא ענין א' דעת שפתי ברור מללו לדינא דריפוף מהני כמו הסרה אם מתרפף מותרת לטבול אבל העניין אינו אחד.

אמת דהסרת הוא באם אינה יכולה האשה לרפף הגרב צריכה להסיר ביז נכה הם דברי הקודמים דאם אינו מתרפף אז צריכה להסיר ביזים ובכך עולה על נכון דברי הש"ע ומהרש"ל וט"ז ומדברי הד"מ הנ"ל שפנה מעכ"ת יסודו עליו משם אני מביא ראי' לדברי דקשה מאי נכה הם דברי הרא"ש דכתב הד"מ דהרי במרדכי מבואר דהסיר הפל או שמתמין עד שתתרפא ואי הסרה דכתב הוא דבר קל כמו ריפוף במים א"כ מה זה דכתב או תמתין עד שתתרפא למה תמתין תרפף במים דהא בלא"ה הוא חופפת במים ולמה תדחה טבילת מצנה פינו שמתקון הוא דבר קל א"ו דהסרה דכתב היינו ביז אף שפואב לה וע"ז כתב הד"מ או שתמתין כו' דהיינו אם הוא רפה וענוגה שאינה יכולה לסבול הפאב או שאינה יכולה להסיר אם פן מוכח מדברי המרדכי דריפוף במים לא מהני א"כ מאי נכה הם דברי הרא"ש דכתב הד"מ הלא הם פרחוק מנרח ממערב א"ו כמ"ש דזה ברור דריפוף במים מהני דהא בגלילי ובדם ש"ע ג המפה ובריבדא דכוסילתא תוף ג' ימים אינו חוצץ מטעם דרף הוא וא"כ אמאי לא תהני ריפוף במים וה"פ דברי המרדכי להסיר הפל יהי באיזה אופן הסרה שיהי' אם אפשר ע"י ריפוף המים ואם לא אז ע"י הסרה דיד או תמתין כו' דהיינו אם אי אפשר לרפף במים וגם אינה יכולה לסבול הפאב כו' אז תמתין כו' וע"ז כתב הד"מ נכה הם דברי הרא"ש דכ' עד שיתרפכו ש"מ דצריכה ריפוף דוקא ואם פן ממילא ידעינו דאם אינו מתרפכין דצריכה להסיר ביר או תמתין כו' וזה ברור בפ"י דברי הד"מ וא"כ מבואר במרדכי הנ"ל בפשיטות לכל מעיין דאם אינה יכולה לרפף ולהסיר שתמתין כו' וכן מבואר בפשיטות בש"ע שצריכין לראות אם התרפכו אבל אין סומכין על החפיפה שיש לכל הנשים ולומר דמסתמא מתרפכין דהא לא כתב בש"ע דתחוף במים ומסתמא מתרפכין רק עד שיתרפכו קתני דמשמע שיהי' דיועה לה שיתרפכו ועוד דאי אמסתמא סמכין למה לי הו דינא בש"ע פלל הא לכל אשה יש

חפיפה א"ו כמ"ש דבעינין שיתרפף בנדאי ואם אינו מתרפף בנדאי אין לה תקנה רק שיתסיר בידי או תמתין עד שתתרפא כמ"ש המרדכי ועוד ראי' ברורה לדברי ד"ש גרב שאין מתרפף בכל מים וצריכה להסיר בידי דאי פדברי מעכ"ת דריפוף וקסרה הוא ענין אחד וקסרה דקאמר מהרש"ל היינו ריפוף א"כ מה זה דכתב מהרש"ל אעפ"י שפואב לה מה פאב שינוי בריפוף במים ועוד מהרר"ק מ"ט לא האמין לאשתו הא נדאי דלא שבקה היתרא ועבדא איסורא פנין שההיתר הוא ענין קל וגם מפני ששם דלא האמין לה משום שהית' ילדה וכואב לה וזה פשוט דחש שלא תתאכזר לעכור שארה א"ו כמ"ש ד"ש גרבין דאינם מתרפכין בכל מים ואז צריכה להסיר ובזה כ"ע מודים המרדכי והרא"ש והש"ע והד"מ למהרש"ל וט"ז דהא בש"ע קאמר עד שיתרפכו משמע בידוע שהתרפף הא וא"ה לא ומ"ש מעכ"ת דלא הביא הש"כ להא דרש"ל הלא פתב הש"ך בס"ק ט"ו בהקינוה דם אחר ג' ימים דחוצץ כל זמן שהגליד עליו עד שיתרפא פהוגן עכ"ל א"כ מ"ש שאר גרב וגלד מגרב זה שעלה ע"י הקנה ועוד דאין צורך להזכיר להאי דינא בגרב פלל כמ"ש לעיל פנין שמבואר בש"ע בחטטין עד שיתרפכו וא"כ ממ"נ בגרב כו' כמ"ש לעיל.

ומ"ש מעכ"ת דהוי רק חומרא בעלמא כמ"ש הד"מ אמת הדבר קודם שראיתי בד"מ הוי תמי' לי מלתא טובא למה אסרו בגרב הא אין דרו להקפיד בזה והוי מיעוט שאין מקפיד אף אמרתי נדאי דעתם רחבה מדעתנו וסברו דלפעמים דרו להקפיד עליו וחוצץ כמו"ש הב"ח והש"ך בס"ק א' דאם שאינה מקפדת ברוב פעמים מ"מ אם איכא זימנא דמקפדת חוצץ לעולם פן הי' נ"ל לפרש דעת הרש"ל וט"ז ז"ל ואמרתי דהוציא זה מהא דמפני ש בגמ' נדה דף ס"ז ע"א בריבדא דכוסילות' דחוצץ לאחר ג' ימים כל זמן שהוגלד עליו וזה פשוט דאין מקפידין על גלד זה טפי משאר גרב וגלד וכשראיתי בד"מ בשם המרדכי דהוא רק חומרא שהחמירו הנשים על עצמם תמו' לי מנ"ל הנ"ל ודחוק לומר דדעת המרדכי דנתפשט חומרא זו גם בזמן חכמי הש"ס ומחמת חומרא זו איתא בגמ' להאי דינא דמדלא מפרש דבנות ישראל החמירו על עצמם כמו דמפרש ר' זירא בטופת דם פחדל ש"מ דדינא הוא והי' נ"ל לומר דהיינו טעמא דרש"י בערובין דף ד' ע"ב דהא ואמרין מיעוטו שאין מקפיד אינו חוצץ היינו בשערו אבל בבשרו חוצץ ועיין בר"ן על האלפסי סוף ה' נדה שכתב מה דנראה לו דהזקיקו לרש"י ז"ל לפרש פן עיי"ש.

ואף אני אענה חלקי דהוי קשה לרש"י מריבדא דכוסילותא דאין דרו להקפיד לכו פירש רש"י דוקא בשערו פן י"ל בדעת רש"י אבל כפר הכריחו כל הפוסקים והתו' שם בעירוובין, דלא פירש"י וכן קיי"ל ביו"ד סי' קצ"ח סעי' א' א"כ ע"כ צ"ל בגמ' הנ"ל כמ"ש ואין להקשות לרש"י ז"ל דסובר דבשר חוצץ אף מיעוטו שאין מקפיד א"כ אמאי אינו חוצץ תוך ג' ימים בריבדא דכוסילותא דאף דלח הוא מ"מ הא טעמא דלח אינו חוצץ פתבו הפוסקים דעל לח אין דרו להקפיד, ועל יבש דרו להקפיד עיין במרדכי ה' מקנאות וא"כ קשה לרש"י הא אף אם אין מקפיד חוצץ מיהו לק"מ דרש"י לשיטתו דפירש שם בנדה דף ס"ז ע"א הטעם דתוך ג' ימים אינו חוצץ משום דאז הוא רף ונדבק היטב בבשר והוי ממש כגופו וא"כ רש"י לשיטתו והפוסקים לשיטתיהו פנ"ל ומ"מ יהיה איה שיהיה קשה על המרדכי הנ"ל שהביא ד"מ מריבדא דכוסילותא הנאמר בגמ' ואף אם נדחוק לומר דמחמת חומרא נאמר הך בגמ' כמ"ש לעיל א"כ קשה למה החמירו ביבש ולא בלח

פינון דבין פה ובין פה ליכא הקפדה לפי מ"ש המרדכי מי' הא איכא לשנוני' דה"ט דלא
הקמירו בלח לפי שנוכנס בהן מים דהא במרדכי כתב טעם זה סמוך לזה שהביא הד"מ
בשמו ומשמע שם מדברי המרדכי דהוא סובר טעם זה בכל לח דאינו חוצץ מדכתב שם
ונה לשונו פדאמרינו התם הדם והדיו כו' עיי"ש.

ומ"ש שם לקמן הטעם בלח דאינו חוצץ לפי שאין דרוך להקפיד הוא בשם הראב"ד
עיי"ש אבל טעם זה הוא דעת עצמו או דעת ר"י בתשובה ובגבש כתב שנדבק בדוחק על
הבשר לכה חניץ והוא היפה מסברת רש"י ז"ל שכתב דבלח נדבק טפי ורש"י ז"ל
כפירושו פאן בנדה דפירש הטעם דתוף ג' ימים אינו חוצץ משום דאז רף הוא ונדבק
מאוד והוי פגופו סותר עצמו למה שפירש במנחות דף כ"א ע"א על הא דמשני שם
הגמרא הא דסריף והא דלא סריף ועיין שם ברש"י ד"ה סריף עיי"ש ואף גם דיש לדחוק
ולומר דה"פ שם שמתחיל להתייבש ולהדבק קצת דמקודם שהתחיל להתייבש הנה נדבק
לגמרי ועכשיו קצת והיינו שמתחיל להדבק קצת מלבד דנה דוחק גדול דאדרבה להפרד
קצת הנה לו לומר דאף אם נסבול לחץ זה מ"מ קשה מאי סריף דאמר בגמ' דסריף
משמעו דבקות ואף אם נדחוק דמשמעו דסריב הוא דבקות קצת א"כ מאי לא סריף דאמר
הכי הוי לי' למימר פאן דסריף פאן דנדבק וניהה פירושו דסריף דבקות קצת ונדבק
דבקות ממש ועיין שם ברש"י ד"ה דלא סריף וצע"ג ליישב ואין פאן מקומו.

וא"כ גם מזה יש ראי' ברורה להפוסקים דאף בבשר מיעוט שאין מקפיד אין חוצץ
דלדעת רש"י קשה אפילו לח גמי כמ"ש ואין לומר כמ"ש רש"י בנדה דלח נדבק טפי
והוי פגופו דהא נסתר מגמרא דמנחות ומי' יש לדחות דהיינו טעמא דלח דאינו חוצץ
פלל דעיי'לי בי' מים כמ"ש המרדכי אבל על רש"י קשה ואין להאריך ומ"מ על המרדכי
הנ"ל שהביא הד"מ קשה מגמ' דנדה בריבדא דכוסילתא דאין סברא פלל לומר דמתמת
חומרא פאמר בגמרא מי' אחר העיון במרדכי עצמו ה' מקנאות לק"מ דז"ל ריבד'
דכוסילת' פירוש קיבוץ דם שעל נקבי ההיקז והוא פעין חטטין כו' ומפאן ואינה חיון
שנעשה יבש ונדבק בדוחק על הבשר ואפילו אם יצטער אם יסיר הגלד כו' כמ"ש בד"מ
בשמו כמו שמבואר אות באות לעיל בתשובת המורה וא"כ מבואר בהדיא דבגמ' מייירי
בגרב שאינה מצטערת בהסרתה ואז הוי מקפדת להסירה וע"ז כתב המרדכי ואפילו אם
תצטער דאז הוי אינה מקפדת להסיר מתמת הצער שיהי' לה בהסרה [דמקפיד ואין
מקפיד היינו מה שמקפיד להסירו או לא כמ"ש ברמב"ם בפירושו למשנה ג' פ"ט
דמקנאות וכן מבואר בפוסקי'] א"כ מן הדין אינה צריכה להסיר דהוי מיעוטו שאין
מקפיד ומ"מ רגילות הוא להסיר כו' ובכהי ניחא מה דהוי קשה לי דכתב שאין דעת'
להסיר עתה א"כ משמע שפפעם אחרת דעתה להסיר וא"כ הוא נגד מה דקיי"ל דכיון
דאיכא זימנא דמקפדת חוצץ לעולם וכן כתב הרא"ש בהד"ל בה' מקנאות והביא ראי'
מחויטי צמר ומחויטי פשתן ולפי מ"ש א"ש דה"פ שאין דעתה להסיר עתה מפני הצער
שיהי' לה בהסרתו רק פשתני המפה באופן שלא יהי' לה צער או שיהי' קרוב לניבול
וקרו' אינה מקפדת פינון דבכה"ג דיש לה צער אינה מקפדת לעולם להסיר וזה דומה
ממש לקליעת שער שקורין קאלטניס דנא חניץ פינון שיש ספנה להסירם כמבואר שם
ביו"ד סי' קצ"ח סעי' ו' ובהג"ה והוא ג"כ מהמרדכי ולכאורה ומחוסר הבנה דמש"ז תהי'
מוסרת לבעלה בלא טבילה פינון דהוי חציצה עפ"י הדין לא תספן ולא תשמש ובפרט אם

הוא רוב השער דהני חציצה דאורייתא לרוב הפוסקים דפסקו דרובו בשער לחוד ומקפיד חוצץ דאורייתא ובהג"ה הנ"ל בקליעות שער לא חילק פלל ומשמע דשרי בכ"ע א"ו צ"ל דלא מקרי מקפיד פלל דמחמת הספנה אינה מקפדת להסירם ה"נ מחמת צער אינה מקפדת להסירן וזה ברור בפירוש דברי המרדכי ועדיין צ"ע ברוב השער קלועין דמ"מ הני רובו שאין מקפיד לרוב הפוסקים ומדרבנן עכ"פ חוצץ ולכאורה רציתי לומר דע"כ המרדכי והג"ה לא מייגרי רק במיעוט השערות קלועין או אפשר דאף ברוב דכיון דקרוי אינה מקפדת כמ"ש אם פן אף ברוב לא הני רק דרבנן וא"ל דבמקום עיגון לא גזרו בי רבנן דכיון דיש ספנה להסירם תעגו ותתיב פה הנה עולה על דעתי לכאורה אבל אח"ז עיינתי במרדכי שהוא מקור הדין הנ"ל וראיתי דכתב שם פמה טעמים להיתר וכולהו איתנייהו אף ברוב השער קלועין עיי"ש ומיהו מדכתב הרמ"א ויש ספנה להסירם ש"מ דתפס טעם אחרון לעיקר דהיינו מה שכתב בסוף דבריו שכיין דלא מצי לגלחון מפני הספנה הני רבותי ולא חייצי ובהיא ראי' מעובר עיי"ש ונראה דנקט טעם זה ולא כתב הטעם שכתבתי דמשום הספנה קרוי אינה מקפדת דלטעמא דידי ראוי לאסור ברוב השער קלועין ולטעמא דיד אף ברוב השער קלועין שפיר דמי ואעפ"כ סברתי נכונה בגרב דמשום הצער קרוי אינה מקפדת [ובסוף התשובה תמצא ראי' ברורה לסברא זו] וזה פוננו המרדכי דכתב דקרוי אינה מקפדת פנ"ל אבל הא לא כתב המרדכי בגרב דמשום הצער דהסרה הני רבותי דכיון דאינה בתמידות רק בדרף מקרה לא שייך לומר דהיינו רבותא ואינו דומה לעובר דג"כ אינה בתמידות דהעולם לשבת יצרה והעולם פמנהגו נוהג וטבע העולם הוא בהכרח הבריאה ונהרי בתמידות לקה פתב דקרוי אינה מקפדת והיינו כמ"ש וא"כ לפי"ז אשה שיש לה חטטין בתמידות ולא תוכל להתרפא ויש לה פאב גדול שתסירם בכל פעם ומכ"ש אם אי אפשר נראה דיש להתירה אף אם מכסה הצרעת רוב הגוף דמחמת צער הסרה הני רבותי פיון שאין דעתה להסיר בשום פעם מחמת צער וממש אין באפשרות באשה פזו להסיר בכל פעם א"כ הני רבותי אבל אם פא לה בדרף מקרה ומצפה שתתרפא פודאי דע"כ אם מכסה רוב הגוף דהני חציצה דאורייתא ואף אם אין מקפדת להסירה עתה מחמת צער כמ"ש מ"מ הני חציצה דרבנן דהא רובו ואין מקפיד הוא וראוי לה להמתין עד שתתרפא או עד שתתיאש מן הרפואה וריכוף במים נ"ל דלא מהני בזה דמה בכך דמתרפכין והני לח מ"מ פולהו טעמי דלח אין חוצץ ליתנייהו הקא דהטעם שכתב המרדכי דעייילי בהו מי' לא שייך בזה דדוקא בדם יבש או אפילו בגרב שאין בו חלל רק נדבק אל הבשר וכשמתרפף עייל בי' מים אבל בחטטין נאבעפועות דמלאין ליחה ומוגלא וסגורין הן מפל צד ואף אם מתרפכין לא עייל בהו מים וזה דבר הנראה בחוש וטעם רש"י רלא נדבק טפי והני פגופו ודאי דלא שייך בזה רק בדם יבש אבל באבעפועות אילו דבקותן שנה בלחין וביבשין ובפרט דפירוש רש"י גסתר מגמ' דמנחות כמ"ש ואי פפירוש הרא"ש שבהיא המרדכי דעל לח אין דרף להקפיד ג"כ לא שייך בזה דהא במקסה רוב הגוף עסקינן ורובו שאין מקפיד חוצץ וצ"ע פיון דהש"ע סתם דריכוף במים מהני בחטטין ומיהו אפשר משום דמילתא דלא שכיחא הוא שיהיה רוב הגוף מכוסה באבעפועות פאלו דהא יש הפרש בשור בין פל' א' וא' וגם אם יהיה בכל הגוף מראשה ועד רגלה ועד בכלל ע"פ רוב לא היי רוב הגוף לקה סתם בש"ע אבל אם אירע פן ודאי דיש לפסוק כמ"ש רק אם מתרפכין עד שגפתחים קצת

ועייל בהו מים ודאי דגיש להתיר וגם אם מתרסקין כ"כ עד שיהו בשוין אל שאר העור
נראה גם כן דגיש להתיר דאז הוי ממש פגופו.

ובזה סברת רש"י עולה על נכון וכדאי הוא רש"י לסמוך עליו בשעת הדחק. ולא קשיא
ע"ז מגמ' דמנחות דכיון שנתמעכו עד שיהו בשוין אל שאר העור הוי פנתרפא לפי שעה
אף שאחר כך חזרין לברייתו היינו מחמת זנהמא שיתרבה בהו אחר כך ומ"מ עכשיו
הוי פגופו פנ"ל וכן אשת שיש עליה גרבין יבשים שאינו יכולין לרפף והם בתמידות יש
להתיר מטעם הנ"ל דהוי רבות' אף במתפין רוב הגוף ואף חומרא דנשים שהחמירו על
עצמן אף בגרב שאינו חוצץ מן הדין להסירו כמ"ש המרדכי מ"מ בזה חומרא דנשים גם
כן לא שייך דנדאי לא החמירו על עצמם בכה"ג דלא תעגן ותיתב.

וראיה מחטטין בראשה שיובא בסמוך והיינו דוקא ביש צער גדול אם מחמת שהם רבים
או מחמת דבקות הגרב אבל בצער קטן לא ה' במקום עיגון שייך בזה חומרא דנשים
פנ"ל וא"כ לפי מה שהעליתי בגרב וגלד שאין לה צער בהסרתה מן הדין מחובת להסיר
וכשהוא בתמידות ויש לה צער גדול שתסיר בכל פעם ומתאש' מן הרפואה יש להתיר
ואם לא במקרה ויש לה צער בהסרתה מן הדין אינה מחויבת להסיר אף דהחמירו הנשים
על עצמם ואין להקל בחומרא זו דהא המרדכי דכתב דהוא רק חומרא אינו מקיל בהו
כמו דאין מקילין בחומרא דר' זירא ובהכי נחא מה דהוי בד"מ דמשמע מדבריו קצת
דהסמ"ק אינו חולק על המרדכי וכפי הנראה לכאורה הם חולקין דהא המרדכי החמיר
וכ' דתמתין עד שתתרפא והסמ"ק מקיל בחטטין בראשה ולפי מ"ש א"ש דשאני חטטין
בראשה שהוא בתמידות פדרף מפה זו ויש צער גדול מאד שהסיר כל פעם ויכול להיות
דאי אפשר לגמרי ודאי הוי רבותי' ושרי מן הדין ואף חומרא דנשים לא שייך בכה"ג
כמ"ש ולרפכן במים אם אפשר ודאי דצריכה לרפף במים עכ"פ מצד החומרא דמה
שאפשר בלא צער ולא הוי במקום עיגון שייך החומרא אף דאם אינה יכולה לרפכן ג"כ
מותרת לטבול אבל בשאר גרב דהוא לפעמים הוי ממש כמו ריבדא דכוסילת' אף
דאם יש צער בהסרה שרי מן הדין דבריבד' דכוסילות' אין צער כל כך להסיר לפי שהוא
עב כמ"ש הרא"ש בפ' התינוקות בזה הלשון דנעשה עב אבל גלד דק שאין במה לאחז
או גלד שע"ג המכה בזה יש צער גדול להסיר אבל מצד החומרא צר כה להסיר אף
בכה"ג.

ונ"ל דזהו טעם החומרא שהחמירו על עצמם משום דבגרב וגלד אין צער כ"כ בהסרתו
מן הדין צריף הסרה דמשום צער מועט זמנין דלא חשה ומקפדת להסיר פנ"ל מהאי
ריבד' דכוסילות' ואין בקי אין להבחין איזה מקרי צער קטן ואיזה מקרי צער גדול ובפרט
שידעו מקונדם אם יהיה להם צער גדול או צער קל לכך החמירו על עצמם להסיר אף
אם פואב להם הרבה דהא גם חומרא דר' זירא הוא כד' שלא תבא לידי טעות כמ"ש
הפוסקים פנ"ל ברור טעם חומרא זו כי היכי דלא להוי פחומרא שאין לה טעם ועיקר
ויסוד ומנהג בורות דלא חיישינן לי' פמבואר בפר"ח א"ח היו"ט דיני מנהגי אסור
ובשו"ת מ"ד שאלה א' אבל חומרא זו יש לה טעם ויסוד לכך החמירו בה הפוסקים פנ"ל
ועוד אפשר לומר דהמרדכי והסמ"ק סבירא להו כהנה פוסקים גדולים דסברי דלית
הלכתא ככל הנה שמתתא קאי גם אהו דריבדא דכוסילות' לכך הוי רק חומרא בעלמא

ואף דהמְרָדְכִי כְּתֹב לְהֵךְ דְר"י בְּתִשְׁבָּעָה אֲדַבְרֵי הַגַּמ' דְרַיְבֵד' דְּכּוֹסִילוֹת' מ"מ אֲפֹשֶׁר לֹמַר
דְּסַמָּךְ עֲצֻמוֹ אַמ"ש לְקַמֵּן בְּשֵׁם ר"ח דְּמֵן פְּלִי חֶרֶס וְאֵילָךְ פְּוֹלְהוּ לְטְהָרוֹת אֲתַמְרוּ וְאֲפֹשֶׁר
דְּגַם הַר"י בְּתִשְׁבָּעָה סֹבֵר לִיהַּ כְּהַּ וְכֵן בְּסַמ"ק וְדַאי דִּי"ל כְּהַּ וּלְפִי"ז אַף בְּאִין צַעַר בְּהֶסְרָה
י"ל דְּלֹא הָוִי רַק חֲוַמְרָא שְׁהַחְמִירוּ הַנְּשִׂים לְדַדְהוּ.

וּמ"ש כ"ת בְּשֵׁם הַבַּד"ה לֹא רִאִיתִי בּוּ דְבַר זֶה וְאִם יִשְׁנֹו אֲזִיל לְשִׁיטְתוֹ שְׁכַתְּבוּ בְּהַדְלָ'
דְרַיְבֵד' דְּכִיְסֻלוֹת' אֵינֹו חוֹצֵץ וְא"כ וְדַאי דְּסֹבֵר דְּלִית הַלְכַת' הַנְּאַמְרָ בְּש"ס קָאִי גַם אַהֵךְ.
בְּהַא סְלָקִי וּבְהַא נְחַתִּי דְּאִם רֹוֹאִין שְׁהַתְרַכְכוּ בְּמִים, וְדַאי דְּמַהֲנִי אַף דְּאִז יוֹסֵר בְּקַל וְאִם
כֵּן צְרִיכָה לְהֶסִיר לְכַתְחִילָה דְּאִף דְּאֵינֹו חוֹצֵץ פִּינֹן דְּנִתְרַכְּהַּ מ"מ הֵא פְּתַב הַרְמ"א בַּהַג"ה
סִימָן קצ"ח סְעִיף א' דְּלְכַתְחִילָה לֹא תִטְבֹּול וְאֲפִילוּ בְּדַבְרִים שְׁאֵינָם חוֹצְצִים גְּזִירָה אִטּוּ
דְּבָרִים הַחוֹצְצִים אַף דְּבַדְעַבַד וְדַאי אֵינֹו מְעַכְבֵּב אֲבָל אִם אֵין יָדוּעַ לָהּ שְׁהַתְרַכְכוּ צְרִיכָה
לְהֶסִיר אַף אִם כּוֹאֵב לָהּ וְאֵין בְּזָה שׁוּם מַחְלֻקָתָהּ כָּלָל וְכ"ע מוֹדִים בְּזָה וְכִמוֹ דְּמִשְׁמַע בְּב"י
וּבַד"מ דְּהַמְרָדְכִי דְּכַתְּבוּ תַמְתִּין עַד שְׁתַּתְרַפָּא וְהָרָא"ש דְּכַתְּבוּ רִיכּוּף בְּמִים לֹא פְּלִיגִי וְזֶה
כְּרוּר וְכֵן הָוִה דְּעִתִּי בְּאִגְרָתִי הֶרְאִשׁוּנָה וְעַל עַמְדִי אֲנִי עוֹמֵד וְאֵין לְצַדֵּד וּלְהַקֵּל פִּינֹן דְּאִם
כּוֹאֵב לָהּ וְדַאי דְּאֵינָהּ צְרִיכָה לְהֶסִיר רַק מַחְמַת חוֹמְרָא שְׁהַחְמִירוּ עַל עֲצֻמָּן וְעַכְשָׁיו אֲנוּ
רֹוֹאִין שְׁהַנְּשִׂים אֵין יוֹדְעִין מְזָה וְאֵין מְשַׁגְּיחִין כָּלָל א"כ הַרִי אֲנוּ רֹוֹאִין דְּלֹא נִתְפַּשֵּׁט חוֹמְרָא
זוֹ אֲצֻלָּם וְאֵין מְחַוֵּיבִין לְנַהֲוֹג בְּהַּ זֶה אֵינֹו פִּינֹן דְּהַמְרָדְכִי וְהַסַּמ"ק וְהַסַּמ"ג וְסַפֵּר הַתְרוּמָה
הַבִּיאָם הַב"י וְהַרְש"ל וְהַט"ז כְּתִבּוּ לְהַּ חוֹמְרָא אֲשֶׁר הֵם בְּקִיאִים בְּטוֹב כָּל הַמְּנַהֲגִים
וְהַחֲנוּמְרוֹת וְהַד"מ הוּא הַרְמ"א ז"ל שְׁכּוֹרֵר פְּסוּלָתָהּ כָּל הַמְּנַהֲגִים הַבִּיאוּ וְלֹא כְּתֹב דְּלֹא
נְהַגִּינוּ בְּחֻמְרָא זוֹ כַּמ"ש בְּכַמָּה מְקוּמוֹת וְדַאי דְּפִשְׁטָה וְאִף שְׁלֹא כְּתִבָּה בְּהַגְהָתוֹ הֵינֹו
מִשׁוּם דְּסַמָּךְ עַל הַש"ע דְּכַתְּבוּ עַד שְׁיִתְרַכְכוּ וְכַמ"ש לְעֵיל וְאִף גְּרִים רֹאשׁ נְגַדָם בְּעַנְיָן
מְנַהֵג שְׁהֵם יוֹדְעִים וּבְקִיאִין בְּכָל מְנַהֲגוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְאֲפֹשֶׁר דְּנִשְׁפַּח מְנַשֵּׁי דִידֹן מַחְמַת
מִיעוּט הַשְּׁגָחָה עֲלֵיהֶם וּמַחְמַת צַעַר מוֹרִין הֵיטֵר לְעַצְמָם עַד שְׁנִשְׁפַּח מֵהֶם וּבְכַרְט בְּלֹא"ה
חוֹפֶפֶת בְּמִים וְסִבְרוּ דְּדִי בְּזָה וּבֹא וּרְאֵה בְּתִשְׁבָּעָה הַרְמַב"ם סִימָן קכ"ב שְׁנִשְׁפַּח לְגַמְרֵי
טְבִילַת גְּדָה בְּזַמְנֹו וְהָיוּ רוֹחֲצִין בְּמִים וְחוֹשְׁבִין שְׁבִזָה נְטִהְרוּ מִמְּקוֹר דְּמִיָּה וְהִי זֹאת מַחְמַת
שֶׁהַת"ח לֹא שָׁמוּ עַל לְבָם לְדְרוֹשׁוֹלְתוֹר אַחְרֵיהֶם עַד שְׁהַרְמַב"ם ז"ל פָּעַל בְּרוּב הַתְּאַמְצוֹת
לְהַחְזִיר עֲטֻרָה לְיוֹשְׁנָה וְהוֹצִירוּ לְגִזּוֹר כְּמָה גְּזִירוֹת וּלְתַמְנֵן כְּמָה תַקְנוֹת עַד שְׁהַעֲמִידוּ הַדְּבַר
עַל דִּין תוֹרָה וּמָה טוֹב וּמָה נְעִים חֲלָקוֹ וְכֵן כְּעַת בְּעו"ה אֵין דוֹרֵשׁ וּמְבַקֵּשׁ וְנִשְׂיָם דְּעַתָּן
קָלוֹת וּבְכַרְט בְּמְקוֹם צַעַר דַּמְש"ז לֹא הֶאֱמִין מֵהַרְר"ק לְאִשְׁתּוֹ כְּנ"ל וְעוֹד מִי יוֹדֵעַ אִם כָּל
הַנְּשִׂים אֵינָם יוֹדְעִין מְזָה וְאֵין לֹמַר דְּאִף שְׁהַבִּיאוּ הַב"י וְהַד"מ לְהַא דְּמְרָדְכִי אַכְתִּי מַנ"ל
דְּפִסְקוּ פְּנוּתִי דִילְמָא הַב"י הַבִּיא דְּעַת הַמְרָדְכִי כְּמוֹ שְׁדַרְכּוּ לְהַבִּיא כָּל הַדְּעִוּוֹת וְאִח"ז
תְּבִיא דְּעַת הַרְאָב"ד וְהַרְמַב"ם וְסַמ"ג וְרַבִּינוּ יְרוּחָם שְׁפִסְבְּרוּ דְּלִית הִילְכַתָּא קָאִי גַם
אַרְיֵבְדָא דְּכּוֹסִילוֹת' וְלֹא כְּתִבּוּ כָּלָל מֵהַּ חוֹמְרָא וְאֲפֹשֶׁר דְּפִסְק הַב"י פְּנוּתִי וְכֵן הַד"מ
הַבִּיא בְּסְעִיף שֶׁאִח"ז דְּעִוּוֹת הִלְלוּ אַף שֶׁהַב"י כְּתִבַּ שְׁם בְּשֵׁם הַמְרָדְכִי וְהַסַּמ"ג וְהַרְאָב"ד
שְׁאֵף לְדְעִוּוֹת אֵילוּ מְכָל מְקוֹם לְכַתְחִילָה צְרִיכָה לְהַחְמִיר בְּכָל חֲנוּמְרוֹת הִלְלוּ אַף לְבַעֲלָהּ
עֵי"ש מ"מ י"ל דְּבִישׁ לָהּ צַעַר וְכֹאֵב כְּדַעְבַד דְּמִי וְהֵא דְּכַתְּבוּ בַש"ע עַד שְׁיִתְרַכְכוּ בְּבַעֲלַת
חֲטָטִין י"ל פִּינֹן דְּלְכַתְחִילָה צְרִיכָה לְהַחְמִיר בְּכָל הַחֲנוּמְרוֹת כַּמ"ש א"כ כָּל מָה דִּיכּוֹלָה
לְעַשׂוֹת בְּלֹא צַעַר צְרִיכַת לְעַשׂוֹת לְכַּף צְרִיכָה לְרַחוּץ בְּמִים עַד שְׁיִתְרַכְכוּ וּמַנ"ל לֹמַר
דְּאִם אֵינָם מְתַרְכְּכִין דְּתַמְתִּין עַד שְׁתַּתְרַפָּא דִילְמָא ה"פ דְּצְרִיכָה לְרַכְּכוּ אֲבָל אִם אֵינָם

יכולין לרפכן הוי פדעבד ומותרת לטבול פה זה אינו מדכתב הב"י והד"מ על דברי המרדכי וכו' הם דברי הרא"ש ש"מ דסברי דדא ודא אחת הוא דבחסטין פמי יש צער בהסרתן וסברו דעד שיתרפכו דקאמר הרא"ש כפשטא דמילתא דלעיפוכא אתמר דדוקא בעינו שיתרפכו הא לא"ה אסורה לטבול ותמתין עד שתתרפא וקשה למה הא הוי מיעוט שאין מקפיד וצ"ל מפח חומרא והיגו הך דמרדכי פן צ"ל ע"כ בב"י וד"מ וכיון דסתם בש"ע בחסטין פדברי הרא"ש ש"מ דסבירא להו להא דמרדכי ונקלל בזה כמו שביארת לעיל דהא חזינא להו דכתבו בהדי' דדא ודא אחת הוא והיגו מצד החומרא אבל מצד הדין במקום דיש צער בהסרה אינו חוצץ כלל ואינה צריכה לעשות שום תיקון דהוי אינו מקפיד להסיר משום צער וראי' לסברא זו דהא במתניתין דפ"ט דמקנאות דקתני ואילו חוצצין לגרסת הר"ש גלד שחויץ למפה ולגרסת הרמב"ם ש"ע"ג המפה וגבי אין חוצצין קתני גלד שעל המפה ולפירושא דהרמב"ם והראב"ד מודה לו פה הדין דגלד שעל המפה במקוון ואינה מתפשטת בצדדין לא חייץ ומה שמתפשטת לצדדין חייץ עיין בב"י סימן הנ"ל ולא ביאר שום אדם מ"ש דהאי חוצץ והאי לא וא"ל דעל המפה במקוון לח הוא מליחות המפה דהא חזינא דנגלד גלד יבש וכמו שהקשה הראב"ד על הרמב"ם בשריטה ע"ש בב"י ואף אם נימא דהרמב"ם לא סבר דברא' תלי' מילתא רק דאף דנראה יבש מ"מ לח הוא בעצמם מ"מ קשה על הראב"ד דסובר דברא' תלי' מילתא איך מפרש אמתניתין הנ"ל.

ולפי מ"ש א"ש דמה שע"ג המפה איכא צער וכאב בהסרה שמעורר כאב המפה לכה אינו חוצץ דקרוי אינו מקפיד אבל במה שנתפשט חויץ למפה דאינו רק פקליפה על הבשר וליכא כאב בהסרה לכה חייץ פנ"ל ברור ועוד ראי' לסברא הנ"ל מהא דפירש הר"ש במשנה בתרא דמקנאות הטעם דשל מתכת אינו חוצץ משום דאיכא ספנה להסירו ודבר שאין מקפיד אין חוצץ עכ"ל עיי"ש וה"פ דהוי אינו מקפיד להסירו משום הספנה ה"כ פאן הוי אינו מקפיד להסירו משום הצער וסברא זו פתבה.

ג"כ בעל קרבן ראשית שאלה כ' והביא ראי' זו מהר"ש עיי"ש ולפי מה שבררתי פאן בחנם נתחבטו שם הרב אב"ד דבמדינות קורלאנד ונהרב בעל קרבן ראשית באשה שיש לה אפיסטל בינה ונעפר פאבה להוציאה כל פעם ואינה צריכה כלל לרטי' על המפה רק הקטניות נשארת תמיד במקומה משוקעת בפנים ואינה שונה אל הבשר עיי"ש דכל פלפולם ומשא ומתנם אינו רק אי מיקרי אינו נראה או לא ולפי מ"ש יש בפשיטות להתיר לכ"ע אף אם מקרי נראה דבשלווא בחד התחוב לא שייך לומר פסברת המרדכי בשערות קלועין דהוי רבומי' והוי כגופו דדוקא בשערות שהן תולדות הגוף ומחנפך להגוף שייך לומר פן אבל בחיץ או קוץ דאתו מעלמא ודאי דלא שייך לומר פן לכה אם נראה חוצץ אבל בצמאון שמעלה הגוף והם בתמידות ומתנאשת מן הרפואה ונהסרה ויש לה כאב גדול להסירה בכל פעם ומחמת זה אין בדעתה להסירה לעולם ודאי דהוי רבומי' דהאשה הנ"ל כמו שערות קלועין שכתב המרדכי והוי ממש כגופו ואינו חוצץ פנ"ל ברור ונחזור לענינינו דיש להחמיר להסיר גרב ביד אם אינו מתרפא אף אם יש לה צער או שתמתין עד שתתרפא ומיהו אחר העיון נראה דהיכא שלא תוכל להתרפא כ"כ במהרה ותבא לידי אריכות והמשכות הזמן אם תמתין עד שתתרפא והכאב אינה יכולה לסבול אם מחמת פי רבים הם או מחמת שהגרב סורו רע יש להתיר דמ"מ נראה אחר

העיון דהב"י וְהַרְמ"א לֹא סְבִירָא לְהוּ לְהוּ חוּמְרָא דְהַמְרָדְכִי דַּהֲב"י בְּרֵאָה, דְּלֹא ס"ל מְדָלָא הַזְפִּירוּ בַּש"ע וְא"ל דְּנִכְלָל בְּהָא דְחֻטְטִין ז"א דְהָא יֵשׁ לְפָרֵשׁ דְמַרְכְּכִין בְּמִים לְכַתְחִילָה וְאִם אֵינָה יְכוּלָה בְּשׁוּם אֲנָפִין לְרַכְכֵּן רִשְׁאָה לְטַבּוּל כְּדָ וְאִם גִּימָא דְאִין פְּנִינָת הַש"ע פִּן מ"מ פִּינֵן דְיֵשׁ לְפָרֵשׁוּ פִּן וְא"כ לֹא פִּשְׁמַע מִינֵי' הָא דְמַרְדְּכִי א"כ אֲמַאי לֹא הַזְפִּירוּ בְּפִירוּשׁ פְּמוּ דְדַרְכּוֹ בַּש"ע שְׁלֵא לְסַמְנָה עַל הוֹכְחוֹת דְנוֹכִיחַ חַד מִחֲבָרֵי' רַק פֶּל דִּין דְמַצָּא מְבוֹאָר בְּהַמְחַבְרִים וּפְסִק הֶלְכָה כְּמוֹתוֹ הַזְפִּירוּ בְּפִירוּשׁ בַּש"ע א"ו דְּלֹא ס"ל וְהָא דְכַתְבַּב ב"י עַל דְבָרֵי הַמְרָדְכִי וְכָד הֵם דְבָרֵי הָרֵא"ש גְּרֵאָה דְנִתְפַּוּן לְדָבָר אַחֵר דְכַתְבַּב מִתְחִילָה דַּעַת הַר"ש דְגִלְד שְׁחוּץ לְמַפְּה דְחוּצִץ הֵינְנוּ מַה שְׁיִוְצָא מִן הַמַּפְּה לְחוּץ וְנִתְיַבֵּשׁ וְנַעֲשֶׂה גִלְד וְאִם מַה שְׁמַכְנוּן בְּחוּץ פְּנִינָה הַמַּפְּה חוּצִץ וְכֵן פְּסִק בַּש"ע סְעִיף ט' וְרַק שְׁבַמְפָּה עֲצָמָה בְּתוֹכָה אֵינוֹ חוּצִץ וְע"ז פְּתַב שָׁם ב"י וְגַרְסִינֵין בַּפ' תַּנּוּקוֹת וְכו' פְּנוּנְתוֹ דְמַגְמ' וּמְרַש"י שָׁם מְשַׁמַּע ג"כ כַּהֲר"ש דְגִלְד הַנ"ל הוּא ע"ג הַקְּנָה מִסְתַּמָּא וְע"ז פְּתַב וְהַמְרָדְכִי פְּתַב הַדָּם שַׁע"ג נְקֵבִי הַהֲקִז' כו' פְּנוּנְתוֹ הָרֵי דְאִף שְׁעַל נְקֵבִי הַהֲקִזוּ דְהוּי מְכַוֵּן נֶגֶד הַמַּפְּה חוּצִץ וְכֵן מְשַׁמַּע גַּם פִּן קֶצֶת מְהָר"י בְּתַשׁוּבָה כַּהֲר"ש וְעַל זֶה פְּתַב וְכָד הֵם דְבָרֵי הָרֵא"ש פְּנוּנְתוֹ גַּם פִּן דְכַתְבַּב בְּפִירוּשׁ בְּדְבָרֵי הָרֵי שְׁחוּץ לְמַפְּה הֵינְנוּ מַה שְׁיִוְצָא מִן הַמַּפְּה וְנַעֲשֶׂה גִלְד וּמְשַׁמַּע אִף דְאִין נִתְפַּשֵּׁט סְבִיב הַמַּפְּה רַק עַל הַמַּפְּה מִמֶּשׁ גַּם פִּן חוּצִץ וְכַתְבַּב עוֹד בְּסַמּוּד דְכַתּוּב הַמַּפְּה אֵינוֹ חוּצִץ מְשַׁמַּע אֲבָל שְׁחוּץ לְמַפְּה אִף אִם מְכַוֵּן עַל הַמַּפְּה מִמֶּשׁ חוּצִץ אֲבָל אֵין פְּנוּנְתוֹ פֶּלֶל עַל הַחֻמְרָא הַנֶּאֱמָר בְּמַרְדְּכִי דְחֻמְרָא זוֹ לֹא נֶאֱמָר בְּהָרֵא"ש פֶּלֶל דְיֵשׁ לֹאמַר בְּדְבָרֵי הָרֵא"ש כַּמ"ש.

וְעוֹד נ"ל דְהָרֵא"ש דִּינָא קְאָמַר וְלֹא חוּמְר' דְהָא קְאָמַר לְהוּ אֲדְבָרֵי הַגַּמ' וְאִי פְּנוּנְתוֹ לְחוּמְרָא לֹא הוּי לְסַתּוּם אֲלֵא לְפָרֵשׁ א"ו דְלִדִּינָא קְאָמַר וְיֵשׁ לֹאמַר דְמִינֵי בְּחֻטְטִין שְׁאִין צַעַר בְּהַסְרָתוֹ מִי' ז"א דַּא"כ לְמָה פְּתַב יִרְכָּן יִסְרֵן הוּל"ל וּמִי' י"ל דְאִין סוֹבֵר כְּהַסְבָּרָא שְׁכַתְבַּתִּי דְבִישׁ צַעַר בְּהַסְרָתוֹ קְרוּי אֵינָה מְקַפְּדַת וְג"ז לֹא גְרֵאָה דְסְבָרָא בְּרוּרָה הִיא וּמִיָּהוּ י"ל דְסוֹבֵר דְאִף שְׁאִין מְקַפְּדַת לְהַסְרָתוֹ לְגַמְרֵי בִּיד לְעוֹלָם מְשׁוּם הַצַּעַר מְפָל מְקוֹם מְקַפְּדַת עַל יְבִשׁוּתוֹ לְרַכְכֵּן אִף בְּלֹא הַטְּבִילָה דְדָבָר קַל הוּא בְּלֹא צַעַר לְכָד צְרִיכָה מִן הַדִּין לְרַכְכֵּן דִּיבִשׁוּתוֹ דְבָר הַמְקַפֵּיד אֲבָל כְּשִׂאֵינָה יְכוּלָה לְרַכְכֵּן אִז קְרוּי אֵינוֹ מְקַפֵּיד וְרִשְׁאָה לְטַבּוּל כְּדָ וְלֹא סְבִירָא הוּ חוּמְרָא דְמַרְדְּכִי פִן גְּרֵאָה לִי בְּרוּר בְּדַעַת הָרֵא"ש וְהַאֲמַת יוֹרָה דְרַפּוֹ.

וְעִי"ל דְאֲפֹשֶׁר דְלֹא מְסַתְּבַר לְהַקְדָּמוֹנִים אֲסַבְרָא שְׁכַתְבַּתִּי לְעִיל דְאִף דְאִכָּא זִימְנָא דְמְקַפְּדַת לְהַסִּיר מ"מ פִּינֵן דְבַכָּה"ג דְיֵשׁ לָה צַעַר אֵינָה מְקַפְּדַת לְעוֹלָם לְהַסִּיר קְרוּי אֵינָה מְקַפְּדַת לְעוֹלָם עֵינֵן לְעִיל וְאֲפֹשֶׁר דְלֹא סְבִירָא לְהוּ כְּדָ רַק פִּינֵן דַּמ"מ מְקַפְּדַת לְהַסִּיר לְפַעְמִים בְּזִמְנָא מְקַפְּדַת קְרוּי' לִי.

וְא"כ י"ל דַּהֲר"י בְּתַשׁוּבָה שְׁהִבִּיא הַמְרָדְכִי סוֹבֵר דְדָבָר הַמְקַפֵּיד דְחוּצִץ הֵינְנוּ דוֹקָא בְּמְקַפְּדַת עֵתָה לְכָד פְּתַב פִּינֵן דְאֵינָה מְקַפְּדַת עֵתָה אֵינָה צְרִיכָה לְהַסִּיר מִן הַדִּין אֲבָל הָרֵא"ש לְשִׁיטְתוֹ שְׁכַתְבַּתִּי לְעִיל בְּשִׁמוֹ דְסוֹבֵר פִּינֵן דְאִכָּא זִימְנָא דְמְקַפְּדַת חוּצִץ לְעוֹלָם א"כ דוֹקָא קְאָמַר דְנִדְאִי אִכָּא זִימְנָא דְמְקַפְּדַת לְהַסִּיר ע"י סְמִים רְפוּאוֹת אוּ בְּאֵינָה אֲנָפִין הַסְרָה שְׁיָהֵן' וְג"כ נְכוּן מְאוֹד וְהוּא פִירוּשׁ הַרְבִּיעִי בְּהָרֵא"ש מַה שְׁנִרְאָה לְעַנ"ד: וְנִחְזוֹר אֶל הָרֵאשׁוֹנוֹת דְכַוֵּנָת הַב"י וְכָד הֵם דְבָרֵי הָרֵא"ש ג"כ כַּהֲר"ש וְע"ז פְּתַב בְּשָׁם סְמ"ק הַרְגִילוּ הַנְּשִׂים לְהַסִּיר מְעַלְיָהֶם כָּל גֵּרָב מְשַׁמַּע אִף עַה שַׁע"ג הַמַּפְּה בְּמְכַוֵּן וְע"ז פְּתַב

דְּהַרְמָב"ם וְהָרֶאֱב"ד סְבָרֵי דְעַל הַמִּפְּהָ בְּמַכְנֹן אֵינֹו חוֹצֵץ רַק מֵה שְׁנֵת־פֶּשֶׁט סְבִיב הַמִּפְּהָ חוֹצֵץ כְּנִ"ל בְּרוּר בְּדַבְרֵי הַב"י וְא"כ לֹא ס"ל הֵךְ חוּמְרָא מְדָלָא פְתָבוּ בַש"ע וְגַם הֶרְמ"א מְדָלָא הִבִּיא בְּהִגָּהֶתּוּ לְהָא דְהַמְרָדְכִי כְּלָל מִשְׁמַע דְלֹא ס"ל וּדְבָרָיו בַּד"מ ג"כ יֵשׁ לְפָרְשׁוֹ כְּמוֹ שְׁפָרְשֵׁתִי דְבָרֵי הַב"י דְקָאֵי לַמ"ש בְּסַעֲרֵי הַקּוּדָם בְּשֵׁם הַב"י פְּחָלֵק בֵּין גְּלָד שְׁהוּא מְכֻוֹן כְּנִגְדַּת הַמִּפְּהָ דְאֵינֹו חוֹצֵץ וּבֵין גְּלָד שְׁמֵת־פֶּשֶׁט דְחוֹצֵץ ע"ז פְּתַב וּבְמַרְדְּכִי ה"נ כו' הַגְּלָד מְעַל הַמִּפְּהָ כו' אֶלְמָא דְחוֹצֵץ בַּכַּה"ג דְעַל הַמִּפְּהָ קְרוּי מַה שְׁמַכְנֹון וְע"ג מַה שְׁמֵת־פֶּשֶׁט עֵינֵן בַּב"י וְגָרִיס מְעַל הַמִּפְּהָ בְּמַרְדְּכִי כְּמוֹ שְׁהִבִּיא בַד"מ וּבְאַמַּת בְּמַרְדְּכִי מְפָרֵשׁ עוֹד יוֹתֵר כַּמ"ש וְקִיָּצָר בְּדָבָר וְאֵין לְהַקְשׁוֹת דְלֹא הִנֵּה לוֹ לְהַד"מ לְהִבִּיא רַק פִּירוּשׁ דְהַמְרָדְכִי עַל רִיבְד' דְכוּסִילוֹת' וְלֹא יוֹתֵר וְהִי מְקַצֵּר יוֹתֵר וְהִי מְפָרֵשׁ גַּם כֵּן יוֹתֵר דְסוּבֵר כַּהֲר"ש דְבְּאַמַּת גַּם הִדִּין שְׁהִבִּיא הַמְרָדְכִי בְּשֵׁם הַר"י בְּתַשׁוּבָה רוּצָה לְהִבִּיא דְהָא דְרָכּוּ לְהִבִּיא כָּל הַדְּעוּת בַּד"מ אַף שְׁלֹא פָּסַק כֵּן כְּפִיּוּדָע כְּדִי שְׁלֹא יֵאמְרוּ דְאֵי הָנִי שְׁמִיעַ לִי הֵךְ הִי פּוֹסֵק כְּנֻמְתִּי אֲבָל עֵיקַר הַכְּנֻנָה עַל מ"ש דְסוּבֵר כַּהֲר"ש וְע"ז פְּתַב וְכָף הֵם דְבָרֵי הָרֶאֱב"ש דְכַתַּב דְצָרִיכִין לְרַחוּץ כו' וְחֻטְטִין דְהוּא נִידוֹן דְהָרֶאֱב"ש הָנִי כְּנִגְדַּת הַמִּפְּהָ בְּמַכְנֹון כַּע"ש וְסַמָּךְ עַל הַמְעֵינֵן וּמִמִּילָא גַם דִּינָא דְהָרֶאֱב"ש אֲשַׁמוּעֵינֵן אֲבָל מ"ש וְכָף כו' כְּנֻנְתּוֹ דְגַם כֵּן סוּבֵר דְעַל הַמִּפְּהָ חוֹצֵץ וְכֵן הַסְמ"ק שְׁהִבִּיא כַּמ"ש בְּבִיאור דְבָרֵי הַב"י כְּנִ"ל אֲבָל הַחֻמְרָא דְמַרְדְּכִי לֹא סְבִירָא לְהוּ מְדָלָא עֲרָכּוּ הַב"י עַל הַשְּׁוֹלְחָן וְהֶרְמ"א דְלִפְיִירוּשׁ הַרְבִּיעִי שְׁפַתְבִּיתִי בְּהָרֶאֱב"ש אִם כֵּן מִן הַדִּין אֲסוּרָה לְטַבּוֹל כְּשִׂאֵינָה יְכוּלָה לְהִתְרַפֵּךְ וּפִירוּשׁ זֶה נֶכּוֹן מְאֹד לְמַבִּין לְכָף בִּיכוּלָה לְהִתְרַפֵּא מֵהָר אֲזַ רְאוּי לָהּ לְהַמְתִּין וּמכ"ש דְאִם יְכוּלָה לְסַבּוֹל הַפְּאֵב כֵּינֵן שְׂאֵינֹו דְבָר תְּמִידִי רְאוּי שְׁתַּסִּיר דְהֵינֵנוּ אִם אֵינֹו מְתַרְכָּף בְּמִים אֲבָל אִם מְתַרְכָּף אֲזַ אֵין צָרִיכָה לְהַסִּיר אִם כּוֹאֵב לָהּ אַף אַחַר הַרְיָפוּף דְהָנִי כְּדַעְבַּד לְגַבֵּי דְבָרִים שְׂאֵינֵם חוֹצְצִים אֲבָל כְּשִׂאֵינָה יְכוּלָה לְרַפְּךָ וְאֵינָה יְכוּלָה לְסַבּוֹל כְּאֵב דְהַסְרָה אוּ מְחַמַּת אֵיכוֹת הַגָּרֵב אוּ מְחַמַּת אֵיכוֹתָהּ וְאֵינָה רְאוּיָה לְהִתְרַפְּאוֹת מֵהָר אֲזַ רְאוּי לְהִתִּיר דְכָל טְצָדְקִי דְמְצִי לְמַעַבַּד עֲבָדָה שְׁחַפְּשָׁה הַרְבֵּה וְצַלְלָה בְּמִים אֲדִירִים וְהַעֲלֵתָה חֶרֶס בִּידָה דְעֵדִינֵן יְבֵשׁ פְּחָרֶס הוּא אֲזַ יֵשׁ לְהִתִּיר דְהָא בְּרַתִּי דַּהֲב"י וְרַמ"א לֹא סְבִירָא לְהֵךְ חוּמְרָא וְכֵינֵן דַּהֲב"י וְהֶרְמ"א לֹא הִבִּיא אֵין מְחַיִּיבֵין לְנַהֲגַת בְּה דְרַק מֵה שְׁהִבִּיא הַב"י וְרַמ"א חוּמְרוֹת מְנַהֲגִים קִבְלוּ עֲלֵיהֶם כָּל יִשְׂרָאֵל רַק אִם בְּאֵנוּ לְהַחְמִיר מִכַּח מַה שְׁפַרְרַתִּי בְּפִירוּשׁ דְבָרֵי הָרֶאֱב"ש הָא לְעוֹמַת זֶה יֵשׁ לְסַמּוֹךְ עַל גְּדוּלֵי הַפּוֹסְקִים וְהֵם מְמַשׁ רֹב בְּנֵין וְרֹב מְנִין דּוּלִית הַלְכָתָא קָאֵי גַם אַתָּה דְרִיבְד' דְכוּסִילְתָא אַף דְאֵין לְהַקְלֵל רַק בְּגוּוֹן שְׁפַתְבְּנוּ דְהָנִי כַּשַׁע' הַדְּחַק [אֲבָל חוּץ לְמִפְּהָ דְהוּא רַק קְלִיפ' נֵרָא' דְתַסִּיר] אֲבָל בְּלֹא"ה לֹא דְגַם הַסּוּבְרִים דּוּלִית הַיְלִכְתָּ לֹא קָאֵי אַתָּה הֵם רַבִּים וְגְדוּלִים רַש"י וְכֵן מִשְׁמַע מֵתו' וְהָרֶאֱב"ש עֵינֵן שָׁם וְכֵן פָּסַק בַּש"ע בְּסִי' הִנֵּה כְּמָה פְּעָמִי אֲבָל בְּגוּוֹן שְׁפַתְבִּיתִי יֵשׁ לְהַקְלֵל וְאֵין לְהַחְמִיר כְּלָל דְהָא גַם בְּרֶאֱב"ש יֵשׁ לְפָרֵשׁ כְּפִירוּ' הַשְּׁלִישִׁי שְׁפַתְבִּיתִי בּוּ וּלְפ"ז מְסַפִּים ג"כ דְבְּאֵינָה יְכוּלָה לְרַפְּךָ דְשָׂרִי לְטַבּוֹל וּמכ"ש דִּישׁ לְהִתִּיר בַּכַּה"ג וּבְפֶרֶט מְשׁוּם בְּיִטוּל פְּרִי וְרַבִּי דִּיהוּשֻׁעַ נְעֻנְשׁ כו' וְדָרְכֵי דְרָכִי נִנְעַם כְּתִיב בְּה וְעוֹד דְחוּמְרָא זֹו קוֹנָלָה הוּא שְׂבָא ע"י לִידֵי עֲבִירוֹת חֲמוּרוֹת עוֹן קָרִי וְהוֹצֵאת ז"ל ר"ל וּבְטַל מֵהַמְצָנָה לְכָף אֵין לְהַחְמִיר כְּנֻלֵי הָאֵי וּבְפֶרֶט דְאֵף דְהָנִי מִיעוּט הַמְקַפִּיד אֵינֹו אֶלָּא דְרַבְּנֵן וּבְדַרְבְּנֵן הֵלֵךְ אַחַר הַמִּיקַל וּבְלֹא שְׁעַת הַדְּחַק אֵין לְהַקְלֵל דְהָנִי אֲבִיזְרִי' דְעַרְיוֹת וְנִדְהָ גַם מְשׁוּם דְעַקְרָה דְאוּרִייתָא וְגַם מְשׁוּם דְסַתֵּם בַּש"ע כְּרַש"י וְתו' כְּנִ"ל בְּרוּר וּבַעו"ה הַנְּשִׁים אֵין יוֹדְעִין עַכְשָׁיו דְבָר מְזֵה וְאֵין

משגיחין כָּלֵל וְכָלֵל אֶף אִם תּוּכַל לְהִסִּיר בְּלֹא צַעַר דֶּהוּא מְדִינָא דגמ' בְּנֻדָּא וְהוּא עֶזְרָא
פְּלִילִי וְאִין רוּאִין כָּלֵל שְׁתַּרְכָּהּ בְּמִים וְנָשִׁים פְּסֻקֵי וְתִתְּהוּן וְאִם רוּאִין אִשָּׁה שְׁנִזְנֶהָת אַחֲרֵי
קָא מְחִיבֵי כִּי עֵלָה וְחֻשְׁבִּין אוֹתוֹ לְחִסְדוֹת שֶׁל שְׁטוֹת וְרַבִּים חֲלָלִים הִפִּילוּ בְּעוֹ"ה וְרֹאזִי
וְנִכּוֹן לְפָרְסָם הַדְּבָר דֶּהֵינּוּ לְהוֹדִיעַ דִּין זֶה וְכִיּוֹצֵא בְּזֵה דִינִים הַרְבֵּה בְּדִינֵי נִדָּה וּבְדִינֵי
טְבִילָה וּבְדִינֵי חֲצִיצָה שְׁאִינָה יְדוּעִים כָּלֵל לְנָשִׁים מְחַמַּת שְׁאִינָם לּוֹמְדִים אֶף בְּמַצּוֹת שְׁלֵהֶם
דְּמִבְּנֹאֵר בְּפּוֹסְקִים דְּמַחְוִיבִין לְלַמּוֹד בְּדִינִים שְׁלֵהֶם פִּידוּעַ לְמַעַכ"ת אִין מְשַׁגִּיחַ אַחֲרֵיהֶם
דְּסוּמְכִין ע"ז דֶּהֶשְׁבֵּלָה נְמַשְׁכַּת מִן הָאֵם אֶל הַבֵּת וּמִשּׁוּם סְרָף בְּתָה נִגְעוּ בָּהּ וּבְעוֹ"ה כְּמָה
דְּבָרִים נִשְׁתַּפַּח מֵהֶם וְאֶף בְּדִינֵן עַל הַשְּׁבִילָה מְחַמַּת דֶּהֶשְׁכָּחָה מְצוּיָה וְהוֹצֵרְכוּ
לְכַתּוּב כָּל תּוֹרָה שֶׁבַע"פ וְאִם בְּגַבְרֵי כָּף כ"ש בְּנָשִׁי וְלֹא דְוָקָא בְּדִינִים אֵילוּ אֶף גַּם בְּדִינִים
אַחֲרֵים הַמְּסוּרִים לְנָשִׁים כְּמַלְיָחָה וְחֻלָּה וְכַדּוּמָה וְהֵן כָּל רְאֵתָה עֵינֵי ע"כ לְמַצּוּה רַבָּה
יִחְשַׁב לְהַזְהִיר בְּדִינִים אֵילוּ בְּרַבִּים וְיִזְהִירוּ אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ וּמָה שְׁעֵבֵר אִין וְהַעֲתִיד עֲדִינּוּ
וְנִסְלַח לְכָל עֲדַת ב"י כִּי לְכָל הָעָם בְּשִׁגְגָה וְהַקּוֹלָר בְּצוּנָאֵר מִי תְלוּי הֵלֵא בְּעֵינֵי הָעֵדָה
וְשְׁלוּם לְמַר וּלְתוֹרָתוֹ וּלְכָל הַמְּסוּתוֹפְפִים בְּצִיּוּלָה צֵל הַחֲכָמָה וְהַמְּעַלָּה שׁוֹי"ר: וְהִנֵּה מְצִיאָתִי
הַיִּתֵּר מֵהַש"כ בְּסִי' קצ"ח ס"ק י"ב דְּכָל הַנִּי דְּסַעֲיָף ז' ח' ט' לְטְהוֹרוֹת אֲתָמֵר וְלֹא לְבַעֲלָהּ
וְאִם כֵּן גַּם הָא בְּכָלֵל אֶף דְּכַתְּבֵי דְלַכְתָּחִילָה יֵשׁ לְזַהֵר וְאֶף אִם כְּבָר טְבִילָה אִם אֲפָשֵׁר בְּקִלּוֹת
לְטַבּוֹל שְׁנִית תְּטַבּוֹל שְׁנִית ע"כ אֶף אֲנוּ נִאָּמֵר כָּאֵן אִם אֲפָשֵׁר בְּקִלּוֹת לְהִסִּיר הַגָּרֵב תְּסִיר
אֶף אִם כּוֹאֵב לָהּ הַרְבֵּה מְאוּד וְיֵשׁ קוֹשֵׁי גְדוֹל לְהִסִּיר אִין לְהַחְמִיר וְהַנַּח לָהֶם לִישְׁרָאֵל אִם
אִין גְּבִיאִים הֵן בְּנֵי גְבִיאִים הֵן: (ב"ה יוֹם ג' י"ד אֵלוּל תְּקַנּוּ"ז לַפ"ק לְזַעֲנִסְק): שְׁאֵלָה מָה
אֵלוּ פִי קָרָאתִי הַפְּרָתִי וְהַפְּלִתִי אוֹמֵר לְחַכְמָה אַחֲוִתִי לְכַבּוֹד אֶהוּבִי או"נ הַרְבֵּה הַגָּאוֹן
הַמְּפּוֹרְסִים בְּתוֹרָה וּבִירְאָה וּבְחִסְדוֹת הַחֲרִיף וְהַבְּקִי נ"י ע"ה כַּש"ת מו' מִשָּׁה נ"י אב"ד
ור"מ דק"ק שִׁינְאוּוֹי חֵי הַחַיִּים יִכְתְּבֵהוּ וְיִחַתְּמֵהוּ בְּסִפְרֵי הַחַיִּים: אֵילָן אִינּוֹן יוֹמִיא דְלֹא
לְהַתְּאַנָּה בְּהוֹן בְּדָבָר שִׁיחָה נָאָה כְּרֹאזִי וְנִכּוֹן לְכִי"ב אֶף הַהֲכָרַח לֹא יִגְוֶנָה שְׁאֵלָה אַחַת
קִטְנָה בְּאִתִּי לְשִׁאוֹל מֵאֵת כְּבוֹד מְכ"ת וְכָף הִיא הַמְּעַשָּׂה פֶּה קוֹהֲלִתִּינוּ נִתְּסַד מִקְנֵה בְּתוֹף
הַמְּרַחֵץ שֶׁל מִי גְּשָׁמִים כְּדַת כִּי הַמְּעִינִים עֲמֻקִּים מְאוּד וְהִי מִי גְּשָׁמִים מְרֻבִּים תּוֹף
הַמְּקִנָה עֲרָף ג' מְקוֹנָאוֹת וְכָל פְּעַם שְׁנַחְסֵר מֵהַמִּים שְׁפָכוּ לְתוֹכָה מִים שְׁאוּבִים ע"י הַמְּשָׁכָה
כְּפִי הַמְּבֹנָאֵר בַּש"ע י"ד סִי' ר"א סַעֲיָף ט"ו דִּיכּוֹל לְשִׁאוֹב כָּל מָה שִׁירְצָה וְלִיתֵן לְתוֹכָה
וְהֵם כְּשֵׁרִים אַע"פ שֶׁהֵם רַבִּים עַל הַמִּים שֶׁהִי בְּתוֹכָה יַע"ש אֶף מְחַמַּת שְׁנַמְשָׁף זְמַן רַב
מִירִידַת גְּשָׁמִים וְהַמִּים הָלוּף וְחִסֵּר וְכַמְעַט שְׁבָכַל יוֹם הַהֲכָרַח הִיא לְשִׁפּוֹף לְתוֹכָה שְׁאוּבִים
וּלְדַעַת הַרְמַב"ם וְהַרְאָב"ד וְהַרְשֵׁב"ץ שֶׁהִבִּיא הַש"ף סַעֲיָף כ"ד ס"ק ס"ג וּבב"י שְׁבַטוֹר
מְבֹנָאֵר יוֹתֵר בְּשֵׁם הַרְשֵׁב"ץ הַנֶּ"ל שְׁכַתְּבֵי בְּשֵׁם הַרְאָב"ד שְׁאֵם חֲסָרוּ הַמִּים הַנֶּ"ל דִּין נֶפֶל
סָאָה וְנִטְלָה סָאָה לָהֶם דָּאִין כְּשֵׁרִים אֵלֵא עַד רַבּוֹ וְסִינִים ז"ל אַע"פ שֶׁהַחֲרוּגִים הַסְּכִימוּ
לְהַכְּשִׁיר מ"מ אִין רֹאזִי לְהַכְּנִיס הַרְאֵשׁ בֵּין הַמְּחַלּוֹקֵת וּבַנְד"ד לְפִי הַאֲמֻדָּנָא וְדָאִי לֹא
נִשְׂאָר כְּלוּם מִמֵּי גְּשָׁמִים הַרְאֵשׁוֹנִים שְׁמֵלְכַד הַחֲסָרוֹן שְׁנִבְלָעוּ הַמִּים בְּקִרְקַע לְקַחוּ כְּמָה
מִים מִתּוֹף הַמְּקִנָה בְּיָדֵם וְשְׁפָכוּ אַחֲרֵים לְתוֹכָה וְאִם בְּאֵנוּ לְשַׁעַר לֹא כְּשָׂאֵר וּמִי גְּשָׁמִים
רוֹבָא וּלְפִי טַעַם הַב"י שְׁכַתְּבֵי עַל הַרְמַב"ם מְשַׁמַּע דְּמַחְמַת שְׁנִבְטְלוּ בְּיָדֵם יֵשׁ לְגִזּוֹר ע"ש
רַק שְׁעַת הַדְּחַק הִיא כִּי הַמְּקִנָה שֶׁל מְעִין הִישִׁינָה הִיא מְקוֹלְקֵלַת וְצָרִיכָה תִּיקוּן גְּדוֹל וּמִי
יֹדַע אִם תִּתְּקוּן קוֹדֵם מִי הַחוּרְף וְגַם אֶף אִם תִּתְּקוּן מִגְּדוֹל עוֹמְקָה כְּמָה נָשִׁים עֲבָרוּ זְמַן
טְבִילַת מְצוּה מִפְּסַד הַצִּינָה לְכֵן נִסְתַּפְּקִיתִי בְּדָבָר הַגַּם שְׁלַכְתָּחִלָה אִין לְהַתִּיר לְנָשִׁים לְטַבּוֹל

בתוכה פי ראוי לחוש לדברי הגאונים הנ"ל אף מחמת שעת הדחק אם יש להתיר ומסתפינא להתיר הדבר ואספתי את כל לומדי תורה דפק"ק ולא רצו להספיק להתירא עד אשר יצא דבר ההיתר מגאוני ומנינו לכן במטותא מינני דמר להשיב שואלו דבר ועל דברו נסמך פעל עמוד הברזל והי' בבוא דברי קדשו מוכן אני לשרתו אף למרהט תלתא פרסי בקלא דברי או"נ ד"ש ולשלום פל ישאל כל ישרא"ל כ"ד הק' דוד וויינגארטין חופק"ק לעזענסק: תשובה (ב"ה יום ד' ט"ו אלול תקנ"ז לפ"ק) המחנ' חיים יכתבהו ויחתמהו לאלתר לחיים.

לה"ה או"נ הרב המופלג המפורסם בתורה וביראה נ"י ע"ה פ"ה כש"ת מו' דוד נ"י אב"ד ור"מ דק"ק ליזענסק יצ"ו ע"ד השאלה דשאלנא קדמו דמר והגיעני היום ע"י מוכ"ז והנה איך לדרפו ונחפז מאוד ע"כ לא יוכלתי להאריך בפלפול הנותן טעם לשבח וכתבתי בתכלית הקיצור הנוגע לשורש הדין דלענ"ד נראה דלית דין צריך בשש לסמוך להתיר בשעת הדחק ושללא לבטל מטבילת מצנה פי ודאי בהמשנה דמקנאות מבואר להדיא דאיירי בשאר משקים ועלה קאי בפירק הערל וידעת הרמב"ם צ"ל דהא דמיייתי בפירק הערל לאו היינו מתנייתין דמקנאות פלל רק איזה ברייתא כמ"ש הכ"מ בפ' ד' מהלכות מקנאות לדעתו ובכל הספרים שפירשונו גרסינן שם בהערל והא תנו ולא והתניא וגם רוב הפוסקים מסכימים לדעת אחת רש"י ותוס' והרא"ש והרמב"ן והר"ש דבשאוובים עד עולם פשר וכן הוא דעת ר"ת וכן פסק הטור וכן הב"י דעתו פן להלכה ולמעשה רק שפירש דעת הרמב"ם מדלא הזכיר בש"ע פלל וכלל דעתו רק פסק בפשיטות דעד עולם וגם הרמ"א לא הגיה פלום וכיון דבש"ע שם זכרונם של המחמירין אחריו הדלת ודאי קי"ל פנותי' ואף דבש"כ הביא דברי הרשב"ץ ודאי דלא הביא רק דיש לחוש לדעתם היכי דאפשר בקלות פי מהיות טוב כו' פי למה לן לעבור על דברי הקדושים האלו המחמירין היכא דאפשר אבל לא לחוש בשעת הדחק דבאמת מהמשנה דמקנה העליון ותחתון הוא ראיה שאון עליה תשובה דלא בעינן רובא בשאוובין בנטל סאה ונתן סאה ומה שפירש הב"י לדעת הרמב"ם לחלק בין פטל בינן המשנה הנ"ל הוא דחוק מאוד דהרי נראה לעין פל שירדו המים מן העליון לתחתון ולמה לא נחוש למראית עין ועוד דמנ"ל לבדות מלבינו נזירות מה שלא נמצא בש"ס ובפרט שנמצא ההיפך במשנה ולמה לן לבדות חילוק דחוק ואף הרמב"ן שכתב בב"ב בהמזכר את הבית סבא זו הרי מסיק דכן הוא ודאי כפירוש רש"י לפי סדר המשנה ועוד דאף אם נימא שדעת הרמב"ם כפ' כמ"ש הב"י א"כ הרי לפי זה ליכא חשש דאורייתא פלל לכ"ע רק דהרמב"ם אוסר מדרבנן משים גזירה א"כ הרי הלכה רוחת בישראל דבדרבנן הלך אחר המיקל וא"כ ראוי לפסוק פדעת המתירין ובפרט דבלא"ה פמה גדולים ומהן הרמב"ם והרא"ש דמה"ת פשר אף בכולה שאובים ואם הי' פבר רובא בהכשר מודו אף הר"ש והרא"ש דמה"ת פשר ואם פן הוי המחלוקת רק בדרבנן ועוד דאף לפי מה שפירש הב"י דעת הרמב"ם אפתי יש להקשות עלי' מגמ' דמס' זבחים דף כ"ב ע"א שם דאמר ר"ל פל המשלים למי מקנה לרביעית אינו משלים למעוטי מאי אר"פ למעוטי נתן סאה ונטל סאה כו' ע"ש ונהרי שם מוכח בבירור דאיירי בשאר משקים דאל"כ מה עניינו לרביעית ומיייתי עלי' הא דעד רובו וא"ל דמ"מ שם במקנה איירי בשאוובים ואמר דשאוובים דפסלו במקנה פשרים בנטל אחר הנתינה עד רובו ובירביעי' דפוסל בי' שאר

משקים פסולים אף בנטל אחר הגתינה רובע רביעית משום דרביעית לא תשיב לבטל
ע"ש דמ"מ קשה הלא בכהאי גוונא דשאר משקים שפעצמן אינם ראויים לנטילה אף
במקנה פסול בנטל אחר הגתינה אף בפחות מרובע רביעית השיעור רק ונקא חלק א'
מארבעים פשר כמו שהיא לדעת הרמב"ם דטפי מסאה לא מתכשר כמ"ש בב"י ובכ"מ
לדעתו והוא באמת ברור דעתו ואף דברביעית גם בכה"ג לא מתכשר דהיינו אף בחלק
א' מארבעים דא"כ הוי ראוי לאתויי בהש"ס המשנה דמקנאות הנ"ל ולא הוי ברייתא
והא דר"י דאיירי בשאובים והוי רבותא טפי דאף בדבר מועט בחלק א' מארבעים פוסל
ברביעית בנטל אחר הגתינה ועוד כיון דכול לאתויי המשנה טפי עדיף לאתויי המשנה
כדרך הש"ס בכל מקום ובפרט דהמשנה הוי דומיא טפי דאיירי בשאר משקים דלאו בני
טבילה כלל ניהו לטבול בתוכם והא דמכשיר בשאובין עד רוב אינו דומה לכאן כמ"ש
ומיהו פדי דלא גשוי' לרבינו הרמב"ם פטועה ח"ו אמרתי לישב ע"פ שמצאתי בספר
פנים מאירות מס' זבחים שמתמה על הש"ע בא"ח סי' ק"ס ועל גדולי הפוסקים איהו
העלימו עין מגמ' הנ"ל דשאר משקים ומי פירות פסולים נט"י ועד בשחק נאמן דקודם
שראיתי דבריו הנה קשה לי קושיא זו וישבתי כמו שישב הוא ז"ל וכיונתי לדעתו בס"ד
ע"פ דברי התוס' ד"ה לרביעית אינו משלים דרצו לפרש דאיירי לענין טבילת מחטין
וצינורות ונחו לפירש זה דבימי ר"ל פבר בטלו לרביעית דמקנה ע"ש והנה יש לדחות
דחיתם דהא איתא אר"פ אם קדח בו רביעית מטבילין בו מחטין וצינורות ומבואר
בפסחים דף י"ז ע"ב דבימי ר"פ נ"כ בטלוה פבר לטבילה ברביעית א"ו צ"ל דמ"מ נ"מ
לענין משקה בי מטבח' אם מצטרף בכה"ג א"כ ג"כ בדר"ל י"ל פן ולא קשה מידי על
הנה פוסקים דמכשירי משקים ומי פירות לנט"י ע"כ א"כ לפ"ז י"ל דגם הרמב"ם מפרש
פן וא"כ לפ"ז י"ל דגם לרביעית לא איירי בשאר משקים כלל רק בתערובות שאובין
פנ"ל ומיהו היינו ליישב דעת רבינו רמב"ם ז"ל אבל לפי האמת מדקאמר ר"ל סתמא
לרביעית ולא מפרש דבריו לטבול מחטין וצינורות כו' משמע דבסתם רביעית לנט"י
איירי שהוא דבר ההנה ורגיל דאלו איירי לטבילת מחטין כו' שפבר בטלוה בימיו הנה
צריך לפרש דבריו ונראה ברור שנה פוננת התוס' במה שהוכיחו מהא דכבר בטל בימיו
דלא איירי לטבילת מחטין דבונדאי לא נעלם מהתוס' הא דר"פ תיכף בסמוך ונה ברור
לדעתי בכוננת תוס' ע"כ נראה עיקר כפי רש"י ותוס' דברביעית לנטילה איירי ומ"ש
התוס' קצת תימה היינו דמשמע במס' ברכות דמי פירות פשרים לנט"י כמ"ש בספר
פנים מאירות הנ"ל לק"מ די"ל כמ"ש הרמב"ם ד והרא"ש במס' ברכות דלנט"י בעינן נויים
דכתיב וידיו לא שטף במים ובמס' ברכות איירי שנוטל ידיו לנקיות ולא לאכילה כמ"ש
בספר פ"מ הנ"ל ג"כ עיי"ש וז"ב לדעתי דמדנקט ר"ל בסתמא רביעית ונדאי איירי מדבר
הנוהג בזמנו ובאמת מבואר מהגמ' הנ"ל דקי"ל פדיעה הראשונה בש"ע סי' ק"ס סעיף
י"ב דאין נט"י אלא במים לבד וכ"פ באמת בשו"ת פ"מ ח"א סי' ל"א להלכה ולמעשה
ע"ש וא"כ לפ"ז יש סעד גדול מהש"ס הנ"ל דאיירי בשאר משקים ולא בשאובים ולענ"ד
היא ראי' שאין עליה תשובה מפל הלין טעמא נ"ל ברור להתיר בשעת הדחק כמו שהיא
פעת באופן אם יספיק עמי כת"ר והלומדים מופלגים שבעירו ובאם לאו דברי בטלים
פחירגא דיומא דלא שמי' אף מפאן ולהלן מה שיהנה באפשרי לתקן שלא ישאבו בינדים
אחר הגתינה יעשו הכ"ד הדורש שלומו ושלום תורתו באהבה: שאלה מו צינור

שְׁהַמְשִׁיכוּ בְּמִי גֹשְׁמִים לְמִקְנֵה וְקָבוּעַ בּוֹ בְּרִזְל לְבִסּוּף וְהַבְּרִזְל מְנוּקָב וּפְעוּלַת הַבְּרִזְל כְּדִי
שְׁלֵא יִשׁוּטוּ הַדְּגִים וְהַמִּים נוֹפְלִין לְהִדְיָא מִן הַבְּרִזְל לְהַמְקִנָה מַה דִּינּוּ שְׁל מִקְנֵה הַגְּזָל:
תְּשׁוּבָה לְכַאוּרָה הִיא פְּרָאָה דְּפוּסְלוֹת הַמְקִנָה מְשׁוּם דְּבְּמִי גֹשְׁמִים כ"ע מוֹדִים דְּהַנְיִיתוּ ע"י
טְהֵרָה בְּעֵינָן וּפְשׁוּטֵי כְּלֵי מְהַפּוֹת מְקַבֵּל טוֹמְאָה פְּמִבְּנֹאָר בַּש"ע יו"ד ס"י ר"א סְעִיף מ"ח
וּמ"ט ע"ש וּא"ל דְּהוּי הַנְיִיתוּ ע"י טְהֵרָה מְשׁוּם שְׁאִילּוֹ יִנְטֵל הַבְּרִזְל הִיא ג"כ הַמִּים יְכוּלִים
לְבֹא וְכַמְבּוֹאָר שָׁם בַּש"ע סְעִיף ל"ה דְּבַכָּה"ג הַנְיִיתוּ ע"י טְהֵרָה מְקַרֵי ע"ש מ"מ לְפִי מַה
שְׁמִבְּנֹאָר בְּתִשׁוּבַת מ"י ס"י ב' בְּתִשׁוּבַת הָרַב דְּמִדִּינַת שְׁנוּיָיִן דְּהַקְשָׁה גַבֵּי זְקָפָה לִידוּת
דְּפוּסֵל הַש"ע שָׁם בְּסְעִיף ל"ה כְּשִׂאֵין הַמִּים יְכוּלִין לְבֹא וּזְלִתּוּ הֵלֵא אַף אִם בְּלֵא הַטְּבָלָא
אִינְהָ יְכוּלָה לְבֹא מ"מ הֵלֵא אַף אִם הִיא מְסִיר שְׁפָה אַחַת שְׁשׁוּב לֹא הִיָּתָה הַכְּלֵי מְקַבֵּלַת
טוֹמְאָה מ"מ הִיוּ הַמִּים יְכוּלִין לְבֹא וּלְמָה יִפְסֵל אֶלְא לֹא אֲמַרִינָן רַק שְׂאָם יִנְטֵל כֹּל הַדְּבָר
הַמְחַנְבֵּר בִּיחַד מ"מ יְכוּלִין לְבֹא אֲזַאֲיֵנוּ פּוּסֵל אֲבָל אִם אִינָם יְכוּלִין לְבֹא וּזְלִתּוּ אוֹתוֹ הַדְּבָר
הַמְחַנְבֵּר בִּיחַד פּוּסֵל וְלֹא אֲמַרִינָן אִילּוֹ יִנְטֵל הַמְקַצֵּת מְזַה אֶלְא כְּאֲשֶׁר הוּא שָׁם דְּנִין אִם
כֵּן גַּם בְּנִידוּן זֶה בְּלֵא צִינּוֹר הַמְחַנְבֵּר בּוֹ הַדְּבָר הַמְקַבֵּל טוֹמְאָה אִי אֲפֹשֶׁר לְהַמִּים לְבֹא
עַכ"ל שָׁם וְגַם בַּעַל מ"י לֹא פְּלִיג עֲלֵי שָׁם בְּסִבְרָא הַגְּזָל רַק דְּמַכְשִׁיר שָׁם מְשׁוּם דְּקִי"ל
כְּדִיעָזָה הִרְאִישׁוּנָה בְּסְעִיף מ"ט דְּהַמְשָׁכָה מִמְעֵינָן אוֹ מִמְקִנָה לֹא בְּעֵינָן הַנְיִיתוּ ע"י טְהֵרָה
וְגַם פִּינּוּ דְּאִינּוּ נוֹפֵל לְהִדְיָא מִן הַבְּרִזְל הַחִיצוֹן לְהַמְקִנָה וּבְזָה כ"ע מוֹדִים דְּאִינּוּ פּוּסֵל וּבְרִזְל
הַפְּנִימִי פִּינּוּ דְּאִינּוּ מְחַנְבֵּר בְּסִילוֹן וְדִאִי דְּאֲמַרִי שְׁפִיר אִילּוֹ יִנְטֵל הִנְהָ הַמִּים יְכוּלִין לְבֹא
וְאִינּוּ פּוּסֵל וְעוֹד פִּינּוּ שְׁקָבוּעָה בְּקַרְקַע בְּטֵל אַגַּב קַרְקַע עֵי"ש א"כ לִפ"ז בְּנִידוּן דִּידָן
דְּלֵא שְׁיִיכִי כֹל הַנְּהָ טְעָמִי דְּהֵא הַמְשָׁכָה מִמִּי גֹשְׁמִים עֲסָקִינָן וְהַבְּרִזְל מְחַנְבֵּר בְּסִילוֹן וְלֹא
בְּקַרְקַע וְנוֹפֵל לְהִדְיָא מִן הַבְּרִזְל תּוֹף הַמְקִנָה א"כ רֵאֵוִי לְאַסּוֹר בְּנוּדִאִי אַף בְּדַעֲבַד
וּבְהַמְשָׁכָה מִמְעֵינָן כַּהֲגָל לְכַתְחִלָּה עַכ"פ יֵשׁ לְהַחֲמִיר פִּינּוּ דְּמַחְמִיר שָׁם בְּתִשׁוּבָה הַגְּזָל
כְּדַעַת הַרְשָׁפָא זֹאת הַנְּרָאָה מִן הַתְּשׁוּבָה הַגְּזָל אֲבָל מ"מ נ"ל בְּפִשְׁטוּת דִּישׁ לְהַכְשִׁיר אַף
בְּנִידוּן דִּידָן וְאִף לְכַתְחִלָּה וּמַכ"ש בְּמַעֲיָן כַּהֲגָל דְּאִין כָּאֵן בֵּית מִיחּוּשׁ כֹּל דְּהַסְבְּרָא
שְׁכַתְבַּת הָרַב הַגְּזָל דְּאֲמַרִינָן דּוּקָא שְׁאִילּוֹ יִנְטֵל כֹּל הַדְּבָר הַמְחַנְבֵּר בִּיחַד לֹא מְסַתְבֵּר כֹּל
דֵּא"כ גַּם בְּנִידוּן דְּתִשׁוּבָה הַגְּזָל בְּבְרִזְל הַפְּנִימִיּוֹת שְׁמַחְבֵּר בְּחֹמַת הַפְּנִימִי שְׁל הַמְקִנָה
בְּקַרְקַע נִימָא שְׂאָם יִנְטֵל הַחֹמָה וּבְאַמַּת דְּכָף מְשַׁמַּע דַּעַתּוֹ שְׁל הָרַב הַשְׁאוּל הַגְּזָל דֵּא"כ
דְּבָרֵיו סוֹתְרִין עֲצָמָן בְּתוֹף כְּדִי דִּיבּוּר דְּכַתְבּ וְז"ל אַף דְּנִימָא שְׁחִיצוֹן לְחוּד אִינּוּ פּוּסֵל
מְטַעַם שְׂאִין הַמִּים נוֹפְלִין לְהִדְיָא מִמְנוּ הָרִי נוֹפְלִין לְהִדְיָא מִן בְּרִזְל הַפְּנִימִי עַכ"ל א"כ קֹשָׁה
דְּהֵא לְפָנֵי זֶה כְּתַב הַטַּעַם דְּלֵא אֲמַרִינָן בְּבְרִזְל הַחִיצוֹן שְׁאִילּוֹ יִנְטֵל כו' מְשׁוּם דְּמַחְבֵּר
לְסִילוֹן וּבְלֵא הַסִּילוֹן לֹא הִיוּ יְכוּלִין לְבֹא וּכְמ"ש הַסְבְּרָא בְּשֵׁמוֹ א"כ לִפ"ז בְּבְרִזְל הַפְּנִימִי
שְׂאִינּוּ מְחַנְבֵּר בְּסִילוֹן וְדִאִי דְּאֲמַרִינָן שְׁאִילּוֹ יִנְטֵל כו' דְּהֵא נַעֲשֶׂה רַק מְשׁוּם הַדְּגִים כְּדִי
שְׁלֵא יִשׁוּטוּ כְּמ"ש שָׁם וּא"כ לְמָה יִפְסֵל א"ו דְּנִתְפַּנּוּן לְזָה שְׁכַתְבַּתִּי דְּאִין לְנוּ לִיחַס לוֹ
פְּחִיתוּת כְּזֶה שְׁיִשְׁפַח דְּבָרֵי עֲצָמוּ בְּתוֹף כ"ד וְזֶה בְּרוּר פְּנוּנְתּוֹ וּבַעַל מ"י דְּהַשִּׁיב לוֹ
בְּפִשְׁטוּת עַל הַבְּרִזְל הַפְּנִימִי לְהַכְשִׁיר מְשׁוּ"ז שְׁאִילּוֹ יִנְטֵל כו' וְלֹא חֵלֵק עֲלָיו עַל הַסְבְּרָא
הַגְּזָל וְהִרְאָה דְּבַחֲצוֹן מְכַשִׁיר מְטַעַמִים אַחֲרִים וְלֹא מְטַעַם שְׁאִילּוֹ יִנְטֵל כו' אִינִי יוֹדַע לְמָה
מְכַשִׁיר בְּפְנִימִי וְהַגְּזָל בְּזָה דְּנוּדִאִי לֹא מְסַתְבֵּר כֹּל לּוֹמַר כְּפֶה כְּמ"ש הוּא ז"ל כְּמוֹ שְׁאֲבָאָר
רַק דְּהַכְרַח קוֹשְׁיָתוֹ מְבִיאֵו לְזָה וּלְק"מ דְּנוּדִאִי לֹא הִנְי הַנְיִיתוּ ע"י טְהֵרָה רַק שְׁאִילּוֹ יִנְטֵל
דְּבָר הַמְקַבֵּל טוֹמְאָה עֲכָשְׁוֹ הִיוּ הַמִּים יְכוּלִין לְבֹא אֲזַ הִנְי הַנְיִיתוּ ע"י טְהֵרָה פִּינּוּ שְׁלֵא

נתהוה ע"י דְבַר הַמְקַבֵּל ט מַאֲה דְאִינוּ גוֹרֵם לְבִיאָתוֹ מִשָּׂא"כ דְּבָלָא דְבַר הַמְקַבֵּל טוֹמְאָה עֲכָשְׁוֹ לֹא הִי' יְכוּלֵת לְהַמִּים לְבָא אֲזִי לֹא מְקַרֵי הַנְּיָיְתוֹ ע"י טְהָרָה אַף שְׂיֵשׁ יְכוּלֵת לְתַמְנָן בְּדְבַר הַהוּא שְׂלֵא יְקַבֵּל טוֹמְאָה דְמָה בְּכַף פִּינוֹן דְסוֹף סוֹף עֲכָשְׁוֹ הוּא מְקַבֵּל טוֹמְאָה וּבְלֹא דִידְנָי לֹא הִיוּ יְכוּלִין הַמִּים לְבָא א"כ הָרִי עֲכָשְׁוֹ דְבַר הַמְקַבֵּל טוֹמְאָה גוֹרֵם לְבִיאָתוֹ וּמָה בְּכַף דְאִילּוּ הִי' מְתַקְנּוּ לֹא הִי' מְקַבֵּל טוֹמְאָה פִּינוֹן דְעֲכָשְׁוֹ מְקַבֵּל טוֹמְאָה וּרְאֵי! בְּרוּרָה לְזֵה דָאֵם גִּימָא בְכַה"ג שֶׁהִי' יְכוּלֵת לְתַמְנָן דְלֹא יְקַבֵּל טוֹמְאָה מְקַרֵי הַנְּיָיְתוֹ ע"י טְהָרָה א"כ עֲדִינָן בְּסַעֲי' ל"ה בְּטַבְלָא קְשָׁה שְׂאֵם הִי' מְתַמְנָן שְׂחַבְרוּ בְּקַרְקַע ג"כ הִי' יְכוּלִים הַמִּים לְבָא וְאֲזִי לֹא הִי' מְקַבֵּל טוֹמְאָה וּע"ז לֹא שְׂיֵיף תִּירוּץ הָרַב הַנְּ"ל דְעַל כָּל הַטַּבְלָא אֲמִינָא דִיתַמְנָן בְּתִיקוֹן פְּזָה א"ו דְלֹא אֲמַרִינָן בְכַה"ג דְמָה בְּכַף שְׂיֵיכוּל לְתַמְנָן מ"מ עֲכָשְׁוֹ דְבַר הַמְקַבֵּל טוֹמְאָה גוֹרֵם לְהַמִּים שְׂיָבֵא וְתַדַּע דֹּא"ל"כ גִּימָא דְאִילּוּ הִי' מְסַלֵּק טַבְלָא זֹו לְגַמְרֵי וְנוֹתַן טַבְלָא אַחֲרַת שְׂאִין לָהּ לְבַזְבּוּזִין ג"כ הִיוּ יְכוּלִין הַמִּים לְבָא וּמֵאִי תִיקָן הָרַב ו"ל בְּתִירוּצוֹ וְעוֹד בְּסַעֲי' מ"ח בְּסִילוֹן שֶׁל מַתְכוֹת גִּימָא אִילּוּ הִי' הַסִּילוֹן מְחַנְפֵר אוֹ שֶׁל עֵץ ג"כ הִיוּ הַמִּים יְכוּלֵת לְבָא וְאֵף דִּישׁ לְדַחֲוֹק וְלוֹמַר דְאִילּוּ עֲבִיד עֲשִׂי אַחֲרַת לָא אֲמַרִינָן מ"מ נ"ל כַּמ"ש דְדוֹקָא הִיכָא שְׁהַמִּי' יְכוּלִין לְבָא בְלֹא דְבַר הַמְקַבֵּל טוֹמְאָה אֲזִי יֵשׁ לְהַכְשִׁיר דְאֵף עֲכָשְׁוֹ אִין דְבַר הַמְקַבֵּל טוֹמְאָה גוֹרֵם לְבִיאָת הַמִּים דְהָא בְלֹא דִידְנָי קָא אַתִּי מִשָּׂא"כ אֵם לֹא הִיוּ יְכוּלִין לְבָא בְלֹא דִידְנָי אַף שְׂיֵיכוּל לְתַמְנָן שְׂלֵא יְקַבֵּל דְבַר הַנְּ"ל טוֹמְאָה מ"מ עֲכָשְׁוֹ דְבַר הַמְקַבֵּל טוֹמְאָה גוֹרֵם לְהַמִּים שְׂיָבֵא וּסְבָרָא בְּרוּרָה הִיא אַף בְלֹא שׁוּם רֵאִי וְאֵעִפ"כ אֲבִיא רֵאִי בְּרוּרָה בְּסַמוּף וְא"כ לַפ"ז בְּשִׁלוּמָא בְּטַבְלָא שְׂעֲכָשְׁוֹ כָּל הַטַּבְלָא מְקַבֵּל טוֹמְאָה מֵאַחַר שְׂיֵשׁ לָהּ שְׂפָה א"כ מָה בְּכַף דָּאֵם הִי' מְסִיר הַשְּׂפָה דֵּהִי' יְכוּלֵת לְהַמִּים לְבָא מ"מ פִּינוֹן דְבָלָא הַטַּבְלָא לֹא הִי' יְכוּלֵת לְמִי לְבָא וְהַטַּבְלָא פְּוֹלָה מְקַבֵּל טוֹמְאָה עֲכָשְׁוֹ א"כ הָרִי דְבַר הַמְקַבֵּל טוֹמְאָה גוֹרֵם לְהַמִּים שְׂיָבֵא וּמָה בְּכַף דֵּהִי' יְכוּלֵת לְתַמְנָן שְׂלֵא תְקַבֵּל טוֹמְאָה מ"מ עֲכָשְׁוֹ מְקַבֵּל טוֹמְאָה וְגוֹרֵם לְמִים שְׂיָבֵא אַף דְאִינוּ גוֹרֵם לְמִים שְׂיָבֵא ע"י קַבְלַת טוֹמְאָתוֹ דּוֹכֵי כְּתָבוּ הַפּוֹס' לְמַפְסֵל הַמְקַנָּה דּוֹקָא בְּדְבַר הַמְקַבֵּל טוֹמְאָה שְׂבָא הַמִּים ע"י קַבְלַת טוֹמְאָתוֹ לֹא כְּתָבוּ הַפּוֹסְקִים רַק בָּאֵם בָּאוּ הַמִּים ע"י דְבַר הַמְקַבֵּל טוֹמְאָה דְפָסוּל אַף שְׂאִינוּ ע"י קַבְלַת טוֹמְאָתוֹ וְדוֹק מִשָּׂא"כ בְּנִידוֹן דְסִילוֹן דְסִילוֹן אִין מְקַבֵּל הַטוֹמְאָה רַק הַבְּרִזָל דֹּא"ל"כ לֹא הִיוּ צ"ל הֵאִי סְבָרָא שְׂאִילּוּ יְנַטֵּל הַמְחַנְפֵר יַחַד וְדוֹק וּבְלֹא הַבְּרִזָל ג"כ הִיוּ בָּאִים הַמִּים א"כ עֲכָשְׁוֹ אִינָם בָּאִים הַמִּים ע"י דְבַר הַמְקַבֵּל טוֹמְאָה דְאֵף דְבָלָא הַסִּילוֹן לֹא הִיוּ בָּאִים הָא הַסִּילוֹן אִינוּ מְקַבֵּל טוֹמְאָה פְּוֹלָה דְמִלְתָּא דְלֹא מִיקַרֵי הַנְּיָיְתוֹ ע"י טְהָרָה רַק כְּשִׂאִילּוּ יְנַטֵּל כָּל דְבַר הַמְקַבֵּל טוֹמְאָה הִיוּ הַמִּים בָּאִים וְא"כ שֶׁם כָּל הַטַּבְלָא מְקַבֵּל טוֹמְאָה א"כ לֹא מְקַרֵי הַנְּיָיְתוֹ ע"י טְהָרָה רַק כְּשִׂאִילּוּ יְנַטֵּל כָּל הַטַּבְלָא הִיוּ הַמִּים יְכוּלִין לְבָא אֲבָל כָּאֵן בְּסִילוֹן שְׂאִין מְקַבֵּל טוֹמְאָה רַק הַבְּרִזָל לֹא יְצַטְרַף רַק שְׂאֵם יְנַטֵּל הַבְּרִזָל הִיוּ הַמִּים יְכוּלִין לְבָא וְזֵה בְּרוּר וְנָכוֹן אֲבָל מְחַנְפֵר יַחַד לִית לֵן בֵּה דְמָה בְּכַף דְמְחַנְפֵר יַחַד מ"מ הַנְּיָיְתוֹ ע"י טְהָרָה פִּינוֹן שְׂבָא בְלֹא דְבַר הַמְקַבֵּל טוֹמְאָה וְזֵה בְּרוּר וְנָכוֹן וּרְאֵי! בְּרוּרָה לְזֵה דְלֹא אֲמַרִינָן אִילּוּ יְתַמְנָן כו' דְהָא בְּסַעֲי' מ"ח כְּתַב בַּש"ע וְז"ל אֶלָּא גִימָא הַדְּרָה בְּקַרְקַע וְיִסִיר יְדוּ מְשֶׁם בְּטָרָם יַעֲבְרוּ הַמִּים עָלָיו עַכ"ל וְהוּא לְשׁוֹן הַטוֹר בְּשֶׁם הָרֵא"ש וְקְשָׁה הִלָּא פִּינוֹן שְׂאֵף אֵם מְסִיר יְדוּ בָּאוּ הַמִּים א"כ לְמָה מְזַהִירוֹ לְהִסִיר יְדוּ תִיכְרַף וְאֵף דְפִירוּשׁוֹ שׁ כִּי שְׂפּוּמָה בְּיָדוֹ עֲדִינָן תַּחַת הַדְּרָה כַּצ"ל מ"מ אֵם יְסִיר יְדוּ הָא נְשָׂאָר מְוָנַח עַל הַקַּרְקַע וְיָבֹאוּ הַמִּים וְאִין צְרִיף שׁוּם תִּיקוֹן דְהָא כְּתַב וְיִסִיר יְדוּ מְשֶׁם טָרָם יַעֲבְרוּ הַמִּים עָלָיו וְאִי

דְּצָרִיף עוֹד תִּיקוֹן פְּדֵי שְׂבוּאוֹ הַמַּיִם לְכַשְׁסִיר יָדוֹ א"כ מֵאֵי קְאָמֵר וְיִסִיר יָדוֹ כּו' הֲלֵא אִם יִסִיר יָדוֹ לֹא יַעֲבֵרוּ הַמַּיִם וְאֵי דְכּוֹנְנָתוֹ שְׂיִתְקֵן א"כ הֲדָרָא קוּשְׁנִי לְדוֹקְטָא דְכִינּוֹ שְׂיִתְקוּ הַסֵּרֵת יָדוֹ לְמָה דְהִנְחַת יָדוֹ מֵאֵי אִיכְפַת לֹן פִּינּוֹ דְבָלָא דִידְנִי קָא אֲתִינּוּ א"ו דְהַפִּירוּשׁ כְּפִשׁוּטוֹ שְׂאִין צָרִיף עוֹד רַק הַסֵּרֵת יָדוֹ דְכִינּוֹ שְׂיִסִיר יְהִי נְשִׂאֵר מְנַחַח עַל גְּבִי הַקְּרַקַע וְא"כ קוּשְׁנִיתֶם בְּמִקּוּמוֹ עוֹמֵד אוֹ צ"ל פִּינּוֹ דְהַשְׁתָּא מִיָּהָא סוּמָה בְּיָדוֹ א"כ דְבָר הַמְקַבֵּל טוֹמְאָה גוֹרֵם לְבִיאַת הַמַּיִם וְרָאנִי בְּרוּרָה לְזָה דְלֵא אֲמַרִינוּ דְבַעֲי שְׂאֵם יִנְטֵל כָּל הַמְחֻנְפֵר בְּיַחַד דְנַחְזִי אֲנִי וְנִדְיִיקִי בְּטַעְמָא דְמִילְתָא דְמָה טַעַם דְבָא ע"י דְבָר הַמְקַבֵּל טוֹמְאָה דְפוֹסֵל מִשׁוּם דְדְבָר הַמְקַבֵּל טוֹמְאָה גוֹרֵם לְמַיִם שְׂבוּאוֹ וְאֲנִי דְיִיקִינוּ מְקַרָא דְבַעֲי הַנוֹיִיתוֹ ע"י טְהָרָה כְּמִבְּנָאָר בְּב"י וְכַשְׂאִילוֹ יִנְטֵל יְכוּלִין הַמַּיִם לְבֹא אִינוּ פּוֹסֵל דְדְבָר הַמְקַבֵּל טוֹמְאָה לְאוֹ גוֹרֵם לְבִיאַת הַמַּיִם הוּא וְא"כ פִּינּוֹ דְבִגּוֹרֵם תְּלִי מִילְתָא א"כ הֲלֵא קִי"ל בַּע"א דָּף מ"ת דְזָה וְזָה גוֹרֵם דְהִינּוּ אִיסוּר וְהִיתֵר גוֹרְמִים מְוִתֵר דְלֵא מְקַרִי גוֹרֵם רַק כְּשֶׁלְבָדוֹ גוֹרֵם בְּלִי סִיּוּעַ אַחֵר וְא"כ לִפ"ז אָף כְּשֶׁהִבְרַזְלָה הִי מְוִתֵר ג"כ לְבִיאַת הַמַּיִם כְּמוֹ הַסִּילוֹן הִי נִרְאָה לְהִתִיר פִּינּוֹ דְהַסִּילוֹן ג"כ גוֹרֵם וְהו"ל זָה וְזָה גוֹרֵם רַק דְצ"ל דְש"ה פִּינּוֹ שְׂנוּפֵל מִן הַבְּרַזְלָה לְהִדְנִי לְתוּף הַמְקַנָּה א"כ הַבְּרַזְלָה לְחוּד הִנּוּ גוֹרֵם לִיְרֵד לְתוּף הַמְקַנָּה דְהַסִּילוֹן לֹא הִנּוּ גוֹרֵם לִיְרֵד לְתוּף הַמְקַנָּה רַק לְמִקּוּם קְרוּב סְמוּךְ לְמְקַנָּה וְא"כ הַבְּרַזְלָה לְחוּד הִנּוּ גוֹרֵם דְמָה לִי גוֹרֵם לְבֹא מְמִקּוּם קְרוּב אוֹ מְמִקּוּם רְחוּק וְזָה נִכּוֹן וְנ"ל דְמַזְגָה הַטַעַם אֲמַרִינוּ דְאֵם אִינוּ נוֹפֵל לְהִדְנִי לְתוּף הַמְקַנָּה כְּגוֹן שְׂחִבְרָה מְעֻט מְצִינּוֹר שֶׁל עֵץ בְּסוּף סִילוֹן שֶׁל בְּרַזְלָה דְשׁוּב אִינוּ פּוֹסֵל הַמְקַנָּה כְּמִבְּנָאָר בְּסַעֲיָף מ"ח וְאֲמַאי הֲלֵא מ"מ בְּלֵא שֶׁל מַתְּכַת לֹא הִי בָּא לְשֶׁל עֵץ וְא"כ לֹא הִנּוּ הַנוֹיִיתוֹ ע"י טְהָרָה א"ו מְטַעְמָא דְאֲמַרְן דְלְתוּף הַמְקַנָּה הִנּוּ זָה וְזָה גוֹרֵם דְהִינּוּ דְבָר הַמְקַבֵּל טוֹמְאָה וְדְבָר שְׂאִינוּ מְקַבֵּל טוֹמְאָה וּמְוִתֵר כְּמוֹ בְּאִיסוּר וְהִיתֵר גוֹרְמִין וְזָה בְּרוּר וְאָף דְהָרָא"ש בְּתַשׁוּבָה הוֹכִיחַ זֹאת מְזַבְּחִים דָּף כ"ה ע"ב מ"מ נ"ל דְהִינּוּ טַעְמָא דְמִילְתָא וּבְזַבְּחִים שָׁם ג"כ נ"ל דְהִינּוּ טַעְמָא דְהָא וְדֵאֵי בְּשְׂאִין יְכוּל לְקַלַח בְּלֵא יָדוֹ לְמְקַנָּה אוֹ לְקִידוּשׁ אִיְרִי דֵאל"כ גַּם בְּמַקְלַח לְהִדְנִי לֹא מִפְּסֵל וְכִינּוֹ דְאִיְרִי בַכּה"ג א"כ גַּם בְּרְחוּק מְפֵסֵל א"ו מְטַעַם דְאֲמַרְן כְּנ"ל וְא"כ הִינּוּ דוֹקָא בְּאֵם הַבְּרַזְלָה הִי גוֹרֵם אֲבָל הַשְׁתָּא שְׂאִין הַבְּרַזְלָה גוֹרֵם כָּלֵל דְהַסִּילוֹן דִידְנִי עֵבֵד בְּלֵא הַבְּרַזְלָה שְׂמֻחְנּוּפֵר בּוּ.

מֵה"ת לִיפְסֵל כְּנ"ל וְהָא דְכְתִבְתִי דְסִילוֹן לֹא בֵר קַבּוּל טוֹמְאָה הוּא אָף שְׂמוּכַח כֵּן מִדְבָרֵי תַשׁוּבַת הַרֵב הַנְּ"ל כְּמ"ש מ"מ לֹא מֵר בְּרִי דְרַבִּינָא חֲתִים עָלָיו דְלֹא רְאִיתִי מֵרֵב הַנְּ"ל רַק שְׂאֵלָה זֹו וַיֵּשׁ בּוֹ שְׂגִיאוֹת גְּדוּלוֹת וּמִקְלִי דְלֹא דְסִמְכָא כְּמוֹ שְׂפַתְב עָלָיו בַּעַל מְנַחַח יַעֲקֹב וּמִי שְׂיֵשׁ לוֹ עֵינַיִם לְרֵאוֹת וּמִנֵּחַ בְּקִדְקֵדוֹ יִבִּין לְכֹף צָרִיף הַדְבָר לְבְרוּרֵי בַס"ד דְהִנְגָה הַרְמַב"ם בַּה' פְּלִים פ"ד ה' ה' כְּתִב הַעוֹשֶׂה כְּלֵי מְקַצְתוֹ מִן הָעֵץ וּמְקַצְתוֹ מִן הַמַּתְּכַת אִם הִי הָעֵץ מְשַׁמֵּשׁ לְמַתְּכַת הַכֵּל טְמֵא וְאִם הִי הַמַּתְּכַת מְשַׁמֵּשׁ לְעֵץ הַכֵּל טְהוֹר וְהוּא מְשַׁנְּגָה פִי"ג דְכֵלִים מְשַׁנְּגָה שָׁם וְנִסְתַּפְקֵתִי הִיכָא דְאִין הָעֵץ מְשַׁמֵּשׁ לְמַתְּכַת וְאִין הַמַּתְּכַת מְשַׁמֵּשׁ לְעֵץ וְכָל אֶחָד מִיְנוּחַד בְּפַעּוּלְתוֹ הַמִּיְנוּחַד לּוֹ מֵה דִינוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הַכְּלִי וּפְשִׁיטְנִי לְהַ מְמִקּוּמוֹ אַב"א גְּמָרָא אַב"א סְבָרָא דְאִיף גִּימָא אִם גִּימָא דְהַכֵּל.

טְמֵא א"כ קִשָּׁה רִישָׁא דְקַתְנֵי עֵץ הַמְשַׁמֵּשׁ אֶת הַמַּתְּכַת טְמֵא הֲלֵא אָף אִם אִין עֵץ מְשַׁמֵּשׁ לְמַתְּכַת ג"כ הַכֵּל טְמֵא פִינּוֹ דְאִין מַתְּכַת מְשַׁמֵּשׁ לְעֵץ וְג"כ אִין לּוֹמֵר אֲפָכָא דְהַכֵּל טְהוֹר דֵאל"כ קִשָּׁה סִיפָא דְקַתְנֵי כְּשֶׁהַמַּתְּכַת מְשַׁמֵּשׁ לְעֵץ הַכֵּל טְהוֹר אָף אִם אִין הַמַּתְּכוֹת מְשַׁמֵּשׁ לְעֵץ הַכֵּל טְהוֹר פִּינּוֹ דְאִין עֵץ מְשַׁמֵּשׁ לְמַתְּכוֹת א"ו דְבַכּה"ג כָּל א' כְּדִינוֹ הַמַּתְּכַת מְקַבֵּל

טוּמְאָה וְהֶעֶז אִינוּ מְקַבֵּל טוּמְאָה וּ"ש רִישָׁא דְנוּקָא כְּשֶׁעֵץ מְשַׁמֵּשׁ לְמַתְכַת הַפֶּל טָמֵא וְסִיפָא ג"כ דְנוּקָא כְּשֶׁמַּתְכַת מְשַׁמֵּשׁ לְעֵץ הַפֶּל טְהוֹר וּב"א סְבָרָא דְמָה טַעַם כְּשֶׁמַּתְכַת מְשַׁמֵּשׁ לְעֵץ הַפֶּל טְהוֹר מְשׁוּם דְהַמַּתְכַת טָפֵל לְעֵץ וְהַטָּפֵל גְרִיר בְּתַר הָעֵיקָר וּבְטֵל לְגַבְיָ וְה"ה אֶפְסָא וּב"כ בְּזָה שְׂאִין א' מְהֵם טָפֵל לְחַבְרֵוּ אִין א' גְרַר בְּתַר חַבְרֵוּ וְכֹל חַד כְּדִינוּ וְהָא דְפָסֵק שְׁם הַרְמַב"ם בְּהִלְכָה ח' דָּאֵם עֲשֵׂאוּהוּ שְׂלֵא תְהִי הָאֲרֵךְ אוֹכֵלֵת אֶת הָעֵץ הַפֶּל טָמֵא הֵתֵם הֵיִינוּ טַעְמָא כַּמ"ש הַכ"מ בְּשֵׁם ה"רִי קוֹרְקִיס דְכִינּוּן שְׂאֵם לֹא הַבְרֵזֵל הִי הָעֵץ כְּלָה וְנֶאֱבַד הַגֵּי הַבְרֵזֵל דְבָר הַמְעַמִּיד עֵי"ש וּב"כ לַפ"ז בְּנִידוֹן דִּינּוּן נְהִי דְתִימָא דְאִין הַבְרֵזֵל מְשַׁמֵּשׁ לְסִילוֹן דְפִעוּלְתוֹ מִיְנוּחְדָת לְעֶצְמוֹ שְׂלֵא יִשׁוּטוּ הַדְּגִים שְׂיִישׁ לוֹ בְּחוּר מ"מ הַסִּילוֹן וְדָאִי דְלֹא מְשַׁמֵּשׁ לְבְרֵזֵל דְפִעוּלְתוֹ מִיְנוּחְדָת לְהַמְשִׁיף מִים לְמַקְנָה וּב"כ הַסִּילוֹן עַה"פ טְהוֹר רַק הַבְרֵזֵל טָמֵא וְהַמִּים בְּאִים לְמַקְנָה בְּלֹא הַבְרֵזֵל הַמְגַנְקָבֵת וְאֶדְרָבָא בְּרִיוּחַ טָפִי לְכַף מַקְנָה זֹו כְּפִשְׂרָה לַפַּע"ד וּבְכַרְט דְלִפִּי מ"ש הַב"י בְּהַהוּא דְטַבְלָא דְסַעֲיָף ל"ה כְּתַב שְׁם בַב"י דְאֶפְשָׁר לֹומֵר דָּאֵם אִי אֶפְשָׁר לְהַמִּים לְבֵא בְלֹא הַטַבְלָא דְפּוֹסֵל הַמַּקְנָה אֶף אֵם נוּטֵל כָּל הָאֲרַבַּע שְׁפּוֹת דְאֶפְשָׁר דְהָא דְפִשׁוּטִי כְּלִי עֵץ טְהוֹר הֵיִינוּ שְׂלֵא הִי מְעוּלָם כְּלִי קִיבּוּל אֶבֶל אֵם הִי כְּלִי קִיבּוּל פַּעַם אַחַת שׁוֹב לֹא נִטְהַר עַד שְׂיִשְׁבֵּר לְגַמְרִי עַכ"ל וּב"כ לַפ"ז פְּשִׁיטָא דְלֹא קִשִׁי כְּלָל קוֹנְשִׁי הָרַב הַגָּ"ל דְמָאִי נִימָא הִלֵּא אֶף אֵם יְנַטֵּל שְׂפָה הִי יְכוּל הַמִּים לְבֵא מַה בְּכַף הִלֵּא אֶף אֵם יְנַטֵּל שְׂפָה בְּרַ קִיבּוּלִי טוּמְאָה הִיא וְתַמְיָ לִי עַל הַש"כ ו"ל בַּס"ק ע"ו שְׂלֵא הִבִּיא הַדְּב"י וּבִיּוֹתֵר יֵישׁ לְתַמּוּהָ עַל הַט"ז בַּס"ק מ"ג שְׂהִבִּיא תִירוּץ בְּשֵׁם ב"י שְׂלֵא נֶאֱמַר בַּב"י כְּלָל וְהוּא תִירוּץ שְׂל הַפְרִישׁ וְעַל תִּירוּץ שְׂל הַב"י לַק"מ קוֹנְשִׁי הַט"ז מְצִינּוֹר דְשֵׁם לֹא הִי כְּלִי קִיבּוּל מְעוּלָם וְדו"ק הַכ"ד זַעֲרִיא וְלֹא מִן חַבְרָי הַמַּתְאַבֵּק בְּעַפְרָר רְגֵלִי חַכְמִי וְתַלְמִידֵהוֹן חוֹתֵם בְּכַבְלָא דְעַבְדָּא הַק' וְהַצְעִיר כְּזוּי וְשֶׁפֵל מְאוּד מְשָׁה בְּהַרְבְּנֵי מֵהוֹרֵר צְבִי הִירֵשׁ יצ"ו ט"ב.

שְׂאֵלָה מִז נְשִׂאֵלְתִי אִשָּׁה שְׂיִוְשְׁבַת תַּחַת בְּעֵלָה וְהִנֵּה לְהֵם בְּנִים וּמָתוּ וְלֹא נִשְׂאָר לְהֵם כְּלוּם וְנִעְדִינּוּ הוּא בַת בְּנִים שְׂהוּא קְרוּבָה לְבֵא לְהַשְׁנִים שְׂלֵא תִהְיֶה בְּהֵם בַּת בְּנִים לְפִי טַבַּע הָעוֹלָם וְהִנֵּה מַחְמַת דְחֹסֵק פְּרִנְסָה קַבַּע דִּירְתוֹ דִּירַת עֶצְמוֹ בְּעִיר אַחַר' וְאִינוּ בָּא לְבִיתוֹ רַק בַּג' פְּעָמִים בְּשָׁנָה וְהִיא אֶמְרָה לֹא בַעִי הִיא אִיתָת' מְרָה לְקַבּוּרָה וְחוּטְרָא לִיָּדָה וְרַצְתָּה לְיִסַּע ג"כ לְשֵׁם וְהוּא לֹא רַצָּה וְהַכְרִיחָה שְׂתַתֵּן לוֹ ת"כ שְׂלֵא תִיַסַּע בְּשׁוּם פַּעַם לְעִיר הַגָּ"ל וְכַעַת הִיא קוֹבֵלֵת עַל בְּעַל נְעוּרֵי' וְרוּצָה שְׂתִיתִירוּ לָהּ הַשְּׁבוּעָה שְׂתוּכַל לְבֵא אֵלָיו לְשֵׁם כִּי הִיא בְּטוּחָה בּוֹ אֵם תְּבֵא אֵלָיו בְּנוֹדָא יְתַרְצָה בְּדָבָר שְׂתַהֲנִי ג"כ שְׁם וּכְבָר כְּתַבָּה לוֹ שְׂתַתִּיר לָהּ הַשְּׁבוּעָה אֶבֶל הוּא לֹא רַצָּה לְהַסְפִּים שְׂתַבֵּא אֵלָיו וְהוֹרִיתִי שְׂיְכוּלִים לְהַתִּיר לָהּ דְהָא לְפִי דִיעָה הִרְאִישׁוּנָה שְׁבַש"ע יו"ד סִימָן רַכ"ח דְנוּקָא שְׂקַבֵּל טוּבָה וְהוּא עֵיקָר כְּנֶגֶד הַדִּיעָה הַשְּׁנִי' שְׁבַש"ע לְפִי הַפְּלֵל בַּש"ע פִּינוּן שְׁשָׁנֵי הַדִּיעוֹת בְּהַמְחַבֵּר וְעֵינָן בַּש"כ בְּשֵׁם הַרִיב"ש דְקַבֵּלֵת הַטוּבָה הֵיִינוּ מַחְמַת הַשְּׁבוּעָה דְנוּקָא אֶף דְבִשְׁם מְהַר"ם אֵלְשִׁי"ך לֹא כֵן כְּתַב מ"מ לְעוֹמֵת זֶה יֵישׁ לְצַרְף הַדִּיעָה אֲשֶׁר הוּבָא שְׁם בְּרַמ"א דְלְדַבֵּר מְצִנָּה מַתִּירִין אֶף דַּה"ט"ז כְּתַב שְׁם דְאִין לְסַמּוֹךְ ע"ז רַק עִם טַעְמִים אַחֲרִים מ"מ בַּל"ז יֵישׁ לִי ג"כ טַעְמָא רַבָּה דְהָא בְּדַעַבְד בְּנוֹדָא הַתִּירָה הִיתֵר כְּמִבְּנָאָר בַּש"ע שְׁם רַק דְלַעֲנֵן לְכַתְחִילָה אִיִּירִינִין אֵם נְתִיר לָהּ וְעַל זֶה אָנוּ דְנִין א"כ י"ל כַּמ"ש מֵהַרִי"ט ח"א ס' א' לְעַנְנֵן שְׂאִין לוֹ מַה לְפָרוּעַ הָרִי זֶה הַמְאֲמָן שְׂלֵא לִיתֵן רְשׁוֹת לְהַתִּיר לוֹ הוּא כְּפִנּוּגֵשׁ וְעוֹבֵר עַל דַּת שְׂל תוֹרָה וּב"כ אֵם לֹא הִנֵּה בְּיַדֵינוּ לְהַתִּיר בְּלֹא רְשׁוֹתוֹ הֵיִינוּ כּוֹפִין אוֹתוֹ בְּשׁוּטִים שְׂיִאמֵר רוּצָה אֲנִי כְּדִי שְׂלֵא יַעֲבֹר עַל דַּת

השטא דבגדינו הוא דקא בדעבד התירו מותר רק דלכתחילה אין להתיר בלא רשותו פאן שעובר על דת אף לכתחילה מתירין עכ"ד ור"ל דכופין אותו בזה שמתירין לקיים דת והבן א"כ ה"נ הרי נתבאר בסי' ע"ו סעיף ו' דבלא קיים פ"ו אינו מועיל רשות שגלה למנוע העונה ואף ברשות התלמידים.

עיינן בב"ש סימן א' ס"ק א' ונ"ש ס' דכתובות דף ס' אפנוס ונהדר איזל י"ל דלא הי' עדיין בן כ' והבן וגם י"ל דשם הנה מקיים כמ"ש הב"י ואם פן הרי עובר על הדת ומתירין לה ועוד דהרי הראנ"ח בח"ב סי' מ"ד רוצה לומר דמצאיה הדרה ממחילתה הובא בבאה"ט סימן א' ס"ק א' פנ"ל.

שאלה מח שלום אקרא לכבוד ידיד ה' ה"ה הרב הגאון המפורסם לקצוני ארץ וים רחוקים הקסיד ועניו נ"י ע"ה פ"ה מופת הדור מוה' משה נ"י אבד"ק שינאווי יצ"ו: אהד"ש באתי לבקש ולהעתיר מכבודו שימחול על כ"ת ולהשיבני ע"י מוכ"ז חוות דעתו דעת תורה הקדושה ואציע לפני כ"ת עניני היות אנכי עשיתי שידוה עם בני השנון והנהחמד שי' עם אחד מיושבי פפרים מחזיק נכסים והנה המדובר בינינו שישלך תיקוף וקודם פתיבת התנאים הפציר בי שאמתין לו הסילוק עד ר"ח אייר תקס"ה ושיוסיף עשרים אגונים ושלא יתאחר זמן הסילוק מר"ח אייר תקס"ה וזה התנאי הנה בינינו קודם פתיבת התנאים ועל אופן זה הכנסתי עצמי בזה השידוך וכן מבואר בהתנאים שישלך בר"ח אייר תקס"ה וזמן הנשואין הוגבל בר"ח חשוון תקס"ו וגם הנה מדובר בינינו קודם פתיבת התנאים שמחויב להחזיק הזוג וליתן אותם בק"ק ליסקא דנוקא באמרי בשגם אם יתן לי מלוא ביתו כסף וזהב לא אתן את בני השנון שי' להיות בכפר ותוכן פנונתי הנה שבני שי' ידור במקום תורה ויראה ק"ק ליסקא אשר מליאה סופרים וכן קבלתי בכתב מפורש על אופן היותר מועיל ובק"ג ממחן' והנה לא סילק ליום המבואר בהתנאים ועד הנה לא סילק ופעם אחד פתבתי אליו איך לא סילק השיב בפכת שהסילוק בידו לסלק קודם החתונה וגם הוגד לי ופלוני אמר לי איך שברצון מחו' לגנוב את לבבי ולהחזיק הזוג בפפר גם נתנדע לי בבירור גמור שמחו' הוא פפוף ונכנע תחת חותנו הנגיד ואיני ברשות עצמו לעשות שום דבר בלתי הסכמת חותנו והנה הנה אצלי במחיצתי חותנו נ"י ואמר לי בפירוש שבענין המזונות בק"ק ליסקא יעשה כאשר יחפון וכאשר יכשר בעיניו יעשה ורצוני שמחו' יתן לי בטחונות על המזונות ויש לו ואינו רוצה והנה בי"ד סי' רל"ו בט"ז ס"ק י"ג ובנקה"כ שם ס"ק י"ג האריך וכתב ז"ל גם מה שמחלק בין תנאי שהעיקר תלוי בו לתנאי זמן כו' דמה בקדו שאין עיקר הזיווג תלוי בו סוף כל סוף כיון שתלוי התנאי בזה וכתב שם בתנאי' שלנו מתחלה נעשה השידוך סתם ואח"כ מתנין ומפרשין הזמן ממילא כיון שמתחלה נעשה השידוך בסתם ואירע אחר כך אונס בשאר התנאים שאין התנאים מתבטלים בקדו יעו"ש וא"כ בנד"ד שהי' לנו מדובר קודם התנאים שישלך בר"ח אייר תקס"ה ומחן' העביר הזמן וגם אם מחו' ירצה להתחכם ויאמר שלא הי' לו מעות בעת ההיא לסלק עכ"ז הלא הש"ך בח"מ ס' ק"א ס"ק ג' פסק כר"י דאונסא כמאן דלא עביד ואונס רחמנא פטרי' אמרינו אבל אונס רחמנא חייבי' לא אמרינו ולא יוכל לחייב אותי הן להחזיק השידוך והן להחזיר לו ההוצאות גם לדעתי אונס דשכיח הוא פי' גם לעתיר נכסין מזדמן לפעמים שאין להם לסלק לזמן ואמרינו בנדרים דף כ"ז ע"ב דלמא אונסא דמגלי שאני פירש"י דזמנין דלא משתכחי בהאי גיסא

ע"ש וא"כ ה"ה בנד"ד ובגיטין דף י"ד ע"ב בהאי דאמר לעשרה כתבו ותנו גט לאשתי כו' אם מת אחד מהן הרי זה גט בטל ואף להפוסקים כר"י בגיטין ד' י"ח שנים משום עדים וכולם משום תנאי ואף דשם לא הי' תנאי מפורש בתנאי פפול מ"מ פיון דאמר פולקם אמדינו דעת'י שלא נתרצה רק על דעת פן ותנאי שקודם מעשה אינו צריך להיות פפול כש"כ בנד"ד שהייתי מקפיד ואמרתי בפירוש קודם פתיבת התנאים שרצוני שישלק דוקא בר"ח אייר תקס"ה ועל דעת פן הכנסתי א"ע ובאה"ע סי' נ' פתב הב"ש ס"ק י"ד וקודם הנשואין אפילו אם רוצה לישא רק רוצה לשנות קצת מהתנאים חייב בבןשית דאל"כ בקל יוכל למצוא צדדים להשמט ועי"ז יצא מחשבתו אל הפועל ע"ש גם בבנחלה ליהושיע פתב דלהכי נקרא תנאים בלשון רבים שיקונים פכל התנאים וכתב באם הגבילו זמן אז אין לו תמורה ואיכא קפידא בזמן דוקא ואם עבר זמן בטל ענינו ולא אמרינו דהזמן נעשה לזרוז יעו"ש בס"א ק"א ומכ"ש בנד"ד שאני הקפדתי ע"ז מאוד וגם הסמ"ע בס"א רמ"ה ס"ק ב' פתב וז"ל וטעם זה אינו שיהיה כ"א בשלא קיים האחד מהצדדים האחד מהדברים שקיבל עליו שזמנם קודם נשואין דאז לא ירצה צד השני להכניס פכו או בתו לחופה והמניע' מצד זה שלא קיים הבטחתו וכיון שהוא הגורם הבןשית מש"ה חייב בקנס ולכן דעתי שמחו' אין לו לתפוע אותי בשום דבר גם המתנות שנתן.

וגם בזה אשר רצוני שימתן לי בטחונות הצדק אתי בזה ת"ל. כי גם אם היה הסילוק לזמן המבואר בהתנאים הלא מבואר בח"מ בס"א ע"ג סעיף י"א בקנינה שדה ויש עליו עוררים יע"ש והיינו משום דדמי למקח טעות או משום דדמי אקנייתא עדיין בעין ומכ"ש בנד"ד אשר גוף התנאים הוא קנין אתן ואני לא הבטחתי בשום אופן ופעם למחו' להאמין לו גם לפי הנשמע אשר מחו' הוא מבובז נכסיו גם פן ובזה פל היראים ושלמים מחזיקים אתי וגם הרב בוצינא קדישא המפורסים מוה' מנחם מענדיל פריסטקר ענה ואמר בפירוש באם לא ירצה מחו' ליתן לי בטחונות על המזונות רשאי אני ומותר לעשות שידוה עם בני שי' פי אם לא יתן בטחונות נראה בעליל וניכר שלא יקיים ובני שי' הוא בעזה"י עילויי ונשנון ומתמיד בלימודו ומן הראוי לצדד בתקנתו שידור במקום תורה ויראה ואחר שמחו' לא סילק בזמנו ידו על התחבונה בכל הענינים ולאשר נזדמן מוכ"ז ועדיין לא הי' לי פנאי לעיין לחדש דבר על דרך פלפול וסבא גלל פן אמרתי להציע לפני כ"ת דברים פפשוטים וגופא דעובדא היכי הוי ובטוח אני בגודל צדקתו שיתאמץ במצוה רבה פזו ולהשיבני דבר ע"י מוכ"ז למען עשות חזיון לתורה אחרי שת"ל בני שי' פל מגמותיו ללמוד בתדירא פידוע לכל שער עירנו ואם מחו' לא יתן בטחונות אין רצון יראי ה' להחזיק השידוה ומבוקשי לחו' לכתוב גם בדבר המתנות וההוצאות פי מחו' בנודאי בקש עלי עלילות בעד ההוצאות והמתנות וכבר נתקלקלו המתנות ואינם שנים רק ערה חצי שנים.

גם זאת לדעת שבתנאים לא נכתב שום חרם דברי אנכי המתאבק בעפר רגלי חכמים דשית ומצפה על תשובתו הק' דוד פ"ץ ראפפורט. תשובה ע"ד אשר נשאלתי ממנופלג בתורה ויראה מו' דוד פ"ץ ראפפורט מק"ק ליקסא ולא רציתי להשיב מפני הפכו לנכבד הנ"ל שלא לעבור על מה שגבלו ראשונים שלא השיב לאחד מן הצדדים בדרך א"כ כמ"ש זקני הרמ"א ז"ל בחו"מ סי' י"ז סעיף ה' בהג"ה אף לגודל הפצרתו וכדי לעשות משמרת לתורה לקנן חדש שיתמלא ישן ולא ישאר ריק ח"ו לסבת היותו באחד הפפרים

פי הרבה המקום גורם אמרתי לכתוב תשובתי להרב המגיד דק"ק הנ"ל אשר הוא ממנה לדין ולראב"ד ובנודאי פתורה יעשה אחר החקירה משני הצדדים וזה החלי בעזר צורי וגואלי: ואען ואומר דמה שמבואר ביו"ד סי' רל"ו סעיף ו' בהג"ה באיש ואשה שעשו שידוכין ועשו חרם לינשא לזמן קבוע וא' העביר המועד דאינו נאמן לומר שהיה אנוס שיתחייב עדיין שפנגדו בשבועתו דמשמע להדיא דאם ידוע אנוסו חייב שפנגדו עדיין בשבועתו וכן משמע עוד ממ"ש להלן שם ומ"מ אם רצה לפטור משבועתו כו' ע"ש והנה מלבד מה שהאריכו בזה ב"ח והט"ז והש"ך בנה"כ שם והש"ך בח"מ סי' ק"א אעורר בקושיא חדשה דהלא לפי המבואר ביו"ד סי' רכ"ח סעיף מ"א דבדבר שלא היה מחויב בלא שבועה אם נשבע לעשות דבר לזמן פלוני ועבר היום שוב איפו מחויב באותו שבועה וא"כ הלא שהשידוכין פעשו מתחלה שהשוואין יהיו לזמן פלוני א"כ אין אחר זמן זה שום חיוב חרם על שום צד מהצדדים אפילו על צד שהעיקוב היה מצדו וכ"ש על צד שפנגדו ועיין בחו"מ סי' ק"א בסמ"ע ס"ק ד' דאם קכו מידו על יום פלוני ונאנס באותו יום ה"ז פטור מקנין זה ואפילו עבר האנוס ולא בא עי"ש וא"כ פאן שהאחד עיכב הן אם עיכב באנוס הן אם עיכב ברצון מ"מ הצד שפנגדו היה אנוס במה שלא קנים באותו יום דאין לה אנוס גדול מזה דשפנגדו מעכב א"כ אף שעבר האנוס שוב אין עליו שום חיוב ואף על המחבר בש"ע שם בס"י רל"ו ס' ו' יש תימה רבה דאף שלא ביאר המחבר דאם נאנס חייב שפנגדו עדיין לקנים שבועתו ואפשר לומר דעתו דלא מהני אנוס בזה מ"מ קסה דתלה דין זה בהאי דינא דשנים שנשבעו לעשות דבר א' ועבר א' מהן על השבועה ובאמת לדעתי נראה ברור דאף אם בהאי דינא דשנים שנשבעו היה הדין דמ"מ אסור להשני לעבור מ"מ בנידון זה דשידוכים אין על שפנגדו שום נדנוד אחר שעבר אותו יום ואבאר זה דהנה מקור הדין דשנים שנשבעו לעשות דבר א' הוא מרבינו ירוחם ומהגהות מרדכי במס' שבועות עיין בב"י ובב"ח ובנה"כ והראיה שהביא הגהת מרדכי הוא מפ"ק דסוטה ד' ט' ע"ב וד' יוד ע"א דאיתא שם והוא יחל להושיע את ישראל אמר ר"ח בר חנינא הוחל שבועתו של אבימלך כו' ע"ש ורבינו ירוחם הביא ראיה ממדרש תהלים סי' ס' שהשיב דוד לארמיים שהם פרצו גדר תחלה שנאמר מן ארם ינחני בלק מלך מואב וגם בימי כושן רשעתים ע"ש והשתא נחזי אנו דאילולי ראיות הללו אפשר היה עולה על דעתנו דאם שנים נשבעו זה אל זה שלא להרע א' לחבירו פיון שלא היה תנאי מפורש לכל א' ע"מ שיקיים חבירו ג"כ השבועה הוי אמינא דאף אם א' עבר מ"מ אסור לשני לעבור דאם זה רשע שעבר על השבועה מ"מ לא הותר להשני להיות רשע ולעבור על השבועה ולקח הנזכרו הגאונים הנ"ל להביא ראיות חזקים פראי מוצקים מפ"ק דסוטה ומהמדרש ומשם בארה פיון דשניהם נשבעו וכרתו ברית זה לזה ונדאי דכל א' נשבע אדעת שיקיים חבירו ג"כ שיהא פריתות הברית קנים ולא באופן אחר ואנו סהדי בכך אבל בהאי דנשבעו שישאו זא"ז ונדאי דאף אם הוי אמרינו בנידון דלעיל שנשבעו שלא להרע א' לחבירו כמו באברהם ואבימלך ויעקב ולבן דאף אם הא' עבר אסור לב' לעבור מ"מ פאן בנשואין ונדאי פטור השני אם א' עבר דבשלמא בנידון דאברהם ואבימלך ויעקב ולבן כ"א יכול לקיים אף שחבירו עבר דאף שזה עושה לו איזה רעה מ"מ יכול הוא שלא לעשות לו רעה בזה הס' עולה על הדעת דאף שזה רשע הוא לא ירשיע אבל פאן בנשואין דאין זה יכול לקיים בלא זה וכינון שזה עיכב הנשואין

הרי שפנגדו אנוס וכינן דהשבועה היתה על יום ידוע והי' אנוס באותו יום שוב נפטר מאותו שבועה דלא היתה רק על אותו יום דוקא וכדברי הסמ"ע הג"ל וגדולה מזו נראה ברור דאף המעפב פטור מהשבועה אחר עבור אותו יום לא מבעי' אם הי' אנוס באותו יום והי' העיפוב באונס דודאי שוב לא חלה השבועה פנ"ל אלא אף אם עיפב ברצון ועבר על השבועה באותו יום מ"מ מה שעבר אין ואף אם ישא אח"כ מ"מ לא יתקן בזה מה שעבר עבר על השבועה אבל אחר עבור אותו יום שוב אין עליו שום חיוב שבועה גם על המעפב כינן שלא הי' השבועה רק אותו יום ומכ"ש דאין על שפנגדו שום נדנדוד שבועה או חרם ודוקא שם הוצרך הסמ"ע לומר כינן שפנגדו באותו יום דאל"כ הי' בטל זכותו מחמת שלא בא באותו יום אבל פאן בשבועה ודאי דאף אם הזיד באותו יום מפל מקום אחר עבור אותו יום שוב אין פאן שבועה פלל פנ"ל ברור ואבאר פל זה בראות ברורות בעזה"י וא"כ קשה על הש"ע דפסק דעל המעפב חל החרם והפה הט"ז שם בחו"מ סי' כ"א נדפס שם בהשקטות וכתב דברי הסמ"ע הג"ל דזה תולה בהא דסי' שכ"ח ביו"ד ע"ש ולפי דבריו הרי ידיעת הפכים בשנה וא"כ הא דסי' רכ"ח תולה בדברי הסמ"ע הג"ל דאם ניקא כהסמ"ע א"כ אין שום חיוב שבועה אחר עבור יום המוגבל א"כ דברי הסמ"ע הוא יסוד המחצב בענין זה ע"כ נשובה ונחקורה האם דברי הסמ"ע קיימין להלכה או לאו ונ"ל להביא רא' לדברי הסמ"ע הג"ל דהנה במס' תמורה דף י"ח ע"ב דמקשה אהא דהעיד ר' פפיס כו' ולרבא דאמר כינן דעבר עליו רגל אחד בכל יום ניום עובר בכל תאחר מעצרת בעי למיכלל' אמר ר' זביד א' רבא פגון שהי' חולה בעצרת ור"ל הנלד כמ"ש רש"י במס' ר"ה ד' ו' ע"ב ר' אשי אמר מאי חג דקתני שבועות ואידך פל היכא דקתני פסח תני עצרת ומקשה א"ה מאי אסקהדתי' דר' פפיס ומשני לאפוקי מדר"א דאמר ולד שלמים לא יקרב שלמים קמ"ל דקריב עכ"ל הגמרא והנה בקושית הגמרא אי הכי דממרוצת הלשון נראה דקאי אהא דמשני פל היכא דקתני פסח כו' או דקאי על תירוץ ר"א דהוא תירוץ אחרון והאי ואידך הוא סיומא דתירוץ קמא וזהו.

אבל שני הפירושים לא יתכנו דאיה תולה הקושיא בזה לכה פירשו רש"י ותוס' דקאי על השני תירוץ דהיינו דאם הני אמרינן דלא פרבא הני אתי שפיר דאשמועינן לאפוקי מדרבא עכ"ל אבל הוראת פשט הלשון אי הכי נודאי יתכן יותר דקאי על תירוץ ר"א רק מחמת החרם משום דאין מוכן מפני מה קשה על תירוץ ר"א טפי מעל תירוץ ר"ז משמין דרבא לכה הוכרחו רש"י ותוס' לפרש דקאי על ב' התירוץ אבל לי כראה דהקושיא קאי דווקא על תירוץ ר"א דעל תירוץ של ר"ז לק"מ בהקדים דנ"ל הכרעה מסוגיא דידן למה שנהלקו הפוסקים בח"מ סי' ד"א בקיבל עליו שאם לא יבא ליום ידוע יתבטלו זכיותיו או שיהי' חבירו נאמן בטענתו ויטול פל מה שיטעון ונאנס באותו היום אף שלא בא ג"כ ליומא אחר אחר שעבר האונס כתב הסמ"ע דפטור כינן דנאנס בזמן המוגבל והט"ז בסימן ד"א שם נדפס בהשקטות כתב דתניא בפלוגתא כמש"ל בשמו ועיין באו"ת דמפקפק ג"כ וכתב דראי' שהביא בפרישה מהירושלמי שכתב התנאים דנהפוך הוא ואי"ה לקמן נדבר מזה רק על של עתה באתי דנ"ל הכרעה מסוגיא דידן כהסמ"ע דכינן דנאנס ביום המוגבל אף שעבר האונס ולא בא מ"מ פטור דכינן שהיה אנוס ביום המוגבל שוב אין מחויב לבא דהא הפ"י בר"ה דף ה' פתב דדוקא לענין פל תאחר דג' רגלים אמר רבא דאחר ג' רגלים עובר בכל יום משא"כ לענין העשה דרגל אחד ע"ש והנה

אשְׁתַּמִּיטְתִּי סוּגְיָא דְתַמּוּרָה הַנְּלִי דְאִיתָא בְּפִירוּשׁ פֶּן לְעֵנְנֵי הָעֵשָׂה דְרַגְלֵי אֶחָד ע"ש וְהִנֵּה אַחַר שְׁתַּמְהֵתִי כֵּן מְצֵאתִי לְבַעַל קַרְבֵּן רְאִישִׁיהָ בְּמַס' ר"ה שְׁתַּפְּסֵי בְּזֵה עַל הַפ"י וְהִנֵּה עֲדִינִן אִינוּ מוּבָן מִפְּנֵי מַה תְּלֵה הַש"ס בְּתַמּוּרָה הַקְּוֹשִׁיאַ עַל הָא דְרַבָּא דְבָכָל יוֹם עוֹבֵר הֲלֵא בל"ז ג"כ קִשָּׁה לְמָה לֹא הִקְרִיבוּ בְּעֶצְרַת וְהִנֵּה רְאִיתִי לְבַעַל קַרְבֵּן רְאִישִׁית שֵׁם בְּמַס' ר"ה שְׁכ' דְהַקְּוֹשִׁיאַ תּוֹלָה בְּזֵה דְבָלָא הָא אִיפָא לְמִימַר שְׁהִיָּה הַמְּקַדִּישׁ חוֹלָה וּל"ק יִשְׁלַחְנוּ ע"י שְׁלִיחַ דַּא"כ לֹא יִקְנִים מְצֻנֹת סְמִיכָה וְהֵא עֵשָׂה וְהֵא עֵשָׂה פִּינֵן דְּהוּא שָׁב וְאֵל תַּעֲשֵׂה לֹא בְּעֵינֵי בְּעִידָנָא דְמַעֲקָר לֹא כו' לְכֹף הַקְּשָׁה מְהֵא דְכָל יוֹם וְיוֹם עוֹבֵר א"כ לֹא הָוִי עֵשָׂה שְׁהַזְמַן גְּרָמָא וַא"כ הָוִי עֵשָׂה הַשְּׁנֵה בְּכָל וְסְמִיכָה אִינוּ שְׁנֵה בְּכָל עַכ"ד וְיִפְהָ דִּיבֵר אַף שֵׁישׁ קִצְתַּת לְפַקְפַק וְיִהְיֵי אִיף שְׁיִהְיֵי אִם כְּתִיר' הַק"ר הַנְּלִי אוֹ לֹא מ"מ מְבִנְאָר מְהַגְמ' דְתַמּוּרָה הַנְּלִי דְעֵיקָר הַקְּוֹשִׁיאַ שֶׁל הַגְּמָר' הוּא מַש"ז דְבָכָל יוֹם וְיוֹם עוֹבֵר בְּב"ת הִינֵנוּ בְּעֵשָׂה דְבָאת שְׁמָה וְהַבְּאֵתָם שְׁמָה כְּמוֹ שְׁפִי רַש"י שֵׁם נִזְהָ פְּשׁוּט דְהָא קִי"ל דְבַרְגָּל א' לִיפָא בַל תִּתְּחַר דָּאָם הַקְּוֹשִׁיאַ אִינוּ תּוֹלָה בְּזֵה לְמָה מִיִּיתִי הַמְּקַשָּׁה הָא לְעֵנְנֵי קְוֹשִׁיתוֹ וַא"כ פִּינֵן דְּזֵה הוּא יְסוּד הַקְּוֹשִׁיאַ אִם כֵּן מַה מְשַׁנֵּי פְּגוֹן שְׁהִיָּה חוֹלָה בְּעֶצְרַת הֲלֵא מ"מ קִשָּׁה דְמִיכָף אַחַר שְׁהַבְּרִיא מְחִלּוֹ עוֹבֵר בְּכָל יוֹם וְיוֹם אֲעֵשָׂה וְלָמָּה שְׁהוּ עַד הַחַג וְהִיָּה צָרִיף לְשִׁנּוֹת פְּגוֹן שְׁהִיָּה חוֹלָה מְעֶצְרַת וְעַד הַחַג וְהַלְשׁוֹן שְׁהִי חוֹלָה בְּעֶצְרַת מְשַׁמַּע שְׁרַק בְּעֶצְרַת הִי חוֹלָה וְאִף אִם נִימָא דְלֹא כְּהַק"ר רַק דָּגַם בְּלֹא זֵה דְבָכָל יוֹם וְיוֹם עוֹבֵר גַּם כֵּן קִשָּׁה לְמָה לֹא הִקְרִיבוּ בְּעֶצְרַת וְעִבְרוּ בְּעֵשָׂה וְכְמוֹ שְׁהַקְּשָׁה הַש"ס בְּמַס' ר"ה בל"ז וְאִין זֵה עֵיקָר הַקְּוֹשִׁיאַ גַּם שֵׁם בְּתַמּוּרָה מ"מ פִּינֵן דְּאָמַר רַבָּא דְבָכָל יוֹם וְיוֹם עוֹבֵר ג"כ קִשָּׁה מַה מְשַׁנֵּי שְׁהִיָּה חוֹלָה בְּעֶצְרַת דְּמַה בְּכֹף מְכָל מְקוֹם אִיף עִבְרוּ אֲעֵשָׂה אַחַר כֹּף בְּכָל יוֹם וְיוֹם עַד הַחַג אֲלֵא ע"כ צ"ל דְּהִיכִי אֲמַרִּינוּ דְכִינֵן שְׁעֵבֵר רַגְלֵי א' עוֹבֵר בְּכָל יוֹם בְּעֵשָׂה כְּשֵׁלֵא הָיוּ אֲנוּסִים בְּרַגְלֵי דְהִיא הַזְמַן הַמְּוֹגְבֵּל שְׁקִבְעָה הַתּוֹרָה לְהַעֲבֵרַת הָעֵשָׂה דְבָאת שְׁמָה כו' דְּהִינֵנוּ בְּרַגְלֵי דְאֵז בְּאִים שְׁמָה וְאֵז עוֹבְרִים בְּכָל יוֹם בְּעֵשָׂה דְהַבְּאֵתָם שְׁמָה אָבַל כְּשֵׁהִיוּ אֲנוּסִים בְּרַגְלֵי שְׁהוּא הַזְמַן הַמְּוֹגְבֵּל לְהַבְּאָה וְלֹא הָיוּ יְכוּלִים לְהַבְּיָאָה שׁוּב פְּטוּרִין אַח"כ אִף שְׁעֵבֵר הָאֲנוּסֵי נִזְהָ מוּכַח מְהַגְמָרָא הַנְּלִי וְהִינֵנוּ מְמַשׁ פְּסֻכְרַת הַסַּמ"ע וְהַשְּׁתָא נִיחָא דְמְקַשָּׁה עַל תִּירוּץ שֶׁל ר"א אִי הֵכִי מַאי אֶסְהַדוּתִי דְר"פ דְּבִשְׁלָמָא לְתִירוּץ שֶׁל ר"ז מְשַׁמֵּי דְרַבָּא אֲמַרִּינוּ הָא גּוּפָא דְכִינֵן שְׁהִיָּה אֲנוּסִים בְּרַגְלֵי אִף שְׁעֵבֵר הָאֲנוּסֵי אַח"כ פְּטוּרִין וְאִינֵם עוֹבְרִים בְּעֵשָׂה אָבַל לְתִירוּץ שֶׁל ר"א קִשָּׁה דְלֹא קַמ"ל מִיָּדִי וְדוּק וְלִדְעָתִי הִיא רְאִיָּה מְכַרְעַת כְּמוֹ דְשֵׁם דְכִינֵן דְהֵם אֲנוּסִים בְּרַגְלֵי בְּזַמַּן הַמְּוֹגְבֵּל שׁוּב אִינֵם חִיִּיבִים אַח"כ אִף שְׁאִינֵם אֲנוּסִים דַּא"כ לֹא הָוִי מְשַׁנֵּי מִיָּדִי הַש"ס פְּגוֹן שְׁהִיָּה חוֹלָה בְּעֶצְרַת וְאִף דָּאָם אִינֵם אֲנוּסִים בְּזַמַּן הַמְּוֹגְבֵּל עוֹבְרִים אַח"כ בְּכָל יוֹם מ"מ כְּשֵׁהֵם אֲנוּסִים בְּזַמַּן הַמְּוֹגְבֵּל שׁוּב פְּטוּרִים, אַח"כ הַה"נ בְּנִידוֹן הַסַּמ"ע דְכִינֵן שְׁהִיָּה אֲנוּסֵי בְּזַמַּן הַמְּוֹגְבֵּל שׁוּב פְּטוּרִין אַח"כ אִף שְׁעֵבֵר הָאֲנוּסֵי כַּנְּלִי: וְעוֹד נ"ל לְהַבְּיָא רְאִיָּה לְהַסַּמ"ע מַגְמ' דְּנִדְרִים דָּף כ"ז וּמַגְמָרָא דְכְּתוּבּוֹת ד' ב' ע"ב דְשֵׁם בְּנִדְרִים מְקַשָּׁה אַמ"ד דְּמַהֲנֵי טַעֲנוֹת אֲנוּסֵי וְשֵׁם בְּכְתוּבּוֹ מְבִיא רְאִיָּה לְמ"ד דְּאִין אֲנוּסֵי בְּגִיטִין מְהֵאֵי גְבָרָא דְאָמַר אִי לֹא אֲתִינָא מְפָאן וְעַד תְּלַתִּין יוֹמִין לְהָוִי גִיטָא וּבָא לְסוּף תְּלַתִּין וּפְסֻקִי מְבָרָא וְאָמַר לְהוּ חֲזוּ דְאִתִּי וּפִירַש"י בְּרִישׁ כְּתוּבּוֹת שְׁבָאתִי וְאָמַר שְׁמוּאֵל לֹא שְׁמִי מְתִינָא וּפִירַש"י בְּגִיטִין דָּף לְמַד לֹא שְׁמִי מְתִי דְלֹא מְטָא עַד הֲכָא וְאָמַר הָא מִינֵס אִיִּתְגִּיס מְחַמַּת דְּפְסֻקִי מְבָרָא עַד כָּאן דְּבְרִי הַגַּמ' הַנְּלִי וְקִשָּׁה מַה הַקְּשָׁה מְשַׁמוּאֵל אוֹ מַאי רְאִיָּה מִיִּיתִי דְלָמָּא טַעֲנוֹת אֲנוּסֵי מְהִנֵּי וְשְׁמוּאֵל הָא לֹא אָמַר רַק דְלֹא שְׁמִי מְתִי וּר"ל

דעכשין לא קניים התנאי עדיין פיון שלא בא לתוך העיר כמו שפירש רש"י בגיטין דלא מטי עד הכא ור"ל דה"א פיון דלא אמר בהדיא אי לא אתינא לכאן שמי' מתנא אף שלא בא לתוך העיר ממש קמ"ל שמואל דלא שמי' מתי' דסתם אתינא היינו ממש למקום שיוצא משם וא"כ לא קניים עדיין התנאי ועיין בגיטין דף ל"ד ע"א בגמ' שם לקיומין תנאין קא בעי וקא לא איקניים תנאין ועיין שם רש"י ד"ה לקיומין תנאין כו'.

ועי' בתוס' ד"ה ואי משום גלוי דעת ע"ש ואף שהוא באונס מה שלא קניים התנאי בזמנו מ"מ נ"מ דצריף עדיין לקניים התנאי תיקף פשיעבור האונס דהיינו פשיבא מעברת לצידו ואם לא יקניים התנאי אז לא לקהי גיטא משא"כ אם הוי אמרינן דשמי' מתי' א"כ לא קנה צריף שוב לבא פלל תוך העיר וא"כ אין קושיא ואין ראיה מהא דשמואל א"ו מדהקשה הגמ' ומייתי ראיה מדשמואל ש"מ כמ"ש הסמ"ע דכיון שהיה אנוס בזמן המוגבל אף אם עבר אח"כ האונס ולא מיקיים לית לן בה א"כ הקשה הגמ' שפיר דמשמע דבסוף תלתין פסקי' מבא א"כ מה נ"מ אי שמי' מתי' אי לא מ"מ הגט אינו גט וא"צ שוב לבא פלל א"ו דלא מהני טענת אונס פנ"ל ברור לכאורה: ומיהו יש לבעל דין לחלוק ולדחות ראיה זו דהא אף אם נימא כהסמ"ע מ"מ קשה קצת דמה הקשה הגמ' או מה ראיה מייתי מהא דשמואל דלמא שמואל לא אמר רק דלא שמי' מתי' דלא מיקרי ביאה אבל הגט באמת לא הוי גט מטעם אונס רק דנפקא מינה להתלמד במקום אחר היכא דלא אנוס וכא כה"ג דלא שמי' מתי' א"ו דצ"ל דזה פשיטא דלא שמי' מתנא פיון שלא בא לתוך העיר דמה לי שהוא רחוק מן העיר או קרוב לעיר מ"מ הרי לא בא ולא הוי צריף שמואל לאשמועינן הך ואיהו גופא דאמר חזו דאתאי לא נתפונן לומר שיהא ביאה זו ביאה גמורה רק פנונתו הרי באתי עד מקום שביכולתי לבא ומה שלא באתי לתוך העיר הרי אתם רואים שאנוס אני וכאלו באתי וע"ז אמר שמואל דלא שמי' מתנא דהאונס לא הנה טענה אבל אם האונס הוי טענה הוי כאלו בא ושמי' מתי' פיון שביכולתו מה שהיה בא ואידך הוי אנוס וכן משמע בש"ע אה"ע סי' קמ"ד סעיף א' דשם מביא הך דינא דשמואל בזה"ל אמר לה הרי זה גיטף אם לא אבוא בתוך ל"ד יום והיה בא בדרך בתוך למד יום וחלה או שעכבו הנהר ולא בא עד לאחר למד יום הרי זה גט ואפילו עומד וצונח הריני אנוס עכ"ל א"כ ש"מ דזה עיקר הרבותא דטענת אונס לא מהני וכן הוא הפירוש בגמרא דאם הוי גם בזה רבותא דלא מיקרי ביאה אף שהיא סמוך לעיר אחורי המעברת לא הוי שתיק הש"ע מלאשמועינן הך דבש"ע לא נשמע הך דפסק' מבא של אותו העיר בסוף הזמן כמו דמשמע בגמ' דאמר אתא ופסק' מבא ואמר להו כו' דמשמע דבא וצעק לאנשי העיר א"ו דמלתא דפשיטא היא ולכך הקשה הגמ' ומייתי ראי' שפיר מדשמואל פנ"צ"ל אפילו אי נימא כהסמ"ע וא"כ לפ"ז גם אם נימא כהסמ"ע ג"כ א"ש דאין לומר דכוננת שמואל הי' כמ"ש דלא מיקרי ביאה פיון שלא בא לתוך העיר דזה היא מלתא דפשיטא פנ"ל לכאורה: ומיהו מ"מ ראיתי נכונה דאף דמודינא דמלתא דפשיטא היא דלא מיקרי ביאה פיון שלא בא לתוך העיר ממש בשלמא אם אמרינן כהסמ"ע שפיר מייתי הגמ' ראי' או מקשה מדשמואל דאין לומר דכוננת שמואל רק דהא לא מיקרי ביאה ונ"מ להתלמד במקום אחר דלא הוי אנוס דזה הוא מלתא דפשיטא כמ"ש אבל אי אמרינן דלא כהסמ"ע קשה שפיר דנימא דכוננת שמואל הוא רק דלא שמי' מתי' וצריף עדיין לקניים התנאי דלא למהוי גיטא אחר שיעבור האונס ואשמועינן הא גופא דאף אם נאנס בזמן המוגבל

מ"מ אם לא קיים אח"כ פשעבר האונס הוי גט ודלא כהסמ"ע וקא ונדאי רבותא גדולה
היא ואין סברא לומר מלתא דפשיטא היא דנדאי מסתבר כהסמ"ע דרק אם לא אתא
בתוך תלתין אמר דלהוי גט ואז הוי אנוס ונהיפך מזה הוי רבותא גדולה עכ"פ וא"כ
ליפא קושיא ולא ראי מהא דשמואל א"ו מדהקשה ומייתיראי מהא דשמואל ש"מ
כהסמ"ע פן נ"ל ברור בס"ד.

ודחוק לומר דהוי קים להו לבעלי הש"ס דשמואל הכשיר הגט תיקף אף אם יבא אח"כ
פשיעבור האונס לכך הוקשו או מייתי ראי מיניה דא"כ הו"ל להש"ס לפרש ועיין
בקידושין דף ע"ט ע"ב בגמ' שם כי עבד עובדא במכחישתו ע"ש רש"י ותו הרי מבואר
דאף במעשה שהי בימי שמואל מפלפלים בעלי הש"ס דלמה פך הי או פך הי א"כ ה"כ
י"ל פן דלמא פך פנון שמואל או פך פנון שמואל ואם הוי קים להו לבעלי הש"ס פאן
הו"ל לפרושי א"ו דהעיקר כהסמ"ע.

ועוד דמדברי שמואל עצמן דאמר לא שמי' מתי' יש ראי' להסמ"ע לפי מה שביארתי
דהא לא הוצרך שמואל לאשמעין דלא מיקרי ביאה וכמו דמשמע באה"ע כמ"ש רק מה
דאמר לא שמי' מתי' היינו לומר דאין אונס בגיטין או דאונסא דמגלי ושכיחא הו"ל
להתנות פתירוי' הגמ' בכתובות ובגדרים א"כ בשלמא אם נימא דאם הוי מהני טענת
אונס בגיטין או במקום דמהני טענות אונס פגון בממון כה"ג ובאונס ל"ש דשוב א"צ
לקיים התנאי אף אחר שעבר האונס כמ"ש הסמ"ע א"כ הוי שינוי שפיר לומר בכה"ג
שמה מהי' פינון דעשה את שלו ובא עד מקום שיכול לבא והוי כמו שכתב קיים התנאי
דאונסא פמאן דעביד פמבואר בירושלמי שהביא הש"ס ושוב א"צ לקיימו פלל ואין
חילוק פלל בין אם הי' מקיים התנאי לגמרי ובין כה"ג שהי' אנוס לכך הוי שינוי שפיר
לומר שמה מתי' דהוי פמאן דבא ממש ואין הפרש פלל לכך במקום דלא מהני טענת
אונס ורוצה לאשמעין זאת דטענת אונס לא מהני שינוי שפיר לומר ודי באמרו לא שמי'
מתי' דמהלשון הנ"ל מבואר דטענת אונס לא מהני דאם הוי מהני טענת אונס הוי שמי'
מתי' פנ"ל משא"כ אם נימא דלא כהסמ"ע וא"כ אף אם הוי מהני טענת אונס מ"מ לא
הוי שינוי לומר דשמי' מתי' פינון דהוי צריף עדיין לקיים התנאי פשיעבור האונס ואיך
נימא דשמה מתי' דמשמעו שכתב קיים התנאי ואם פן אם רצה שמואל לאשמעין דלא
מהני טענת אונס או משום דאין אונס בגיטין או משום דהוי אונסא דשכיחא הרי לא
פשמע זה מאמרו לא שמי' מתי' דהא אף אם הוי אמרינן דמהני טענת אונס הוי אמרינן
דלא שמי' מתי' וצריף עדיין לקיים התנאי וכיון דרוצה שמואל לאשמעין דלא מהני
טענת אונס הי' לו לומר איזה לשון דמבואר מיני' דלא מהני טענת אונס א"ו דהעיקר
כהסמ"ע א"כ שפיר נשמע מאותו הלשון דלא מהני טענת אונס ושפיר אמר שמ אל
ושפיר מייתי הש"ס ראי' מיני' במס' פתובות ושפיר מקשה מיני' במס' גדרים ואף אם
תדחוק לומר דקים להו להש"ס כמ"ש מ"מ מהא דשמואל גופא יש ראי' ודו"ק ולדעתי
מוכרע כהסמ"ע בס"ד מלשון הש"ע באה"ע דאמר ולא בא עד לאחר למ"ד אין להביא
ראי' ולומר דאף אם הוי טענת אונס מועיל מ"מ הי' צריף לבא אח"כ די"ל דרבותא קמ"ל
וקאמר שבא אחר ל' יום, מ"מ לא מהני טענת אונס ומ"ש התנאים שם בסי' כ"א דהרא"י
שהביא בפרישה נהפוך הוא עיין עליו הנה לפי פירוש הפרישה צדקו דברי התנאים דהא
קיי"ל פמאן דגריס דעביד בדלית ולא דעבר בריש פמו שהביא הש"ס ראי' מהא דר"י

פקיד לברתי' ואף דהוי אפֿשֿר לְדַחֵת רְאִיָּה זוּ מ"מ מוֹכַח פֿן מְהָא דְאִיתָא שְׁם בִּירוּשְׁלָמִי פֿרָק הָאוּמֵר לְדַעֲתִי דְרֵשֵׁב"ל הֵיאָה צָרִיף לְמַעֲבַד כּו' ע"ש וּמִפְּנֵי שְׂרָאִיתִי שְׂבַדְחִי זוּ לְרֵאִית הַש"כ וְהִרְאִיָּה הַנ"ל מְהָא דְאִמֵר לְדַעֲתִי דְרֵשֵׁב"ל כּו' דְקָדְמֵי הַתּוֹמִים וְכִיּוֹנוֹנְתִי לְדַבְּרֵי בְּזָה ע"כ לֹא פְתַבְתִּי בְּבִיאור פִּי כְּכָר פְּתוּב עִם הַסְפָּר בְּתוֹמִים ע"ש וּא"כ לְפִי פִירוּשׁ הַפָּר שֶׁה מוֹכַח מִהִירוּשְׁלָמִי לְהִיפּוֹף אֲבָל פִּי הַפְּרִישָׁה בַּמַּח"כ דְּחוּנִי מְעִיקְרוּ מְלַבֵּד מֵה שְׂדַחָה הַתּוֹמִים לְפִירוּשׁוֹ וְכַתֵּב דְּלַדְבְּרֵי הָעִיקָר חֶסֶר ע"ש יֵשׁ לִי רְאִיָּה בְּרוּרָה וּמְוַכְרַעַת דְּלִיתָא לְפִירוּשׁוֹ וְגַם מוֹכַח מְרָאִיָּה זוּ ג"כ בְּבִירוּר דְּהִגְיָרָסָא דְעֵבֶר בְּרִי"ש לִיתָא וְהָעִיקָר דְעֵבֶד בַּדְלִי"ת וְגַם יִהְיוּ נְדָחִים עַפ"ז כֹּל מֵה שְׂפִירָשׁ הַתּוֹמִים בְּהִירוּשְׁלָמִי הַנ"ל הֵן מֵה שְׂפִירָשׁ דְאִיָּרִי דְלֹא הָיָה אֲנוֹס רַק בְּסוּף הַזְּמַן וּבְזָה תּוֹלָה הַפְּלוּגָתָא דְר"י סָבֵר דְהוּ"ל לְהַקְדִּים הֵן מֵה שְׂפִירָשׁ דְמִיָּרִי בְּאִין הָאֲנוֹס יְדוּעַ רַק שֶׁהוּא טוֹעֵן פֿן הַפֵּל נְפִיל בְּבִירָא דְהָא בִירוּשְׁלָמִי דְגִיטִין פֿרָק מִי שְׂאֲחָזוּ עַל הַמְשָׁנָה הָרִי זֶה גִיטָף ע"מ שְׂתַשְׁמְשִׁי אֵת אֲבָא מִיָּתִי נ"כ שְׁם פְּלוּגָתָא דְר"י וְרֵשֵׁב"ל הַנ"ל וּמְסִיק שְׁם דְר"י וְר' בָּא לֹא סָבְרִין פְּרִשְׁב"ג ר"ל וְר"נ בְּר"י סָבְרִין פְּרִשְׁב"ג וְר"ל דְרִשְׁב"ג סָבֵר כֹּל עַפְכָּה שְׂאִינָה הֵימְנָה ה"ז גִּט דְהִיא אֲנוֹסָה בְּדָבָר שְׂלֵא קִיָּמָה הַתְּנָאִי וְאִף דְהוּא לֹא גִירָשׁ רַק עַל תְּנָאִי זֶה וְהֵנָּה לְפִי הִגְיָרָסָא דְעֵבֶר בְּר' נִהְפֹּנֵף הוּא דְר"י פְּרִשְׁב"ג וּלְפִי פִירוּשׁ הַפְּרִישָׁה אִין עֲנִין הָא דְר"י כֹּל לְהָא דְרִשְׁב"ג וְכֵן לְשֵׁנֵי הַפִּירוּשִׁים שֶׁל הַתּוֹמִים אִין עֲנִין כֹּל הָא דְר"י לְהָא דְרִשְׁב"ג וּבְרוּר הַדְּבָר דְהַפְּרִישָׁה וְהַתּוֹמִים לֹא רָאוּ רַק הִירוּשְׁלָמִי דְקִיְדוּשִׁין פ' הָאוּמֵר וְלֹא רָאוּ הִירוּשְׁלָמִי דַּפ' מִי שְׂאֲחָזוּ הַנ"ל וְא"כ אִין מִן הִירוּשְׁלָמִי הַנ"ל לֹא רְאִיָּה וְלֹא סְתִירָה לְדַבְּרֵי הַסַּמ"ע הַנ"ל וְהוּא בְּרוּר כְּשֶׁמֶשׁ בַּס"ד וּמֵה שְׂיֵשׁ לְעֵינֵי וּלְפִלְפֵל בְּגוּף דְבָרֵי הִירוּשְׁלָמִי הַנ"ל יְבוֹאֵר אִי"ה לְקַמֵּן בַּס"ד.

וּמ"ש הַט"ז שְׁם בַּסִּי כ"א בְּהַשְׁמָטוֹת דְאִפְשֵׁר לְדַמּוֹת נִידוֹן זֶה דְהַסַּמ"ע לְמ"ש בַּסִּי רַכ"ז סְעִיף ז' לְעֲנִין אֲנוּאָה בְּאֵם יְבָרַר שְׁהֵיָה אֲנוֹס עַכ"ד הֵנָּה אֵם הַדְּמִיוֹן הַנ"ל הָיָה עוֹלָה יָפָה א"כ הַסַּמ"ע לְשִׁיטְתוֹ שְׁם בַּסִּי רַכ"ז ס"ק י"ז דְפָסַק שְׁם ג"כ וְהוֹכִיחַ מִהַטּוֹר שְׁם דֹאע"פ שְׂעֵבֶר הָאֲנוֹס אַח"כ כּו' ע"ש אִף לְפִי דַעַת הַט"ז שְׁם בַּסִּי רַכ"ז דֹאֵם הָיָה לוֹ אֲמַתְלָא שְׂלֵא הָיָה יְכוֹל לְבָרַר שְׁהֵיָה אֲנוֹס בְּהַשְׁיָעוֹר כּו' יְכוֹל לְחַזֹּר עַדִּין אֲבָל אֵם הָיָה יְכוֹל לְבָרַר וְשְׁהֵיָה אַח"כ בְּלֹא אֲנוֹס וְלֹא חֲזַר שׁוּב אִין יְכוֹל לְחַזֹּר ע"ש בַּט"ז א"כ לְפִי דְבָרֵי דְמַדְמָה הָא דַּסִּי כ"א לְשֵׁם א"כ גַּם בַּסִּי כ"א פֿן הוּא דֹאֵם הָיָה אֲנוֹס בְּאוֹתוֹ יוֹם וְאַחַר שְׂעֵבֶר הָאֲנוֹס ג"כ לֹא בָּא לְיִשְׁבַע וְטַעַן שֶׁהוּא מְפַנֵּי שְׂלֵא הָיָה יְכוֹל לְבָרַר אִז שְׁהֵיָה אֲנוֹס בְּאוֹתוֹ יוֹם וְלֹא יִאֲמִינוּ לוֹ לְכַף לֹא בָּא יִשְׁבַע עַדִּין אֲבָל אֵם הָיָה יְכוֹל לְבָרַר וְלֹא בָּא אַחַר שְׂעֵבֶר הָאֲנוֹס אֲבָד זְכוּתוֹ פֿן הוּא לְפִי דַעַת הַט"ז שְׁם לְפִי מ"ש הַט"ז פֿאן דִּישׁ לְדַמּוֹת זֶה לְזֶה אֲבָל בְּאַמַּת בַּמַּח"כ הַט"ז אִין הַדְּמִיוֹן עוֹלָה יָפָה דֹאֵף אֵם גִּימָא שְׁם כְּמוֹ שְׂפָסַק הַט"ז מ"מ פֿאן בַּסִּי כ"א הוּ' הַדִּין כְּמ"ש הַסַּמ"ע דְבִשְׁלָמָא הֵתֵם בְּמַחִילָה תְּלִי מְלִתָּא דְאִמְדוּ חֲכָמִים דַּעַתוֹ דֹאֵם שְׂתַק בְּכַדִּי שְׂיִרְאָה לְתַגְר כּו' וְנִדְאִי מְחַל דֹאֵם לֹא מְחַל לֹא הָיָה שְׂתִיק פְּוִלִי הָאִי א"כ מֵה בְּכַף שְׁהִי אֲנוֹס תִּיקָף אַחַר הַמְכִירָה מ"מ פֿינן שְׂאֲחַר שְׂעֵבֶר הָאֲנוֹס שְׂתַק בְּכַדִּי שְׂיִרְאָה לְתַגְר כּו' וְלֹא חֲזַר בּוֹ וְנִדְאִי מְחַל דְמָה לִי שְׂתִיקָה דְמַקְמִי הָכִי אוֹ שְׂתִיקָה דְלִאֲחַר מְכָאן מִשְׂא"כ פֿאן דֹאִין עָלְיוֹ שׁוּם חַיּוּב רַק מְפַח שְׂקִיבֵל עַל עַצְמוֹ וְהָרִי לֹא קִיבֵל עַל עַצְמוֹ רַק עַל אוֹתוֹ יוֹם נְאוּתוֹ יוֹם הִי אַפּוֹס וְרַחֲמָנָא פְּטָרֵי וְאִף שְׂלֵא בָּא אַח"כ כְּשְׂעֵבֶר הָאֲנוֹס הָרִי לֹא קִיבֵל עַל עַצְמוֹ עַל אַח"כ רַק עַל אוֹתוֹ יוֹם וְזֶה בְּרוּר וְנ"ל דְהַט"ז הִרְגִישׁ

בתלישת הדמיון זה לכה חזר מדבריו וכתב ונ"ל דזה תולה בכה דיו"ד סי' רכ"ח סי' מ"א
פן נ"ל פרוור בס"ד.

ועתה נשובה ונחקוקה בכה דיו"ד סי' רכ"ח הנה דעת הריב"ש בתשובותיו שהביאם
הב"י בי"ד סימן רכ"ח ובח"מ ס"ס ע"ה מבואר דדעת הריב"ש הוא דאף בהזיד באותו
יום מ"מ אין עליו אח"כ שום חיוב שבועה ולמה שפבר עבר לא מעלה ולא מוריד פלל
אם יקיים אח"כ או לא רק בדעת הרא"ש בתשובה מראה הריב"ש פנים לכאן ולכאן
ע"ש והנה דעת הרשב"א בתשובותיו שהביאם הב"י בי"ד סימן רכ"ח גדר דרפז ונעל
נתיבו ומשורכת דרכיו וקשה לירד לסוף דעתו פי מתשובת הרשב"א שהביא שם
לראשונה בקרה שהי' שבת מורה פדעת הריב"ש ובהתשובה של הרשב"א שהביא הב"י
שם אח"כ דכתב עובר בכל יום ויום על שבועתו משמע דחל השבועה גם אח"כ ושמ
באותו תשובה עצמו כתב אבל אם נשבע לעשות הדבר ביום פלוני ועבר היום שוב אין
חיוב שבועה עליו ולוקה על שעבר על שבועתו ופטור מלעשות אותו דבר שנשבע עליו
עכ"ל הרי מבואר להדי' פריב"ש ולכאורה יש פאן סתירה מינ' ובי' באותו תשובה עצמו
דאינו מוכן ההפך שפין הרישא וסיפא והנה מה שפותר עצמו התשובה ההיא ברישא
עם התשובה הקודמת בקרה שהי' שבת הי' נ"ל דדעתו לחלק בין הי' אנוס או מזיד אף
דמצד הסברא אין מקום כ"כ לחלק בזה דממ"נ אם חל השבועה אף על אח"כ מו יום
ההיא והלאה א"כ אף אם הי' אנוס באותו יום מ"מ יתחייב אח"כ מפח אות' שבועה ואי
אינו חל רק באותו יום א"כ אפילו הזיד נמי לא יתחייב אח"כ מצד השבועה כמו בכפר
דאם נשבע שיאכל הכפר היום ועבר היום ולא אכלו שאין חייב עוד לאכלו כמ"ש
הריב"ש מ"מ הי' נ"ל כף דעת הרשב"א דהוא דחיק ומוקים אנפשי' דסותרין דבריו זא"ז
אי לא ניימא כף ולכה הוי אמרינו דבקרה שהי' שבת שהי' אנוס הרי הוא פטור אח"כ
אבל בעבר במזיד ולא קיים עובר אח"כ בכל יום ויום פן הי' נראה לכאורה אבל מה
יועיל פל זה הלא הרישא והסיפא באותו תשובה עצמו סותרים זא"ז דהא הסיפא ונדאי
בעבר במזיד איירי כמו דאמר ולוקה כו' ואעפ"כ כתב שוב אין חיוב שבועה עליו
ולכאורה הי' נ"ל לומר דההפך הוא בין הרישא לסיפא בתשובת הרשב"א הנ"ל הוא
דיש חילוק בין לזמן בל' ובין בזמן בב' פדברי הט"ז שם בש"ע יו"ד סי' רכ"ח ס"ק כ'
ולא כמ"ש הט"ז דליום בל' הוי שני שבועות אחת שיפרע ואחת על השלמת הזמן רק
דליום בל' משמע דשבועה זו מתחלת עיקרה ביום פ' ומאז והלאה על פל יום אבל ביום
משמע רק ביום זה וכמו שאבאר לקמן אבל זו קשה מתשובה הקודמת דכתב ג"כ לפרעו
לזמן כו' ואעפ"כ השיב בקרה שהי' שבת דפטור אח"כ וג"כ קשה מתשובת הרשב"א
שהביא הב"י עוד שם אח"כ בנשבע או מנדה עצמו אם לא יפרע עד יום פ' והי' אנוס
שלא הי' לפרוע אפילו פסות אין פאן נידוי אפילו ירויח אח"כ ואם הי' לו דבר לשום
לב"ח יתירו לו אפילו שלא מדעת המלנה שאין הנדוי מעלה ומוריד בכפיות פריעת
החוב אחר שעבר הזמן עכ"ד והנה לכאורה פראה דעד יום הוי כמו ליום ואף אם אפטר
לצדד ולומר דעד יום הוי כמו ביום מ"מ קשה מתשובה הקודמת בקרה שהי' שבת
כמש"ל ולכאורה נ"ל דההפך הוא בין רישא לסיפא בתשובה השני' של הרשב"א הנ"ל
בין נתחייב פבר או לא כמ"ש הריב"ש בדעת הרא"ש דברישא בנשבע לפרוע הרי
נתחייב לשלם בלא השבועה וכן להזמין בתו כו' משמע דכבר נשתדקה ותייב מפח

השדיוכין אָבֵל בְּסִיפָא נִשְׁבַּע לַעֲשׂוֹת הַדְּבָר בְּיוֹם פ' מִשְׁמַע דְּבַר חֲדָשׁ שְׁלֵא הִי עָלְיוּ שׁוּם חַיִּיב כְּלָל כְּנִ"ל אָבֵל גַּם עַל זֶה קִשְׁיָא מִתְּשׁוּבָה הַקּוֹדֶמֶת בְּקֶרֶה שֶׁהִי שְׂפַת וְכֵן בְּתְּשׁוּבָה שְׁהִיבֵיא אַח"כ קִשְׁיָא שְׁהִיבֵיא שְׁם בְּנִשְׁבַּע לְפָרְעָה מִיְיָרֵי וְע"כ צ"ל דְּמַחְלֵק בְּתַרְתֵּי בֵּין לְיוֹם וּבֵין בְּיוֹם וּבֵין אָנוּס לְמַזִּיד דְּהֵינְנוּ דְּלִיּוּם ב'ל' אַז אִם הִי אָנוּס פְּטוֹר אַח"כ אָבֵל אִם הִי מַזִּיד חַיִּיב אַחַר כֵּךְ אָבֵל בְּיוֹם בְּבִי"ת אָף אִם הִיזִיד בְּאוֹתוֹ יוֹם מ"מ פְּטוֹר אַח"כ וְעפ"ז א"ש כִּל הַשְּׁלִישִׁי תְּשׁוּבוֹת שְׁל הַרְשָׁבָא שְׁהִיבֵיא הַב"י שְׁם וְלֹא יִהְיֶה בִּינֵיהֶם סְתִירָה וְדוּק וּמָה שְׁקִישָׁה ע"ז מִהֶגְהֶת זְקִנֵי רַמ"א ו"ל ב"ש"ע יו"ד ס'י ר"ל"ב סְעִיף י"ב שְׁפַתְב שְׁם מִי שְׁנִשְׁבַּע כו' לַעֲשׂוֹת דְּבָר בְּיוֹם פ' וְנֶאֱנָס כו' וְאִם יָכוֹל לְקַיְמָה אַח"כ כו' וּמְצַיֵּן ע"ז ב"י ס'י רכ"ח בְּשֵׁם תְּשׁוּבוֹת הַרְשָׁבָא הִרִי דְאֶפִּילוּ בְּיוֹם בְּבִי"ת וְנֶאֱנָס אַעפ"כ חַיִּיב אַח"כ כְּשִׁיכוֹל לְקַיְמָה עֵינֵן ב"ט"ז שְׁם ב"י ר"ל"ב ס"ק י"ח מ"ם בְּזֶה דְלֹא דְקָדַק בְּזֶה וְלֹא נִחִית לְחַלֵּק בְּכֶךְ אָבֵל בְּאַמְתַּת ב"י אִיתָא לְיוֹם עכ"ד וּבְאַמְתַּת יֵשׁ תִּימָה רב' עַל זְקִנֵי רַמ"א ו"ל אִיךְ מְפָרֵשׁ תְּשׁוּבוֹת הַרְשָׁבָא הַשְּׁלִישִׁית הַנֶּ"ל שְׁהִיבֵיא הַב"י ב"י רכ"ח שְׁפַתְב לְהִדְיָא דְאִם אִין לֹא כְּלָל פְּטוֹר אֶפִּילוּ אִם יִרְוִיחַ אַח"כ מִיֵּהוּ לְפִי ע"ש גַּם בְּאוֹמֵר לְיוֹם כְּשֶׁהוּא אָנוּס פְּטוֹר אַח"כ אָף שְׁעֵבֵר הָאָנוּס לְהַרְשָׁבָא וּבְאַמְתַּת כִּי בְּתְּשׁוּבוֹת הַרְשָׁבָא שְׁהִיבֵיא הַב"י דְמוֹרָה שְׁמַחְוֵיב אַח"כ דְּכַתֵּב עוֹבֵר בְּכָל יוֹם לֹא הִזְכִּיר מְאֹנוּס כְּלָל וְלֹא אֵיירִי מֵהִי אָנוּס כְּלָל ע"ש וְהֶאֱמַת אֶהוּב מִן הַפֶּל וְיוֹרָה דְרַכּוּ דְדַעַת הַרְשָׁבָא כַּמ"ש וּמִיֵּהוּ קִשְׁיָא לְהִבִּין טַעְמוֹ שְׁל דְּבָר דְּקִשְׁיָא מ"נ כַּמְש"ל דְּהֵינְנוּ בְּאוֹמֵר לְיוֹם דְאִם חָל אַח"כ הַשְּׁבֻעַתְלִי אוֹתוֹ הִלְשׁוֹן א"כ גַּם אִם הִי אָנוּס יִתְחַיֵּיב אַח"כ כְּשִׁיעֲבֹר הָאָנוּס.

וְהַנְרָאָה לִי בְּזֶה דְסִבְרַת הַרְשָׁבָא בְּזֶה דְאִם הִי אָנוּס א"כ אָנוּ סְהַדֵּי דְאִדְעָתָא דְהִכִּי לֹא נִדְרַ אוּ נִשְׁבַּע וְאִין צְרִיךְ הַתְּרָה כְּלָל בְּאוֹתוֹ יוֹם כְּמוֹ בְּהִדְרֵי שְׁיֵאכֵל אֶצְלוּ וְחָלָה הוּא כו' כְּמִבְּנוֹאֵר בְּמִשְׁנֵה נְדָרִים וּבִי"ד ס'י ר"ל"ב סְעִיף י"ג וְכַמ"ש הַשֵּׁיף בְּחוּ"מ ס'י ע"ג ס"ק ד' כְּשִׁאֲוִמְדִים הַדְּבָרִים כו' ע"ש אָף דְשָׁם הִיא רַק אָנוּס מְמוֹן וְכַדְבָּרֵי הַש"כ מְבֹנָאֵר לְהִדְיָא ב"י ב"י ר"ל"ב בְּתְּשׁוּבוֹת הַרִיב"ש וְעֵינֵן ב"ש"כ בִּי"ד ס'י ר"ל"ב ס"ק כ"ג א"כ מְכ"ש בְּאָנוּס גְּמוֹר וְכֵן בְּקֶרֶה בְּשְׂפַת וְדֹאֵי דְאִדְעָתָא דְהִכָּא לֹא כְּשִׁבַע וְכִינֵן דְלֹא חָל שְׁבֻעָה עַל אוֹתוֹ יוֹם הו"ל כְּנִדְרַ שְׁהִנְתָּר מְקַצְתוֹ וְהִתְרַת כְּלוּלָה מְבֹנָאֵר בִּי"ד ס'י רכ"ט וּבְסִי ר"ל"ב סְעִיף ז' אִם כֵּן גַּם אַח"כ פְּטוֹר אָבֵל כְּשֶׁהִיזִיד מַזִּיד א"כ לֹא הִתְרַת כְּלָל רַק שְׁעֵבֵר עַל שְׁבֻעָתוֹ מ"ה חַיִּיב אַח"כ שְׁכִינֵן דְאוֹתוֹ הִלְשׁוֹן גַּם עַל אַח"כ מוֹרָה כְּנִ"ל בְּדַעַת הַרְשָׁבָא אָבֵל בְּאוֹמֵר בְּיוֹם דְּהִלְשׁוֹן מוֹרָה דְלֹא קִיבֵל עָלָיו הַשְּׁבֻעָה רַק עַל אוֹתוֹ הַיּוֹם א"כ אָף בְּהַזִּיד פְּטוֹר אַח"כ כְּנִ"ל וְעֵינֵן ב"ש"כ לַח"מ ס'י ע"ג ס"ק ד"ז דְּנִדְאֵי לֹא מְחַיֵּיב בְּשְׁבֻעָה רַק בְּמִבְטָא וְעֵינֵן בִּי"ד ס'י רִי"ח סְעִיף א' בְּהַמְחַבֵּר וְרַמ"א שְׁם וּב"ט"ז שְׁם ב"י רכ"ט וּב"ש"כ ס"ק ב' ע"ש וְאָף מְהָא דְמְבֹנָאֵר בַּהַג"ה ס'י ר"ל"ב ס'י י"ב בְּשֵׁם תְּשׁוּבוֹת הַרִיב"ש בְּקֶהֱל שְׁעֵשׂוּ חֶרֶם עַל ה' שְׁנִים וְקִבְעוּ זְמַן שְׁיִתְחַיֵּל כו' ע"ש מְבֹנָאֵר דְלֹא אֶמְרִינֵן בְּכַה"ג נְדָר שְׁהִתְרַת מְקַצְתוֹ הִנֵּה הַמְעֵינֵן בְּתְּשׁוּבוֹת הַרִיב"ש שְׁם כְּלָל ז' ס'י ב' יִרְאָה מְלִשׁוֹנוֹ הַהִיפּוּף שְׁהִשִּׁיב וְנ"ל לֹא יִדְעָתִי טַעַם לְבִיטוּלָה כִּי לֹא הִתְרַת לֹא כְּלוּלָה וְלֹא מְקַצְתָּ וְכִי בְּשִׁבִיל שְׁלֵא קִיִּימוּהָ בְּזְמַן שְׁקִבְעוּ בֵּין שְׁהִי שׁוֹגְגִים בֵּין שְׁהִי מַזִּידִים תְּבַטֵּל הַתְּקִנָּה מִיֵּהִתְרַם שְׁתְּבַטֵּל עכ"ל הִרִי לְהִדְיָא דְשָׁם לֹא הִתְרַת מְקַצְתוֹ רַק שְׁלֵא קִיִּימוּהָ אָבֵל בְּהִתְרַת מְקַצְתוֹ נִדְאֵי רִאוּי לֹא מִרַת כִּינֵן דְּהִתְרַת מְקַצְתוֹ הִתְרַת כְּלוּלָה וְאִין חִילוּק בֵּין הִתְרַת מְעַצְמוֹ אוּ ע"י הַתְּרָה דְכָל עֵינֵן אֶמְרִינֵן הִתְרַת מְקַצְתוֹ הִתְרַת כְּלוּלָה רַק לְעֵינֵן אִם בְּעֵינֵן לְהַחֲלִיף דְבָרֵי

יש חילוק במבואר בסי' רכ"ט בש"כ ס"ק ד' וע"ש בט"ז ס"ק ה' ובנ"כ שם מ"ש על הט"ז ובסימן רל"ב סעיף ז' ח'.

וכאן א"צ להחליף פיון שאין אומר כלל להעמיד דבריו במבואר בט"ז סימן רל"ב ס"ק י"ג ובש"כ שם ס"ק י"ז ואף דזקני הרמ"א ז"ל כתב בהג"ה בסי' רל"ב ס' י"ב בדברי תשובת הרא"ש ה"ל בקהל' שעשו תקנה וחרם ובאותו זמן היו אנוסים ונראה שהוציא פן ממ"ש הרא"ש שם בין שהיו שוגגים דהיינו שקחו והיו כאנוסים א"כ מבואר מהרא"ש דאף באנוסים בהתחלת הזמן חל אחר כך ולא הני נדר שהותר מקצתו כו' מ"מ גברא אנגברא קרמית דבאמת הרא"ש דפוסק להדיא בקרה בשבת דחייב אח"כ אבל הרשב"א דפוסק בקרה בשבת דפטור אח"כ ס"ל דהני נדר שהותר מקצתו פן י"ל ואף דאם הנה אנוס בקצת היום ודאי אין סברא כלל דשוב יפטר מטעם נדר שהותר מקצתו שאני התם דנדר א' הוא שיפירע באותו יום ואם יפירע ברגע אחרונה לא עבר כלל על שום שבועה אם פן כשהיה אכוס במקצתו עדיין לא הותר כלל דהא בל"ז שהי' אנוס אין פאן העברת שבועה במה שלא פירע במקצת היום ותחלת השבועה הי' רק על זה שיפירע באותו יום ומה לי שהי' אנוס במקצתו יפירע בשאר היום משא"כ כשהי' אנוס בכל אותו היום או בשבועה אחרונה עיין בסי' רל"ב ס' י"ב בהג"ה בפלוגתא דהר"ן והאגודה ע"ש דכיון דעבר כל היום ולא פירע א"כ לא הי' אכוס בנדאי הנה עובר על השבועה אף להסוברים דחל השבועה גם אח"כ דמ"מ נשבע שיפירע באותו יום ולא פירע וזה פשוט וכמ"ש להדיא הב"י בשם הרשב"א דעבר על שבועתו אף אם יפירע אחר כך רק בכאן דהי' אנוס לא עבר על השבועה דאדעתא דהכי לא נשבע אם פן הני הותר מקצתו כו' פנ"ל ברור בדעת הרשב"א ז"ל ושוב אין חיוב אח"כ פנ"ל והוא נכון מאד בס"ד: ולפי מה שבארתי בדעת הרשב"א יצמח מזה דין חדש בהקדים סוגיא דנדרים דף ר"ז ע"א שהוא גברא דאתפיס זכוותי בב"ד כו' שם א"ל רבא אנוס כו' וכ"ת קטלא שאני כו' ושם ע"ב ולר"ה מנדי אסמכתא היא כו' ומסיק שם והלקתא אסמכתא קניא והוא דלא אניס והוא דקני מינ' בב"ד חשוב עכ"ל הש"ס עי' רש"י בד"ה והוא דלא אנוס באונסא דמוכחא לאינש פי האי דלעיל דפסקי מעברא עכ"ל ודברי רש"י ה"ל פליאה נשגבה דאדרבא אונסא דמגלי' פי האי לא איכפת לן כלל במבואר להדיא לעיל בגמרא ומוכרח מהא דשמואל ואם אכוס באונסא פי האי קני ומלבד שדברי רש"י ה"ל הם פליאה גם פן תמוה דהו"ל לרש"י לומר דלא אניס גם באונסא דמוכחא כו' ולומר דאף בזה פאונס דהאי איירי ויהנה מאיזה טעם שיהנה אבל הלשון של רש"י משמע דרק באונס פנה איירי ולא איירי כלל באונס דלא מגלי' והוא תימה על תימה דלמה לא נימא דאיירי גם באונס דלכ"ע מבטל הקנין ומלבד כל אלה שפת יתר היא ברש"י ומה בעי רש"י בזה והנ"ל בזה דהא באמת קשה על מה דפסק והלקתא כו' והוא דלא אניס דלמה לו למפסק הלכתא הלא ידוע דקיי"ל כרבא לגבי ר"ה דבתרא הוא ובפרט דלא מתרץ מידי על קושית רבא ורבא מייתי ראי' ממשנה מפורשת.

וע"ק דהאי והלקתא שלא פסדר דמעיקרא אמר אסמכתא קני' ואח"כ אמר והוא דלא אניס ואין זה ענין לדיני אסמכתא רק הוא דין בפ"ע דאונס מבטל הקנין ואח"כ אמר והוא דקני מינ' בבד"ח דהוא שייך לדין אסמכתא דקנין בבד"ח מבטל האסמכתא וקני למה עשה פירוד בין הדברים וכך הול"ל והלקתא אסמכתא קני' והוא דקני מינ' בבד"ח

והוא דלא אגיס ונראה דכל זה הי' קשה לרש"י ז"ל ולכך פירש דלא איירי כלל באונס דלא מגלג' דע"ז אין מן הצורך למפסק הלכתא כלל כמ"ש וגם אין זה מקומו פאן דאף כלי אסמכתא האונס עצמו מבטל הקנן רק דאיירי באונסא דמוכחא ובלא אסמכתא אינו מבטל הקנן פדמוכח משמואל לעיל רק מטעם אסמכתא ואבאר זה דהא הטעם דקנן בבד"ח מבטל אסמכתא פתבו הפוסקים משום דכיון דהקנה בבד"ח גמר ומקנה והסמ"ע בח"מ סי' ר"ז ס"ק מ"ב פתב הטעם בשם המרדכי משום דהפקר ביד הפקר ע"ש וכן הוא דעת הר"ן בתחלת דבריו שם בפסגיא דנדרים הנ"ל דכתב והוא דקנו מינ' בבד"ח פלומר דאלימי לאפקועי ממונא פגון בי' דינא דר' אמי ור' אסי עכ"ל ובנדאי ר"ל משום הפקר ב"ד דכעין זה אמרינן במס' גיטין פ' השולח דף ל"ו ע"ב לענן פרוזבול דהוי מטעם הפקר ב"ד כמו דאמר רבא שם וע"ז אמר שם בש"ס פי תיקן הלל כו' ור' אמי ור' אסי דאלימי לאפקועי ממונא ע"ש וע"ש בתוס' ד"ה דאלימי לאפקועי ע"ש וכן הוא דעת הגאון ודעת האלפסי שהביאם הר"ן בנדרים שם דהאי קנן הפקר ב"ד נגעו בה ונקדים עוד דאמר לעיל בפסגיא הנ"ל וכ"ת קטלא שאני והנה הפשיטות היא דמיתה שיהא עונש חמור אמרינן בי' אונס רחמנא פטרי' משא"כ בעונש קל ולכאורה אינו מוכן דמה"ת לחלק פינון דגילה התורה דאונס ראוי לפטור דמה יעשה הלא אנוס הוא א"כ אף מעונש קל ראוי לפטור ונ"ל דכך הוא קושית הש"ס דנחזי אנו דשני מיני פטור אונס יש א' דאם חייב איזה עונש או בשביל איזה דבר שעשה או בשביל שלא עשה איזה דבר אז אמרינן דאם הי' אנוס על העש' או על המניעה רחמנא פטרי' מעונש דמה הו"ל למעבד פינון דאנוס הוא ב' דאין פאן עונש כלל רק שקיבל על עצמו שיסתן או שימחול איזה דבר או שאוסר על נפשו דבר מה אם יעשה או אם לא יעשה ואם לא עשה הרי מתנתו או מחילתו קיים וכן מה שאסר על נפשו ואם הי' אנוס אז על העש' או על המניעה בזה לא שייך אונס רחמנ' פטרי' דהא אין אנו רוצים לעונשו כלל רק מה שקיבל ע"ע על אופן זה וכיון שהיה פן הרי קיבל על עצמו ומה איכפת לן שהי' אנוס ומה שאיטי' להכי אונס רחמנא פטרי' רק הטעם הוא דנדאי אדעתא דהכי שהי' אנוס לא קיבל על עצמו כמו שפתבו שם הר"ן והרא"ש במשנה דנדרים אונסין דנדאי אדעתא דהכי לא נדרי' וזהו לדעת דברי הש"ס וכ"ת קטלא שאני ר"ל דקטלא שהוא עונש שייך לומר אונס רחמנא פטרי' משא"כ בזה דאין פאן עונש רק שקיבל על נפשו ובטל זכוותי' על אופן זה ומה לן לאנסו מ"מ הרי ביטלן על אופן זה וע"ז אמר והתנן נדרי' אונסין כו' וגם בזה אין פאן עונש רק דאדרי' על אופן זה א"ו דאמרינן דנדאי אדעתא דהכי שיהי' אנוס לא אדרי' ה"ה נמי אמרינן אדעתא דהכי שיהי' אנוס לא בטיל זכוותי' ואפשר דהש"ס נתפונן לשניהם דלמא קטלא שהוא עונש חמור מאד חס רחמנא משא"כ בשאר דברים וגם נתפונן לזה דמידי דעונש שאני מידי דלאו עונש רק שקיבל על עצמו או אחר נטל עליו על אופן זה לאסור עליו את שלו שיש לו כח לאסור את שלו על כל מי שרוצה וממש מבואר פן להדיא בפ' הרא"ש שם בד"ה וכ"ת כו' דמעיקרא פתב הרא"ש דכתיב ופשטו העדה ואחר כך פתב קטלא דאתי ממילא כו' ע"ש היטב שהוא ממש כדברי הינצא מזה דשני מיני פטור אונס יש א' בדבר שהוא עונש אמרינן רחמנא פטרי' דמאי הו"ל למעבד.

ב' דָּבָר שְׁאִינוּ עוֹנְשׁ רַק בָּא מִצַּד שְׁקִיבֵל עַל עֲצָמוֹ אוֹ אַחַר נָטַל עָלָיו דְּאֶמְרִינָן אֲדַעְתָּא דְּהָכִי לֹא קִיבֵל עַל עֲצָמוֹ אוֹ הָאֲחֵר לֹא הִטִּיל עָלָיו עַל אֲנָפִין זֶה וְהִנֵּה מִקְשָׁה שָׁם מִדְּשִׁמוּאֵל וּמִשְׁנֵי אֲוֹנָסָא דְּמַגְלֵי שְׁאֵנִי כִּינּוּ דְּאִיבְעֵיהּ לִיהּ לְאַתְנוּנִי וְלֹא אֲתָנִי אִיהוּ דְּאַפְסִיד אֲנַפְשִׁי ע"כ וְהִשְׁתָּא נְחֹזֵי אֲנִי דְּנִדְּאֵי חִילּוּק זֶה דְּבִין אֲוֹנָסָא דְּמַגְלֵי לְאֲוֹנָסָא דְּלֹא מַגְלֵי לֹא שְׁיִיךְ רַק בְּעֵנָן הַשְׁנֵי שֶׁל פְּטוּר אֲוֹנָסָא דְּהֵינָנו רַק בְּמָקוֹם דְּאֲנִי אוֹמְרִים דְּאֲדַעְתָּא דְּהָכִי לֹא קִיבֵל עַל נַפְשׁוֹ דְּלֹא אֲסִיק אֲדַעְתָּי אֲבָל בְּאֲוֹנָסָא דְּמַגְלֵי דְּמַסִּיק אֲדַעְתָּי וְלֹא אֲתָנִי ש"מ דְּקִיבֵל עַל עֲצָמוֹ אַף בְּאֲנָפִין זֶה עֵינָן רַש"י ד"ה דְּלִמָּא אֲוֹנָסָא דְּמַגְלֵי שְׁאֵנִי אֲבָל בְּעֵנָן הִרְאִישׁוֹן שֶׁל פְּטוּר אֲוֹנָסָא דְּהֵינָנו מִצַּד עוֹנְשׁ דְּאֶמְרִינָן רַחֲמָנָא פְּטָרֵי וְנָדָא אִין חִילּוּק כָּלֵל בֵּין אֲוֹנָסָא דְּמַגְלֵי לְאֲוֹנָסָא דְּלֹא מַגְלֵי דְּנִדְּאֵי אַף אִם נֶאֱמַר בְּאֲוֹנָסָא דְּמַגְלֵי מ"מ פְּטוּר מִעוֹנָשׁ דְּמ"מ לֹא עֲשָׂה בְּבַחֲרִית עֲצָמוֹ רַק שְׁנָאֲנָס וְאֲוֹנָס רַחֲמָנָא פְּטָרֵי וְזֶה בְּרוּר לְכָל מִי שְׁיִישׁ לוֹ מוֹחַ בְּקִדְקִדּוֹ דְּאִטּוֹ אִם נֶאֱמַר בְּאֲוֹנָסָא דְּשְׁכִיחַ יִתְחַיֵּיב מִיתָה אוֹ מִלְקוּת וְכַדוּמָה אִיזָה עוֹנָשׁ וְזֶה בְּרוּר וְהִשְׁתָּא נְחֹזֵי אֲכֹן כִּינּוּ דְּמַסִּיק הַגַּמ' דְּבִנְיָדוֹן זֶה דְּאַתְפִּיס וְכַוּוֹתִי' בְּב"ד דְּהֵוִי אֲסַמְכָתָא וְלֹא קָנִי אֲלֵא אִם כֵּן שְׁקִינוּ מִינֵי' בְּב"ד ח וְזֶה מוֹעִיל רַק מְשׁוּם הַפְּקָר ב"ד וְיִישׁ לְהַבִּין לְמָה יִפְקִירוּ מְמוֹנֵו שֶׁל זֶה וּמֵאִיזָה טַעַם וְצ"ל דְּהֵינָנו מְשׁוּם דְּלֹא קִיָּים מַה שְׁקִיבֵל עָלָיו בְּפָנֵי הַב"ד וְא"כ הוּא מְטַעַם עוֹנָשׁ א"כ לִפ"ז אִם אֲנוּס הוּא אַף בְּאֲוֹנָסָא דְּמַגְלֵי אִין רְאוּי לְעוֹנָשׁוֹ דְּרַחֲמָנָא פְּטָרֵי מִעוֹנָשׁ דְּמָה הו"ל לְמַעַבְדָּהּ מ"מ אֲתָנִיס א"כ מִמִּילָא דְּאִין הַב"ד מִפְּקִירִין אֶת מְעוֹנֵו וְהֵוִי אֲסַמְכָתָא וְלֹא קָנִי כָּלֵל שֶׁל דְּבָר דְּמִצַּד קְבֻלְתּוֹ עַל עֲצָמוֹ הֵוִי אֲסַמְכָתָא וְלֹא קָנִי וּמְטַעַם עוֹנָשׁ ג"כ לִיתָא מִחֲמַת שְׁנָאֲנָס וְאַף בְּאֲוֹנָסָא דְּמַגְלֵי רַחֲמָנָא פְּטָרִיהּ וְזֶה שְׁמַסִּיק וְהִלְכָתָא אֲסַמְכָתָא קָנִי וְהוּא ר"ל הִיכָא אֲסַמְכָתָא קָנִי דְּלֹא אֲנוּס ר"ל בְּאֲוֹנָסָא דְּמוֹכְחָא כִּפִּי רַש"י דְּאֲוֹנָסָא דְּלֹא מוֹכְחָא בְּלֹא"ה מְבַטֵּל הַמַּעֲשֵׂה וְלֹא קָנִי מְטַעַם אֲוֹנָסָא וְאִין עוֹנָשׁוֹ לְאֲסַמְכָתָא רַק אֲוֹנָסָא דְּמוֹכְחָא כְּגוֹן הָאִי דְּפָסְקָה מַעֲבָרָא דְּאִין מְבַטֵּל הַמַּעֲשֵׂה מְטַעַם אֲוֹנָסָא אֲבָל כִּי מַצְטָרֵף בְּהִדְּהָ אֲסַמְכָתָא מְבַטֵּל הַקִּנּוּן וּמִפְּרָשׁ הַטַּעַם וְהוּא דְּקָנֵו מִינֵיהּ בְּב"ד ח דְּזֶה מוֹעִיל לְבַטֵּל הָאֲסַמְכָתָא וְהֵינָנו מְשׁוּם הַפְּקָר ב"ד מְטַעַם עוֹנָשׁ וְכַמֶּש"ל וְכִינּוּ דְּהוּא אֲנוּס אַף בְּאֲוֹנָסָא דְּמוֹכְחָא מ"מ אִין רְאוּי לְעוֹנָשׁוֹ וְא"כ לֹא הֵוִי הַפְּקָר ב"ד וּמִמִּילָא הֵוִי אֲסַמְכָתָא כְּנ"ל בְּרוּר בְּדַבְרֵי רַש"י וְהוּא כְּפַתּוּר וְפָרַח בְּס"ד.

וכ"נ בְּרוּר לְדִינָא לְהַסּוּבְרִים דְּקָנְנִין בְּב"ד ח מוֹעִיל רַק מְטַעַם הַפְּקָר ב"ד דְּאַף אִם אֲנוּס בְּאֲוֹנָסָא דְּשְׁכִיחַ מְבַטֵּל הַמַּעֲשֵׂה בְּמָקוֹם שְׁצָרִיף בְּד"ח מִשְׁא"כ בְּמָקוֹם שְׁא"צ בְּד"ח עֵינָן בְּס"ס ד"א בְּס"מ"ע וּבְב"ח וּבְט"ז מִשְׁא"כ לְהַפּוֹסְקִים דְּכְתָבוּ דְּהַטַּעַם מְשׁוּם דְּגָמַר וּמִקְנָה דְּלַדְדָּהוּ אַף בְּמָקוֹם שְׁצָרִיף בְּד"ח לֹא מְהַנִּי אֲוֹנָסָא דְּשְׁכִיחַ וְדו"ק הֵיטֵב כִּי נִכּוֹן הוּא בְּס"ד.

וְהִנֵּה לִפ"ז נְחֹזֵי אֲנִי דְּאֶמְרִינָן דְּבָכֵל דְּבָר דְּמִקְבֵּל אָדָם עַל עֲצָמוֹ אוֹ מִטִּיל עַל אַחֲרִים עַל אִיזָה אֲנָפִין מְסַתְמָא דַּעְתּוֹ אַף אִם יִהְיֶה אֲוֹנָסָא דְּשְׁכִיחַ מְדָלָא אֲתָנִי דְּהָא וְנָדָא אֲסִיק אֲדַעְתָּי אֲוֹנָסָא דְּשְׁכִיחַ וְלִכְּךָ בְּמַדִּיר חֲבִירוֹ שְׁיֵאכֵל אֲצִלוֹ אִם הִיָּה אֲנוּס בְּאֲוֹנָסָא דְּשְׁכִיחַ הֵרִי הִדְרָתּוֹ קִיָּים דְּנִדְּאֵי אֲדַרְיָה אֲדַעְתָּא דְּהָכִי כִּינּוּ דְּנָא אֲתָנִי וְכַמֶּש"ל הַב"י בְּשֵׁם רַבִּינוּ יְרוּחֵם בִּי"ד ס' רל"ב וְהִבְיָאוּ הַש"כ בְּס' הַנ"ל ס"ק ד' ע"ש אִם כֵּן אִם נִשְׁבַּע אִיזָה אָדָם שְׁיִפְרַע בְּיוֹם פ' אוֹ שְׁיִבֵּא בְּיוֹם פ' וְאֲח"כ נֶאֱמַר בְּאֲוֹתוֹ יוֹם וְלֹא בָּא אוֹ לֹא פָּרַע א"כ לִפִּי מַה שְׁבַּאֲרֵתִי מִמִּלְקוּת וּמִעוֹנָשׁ שֶׁל עוֹבֵר עַל שְׁבוּעָה פְּטוּר עַל מַה שְׁלֹא קִיָּים שְׁבוּעָתוֹ בְּאֲוֹתוֹ יוֹם וְלֹא בָּא אַף אִם נֶאֱמַר בְּאֲוֹנָסָא דְּשְׁכִיחַ אֶמְרִינָן דְּחַל שְׁבוּעָתוֹ כִּינּוּ דְּלֹא אֲתָנִי מ"מ לֹא יַעֲנֵשׁ כִּינּוּ שְׁהִיָּה אֲוֹנָסָא וְרַחֲמָנָא פְּטָרִיהּ וְאִינוּ דוּמָה לְהִידְרִירוֹ חֲבִירוֹ שְׁיֵאכֵל אֲצִלוֹ וְנֶאֱמַר בְּאֲוֹנָסָא דְּשְׁכִיחַ

דהדרתו קיים ואסור להנות מנכסיו דש"ה דכיון דאדרניה אדעת' דהכ' ג"כ אדרני' מדלא
אתני' ועל עיקר הנדר שלא יהנה מנכסיו איננו אנוס לכך אסור להנות אבל הכא שעל
גוף עברתו על השבועה הוי אנוס א"כ פטור מעונש אף שנשבוע ע"ד פה ואין לחייבו
משום שבועת שוא דהא נשבוע על שאין ביזו דהא אם הוא אנוס אין ביזו לעשות פיו
שנשבוע סתם ואפשר הנה שלא יהיה אנוס רק שאין זה יוצא מכלל שבועתו ומ"מ עונש
לית ליה דרחמנא פטרי' אף באנוס דשכיח כמ"ש רק דההפך הוא באם נאנס באנוס
דשכיח הרי הי' פאן העברת השבועה רק דפטור מעונש דאנוס רחמנא פטרי' אבל אם
נאנס באנוס דל"ש לא הי' פאן העברת השבועה כלל דאדעת' דהכי לא נשבוע א"כ לפ"ז
באם נשבוע שיפרע ליום פ' בלמ"ד והיה אנוס ביום פ' אם הי' אנוס דל"ש דאז לא חלה
השבועה כלל על אותו יום דאדעת' דהכי לא נשבוע אם פן ממילא דאינו חל אף על הימים
הבאים דהוי נדר שהותר מקצתו וכמו הא דסי' רל"ב סעיף ז' פיון דהיו ביניהם אביו
ואחיו ואדעתם ודאי לא אסר גם לזרים שעמיהם הותר דהוי נדר שהותר מקצתו וכמו הא
דסי' רכ"ט בהי' ביניהם שבתות ויום טוב פיון דהותר על אותן הימים הותרו גם שאר
הימים רק דשם בסימן רכ"ט צריך התרה וכאן באנוס או בקרה אותו יום בשבת לדעת
הרשב"א ל"צ התרה ונדאי לא נשבוע לחלל שבת בקום ועשה והותר מקצתו בלא התרה
כמו הא דסי' רל"ב סעיף ז' והותר פולו משא"כ אם נאנס באנוס דשכיח אף דעונש לית
ליה מ"מ חל על שאר הימים הבאים אחריו וזה ברור דהא לא הותר מקצתו כלל דהא
אדעתא דהכי נשבוע ואינו יוצא מכלל השבועה רק משום דעבר על השבועה באנוס אין
פאן עונש אבל לא הותר כלל א"כ עה"ת לא יחול על הימים הבאים אחריו וזה ברור
לדעת' בס"ד: ולפ"ז י"ל דגם זקני הרמ"א ז"ל בסימן רל"ב סעיף י"ב בהג"ה מודה דהוי
נדר שהותר מקצתו בכה"ג רק דשם בהאי דינא דקהל' שהיו אנוסים בהתחלת הזמן י"ל
דאיירי באנוס פהאי דשכיח ובאמת מקור הדין דתשובת הרא"ש לא היה שם רק שהיו
טרודים בעסקיהם דשכיחא ושכיחא פמבואר שם להדיא וכן שם בתשובה בין היו
שוגגים היינו דאולי שפחו מחמת טרדא ודאי השכחה מצוי' מחמת טרדא וכיון דלא
אתני ודאי אדעתא דהכי נשבועו כדי שישמרו אל לבם היטב ולא ישפחו ומ"מ פיון דשפחו
הרי הן שוגגים ואנוסים ומ"מ הותר מקצתו לא הוי וכן מורה להדיא לשון הרא"ש
בתשובה שם שפחו וז"ל ולא הותרה מקצתו ולא פולה פנ"ל ואם פן כ"ע מודים בזה
היכא דעל יום אחד אינו חל השבועה מאותן ימים שנשבועו עליהם שוב הותרו פולם רק
דבהא פליגי הרשב"א והרא"ש בקרה בשבת דהרשב"א סובר דלא חל על אותו יום
וממילא הותרו פולם והרא"ש סובר דגם על אותו יום חל השבועה כמ"ש הטור בשמו
בח"מ סי' ע"ג דאמרינן שהשבועה הנה שיהא פרוע אז באותו יום ויוכל להיות ע"י
שיפרע קודם או שימתן משכון באותו יום ואף אם ישבוע שימתן מעות אז באותו יום מ"מ
לא הוי נשבוע לבטל המצוה דהא לא ידע שהוא שבת ונראה דסובר דשבועה בטעות לא
הוי ונדאי לא הנה נשבוע שיפרע בשבת דאמרינן דאף אם הי' יודע מ"מ הנה נשבוע שיהי'
פרוע באותו יום ע"י שיפרע קודם לכך אין פאן שבועה בטעות פנ"ל בדעת הרא"ש וזה
ברור למעיין היטב בדברי הטור בח"מ סי' ע"ג וא"כ פיון דחל השבועה על אותו היום
שיהא פרוע בו ממילא דלא הותר מקצתו וכל אח"כ אבל להרשב"א דסובר דלא חל על
אותו יום דאמרינן שהשבועה לפרוע שוב לא חל כלל דהוי נדר שהותר מקצתו

משא"כ בהזיד דלא הותר קלל או נאנס באונס דשכיח ודאי חל אח"כ פניו דליום בל' משמע מאותו יום ואילך פדברי הט"ז אכל ביום דמשמע רק באותו יום ודאי אינו חל אחר כף דנדאי אינו חל רק על מה שמבטא פנ"ל ברור בדעת הרשב"א ודעת הרא"ש והוא ברור פשמש בס"ד ואין להקשות להרשב"א בלא קרה בשבת ולא נאנס דלמה נימא דעובר אח"כ בכל יום על שבועתו ולמה לא נימא פניו דבהימים שמפאן ואילך יש ג"כ שבתות וי"ט וראוי לומר דאמדינין דעתני' דעלניהו לא נשבע פמו דאמרינין בקרה יום הפרעון בשבת להרשב"א וא"כ הוי הימים שמפאן ואילך פנדר שהותר מקצתו והותר פולו דלק"מ דהא באמת לא נשבע קלל על מפאן ואילך רק דהרשב"א סובר פניו דנשבע לפרוע ליום פ' משמעו דהשבועה שיהיה מפאן ואילך פבר פרוע פניו שפרע באותו יום וא"כ פניו דלא פרע באותו יום עובר מפאן ואילך על כל יום שאיננו פבר פרוע וא"כ השבועה דיהיה פבר פרוע חל ג"כ על שבתות וי"ט פללו של דבר דמפאן ואילך הוי פהרשב"א פמו באותו יום להרא"ש אכל על אותו יום סובר הרשב"א דהשבועה הוי רק שפרע בו ולא שיהא פרוע וזה נכון מאד למבין בס"ד אכל באומר ביום בב' סובר דמשמעו השבועה רק שפרע באותו יום אכל על מפאן ואילך אין פאן חלות השבועה קלל.

ועוד נ"ל בדעת הרא"ש דלשטתו אגיל דסובר דהוי ב' שבועות א' על גוף הפרעון שפרע. ב' שפרע באותו זמן וא"כ אף אם שבועה השנייה בטלה שבועה הראשונה קיימת ולא שייך בזה הותר מקצתו פניו דהוא שבועה בפ"ע וכמבואר בסימן רכ"ט בי"ד סעיף ב' ע"ש וגם זה נכון ואם נימא פן אינו עובר בכל יום ויום רק דשבועה חל עליו שפרע והפן וא"ל דבנשבע לחבירו לא שייך נדר שהותר מקצתו כמבואר בי"ד סי' רכ"ט סעיף ב' דזה טעות דשם בהתיר לו חבירו מקצתו איירי דהוי פהתקבלתי דכיון דפרע לו מקצת או ויתר מקצת לא נפטר מהשא"כ במה שהותר או ע"י התרה או ע"י דלא חל מעיקר' ודאי הוי הותר מקצתו ע"ש בט"ז ס"ק ה' וז"ב: ועכשיו שבארתי ההפך לדעת הרשב"א בנשבע ליום פ' ונאנס באותו יום דאם נאנס באונס דשכיח חל עליו השבועה מפאן ולהלן ואם נאנס באונס דלא שכיח שוב נפטר מידי שבועה חל עלי ביאור אם עניות הוי אונס דשכיח או לא כדי שנדע אם לא פרע מחמת אונס עניות אם חל עליו השבועה מפאן ואילך או נפטר לגמרי מידי שבועה והנה הש"כ פתב בסי' רל"ב ס"ק כ"ב בשם תשובת מהר"מ גלאנטי דאם אסר עצמו בכשר ויין אם לא יפרע לזמן פ' ינרד מנכסיו קודם הזמן דפטור משבועתו ור"ל דמותר בכשר ויין וכתב עליו הש"כ ז"ל ופשוט הוא ע"ש מזה משמע דעניות אונס דלא שכיח הוי או שכיח ולא שכיח ע"ש בש"כ ס"ק כ' דאם הוי שכיח לגמרי הוי ראוי לאסור בכשר ויין פניו דלא אתני וזה פשוט בדעת מהר"מ גלאנטי והש"כ ה"ל נענין בתשובת מהרי"ט חלק א' סי' א' דהוכיח דעניות הוי שכיח ובאמת פדבריו מבואר בירושלמי דהביא הר"ן בגדרים ד' ס"ד ע"ב וכמו כן מבואר להדיא בהגהת זקני רמ"א ז"ל בסי' רכ"ח סעיף י"ב בהג"ה ודברי הש"ך ומהרמ"ג צ"ע וגם בדברי מהרי"ט שם יש לפקפק דמ"ש שם לחלק בין שהוא דנדרים שהזמינו לכבודו לנדרים דידן שהוא ממש פנידון דמהרמ"ג ה"ל מןפרך מפח עובדא דרבא וגם שם בעובדא דרבא הוי לדעת חבירו ע"ש גם מ"ש ראי' מהר"ן שפתב בטעמא דר"ה תמה אני עליו שפתב ראי' לסתור דהא לא קי"ל כר"ה רק פרבא וא"כ ליתא להאי טעמא לפי

האמת אף בזה דכתב דעניות הוי אונס דשכיח צדקו דבריו וא"כ לפ"ז דינו של זקני הרמ"א בסימן רל"ב סעיף י"ב בהג"ה באין לו לשלם פשהגיע הזמן ואח"כ השיגה ידו דחל השבועה ע"ש הוא קנים אף להרשב"א עכ"פ באומר ליום בל' ודו"ק: מיהו יש מקום אתי לומר דאף באונס דשכיח לא חל השבועה כלל ובגידון דמהרמ"ג ומהרי"ט והש"כ אינו אסור בפשר ונין והוא דינש לנישב פרש"י דנדריים הנ"ל באופן אחר ממה שישבתי לעיל והוא דהי' קשה לרש"י תרתי חדא כמ"ש באופן הראשון דלמה לן לפסוק הלכתא דנודאי קיי"ל פרבא דבתרא הוא: וע"ק מה דאמר בגמ' בפשיטות והוא דלא אגיס סתם משמע דכל אונס מבטל התנאי הא אשפחו אונס דלא מבטל כגון אונס דמגלג' והכי הול"ל והוא דלא אגיס באונסא דלא מגלג'.

וע"ק לעיל דמשני דלמא אונסא דמגלג' שאני משמע דמספקא לי' מלתא הא לרבא מוכחא מהא דשמואל. לכה הי' נראה לרש"י דהא דהגמ' משני אונסא דמגלג' שאני היינו דרוצה לתרץ אף למ"ד יש אונס בגיטין אבל למ"ד אין אונס בגיטין בלא"ה לק"מ משמואל ע"ש בר"ן דנדריים לכה קאמר הש"ס ודלמא דמספקא לי' מילתא דלמא אין אונס בגיטין א"כ אין לנו הברע לחלק בזה א"כ מה"ת לחלק לכה פסק הגמ' והלכתא והוא דלא אגיס דהיינו באונס דמוכחא דהא קי"ל אין אונס בגיטין ואף דבריש פתובות ד' ב' ע"ב אמר שם בגמ' ללישנא קמא דרבא דאין אונס בגיטין ודלמא אונסא דשכיח שאני היינו דמנ"ל לרבא זה דחידוש גדול הוא דאין אונס בגיטין דלמא טעמא דשמואל משום זה אבל לאחר דמסיק רבא סברא דנפשי' קאמר חוב אין לחלק בזה דמה"ת לחלק פיון דאין לנו הברע לכה פסק הלכתא והוא דלא אגיס גם באונס דשכיח אבל באונס דלא מגלג' לא אצטריך למפסק הלכתא דנודאי קיי"ל פרבא כן י"ל בדעת רש"י וגם זה נכון בס"ד אבל מה אעשה שהרי בטלה דעתי נגד כל הפוסקים הנ"ל ועיין בי"ד סי' רל"ב במ"ש הב"י בשם רבינו ירוחם והש"ך שם בס"ק כ' ועיין בתוס' פתובות ד' ג' ע"א ד"ה איכא דאמרי ע"ש: מיהו נראה דאף אם באמת החילוק שבין אונסא דשכיח ובין אונס דל"ש קנים ויציב אף לפי האמת מ"מ נראה דהחילוק הזה לא יתכן רק אם מקבל עליו איזה דבר על תנאי כגון הא דבטל זכוותי על תנאי דלא יבא או הדירו מנכסיו על תנאי אם לא יאכל אצלו או דלהוי גיטא אם לא יבא או בגידון דמהרי"ט שאסר על עצמו בשר ונין אם לא יפרע דאז אמרינן שפיר דאף אם מה שלא בא או שלא אכל או שלא פרע הי' באונס מ"מ פיון דהוי אונס דשכיח אדעתא דהכי קיבל עליו פיון דלא אהני אבל היכא שאינו מקבל עליו שום דבר רק נשבע סתם שיעשה דבר זה ביום פ' דאז לא מסתבר כלל דנשבע אדעתא דהכי שאפילו אם יהי' אגוס באונס דשכיח שלא יוכל לעשות כה"מ יעשה דהרי זה דבר שאי אפשר דאיך יעשה אם לא יוכל לעשות ואם הי' נשבע בפועל כה"מ פנורש הרי הי' שבועת שוא מעיקרא דהוי נשבע על דבר שא"א כמו שמבואר בי"ד סימן רל"ו סעיף ד' וא"כ איך אמדינו דעתי' דנדאי אדעתא דהכי נשבע אדרבא איפכא מסתברא דנדאי אמרינן דמסתמ' לא נשבע לשוא ואף אם נשבע עבר על שבועת שוא ולא חזיל כלל וז"ב בפשט לדעתי א"כ לפ"ז בהאי דינא דהרשב"א דנשבע לפרוע ליום פ' אין חילוק כלל להרשב"א בין נאנס בל"ש או באונס דשכיח דאף אם נאנס באונס דשכיח מ"מ אין השבועה חל כלל באותו יום וממילא דלא חל אח"כ פנ"ל ברור ואדרבא אם הי' אמרינן דהוי כנשבע מפנורש ע"ד כה"מ אף אם יהיה אגוס באונס דשכיח לא היה חל כלל השבועה אף אם אינו

אָנוס פֿלל דִּכְיוֹן שְׂאָם יִהְיֶה אָנוס הָוִי שְׁבוּעַת שְׁוֹא א"כ עֵבֶר עַל שְׁבוּעַת שְׁוֹא וְלֹא חֲזִיל
פֿלל א"כ שׁוֹב לֹא חֲזִיל אָף אִם אֵינוּ אָנוס דִּהְוִי פֿגְדֵר שְׁהוֹתֵר מִקְצָתוֹ כְּמוֹ שְׁפִתְבְּתִי לְעִיל
דָּאָם אֵינוּ חָל בְּמִקְצָתוֹ מְעִיקְרָא הָוִי פֿהוֹתֵר מִקְצָתוֹ כְּמִבְּנֹאֵר בִּי"ד סִי רל"ב סְעִיף ח'
וּרְאִיָּה לְדָבָר עִסִי רל"ו סְעִיף ד' דְּמִלְקִין אוֹתוֹ וְיִשָּׁן לְאַלְתֵר וְקִשָּׂה דְלָמָּה יִשָּׁן לְאַלְתֵר
יֶאֱסֵר לִישָׁן עַד שְׂיִהְיֶה פֿקוּחַ נֶפֶשׁ וְאָף דִּהְר"ן פֿתַב הַטַּעַם דִּהְוִי פֿנִשְׁבַּע לְהִמִּית א"עוֹהוִי
פֿנִשְׁבַּע לְבַטֵּל הַמְצָוָה וְכַדְבָּרִיו פֿתַב הַט"ז סָם בִּסִי רל"ו ס"ק ט' ע"ש הָא עַל זֶה ב"כ
קִסָּה דִּמ"מ פֿל פֿמָּה דְלֹא הָוִי פ"נ יֶאֱמֵר דַּע"ז לֹא הָוִי נִשְׁבַּע לְבַטֵּל הַמְצָוָה וְעַכ"ר צ"ל
דִּהְוִי הוֹתֵר מִקְצָתוֹ וּלפ"ז אֵין מִן הַצְּנוּרָה לְטַעַם הֶר"ן הַגָּל פֿלל דִּהָא י"ל גַּם שָׁם דַּמְש"ז
שְׂאִי אֶפְשָׁר הָוִי שְׁבוּעַת שְׁוֹא וְהָוִי הוֹתֵר מִקְצָתוֹ הוֹתֵר כְּלוֹ כְּמוֹ שַׁצ"ל גַּם לְתִירוּץ הַגָּל
שֶׁל הֶר"ן וּבְאַמַּת הַב"י פֿתַב מְשׁוּם שְׁבוּעַת שְׁוֹא וְלֹא חֲזִיל וְהוּבָא דְבָרִיו בְּבֵאָה ג' שָׁם בִּסִי
רל"ו וְהוּן אַמַּת שִׁבְב"י שְׁלִפְנֵי לֹא רְאִיתִי טַעַם זֶה רַק שְׁהִבִּיא לְדַבְּרֵי הֶר"ן וְאֶפְשָׁר שֶׁהַב"י
פֿתַב כֵּן בְּבִדְקָה הַבִּית כִּי בְּהַטּוּרִים שְׁלִי דְפוּס וּוִינַעְצִי שְׁנִדְפָס פֿשְׁהֵנִי רַבִּינוּ ב"י עֲדִינִן
בְּחַיִּים חַיּוּתוֹ לֹא נִדְפָס הַבִּד"ה.

וְאֵין לְהַקְשׁוֹת עַל טַעַם הֶר"ן דִּהְוִי נִשְׁבַּע לְבַטֵּל הַמְצָוָה הָא בְּכוֹלֵל חֲזִיל וְכַדְאֶמְרִי בִּמְס'
שְׁבוּעוֹת ד' ס"ג ע"ב וְהוּא בִּי"ד סִי רל"ח סְעִיף ו' וְא"כ הֵכָא הוּא כּוֹלֵל דִּהָא אוֹסֵר גַּם
בְּשִׁינָה דְלֹאֲלֵתֵר דְלֹא הָוִי מְבַטֵּל אֶת הַמְצָוָה דְזֶה טַעַם דִּהָא דִּינָא דְכוֹלֵל רַק בְּנִשְׁבַּע
לְקַיָּים אֶת הַמְצָוָה וְלֹא בְּנִשְׁבַּע לְבַטֵּל אֶת הַמְצָוָה וּבִפְרָט בְּקוּם וְעֵשָׂה דְלֹא אֶהְיֶי כּוֹלֵל עֵינִן
בְּמִסְכַּת שְׁבוּעוֹת דָּף כ"ד ע"א בְּתוֹסְפוֹת ד"ה אֶלָּא הוּן וְעֵינִן בִּי"ד ס' רל"ו סְעִיף ה' בַּהַג"ה
וְעֵינִן בִּט"ז שָׁם ס"ק י"ב וּבִפְרָט דְלִהְמִית א"ע דְּנוֹדָאִי לֹא חֲזִילָא בְּשׁוּם אֲוֹפֵן דִּיאֵין לָהּ דְבָר
שְׁעוּמָד בְּפִנֵי פ"נ וּז"ב רַק דִּהֶפְרֵשׁ הוּא בֵּין דְבָרֵי הֶר"ן לְדַבְּרֵי הַב"י דִּהְר"ן סוֹבֵר דְאֶפְשָׁר
לְהַעֲמִיד עַל עֲצָמוֹ שְׁלֹא יִשָּׁן עַד שְׂיִמּוּת וּלְכַף לֹא הָוִי דְבָר שְׂאִי אֶפְשָׁר רַק דִּהְוִי שְׁוֹא מְשׁוּם
דְאָסוּר לְהִמִּית עֲצָמוֹ וְנִשְׁבַּע לְעֵבְרוֹ עַל דְבָרֵי תוֹרָה וְהַב"י סוֹבֵר דַּא"צ לְזֶה דְבְּאַמַּת אִי
אֶפְשָׁר לְאַדָּם לְהַעֲמִיד עַל עֲצָמוֹ בְּזֶה פֿלל וּבַעַל פֿרָחוֹ כּוֹפֵל עָלָיו הַשִּׁינָה וּלְכַף הָוִי שְׁוֹא
וּז"ב לְמַעֲמִיק בְּדַבְּרֵיהֶם אֶבֶל מְדַבְּרֵי שְׁנֵיהֶם גִּלְמַד דִּהִיכָא דִּהְוִי שְׁוֹא בְּמִקְצָת וְלֹא חֲזִילָא
שׁוֹב לֹא חֲזִיל פֿלל שְׁבוּעַת בִּיטוּי א"כ ה"נ בַּנְּד"ד אִם נִימָא דִּהַשְׁבוּעָה הוּא אָף אִם יֶאֱנָס
וְלֹא יוּכַל לְקַיָּים פֿלל א"ו דְאֶמְרִינֵן דְּנוֹדָאִי לֹא נִשְׁבַּע עַל דְבָר שַׁא"א מְשַׁא"כ כְּשִׁמְקַבֵּל
עָלָיו אֵיזָה דְבָר אֲזוּ י"ל שְׁפִיר שְׁקִיבֵל עַל עֲצָמוֹ אָף עַל אֲוֹפֵן זֶה פְּדִי שְׂיַעֲשֵׂה פֿל טְצִדְקִי
קוּדָם שְׂיִבֵּא לְכַף וְהִבֵּן זֶה כִּי נִכּוֹן הוּא בִּס"ד וְעֵינִן בְּתִשׁוּבַת מֵהֵרִי"ט ח"א סִי א'
שְׁכַתְבֵּן דְּעַל דַּעַת כֵּן הִי הַגְּדֵר שְׂיַעֲשֵׂה פֿל טְצִדְקִי דְמַצִּי לְמַעֲבַד עַכ"ד וְלְכַאֲוֹרָה דְבָרִיו
תְּמוּהִין דִּהְרִי אָנוס הוּא וְלֹא מַצִּי לְמַעֲבַד אֶבֶל הַפְּנוּנָה הוּא כַּמ"ש דְלְכַף אָסֵר עֲצָמוֹ עַל
דַּעַת כֵּן פְּדִי שְׂיַעֲשֵׂה פֿל טְצִדְקִי דְמַצִּי לְמַעֲבַד קוּדָם שְׂיִבֵּא לְכַף וְאִם יִבֵּא לְכַף יֶאֱסֵר אֲזוּ
וְא"כ זֶה לֹא שְׂיִיף בְּנִשְׁבַּע סָתָם דְאָף אִם נִשְׁבַּע מִפְּנֵי שְׂיַפְרַע אָף שְׁלֹא יוּכַל הָוִי שְׁבוּעַת
שְׁוֹא וְלֹא חֲזִיל דִּהְרִי עֵיקֵר הַשְׁבוּעָה עַל אוֹתוֹ יוֹם לְדַעַת הַרְשָׁב"א וּז"ב וְדוּק וְאָף דְכַתַּב
בִּי"ד סִי רל"ו סְעִיף ב' וְאִם קִיָּמוֹ דְבָרִיו הֵרִי אֵלוֹ מְשׁוּבָחִים וְהוּא מֵהֵרִמְב"ם וְכַתַּב ע"ז
זְקִנֵי הֵרְמ"א ז"ל וְכ"ש שֶׁהַנִּשְׁבַּע צָרִיף לְקַיָּים כּו' ע"ש מְשַׁמַּע דְאָף בְּשׁוֹא צָרִיף לְקַיָּים
פֿשְׁאֶפְשָׁר הֵינּוּ אִם יְכוֹל לְהִתְקַיָּים כְּלוֹ דְלֹא יִהְיֶי שְׁוֹא אָף שְׁתַּחֲלָתוֹ הִי שְׁוֹא וְכֵן מְבֹנָאֵר
בְּרַמְבַּ"ם וּבִמְהֵרִי"ק שְׁוֹרֵשׁ כ"ב שְׁמַמְנוּ הוּצִיא הֵרְמ"א הַדִּין הַגָּל אֶבֶל הִיכָא דַּא"א
לְהִתְקַיָּים כְּלוֹ וְנִשְׁאָר שְׁוֹא לֹא חֲזִילָא וְא"כ הֵרִי לֹא יְכוֹל לְהִתְקַיָּים שְׁלֹא יִשָּׁן ב' יָמִים

לְכַף לֹא חֲנִיל כֶּלֶל וּז"ב וְאֵף דַּלְפִּי"ז י"ל בְּנֻד"ד דָּאֵם לֹא נֶאֱנַס צְרִיף לְפָרוּעַ מְשׁוּם הֶכִי גוּפָא כְּדִי שְׁלֵא יְהִי שְׁוֹא דְכִינּוּן דְנִתְקַיִימִים לֹא עֵבֵר עַל שְׁבוּעַת שְׁוֹא כַּמ"ש מִהֶרִי"ק שְׁם בְּשׁוֹרֶשׁ נ"ב מ"מ כִּינּוּן דְהוּי שְׁבוּעַת שְׁוֹא בְּתַחֲלָתוֹ תִּיְקַף כְּשֶׁנִּשְׁבַּע וְדַאי אֵין רֵאוּי לִזְמֵר דְנִשְׁבַּע לְשְׁוֹא.

וְגַם שְׁם בְּנִידוּן דְמִהֶרִי"ק דַּעַת הֶרִיב"ש דְנוּדַאי לֹא נִשְׁבַּע שְׁיִשְׁאַנְהָ רַק אִם תְּרַצָּה עֵינּוּן בַּהֲגִ"ה שְׁם סִי רַל"ז ס"ב וּבִש"כ שְׁם ס"ק ח' ע"ש הַיּוֹצֵא מִזֶּה דְנוּדַאי לְדַעַת הֶרֶשֶׁבַּ"א דְעִיָּקֵר הַשְׁבוּעָה הוּא דְנִקָּא שְׁיִפְרַע בְּאוֹתוֹ יוֹם אִם לֹא יִפְרַע קוּדָם וְנוּדַאי לֹא נִשְׁבַּע אֲדַעַתָּא דְאֻנְסֵי כֶּלֶל אֵף בְּאֻנְסֵי דְשְׂכִיחַ כַּנ"ל בְּרוּר בַּס"ד: וְעוֹד רֵאָיָה בְּרוּרָה לְדַבְּרָא מִתְּשׁוּבַת הֶרֶא"ש כֶּלֶל ח' ס' ד' וְהוּבָא בִי"ד סִי רַל"ו סְעִיף ט"ז דָּאֵם אֵין לוֹ מַה לְפָרוּעַ פְּטוּר מִן הַשְׁבוּעָה ע"ש וְאִמַּאי הָא מְטָה יָדוּ? הוּי מְלִתָּא דְשְׂכִיחַ כְּמִבְּנָאָר מִהִירוּשְׁלָמִי דְנִדְרִים שְׁהִבְאִתִּי לְעִיל וְאִם כֵּן אֲדַעַתָּא דְהֶכִי נִשְׁבַּע וְא"ל דַּמ"מ אֵף דְחֲנִיל הַשְׁבוּעָה מ"מ הֶרִי עֵבֵר עַל הַשְׁבוּעָה בְּאֻנְסֵי וְרַחֲמֵנָא פְּטְרִי א"כ אִמַּאי אֵין מְחִיבִים אוֹתוֹ לְמַפְּוֹר בֵּיתוֹ וְכִלִּי תִשְׁמִישׁוּ כְּמִבְּנָאָר שְׁם בְּתִשׁוּבַת הֶרֶא"ש וּבִש"ע שְׁם בְּשִׁלְמָא אֵי אֲמַרִינּוּן הַטַּעַם דְנוּדַאי אֲדַעַתָּא דְהֶכִי לֹא נִשְׁבַּע כַּמ"ש בְּתִשׁוּבַת הֶרֶא"ש שְׁם לְהֶדִי וְהוּבָא דְבְּרִי שְׁם בְּסִי רַל"ב בִּש"כ ס"ק מ"ב אֲבָל אֵי אֲמַרִינּוּן דְהוּא נִשְׁבַּע בְּכָל אֲנָפָן רַק דְהוּא פְּטוּר מְשׁוּם אֻנְסֵי דְרַחֲמֵנָא פְּטְרִי א"כ כְּשִׁיכּוּל לְקַיִימִים בְּאִיזָה אֲנָפָן שְׁיִהִיָּה צְרִיף לְמַעַבְדַּד כָּל טַעְדְּקִי שְׁלֵא יַעֲבֹר עַל הַשְׁבוּעָה וְכָל הוּן בּוּז יְבוּזוּ לוֹ כְּדִי שְׁלֵא יַעֲבֹר עַל הַשְׁבוּעָה וּבְנוּדַאי דָּאֵין שׁוּם מַצָּוָה שְׁלַ תּוֹרָה נִדְחִית רַק מְשׁוּם פְּקוּחַ נֶפֶשׁ וְכ"ש חוּמְרָא דְלֹא תִשָּׂא וְכַמ"ש זְקַנִי הֶרֶמ"א בַּא"ח סִי תִרְנָו דְבַל"ת יִתֵּן כָּל מְמוּנֵי קוּדָם שְׁיַעֲבֹר וְהָא דְכַתֵּב הֶרֶמ"א ז"ל בִּי"ד סִי רַל"ב סְעִיף י"ב בַּהֲגִ"ה דָּאֵם אֲפֻשֶׁר לְסַלְקוּ בְּמִמּוֹן הַרְבֵּה שְׁיִתֵּן מְקַרִי אֻנְסֵי עֵינּוּן בַּט"ז שְׁם ס"ק י"ז וּבִש"כ שְׁם ס"ק כ"ג דְהַטַּעַם הוּא ג"כ מְשׁוּם דְעַל דַּעַת זֶה לֹא נִשְׁבַּע ע"ש א"ו דְהַדְּבָר בְּרוּר כַּמ"ש דְבְּנִשְׁבַּע סִתְּמֵם אֵף עַל דַּעַת אֻנְסֵי דְשְׂכִיחַ לֹא נִשְׁבַּע וּז"ב וְאֵף דְבִקְרָה שְׁהִיָּה שְׁבַת סוּבֵר הֶרֶא"ש דְחַל הַשְׁבוּעָה הֵינּוּ דְסוּבֵר דְהַשְׁבוּעָה הִיָּה שְׁיִהִיָּה יוֹם זֶה פְּרוּעַ ע"י שְׁיִפְרַע קוּדָם אוֹ שְׁיִתֵּן מִשְׁכּוֹן בּוֹ בְּיוֹם אֲבָל בְּנִידוּן זֶה שְׁלֵא הִיָּה יְכוּל לְפָרוּעַ קוּדָם עַד שְׁיִגְבֶּה הַחֻבּוֹת וְלֹא בְּאוֹ עַדִּין לִידֵי גְּוַבְיִינָא כְּמִבְּנָאָר שְׁם בְּהַתְּשׁוּבָה מוֹדָה הֶרֶא"ש דְהַשְׁבוּעָה לֹא חָל כֶּלֶל וְזֶה בְּרוּר וְא"כ לַפ"ז יְצָא לְנוּ עוֹד דִּין חֲדָשׁ דָּאֵם נֶאֱנַס בְּאֻנְסֵי דְשְׂכִיחַ וְלֹא יְכוּל לְפָרוּעַ א"כ אִם נִימָא דְהַשְׁבוּעָה חָל רַק דְפְטוּר מִעוֹנָשׁ מְשׁוּם דְאֻנְסֵי רַחֲמֵנָא פְּטְרִי אִם יְכוּל לְקַיִימִים הַשְׁבוּעָה ע"י שְׁיִשְׁפֹּר עֲצָמוֹ וְדַאי מְחַוֵּיב לְהַשְׁפִּיר א"ע כְּדִי לְפָרוּעַ דְכָל טַעְדְּקִי דְמַצִּי לְמַעַבְדַּד צְרִיף לְמַעַבְדַּד מִשָּׂא"כ אִם נִימָא דְהַשְׁבוּעָה אֵינוֹ חָל מְשׁוּם דְאֲדַעַתָּא דְהֶכִי לֹא נִשְׁבַּע א"כ מְסַתְּבַר דְגַם אֲרַעַתָּא דְהֶכִי שְׁיִשְׁפֹּר עֲצָמוֹ לֹא נִשְׁבַּע דְלֹא הִיָּה הַפְּוֹנָה רַק שְׁיִפְרַע מְכָל מַה שְׁהִדִּין גוֹתֵן שְׁמַחֲוֵיב לְפָרוּעַ מְמַנּוֹ הֵינּוּ מְכָל אֲשֶׁר לוֹ אֲבָל הָא אֵין מְחַוֵּיב מִצַּד הַדִּין דָּאֵין מְחַוֵּיב לְהַשְׁפִּיר עֲצָמוֹ כְּדִי לְפָרוּעַ כְּמִבְּנָאָר בַּח"מ סִי צ"ז סְעִיף ט"ו ע"ז לֹא נִשְׁבַּע אֲדַעַתָּא דְהֶכִי וְכ"ש הוּא מַמ"ש הֶרֶא"ש בְּתִשׁוּבָה בְּנִשְׁוֹאֵי בְּתוֹ דְלֹא כְּשִׁבַע ע"ד לְמַפְּוֹר בֵּיתוֹ וְכִלִּי תִשְׁמִישׁוּ וְאֵף דִּישׁ חִלּוּקַי בֵּין נִשְׁוֹאֵי בְּתוֹ לְפָרְעוֹן לְעַנְיָן בֵּיתוֹ וְכִלִּי תִשְׁמִישׁוּ וְאֲדַרְבָּא אֲמַרִינּוּן בְּנִשְׁבַּע דָּאֵין מְסַדְרִין וּמְחַוֵּיב לְמַפְּוֹר חִלּוּקַי מְכַנְסִים וְאֲבַגְט כְּמִבְּנָאָר בַּב"י בַּס"ס צ"ז בְּשֵׁם הַשְׁוֹבַת חֲזָה הַתְּנוּפָה וּבִש"ע שְׁם מ"מ מְשַׁמַּע לְהֶדִיאַ מְלִשׁוֹן הַתְּשׁוּבָה הַנ"ל שְׁכַתֵּב וְלֹא מִיְקַרִי אֻנְסֵי לְפְטוּר מִשְׁבוּעָה בְּעוֹד שְׁיִישׁ לוֹ אִיזָה דְבָר

למפנר אפילו עד שנה פרוטה עכ"ל משמע להדיא דאם אין לו למפנר פטור ואינו מחויב להשפיר עצמו רק דע"ז דימפנר כל אשר לו כשבע פדי לדחוק לשלם ולא יצטרף למפנר ואדעתא דהכי קיבל עלי' השבועה והוא בכלל משמעות הנ"ל לפרוע דהיינו מכל אשר לו אבל להשפיר אינו בכלל פנ"ל משמעות הפוסקים וז"ב.

ולפ"ז באין לו לפרוע באותו יום שנשבע עליו אף אם אמר ליום בל' שוב אין השבועה חל עליו אף אם השיגה ידו ואינו חייב מצד השבועה להרשב"א ודלא כזקני הרמ"א ו"ל בס' רל"ב סעיף י"ב בהג"ה בשם הב"י בשם הרשב"א דהרשב"א לא איירי בתשובה ההיא בנאנס כמש"ל פנ"ל.

והנה גם במקומו הוא מוכרע דדעת הרשב"א דאף בנאנס דשכיח לא חל השבועה דהא בקרה שהיה בשבת אף דלא ידע שיקרה בשבת מ"מ אינו מסתבר שהיה זה בכלל מלתא דל"ש שיקרה בשבת וה"ל לאסוקי אדעתה' אולי יקרה בשבת ונימא דנשבע גם אדעתא דהכי א"ו דגם בנאנס דשכיח לא אמרינן בנשבע סתם דנשבע אדעתא אף שהיה אנוס דאיהו פרע אז פיון שאין יוכל לפרוע אז א"כ השבועה לא שייכה פלל על זה משא"כ באוסר עצמו בבשר ויין דשייך שפיר לומר דאוסר עצמו אף על אופן זה פדי שידחיק עצמו קודם אבל האוסר חל אז ולא קודם דהא ליום פ' אמר ולא קודם אבל שבועה לא שייך אז פלל על אופן זה וז"ב לדעת הרשב"א: מיהו אחרי שובי נחמתי דבמח"כ דהט"ז פי רבה היא ההפרש שבין ביום בבי"ת ובין ליום בל' לא נהירא פלל דאיהו נימא בזה אם נימא כמ"ש הט"ז דכיון דאמר ליום בל' הוי ב' שבועות אחת שפרע ואחת על הגבלת הזמן וא"כ אם עבר על השבועה דהגבלת הזמן.

עדיין השבועה הראשונה שפרע קיים דאם נימא פן קשה טובא חדא דא"כ אחר אותו יום מפאן ולהלן לא קיימא ר"ל שבועה הראשונה שפרע סתם בלי הגבלת זמן דהשבועה דהגבלת הזמן כפר עבר עלי' ולא נתקן במה שפרע אח"כ א"כ למה פתב הרשב"א בתשובה שהובא בב"י ונהבאתיו לעיל דעובר אח"כ בכל יום ויום על שבועתו הלא בנשבע סתם שפרע ונדאי אינו עובר רק אם לא קיים פל ימי חיייו אבל אם פרע קודם מותו לא עבר על השבועה והלשון בכל יום ויום משמע דכל יום שלא פרע הוי עובר על השבועה אף אם יפרע ביום שלאחריו.

והו אמת דבנשבע סתם החיוב עליו למהר לפרוע דאולי לא יוכל לקיים אח"כ אבל מ"מ פל אימת שפרע יפטר לגמרי משבועתו ולא עבר פלל למפרע ועיין בב"ק ד' פ' ע"א ועיין בי"ד סי' רי"ט סעיף א.

וע"ק דאם פן הוא דהוי ב' שבועות א"כ לא שייך בזה פדר שהותר מקצתו דאף אם לא חיילה השבועה דהגבלת הזמן מ"מ חיייל השבועה שפרע פיון דהוא שבועה בפ"ע וכמבואר בי"ד סי' רכ"ט סעיף ב' א"כ נפל בבירא מ"ש להרשב"א דבנאנס לא חיייל אח"כ וא"כ התמי במקומו על תשובת הרשב"א שהביא בב"י בקרה שהי' שבת דהא פתב שם ג"כ לזמן בל' וכן קשה על התשובה שהבי' שם דאם נשבע או פינדה עצמו אם לא יפרע עד יום פ' דבאמת לא יכחיש שום אדם דעד יום משמע טפי הזמן להשלמה

מליום ועכ"ר צ"ל כמש"ל דליום משמע דהתחלת השבועה הוי באותו יום ומן אז ולהלן
אבל ביום משמע דוק ביום זה והוי כמו זה דתענית ולפ"ז א"ש מש"ל החילוק בין הי'
מזיד או אנוס משום נדר שהותר מקצתו וגם י"ל דעד יום אפשר דהוי כמו ביום לפ"ז
דמשמעו דחלות השבועה אינו רק עד יום זה ולא יותר מיהו אין צורך לזה פנין דשם
איירי בלא הנה לו אפילו פסות וכבר פתבתי בהי' אנוס אינו חל אח"כ ואף באומר ליום
וגם באנוס דשכיח כמו עניות כמש"ל אבל לדברי הט"ז דלא יתכן חילוק זה א"כ קשה
מיהו גם אם נימא פן מ"מ החילוק שבין ביום ליום הוא סברא בדוי' ודחוקה ומנין לנו
לבדות חילוק פנה שלא נתפרש בגמ' ופוסקים ובאמת משמעות דליום משמע ג"כ רק
ליום פ' שפירש להדיא ואין במשמעותו שום חיוב על ימים הבאים ובנודאי בשבועת
ביטוי אינו חייב רק מה שמבטא וחילוק זה הנה יתכן יותר לענין זה דקרה בשבת שכתב
הרא"ש בתשובה דמחניב לפרוע הוי שייך קצת חילוק זה דביום משמע בתוך היום אבל
ליום הוי כמו עד יום דמשמע שייפרע עד יום פ' ובלשון נדרים עד ולא עד בכלל עיין
בי"ד סי' ר"כ סעיף י"א ו"ב ובח"מ סי' מ"ג סעיף כ"ז ונש"ך שם ס"ק מ"ה ע"ש ועיין
בא"ח סי' תפ"ט סעיף א' ובט"ז שם ס"ק ג' דבי"ת משמע בתוך ואף דכתב שם דלמ"ד
משמע ג"כ להבא לענין לעומר ע"ש מ"מ לא קאי להבא דידן' רק על המפורש דידן'
דהיינו שם על עומר שהביאו וכאן על יום פ' שייבא כמו דמפרש ליום פ' ויתכן שייפרע
בעת שייבא אח"כ יום פ' דהיינו קודם שייבא אבל ימים הבאים אח"כ אין פאן פלל דהא
פ' בהדיא ליום פ' ח"ב ונהנה הט"ז עצמו סותר דבריו אח"כ שכתב נמצא דעת הרשב"א
דאם עשה ממנו ב' דברים כו' שאמר אעשה דבר זה ביום פ' או ליום פ' פנין שעבר אותו
זמן אין חלה השבועה אח"כ עכ"ד והוא תמוה דהא כתב לעיל דאם אומר ליום בל' הרי
הוא ב' ענינים לכה נ"ל דכוננת הט"ז אינו דאם אומר ליום בל' הוי ב' ענינים אף שאמר
במאמר א' ולא עשה ממנו ב' דברים דמדקדוק קל פנה דאמר בל' אין להוכיח היפוך
דיבורו שאמר במאמר א' ואין פאן רק שבועה אחת שייפרע לזמן פ' כמו דמפרש הט"ז
להדיא בפסק דין רק מ"ש לעיל החילוק הנ"ל פנונתו פנין דכתוב בתשוב' להרמב"ן שהוא
הרשב"א בלשונו ליום בל' דלשון זה לא שייך כל פה בהגבלת זמן מזה מבואר דאיירי
בחילוק לשני ענינים אבל לדינא אין חילוק פלל בין ליום ובין ביום רק החילוק הוא
בעשה ממנו ענין א' או שני ענינים ומ"ש הט"ז אח"כ אלא שלא הביא דברי תשובת
להרמב"ן כו' דמזה משמע פחלק בין אומר ליום כו' י"ל ג"כ פנונתו דמה שחידש שיש
הפרש בין עשה ממנו ענין א' לעשה ממנו ב' ענינים כבר קדמו מהר"מ פדוואה בזה אבל
בזה שחידש דלא שייך ליום בעשה ממנו ענין א' וע"כ איירי בתשובה להרמב"ן בעשה
ממנו ב' ענינים בזה לא קדמו מהרמ"פ פן הי' נ"ל בדברי הט"ז דמחילת פבודו דהט"ז פי
רבה היא ידוע דלפעמים אין לשונו ברור כ"כ אף שפנונתו נכונה מאוד ועיין בנה"כ בסי'
רכ"ח שכתב על הט"ז בס"ק נו"ן האריף וכבר פתבתי פן בקצרה בש"כ ס"ק ק"ב עכ"ל
מזה מוכח דפירש לדברי הט"ז כמ"ש דאל"כ הרי יש בט"ז דבר גדול וחדש שלא כזכר
בש"כ דבאמר ליום בל' אף שאמר במאמר א' הוי ב' מאמרות א"ו דפירש לדברי הט"ז
כמ"ש פנ"ל ומיהו עדיין נבוא אגני בכוננת הט"ז דממה דמסיק עוד אח"כ וכתב ובמדי
שאין חיוב בלא"ה כו' ע"ש וכן מדברי הט"ז בס"ק רל"ב ס"ק י"ח משמע דמחלק לדינא
בין אומר ליום ובין אומר ביום וכן מבואר בחו"מ סי' כ"א בט"ז בהשמטות ע"ש ויהי'

איה ש'יהי' פוננת הט"ז מ"מ לדינא גראה עיקר שאין לחלק רק בין עשה ממנו ענגן א לבין עשה ממנו ב' ענגנים וכדברי מהרמ"פ והש"כ וחילוק זה דבין ליום ובין ביום אינו פדינא רק דזה יתכן לומר דלשון התשובה שהביא בב"י דכתב בגנשבע לפרוע לחרבירו לזמן פ' כי דעובר בכל יום ויום ובגנשבע לעשות הדבר ביום פ' ועבר היום שוב אין חיוב שבועה עליו פוננתו באותו תשובה דברי שא איירי שהי' מפרש ב' ענגנים ולכך נקט בהתשובה ההיא הלשון לזמן דמשמע טפי להשמה ובסיפא איירי רק בעשה ממנו ענגן א' ולכך נקט בהתשובה הלשון ביום אבל לדינא אין הפרש רק בין עשה ממנו ענגן א' לבין עשה ממנו ב' ענגנים דבעשה ממנו ענגן א' אין עליו שום חיוב שבועה אח"כ דנודאי אין בשבועת ביטוי רק מה שמבטא ולדעתי אין חולק בזה דאף הרא"ש מודה בזה כמו שאבאר ועפ"ז אין סתירה בהתשובו' שהביא הב"י בשם הרשב"א דבכולו מיירי שעשה ממנו ענגן א' רק באותו תשובה דכתב ברישא עובר בכל יום ויום איירי בעשה ממנו ב' ענגנים ונדיין קשה למה עובר בכל יום ויום וצ"ל דהי' איזה משמעות דנשבע מאותו יום על כל יום שיהי' פרוע כמש"ל ולא על שני ענגנים ולכך נקט לזמן דהוא משמע שאותו זמן מתחיל השבועה לחול כמש"ל ואע"פ דלי עדים נאמנים דבתשובת הרא"ש פלל ח' דין ט"ז אין שם בהתשובה שהשיב הרא"ש רק שחייב ליתן משכון או שיפרע קודם אבל אם חייב אח"כ מצד השבועה ע"ז לא השיב פלל ועיין במהר"מ פדוואה סי' ע"ב שכתב שגראה מהתשובה ההיא דהרא"ש מודה דפטור אח"כ ע"ש ודלא כהט"ז בדעת הרא"ש וז"ב לדעתי דמה"ת לחייבו מה שלא נשבע עליו ובפרט לפמ"ש הט"ז בחו"מ דהא דהסמ"ע בסי' כ"א תולה בהא דסי' רכ"ח ע"ש וא"כ ההיפך מבואר דהא דסי' רכ"ח תולה בהגידון דהסמ"ע וא"כ פינן דכבר הבאתי ראיות ברורות להסמ"ע א"כ ממילא בהא דסי' רכ"ח ג"כ הלכה דלא חל השבועה אח"כ.

מיהו באמת נ"ל דגם אי הוי אמרינן בהא דסי' רכ"ח דחל השבועה אח"כ מ"מ בהא דסי' כ"א ונדאי קיי"ל כהסמ"ע דבשלקמא בהא דסי' רכ"ח י"ל דכוננתו שאם לא יפרע באותו היום ויעבור על השבועה או שיהי' אנוס באונס דשכיח ולא יוכל לפרוע שיחול השבועה אח"כ וממילא גם אם הי' אנוס באותו יום באונסא דלא שכיח דלא מסיק אדעתה' מ"מ חל השבועה על אח"כ פינן דנשבע על אח"כ אבל בגידון דסי' כ"א איה גימא דהי' פוננתו על אח"כ ר"ל שייבטל זכיותיו אם לא יבא אח"כ הא כבר בטלים הם פשלא בא באותו יום ואף אם הי' אנוס באונסא דשכיח הלא בטלים הם פמבואר בגמ' ובש"כ יו"ד סי' רל"ב ס"ק י"ט ובש"כ חו"מ סי' נ"ה ס"ק א' מה תאמר דהי' פוננתו שאם יאנס באונס דל"ש שאינם בטלים באותו יום דחול אח"כ דאם לא יבא אח"כ פשיעבור האונס יהיו בטלים זכיותיו הא אמרת דאונס דל"ש לא אסיק אדעתה' פלל ומטעם זה פטרת לי' באותו יום א"כ איה פנון עצמו לחייב אדעתא דהכי פינן דלא מסיק אדעתה' הך פלל דאי הוי מסיק אדעתה' א"כ ראוי להבטל זכיותיו תיכף באותו יום דהא פינן דמסיק אדעתה' לחייב עצמו אח"כ בזה איבעי לי' לאתנוי' גם לפטור עצמו באותו יום בזה ומדלא אתני איהו דאפסיד אנפשי' וקיבל עליו אדעתא דהכי ג"כ וכמו דאמרינן באונס דשכיח א"ו דאמרינן דלא אסיק אדעתה' הך לההנות לפטור עצמו בזה א"כ כ"ש דלא אסיק אדעתה' לחייב עצמו בזה דנודאי יותר מדקדק על תקנתו מעל תקנת אחרים וזה ברור פשמ"ש בס"ד וא"כ בהגידון דהסמ"ע ונדאי מינה אין לזווע ואף דלענגן לשבע ולטול מסופק הסמ"ע

שם בסי' כ"א ס"ק ה' פְּבַר חֶלְקוֹ עָלָיו הַב"ח והש"כ שם בס"ק ד' ע"ש וא"כ לפי מה שפארתי אם נִמָּא בְּהָא דסי' רכ"ח ב"ד דְּלֹא חָל הַשְּׁבוּעָה אַח"כ וְנִדְאֵי יֵשׁ רֵאִי לְהַסְמ"ע הַג"ל וק"ו הוּא אָבֵל מְהָא דהַסְמ"ע אֵין רֵאִי לְהָא דסי' רכ"ח ד"ל כמ"ש וְאָף דְּהָאֵי רֵאִי שֶׁהִבְאֵתִי מְהָא דְּמִקְשָׁה הַש"ס בְּכַתְּנֻבוֹת וּבְנִדְרִים מְהָא דְּשְׁמוּאֵל אֵינְרִי בְּאֹנְס דְּשְׁכִיחָא דְּמִסִּיק אֲדַעְתִּי מְכַל מְקוּם לֹא קִשָּׁה מִזֶּה עַל הָא דסי' רכ"ח דְּהָא י"ל שְׁפִיר דְּהַמְקִשָּׁה לֹא אִסִּיק אֲדַעְתִּי הֵךְ סְבָרָא דְּהוּא אֹנְסָא דְּמַגְלִי וּמִסִּיק הַמְגַרְשׁ אֲדַעְתִּי וְלִכְפֵּה הִי הַה"א שֶׁל הַמְקִשָּׁה דְּאֹנְס זֶה יִבְטַל הַגֵּט וְא"כ דְּלִפִּי הַה"א דְּהַמְקִשָּׁה גַם הָא לֹא אִסִּיק אֲדַעְתִּי א"כ לִק"מ וְכֵן מַה שֶׁהִבְאֵתִי רֵאִי מְדַבְּרִי שְׁמוּאֵל עֲצָמוֹ ג"כ לִק"מ עַל הָא דסי' רכ"ח דְּהָא אֵלּוּלֵי הָא דְּשְׁמוּאֵל הִי טְעוֹת דְּהָא דְּלֹא אִסִּיק אֲדַעְתִּי הֵךְ וְלִכְפֵּה לֹא הֵנִי גֵט א"כ אֲשַׁמְעִינוּ שְׁמוּאֵל שְׁפִיר הַדִּין בְּמָה שְׁאָמַר לֹא שְׁמִי מִתִּי וּמ"מ הֶאֱמַת עַד לְעֲצָמוֹ גַם בְּהָא דסי' רכ"ח דְּמַה"ת לְחִיבּוֹ עַל מַה שְׁלֹא פְּשַׁבַע עָלָיו וְאֵינוֹ בְּמִשְׁמַעוֹת דְּיִבּוּרוֹ פְּלִל דְּלֹא הִזְכִּיר שׁוּם חִיבּוֹת עַל אַח"כ וְהַמְעִינִי הַטִּיב בְּתִשְׁבּוּבָה לְהַרְמִיב"ן סִימָן רמ"ג וּבְסִי' רנ"ט וּבְתִשְׁבּוּבַת הַרְשָׁפ"א סִימָן תר"מ וְסִימָן תר"ע וּבְתִשְׁבּוּבַת הָרֵא"ש פְּלִל ח' סִימָן ז' וְסִימָן ט"ז וּבְתִשְׁבּוּבַת מְהַר"ם פְּדוּוּאָה סִימָן ע"ב יִרְאֵה דְּאֵין פְּאֵן שׁוּם מַחְלֻקָּת וְכֹלָן שְׁנוּיִם דְּאֵם אֵין בְּמִשְׁמַעוֹת הַלְשׁוֹן שְׁבוּעָה עַל פְּרַעוֹן סְתָם בְּלֹא הַגְּבַלַת הַזְּמַן דְּאֵין שׁוּם חִיבּוֹת אַח"כ וּבְקַרְנָה בְּשַׁבַּת וְנִזְכָּר קוּדְם צָרִיף לְפָרוּעַ אָבֵל אַח"כ אֵין שׁוּם חִיבּוֹת מִצַּד הַשְּׁבוּעָה מִן הַדִּין אַף אִם בְּמִזִּיד עָבַר עַל שְׁבוּעָתוֹ וְלֹא קָרָה בְּשַׁבַּת אִם אֵין בְּמִשְׁמַעוֹת הַלְשׁוֹן לְהַדִּי שְׁבוּעָה כַּפ"ע עַל הַפְּרַעוֹן סְתָם אוֹ עַל אַח"כ רַק דְּמִצַּד הַחֻמְרָא יֵשׁ לְהַחְמִיר כַּמ"ש מִהַרמ"פ וְהַט"ז בְּסוּף ס"ק כ' אָבֵל מְאֹד הַדִּין אֵין שׁוּם חִיבּוֹת אַח"כ וְז"ב וְא"כ כ"ש וק"ו ב"ב שֶׁל ק"ו דְּדַעְתּוֹ שֶׁל הַסְמ"ע הַג"ל אֶמַת וְיִצִּיב וְכַהֲב"ח וְהַש"כ שָׁם דְּלֹא כַּהֲט"ז שָׁם בְּהַשְּׁמָטוֹת דְּכַתְּבַת דְּבַלְיָנָם בְּל' הַמְּוֹחֶזֶק אוֹמַר קִים לִי וּבְיֹום בְּכִי"ת וְדֵאֵי דְּחָל הַקְּנָן אַח"כ עַכ"ד דְּז"א דְּהוּא אֲזִיל לְשִׁיטָתוֹ בְּסִי' רכ"ח ס"ק נ' דְּלִיּוֹם בְּל' מִשְׁמַע לְהַשְּׁלֵמָה וְז"א כַּמ"ש וְאָף אִם נִמָּא כֵּן בְּהָא דסי' רכ"ח מ"מ בְּהָא דסי' כ"א בְּחוּ"מ לֹא אֶמְרִינוּ כֵּן כַּמ"ש וּמַכְש"כ דְּגַם בְּהָא דסי' רכ"ח לִיתָא לְחִילּוּק הַג"ל לַכ"ע כְּמוֹ שֶׁפִּארְתִּי בְּס"ד וְעֵינִי הַטִּיב בְּתִשְׁבּוּבַת מִהַרמ"פ סִי' ע"ב וְתִרְאֵה שֶׁהוּא פְּדַבְּרִי בַּעֲזָה"י גַם הֵנִי יוֹדַע דְּמ"ש בְּתִשְׁבּוּבָה הַג"ל דְּאֵם קָרָה בְּשַׁבַּת דְּצָרִיף לְפָרוּעַ בַּע"ש שְׁלֹא יַעֲבֹר עַל שְׁבוּעָתוֹ הֵינּוּ פִּינוּ שְׁיֹודַע שְׁיִהְיֶה שַׁבַּת כְּשִׁיגִיעַ הַזְּמַן כְּמִבְּאָר בְּדַבְּרֵיהֶם אָבֵל בְּהִי אָנוּס בְּאוֹתוֹ יוֹם וְלֹא יָדַע מִקוּדְם שְׁיִהְיֶה אָנוּס וְנִדְאֵי דְּלֹא עָבַר עַל הַשְּׁבַעָה פְּלִל וּפְלוּגְמָא דְּהַאֲגוּדָה וְהַר"ן הַמּוּבָא בִּי"ד סִי' רל"ב סְעִיף י"ב בַּהַג"ה אֵינָם בְּאוֹמַר לִיּוֹם פְּלוּ רַק אִם לֹא הָיָה אָנוּס בְּאוֹתוֹ יוֹם בְּתַחֲלָתוֹ בְּזָה פְּלִיגִי אָבֵל שְׁיִהְיֶה צָרִיף שְׁיִהְיֶה אָנוּס כֹּל הַשְּׁלִשִׁים יוֹם לִיכָּא לְמ"ד דְּהָא לֹא קִיבַל עֲלֵיהּ רַק עַל יוֹם פְּלוּ רַק אִם קִיבַל עָלָיו שְׁיַעֲשֶׂה תוֹף שְׁלִשִׁים אֲזֵ הֵנִי הַפְּלוּגְמָא וְעֵינִי בְּתוּמִים בְּחוּ"מ סִי' כ"א וְגַם בְּזָה הַלְכָה כְּהַר"ן וְכַמ"ש הַט"ז שָׁם בְּסִי' רל"ב ס"ק י"ט וְדו"ק אַחַר שְׁפַתְבְּתִי כֹּל אֵלֶּה נְשִׂאתִי עֵינִי וְרֵאִיתִי בְּתִשְׁבּוּבַת מְהַר"ש דוּרָאן שֶׁהוּא חֶלֶק רְבִיעִי שֶׁל הַתְּשַׁב"ץ הַנְּקָרָא חוּט הַמְּשׁוּלָּשׁ בְּטוֹר הָרֵאשׁוֹן סִי' מ"ג שְׁפַתְבַּת ג"כ דְּעֵנִיּוֹת שְׁכִיחַת וּבְסְתָם שְׁבוּעָה פְּטוֹר מִעוֹנָשׁ דְּמָה אֵית לִיהּ לְמַעֲבַד אָבֵל אִם אָסַר עֲצָמוֹ בְּבִשְׂר וְיֵין הָרִי הִיא עוֹמֵד בְּאִסּוּרוֹ דְּעֵנִיּוֹת שְׁכִיחַת וְהו"ל לְהַתְּנוּת רַק דְּכַתְּבַת דְּגַם בְּנִשְׁבַּע לְפָרוּעַ לְזַמַּן וְהַעֲנִי דְּפְטוֹר מ"ו אִם מְרוּיחַ אַח"כ אֲזִילֵנּוּ לְחוּמְרָא בְּדַאוּרֵינָא פְּדַעַת הָרֵא"ש וְחִיב לְפָרוּעַ וּלְקַיִם מִצַּד שְׁבוּעָתוֹ עַכ"ד וְלִדְעִתִּי אַף דַּעַת הָרֵא"ש אֵינוֹ כַּמ"ש וְז"ב לְדַעְתִּי.

וּנְחֻזָּר לְעִנְיָנוּ דְלָפִי מֵהַ שְׂפָאֲרָתִי דְאַף בְּהִזִיד בְּאוֹתוֹ יוֹם אֵין אַח"כּ שׁוּם חַיִּיב מִצַּד הַשְּׁבוּעָה אוֹ הַחֲרָם מִן הַדִּין וְכ"ש בְּנֶאֱמַר בְּאוֹתוֹ יוֹם א"כ קָשָׁה בְּהָא דְסִי רַל"ו סְעִיף ו' דְּהָא וּדְאִי שְׂפָנְגָדוֹ אָנוּס הוּא פִּינּוֹן שֶׁהוּא עֵינְפֵב בְּדָבָר א"כ אֵין עֲלָיו שׁוּם חֲרָם אַחַר עֲבוּר אוֹתוֹ יוֹם לָפִי מֵהַ שְׂהַעֲלִיתִי דְאַף עַל הַמַּעֲכָב אֵין חַיִּיב חֲרָם חַל אַחַר הַזְּמַן אֲף שֶׁהוּא הִנֵּה מְזִיד בְּזִמְן הַמְּוֹגְבֵל וְכ"ש עַל צַד שְׂפָנְגָדוֹ דְּהִי אָנוּס בְּזִמְן הַמְּוֹגְבֵל וְלִדְעַת הַט"ז דְּדַעַת הַב"י דְּהִיכָא דְאָמַר לְיוֹם אוֹ לְזִמְן בַּל' חַל אַח"כּ חֲרָם אוֹ שְׁבוּעָה א"ש דְּשָׁם בְּסִי רַל"ו לְזִמְן בַּל' קָאָמַר מִיְהוּ לָפִי מֵהַ שְׂהַעֲלִיתִי דְחִילּוּק זֶה אֵינּוּ עוֹלָה יָפָה וְרַק אִם עָשָׂה מְמַנּוּ עֲנָן א' אוֹ שְׁתֵּי עֲנִינִים תְּלִי מִלְתָּא א"כ קָשָׁה וְעַכ"ר צ"ל דְּהִיכָא בְּחֲרָם הַקְּהֵלוֹת אֵינְרִי כְּמִבְּנֵי בְּלִשׁוֹן תְּשׁוּבַת ר"ש מְשַׁנֵּץ שֶׁהִבִּיא בַב"י בְּסִי רַל"ו שְׂמַמְנּוּ מְקוּר הַדִּין שְׂפָתַב בַּש"ע שָׁם בְּסִי רַל"ו סְעִיף ו' בְּעִנְיַן הַשְּׂיָדוּכִים וְיָדוּעַ דְּחֲרָם הַקְּהֵלוֹת הוּא עַל הַמְּשׁוֹדְכִים שְׁלֵא יִחְזוֹר אֶחָד מֵהֶן וְהֵם נִשְׁתַּדְּכוּ וְקִבְלוּ עֲלֵיהֶם חֲרָם הַקְּהֵלוֹת לִינְשָׂא לְזִמְן קְבוּעַ א"כ הָיִי ב' עֲנִינִים דְּהָא בְּלֵא קִבְלַתֶּם לְזִמְן קְבוּעַ הָיִי חֲרָם הַקְּהֵלוֹת שְׁלֵא יִחְזוֹר א' מֵהֶן לְכַף צָרִיף מְהֵרָ"ש מְשַׁנֵּץ וְהַש"ע הַטַּעַם מִשׁוּם שְׂנִישְׁבָּעוּ זֶה לְזֶה וְעֵבֵר א' מֵהֶן דְּפִטוֹר הַשְּׁנִי דְּהָא מ"מ הֵם נִשְׁבָּעוּ זֶה לְזֶה עַל אוֹתוֹ זְמַן וְעַכְבַּ הָאֶחָד פִּטוֹר הַשְּׁנִי מִפְּלֵא כָּל דְּהָא וּדְאִי לֹא קִיבֵל עֲלֵי הַשְּׂיָדוּף רַק ע"ד שְׂיָקִינִים חֲבִירוֹ כָּל הָאָמוֹר בִּינֵיהֶם וְכִמוֹ שֶׁהוּא בְּשְׁבוּעַת אַבְרָהָם וְאַבְיִמֶלֶךְ אֲבָל הַמַּעֲכָב אָסוּר דְאַף אַחַר הַזְּמַן מ"מ חֲרָם הַקְּהֵלוֹת שְׁעַל הַמְּשׁוֹדְכִין עֲלָיו דְּהָא שְׂפָנְגָדוֹ לֹא עֵבֵר כָּלֵל וּז"ב.

מִיְהוּ בְּאַמַּת אֵין מְזָה רֵאִי כָּלֵל דְּהָא רַבִּינוּ ב"י לֹא ס"ל כְּמַהֲר"מ פ' בְּסִי ע"ב דַּאֲל"כ לֹא הִי פּוֹתֵב בְּסִי רַכ"ח סְעִיף מ"א וַיֵּשׁ מִי שְׂחוֹלֵק אֲבָל נִרְאָה דַּעַת רַבִּינוּ ב"י דִּישׁ חִילּוּק בֵּין לְזִמְן וּבֵין לְיוֹם בַּל' בֵּין בְּזִמְן וּבֵינֵם בְּבִי"ת וְלֹא כַּמ"ש הַט"ז דְּעֲלָיו קָשָׁה מ"ש מֵהַתְּשׁוּבוֹת הַרְשָׁפִי א' שֶׁהִבִּיא הַב"י רַק כַּמ"ש אֵינִי הַשְּׁפֵל דְּלְיוֹם בַּל' מְשַׁמַּע לְיוֹם זֶה מִתְּחִיל הַשְּׁבוּעָה שְׁלֵ חַיִּיב הַפִּרְעוֹן וְכֵן אַח"כּ בְּכָל יוֹם שֶׁיְהִי פְרוּעַ כְּכָר וּבֵינֵם מְשַׁמַּע דְּהַשְּׁבוּעָה דְּנוֹקָא בְּיוֹם זֶה וְא"כ א"ש כָּל הַתְּשׁוּבוֹת כַּמ"ש ל' א"כ ל"ק כָּלֵל בְּסִי רַל"ו סְעִיף ו' דְּהָא שָׁם ג"כ לְזִמְן קָאָמַר בַּל' אֲבָל מ"מ אֲף שְׂאֵין מְזָה הַכְּרַע מ"מ הָאָמַת הוּא דְּבִזָּה דְּשְׂיָדוּכִין יֵשׁ ב' עֲנִינִים דְּהָא חֲרָם הַקְּהֵלוֹת קְדוּמָה לְקִבְלַתֶּם עַל כָּל הַמְּשׁוֹדְכִים רַק אִם הִתְנּוּ מִפְּרִיָּשׁ שְׂהַשְּׂיָדוּף רַק עַל תְּנַאי זֶה שְׁלֵא יַעֲבוֹר הַמוֹעֵד וּז"ב וְעַכ"פּ יֵשׁ רֵאִי לְדָבָר מִתְּשׁוּבַת מַהֲרַמ"פ ס' ס"ו דְּהָא הוּא סוֹבֵר שְׂאֵין חִילּוּק בֵּין בְּזִמְן בְּבִי"ה וּבֵין לְזִמְן בַּל' וְסוֹבֵר דְּכָל הִיכָא שְׂאֵין מְשַׁמַּעוֹת מִפְּרִיָּשׁ שְׁעָשָׂה ב' עֲנִינִים פִּטוֹר מְשַׁבּוּעַתוֹ אַחַר הַזְּמַן וְסוֹבֵר דְּגַם הָרַא"ש מוֹדָה בְּזָה כְּמוֹ שֶׁהוֹכִיחַ מִתְּשׁוּבַת הָרַא"ש עֲצָמוֹ ע"ש בְּסִי ע"ב וְאֵעִי"כ כְּתֵב בְּסִי ס"ו עַל תְּשׁוּבַת הַר"ש מְשַׁנֵּץ אֲף כִּי כְּכָר עֵבֵר הַזְּמַן וּמִמָּאן לְקִינִים אֲשֶׁר נִתְקַשְׂרָה מ"מ שְׂפָנְגָדוֹ בְּאִסּוּרוֹ קִינִים כִּי אִילִי יֵשׁוּב בּוֹ וַיִּחְזוֹר בְּתְשׁוּבָה לְהַשְׁלִים הַחֲפֵץ עַכ"ד הַצָּרִיף לְעִנְיָנוּ ע"ש וְהִבִּיא הַש"כ בִּי"ד ס' רַל"ו ס"ק ח' וְלְכַאוּרָה סוֹתֵר דְּבָרֵי עֲצָמוֹ דְּלָפִי מ"ש בְּסִי ע"ב אֵין שׁוּם שְׁבוּעָה חַל אַחַר עֲבוּר הַזְּמַן אֲף אִם אֵין כָּאֵן שְׂפָנְגָדוֹ כָּלֵל מַכ"ש בְּזָה שְׁעֵבֵר הַזְּמַן וְשְׂפָנְגָדוֹ עֵבֵר א"ו דְּהוּא הַדָּבָר אֲשֶׁר דְּבַרְתִּי דְּבִשְׂיָדוּכִין יֵשׁ שְׁתֵּי עֲנִינִים וּז"ב: וְהִנֵּה דְאַף שְׂפָתַבְתִּי דְּהַב"י לֹא ס"ל כְּמַהֲרַמ"פ מ"מ הָעֵינְקֵר כְּמַהֲרַמ"פ בְּסִי ע"ב דְּרַבִּינוּ הַב"י לֹא רָאָה הַשְּׁבוּבַת מַהֲרַמ"פ וְאֵלּוֹ רָאָה וּדְאִי הִי מוֹדָה לְדְבָרֵי דְּהָאָמַת יוֹרָה דְּרַכּוֹ וְעַד לְעֲצָמוֹ וְכֵן מִבְּנֵי מַהֲרַמ"כ בְּסִי רַכ"ח ס"ק י"ב רַק

דבמקום דמועיל התרה יש להחמיר להתיר אף בענין א' כמו שהחמיר מהרמ"פ בנדוד לעלות לא"י והוא רק חומרא בעלמא ומ"מ אין להקל.

והנה ע"פ מה שבארתי נ"ל לבאר דעת הגון שבתשובת הר"ש משני המובא בהגהת מרדכי ובב"י סי' רל"ו דא"י יחלוק על גמרא מפונרשת בשבועת אברהם ואבימלך דמבואר להדי' דאם עבר האחד שוב אין על השני שום חיוב שבועה ולפי מ"ש א"ש דהגון הנ"ל מחלק בין לא הי' פאן רק שבועה אחת שנשבועו זה לזה דאז אמרינן דאם א' עבר אז פטור השני דאדעתא דהכי נשבוע אותו שבועה נשגם חבירו יקיים אותו שבועה משא"כ בשנשבועו זה לזה על שני ענינים ועפ"כ א' על ענין אחד דאז ראוי לומר דמ"מ צריך שפנגדו לקיים ענין שני שכל ענין שבועה בפ"ע ודרי באותו ענין לא עבר חבירו הה"נ כיון שנשתדכו הרי קבלו עליהם חרם הקהלות שלא יחזרו בהן וגם קבלו עליהם שלא יעברו המועד א"כ אף אם עבר האחד על העברת המועד מ"מ חרם הקהלות קיים על גוף השידוך דע"ז לא עבר א' מהן עדיין ודעת הר"ש משני שהכל בענין ח' דהיינו בהשידוך והכל נעשה בפעם א' אף שהחרם חלוק מ"מ דומה לשבועת אברהם ואבימלך דזיל בטר טעמא דהרי גם שם לא התנה בפירוש כל א' ע"מ שיקיים גם שפנגדו רק מסתמא ונדאי הוא כף דכל הנשבועין זה לזה נדאי כל א' דעתו ע"מ שיקיים חבירו גם הוא א"מ ה"נ דעת כל א' שיקיים חבירו כל אשר התנו באותו ענין וכן כתב הט"ז להדי' בסי' רל"ו ס"ק י"ג ונ"ל ואם יעבור א' מהם על שבועתו אפילו על דבר קטן כל השבועה של זה שפנגדו בטלה וזה נכון ומסתבר באמת כנ"ל ברור: ועפ"ז א"ש לשון הב"י דמסיק וכתב אחר דברי הר"ש משני והגון ונ"ל ודברי הר"ש נכונים בטעמן עכ"ל וקשה הלא דברי הר"ש משני הם גמרא מפונרשת וא"י שייך להספיק לדבריו מצד הסברא לומר נכונים בטעמן פיהודה ועוד לקרא והול"ל ודברי הר"ש משני הם מבוארים בגמ' א"ו דהוא הדבר אשר דברתי שיש לבע"ד לחלוק ולומר דאינו דומה להא דמבואר בגמ' דהתם על אותו דבר בעצתו שעברו אמרינן דהוחלה אבל פאן אף דעבר על חרם בהגון מ"מ אפ"ש לומר דחרם שעל גוף השידוך קיים על שפנגדו אבל מצד הסברא פראה דאין לחלק בזה כיון דעיקר הטעם הוא דאנן סהדי דלא פשבוע כל א' רק ע"ד שיקיים חבירו ג"כ הה"נ אכן סהדי בכף דלא קיבל עליו כל א' רק ע"ד שיקיים השידוך בכל אופןיו ותנאיו ולכך כתב שפיר הלשון נכונים בטעמן כנ"ל בבבאור דברי הגון והר"ש משני והב"י.

והנה לכאורה הי' עולה על הדעת לידון בדבר חדש דאף אם לא נשבועו זה לזה רק נשבוע א' לבד שלא יעשה לחבירו רעה באיזה ענין ידוע ואח"כ עשה חבירו לו רעה באותו ענין דשוב אין איסור שבועה עליו אף דלא התנה שום תנאי בהשבועה מ"מ נדאי אדעתא דהכי שיעשה חבירו לו רעה בזה לא נשבוע ומנא אמינא לה דהלא הראי' שהביא בהגהת מרדכי מפ"ק דסוטה והראי' שהביא רבינו ירוחם ממדרש תהלים סי' ס' הוא רק בנשבועו זה לזה דהרי אברהם ואבימלך נשבועו זה לזה וכן יעקב עם לבן פרתו ברית זה עם זה רק אנא אמינא לה מהאגדה בב"ר ובתנחומא שהביא הרמב"ן בסוף ספרו שחיבר על ספר המצות של הרמב"ם ונ"ל בשעשה ששלח דוד את יואב לארם נהרים וארם צובה פגע באדומים ובקש לזנבם והוציאו לו אצטיליות שלחן רב לכם טוב את החר הזה פגע במואבים ובקש לזנבם הוציאו לו אצטיליות שלחן אל תצר את מואב שלח יואב את

המאנרע באותו שעה לא נהג עצמו כמלך אלא עמד והעביר פורפירין מעליו ועטרה מעל ראשו נתעטף והלך לו אצל סנהדרין ואמר להם רבותי לא באתי בכאן ללמוד אלא ללמד ואם אתם נותנים לי רשות אני מלמד שלחתי את יואב לארם נהרים ולארם צובה פגע באדונומים כו' והלא הם פרוצו הגדר תחלה ויאוסוף אליו בני עמון ועמלק פגע במואבים ובקש לזנבם הוציאו כו' והלא הם פרוצו הגדר תחלה ויאוסוף אליו בני עמון ועמלק פגע במואבים בן בעור כו' ע"כ ע"ש והלא לא נצטוו רק ישראל ומושבעים ועומדים מהר סיני כדאיתא במס' שבועות פ' שבועות שתיים ד' כ"ט ע"א וד' כ"ג ע"ב ובגדרים ד' ח' ע"א וכדקי"ל בי"ד סי' ב' סעיף ב' ובסי' קי"ט סעיף ח' ועיין בט"ז יו"ד סי' ב' ס"ק ו' וכו' ע"כ שם ס"ק י"ב ובט"ז סי' קי"ט ס"ק ט' ובש"כ שם ס"ק כ"א וכ"ב נאדום ומואב לא נצטוו ולא הוו מושבעים ואעפ"כ אמרינו דכיון דפרץ הגדר תחלה הותרו ישראל כמו דאמר במדרש תהלים לענין פלשתיים וארמיים דנשבעו זה לזה דהותרו מטעם זה אלקא דאף שאין נשבע אלא א' מ"מ כשפנגדו פרץ הגדר והתחיל להרע לו באותו הענין הותר זה משבועתו ובנודאי דה"ט דאמרינו אנו סהדי דאדעתא דהכי לא נשבע דכשפנגדו יעשה לו רעה והוא יהיה אסור בשבועתו כנ"ל.

מיהו אחר העיון קצת אמרתי דאין ראיה מכאן בהקדים דהא הרמב"ן שם בסוף ספר המצות הנ"ל השיב על הרמב"ם במה שלא מנה בספר המצות במנין המצות אל תצר את מואב באמרו בשורש השלישי שהן מצות שעה והשיב עליו מב"ר ומתנחומא הנ"ל במה שלא אמרו אדונינו דוד והסנהדרין ליואב שהן רק מצות שעה ע"כ השגתו ולי כראיה ליישב דברי רבינו הרמב"ם ז"ל ואדרבא מהמדרש הנ"ל יהיה מוכרח כדברי הרמב"ם ומקודם אביא ראיה ברורה להרמב"ם דהוא רק מצות שעה דהא בלא השגה ג"כ יש להבין מנ"ל הא לומר על מצוה הנאמר בתוה"ק סתם דהוא רק לשעה כיון דאין לנו הוכחה מדברי רז"ל דהיה קבלה בינדם כף לכנ"ל דיצא לו זה ממה שדרשו רז"ל בב"ק דף ל"א אל תצור את מואב וכי מה עלה על דעתו של משה לעשות מלחמה שלא ברשות כו' ע"ש והנה קושטיא זו שהקשה הגמ' וכי מה עלה כו' לא קשה רק אם נימא דהמצוה היה רק למשה לשעה אבל לא לדורות דהציוו למה דהלא ידוע דכל מה שעשה משה לא עשה רק ע"פ ה' ובכל עת דיבר השי"ת אתו וא"כ ונדאי לא יעשה שלא ברשותו אבל אם נימא דהמצוה היה לדורות כשאר כל המצות א"כ אין כאן התחלה לקושטיא הגמ' הנ"ל דאטו כל מלך ישראל לא עשה היה בינד חכמי הש"ס שהמצוה לא נאמרה רק למשה לשעה לכך הקשה מלחמה בלא שבא אליו דבר ה' תחלה א"ו מדהקשה הש"ס הכי ש"מ דמקובל הגמ' שפיר וא"כ דברי הרמב"ם מוכרחים ונדעתי היא ראיה ברורה בס"ד ועפ"ז נתישב השגת הרמב"ן הנ"ל ג"כ דהא התוספת שם בב"ק דף ל"ח הקשו דהא מגמ' הנ"ל משמע דעיקר המצוה דאל תצור את מואב היה בשביל שנאמר צור את המדינים מהא דמשני שם נשא משה ק"ו מהמדינים כו' וזה היה אחר מעשה דבלעם והלא ממדרש הנ"ל שהבאתי מבואר דאחר ששכרו לבלעם כפר הותרו לצור את מואב כי הם פרוצו הגדר ותיירו דדח"י בעלקא היה למואבים מפני חילול ה' ע"כ דברי התוס' והפה מזה ג"כ יש ראיה חזקה להרמב"ם דהוא רק מצות שעה דאל"כ קשה באמת על אדונינו המלך דוד איך הותר לזנבם הלא התורה אמרה אל תצור דאף שדחה את אויביו בקש אבל מה יענה באמת בעת שיזובר בו תירוצו של הגמ' הנ"ל דמנין מוכרח דהציוו היה

אחר שפָּרְצוּ הַגָּדֵר תְּחִלָּה וְשָׁכְרוּ אֶת בִּלְעָם וְאֵף דֵּהתוֹס' כָּתְבוּ וּקְרָא דְשׁוֹפְטִים שְׁלַחְצָם עֲגִלוֹן מְלֶךְ מוֹאָב הֵיָה לּוֹ לְהִבִּיא אֱלָא שְׁמֵן הַתּוֹרָה רָצָה לְהִבִּיא מִפְּנֵי חַה"ש עכ"ד מִשְׁמַע דר"ל דְאִמְתָּלָא אֲמִיתִית הֵיָה מַה שְׁלַחְצָם מְלֶךְ מוֹאָב ע"ז וְנִדְאֵי קִשָּׁה דְכִינוּ דִּינְדְעִינוּ דֵּהמִצְוָה קִיָּים אֵף אַחַר שְׁפָרְצוּ גָּדֵר וְשָׁלְחוּ לְבִלְעָם א"כ הָרִי חֲזִינוּ דֵּהצִּיּוּי שֶׁל תּוֹרָה הֵיָה בְּזָה אֵף אִם יִפְרְצוּ הַמוֹאָבִים הַגָּדֵר וּע"ז יִשְׂרָאֵל מִןשִׁבְעִים וְעוֹמְדִים א"כ מַה יִּתֵּן וּמַה יוֹסִיף הָא דְלַחְצָם עֲגִלוֹן וּע"ק מַה שֶּׁהִרְגִישׁוּ הַתּוֹס' בְּעֲצָמָם דֵּהלָא עַל אֲדוֹנָיִם מִיָּתִי קְרָא דְקַבְלָה וַיֵּאֱסֹף אֵלָיו כו' וּמ"ש הַתּוֹס' מ"מ פִּינוּ דְמִשְׁפַּח קְרָא דְכָרִי תּוֹרָה נִיחָא לִי לְאִתּוּיָי הוּא דְחֹסֵק פִּינוּ דֵּהתְּשׁוּבָה מִד"ת אֵינָה אֲמִיתִית וּמִד"ק אֲמִיתִית וְנִדְאֵי יוֹתֵר טוֹב לְהִשְׁיֵב תְּשׁוּבָה אֲמִיתִית אֵף שֶׁהִיא מִד"ק פְּמוֹ שֶׁהִשְׁיֵב לְאֲדוֹנָיִם מִד"ק א"ו מִןכְּרַח פְּדִכְרִי הֶרַמְב"ם דְּבִאֲמַת הַקַּבְלָה הִי דֵּהמִצְוָה הַנִּלְרַק לְשַׁעֲה נְאֻמָּה וּל"ק עַל דְּוֹד לְפִי הָאֲמַת רַק שֶׁהָאֲנוּמוֹת לֹא יֵאֱמִינוּ לְהַקְבִּילָה שְׁבַע"פ וּא"כ לְדַדְהוּ פִּינוּ דְנִאֲמַר בְּתוֹרָה הַק' סָתָם הוּוּ גַם לְדוֹרוֹת כָּל שְׁאָר מִצְוֹת וְאֵיכָא חַה"ש בְּדִכְרָ וְנִדְעַ מַה שֶּׁתְּשִׁיב כו' לְכֹף לְשִׁיטְתָם דֵּהוּא מִצְוָה לְדוֹרוֹת א"כ ל"ק הַקְּוִשָּׁא שֶׁל הַגַּמ' וְכִי מָה עָלָה עַל דַּעַת מֹשֶׁה כו' כַּמִּש"ל א"כ א"צ לְהִתְיַרְוֵץ דְנִשְׂא מֹשֶׁה ק"ו כו' א"כ מִמִּילָא דְאֵינוּ מוֹכַח דֵּהמִצְוָה נְאֻמָּה דְוִקָא עַל אַחַר שְׁנִאֲמַר צְרוּר אֶת הַמְדִינִים א"כ לְשִׁיטְתָם שֶׁפִּיר הִשְׁיֵבוּ הֵם פְּרָצוּ הַגָּדֵר תְּחִלָּה וּא"כ מִיֻּשָׁב הַשְּׁגַת הֶרַמְב"ן וְאֲדַרְבָּא מִמְדַרְשׁ הַנִּלְמוֹכַח פְּדִכְרִי הֶרַמְב"ם דַּל"כ נִשְׂאָר בְּאֲמַת הַקְּוִשָּׁא עַל דְּוֹד אֵיף עֵבֵר עַל לֹא תִצְוֹר וְדוֹק הִטִּיב פִּי נִכּוֹן הוּא בַס"ד: וְהֵיָה לְכַאוּרָה קִשָּׁה עַל דְּכָרִי הַתּוֹס' הַנִּלְרַק דְּכָתְבוּ דְדַחֲנִי בְּעִלְמָא הִיא לְמוֹאָבִים מִפְּנֵי חַה"ש א"כ לְמַה צְרִיף לְהַסְפִּימַת סְנֵהדְרִין וּנ"ל דְגַם ע"ז רָצָה הַסְפִּימַת סְנֵהדְרִין אִם דִּי בְּזָה לְסַלֵּק חַה"ש פְּנ"ל בְּרוּר.

וְהֵיָה רְאִיתִי בְּסִפְרֵי מְקוֹם שְׁמוּאֵל בְּשׁו"ת ס' ל"ח דְּכָתְבֵי דַמִּש"ה הוּא מִצְוֹת שְׁעָה מִשׁוּם דְאִיתָא שָׁם בַּב"ק דְאָמַר לּוֹ הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה לֹא כְּשַׁעֲלָתָה עַל דַּעַתָּה כו' שְׁתִּי פְרִידוֹת טוֹבוֹת יֵשׁ לִי לְהוֹצִיא מֵהֵם רוּחַ הַמוֹאָבִי וְנִעְמָה הָעֲמוּנִית ע"כ א"כ הַמִּצְוָה לֹא הֵיָה רַק מִשׁוּם הַפְרִידוֹת טוֹבוֹת לְכֹף הוּי מִצְוָה לְשַׁעֲה עַד שִׁינְלָדוּ הַפְרִידוֹת וּבִימֵי דְוֹד כְּבָר נוֹלְדוּ עַכ"ד וְאֵת כָּל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הָרוּחַ חָדָא דְמִשׁוּם טַעַם הַמִּצְוָה שְׁאֵינוּ מְפֻרָשׁ הַטַּעַם בְּתוֹה"ק לֹא יִשְׁתַּנֵּה הַדִּין וְהַגַּע בְּעֲצָמָה דֵּהלָא מְבֻרָא בִּיבְמוֹת ד' ע"ז ע"א בְּמַה שֶּׁדְרָשׁוּ בְּפִסְוִק פְּתַחַת לְמוֹסְרֵי כו' וּבַפ' נְפִילָאוּתֵיהּ וּמַחְשְׁבוֹתֵיהּ אֵלֵינוּ דְרַק בְּשִׁבְלֵי הַשְּׁתִי פְרִידוֹת טוֹבוֹת הַנִּלְרַק פְּדִי שְׁיֵצֵא מֵהֵם דְוֹד וְרַחֲבָעִם הַתְּרוּ הַנְּקִיבוֹת שֶׁל עֲמוֹן וּמוֹאָב ע"ש בַּגַּמ' וּבְרַש"י וּא"כ לַפ"ז נִימָא דְאַחַר שֶׁבָּאוּ הַפְרִידוֹת טוֹבוֹת הַנִּלְרַק לְתוֹף הַקְּהֵל שׁוּב יֵאָסְרוּ נְקִבוּמֵיהֶם לְבֹא בְּקֵהֵל דֵּהא לֹא הַתְּרוּ רַק בְּשִׁבְלֵם וְזֶה הִיפָּה הַמִּשְׁנָה וְהַגַּמ' וְהֶרַמְב"ם וְכָל הַפּוֹסְקִים א"ו פִּינוּ דֵּהתְּרוּ הַתְּרוּ א"כ ה"נ בְּמִצְוָה דַּל תִּצְוֹר וְאִם אֲמַנָּם אֲפָשֵׁר לְחַלֵּק בְּדוֹחֵק מ"מ הָאֲמַת יוֹרָה דְרַכּוּ דְלֹא יִשְׁתַּנֵּה הַדִּין בְּשִׁבְלֵי טַעַם שְׁאֵינוּ מְפֻרָשׁ בְּתוֹרָה וְעוֹד הָרִי נִעְמָה הָעֲמוּנִית לֹא בָּאָה רַק בִּימֵי שְׁלֵמָה וְהִיא אֲמוֹ שֶׁל רַחֲבָעִם כְּדִאִיתָא שָׁם בַּב"ק ד' ל"ח ע"ב וּבַמִּס' יְבְמוֹת ד' ע"ז ע"א וְדוֹק וְאֲפָשֵׁר לְיִשָּׁב קְוִשָּׁא זו ע"פ הַתּוֹס' שָׁם בַּב"ק דָּף ל"ח ע"ב ד"ה מוֹאָבִים עֲצָמָן ע"ש וְדוֹק וְהִשְׁתָּא לְפִי מַה שֶּׁבְּאֲרַתִּי פְדַעַת הֶרַמְב"ם שְׁמִצְוֹת אֵל תִּצְוֹר הֵיָתֵה רַק לְשַׁעֲה וּמַה שֶּׁהִשְׁיֵב דְוֹד הֵם פְּרָצוּ כו' הִיא דְחִיָּה בְּעִלְמָא א"כ אֵינוּ לְהִבִּיא רְאִיָּה לְעַנְנֵי הַדִּין מִהַתְּשׁוּבָה הַנִּלְרַק פִּינוּ שְׁאֵינָנָה אֲמַת דֵּהא בְּאֲמַת נְצִטּוּי אֵף אַחַר שְׁפָרְצוּ הַגָּדֵר כַּמִּש"ל וְאֲדַרְבָּא מוֹכַח קִצְתָּ לְהִיפָּה דֵּהא בְּאֲמַת הַצִּיּוּי הִי קוֹדֵם מִעֲשֵׂה דְבִלְעָם

כמ"ש התוס' בב"ק שם ד' ל"ח ע"א ד"ה נשא משה ק"ו בשם ר"ת דפירושו עתיד משה לישא ק"ו ע"ש א"כ הרי חזינו דאף שפרכו הגדר הנה המצנה קנים אלמא דאם נשבע רק א' לא הותר בשביל דכשפנגדו פריז הגדר ודוחק לומר דשאני הכא דיש הוכחה דעיקר הציווי הנה רק על אחר שנגמר צרור את המדינים וכבר פרכו הגדר בשכירות בלעם מוכח הקושיא וכי מה עלה על דעתו של משה כי וא"כ נימא גם מזה יהיה מוכרח דעת הרמב"ם שרק לשעה נאמרה מצנה זו דהא רק עבור זה המצנה קנים משום דאיפא הוכחה שהמצנה נאמרה.

על אחר שפרכו הגדר ונגמר צרור המדינים ומפח קושיא וכי מה עלה כו' והקושיא הנ"ל לא קשה אם לא נימא פדברי הרמב"ם א"כ אזלא הוכחה הנ"ל וק"ל מ"מ אין ראיהמפאן פלל להא דאם נשבע רק א' ודוק.

וגם לפי מ"ש הרמב"ן שם שהמצנה הנה רק שלא ניקח ארצם ע"ש א"כ אין ראיה משם פלל וכן לפי מ"ש שם עוד הרמב"ן דלשון אל תתגר משמע רק מריבת חנם כמו יגרה מדון א"כ ונדאי דאין ראיה פלל משם וע"ש במ"ש הרמב"ן דעם פל זה נענש דוד פמבואר בירושלמי פ"ק דר"ה וע"ש מ"ש שם הר"י דיליאון בספר מגילת אסתר ע"ש סיומא דמלתא דאין להקל רק בנשבעו זה לזה וז"ב.

והנה לפי מה שבארתי דעת הגון שבתשובת הר"ש משנץ בכואר היטב מה שאמר ולא הרויח אלא בתשומת יד עיין בהגהת מרדכי דמס' שבועות פי כן איתא שם בתשומת יד ובב"י בס' רל"ו איתא ולא הרויח אלא תשומת יד בלא ב"ת והפה הב"ח פ"י דתשומת יד היינו הק"ס דר"ל דזה שלא עיכב בטל הק"ס לנגדו וא"צ ליתן קנס ע"ע אבל לענ"ד לא נהירא דהיכן מצינו ק"ס שיקרא תשומת יד והל"ל ולא הרויח אלא הק"ס או שיאמר ולא הרויח אלא הקנס ולי נראה דתשומת יד היינו הת"כ שפן הדרה ומנהג שקודם פתיבת התנאים עושין ת"כ וכ"כ מהרי"ו בתשובה סי' קל"ז שקורא לת"כ תשומת יד פי כן נקרא בל' הראשונים ונראה דהיינו ששם ידו עמו כפירש הראב"ע על פסוק או בתשומת יד בפ' ויקרא ע"ש והנה יש להבין דעת הגון דלמה הת"כ אינו חל על זה שלא עיכב וחסרם חל עליו ולפמ"ש א"ש דאם פירשו בשעת הת"כ שישאו זא"ז לזמן פ' ותקעו כפם דהא ונדאי בכה"ג איירי דאל"כ ודאי אין סברא לומר דנפטר מהת"כ שהיה סתם ומהחרם של התנאים שהתנו לזמן לא נפטר רק ודאי ע"כ איירי בכה"ג לקה אם העביר א' המועד נפטר מהת"כ דהא כ"ז שלא פכתבו התנאים אין עליהם חרם הקהלות שלא יחזרו בהם רק הת"כ לבדו חל עליהם ונהרי נעשה בענין א' רק על זמן פ' לקה זה שעבר המועד פבר עבר הת"כ וחקירו אין עליו עונש הת"כ פלל אבל פיון שנקתבו התנאים יש עליהם חרם הקהלות שלא יחזרו בהם וגם קבלו עליהם חרם על זמן א"כ יש פאן ב' ענינים ונהרי קבלו עליהם ב' ענינים חרם סתם של הקהלות וחרם על הזמן לקה דעת אותו הגון דאף שעבר א' על החרם של זמן מ"מ חרם הקהלות על גוף השידוך קנים גם על השני ודעת הר"ש משנץ אינו פן כמש"ל והעיקר כדעת הר"ש משנץ וכמו שפסק בש"ע וז"ב לדעתי דאיירי פאן הפל בשתי ענינים שנשתדכו וגם קבעו זמן לנשואין וע"ז פתב זקני הרמ"א מ"ש פשהיה אנוס אבל בענין אחד שהשדוכין נעשה מפורש על תנאי זה שלא יעברו המועד ודאי דאחר עבור זמן אין פאן לא חרם ולא שבועה אף אם הנה

העֵינֹב בְּאַנְס דַּמ"מ לֹא הָיָה הַחֶרֶם אוֹ הַשְּׁבוּעָה רַק עַל זְמַן זֶה וְלֹא אֶת"כ וּכְמוֹ שֶׁבִּאֲרָתִי
בַּס"ד מְלֵבֵד הַטַּעַם שֶׁל הַב"ח וְהֵנָּה"כ שֶׁפָּתְבוּ דְמָה בְּכַף (וְעֵינֵן בַּב"ח בִּי"ד סִי רַל"ו
וּבַט"ז וּש"כ וְנָה"כ) שֶׁזֶה הָיָה אָנוּס מ"מ זֶה לֹא קִיבֵל עָלָיו רַק עַל תְּנָאֵי זֶה וּכְמוֹ שֶׁאֲבָאָר
בַּס"ד וְעֵינֵן בַּב"ח בִּי"ד סִי רַל"ו וּבַט"ז וְהַש"כ וְנָה"כ וּבַב"ח וּש"כ בַּחו"מ סִי כ"א דְאַנְס
רַחֲמָנָא פְּטָרִי אֲמָרִינֵן רַחֲמָנָא חֲיִיבִי לֹא אֲמָרִינֵן וּמְקוֹר דִּין זֶה מִירוּשְׁלָמִי קִידוּשֵׁין פ'
הָאוּמֵר וּגְיִטִין פ' מִי שֶׁאֲחֻזּוּ וּכְר"י דְקִי"ל פְּנוּתִי לְגַבֵּי רֶשֶׁב"ל וְהֵנָּה מְבִנְיָא בִירוּשְׁלָמִי פ'
הָאוּמֵר הַנ"ל דֶּהֶפְלוּגְתָא הוּא בְּפִתּוּב בְּשִׁטְר סְמָפוֹן אָנָּה מְקַדֵּשׁ לִיךְ ע"מ מִפְּנִסְיָנָה לְיוֹם פ'
וְאִין אֲתָא יוֹם פ' וְלֹא פְּנִסְיָנָה לֹא יִהְיֶה לִי פְלוּם בְּזֶה פְּלִיגִי אִם אִירַע לוֹ אָנוּס אָבֵל בְּפִתּוּב
בְּשִׁטְר סְמָפוֹן אִין אֲתָא יוֹם פ' וְלֹא הָיִיתָ כּוֹנֵסָה לִי לֹא יִהְיֶה עָלֶיךָ פְלוּם גַּם רֶשֶׁב"ל מוֹדָה
דְאַנְסָא פְּמָאן דְלֹא עֶבֶד ע"ש וְהֵנָּה לְכַאוּרָה עָלָה עַל דַּעֲתִי דֶּהֶפְרֵשׁ בֵּין זֶה לְזֶה דָּאִם
אָמַר לֹא יִהְיֶה לִי פְלוּם הָרִי תוֹלָה בְּדִידִי וְאֲמָרִינֵן דַּעֲתִי דְלֹא רָצָה לְהַפְסִיד אִם הוּא אָנוּס
וְאֲדִיבּוּרָא דִידִי הִיא גְּתָרְצָה מִשָּׂא"כ בְּכוּתָב לֹא יִהְיֶה עָלֶיךָ פְלוּם דְתִלָּה בְּדִידָה וּבְנוֹדָאֵי
הִיא אֵינָה מְקַנָּה עֲצָמָה לוֹ רַק אֲדַעֲתָא שְׂיִקְנִיִם הַתְּנָאֵי וּמָה לָּהּ לְאַנְסוֹ וּקְצַת דוּמָה לְזֶה
אִיתָא בְּתוֹס' בַּמַּס' פְּתוּבוֹת פ' נַעֲרָה שְׁנַתְּפִתָּה ד' מ"ז ע"ב ד"ה שְׁלֹא פָתַב לָהּ ע"ש
שֶׁפָּתְבוּ פִּינּוֹן דְתִלוּי נְמִי בְּדַעַת הַמְקַדֵּשׁ לֹא אֲמָרִינֵן דְאַדַּעֲתָא דְהָכִי לֹא קִדְשָׁה נִפְשָׁה שְׂיַעֲשֶׂה
בְּעַל מוּם ע"ש מִיָּהוּ בִירוּשְׁלָמִי פ' מִי שֶׁאֲחֻזּוּ אִיתָא בְּלִשׁוֹן הַפְּלוּגְתָא דְאִין אֲתָא יוֹם פְּלוֹן
וְלֹא פְּנִסְיָנָה לֹא יִהְיֶה לִי עָלֶיךָ פְלוּם בְּזֶה פְּלִיגִי אִם אִירַע אָנוּס וּבְכַתָּב אִין אֲתָא יוֹם פ'
וְלֹא פְּנִסְתָּ לִי לֹא יִהְיֶה לִי עָלֶיךָ פְלוּם גַּם רֶשֶׁב"ל מוֹדָה ע"ש הָרִי בְּשִׁנְיָהֶם פְּתוּב לֹא יִהְיֶה
לִי עָלֶיךָ פְלוּם וְזֶה מוֹרָה דַּעֲיָקֵר הַהֶפְרֵשׁ הוּא דְבִלְשׁוֹן דְּפִלִּיגִי בִי אִיתָא בְּשִׁנְיָה' בִירוּשְׁלָמִי
דְקִידוּשֵׁין וּדְגִיטִין וְאִין אֲתָא יוֹם פ' וְלֹא פְּנִסְיָנָה וּבְהַלְשׁוֹן דְמוֹדָה רֶשֶׁב"ל אִיתָא בְּשִׁנְיָהֶם
בִירוּשְׁלָמִי דְקִידוּשֵׁין וּגְיִטִין הַנ"ל וְלֹא הָיִיתָ כּוֹנֵסָה לִי אוֹ וְלֹא פְּנִסְתָּ לִי דָּדָא וְדָא אַחַת הִיא
אֲלֵא דְזֶה הִיא עֵיָקֵר הַהֶפְרֵשׁ דָּאִם פָּתַב וְלֹא פְּנִסְיָנָה סוּבֵר רֶשֶׁב"ל דְלֹא בִיטֵל הַקִּידוּשֵׁין
רַק כְּשֶׁלֹּא יְכַנְסָה בְּרִצּוֹנוֹ דְכֵן מִשְׁמַע הַלְשׁוֹן וְלֹא פְּנִסְיָנָה מִשָּׂא"כ כְּשֶׁהוּא אָנוּס אִז לֹא
בִיטֵל הַקִּידוּשֵׁין וְהִיא כְּשֶׁקְבֵּלָה הַקִּידוּשֵׁין גְּתָרְצִית אֲדִיבּוּרָא דִידִי מִשָּׂא"כ כְּשֶׁאָמַר וְלֹא
פְּנִסְתָּ לִי אוֹ וְלֹא הָיִיתָ כּוֹנֵסָה לִי דֶּהֱיִינוּ אִם לֹא תִינְשָׂא לִי מִשְׁמַעוֹ אִפִּי אִם בַּע"כ שֶׁל בְּעַל
לֹא תִינְשָׂא דוּמָה לְזֶה אִיתָא בְּכַבְלֵי רִישׁ פְּתוּבוֹת ב' ע"ב לֹא נִשְׂאוּ לֹא קִתְּנֵי אֲלֵא לֹא נִשְׂאוּ
ע"ש וּבַב"ק דָּף ז' ע"א וְשֶׁלֵּם בַּע"כ מִשְׁמַע יְשֻׁלֵּם מִדַּעֲתוֹ וּז"ב לְדַעֲתִי בְּדַעַת רֶשֶׁב"ל מִיָּהוּ
ר"י וּרֶשֶׁב"ל וְדָאֵי הֶלְכָה כְּר"י דָּאֵף שֶׁהוּא אָנוּס מָה לָּהּ לְאַנְסוֹ מ"מ הִיא לֹא מְקַנָּה נִפְשָׁה
רַק אֲדַעֲתָא דְהָכִי שְׂיִכְנִיסָנָה לְיוֹם פ' דְאַנְס רַחֲמָנָא פְּטָרִי אֲמָרִינֵן אָנוּס רַחֲמָנָא חֲיִיבִי לֹא
אֲמָרִינֵן וּכְדָאִיתָא בְּהַר"ן וּש"פ וְלֹא אִיבְעֵי לְהַרְי"ף וּלְהַרְמַב"ם וְרוּב הַפּוֹסְקִים וְהַמְחַבְּרֵי
בַּש"ע אַה"ע סִי קַמ"ג סְעִיף ח' דְּפָסְקוּ כַּת"ק דְּרֶשֶׁב"ג בְּגִיטִין פ' מִי שֶׁאֲחֻזּוּ בְּהַמְשָׁנָה דָּף
ע"ה ע"ב ע"ש א"כ וְדָאֵי דֶּהֶלְכָה כְּר' יוֹחָנָן הַנ"ל דֶּהָא אִיתָא שָׁם בִירוּשְׁלָמִי פָּרַק מִי
שֶׁאֲחֻזּוּ דְר"י לֹא סָבַר פְּרֶשֶׁב"ג וּרֶשֶׁב"ל סוּבֵר פְּרֶשֶׁב"ג וְא"כ פִּינּוֹן דְקִי"ל דְלֹא פְּרֶשֶׁב"ג
א"כ מִמִּילָא דְלֹא קִי"ל כְּמִי כְרֶשֶׁב"ל אֲלֵא אִפִּי לְהַפּוֹסְקִים דְּפָסְקוּ פְּרֶשֶׁב"ג מ"מ לֹא
מִפְּקִינֵן מִהַפְּלֵל דְר"י וּרֶשֶׁב"ל הֶלְכָה כְּר"י וְאֵף דָּאִיתָא בִירוּשְׁלָמִי דְר"י כֹּא סָבַר פְּרֶשֶׁב"ג
א"ה רָאוּי לָנוּ לוֹמֵר דֶּהֶפּוֹסְקִים דְּפָסְקוּ פְּרֶשֶׁב"ג מִמִּילָא סוּבְרִים דְלֹא כְּר"י דֶּהָא לִיתָא
דֶּהָא לְהַפּוֹסְקִים פְּרֶשֶׁב"ג עַכ"פ צ"ל דְּבַבְלֵי חוֹלֵק עַל הִירוּשְׁלָמִי בְּהָא דְמַדְמָה הָא דְר"י
לְהָא דַּת"ק דְּרֶשֶׁב"ג דֶּהָא עַל הַגִּי פּוֹסְקִים קָשָׁה קוֹשִׁית הַתּוֹס' בְּגִיטִין פ' מִי שֶׁאֲחֻזּוּ ע"ה

ע"ב ד"ה פלל ארשב"ג אהא דאמר רבא נתינה בע"כ לא הוי נתינה ועכ"פ צ"ל כמ"ש התוס' דהכא להרנוקה בעלמא עשה פן ע"ס א"כ ממילא דגם ר"י מצי סבר פרב"ג א"כ ממ"נ קיי"ל כר"י דהפוסקים דלא פרב"ג א"כ ודאי קיי"ל כר"י מתרי טעמי תדא דר"ל ור"י הלכה כר"י לבר מתלת ועוד דהא ר"ל סובר פרב"ג דודאי אין לחלק בין הא דר"ל להא דרב"ג דהא דרב"ג דהא ר"ל סובר פרב"ג דודאי אין לחלק בין הא דרב"ג דלפוסקים הנ"ל אינו מוכח דהש"ס דילן חולק על הירושלמי במה שמדמה הא דר"י ור"ל להא דת"ק ורב"ג דהא להפוסקים כת"ק לק"מ על רבא ודו"ק וכיון דאין לנו הברח דתלמודא דידן חולק על הירושלמי ודאי קיי"ל פהירושלמי דהא דר"י ור"ל תולה בהא דת"ק ורב"ג וכיון דהם פסקו דלא פרב"ג א"כ לדדהו ודאי לא קיי"ל כר"ל ולהפוסקים דפסקו פרב"ג א"כ עכ"פ מוכח לדדהו דהבבלי חולק על ירושלמי בדמיון זה שמדמה הא דר"י ור"ל להא דת"ק ורב"ג אלא אף דר"י מצי סבר פרב"ג כמ"ש א"כ כיון דאין הברע מהא דרב"ג א"כ ממילא הדרינו לכללא דר"י ור"ל הלכה כר"י וז"ב פשמש אצלי דהעיקר ככל הפוסקים הנ"ל דפסקו כר"י ועיין בח"מ סי' קע"ו סעיף י"ח בהג"ה וז"ל שותף שחלה או נאנס ולא עסק בשותפות אין הדין שהאחר ירויח ויתן לו עכ"ל נ"ל ברור הא דקדק זקני הרמ"א וז"ל לכתוב בלשון שלילה אין הדין שהאחר ירויח כו' ולא פתב בפשוטו אין לו חלק ברינח היינו דנתפנון במתק לשונו דלא יהא לבע"ד לחלוק ולומר דלמה נפסיד חלקו ברינח הלא אנוס הוא ואנוס רחמנא פטר' לזה פתב אין הדין כו' ור"ל אף דאנוס רחמנא פטר' אמרינו רחמנא חייב' לא אמרינו ואין זה נתחייב לימן לו חלק ממה שטרח הוא לבדו מפני אונסו של זה וזה ברור ולכאורה קשה לפ"ז על הא דאיתא בח"מ סי' ר"ז סעיף ט"ז פשהיו חכמי ספרד כו' ע"ש ה"א תקנתו של זה קלקלתו של זה שמה יהיה אנוס גמור ולא יוכל לקיים וא"כ אם מחייב עצמו במבואר שם בסעיף הקודם לזה דהיינו בב"ד חשוב שאם לא יעשה כן יתחייב כן וכך א"כ אם יהיה אנוס נפטר במבואר שם דאנוס רחמנא פטר' משא"כ כפי מנהג חכמי ספרד שמתחייב עצמו בסתם ואח"כ עושים שטר מחילה באם שיעשה כן יהא החוב מחול לו א"כ אף אם יהי אנוס שלא יוכל לעשות כן יתחייב דמ"מ ה"א לא מחל רק ע"ד שיעשה כן ורחמנא חייב' לא אמרינו שיתחייב ה"א למחול מפני אונסו של זה דהא החוב הוא בסתם והתנאי במחילה וכמ"ש הש"כ בח"מ בסי' כ"א ס"ק ג' במי שמחייב עצמו לחבירו בדבר שאין חייב בו על תנאי שיעשה חבירו כן וכך וארעו אנוס לחבירו דאעפ"כ לא נתחייב זה דאף שאנוס היה חבירו מ"מ הוא לא קיבל על עצמו חוב רק באם שיעשה חבירו כן א"כ הה"נ הוא לא מחל רק אם יעשה חבירו כן ואם פן איך עשו חכמי ספרד תקנה לזה וקלקלה לזה מיהו לפי המבואר בחלקת מחוקק באה"ע סי' נ' ס"ק ט"ז לק"מ ודו"ק ועיין במשנה למלך פ"ב מהכ"מ כירה הלכה י"ח מ"ש הגאון המגיה שם ועיין בתשובה מהר"ם אלשיך סי' ועיין באה"ע בח"ע סי' ל"ח ס"ק א' ובב"ש שם ס"ק א' והנלע"ד פתבתי ודו"ק ועיין פל מה שפתב הנ"כ סימן רל"ו על הט"ז ס"ק י"ג וכל דבריו נכונים רק לדידי אין ספק דגם הט"ז איירי בכה"ג שלא נתפרש מתחלה שעושה על תנאי זה אף שפתב הנה"כ דפשוט לשונו לא משמע פן די"ל דהיינו אין העיקר תלוי בו שפתב הט"ז אבל פשנתפרש דרק על תנאי זה נעשה השידוך היינו העיקר תלוי ואף אם נאנס זה אין שפגדו מחויב לקיים פנ"ל ברור פשמש בס"ד: הינצא מזה דבנתפרש

שְׁהַשְׁיָדוּף נַעֲשֶׂה רַק עַל תְּנָאי זֶה דִּהְיִינוּ שְׁיִסְלַק לְזִמְן פֶּל' וְדַאי דָּאָף אִם הָיָה אָנוּס בְּאֲנוּסָא דל"ש וְנִתְבָּרַר בְּעֵדִים אֲנוּסוּ דַּאִין מְחֻיָּב שׁוּב שְׁפָנְגְדוּ לְקַיָּים מִשָּׂא"כ בְּתַנָּאִים דְּעֵלְמָא שְׁהַשְׁיָדוּף נַעֲשֶׂה בְּסִתָּם בְּתַחֲלָה וּז"ב וּמכ"ש בְּאִין עֵדִים שְׁהָיָה אָנוּס דָּאָף אִם הָוִי אֲמָרִינוּ דִּהָאֲנוּס מוֹעִיל מ"מ אִינוּ גְּאָמֵן שְׁהָיָה אָנוּס כֹּל זִמְן שְׁלֵא הִבִּיא עֵדִים כְּמִבְּנֵי אֲרָךְ בְּדַבְרֵי זְקַנֵי הָרַמ"א ו'ל' וּמכ"ש בְּאֲנוּס דְּשָׂכִיחַ דָּאָף אִם הָיָה אָנוּס מוֹעִיל וְהָיָה לוֹ עֵדִים מ"מ אָנוּס דְּשָׂכִיחַ וְדַאי אִינוּ מוֹעִיל לַכ"ע כְּמוֹ שְׁמִבְּנֵי אֲרָךְ כֹּל זֶה בְּמ"ש לְעִיל וְעֵנִיּוֹת הָוִי אָנוּס דְּשָׂכִיחַ כְּמִש"ל וְכ"ש קִנְיָר הִיָּד לְפִי שְׁעָה דָּאָף אִי הָוִי אֲמָרִינוּ דְּעֵנִיּוֹת ל"ש מ"מ הָא וְדַאי שְׂכִיחַ וְשָׂכִיחַ אָף בְּעֵשִׂירִים וּכְמ"ש מֵהֲרִי"ט ח"א ס'א' ו'ל' וְכִש"כ קִנְיָר הִיָּד דְּשָׂכִיחַ וְשָׂכִיחַ אִפִּי בְּעֵשִׂירִים לְפַעְמִים אִינָם יְכוּלִים לְתַת לְזִמְן הַקְּצוּב וְכֹל כִּי הָאִי הו"ל לְאַסּוּקֵי אֲדַעְתָּא וּלְפָרֵשׁ עַכ"ל וּבָהָא וְדַאי לִיפָּא מֵאֵן דְּפִלִּיג עֲלֵיהּ וּז"ב: וּלפ"ז גַּם בְּסִתָּם תְּנָאי שְׁהַשְׁיָדוּף נַעֲשֶׂה בְּתַחֲלָה בְּסִתָּם וְאַחַר כֹּף מִתְנִין וּמְפָרְשִׁין זִמְן הַנְּשׂוֹאִין וְהַסְּלוּק דְּמ"מ לֹא יִתְחַיֵּיב זֶה שְׁפָנְגְדוּ לְקַיָּים בְּאִם זֶה עֶבֶר הַמוֹעֵד רַק כְּשֶׁהָיָה אָנוּס זֶה שְׁעֶבֶר הַמוֹעֵד עַד דִּהָא זְקַנֵי הָרַמ"א ו'ל' אִינְרִי בְּכַה"ג דִּהַשְׁיָדוּף נַעֲשֶׂה בְּסִתָּם תַּחֲלָה וּלְכַף פֶּתַב דָּאִם הָיָה עֵדִים שְׁהָיָה אָנוּס מְחֻיָּב שְׁפָנְגְדוּ לְקַיָּים וּכְמ"ש בְּנַה"כ הָרִי מְבֹאָר דָּאָף בְּכַה"ג אִינוּ מְחֻיָּב שְׁפָנְגְדוּ לְקַיָּים רַק בְּאִם הָיָה הָעוֹבֵר אָנוּס וְכֹן מְבֹאָר לְהַמְעִיֵּן בְּט"ז וּבְנַה"כ אִם כֹּן י"ל דְּאָנוּס כִּי הָאִי לֹא מוֹעִיל פִּינּוֹן דְּשָׂכִיחַ מִיְהוּ זֶה אִינוּ דִּהָא בְּסִתָּם תְּנָאִים אִינָם בְּטָלִים מְשׁוּם דְּלֹא קַיָּים הַתְּנָאִים דִּהָא לֹא הִי תְּנָאי בְּעִיקָר הַמְעֻשָּׂה כֹּל רַק דְּעִיקָר הַטַּעַם כְּמ"ש הַט"ז דְּכִינּוֹן דְּנִשְׁבְּעוּ זֶה לְזֶה וְדַאי לֹא נִשְׁבְּעַ כֹּל א' רַק ע"ד שְׁיָקַיָּים כֹּל א' מֵה שְׁנִשְׁבְּעַ וְאִם יַעֲבֹר א' מִהֵן עַל שְׁבוּעָתוֹ אִפְּלִי עַל דְּבַר קִטּוֹן כֹּל שְׁבוּעָתוֹ שֶׁל זֶה שְׁפָנְגְדוּ בְּטָלָה עַכ"ד וְנִכּוֹן הוּא וְכִמְש"ל בְּדַבְרֵי הָר"ש מְשַׁנֵּץ וּלְכַף בְּהִי אָנוּס אִינוּ בְּטָל דִּהָא לֹא עֶבֶר זֶה עַל שְׁבוּעָתוֹ א"כ לַפ"ז אָף אָנוּס דְּשָׂכִיחַ אִינּוּ מְבַטֵּל הַמְעֻשָּׂה דְּמ"מ לֹא עֶבֶר עַל שְׁבוּעָתוֹ דְּאָנוּס הִי מִשָּׂא"כ כְּשֶׁהָיָה תְּנָאי מְפֹרֵשׁ דָּאָף אִי אֲמָרִינוּ דְּמַהֲנֵי טַעְנַת אָנוּס הִינּוּ מְשׁוּם דְּלֹא הִתְנָה אֲדַעְתָּא דְּהָכִי א"כ בְּאֲנוּס דְּשָׂכִיחַ דְּמַסִּיק אֲדַעְתָּי וּמִיבְעֵי לִי לְאַתְנוּי וְלֹא אֲתָנִי אִיְהוּ דְּאַפְסִיד אֲנַפְשִׁי וְאֲמָרִינוּ דְּקַבֵּל עָלֵי שְׁיָהָא הַמְעֻשָּׂה בְּטָל אִם לֹא יִתְקַיָּים הַתְּנָאי אָף שְׁיָהָיָה אָנוּס בְּאֲנוּס דְּשָׂכִיחַ וְכְּמִבְּנֵי אֲרָךְ בְּש"ס דְּנִדְרִים וּז"ב לְמַעֲיָן הֵיטֵב בְּס"ד אֲבָל בְּרִירוֹר עֵדִים שְׁהִי אָנוּס וְדַאי צָרִיף אָף בְּסִתָּם תְּנָאִים וּז"ב.

וְעוֹד נ"ל בְּרִירוֹר דְּבְּסִתָּם תְּנָאִים אָף אִם עֶבֶר בְּמִזִּיד הַמוֹעֵד מ"מ מְחֻיָּב שְׁפָנְגְדוּ עֲדִינּוֹ לְקַיָּים הַשְׁיָדוּף אִם לֹא תִבְעוּ כֹּל לְפָנֵי הַמוֹעֵד דִּהָא בְּסִתָּם תְּנָאִים לֹא הָוִי הַטַּעַם דְּבְּטָלוּ הַתְּנָאִים רַק מְשׁוּם שְׁעֶבֶר שְׁפָנְגְדוּ עַל שְׁבוּעָתוֹ כְּמ"ש וּבְלֹא תְּבִיעָה הָרִי לֹא עֶבֶר עַל שְׁבוּעָתוֹ כֹּל כִּי מְבֹאָר בַּח"מ ס' ע"ג סְעִיף ו' וּבְסַמ"ע שָׁם ס"ק י"ט וּבְש"כ ס"ק י"ט מִשָּׂא"כ כְּשֶׁהָיָה תְּנָאי מְפֹרֵשׁ דָּאָף א"צ לְתַבִּיעָה כֹּל דָּאָף שְׁנָה לֹא עֶבֶר עַל שְׁבוּעָתוֹ בְּלֹא תְּבִיעָה מ"מ הוּא לֹא שְׁיַעֲבֹר נְפִשִׁי רַק ע"ד שְׁיָקַיָּים חֲבִירוֹ הַתְּנָאי וְלֹא עֲדִיף בְּלִי תְּבִיעָה דְּאֲמָרִינוּ דל"ל לְקַיָּים מֵאֵם הִי אָנוּס דְּלֹא הִי יְכוּל לְקַיָּים וְאֵעֵפ"כ אֲמָרִינוּ דְּלֹא נִתְחַיֵּיב חֲבִירוֹ רַק ע"ד שְׁיָקַיָּים הַתְּנָאי מֵה לוֹ לְאָנוּסוֹ ה"נ הוּא לֹא שְׁיַעֲבֹד נְפִשִׁי רַק ע"ד שְׁיָקַיָּים הַתְּנָאי וְהָרִי גַּם בְּנִשְׁבְּעַ לְפָרוּעַ הוּא מְנַגֵּד קִצָּת לְהַשְׁכֵּל פִּינּוֹן דְּנִשְׁבְּעַ עֲתָה הִי לוֹ לְתַבְּנֹעַ א"ע לְקַיָּים שְׁבוּעָתוֹ וּבְאַמְתָּ לֹא רֵאִיתִי לְזֶה שׁוּם רֵאִי מְגַמְרָא רַק מְקוֹרוֹ מִתְּשׁוּבַת הָרֵא"ש וְגַם הָרֵא"ש לֹא הִבִּיא שׁוּם רֵאִי וּמ"מ חֲלִילָה לָנוּ לְחַלּוֹק מְדַעְתִּינוּ עַל אַבּוֹת עוֹלָם אֲבָל הָבּוּ דְּלֹא לְהוֹסִיף עָלֵי דְּזֶה שְׁיָיָף דְּנִקָּא לְעֵינֵי שְׁלֵא לְחַיֵּיב זֶה כְּעוֹבֵר עַל הַשְׁבוּעָה דְּעָלוּל

לשכוח והוי פאנוס אָבֿל מ"מ חֿבֿירו לֹא נִתְחַיֿב רַק אִם יִקְיִים אָבֿל פֿשְׁאִינוּ מְקַיִים יְהִי ע"י מֵה שְׁיִהְיֵה הֵן ע"י אָנוּס הֵן ע"י שְׁלֹא תִבְעוּ חֿבֿירו מ"מ לֹא נִשְׁתַּעֲבַד רַק ע"ד שְׁיִתְקַיִים הַתְּנָאִים כַּנ"ל בְּרוּר פֿשְׁמֵשׁ בַּס"ד.

ועוד נ"ל לומר סבֿרא בְּרוּרָה דְּבִשְׁלֵמָא בְּעִנְיַן הַפְּרָעוֹן שֶׁהוּא רַק תּוֹעֵלֶת חֿבֿירו צְרִיף חֿבֿירו לְתַבְעוּ מִשְׁא"כ קִיּוּם הַשְׁיָדוּף שֶׁהוּא תּוֹעֵלֶת עֲצָמוּ ג"ם צְרִיף שְׁיִתְבּוֹעַ א"ע כְּדִי שְׁיִתְקַיִים הַשְׁיָדוּף וְהֵבֵן כִּי סְבָרָא נְכוּנָה הִיא לְדַעְתִּי וּבִפְרִט בְּעִנְיַן שְׁצָרִיף תְּבִיעָה שְׁאִין מְקוּרוֹ אֵלֶּא מֵהַסְבָּרָא דְּמִסְתַּבֵּר פֿון לְהֵרָא"ש ז"ל וְדַאי רְאוּי לָנוּ לְיִזוּל בְּתַר סְבָרָא וּמ"מ אָבִיא רֵאִי בְּרוּרָה לְדַבֵּר דֶּהֱלֹא בְּנִדְרִים ד' כ"ז בְּהֵאִי דְּאַתְפִּיס זְכוּתִי כו' וּבַחוּ"מ ס' כ"א וּסִי' ר"ז סְעִיף ט"ו לֹא פְּזָכַר פֿלֵל שְׁצָרִיף לְתוֹבְעוּ בְּתוּף ל' שְׁיָבֵא וּא"ל דְּלֹא הִנֵּה בְּתוּף הָעִיר שְׁאִנִּי דְּאַדְרָבָא דְּכִשְׁהוּא בְּתוּף הָעִיר מִסְתַּבֵּר טְפִי דַא"צ תְּבִיעָה פְּמִבְּנֹאָר בַּל' הַש"כ שֶׁם בַּסִּי' ע"ג ס"ק י"ט וְעוֹד דָּאָם נִימָא פֿון הָרִי בַּנְד"ד שֶׁהַשְּׁאֵלָה סוֹכֵב עָלֶיהָ ג"כ אֵינָם בְּעִיר א' מֵה אֵית לָהּ לְמִימַר דְּלֹא תִקְשֶׁה מֵהֵא דְּנִדְרִים דְּדוֹקָא בְּפְרָעוֹן מְלִנְה צְרִיף תְּבִיעָה שְׁפִן הַדְּרִף שְׁמִלְנָה תּוֹבֵעַ חוּבוּ מִשְׁא"כ בְּתַנְאִי אַחַר א"צ תְּבִיעָה פֿלֵל א"כ ה"נ נִימָא בְּהַשְּׁלֶשֶׁת נְדוּנָיָא שְׁאִין זֶה פְּרָעוֹן חוּב לְאַבִּי הַחֶתֶן רַק שְׁצָרִיף לְקַיִים הַתְּנָאִי וְלִהְשְׁלִישׁ בְּיַד הַשְּׁלִישׁ א"צ לְתַבִּיעָה פֿלֵל וְהוּא נְכוּן מְאוֹד בַּס"ד.

וא"כ לפ"ז אֶפְשֶׁר לומר דָּאָף בְּסִתָּם תְּנָאִים א"צ לְתַבִּיעָה וּמִיְהוּ פְּרָאָה דֶּהֱיָכָא דְּשְׁנִיָּהִם צְרִיכִים לְסַלֵּק לִיַד שְׁלִישׁ א"כ אִם לֹא תִבְעַ א' לְחֿבֿירו וְדַאי רְאוּי לומר דְּמַחְלוּ זֶה לְזֶה הַזְּמַן פִּינּוֹן דְּשְׁנִיָּהִם לֹא קִיָּמוּ וְלֹא הַשְּׁלִישׁוּ דַכ"א יֹאמֵר אַחַר שְׁרֵאִיתִי שְׁלֹא הַשְּׁלֶשֶׁת אַתָּה לְכַף גַּם אָנִי לֹא הַשְּׁלֶשֶׁתִי מִשְׁא"כ פֿשְׁתוֹבֵעַ א' לְחֿבֿירו שְׁיָבֵא לְהַסְיָלוּק וְלֹא בָּא אָבֿל פֿשְׁצָרִיף רַק א' לְסַלֵּק א"צ תְּבִיעָה קוֹדָם הַסְיָלוּק מִיְהוּ אִם לֹא בִּירַר לְאִיזָה שְׁלִישׁ יִשְׁלִישׁ רַק לִיַד שְׁלִישׁ הַמְרוּצָה שְׁיִתְרַצוּ עָלָיו א"כ צְרִיכִים רִיצוּי קוֹדָם הַסְיָלוּק א"כ מִסְתַּבֵּר דְּצְרִיף תְּבִיעָה וְהוֹדְעָה מִתְחַל' דֶּהֱא לֹא יָדַע אֲצֵל מִי יִשְׁלִישׁ שְׁיִסְכִּי עָלָיו שְׁכַנְגָדוּ מִיְהוּ בְּתַנְאִי מְפֹרֶשׁ שְׁיִסְלַק בְּזַמְנוֹ שְׁעַל זֶה דְּוָקָא נַעֲשֶׂה הַשְׁיָדוּף וּא"צ לְסַלֵּק רַק א' מֵהֵן אוֹ שְׁאִין הַתְּנָאִי מְפֹרֶשׁ רַק עַל הַסְיָלוּק שֶׁל א' מֵהֵן אִזּוֹ וְדַאי דְּצְרִיף זֶה שֶׁהַתְּנָאִי עָלָיו לְמִיַּעֲבַד פֿל טְצָדְקִי לְסַלֵּק בְּזַמְנוֹ אִף אִם לֹא בִּירְרוּ הַשְּׁלִישׁ מְחוּיָב לְשְׁאֵלוּ לְאִיזָה שְׁלִישׁ יִשְׁלִישׁ כְּדִי לְקַיִים הַתְּנָאִי שְׁיִתְקַיִים הַקָּשֶׁר דְּכָל שְׁאִינוּ מְקַיִים הַתְּנָאִי אִף אִם הוּא אָנוּס נִתְבַּטֵּל הַקָּשֶׁר כַּנ"ל: וְהִנֵּה אַחַר שְׁפִתְבְּתִי הַסְבָּרָא דָּאָף אִם לֹא עָבַר עַל שְׁבוּעָה פִּינּוֹן שְׁלֹא הִנֵּה תְּבִיעָה מ"מ שְׁכַנְגָדוּ פְּטוּר פִּינּוֹן שְׁלֹא נִתְקַיִים הַתְּנָאִי מְצִאֲתִי אוֹן לִי בְּתַשׁוּבַת נוֹדַע בִּיהוּדָא חֶלֶק י"ד ס' ח' שְׁכַתְבֵּן שֶׁם בַּנְד"ד ח' ל' וְאִף אִם נִימָא שְׁהַמְחֻתְנִים לֹא מְבָרוּ עַל הַשְּׁבוּעָה שְׁאִין מִי שְׁנִשְׁבַּע בְּפִנְעַל לְפָרוּעַ לְזַמֵּן יָדוּעַ אִם אִין חֿבֿירו תּוֹבְעוּ אִין עָלָיו עוֹנֵשׁ חֶרֶם אוֹ שְׁבוּעָה וְכַמְבֹּאָר בַּחוּ"מ ס' ע"ג בַּסִּמ"ע שֶׁם ס"ק י"ט וּבַש"כ שֶׁם ס"ק י"ט מ"מ אִין ר"ל שְׁהַמְחֻתְנִים עָבְרוּ עַל הַשְּׁבוּעָה רַק שַׁע"כ"פ הַחֶתֶן וְהַפְּלָה מִמִּילָא נְפִטְרוּ מִהַשְּׁבוּעָה וּמִהַחֶרֶם פִּינּוֹן שְׁלֹא נִתְקַיִים הַפְּרִט הִנֵּה עַכ"ל א"כ הַה"ד בַּנְד"ד שְׁהַמְסַלֵּק רַק א' וְלֹא קַיִים אוֹ שֶׁהַתְּנָאִי רַק עַל א' וְלֹא קַיִים דָּאָף שְׁלֹא הִנֵּה תְּבִיעָה וְלֹא עָבַר עַל הַשְּׁבוּעָה מ"מ שְׁכַנְגָדוּ פְּטוּר וְאִף אִם יֵשׁ מְקוֹם לְחֶלֶק בֵּין הָא לַנְד"ד מ"מ פֿל מ"ש בְּעִנְיַן הַתְּבִיעָה הוּא נְכוּן לְמַבִּין בַּס"ד.

ומעתה אם יתברר לב"ד בנד"ד שהיה תנאי מפורש בתחלת השידוך שישלק בזמנו ורק אדעתא דהכי נעשה השידוך אז אף אם יתברר שהיה אנוס פטור זה מהתקשרות אף אם לא תבעו ואם לא יתברר פנ"ל אז לא יפטור רק אם יברר שכתב לו אגרת ותבעו כמו שטען וזה לא יברר שהיה אנוס ואז צריף הסרה לרנוחה דמלתא ולא מן הדין דלא שניף באונס פנה כ"כ שמה יביא עדים דאין אדם יודע מה במטמונו של חבירו ומנא ידעו שהיה לו קוצר יד ואף דטרח אחר זויי וכדומה דלמא שלא להשביע עביד רק אם טוען אנוס אחר שיוכל להיות שיודעים בו עדים בבירור ולא הביא עדים אז צריף הסרה מן הדין מהטעם שכתב הט"ז פנ"ל ובפרט לפי מ"ש השואל דכתב לו אגרת והשיב לו בכתב שהסילוק בידו לסלק קודם הסתנה א"כ אם יתברר שהאגרת הנ"ל ממחנתנו הרי נתברר דתבעו ולא רצה לסלק לזמן המוגבל א"כ א"צ לבירור שהיה תנאי מפורש קודם דבעבר במזיד ודאי דנתבטלו התנאים בכל התנאים דעלמא כמבואר בט"ז להדיא ובתשובת נ"ב חלק יו"ד סי' ס"ח ע"ש ואם יתן אמתלא שהיה אנוס ולא רצה לגלותו למחנתנו הרי נתבאר דאינו נאמן לומר שהיה אנוס לחייב את שפנגדו וכ"ש אם יתבררו שני הטענות שהיה תנאי מפורש ושיסלק ותבעו שכתב לו אגרת כמו שטען או שיודה לו זה שפטור מהקשר ואף שהתנאי מפורש שקודם פתיבת התנאים לא היה תנאי כפול הנה אם לא נתברר שהיה אנוס דלדעתיה הוא כמעט דבר שא"א לברר כמ"ש דאז אף אם לא היה תנאי מפורש קודם פתיבת התנאים בטלו התנאים כמ"ש א"כ ודאי א"צ לתנאי כפול דהא דבטלו התנאים לא משום דהיה תנאי בעיקר המעשה כלל הוא רק דאמרינו דהחרם חל על כל מה שנדבר ביניהם וא"כ אם א' עבר על שבועתו אף בדבר קטן שוב שפנגדו נפטור א"כ מה לה לתנאי כפול הא לאו מדין תנאי אתינו עלה ודין תנאי הוא באם שמקבל עליו א' איזה דבר והתנה בו תנאי דאז אמרינו דאם לא הותנה בדיני תנאי התנאי בטל והמעשה קיים אבל פשנשבעו זה לזה ודאי צריף לקיים כל א' מה שנשבעו וא"צ לכפול דאטו אם פשבע א' שיעשה דבר זה יצטרף לכפול ואם לאו לא חייילא השבועה ישתקע הדבר ולא יאמר דמה ענין זה לתנאי דלגבי זה שמחייב עצמו הוי מעשה ולא תנאי וכן ה"כ בנד"ד הרי הוי זה פנשבע שישלק לזמנו וכיון שעבר הרי שפנגדו פטור כמו שהוא הדין פנשבעו זה לזה ועבר א' מהן דפטור השני וזה ברור בלי שום פקפוק ואף אם יתברר שהיה אנוס דאז אנו צריכים לתנאי מפורש שקודם פתיבת התנאים ומטעם דזה לא שיעבד נפש' רק על תנאי זה דאז יש מקום לומר דצריף ת"כ עיין בחו"מ סי' ר"ז סעיף א' ובסמ"ע שם ס"ק א' ובסי' רמ"א סעיף ב' ובאה"ע סי' נ"ח סעיף ב' מיהו לאו ד"ה היא עיין שם באה"ע סי' ל"ח סעיף ד' וב"ש שם ס"ק וא"ו ועיין במה"ש ובע"צ ובספר מאמר קדישין על ח"מ בסי' ר"ז מ"ש בשם ב"ה באה"ע סי' ל"ח דנהגו דלא ליבעי תנאי כפול רק באיסור בקידושין ובגיטין אבל בכל דיני ממונות הוי תנאי בלא כל זה רק בקרקעות פותבין כתנאי ב"ג וב"ר וכן נהגו בכל פתי דינין בישראל ועיין במס' בב"ב דף קל"ב ע"ב ברשב"ם ד"ה ואם לאו ושם בתוס' ד"ה לא הוזכרו ועיי"ש בחדושי הרמב"ן עכ"ד ואפשר לומר דלענין שפטור מהחרם הוי מלתא דאיסורא וצריף ת"כ כמו בגיטין וקידושין ועיין בהר"ן ז"ל במס' קידושין פ' האומר על המשנה ר"מ אומר כל תנאי כו' ע"ש מ"ש בשם האלפסי בתשובה ומ"ש שם ולא למימרא דבאיסורא בעינן להן טפי מדינא דאדרבא בממונא אשכחן להו ולא באיסורא אלא דלא קי"ל כר"א ומיהו

בג'טין וקידושיו חיישינו להו לחומרא ע"ע ועיין בתשובת מהר"ם לובלין ס' קכ"ב מ"מ רוב הפוסקים פסקו כר' מאיר עיין בתוכ' פ' מי שאחזו בג'טין דף ע"ה ע"א בד"ה לאסוקי קא וברא"ש ז"ל שם ועיין בהרא"ש ז"ל בכתובות פ' אלמנה גיזונית ובקידושין פ' האיש הקדש וב"ב פ' י"ג מ"ש בענין ת"כ ע"ש ועיין בהר"ן פ' האיש מקדש מ"ש על האי עובד' דהאי גברא דזבין נכסים אדעתא למיסק לארעא דישראל כו' ע"ש ועיין בתוס' במס' קידושין דף מ"ט ע"ב ד"ה דברים שבלב ע"ש דדחו לדעת הרשב"ם והנה המןפלג מוה' דוד מליסקא השואל בנד"ד הקשה על הפוסקים דפסקו כר"י בג'טין דף י"ח ע"ב דשנים משום עדים והשאר משום תנאי א"כ אמאי הגט בטל פשלא חתמו פולם הא לא כפלי' לתנאה והנה לכאורה יפה הקשה דא"ל בזה כמ"ש התוס' והרא"ש שם בפ' מי שאחזו דכל דנזפר תנאי בגמ' מייירי בדכפלי' לתנאי' אלא דלא חש לפרש דהא בהאי פלוגתא נדאי איירי בדלא כפלי' דהא לר"ל דאמר פולם משום עדים נדאי דא"צ לכפול ודכונתי' איירי גם ר"י ועוד דא"כ קשה להפוסקים דפסקו הלכתא כר"מ דבעינן ת"כ לימא הו' איכא בינייהו אם צריף לכפול והנה מה שרצה המןפלג הנ"ל להוציא מזה דבתנאי שהו' קודם למעשה א"צ ת"כ ז"א דהא שניהם צריכין להיות תנאי קודם למעשה וגם ת"כ כדאיתא בגמרא ובכל הפוסקים ואין לחלק בענין תנאי קודם למעשה ולומר דדוקא בהתנה בשעת נתינה בעינן ת"כ כגט דאף דבשעת נתינה הוי התנאי קודם למעשה מ"מ פבר נכתב הגט קודם דמלבד שזה דוחק דבלא נתינה אין פאן עדיין מעשה של גירושין דבכתובה לחוד לא מתגרשה וג"כ קשה מקידושין דאם אמר לה אם תתני לי מנה הרי את מקודשת לי בדינר זה הרי לא הי' שום מעשה קודם התנאי ואעפ"כ צריף לכפול תנאו כמבואר בטור אה"ע סי' ל"ח להדיא דהא הטור שם מייירי בהשלים כל תנאו ואח"כ נתן בידה ע"ש בטור ואם פן לא הי' שום מעשה כלל קודם התנאי ואעפ"כ פסק דצריף להיות כפול וזה פשוט וברור פשמש דלכל הפוסקים דפסקו כר"מ גם בתנאי קודם למעשה צריף להיות כפול ועוד דהא בתנאי ב"ג וב"ר דמיני' ילפינן ת"כ לא הי' ג"כ שום מעשה כלל קודם התנאי ועיין בתו' מס' קידושין פ' א' דף נא"ו ע"ב ד"ה לא החזירו.

וילענין קושיתו נ"ל דלק"מ די"ל פיון דלא אמר בלשון תנאי כלל הוי גילוי דעת דהוי פמו התנה וכפל ועדיף מהתנה ולא כפול כמ"ש הר"ן ז"ל סברא זו בפ' האיש מקדש בזבין אדעתא למיסק לא"י וזה נכון בס"ד ועוד י"ל ע"פ מ"ש הב"ש באה"ע סי' ל"ח סעיף קטן ב' פשם חה"ר ונה"ר דאם אתנה עם שליח א"צ ת"כ עכ"ד ע"ש א"כ ה"נ שאינו מתנה עם האשה רק עם העדים שהם שלוחיו לכתוב ולחתום א"צ ת"כ וזה ברור ואמת בס"ד פנ"ל.

ועפ"ז יובן היטב דברי הנ"י בב"מ פ' איזהו נשף בהאי עובדא דאיתא בגמ' שם ד' ס"ו הדיא ש"מ דכתב גיטא לדביתהו אינגד ואיתנח א"ל אמאי קא מיתנחית אי קיימת דידך אנא אר"ז פ'טומי מילי בעלקא ננהו עכ"ל הגמרא והאלפסי שם הצריף לענינינו וכתב שם הנ"י ז"ל דאצטריף לי לר"ז למימר היכי דמייירי שהגט ככתב ומסרו לשליח לתנו לה נעדיין לא נתן כו' ע"ש עכ"ל ויש לתמוה טובא במ"ש ומסרו לשליח מה בעי הכי פיון ששניהם לפנינו האיש והאשה ואדרבא הלא כתבו הפוסקים דלכתחלה אין לגרש ע"י שליח היכא ששניהם בעיר עיין באה"ע סי' קמ"א סעיף נ"ה ע"ש ואף די"ל

דמ"מ איירי בְּכָף שְׁמֵרוֹב מְרִירוֹת הַלֵּב לֹא עֶצֶר פֶּת לִיתֵן לָהּ בְּעֶצְמוֹ וְעֵשָׂה שְׁלִיחַ מ"מ קִשָּׁה מְאוֹד מִי הַכְרִיחַ לַהֲנַי לומר דְּהַגְמָ' אֵיירי בְּכָף וּנ"ל דְּכּוֹנֶנֶת הַנַּי לְתַרְץ בְּזֶה קוֹשְׁיַת הַתּוֹס' בְּגִיטִין פ' מִי שְׁאַחְזוּ דָף ע"ה ע"א ד"ה לְאַפּוֹקֵי הַכָּא ז"ל הַתּוֹס' שָׁם הַקִּשָּׁה הֶרֶב ר' אֶלְחָנָן כִּינּוּן דְּבַעֲיָנָן ת"כ א"כ קִשָּׁה בַּא"ל גְּבִי אֵי קְוִימַת דִּידָךְ אֲנָא דְקָאֵמֵר פְּיטוּמֵי מִקְלֵי הוּא מְשֻׁמַע שָׂאֵם הַתְנָה הוּא כְּמוֹ שֶׁהִיא אֲמָרָה הִי מוֹעִיל וְאַמַּאי הָא לֹא כְּפִלְגִי לְתַנְאָה וְאוֹמֵר ר"י הָא דְאוֹמֵר פְּיטוּמֵי מִקְלֵי מְשׁוּם דְלֹא מְהַנִּי אֶפִּילוּ לְרַבְּנָן דְר"מ עכ"ל הַתּוֹס' שָׁם וְהִנֵּה כְּרָאָה דְלֹא כִּחָה דַּעְתּוֹ שֶׁל הַנַּי בְּתִירוּץ הַתּוֹס' הַנַּי דְּכִינּוּן דְקִי"ל כְר"מ לֹא מְסַתְּפֵר דְר"ז וְר"א שְׁקֵלֵי וְטָרֵי בְּמַעֲשֵׂה שְׁאִירַע לְפָנֵיהֶם שְׁלֹא אֶלִיבָא דְהַלְכְתָּא לְכָף פִּי הַכַּיִי דְאֵיירֵי ע"י שְׁלִיחַ וְא"כ טוֹבָא קִמ"ל דְאֵי הֲוֵי אֲמָרִינוּ דְאֶדְעָת' דִּידָךְ גְּמַר וְיִהִיב גִּיטָא וְהֲוֵי כְּאֵלוֹ הַתְנָה הִיא עִם הַשְּׁלִיחַ כֵּן וְהֲוֵי מוֹעִיל דְהָא כְּשֶׁמְתַנָּה עִם הַשְּׁלִיחַ לֹא בְּעֵינָן ת"כ כְּמ"ש הַב"ש בְּשֵׁם הַרְשֵׁב"א וְהַר"ן לְכָף קִמ"ל דְלֹא הֲוֵי רַק פְּיטוּמֵי מִקְלֵי בְּעֶלְמָא כְּנ"ל בְּרוּר בְּדַבְרֵי הַנַּי הַנַּי לְוָהוּא נְכוּן בַּס"ד.

וְהִנֵּה ע"פ סְבָרַת הַר"ן בַּפ' הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ שֶׁהִבְאֵתִי לְעִיל ג"כ י"ל קוֹשְׁיַת הַתּוֹ בַּפ' מִי שְׁאַחְזוּ הַנַּי לְוָהוּא סְבָרַת בַּעַה"מ בַּמַּס' יו"ט פָּרָק י"ט שָׁם בְּהַאי גְבָרָא דְאָמֵר לְהוּ הַבּוּ לִי אַרְבַּע מָאָה זוּזֵי לְפָלְגֵי עֵי"ש וְבָרוּר דְהַתּוֹס' וְהַנַּי לֹא סְבָרוּ כְּסְבָרַת בַּעַה"מ וְהַר"ן הַנַּי לְוָהוּא לְהַקְשׁוֹת אִם נִימָא בְּזֶה כְּהַר"ן מְגִילוֹי דַּעַת דַּפ' הַשּׁוֹלַח דָּף ל"ד ע"א דְקִי"ל כְּאֶבְיֵי דְאִין זֶה דוּמָה לְזֶה וְעֵינָן בַּפ' הַשּׁוֹלַח בְּסוּגְיָא דְהַמוֹצֵיא אֲשַׁתּוֹ מְשׁוּם ש"ר וּמְשׁוּם אֵיילוֹנֵית דָּף מ"ה בְּש"ס וּפּוֹסְקִים שָׁם וְבַא"ע ס' יוֹד סְעִיף ג' וּבַס"ז וּבַח"מ וּבַב"ש שָׁם ס"ק ה' ו' ז' וְדו"ק וְעוֹד י"ל קוֹשְׁיַת הַתּוֹס' הַנַּי לְוָהוּא ע"פ דְבָרֵי הַתּוֹס' בַּפ' הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ ד' מ"ט ע"ב ד"ה דְבָרִים שְׁפֵלֵב כו' ע"ש שְׁפֵתְבוּ בְּשֵׁם ר"י דִּישׁ דְבָרִים דַּא"צ ת"כ רַק גִּילוֹי מְלֵתָא דְאֲנָן סְהַדֵי דְאֶדְעָתָא דְהַכִּי עֲבִיד ע"ש א"כ ה"נ דְּכּוֹנְתִי בְּגֵט ש"מ דְאֲנָן סְהַדֵי בְּכָף דְהָא אָמֵר ר"ה בְּגִטִין פ' מִי שְׁאַחְזוּ דָּף ע"ב ע"ב גֵּטוֹ כְּמַתְנָתוֹ כו' רַק דְמַסִּיק שָׁם דָּף ע"ג ע"א דְאֶפְקַעֲיָנָהוּ לְקִידוּשִׁין כְּמַבְוָאָר שָׁם בַּגַּמ' א"כ אִם רַק מְגַלָּה דַּעְתּוֹ אֲנָן סְהַדֵי בְּכָף וְהֲוֵי כְּמַתְנָה ת"כ בְּהַדְיָא כְּנ"ל וְגַם זֶה נְכוּן בַּס"ד וְהָא דְהַתּוֹס' בַּפ' מִי שְׁאַחְזוּ לֹא מְתַרְץ כֵּן דְהָא גַם שָׁם בַּפ' מִי שְׁאַחְזוּ הַר"י הוּא דְמְתַרְץ עַל קוֹשְׁיַת הַר"ר אֶלְחָנָן א"כ הו"ל לְתַרְץ כְּשִׁיטְתוֹ וּבְפָרְט דְשָׁם בְּתוֹס' בַּפ' מִי שְׁאַחְזוּ הַנַּי לְוָהוּא תִּיקָף אַחַר תִּירוּץ הַר"י כְּתָבוּ וּג' עֲנִינֵי יֵשׁ כו' ע"ש וְהֵינּוּ בְּדַבְרֵי הַר"י בַּפ' הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ וְצ"ל בַּא' מְשַׁנֵּי דְרָכִים אוֹ דְהָא דְכְּתָבוּ וּג' עֲנִינֵי יֵשׁ כו' בְּאַמַּת הַכּוֹנֵנָה לְיִשְׁבַּב הַקּוֹשְׁיָא הַנַּי לְוָהוּא כְּמוֹ וְעוֹד אוֹר"י אוֹ דְנִימָא דְהַר"י סוֹבֵר כַּר"ת בְּגִיטִין בְּתוֹס' שָׁם דָּף ע"ב דִּיָּה אַר"ה וְלֹא כְּרַש"י וְהַר"ח שָׁם וְא"כ י"ל דְלֹא הֲוֵי אֲנָן סְהַדֵי בְּגֵט ש"כ מ' וְדו"ק הִינְצָא מְזָה דְהַרְשֵׁב"א וְהַר"ן וְהַנַּי סְבָרוּ דְכְּמַתְנָה עִם הַשְּׁלִיחַ א"צ ת"כ וּכְוֹנֵתִיהוּ קִי"ל דְלֹא מְצִינּוּ מֵאֵן דְּפִלִּיג עֲלֵייהוּ וְכַמְעַט הַדְּבָר מְוַכְרַע מְהָא דְר"י בְּכּוֹלְכֶם אִם לֹא נִימָא כְּסְבָרַת הַר"ן בַּפ' הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ.

וְעַפ"ז נִרְאָה דְבַתְּנָאִים שְׁמֵשְׁדָּךְ אֶת בְּנוֹ דְהֲוֵי רַק כְּשֶׁלּוּחוֹ שֶׁל בְּכוֹ כ"ז שְׁלֹא מִיָּחָה וְכֵן כּוֹתְבִין הָעוֹמֵד מְצַד בְּנוֹ וְכֵן מְבּוֹאֵר בְּתַשׁוּבַת ר"ת בְּתַשׁוּבַת מִיְמוֹנֵי לְסַפֵּר קִנְיָן ס' ד"א הַשְּׁיִיף לֵה' שְׁלוּחִין פ' ג' וְהוּבָא בַּש"כ לְחוּ"מ ס' ע"ה ס"ק פ"ג דְהָאָב הֲוֵי שְׁלִיחַ לְכָף א"צ לְת"כ דְהֲוֵי כְּמַתְנָה עִם הַשְּׁלִיחַ וְכֵן הַשְּׁלִיחַ שֶׁהַתְנָה א"צ לְת"כ כְּמ"ש בְּשִׂאֲלוֹת דְר"א גְּאוֹן מְשֻׁבָּחָא בַּפ' מַטּוֹת ע"ש וְכָבֵר כְּתֵב הַרִיב"ש בְּתַשׁוּבּוֹתֵי שְׁדַבְרֵי הַשְּׂאֲלוֹת מְקוֹפְלִים כְּאֵלוֹ נְכַתְּבוּ בְּתַלְמוּד וְהוּא הִי מְרַבְּנָן סְבוּרָאֵי וְלַדַּעַת רַשְׁבַּ"ם בְּתוֹס' כְּתוּבוֹת

ב' ע"ב ד"ה פשיט ר"א הוא הנה בסוף אמוראים ועיין בחו"מ סימן כ"ה סעיף ב' בהג"ה מה שכתב באם נמצא לפעמים תשובת גאון ולא עלה זכרונו על ספר ע"ש ומכ"ש בזה דלא נמצא חולק עליו דודאי הלכתא פנותי ונ"ל ברור דהשאלות ס"ל ג"כ פהרשפ"א ונהר"ן דהיכא דהתנה עם השליח דא"צ לפ"כ ודלא פהגאון בעל שאילת שלום על השאלות שכתב הטעם של השאלות דהשליח שמתנה א"צ לת"כ משום דסגי בת"כ שאמרו הפעלים להשליח וכדומה דאשמיטתי להגאון הנ"ל דברי הרשפ"א ונהר"ן שהביא הב"ש דהמתנה עם השליח א"צ ת"כ והטעם של הרשפ"א ונהר"ן נ"ל דדוקא נגד הבע"ד צריך לכפול התנאי כדי שיראה שהיא קפידא גמורה ומדלא פפלי לתנאי ש"מ דבאמת אין קפידא אצלו אבל להשליח שאינו נוגע בדבר ומה לו בזה א"צ לכפול דבגילוי דעת בעלמא שאינו מתרצה רק בכך סגי פנ"ל יטעם השאלות נ"ל דהשליח א"צ לכפול דהא לא הוי שליח באופן אחר רק אדעתא דהא דאמר לי אף דלא פפלי ומ"ש השאלות ונ"ל אע"ג דתנאה דב"ג וב"ר בהדי אלקעזר הפהן ובהדי יהושע ב"נ קא מתנו ומשה הוא דהנה להון כשליח נ"ל דהכי פירושו דהא משה התנה אם יעברו כו' עם אלקעזר הפהן כו' כמו שמפירש בתוה"ק וא"כ אלקעזר כו' הוי כשליחן של ב"ג וב"ר ומשה המתנה הוי כשליחן של כל שבטי ישראל המתנין עם ב"ג וב"ר וא"כ הוי המתנה שליח והתנה עם שליח ואעפ"כ הוי ת"כ וכו' הם פירש דבריו ואע"ג דתנאה דב"ג וב"ר בהדי אלקעזר כו' ר"ל והם הוי כשליחים של ב"ג וב"ר ומשה הוא דהוי להון כשליח ר"ל לכל שאר שבטי ישראל ע"ז תירץ פיון דהוקשו ראשין לאבות ר"ל דכתיב ראשי אבות והיתה קבלה בידו למדרש דאיפקש ראשין לאבות דלהם ניתנה הארץ והוי כאלו אתנו בהדייהו דדהו דמי היינו עם האבות והוי כמתנה עם ב"ג וב"ר עצמו ולא הוי כמתנה עם השליח וכיון דהם אתקש ראשין לאבות ודאי משה לא גרע מנייהו ולא הוי כמתנה שליח דהאבות הם ככל ישראל דלהם ניתנה הארץ וזה ברור בפירוש דברי השאלות ומנה ראיה ברורה פהרשפ"א ונהר"ן דלפירוש השאלת שלום דפירוש דהקושא של השאלות הוא דהא התנאי הוא רק ראוי לאלקעזר ויהושע שהם נחלו את הארץ ומשה הוי שליחן של אלקעזר ויהושע והקושא הוי רק דמשה המתנ' הוי שליח מלבד דלשון הקו' אינה סובל פירושו דהכי הול"ל דאלקעזר ויהושע קא מתני ומשה הוי שליח ומדאמר בהדי אלקעזר ויהושע קא מתנ' ש"מ כמו שפרשתי ומלבד זה הלא לפי פירושו של הש"ש הנה התירוץ של השאלות פיון דהוקשו ראשין לאבות כו' אין לו פירוש כלל לפי פירושו דהקושא הוי רק על משה המתנה דהוי שליח והתירוץ הוא דהוקשו ראשין לאבות כמאן דאתנו בהדייהו כו' והוי כטענו חטים והודה לו בשעורים א"ו עיקר כמ"ש והוא אמת בס"ד ויצא לנו מנה דהדין דין אמת דהיכא דהתנה עם שליח או היכא המתנה שליח אין צריך לתנאי א"כ בנד"ד הוי המתנה שליח דהא מצד בנו קאי והוי כשליחו: ומיהו י"ל דלא דמי נד"ד לשליח דעלמא דזיל בתר טעמא דהשליח אין צריך לת"כ דהא אין לו פת ורשות בלא תנאי זה דהא לא נתרצה המשלם להיות שליחו רק עד"ז א"כ הרי זה לא שייך בנד"ד דהא באמת הותן לא שוי' לאביו שליח בפירוש ולא התנה עמו כלל רק דמסתמא מסכים לכל מה שעושה אביו והוי כשליחו א"כ רק ברצון אביו תליא מלתא דהא מסכים מסתמ' לרצון אביו ומה שירצה אביו יוכל לעשות וא"כ פיון דרק ברצון נפש האב תליא מלתא שוב הוי כאינש דעלמא ובעי ת"כ אף זה אינו דאטו ע"פ טעמי

התורה אנו דנין אנו מב"ג וב"ר ילפינו וכינון דמסורת בידינו דדרשינו דהוקשו ראשין
לאבות דהוי פאלו אתני צד א' עם צד השני בעצמן ודוקא כה"ג בעי ת"כ אבל לא בענין
דהמתנה הוי שליח או שהתנה עם שליח א"כ בכל מקום שהתנה שליח או עם שליח לא
בעי ת"כ אף שאין טעם לחלק מ"מ אנו מב"ג וב"ר ילפינו דדוקא דומיא דהתם בעי ת"כ
ואף דכתבו התוס' במס' כתובות פ' המדיר דף ע"ד ע"א ד"ה תנאי דאפשר לקיומי ע"י
שליח דלא גמרינו מב"ג וב"ר אלא מה שהוא סבא ע"ש היינו דהנחה ראשונה דהיינו
לומר דבעי ת"כ ושאר דיני תנאי או מעשה דאפשר לקיים ע"י שליח לזה בע' טעם וסבא
למילף הנחה זו וכינון דיש טעם וסבא וילפינו ממיל' הוי הנחה זו יתד שלא תמוט אף אם
במקום א' לח שיניף טעם הנ"ל מ"מ פינו דידעינו דהנחה זו עיקרה מן התורה מנה לא
תזוע וכן היא דרכי התורה בכל מקום דהתחל' הנחתו ע"פ טעם וסבא וכינון שהנחה הוי
יתד שלא תמוט אף במקום דלא שיניף הטעם ועפ"ז יתישב מה דלענין מעשה דיוכל
לקיים ע"י שליח אמרינו הילפות' דלא מהני תנאי פלל אף אם כפלי' במעשה שאי אפשר
לקיימו על ידי שליח כמפורש שם במסכ' כתובות דף ע"ד ע"א בגמ' פינו דלא הוי דומי'
דב"ג וב"ר ובהתנה שליח או עם שליח אמרינו דלא בעי ת"כ והתנאי מהני בלא פלל
דלא הוי דומי' דב"ג וב"ר דבעי פפל ואמאי הלא ראוי להשוות הילפותות או בשניהם
דלא מהני תנאי פלל או בשניהם דלא בעי ת"כ אלא א"ו דהתחלת הילפות' יסודו מצד
סבר' וטעם כמ"ש התוס' שם וא"כ כפי שנוט' הסבא בכל הכח פה מטין הילפות' במעש'
שא"א לקיימו ע"י שליח הי' דעת חכמי' למדרש דלא מהני טעם פלל משום הסבא
שכתבו התו' שם ובהתנ' שליח או עם שליח הי' הסבא למדרש דלא בעי פפול וכזה
מסרו הפתוב לחכמים דומה למ"ש הט"ז בי"ד סי' קי"ז ס"ק א' לענין איסור סחורה ע"ש
אבל אחר דידעינו פל הנחה מה"ת הרי פל הנחה והנחה כמסמרות נטועים פל יזוז ממקומו
אף אם לפעמים לא שיניף בו הסבא הנ"ל מ"מ לא נתנה תורה דבר' לשיעורין וראי'
ברורה לדבר דהא במס' קידושין ד' ס"ב ע"א שם בגמ' אלא לר"מ חנקי מבעי' לי ע"ש
והנה שם לא שיניף הסבא פלל דבשלקא מה שתלוי בדעת אדם שיניף לומר דאם לא
כפל גומר בדעתו שלא לבטל המעשה ע"י תנאי זה אבל בהשקאת סוטה לא שיניף זה א"ו
כמ"ש דאחר דבעינו ת"כ בעינו בכל מקום אף היכא דלא שיניף הטעם והסבא ועוד ראי'
יותר ברורה וממקומו הוא מוכרע דהא גבי משה ויהושיע ואלעזר לא נדברו פלל שבטי
ישראל עם משה רק מסתמא הסכימו לכל אשר יספים הוא ויהו ממש כמו בנידון דידן
וכן אלעזר ויהושע לא דברו עם ב"ג וב"ר בענין זה וא"כ לא הקשה השאילתות ולא
מידי וא"צ לדרשתו דהוקשו ראשון לאבות וברור וידוע וניכר והאמת עד לעצמו
דהתירוץ והדרשה הנ"ל קבלה בינו מחכמי הש"ס ולמה זה הלא שם לא שיניף הסבא
הנ"ל דהוי ממש כמו בנד"ד א"ו כמ"ש דאחר שהניחה התורה הנחה זו שוב אין לחלק
דבכל ענין שהתנה עם שליח או שהתנה השליח א"צ לת"כ וז"ב פשמש בס"ד ולכאורה
יש להקשות על השאילתות דאיף נימא דבהתנה השליח א"צ לת"כ דא"כ מה מקשה
הש"ס קידושין דף ס"ב ע"א מידי אלא לר"מ חנקי מבעי' לי הא הפהו הוי פשליח דהני
פנהי שלוחא דרחמנא או שלוחא דידן גינהו עיין יומא ד' י"ט ע"א וע"ב בגמ' ושם ע"ב
בתוס' מי איכא מידי ועיין במס' נדרים דף ל"ה ובקידושין דף ס"ב ע"ב ובתוס' שם ד"ה
דאמר ר"ה ועיין במ"ש זקני מהרש"א ז"ל בתוס' הנ"ל ע"ש א"כ הוי פשליח שהתנה

וא"צ ת"כ ומאי מקשה הש"ס חנקי מבעיא ליה ונ"ל דלק"מ לא מבעיא למסקנת הש"ס
ביומא ובקידושין דהויין שלוחא דרחמנא נדאי מש"ז לא הוי פשלים שהתנה דכל עושה
מצוה הוא עושה שליחות השי"ת דפקודא דמאר"י קא עביד וגם זה דכהנים שלוחא
דרחמנא הם הפוננה דרק מצות הש"י עליהם ולא שלוחא דידן וכל פהו העושה מצוה
דרמ"ן על הכהנים הוי פכל איש העושה מצות הש"י ולא מקרי שליח לדינא וכן פל
שליח דרחמנא הרי מקיים מצות ה' בבחירתו ולא מחשב פשלים רק בעושה לדעתו ועוד
פל הנבראים הם שליחי של ה' דמי זה אמר נתתי ה' לא צוה וכל אשר חפץ ה' עשה כו'
לקח משום דהוי שליח הש"י לא הוי דינו פשלים אלא אפילו אי אמרינו דהויין שלוחא
דינו מ"מ לא הוי פשלים שהתנה דארף אם יסוד המצוה מעיקרא היא מטעם שליחות מ"מ
פינו דמעת שניתנה המצוה עד עולם הוא דוקא ע"י פהו ואנו לא מצינו למעבד
וא"אלהתקיים בלא פהו לקח אינו דומה לשליח דעלמא ואינו עגנו פלל לשליח הן אם
הויין שלוחא דרחמנא או שלוח דידן ולא הוי פשלים שהתנה וז"ב ואמת ועוד נראה
ברור דגם אם הוי אמרינו דהויין שלוחא דידן היינו דוקא בקרבנות או של יחיד דהוי
שליחו של בעל הקרבן שמקריב משלו או בקרבנות ציבור הוי שליח של הציבור אבל
בהשקאת סוטה ופעולת המים אין זה טבעית רק בכח מצות ה' שצוה למחוק שמו על
המים נדאי לא הויין רק שליח דרחמנא ומצות השי"ת עליהם ולק"מ על השאילתות
ודו"ק וא"ל הלא בשידוכין אינו מחייב את בנו דהלא אם נתברר שפכו אינו מרנצה
בהשידוך פטור מן הפל ועיין באה"ע סי' כ' סעיף ו' בהג"ה א"כ אינו מחייב רק א"ע
שלא יחזור או בקנס אם יחזור ואם לא יחזור מחייב א"ע לספל לבנו א"כ לא הוי פשלים
פלל דז"א דהא עיקר הדבר דעל"י קאי התנאי והוא עיקר המעשה לא שייך על עצמו פלל
רק על בנו דהיינו אם יסלק לזמן פ' יתקיים השידוך דהיינו שישא בנו בחו"ק את בת פ'
א"כ אינו על גוף עשי' רק שליח פל זמן שלא מיחה בנו לקח א"צ לת"כ והעשיה בטלה
אם לא נתקיים התנאי ומפילא דאין עלי' שום חיוב וז"ב: ע"כ אם יתברר שהיה תנאי
מפורש קודם פתיבת התנאים ע"פ עדים החתומים בהתנאים לא מבעיא אם אין כת"י
יוצא ממקום אחר לכ"ע נאמנים אלא אפילו אם כת"י יוצא ממקום אחר נאמנים לא
מבעיא לדעת המחבר בש"ע חו"מ סימן פ"ב סעיף י"ב ולדעת הסמ"ע שם בסי' מ"ו ס"ק
כ"ד נדאי דנאמנים ע"ש אלא אפילו לדעת הש"כ שם בסי' מ"ו ס"ק קט"ז ובסי' פ"ב
בש"כ ס"ק ל"ד ע"ש מ"מ פינו דבאמת מפורש בהתנאים שהסילוק יהיה בזמן פ' רק
שלא נתבאר שהיה תנאי גמור בעיקר המעשה הויין רק כמו שמפרשים דברי השטר
ונאמנים לכ"ע פמבואר שם בסי' ע"ו ס' ל"ז בהג"ה ובש"כ שם ס"ק י"ב וכ"ש אם עדים
אחרים מעידים פן דנאמנים פמבואר שם בש"כ ס"ק קט"ו ע"ש וכל זה הוא ברור פשמש
בס"ד ובפרט לפי מ"ש התומים שם בסי' מ"ו ס"ק מ"ט נראים הדברים דהכא ג"כ היה
הסקמה שהיה התנאי בע"פ מיהו א"צ לזה דהכא הוי רק פי' דבריהם כמ"ש: וכבר
פתיבתי דאם לא יברר אבי הפלה אונסו ולדעתי הוא דבר שאיננו יכול להתברר ואבי
החתן יברר באגרת כת"י שהשיב לו על האגרת שכתב לו שתבעו ולא סילק א"צ להתנאי
שקודם פתיבת התנאים דבלא טעם זה ג"כ פטור מהקשר רק דתנאי זה צריך אם יברר
אונסו מה שלא יתכן להיות בקרור לענ"ד ומכ"ש אם יתברר התנאים שקודם פתיבת
התנאים והאונס לא נתברר דנתבטל הקשר: ובענין מה שרוצה אבי החתן שיתן בטחונות

שְׂיִחְזִיק אֶת הַזִּוּג בַּק"ק לִיִּסְקָא וְלֹא בַּפֶּכֶר כְּפִי הַפֶּתַח שְׂבִינִיהֶם שְׂיִחְזִיק אוֹתָם בַּק"ק הַגָּל
הִנֵּה פִּינֵן דְּלֹא נִתְבָּאָר בְּהַפְתָּב שְׂיִתֵּן בְּטַחֲוֹנוֹת רַק סֵתָם שְׂמַחְוִיב לִהְיוֹתֵם בַּק"ק הַגָּל
אִינוֹ מְחֻיב לִיתֵן בְּטַחֲוֹנוֹת רַק בָּאֵם פְּרָאָה לֵהב"ד שֶׁהוּא מְבַזְזֵנְךָ נְכָסִיו אוֹ שׁוֹם אֲמַתְלֵא
שֶׁהב"ד מְבִינִים שְׂלֵא יִקְיִים אַחַר הַנְּשׂוֹאִין כְּפִי הַפֶּתַח הַגָּל אֲזִי הַדִּין נוֹתֵן שְׂמַחְוִיב לִיתֵן
בְּטַחֲוֹנוֹת ע"ז וְנֵה הַכֹּל תּוֹלֵה לְפִי רְאוֹת עֵינֵי הַב"ד פְּמִבְּנֹאָר בַּש"ע חו"מ ס' ע"ג סְעִיף י'
וּבש"כ שָׁם ס"ק ל"ג ל"ד וּמ"ש הַשׁוֹאֵל מְסַעֲרֵי י"א שָׁם אִיכּוּ דוֹמָה לְכָאן אִם לֹא נִרְאָה
לַב"ד שׁוֹם חֲשֵׁשׁ דְּהֵתָם נוֹלֵד שְׂיִצְאוּ עֲסִיקִין שְׂלֵא נוֹדְעוּ בַּשְּׁעַת הַמְּקַח פְּמִבְּנֹאָר שָׁם
בַּסַּמ"ע ס"ק ל"ג אָבֵל אִם לְפִי רֵאת עֵינֵי הַב"ד נִרְאָה שְׂלֵא יִקְיִים אַח"כ כְּפִי הַפֶּתַח וְלֹא
יִהְיֶה פֶתַח לְכוֹפּוֹ בַּד"י בַּעו"ה וְדַאי דְּהֵדִין נוֹתֵן שְׂיִתֵּן בְּטַחֲוֹנוֹת ע"ז וּז"ב: וְהִנֵּה אַחַר
שְׂפַתְבְּתִי כֹל אֵלֶּה רְאִיתִי בְּתִשׁוּבַת מַהֲרִי"ט ח"ב ח' ח"מ ס' ק' דְּכַתְבֵּן שָׁם טַעַם שֶׁל הַזְּקֵן
שְׂבַתְשׁוּבַת הַר"ש מְשַׁנֵּץ כַּמ"ש פְּמִבְּנֹאָר לְמַעֲיִין הַטִּיב בְּדַבְּרֵיו וְשִׁמְחָתִי וְשִׁכְנוֹנְתִי לְדַעְתּוֹ
הַגְּדוּלָה בְּזֶה וְהִנֵּה מֵה שְׂמַפְלִפֵּל שָׁם מִפְּחַ הַקְּרֵא פְּחֶסֶד אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּדִי לְדַעְתִּי אִין מְזֵה
נְדָוִד קִנְשִׁיא עַל הַגַּמ' וְע"ש שְׂמַפְלִפֵּל ג"כ בְּעֵינֵן אֵל תְּצַר אֶת מוֹאֵב וְלַעֲנֵנ"ד נִרְאָה מֵה
שְׂפַתְבְּתִי לְעִיל בְּזֶה הוּא הַנְּכוֹן בַּס"ד: וְהִנֵּה מִפְּחַ שְׂלֵא רְצָה לְסַלֵּק בְּזַמְנּוֹ הִנֵּה רְאוּי לְחִיבּוֹ
בַּקֶּנֶס מִן הַדִּין כְּפִי הַמְּבַנֵּאָר בַּב"ש בַּאֵה"ע ס' נ' ס"ק י"ד וּבַסַּמ"ע לְחו"מ ס' רמ"ה ס"ק
ב' כַּמ"ש הַמְּנִפְלֵג הַשׁוֹאֵל אִף אִף דְּהַקְּשֶׁר בְּטַל אִף אִם הִנֵּה אִכּוּס פִּינֵן שֶׁהִי תְּנַאי מְפֹרָשׁ
קוֹדֵם כְּתִיבַת הַתְּנָאִים כַּמ"ש מ"מ הָאֲנֹס פּוֹטְרוֹ מְקַנְס דְּאֲנוֹס רַחֲמָנָא פְּטְרִי וְאִף דְּהוּא
אֲנוֹס דְּשִׁכְיָחָ וְהִיא קִיבֵל עָלֶיו הַקֶּנֶס א"כ רְאוּי לִזְמַר דְּקִיבֵל עָלֵי גַם אֲדַעְתָּא דְּהַכִּי
דְּאֲנוֹסָא כְּהַאי הו"ל לְאַתְנוּי' וְלֹא אַתְנוּי' זֶה אִינוֹ דְּהָא בְּאֲמַת עֵיקֶר הַקֶּנֶס לֹא הִנְנַח רַק עַל
הַחוּזָר מִהַשְּׂיָדוּף רַק מִמִּילָא הוּא גַם עַל הַעוֹבֵר עַל אֵיזָה תְּנַאי דַּאל"כ בְּקַל יְכוֹל לְמַצּוֹא
צְדָדִים לְהַשְׁמִיט א"כ בְּלֹא עֶבֶר מַחֲמַת חֲזָרָה פְּלֵל רַק אִיחָר קֶצֶת מַחֲמַת אֲנוֹס וְעַתָּה רוֹצֵה
לְסַלֵּק וְעוֹמֵד וְצוֹחֵם שְׂרוּצָה לְסַלֵּק וּלְקַיִים כְּפִי הַתְּנָאִים אִין סְבָרָא פְּלֵל לְחִיבּוֹ בַּקֶּנֶס וְעוֹד
הִלֵּא מֵה שְׂחִיבֵיב קֶנֶס הוּא אֲסַמְכְּתָא רַק דְּמַחְוִיב מְשׁוּם שְׂבִינִישׁ חֲבִירוֹ וְא"כ הוּי מְטַעַם
עוֹנֵשׁ א"כ כְּשֶׁהוּא אֲנוֹס אִף בְּאֲנוֹס דְּשִׁכְיָח רַחֲמָנָא פְּטְרִי מְעוֹנֵשׁ כַּמ"ש דְּהָא מְצַד שְׂחִיבֵיב
א"ע לֹא מִתְחִיבֵיב דְּהוּי אֲסַמְכְּתָ' רַק מַחֲמַת דְּמִי הַבְּנִישׁת חִיבֵיב פְּמִבְּנֹאָר בַּחו"מ ס' ר"ז סְעִיף
ט"ז וּבַסַּמ"ע שָׁם ס"ק מ"ז וּבַש"כ שָׁם ס"ק ק"ד וּבַסַּמ"ע ס' רמ"ה ס"ק ב' וּבַב"ש לַאֵה"ע
ס' כ' ס"ק י"ב ע"ש וּז"ב וְדוּק וְעֵינֵן בַּש"ע י"ד ס' רל"ב סְעִיף ט"ז וְבַאֵה"ע ס' נ' סְעִיף
ו' בַּהַג"ה וְשָׁם בַּח"מ ס"ק י"ז וּבַב"ש ס"ק י"ח וּבַס"ק ק' וּבַפְּרָט דְּמִי בְּנִישׁת דְּאִינוֹ חִיבֵיב
מְעִיקֶר הַדִּין עַד שְׂיִתְפֹּנוֹן לְבִינִישׁ אוֹ לְהַזִּיק פְּמִבְּנֹאָר בַּב"ק ד' פ"ו ע"ב וּק"ז ע"א וּל"ה
ע"א וּבַחו"מ ס' תכ"א סְעִיף א' וי"א וְאִף דְּמְבַנֵּאָר בִּי"ד ס' רל"ו סְעִיף ו' בַּהַג"ה דְּאִינוֹ
נְאָמֵן לִזְמַר שֶׁהִי אֲנוֹס הִלֵּא תְּבָרָא בְּצִידוֹ דְּכַתְבֵּן שָׁם בַּהַג"ה אִינוֹ נְאָמֵן לִזְמַר שֶׁהִיא אֲנוֹס
שְׂיִתְחִיבֵיב שְׂכַנְגָדוֹ ע"ש מְשַׁמֵּעַ לְהַדְלִי דְּלַפְטוֹר עֲצָמוֹ נְאָמֵן רַק דְּנִדְאִי חִיבֵיב שְׂבוּעַת הַיִּסְת
שֶׁהִי אֲנוֹס וְאִף שְׂנֵה שְׂכַנְגָדוֹ אִינוֹ יוֹדֵעַ אִם הִנֵּה אֲנוֹס אוֹ לֹא אִין זֶה כְּטַעֲנַת סְפַק דְּזֵה תְּבָעוּ
בְּבָרִי רַק שְׂנֵה פּוֹטְר עֲצָמוֹ בְּאֵיזָה טַעֲנָה שְׂאִינוֹ יוֹדֵעַ לוֹ מַש"ה לֹא מַחֲשֵׁב כְּטַעֲנַת סְפַק
פְּמִבְּנֹאָר בַּש"כ לְחו"מ ס' ע"ה ס"ק פ"ב דְּהִיכָא שְׂיָדוּעַ שְׂבָא מְמוֹנוֹ לִיד חֲבִירוֹ וְחֲבִירוֹ
טוֹעֵן שְׂנֵאָבֵד אוֹ שְׂנֵתְקַלְקַל בְּאֵיזָה עֲנִין שְׂנִפְטֵר מִן הַבְּעָלִים צְרִיף לְשַׁבַּע שֶׁהוּא כְּדַבְּרֵיו
אִף אִם חֲבִירוֹ שְׂכַנְגָדוֹ אִינוֹ יוֹדֵעַ בְּנוֹדְאִי לְהַכְחִישׁוֹ עַכ"ד ע"ש מִיְהוּ יֵשׁ לְחַלֵּק דְּהֵתָם לְפִי
דְּבָרֵי הַנְּתַבֵּעַ הָרִי בָּא לִידֵי חִיּוּב הַחֲזָרַת הַחֲפֶץ קוֹדֵם שְׂנֵאָבֵד א"כ הוּי חִיּוּב בְּרִי לְהַתּוֹבַע

רק הפטור ספק לכה לא מחשב פטענת שמה אבל כאן בנד"ד הרי לפי דברי הנתבע לא
בא לידי חיוב קנס מעולם שהיה אז פשלא סילק אנוס והתובע אינו יודע אם הי' אנוס
א"כ הוי פטענות שמה דהחיוב של הקנס מעיקרא הוא לו בספק אבל נראה דז"א דברי
כתב הש"ה בסי' ע"ה ס"ק כ"ז לענין א"י אם פרתיה אפילו אם ספק פרתון הוא קודם
הלואה אפ"ה הוי החיוב פרי והפטור ספק עכ"ד ע"ש אלמא דאף שהספק הוא שמה לא
בא לכלל חיוב מעולם מ"מ פיון שהחיוב גלוי ופטור ספק הו"ל פהחיוב פרי א"ה ה"נ
לא הו"ל פטענת שמה דהו"ל פהחיוב פרי להתובע והפטור ספק וענין בתנאים בסי' ע"ה
ס"ק ו' דכתב דדברי הש"ה ה"ל מוכרחים מהש"ס ע"ש ועדיין יש לחלק ולומר דהתם
בגידון הש"כ בסי' ע"ה ס"ק כ"ז הוי שני ענינים אבדת הפקדון והלואה שניה לומר
הלואה ודאי ואבדת הפקדון ספק פמה היה שונה וכן ספק מלוה ישנה שמביא התנאים
התפיסה הוי ודאי והמלוה ישנה שמכבר ספק אבל כאן ענין א' הוא שלא סילק ושמה
היה אנוס בזה ולא בא לידי חיוב קנס מעולם אבל לא נהיר לי לחלק בזה דגם כאן הוי
ב' ענינים דמה שלא סילק הוי ודאי והאנוס היא ספק ומה לי בשעה חדא או בזה אחר
זה הלא גם שם י"ל דלא בא לכלל חיוב מעולם מ"מ הו"ל ודאי פיון דהתפיסה ודאי
והמלוה ישנה ספק ה"כ מה שלא סילק ודאי הוא לו להתובע ורק אם היה אנוס ספק הוא
לו לא מחשב פטענת שמה דהוי פחיוב ודאי להתובע ורק הפטור ספק לו דלא מחשב
פטענת שמה פמבואר בש"כ סי' ע"ה ס"ק פ"ב היצא מזה דמצירוף דברי הש"כ בסי'
ע"ה ס"ק פ"ב עם מה שכתב בסי' ה"ל ס"ק כ"ז מבואר למענין דחיוב שביעת היסת
בנד"ד שהי' אנוס ובנודאי נאמן לפטור א"ע בשבועת היסת וכן הוא מצד הסברא דלמה
לא יהי' נאמן לפטור עצמו בשבועתו בטענה זו דלמה יגרע מפל טענות דל"ש דנאמן
בשבועתו לפטור והלא שומר פטור מה"ת בשבועתו דנאנסה ומה לי נאנסה או אנוס עצמו
ואף דהתנאים כתב בחו"מ סי' כ"א להדני' דאינו נאמן אף אם הוא מוחזק במח"כ דבריו
מרפסין איגרא דלמה לא יהי' נאמן בשבועתו לפטור עצמו וגם לא ידעתי מנ"ל הא
ומבואר להדני' מדברי זקני הרמ"א ז"ל בסי' רל"ו בהג"ה ה"ל להיפך דדוקא לחייב
שכנגדו אינו נאמן אבל לפטור עצמו נאמן וכל חיל' דהתנאים שם מהירושלמי ע"ש
וכבר פתבתי לעיל דפירושו בהירושלמי דחוני' מעיקרה מפת הירושלמי דפ' מי שאחזו
וא"צ לכפול הדברים וענין בש"כ יו"ד סי' רל"ב ס"ק כ"ה וכו"ז ע"ש ובש"כ חו"מ סי'
ל"ד ס"ק ח' מבואר דנאמן לומר אפוס הייתי להכשיר עצמו ע"כ ברור הדבר דנאמן
בשבועתו לפטור עצמו מהקנס וממילא דאינו יכול לתפוס שכנגדו המתנות שפידו על
הקנס כמ"ש הסמ"ע בסי' ע"ה ס"ק י"ז והש"כ שם ס"ק כ"א בשם ב"י וד"מ לענין אם
טוען זה נאנסה ודו"ק ומחמת שאינו רוצה להשליש בטחונות על המזונות ודאי אין
לחייבו קנס דהא לא קבל עליה ולא התנה פן ואף אם הדין נותן פן עתה לפי ראות עיני
הב"ד די בזה אם יפטור עי"ז שכנגדו מהקשר אם לא ישליש אבל לא לחייב אותו מש"ז
קנס ונדאי קשה הדבר להשליש בטחונות על סף מסוים בזה ולא קיבל עליה וז"ב: מיהו
אפשר לומר פיון שנתברר שעבר המועד ותבעו קודם הרי זה על הקנס כמו בעהש"ט
והוי פמוחזק ואינו נאמן זה לפטור עצמו בטענות אנוס ובפרט שהאגרת שהשיב פתוב
בו שהמעות בידו ואף אם יתן אמתלא י"ל דאינו נאמן פיון דהוי בעהש"ט מיהו גם ז"א
דהא מבואר בגמ' מס' שבועות דף מ"ה ע"ב שם דמשני דאפקיד ליה בשטר ע"ש אלמא

דאף לנגד שטר יכול לטעון נאנסה וכן מבואר בחו"מ סי' רצ"ו סעיף ב' דגם התנאי יכול לטעון במגו דנאנסה ע"ש וכן מבואר בחו"מ סי' ק"ח סעיף ד' בשטר עסקא א"כ ה"ה ה"נ דיכול לטעון אנוס הייתי במה שהעברתי המועד ונאמן בשבועה וז"ב פ"ו דלא שייך לומר על טענת זו שטרן בדי מה בעי וז"ב.

ובנידון הוצאות אם לא ישבע פנ"ל מחויב הוא להחזיר לאבי החתן גם ההוצאות הנהוגים מה שיקרר במבואר באה"ע סימן נ' סעיף ג' ואם ישבע אזי פטור מההוצאות אבל אין יכול להוציא בשבועתו מאבי החתן דשבועה אינו יכול להוציא ואף אם הי' ברור שהיה אנוס מ"מ אם היה תנאי מפורש קודם פתיבת התנאים פטור זה מלהחזיר הוצאותיו וז"ב ונידון המתנות שביד החתן ע"ש באה"ע בסעיף הנ"ל בב"ש ובח"מ וישם הפל איירי בסבלונות שביד הפלה וממ"ש הב"ש שם בס"ק ו' בשם תשובת הרא"ש ובשם הפרישה משמע דהוי הדין פענן מתנות שביד החתן כמו דהוי הדין לענן מתנות שביד הפלה וכ"מ שם בש"ע סעיף ד' ובח"מ ס"ק י"ב עיי"ש סעיף ג' בהג"ה לענן שידוכין בלא אירוסין וע"ש בח"מ ס"ק י"א ובב"ש ס"ק ט' וי' מיהו בתשובות הב"ח סי' מ"ט חולק ע"ז וכ' דמשמע מהרמב"ם ומהג"מ דדוקא מה ששלח איהו לה הדרי דאיכא למימר דלא שלח לה אלא לנוי להתקשט בהן בלבד ולא למתנה אבל מתנות שנתנו להחתן הם מחמת חיבת חיתון כדי לקרב דעתם זה לזה נתנו להחתן מתנות אם פן מתנות גמורות הם בלי שום תנאי ולית לן למסמך על אומדנא דידן להוציא מיד המוחזק ומביא סעד לזה מתשובת מהר"א מזרחי שהביא בשם הר"י אור זרוע הארוך בשם ר' קלונימוס ומסיק שם הב"ח בתשובה דאין להוציא מיד המוחזק ע"ש והב"ש והח"מ והבאה"ט לא ראו תשובת הב"ח כלל שלא הביאו דבריו כלל ע"כ מעיקר הדין הי' צריך אבי הפלה לישבע שהיה אנוס במה שלא סילק בזמנו כדי לפטור עצמו מהקנס ואף עפ"כ אינו יכול להוציא המתנות מיד החתן והקשר נתבטל אם יתברר שהיה תנאי מפורש קודם פתיבת התנאים ואם לא ישבע אזי חייב ליתן קנס רק שינפה לו שיעור שיווי המתנות דמצי לומר קים לי כהש"ע דלא פה"ח בתשובה ואף אם לא היה תנאי מפורש קודם אם יתברר ע"י האגרת שתבעו ולא סילק בזמנו פן הוא מעיקר הדין ברור כשמש לדעתי בס"ד.

אף הואיל דחזית' להשואל המופלג הנ"ל דאם ירצה להשליש בטחונות אין דעתו לחזור אם יסלק עכשיו וגם כפי הנהוג שאנו רואין הוא אף שמתנין מ"מ אין מקפידין אם עבר ואיחר הזמן ואין הקשר מתבטל מש"ז והוא דבר תמוה בעיני המון לבטל קשר השידוך משום איחור זמן הסילוק אם עומד וצונח שרוצה לסלק עכשיו במילואו וכ"ש לחייבו שבועה לפטור מהקנס ושלח להחזיר המתנות ובפרט פן תורה וירא שמים לא נאה לו לעשות פן ובכגון זה אמרו רז"ל לא חרבה ירושלים כו' ועיין במס' ב"מ ד' פ"ג ע"א בגמ' שם רבה בר חנן תברו ליה הנהו שקולאי כו' מבואר להדני' מזה דכופין על לפנים משה"ד לאדם חשוב ובמקום שהוא ראוי ועיין ברש"י דייבור המתחיל שקולאי כו' עיי"ש וע"ש בגמרא א"ל דינא הכי א"ל אין למען תלך בדרך טובים עיין רש"י בדרך טובים היינו לפנים משה"ד ולכאורה קשה דהא למען תלך כו' הוא רק לפנים משה"ד כמ"ש רש"י וא"כ האף השיב לו אין דמשמע דדינא קאמר ונהרי זה סתירה מינ' ובי' וכן קשה עוד להלן במה דא"ל זיל הב אגרייהו א"ל דינא הקא א"ל אין וארחות צדיקים תשמור קשה נ"כ פנ"ל וע"כ צ"ל לפנים משה"ד ואדם חשוב ובמקום שהוא ראוי הוי דין ממש

ואף שזקני הגאון מהרש"א ז"ל בח"א פירוש דלאו בפשיעה תברו והי' במקום מדרון
והא דאמר למען תלה בדרך טובים היינו נאמרה הלכת בדרך לא טוב במקום מדרון והא
דאמר לקמן וארחות כו' היינו לומר דלאו פושעים הם והיינו וארחות צדיקים הגוף
פושעים כו' עיין עליו עכ"ל הזהב הנה דבריו ראוי לומר בדרך דרוש אבל לא בדרך
פשט האמיתי ועיין במ"ש זקני הגאון הנ"ל בחידושי הלכות שם ועיין מ"ש שם בסוף
האומניו בשם ר"ח ועיין בנ"י שם ואף דלא גרסי א"ל אין מ"מ מבואר להדני' מדבריהם
דכופין על לפנים משה"ד עכ"פ לאדם חשוב במקום שהוא ראוי והנה בחו"מ סי' י"ב
סעיף ב' בהג"ה שם ואין ב"ד יכולים לכוף לכנס לפנים משה"ד כו' וי"ח וכתב הש"כ
בס"ק ח' עיין ב"ח מ"ש בזה עכ"ל והנה שם בב"ח האריך קצת והביא ראיות ברורות
מגמ' ופוסקים דכופין על לפמ"שהד לעשיר בדרך ראוי ונכון וזה פשוט דזה לפי ראות
עיני הב"ד באם שלא יצטרך ליתן מפיוסו אף שאינו עשיר כ"כ ראוי לכופו ובדרך שאין
בו הפסד ממון כ"ל ודאי אף לאינו עשיר כ"ל כופין כמ"ש שם הב"ח להדני' ולדעתי
דבריו בזה תורה פאלו ניתן מסיני רק שיהי' דעתו של דיין לש"ש ומכ"ש לת"ח וי"ש
דלגבי דיני' דינא הוא ע"כ אם לא לחזק גדר התורה הי' ראוי לכוף לאבי החתן שלא
לבטל קשר השידוך בשביל שאיחר הזמן אם רוצה לסלק עכשיו תיכף אף ורק לחלוק
כבוד ולחזק גדר התורה בפ"ט בעו"ה בדור שההוגים ביגיעה מועטים מאוד ראוי לכו
לעמוד בפרץ לבנות גדרים ובכל מקום אשר יגה שביב אשה לשמרה שלא תכבה ח"ו
ע"כ אם רוצה לסלק במילואן ולהשליש בטחונות שיחזיק את הזוג בעיר מלאה חכמים
וסופרים כמו שהתנה חלילה וחלילה לבטל קשר השידוך אבל אם לא ירצה להשליש
ונראה להב"ד שלא יקיים התנאי ויחזיק אותם בפ"ט אז בטל קשר השידוך בלי שום
חשש ודי' ללפנים משה"ד שיהי' פטור מהקנס בלא שבועה וגם מהוצאות ויחזירו לו
המתנות כמו שהן ולפנים משה"ד זה ראוי לו לעשות הואיל ולא התנה שישליש בטחונות
נדבר קשה הוא להשליש בעד מזונות והנלענ"ד פתבתי והי' יצילני משגיאות ויראני
מתורתו נפלאות ויזכני לישועות הניבאות אמן פן יעשה האל ד' צבאות: שאלה מ"ט
לה"ה הרב הגאון וכו' מו"ה משה כ"י יראתי לפתוח שיח וכו' באשר שעבדו הצעיר
והמתה נהוג לעבוד עבודת הק' למול בני ישראל ואחותי תחי' המליטה וילדה בן זכר ולי
היתה הקריאה להמלו' והדרך הי' רחוק ממני כמה פרסאות והתנדע הי' בזמן קצר גלל
פן באתי לשם בערב ש"ק סמוך לבה"ש והברית ק' הי' בש"ק ע"כ לא הי' לי פנאי
להתבונן בהתנוק הנולד פנהוג להתבונן בו קודם המילה יום שלפניו ואעפ"כ לא מנעתי
לשאול אם התינוק בריא ויזכר והשיבו לי שיונק בדרך בריא רק אמי תחי' שבאת' עמי
ראתה התנוק ואמרה לי בזה"ל התינוק נראה לי כמו ירוק אבל יוכל להיות שהפכה בתי
את פני' מהילד פי' כן דרך התינוקת להתחלף לירקות אם אמו הופכת עצמם לצד אחר
מהתינוק ועל דבורה זה שאלתי עוד את אחותי אם התינוק יזכר כדרכו ובאם אינה
מרגשת אינה חולשה בהתינוק והשיבה ע"ז אינה מרגשת שום חולשה בו רק התינוק
יזכר כדרכו והתינוק בעצמו לא ראיתי ביום ש"ק שהובא התינוק לימול והי' על רגלי
הסנדק ראיתי פני' הילד והי' ירוק דהיינו געל ואשתומם עליו מעט מה לעשות בה' זימנא
מנדעי יתיב עלי דברי אמי הנ"ל ומה גם באמת כף שמעתי כמה פעמים וראיתי שכן
דרכם של התינוקות צורתם מתחלפים לכמה גוונים בפ"ט שבוע הראשון ולפי אומר לי

בשעת הנ"ל שלא אירא שאמה יודע שאמה מסוגל לדבר מצוה זאת ואחר ידך קל להתרפאות והאמת שתה"ל כמה מאות תנוק' שנימולו תחת ידי ליום השלישי להיותם פואבים הנה תהלי"ת בריאים ונרפאים ועדיין הם חיים תה"ל גם לא רציתי לצער לאנשי בריתי בגלל ההוצאה הגדולה שעשו והנה אסיפת אנשים רבים ועלי לבדי הנה מוטל לעשות המצוה הנ"ל ואין איש אתי להתיעץ עמו ואדוני יודע כי בעת פזאת רק חיש יחיש מעשיהו לבל ישקא ועבדתי עבוד' הק' פתקונו וביום א' נסעתי משם ולא שמעתי שום מיוחד על התנוק הנמול אבל אחר שבועיים על משכבי בגילול חלמא חזית שפא אלי איש אחד בקול רינה פדרך שמתפללים עמד לנגדי בריונו פדרך שרוצים להפזת איש ומחמת חרדה שחרדתי ואיקץ והנה חלום והפחד לא סליק מעלי ויבהלוני רעיוני איזה ימים ולא יכולתי לזכר דעתי שהחלומות שוא ידברו ובתוך זה באה השמועה שהילד מת ה' ימים אחר המילה וגם אבי הילד אמר לי שביום ד' אחר המילה נחלש הילד ולמחרתו מת ואם הי' יודע אז מהמבואר בשרביט הזהב שאין למול תינוק ירוק לא הי' נותן למול ומחמת דבורו נתגברה עלי חרדה ולבי נוקפי אם לא עברתי ח"ו כמו שכתוב ביו"ד רס"ו רס"ג כי בעת ההוא בנדאי נעלמה ממני ההלכה כמו שמבואר שלא נפל בו דמיו שלא הנה בלבי רק הפחד שמא היא חולה ועל זאת ג"כ שאלתי מאת אחותי פנ"ל ועבדך ירא את ה' מנעוריו ועתה באתי אחר ריח שמניו כי שמו נודע פאפרסמון באם שגיתי ח"ו כעבדין בישין וכו' שיעזרוני בעיונו הטוב במלולו וידיניני לכך זכות כמו בצדק ילין וינחם את לבי ונפשי העוצבת על חטאיו ח"ו שלא יצטרך לבא וכו' פמעשה במנהל שתינוק מת ע"י ובאם שח"ו שגגתי עולה זדון יתן לי תשובה לפי חלישת כחי ולהיות מהמודים ועוזבים ירוחם וכו' הק' יואל בה' אברהם ז"ל: תשובה רב שלום וכו' גי"ק קבלתי והנה אמת שעל ספק שגגה צריך יותר פפרה מן נדאי שגגה כמו שהוכיחו רז"ל מחטאת שפא על שגגה ונדאית שהיא דנקה שאם לא יהיה דמי כשפה או שעירה שמביא רק דנקה די לי בנה והיא מעה כסף ואשם תלוי שפא על ספק היא ב' סלעין שהם מ"ח מעין והטעם מבואר בר' יונה על האלפסי בריש מס' ברכות בעניינא דצאת הכוכבים לילה היא מפני שעל הנדאי משים האדם אל לבו ודואג ומתחרט וחוזר בתשובה שלימה אבל על הספק עושה סברות ואומר אותה חתיכה שאכלתי היתה מותרת ולא ישית אל לבו נשיב ולזה החמירו בו יותר עכ"ל מ"מ בנידון זה נראה דאין פאן ספק דכיון דלא נראה בו שום מיוחד אחר המילה עד אחר שלשה ימים נדאי לא מחמת המילה מת והלא אף בהפה את חבירו בנדון פתיב אם יקום והתהלך בחוץ וגו' ומבואר בסנהדרין דף ע"ח ע"א דעת ר' גחמיה דרק בהיקל חליו די דאף שאח"כ הכביד ומת נראה דלא מחמת הפאה מת ואף רבנן דפליגי עליה היינו בהיקל חליו שפן דרך החולה שמיקל לפי שעה אבל בחזר לבריו"כ"ע מודי דפטור אף שאח"כ מת נדאי לא מחמת הפאה מת וכן מבואר בכתובות דף ל"ג ומכש"כ אם הי' על בורי' אחר הפאה ולא נחלה פלל יום או יומים ואח"כ סלה ומת דפטור דלא מחמת הפאה מת ויותר מזה מבואר שם בסנהדרין דף ע"ח ע"ב דאף באמודהו לחיים דהיינו שחלה תיכף רק שאמודהו לחיים ואח"כ הכביד חליו ומת כ"ע מודו דפטור דלא מחמת הפאה מת דלא פליגי רבנן עלי' דר' גחמיה בהיקל רק באמודהו למיתה תחילה ואח"כ היקל עיי"ש ואף דיש לחלק בין לפטור מעונש מיתה ובין לפטור מתשובה מ"מ בלא חלה פלל מסתבר דאין פאן בית מיוחד ואף במתו בניו

מחמת מילה מבואר ביו"ד סי' רס"ג ס"ק ד' דבעינו שהכשילה פחו ופירש הש"כ בס"ק ג' שם שנראה שהכשילה המילה פחו ור"ל שנחלה אחר המילה אבל אם הי' אחר המילה פרי יום או יומים לא מחזקינו כלל במת מחמת מילה ומלין לשאר הבנים ואין חוששין כלל לספנה אלמא דאין חשש באם היא פריא אחר המילה מצורף לזה פיון דלא שיקא תלתין יומין לא יצא מחשש כפול עיין במסכת שבת דף קל"ו ואולי נפל הוי ומש"ז מת ודברי תלומות קיי"ל דלא מעלין ולא מורידין ואף שזה דנקא להוציא ממון אבל לחוש חוששין כמו דקיי"ל בנדרהו בתלום מ"מ אין פאן אף תלום ברור על זה הענין רק דמיון בעלמא אף דלא מש"ז מת מ"מ פיון דהי' לו לחוש להירקות ולא חש היי פחישב לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה דלא מת מש"ז דצריף פפרה כמו שכתב ר"ע ודרש בגמ' נזיר דף כ"ג ע"א בפסוק אשה הפירה וה' יסלח לה אף דאינו דומה דשם חישב לעשות איסור אבל פאן חישב לעשות מצנה רק דנתעלמה ממנו ההלכה ולא איסור וגם דלא עביד איסור דלא מת מחמת זה והוי חישב לבשר טלה ועלה בידו בשר טלה וגם פבר נחלקו ר"א ור"י במס' שבת דף קל"ז ע"א בשגג בדבר מצנה ועשה מצנה או לא עשה מצנה לענין קרבן מ"מ י"ל דהוי כמו חישב לאכול בשר חזיר מפח שגגת תלמיד דעולה זדון דהיינו שגגת הלימוד בנתעלמה ממנו ההלכה.

ע"כ יתענה ארבעים יום מפונרין דהיינו בכל שבוע יום א' ואותו יום יאמר כל תהלים מראש עד סוף בנחת וגם ילמד כל יום פרק או חצי פרק או אב"ג משניות עבור נשמת התינוק הנפטר דאולי צריף איזה תיקון מגלגול הקדום גם ביום שמת התינוק בכל שנה ושנת פשיגוע אותו היום יאמר כל תהלים מראש עד סוף וילמד פרק משניות עבור נשמת התינוק ואין צריף להתענות ככה יעשה כל ימי חייו ביום שמת בו התינוק ואם יקבל על עצמו פנ"ל ונסלח לו וסר עונו ונטאתו תכופר רק יקבל על עצמו שמהיום והלאה יעיין בעצמו ביום שקודם המילה בהתינוק שיהי' נימול על ידו: שאלה נ נשאלתי איף יש לנהוג בנוניו המפונרין בפ' ניהי בנסוע וזה תשובתי הנה פבר האריכו בזה הרב בעל אור תורה בפ' בהעלותה ומהרש"ל בתשובתו בסי' ע"ג ובשו"ת נודע ביהודא סימן ע"ד והנה ברית שמת לקיצור פי פאשר שמת עין עיוני על כל דבריהם ראיתי שאין הכרע מדברי הגמ' ולא מדברי הזוהר הק' כי גם בדברי הזוהר הק' י"ל דנון הראשון הוא קודם הפסוק ניהי בנסוע מורה פי בנסוע אסחר אנפין לקבלי ישראל והנון שאחר הפסוק ובנוחה מורה ג"כ האיף אסחר אנפין בניח' ועפ"ז יתפרשו דברי הזוהר והנה לכאורה הי' עולה על דעתי דמשמע מלשון רש"י בגמרא שם פרק כ"כ דף קט"ו ע"ב שכתב עשה לה סימניות מן הסמוכות לה דר"ל מן הסמוכות לתחלתה ומן הסמוכות לסופה דהיינונון של בנסוע ונון פמתאוננים דאי הסימנים הם בהריוח שבתחלה ובסוף הו"ל בסמוך לה ועוד דשפת יתר הוא לגמרי דדי בזה שנאמר בגמ' מלמעלה ומלמטה אבל לפי מ"ש א"ש דר"ל לאו ממש מלמעלה ומלמטה רק מן הסמוך ומי' ראיתי באור תורה ובתשובת רש"ל שהביאו לשון רש"י שלפניהם בגמ' בלשון אחר וזה לשון האור תורה והכי תני' בשבת דף קט"ו ע"ב עשה לה הקב"ה סמניות מלמעלה ומלמטה וכו' ופירש רש"י דהיינו להבדילה מן הסמוכות לה בתחלה ובסוף ע"כ ובתשובת רש"ל כ' וז"ל ופירש רש"י ועשה לה סימנים מלמעלה ומלמטה להבדילה מן הסמוכות לה ע"ש הרי שפרש"י שלפנינו חסר תיבת להבדילה והאמת יורה דרכו דהי' לפניהם גרס' האמיתית וא"כ אין

ראי' מלשון רש"י הנ"ל והנה לשון רש"י בגימוקי החנמש בפ' בהעלותך שפכת ור"ל עשה לו סמניות מלפניו ומלאחריו משמע דהוא בהקרויות דהוא לפניו ממש וגם לשון הגמ' מלמעלה ומלמטה משמע פן והנה מדברי רבינו האי גאון שהביא בתשובת נודע ביהוד' משמע ג"כ דהוא רק בין הרינוח דא' בתוך התיבות האיך אמר שאין נקראים אלא סימנים הלא כל אחד הוא אות מגוף התיבה מלבד שהוא סימן וילדעתי הוא ראי' שאין עלי' תשובה ותמ' לי על הגאון בעל נ"ב שהביא דברי רבינו האי הנ"ל לרא' דהסימנים הם נונים ולא הפסק פרשה כדברי רש"ל ואח"כ בסמוך שרוצה להוכיח דהנונים אינו מהתיבות לא הרגיש שהוא מוכרח מדברי רבינו האי גאון הנ"ל והרא' שהביא בעל אור תורה מהמסורה הוא ג"כ חזקה מאוד והנה באמת כמעט ראי' זו בעצמה יש להביא ג"כ מדברי הגמ' דהא בזה הלשון דתנו פאן במס' שבת פרק כ"כ לענין ויהי בנסוע עשה להם סמניות בזה הלשון איתא ג"כ במס' ר"ה דף י"ז ע"ב יורדי הים באניות כו' ויאמר ויעמוד כו' ויצעקו כו' יודו כו' עשה להם סמניות כו' ושם ודאי פירושו בין פסוק לפסוק כמו שהובא באור תורה דכפסוק ויאמר ויעמד כו' ובפסוק ויצעקו כו' אין בהם כלל נון וכמו שפירש רש"י שם להדיא א"כ נלמד סתום מן המפורש ומה שאמר שם פאקין ורקין ולא אמר פאן פן היינו משום דשם הוא מורה למיעוט דאחר גז"ד אין נענין וכאן עורה רק להבדיל וזה פשוט הינצא מזה דמהגמרא משמע דהוא בהקרויות ומוכרח בדברי רבינו האי גאון ואין לחלוק על גאון דכל דברי הגאונים הם ד"ק ובדאי היכא דלא מצינו בדברי הקדמונים היפך מדברי גאון אין לכת לשום אחרון לחלוק על גאון ובפרט דרש"ל לא ראה דברי רבינו האי גאון ודברי הגמ' ג"כ מורין פן וכמעט דיש ראי' מהש"ס כמ"ש וכן משמע מרש"י וכן מבואר מהמסורה בנדאי דמינה אין לזווע ובפרט שבעל א"ת העיד שבכל ספרי ספרד ואשפנו ככתב פן ודאי דכן הוא המסורת והנח להם לישאל אם אין גביאים הן בני גביאים הן וכן משמע מחידושי הרשב"א במ"ס שבת דף ק"ג שכתב שם פירוש רבינו האי על משני סמניות וכתב בזה"ל וכי דכתיבי הדדי תהילי' ק"ז כו' ע"ש ודחה שם פירוש רש"י עיי"ש ודו"ק פנ"ל ברור בס"ד: שאלה נ"א שיש בכאן ס"ת חצי נכתב הצדי כזה \$\$\$ ציור בספר \$\$\$ ונחצי' נכתב כזה \$\$\$ ציור בספר \$\$\$ מה דינו.

תשובתו בצידו הנה בצורת הצדי לפי המבואר בב"י וב"ח סי' ל"ב דצורת היוד הימנית פניו למעלה משמע קצת פעין שכותבים הסופרים שלנו דהימנית ראשה לפנים דהיינו יוד ישרה אכל במצות שמורים למהרנ"ש בצורת האותיות של כתיבת התפילין איתא דיד הימנית ינה הפוכה דהיינו הראש לצד חוץ והנה שמעתי דהצדי של כתב אטלי' תמיד הוא פן והנה מבואר שם במצות שמורים בשם מהרח"ו והאר"י זצוק"ל דהשינוי שיש בצורת האותיות בין הספרדים והאשפנזים יש סמך לכולם וסודות עליונים וסמכין עילאין עיי"ש וא"כ אלו ואלו דא"ח הן ומבואר במשנת חסידים במס' תיקון תפילין פרק א' הלכה ז' דבענין ציור האותיות לא ישנה ממנהגו אם אפשר לו כי שורש יש לכל אלה המנהגים למעלה אף מבואר שם דאלו האותיות אשר צייר שם בפרטיות לא ישנה לכל המנהגים והצדי אחד מהן כמבואר שם בהלכה ח' ובהלכה יוד דהיינו שיהיה יוד הפוכה בקו ימין דהיינו פעין שכתב במצות שמורים אף מבואר שם בהלכה ח' דהקפידה היא באלו האותיות לכל המנהגים הוא דוקא בתפילין ולא בס"ת כמ"ש שם פך ציורם בתפילין לכולם ע"ש בתפילין דוקא וזה ברור לכך הבאים בסוד ה' כותבין בתפילין

כמ"ש במשנת ח' ובמצות שמורים אבל הצדיק שבס"ת ודאי יש לכתוב כמנהגינו ב"יוד
ישרה בקו ימנית ע"י אין לפסול אם נכתב ב"יוד הפוכה דהא צדי הוא וכותבין פן בתפילין
לכתחילה א"כ אף שמנהגינו לכתוב בס"ת ב"יוד ישרה הא קיי"ל דאם שינה בצורת הכתב
לא פסל כמבואר בהגהת זקני הרמ"א ו"ל בא"ח סי' ל"ו סעיף א' ועיי"ש ואף שקצת
צדין פה וקצת צדין פה אין פאן תרתי דסתי דשיניהם צדין הן ושיניהם אמת כמבואר
בדברי האר"י ו"ל והגע עצמה דמ"ש זקני הרמ"א ו"ל דשינה בצורת הכתב לא פסל
נימא דהוא בשינה כל האותיות ונקא ועד"מ אם שינה באות א' לא יכשר רק באם שינה
כל האלפין אבל אם שינה באלף אחד או שתיים ושלש מציור המבואר בפוסקים ושאר
האלפין פתב פדינו בציור המבואר בפוסקים יפסל אין זה אלא דבר תימה והו"ל לפרושי
דאם שינה בצורת הכתב לא פסל היינו ונקא בכותב הפל בשינוי ההיא ומדכתב סתמא
ש"מ בכל ענין לא פסל דהיינו בניפר ללך שהוא אות זה בכתב הקדש פדינו רק שאין
הציור כמבואר בפוסקים דאין קפידא כ"כ בהציור לענין דעבד וא"כ אין פאן תרתי
דסתי אהדדי דאלו ואלו צדין הן רק שא' מהתמונה הוא שינה בצורת הכתב דלא פסל
וז"ב ועוד ראי' דאין בזה משום תרתי דסתי אהדדי דאם היה בזה משום תרתי דסתי
א"כ איך עולין לס"ת אלו הבאין בסוד ה' ותפילין שלהם פתובין בצדי שהיוד בקו ימנית
הוא הפוכה ראשה נוטה לחוץ ובס"ת פתובין פל הצדין ב"יוד ישרה בקו ימנית א"כ הוי
תרתי דסתי כמ"ש הב"י לענין פתוחות וסתומות בסי' ל"ב הביאו המ"א בא"ח סי' ל"ב
ס"ק מ"ט א"ו ברור דאין בזה משום תרתי דסתי אהדדי וס"ת ההוא פשרה אף אם
אפשר לתקנה שיהיה פל הצדין שווין כמנהגינו מה טוב.

ואין לדחות הראיה שהבאתי שלא הוי תרתי דסתי מהא דאלו העולין לס"ת בתפילין
שע"ד אמת די"ל דש"ה דהלא כבר כתבתי לעיל דבתפילין ראוי להיות פן ע"ד האמת
ולא בס"ת א"כ מש"ה גופא לא הוי תרתי דסתי מתפילין לס"ת בהא משא"כ לענין
פתוחות וסתומות שפיר כתב הב"י דהרי לא מצינו חילוק בזה בין ס"ת לתפילין כמו
בהצדין אבל בס"ת עצמה שמקצתו פה ומקצתו פה גם בהצדין הוי תרתי דסתי דז"א
דאטו יש הוי אמינא למימר דאם הצדין הללו פסולין הן בס"ת דלא צדי הוא כלל יכשרו
בתפילין הס שלא להזכיר ורחמנא ליצלן מהאי דעתא רק פנין דבין פה ובין פה צדי הוא
שפיר י"ל דע"ד הסוד יש לכתוב בתפילין פה לכתחילה ובס"ת פה לכתחילה וא"כ אם
נימא דאלו הכותבין צדי ב"יוד הפוכה בקו ימנית פוסלין ב"יוד ישרה ואלו הכותבין ב"יוד
ישרה פוסלין ב"יוד הפוכה א"כ ודאי דהתפילין וס"ת סתי אהדדי כמ"ש א"ו דאו"א
דברי א"ח ובין פה ובין פה צדי הוא וז"ב פללו של דבר דאין בזה מחלוקת שיהא צד
אחד פוסל צורה זו וצד השני פוסל צורה שני' דיהיה שייך תרתי דסתי אהדדי בנכתב
חציו פה וחציו פה דכ"ע מודים דשני הצורות פשרים הם רק דאלו נוהגין פה לכתחילה
ואלו נוהגין פה לכתחילה אבל לענין דעבד כ"ע מודים דשניהם פשרות הן וזה ברור בלי
פקפוק ובזה ששמעתי שיש פוסלין תפילין הנכתבין ע"ד אמת דהיינו בהצדין שהיוד של
קו ימנית היא הפוכה היא מחסרון דיעתם בנגלה ובנסתר שאין להם מפיר בספרי חכמי
אמת מ"מ אין להם לפסול דעבד עכ"פ דעל כה"ג נאמר ודאי בהגהת זקני הרמ"א ו"ל
דאם שינה בצורת הכתב לא פסל דהא ודאי אם נדמה לאות אחרת או מם פתוחה
שנסתמה או רגלי ההא והקוף שנגעו בגג או רגל האלף בגג האלף או פני האלף בגג

שפתחתי או יודי השין והעין והצדי והפ"א אם נגעו בגוף האות יותר ממקום דיבוקם או אם יודין שעל האלפין והשינין והעינין אינם נוגעין בהאות וכיוצא בו ודאי פסול הוא כמבואר בא"ח סי' ל"ב א"ו דרק על פיוצא בזה נאמר הג"ה הנ"ל שכל האות פתובה פתקה רק שהציר קצת נשתנה וז"ב בלי פקפוק.

שאלה נב מכן המסבר הגאון הצדיק מוה' אלעזר ניסן זצ"ל אב"ד דק"ק דראקהביטש. סופר א' בקהילתינו שבא זה ימים לא כביר אצל סופר ללמוד ממנו דיני פתיבה ונתן לו אותו סופר להסופר שבא אצלו לכתוב לו ריעות בס"ת שהי' לו ונעדין לא הודיעו כל הדינין על בוריו רק אמר לו הסופר שצריף קודם כל פתיבת השם לקדש השם דהיינו לומר שכותב לשם קדושת שם חוץ ממה שצריף לומר בתחילת הפתיבה שכותב לשם קדושת ס"ת ולשם קדושת שם וכן עשה הסופר רק שטעה וסבר שאין צריף לקדש השם רק שם הוי' ולא בשאר השמות שאינו נמחקים וכתב בן כמה ריעות ובהם כמה שאר שמות ולא קידשם כלל וגם כשאמר קודם הפתיבה שכתב לשם קדושת השם לא הי' כוונתו רק על שם הוי' ואח"כ נתוודע לו שטעה ע"כ בא לפני וביקש ממני שאענין בדינו אם יש תקנה לס"ת הנ"ל כי הוא הפסד מרובה בערף יותר ממאה רייניש ונענתי לו ראשי ואמרתי נחזי אנו ונענין בדבר ואח"כ נכתב הדב' לאבי הגאון נ"י.

תשובה הנה אדון בדבר לפני מכ"ת פתלמיד הדין לפני הרב נאען ואומר מה שנראה לפענ"ד בהשקפה ראשונה להכשיר פאן בשני דרכים דרך הא' בתקנת מחיקה. דרך הב' בלא תקנה כלל.

ועתה אתחיל לבאר הדרך הא' וזה החלי בעזר צורי וגואלי. דרך הא' דהנה לפי דברי הש"ע סימן רע"ו סעיף ב' לית דין זה צריף בשש דודאי פסול ולית לי' תקנה להעביר בקולמוס כמ"ש שם הש"ך ולכאורה משמע דלית לי' תקנה עוד אבל לפי מה דכתב הש"ך לקמן סי' רע"ו ס"ק י"ב דשם של קודש שלא נכתב לשם קדושה מותר למוחקו לצורך תיקון גם הט"ז הביא בס"ק ז' בהדריך הג' שכבר נהגו הסופרים לקדר האזכרות שנכתוב בטעות ויש לזה סמך ממסכת' סופרים עיי"ש וכמו שנכתוב אי"ה בסוף דרך הא' עוד ראיות ברורות לדברי הש"ך א"כ לכאורה בנ"ד דלא נכתבו לשם קדושת השם הנה מותר מן הדין למוחקו ולכתוב מחדש לשם קדושת השם, רק לפי מה דכתב הש"ך דבהרבה שמות אין לו תקנה משום דמחזי כמנומר ולכאורה הוא מוכח מגמרא דגיטין דף נ"ד ע"ב דהיא אליבא דכ"ע אף לדברי ר"י ע"ש ובכותב על הגרר כ"ש דמחזי כמנומר יותר מהעברת קולמוס שמבואר בתשובת ריב"ש סי' ז' שאביא לקמן א"ם בנ"ד אין לו תקנה לכאורה אבל אחר העיון פראה דזה לאו כ"ע ותולה באשלי רב רבי דהנה לכאורה צריף להבין דעת הש"ך שחילק בין הרבה שמות שנכתבו שלא לשמן דאסור משום דמחזי כמנומר א"כ לסבירתו מנ"ל להתיר בשם אחד דהא איתא בגמרא דגיטין דף נ"ד ע"ב דפליגי ר"י ורבנן בכותב שם אחד שלא לשמו אם מהני העברת קולמוס ואמרינן שם דע"כ לא קאמר ר"י אלא בהדא אנפיה אבל בכול' ספר לא משום דמחזי כמנומר וא"כ ע"כ מוכח דרבנן פסלו אף בשם אחד משום מנומר וכן מפורש בגטין דף כ' ע"א הטעם לרבנן משום דבעינן זה אלי כו' א"כ מוכח דאף בהדא אנפיה חיישי רבנן למנומר ולאו הדר הוא וכן פראה בפירוש דעת המ"א הלכות תפילין סימן ל"ב ס"ק ז'

עיי"ש א"כ מנ"ל להש"ך דיש תקנה במחיקה בשם אחד למאי דקיי"ל פרבנו ומ"ש מהעברת קולמוס דלא מהני כמ"ש הש"ך לעיל ס"ק י"ב ונראה לפע"ד בקיצור דעתהש"ך דבאמת כ"ז הוא אליבא דראב"י שם בגיטין בדרף כ' אבל אליבא דר"ח דאמר שם באנו למחלוקת ר"י ורבנו וכן במס' שבת פ' הבונה דף ק"ה ע"ב דאמרינן במתני' פתב ע"ג פתב פטור ואמר שם ר"ח כמאן דלא כר"י ע"ש ומוכח שם בגמ' ותוס' דאליבא דר"ח פלוגתא דר"י ורבנו ולאו משום מנפך הוא פלל רק משום דלר"י פתב ע"ג פתב חשיב פתב ולרבנו לא חשיב פתב והא דנקטו רבנו לש' אין השם מן המוכח פכר כ' הרשב"א במס' שבת דמפורש בירושלמי דלדבריו דר"י קאמרי ולדדהו לא חשיב פתב בכל מקום ע"ש וקיי"ל פרבנו אליבא דר"ח ולהכי פוטר בשבת וכן פסקינן בש"ע סי' קל"א בגט דפסול אם פן לפ"ז דוקא העברת קולמוס לא מהני לרבנו אבל יש תקנה במחיקה אפי' לרבנו ובאמת דדעת המ"א הנ"ל צריך עיון לפ"ז וכבר הרגיש.

שם הפמ"ג בזה ע"ש עכ"פ היצא לנו מזה דאליבא דאמת פלוגתא דר"י ורבנו לא איירי פלל ממנומר רק הא דחולק הש"ך דהרבה שמות פסול משום מנומר הוא ע"כ מסבא דנפשי' ולפי מה דנתבאר לקמן סי' רע"ט ס' ה"א במחבר לא ימחק ג' שיטין ולכתוב במקומו ד' שיטין מפני שמעט הכתב ומחזי כמנומר ע"ש א"כ לפי"ז לפי מה דכתב שם הרמ"א דכבר נהגו, הסופרים לתקן כמו שנתבאר לעיל סי' רה"ע ומבואר בסי' ער"ה בט"ז שם ס"ק ב' דבדעבד פשר למעט הכתב ולכתוב על המחק ולא חיישינן למחזי כמנומר עיי"ש וכן נוהגין בכל יום למעט הכתב ולכתוב על מקום הגרר והחוש מעיד דזה מחזי יותר כמנומר ממחיקה לחודא א"כ גם בנ"ד יש תקנה ודוחק לחלק בין האזפרות לשאר אותיות וזה הנה נראה באמת דעת הש"ך בדברי הרמ"א וראי' שאין סבא לחלק בכך מתשובת ריב"ש סי' ז' שמביא שם ראי' לדעת הרמב"ם לעיל סי' רה"ע דאוסר לתקן משום מנומר שפסול מהאי דגטין הנ"ל באזפרות דאמרינן שם דמחזי כמנומר ע"ש בתשובה וק"ל ויותר מזה נראה לכאורה מבואר להדיא בתשובת הרא"ש פלל ג' סימן ז' ובטור סי' ער"ה הנ"ל דעיקר טעם דאוסר שם לתקן משום דיצטרך למעט הכתב וכן נראה מלשון המחבר סי' ער"ה הנ"ל ע"ש משמע דמשום שכתב על הגרר לחודא לא הוי משום מנומר א"כ יש לומר דכ"ע מודים דמותר בנ"ד והא דלא הגי' רמ"א פלום בסי' רע"ו סעיף כ' בדברי המחבר הנ"ל משום דאין בדברי המחבר גופא.

הכרע דבסי' רע"ט פתב בלשון יגנוז ובסי' רע"ו פתב בלשון פסול וע"כ פנונתו בלשון פסול דפסול בלא תקנה ולהוציא מאותו דיעה שאביא לקמן בדרף הב' דשאר שמות שאינם נמחקים אינו צריך לקדשם פלל וגם להוציא מאותו דיעה שאביא לקמן אי"ה דבלא אעירה לקדשו בפירוש גם פן פשר אבל מדין תקנה לא איירי פלל דזה פכר פתב לעיל ותדע שפן הוא דנרשם שם בש"ע סי' רע"ו סעיף ב' הרא"ש והרא"ש ע"כ הוא דלעיל סי' ער"ה דסובר דיש תקנה במחיקה כמו שנרשם שם ברמ"א ותא דכתב שם רע"א סי' ער"ה דנהגו לתקן אם אפטר למחוק שלא יפגע בשם התם משום דנכתוב השם לשם קדושה ואין למוחקו משום תיקון שאר הספר אבל בנ"ד שלא נכתבו לשום קדושת שם נודאי רשאי למוחקו לצורך תיקון ויותר בזה ראיתי בב"י סי' ער"ה בענין פירשה פתוחה שיהביא בשם ריב"ש דאף לדעת הרמב"ם דאוסר שם לתקן אם עבר ותיקנם שהוא פשר ושהרשב"א מתיר אף לכתחילה ושכדאי בשעת הדחק לסמוך עליו ע"ש

בב"י הרי בהדיא דלא פסלינן בדיעבד לכ"ע משום מנומר במה שנקתבו פמת תיבות על המחקק ע"ש ועוד נראה דדוקא בנכתב על המחקק בעודו לח אוסר הש"ך משא"כ בב"ד בנכתב על הגרר דזו עדיף ממחיקה כמו שמבואר בכל הפוסקים בענין התלויות השמות ע"ש ואל תשיבני מדברי הגמ' במנחות פ' הקומץ דאמרינן ס"ת שיש בו ד' טעות בכל דף ודף יגנוז וכן פסקינן בש"ע סי' רע"ט סעיף ד' ומבואר בנימ"י הטעם דפסול משום דהוי כמנומר ואין בו ואנהו וכן היא שם בגמרא הרי דאף בדיעבד פסלינן משום מנומר אבל באמת לאו קושיא הוא ואדרבה משם ראיה ברורה לנ"ד דהרי אמרינן שם דאם יש דף אחד בלא ד' טעות פיון דאתיהב רשותא לתמן מצלת על פולם וכן פסקינן בש"ע סי' הנ"ל והוא דכתב רוב הספר שפיר ופירש שם רש"י בהרי"ף בהלכות ס"ת וז"ל דרוב כל דף כתב בלא טעות שאין בו יותר מה' או נא"ו טעות בכל דף אז מצלת הך דף שלמה ויתמן ועוד אמרינן שם בגמרא ה"מ בתסירות אבל ביתרות לא תסירות מ"ט לא משום דמחזי כמנומר והנה עיקר החילוק שם בין תסירות ויתרות כמו שמבואר שם ברש"י וכן מבואר יותר בתשובת הריב"ש סימן ז' הבאתיו לעיל וז"ל ביתרות פיון שגורר ומניח חלק לית לן בה כו' משא"כ תסירות דצריך לכתוב כל האות בגרירה ואצ"ל כל התיבה ל"ד בכל דף ודף בכל הספר אז מחזי כמנומר ע"ש הרי דאעפ"כ לא פסלינן רק כשיש בכל דף ד' טעות דגנאי הוא לס"ת שלא יהא דף אחד בלא ד' טעות והוי מנומר בכל הספר ולהכי פסול ואף דמן הסברא באמת אין להבין כ"ז אעפ"כ ע"כ צ"ל ה"כ דהרי מבואר שם בתוספ' ובמרדכי פ' הקומץ דדוקא כשיש כבר דף א' שלם בלא ד' טעות אז מציל בכל הספר אבל אסור לכתוב דף אחד ולגנוז רק דף אחד דאל"כ לעולם לא יגנוז ע"ש ובאמת אין להבין הטעם מצד הסברא אלא ע"כ דאין להקשות על גזירת חכמים דכף היא מדתם דבד' טעות אסרו חכמים לתמן את הדף וכיון דכבר עומד כל הדף לגנוז להכי פסול ואם יש דף א' בלא ד' טעות דאתיהב רשותא לתמן אותו דף רשאי לתמן בכל הספר וכן מדייק שם הגימוקי יוסף שכתב שפיון שיש כ"כ טעות בכל דף הוי מנומר ופסול ואין בו ואנהו ע"ש הרי דדוקא בכל הספר פסלינן משום מנומר אבל בב"ד שיש הרבה דפין כשירים והרבה שמות כשירים בנודאי מותר לגררם ולכתבם על הגרר ואין בהם משום מנומר ובאמת נראה שהיא דעת הש"ך דאוסר בהרבה שמות לתמן משום מנומר וחילק בין האי דינא דרמ"א דנהגו לתמן דשם במקום א' לא פסלינן אף בהרבה תיבות מה שאין פן בהרבה מקומות אבל כבר נתבאר דאינו פן ושאר בהרבה מקומות רשאי לתמן כשיש דף אחד דמציל וכ"ש בב"ד ועוד ראיה דלא פסלינן בדיעבד משום מנומר דע"כ מנומר דפסול דלאו הדר הוא ובעינינו אלי ואנוהו וכמו שמפורש בגמרא דגטין הנ"ל בדרף כ' וכמו שמבואר יותר בגימוקי יוסף שהבאתי לעיל ולא מצאנו בשום מקום דפסלינן בדיעבד משום ואנוהו וראי' מדכתב הרי"ף סוף הלכות ס"ת ולא יהא כתב חציה של קלף כו' וכתב שם הגימוקי יוסף וז"ל משום דבעינינו זה אלי ואנוהו וזה אינו נוי אבל אינו נפסל בכף מדלא תני פסול עיי"ש ועוד ראי' דהא אמרינן בכמה מקומות זה אלי ואנוהו התנאה לפניו במצות בסופה נאה בלולב נאה באתרוג נאה כו' ובמסכת' סופה דף ל"א אמרינן שם היבש פסול וקאמר רבא מחלוקת בלולב דרבנן סברי מקשינן לולב לאתרוג מה אתרוג בעי הדר וכו' ור"י סבר לא מקשינן ועוד שם בגמרא ע"ב קאמרינן דר"י לא בעי הדר באתרוג והאי דכתב הדס האי הדר באילנא משנה לשנה

עיי"ש והנה הא קשה אף בלא קרא אמאי לא פסלינן בלולב ואתרוג אליבא דכ"ע משום ואננוהו א"ו מוכח דלא פסלינן באתרוג יבש ומגומר רק משום דכתיב הדר אבל משום ואננוהו לא פסלינן בדעבד וכ"ז ברור בס"ד וכן מבואר בהדג' ראי' זו בתוס' ר"פ לולב הגזול עיי"ש.

והנה אבל עכ"ז תקשה מגמרא דגטין דף נ"ד שהבאתי לעיל דהאיך אפשר להיות דאף בהרבה שמות יש לו תקנה במחיקה כנ"ל ולא חיישינן בדעבד למחזי כמגומר האיך קאמר שם ר' אמי דגמרא דהפסיד שפרו דכל ס"ת שאין אזכרות שלו פתוכו לשמן אינו שנה פלוגה הא יש לו תקנה במחיקה אף לפי האמת א"ו מוכח דלית לי' תקנה והנראה לפע"ד בקיצור דבלא"ה כ"ז תקשה לדברי זקני רמ"א שכתב וקבר נהגו הסופרים לתקן ולמעט הפתב ולא חיישינן בדעבד למחזי כמגומר כמו שמבואר שם בט"ז ומוכרח הוא מגמרא דמנחות כנ"ל ונהרי מגמרא הנ"ל מוכח בדעבד באמת פסול ואין לו תקנה מטעם דמחזי כמגומר וסתרי אהדדי בשלמא בגוף הגמרא דגיטין שם דחזינן דלא מהני העברת קולמוס וקאמר שם הגמרא שאפי' ר"י מודה משום מגומר הרי דאף בדעבד פסול מזה לא קשה כ"כ על הגמרא הנ"ל ועל רמ"א דמוכח מדבריהם דבדעבד פשר די"ל אליבא דאמת הא דפסול ר' אמי ולא מהני העברת קולמוס משום דפסקינן כרבנן דלא חשיב פתב כנ"ל והגמרא לא קאמר רק דרף שקלא וטרני' דרף דחוי' דאפילו תימא ר"י י"ל דפסילתן משום מגומר אבל אליבא דאמת להלכה משום זה לא הי' פסלינן בדעבד רק משום דפסקינן כרבנן כנ"ל וזה ברור לכאורה ומוכרח בדברי זקני רמ"א דמגומר בדעבד פשר ע"כ יש תקנה במחיקה אף בהרבה שמות אף אליבא דרבנן א"כ אמאי קאמר ר' אמי דאינו שנה פלוגה הא אף אליבא דרבנן יש תקנה א"כ אמאי הפסיד שפרו: והנה אי בעינא לתרץ בפשיטות נוכל לומר דלפי מה שכתבתי לעיל דבכל הספר פסלינן משום מגומר ואם יש דף אחד מציל א"כ לפ"ז י"ל ג"כ דווקא בכל האזכרות פסלינן וכן מצאתי להדג' בתשובת ריב"ש הנ"ל בענין פרשה פתוח' שכ' ואם עבר ותיקנה שפך וכן בכתב האזכרות בזהב דאם עבר ותיקנה שפך וכתב עוד ומיהו בכל האזכרות הספר כראה שאם עבר ותיקנם לא הוכשר משום דמחזי כמגומר עיי"ש א"כ בהאי דגיטין דשם מיירי בכל האזכרות הספר ע"כ אין תקנה משום דהוי כמגומר כמו ד' טעות שפך דף ודף וכן מדויק שם הגמרא דקאמר אבל בכולי ס"ת מודה ר"י דמחזי כמגומר ופי' שם רש"י כל האזכרות עיי"ש אבל לא בקצת שמות וכמו כנ"ד דהרבה שמות והרבה דפיין פשירים נודאי לא פסלינן משום מגומר כנ"ל ברור לפי פשוטו.

ועוד נראה לפע"ד ליישב הגמרא בתרין אנפין בדרף יותר מורונוח: האופן האחד לפי מה דמבואר בש"ף הלכות שחיטה סימן ד' ס"ק ה' דתירץ שם על מה שהקשה דברי הטור אהדדי וכתב שם דאף דלענין אסורא איפא פלוגתא דרבנותא מ"מ מצי הגניק לומר דילמא קי"ל כמאן דאוסר שאינו רוצה להכניס עצמו בספק ולהכי חייב לשלם עיי"ש בש"ף א"כ כנ"ד י"ל נמי האי סברא דאף דמן הדין יש תקנה במחיקה בדעבד מחזי כמגומר פשר מ"מ הפסיד הסופר שפרו פ' דאינו יכול לכופו להלוקח שיקח הס"ת וליתן לו שפרו משלם שקצץ לו דעצי הלוקח לומר אני איני מאמין לה פלל רק גם לפי דבריך אני רוצה בס"ת הזאת דמצוה מן המוכח שלא להני כמגומר ובפרט לפי משמעות לשון הסופר שאמר ס"ת שכתבתי לפלוני דמשמע שיעקר העורות והגוילין של בע"ה רק

הוא נותן לסופר שֶׁכָּר פְּתִיבָה פְּנוּהַג בְּזִמְנֵינוּ וְנִדְאֵי מְצִי הַלּוֹקֶחַ לֹמֵר אֵי אֶפְשָׁר בְּכַתִּיבָה מְגֻמָּר' וְאֵינִי נֹתֵן לָהּ שֶׁכָּר ע"ז וּבְאֵמֶת דְּמֵן הַדִּין הִי צָרִיף לְשֵׁלֶם לֹו גַם הַקְּלָף פְּדִין טַבַּח אֲוָן שֶׁקִּילְקַל הַמְּבֹנָאֵר בַּח"מ סִימָן ש"ת רַק פִּינֵן דְּבְאֵמֶת פֶּשֶׁר ע"כ לֹא הַפְּסִיד רַק שֶׁכָּרוּ גַם לְפִי דְבָרָיו פִּנ"ל וְהֵכִי קָאֵמֵר ר' אֲמִי פֶּל ס"ת שְׂאִין אֲזַפְרוֹת שְׁלוֹ פְּתוּבוֹת לְשִׁמֹן אֵינֹו שְׁנֵה פְּלוּם פִּירֵשׁ שֵׁלַע"ע אֵינֹו שְׁנֵה פְּלוּם וְכִי סִימָא דְאֶפְשָׁר לְתַקֵּן בְּמַחֲיָקָה מְצִי הַלּוֹקֶחַ לֹמֵר א"א בְּתִיקוֹנֹו דְלִהְיֵי פִּמְגֻמָּר דְאֵין הַמְּצֹנָה מִן הַמְּבֹבְחָר כֹּו' וְאֵין אֲנִי צָרִיף לֹו וְלִהְיֵי הַפְּסִיד שֶׁכָּרוּ וְק"ל שׁוֹב מְצִאתִי אֲוֵן לִי בַב"י בַב"ה סוּף סִימָן ער"ו בַּהַג"ה הַמְּתַחֲלֵת פְּתַב הַרְשָׁפ"ץ שְׁנֵשְׂאֵל עַל סוּפֵר שְׁיֵשׁ לֹו אֲוָן וְזִרְיֹוֹת לְקַלְפֵי אֵת הַשֵּׁם כֹּו' עֵי"ש דְּכַתֵּב לְבַסּוּף דְמִוִּמָּר לְקַדָּר פֶּל הָאֲזַפְרוֹת וַיֵּשׁ לָהֶם עַל מָה שְׁיִסְמוּכוּ וְכַתֵּב וְז"ל וַא"ת לָמָּה אֲמַרְיִנִין בְּגִיטִין דָּף נ"ד פֶּל ס"ת שְׂאִין אֲזַפְרוֹת שְׁלוֹ פְּתוּבוֹת לְשִׁמֹן אֵינֹו שְׁנֵה פְּלוּם וְהָא אֶפְשָׁר בְּתִיקוֹן וִי"ל שֶׁהַשׁוֹכֵר סוּפֵר לְכַתְּוֹב לֹו ס"ת לֹא נֹתֵן לֹו שֶׁכָּר עַל פִּינְצָא בְּזָה ע"כ הַפְּסִיד שֶׁכָּרוּ ע"כ הֵרִי וְדֵאֵי פִּנּוֹן לְמָה שֶׁפְּתַבְתִּי וְכֵן מוֹכַח סְבָרָא זֹו מִדְּבָרֵי הַרְשָׁפ"א עַל גִּיטִין שְׂאֲבִיא בְּסוּמוֹף בְּאֲוָן הַב' וְת"ל שֶׁהַנְּחִי ד' בְּדָרְף אֵמֶת וּלְפ"ז לֹא צָרִיף פְּמִי תוֹ לְדַחֲוֹק לְדָבָרֵי רַמ"א פִּנ"ל שֶׁהַגְּמָרָא הוּא רַק דְרָרְף דְחוּיָה וְאַלִּיבָא דְאֵמֶת ר"א אֵמֵר לְמִילְתֵּיהּ אֲלִיבָא דְרַבְּנָן אֵלָא י"ל דְאֵף לְדָבָרֵי ר"י מ"מ פִּינֵן דְבַהֲרַבָּה אֲזַפְרוֹת מַחְזִי פִּמְגֻמָּר וְגַם ר"י מוֹדָה דְאֵינֹו מְצֹנָה מִן הַמְּבֹבְחָר וְלִהְיֵי הַפְּסִיד שֶׁכָּרוּ דְמְצִי הַלּוֹקֶחַ לֹמֵר א"א בְּהֵאֵי תַקְנָה אֲבָל בְּאֵמֶת לְדִינָא לֹא פְּסִלִינִין בְּדִיעְבַד מְשׁוּם מְגֻמָּר וְאֵין לְהַקְשׁוֹת לְפ"ז וְלֹמֵר מֵאֵי צָרִיף הַגְּמָרָא לֹמֵר דר"י מוֹדָה בְּזָה מְשׁוּם מְגֻמָּר לְשִׁנֵי בְּפְשִׁיטוֹת יוֹתֵר דְאֶפְלִי תִימָא ר"י מ"מ לְהֵכִי הַפְּסִיד שֶׁכָּרוּ דְמְצִי הַלּוֹקֶחַ לֹמֵר אֵין רְצוֹנִי בְּהַעֲבַרְתָּ קוֹלְמוֹס דְדִילְמָא קִי"ל כְּרַבְּנָן וְכַסְבַּרְתָּ הַש"ף בְּשַׁחֲיִטוֹת שֶׁהַבֵּאתִי לְעִיל וּר"א דְאֵמֵר אֵינֹו שְׁנֵה פְּלוּם ר"ל בְּלֹא הַעֲבַרְתָּ קוֹלְמוֹס וּבְהַעֲבַרְתָּ קוֹלְמוֹס א"א מְשׁוּם הַלּוֹקֶחַ פִּנ"ל אֲבָל ז"א וְאֲדַרְבָּא מְזָה רְאִיָּה לַכ"ד דְּכָל זָה בְּאֵמֶת תַּקְשָׁה לְהַגְהֵת רַשְׁפ"ץ הַנ"ל א"ו דְלִהְיֵי לֹא מְצִי הַגַּמ' לְתַרְץ פִּנ"ל מְשׁוּם דְהָא קִשָּׁה אֵף אֲלִיבָא דְרַבְּנָן יֵשׁ תַּקְנָה בְּמַחֲיָקָה פִּנ"ל לְדַעַת הַש"ף וּמְגֻמָּר בְּדַעְבַד פֶּשֶׁר ע"כ מְשִׁנֵי הַגְּמָרָא תִירוּץ יוֹתֵר מְרִנּוּחַ דְאֶפְלִי לר"י גּוּפָא הַפְּסִיד כָּאֵן שֶׁכָּרוּ מְשׁוּם דְמַחְזִי פִּמְגֻמָּר וְאֵינֹו מְצֹנָה מִן הַמְּבֹבְחָר לְכַתְּחִילָה פִּנ"ל וּמְמִילָא מוֹכֵן דְגַם לְפִי הָאֵמֶת קִי"ל כְּרַבְּנָן וּמַחֲיָקָה מְהֵנִי לַכ"ע מ"מ הַפְּסִיד כָּאֵן שֶׁכָּרוּ פִּנ"ל הִינְצָא לְבוֹ מְזָה לְדִינָא בַנ"ד עַכ"פ הַסְפֵּר פֶּשֶׁר בְּדַעְבַד עַל יְדֵי תִיקוֹן מַחֲיָקָה אֶפְלוּ הַרְבֵּה שְׁמוֹת פִּנ"ל: בְּאֲוָן הַב' נִרְאָה לְפַעַנ"ד לִישָׁב הַגְּמָרָא הַנ"ל לְדַעַת הַפּוֹסְקִים וְהוּא הָאֵמֶת לְפַעַנ"ד וּמִוְכָרַח גַּם לְדָבָרֵי הַש"ף גּוּפָא דְלְדָבָרָיו ע"כ מְהֵכִי מַחֲיָקָה מִן הַדִּין אֵף אֲלִיבָא דְרַבְּנָן פִּנ"ל רַק דְבַהֲרַבָּה שְׁמוֹת לֹא מְהֵנִי מְשׁוּם דְמַחְזִי פִּמְגֻמָּר וַא"כ קִשָּׁה בַגַּמ' דְגִטִין הַנ"ל לְדָבָרֵי הַמְּקַשָּׁה דַע"כ לֹא אֶסִיק אֲדַעַתִּי הֵאֵי סְבָרָא דְמַחְזִי פִּמְגֻמָּר וְאֵם פִּן אֲמֵאֵי לֹא מְקַשָּׁה יוֹתֵר בְּפְשִׁיטוֹת דְלְמַחְקָם וּלְכַתְּבָם לְשֵׁם קְדוּשַׁת שֵׁם דְאֵהֲנִי כַכ"ע וַא"כ דְלֹא פְּמֵאֵן וְזָה תְמוּדָה לְפַעַנ"ד לְכַאוּרָה וְעוֹד קִשָּׁה לְדָבָרֵי הַש"ף א"כ אֵם אֵמֵר הַסּוּפֵר עַל שֵׁם אֶחָד שְׁלֹא פְּתַב לְשִׁמּוֹ דְוִדְאֵי מְהֵנִי מַחֲיָקָה לְדָבָרֵי הַש"ף א"כ לֹא יְהֵא מְפָסִיד שֶׁכָּרוּ וְלֹא אִישְׁתַּמִּיט שׁוּם אֶחָד מִהַפּוֹסְקִים לְחַלֵּק פִּן א"ו ע"כ צ"ל דְבַעְוֹבְדָא דְרַבִּי אֲמִי שֵׁם לֹא אֶפְשָׁר בְּמַחֲיָקָה דְהָא פֶּל עֵיקָר הַטַּעַם דְמִוִּמָּר לְמוֹחֲקוֹן פִּינֵן דְלֹא נְכַתֵּב לְשֵׁם קְדוּשַׁת הַשֵּׁם וְלֹא חָלִי עַלִּיָּהּ קְדוּשָׁה וְגַם דְוִוְקָא לְצוּרְף תִיקוֹן כַּמ"ש הַש"ף שֵׁם ס"ק י"ב ע"ש א"כ כָּאֵן בְּעוֹבְדָא דר' אֲמִי דְבָא הַסּוּפֵר שֶׁהַס"ת כְּבָר אֵין בְּיָדוֹ וְלֹא אֵמֵר לֹו בְּפַעַם הֵרֵאשׁוֹן שְׁמַצָּאוֹ וַא"כ אֵינֹו

נֶאֱמַן לְהַפְסִיד ס"ת וְשׁוֹב אֲסוּר לְמַחֲוֹק מִתְּרֵי טַעֲמָא חֲדָא שְׁמָא פְּתַב כָּל הָאֲזַכְרוֹת לְשִׁמוּ
רַק כְּוֹנְתוֹ כְּדִי לְהַקְנִיט אֶת הַבְּעָלִים שְׂיִצְטָרְכוּ לְמוֹחֲקָם כָּל הָאֲזַכְרוֹת וְלִיתָן סִכְר לְכַתְּוֹב
מִחֲדָשׁ וְטַעַם הַב' פִּינּוּ דְבַאֲמַת הַס"ת פֶּשֶׁר וְאִין אָנוּ צְרִיכִין לְהֶאֱמִין לוֹ מְדִינָא וּא"כ אִינוּ
צְרִיךְ תִּיקוּן וְאֲסוּר לְמוֹחֲקוֹן וְלִהְכִי אִינוּ יְכוּל לֹמַר הַסּוֹפֵר תָּן לִי נְאֻנִי אֲמַחֲוִיק וְדו"ק: וְזֶה
מָה שְׁאָמַר ר"א וְאִי אַתָּה נֶאֱמַן לְהַפְסִיד ס"ת וּמָה שְׁאָמַר שְׁכָל ס"ת שְׂאִין אֲזַכְרוֹת שְׁלוֹ
כְּתוּבִין לְשִׁמּוֹן אִיכּוּ שְׁוֹה כְּלוּם ר"ל שְׁכַעַת בְּלִי שׁוּם תִּיקוּן אִינוּ שְׁוֹה כְּלוּם וְאִי אַתָּה נֶאֱמַן
לְהַפְסִיד ס"ת כְּמוֹ כֵּן אִי אַתָּה נֶאֱמַן לְמַחֲוֹק כְּנ"ל וּבְלֹא מַחֲוִיקָה אִינוּ שְׁוֹה כְּלוּם לְדַבְּרִיךְ
וְאִין לְהַקְשׁוֹת וְלֹמַר דְּסוֹף סוֹף אֲמַאי הַפְסִיד כָּל שְׁכָרוֹ בְּשִׁלְמָא אִי אֲמַרְיָנִין דְּלִית תִּקְנָה
כָּלִל לַס"ת א"כ שְׁפִיר הַפְסִיד שְׁכָרוֹ דְּלִפִּי דְבַרְיֹו אִינוּ שְׁוֹה כְּלוּם אַף פְּרוּטָה וְעַל מָה יִתְבַּע
שְׁכָרוֹ וְאִין דְּאִין אָנוּ צְרִיכִין לְהֶאֱמִין לוֹ וְאָנוּ מַחֲזִיקִין הַס"ת בְּכַשְׁרוֹת מ"מ לְדַבְּרִיךְ פְּסוּל
הוּא אֲבָל לְפִי מָה שְׁכַתְּבֵנוּ שְׂיִשׁ לְהַס"ת תִּקְנָה גַם לְפִי דְבַרְיֹו הַסּוֹפֵר וּא"כ יֹאמַר אֲמַאי
הַפְסִיד כָּל שְׁכָרוֹ הָא מ"מ יֵשׁ לוֹ שְׁכָר מְשַׁאֲר הַסּוֹפֵר עַכ"פ לְבַר מְהֶאֱזַכְרוֹת אִם אִינוּ
מֶאֱמִין לוֹ הָא פֶּשֶׁר הוּא וְאִם גַּם לְדַבְּרִי הַסּוֹפֵר הֲרִי יֵשׁ לְהַסּוֹפֵר תִּקְנָה וְיִתָּן לִי נְאֻנִי אַתְמָן
אוֹתוֹ מְמַחֲוִיקָה וְאִם כֵּן שְׁוֹה הַסּוֹפֵר הֲרֵבָה וְהֲרֵבָה וִיצוּחַ הַסּוֹפֵר כְּכַרוּכְיָא אֲמַאי אִין אַתְמָן
נוֹתְנִים לִי שְׁכָר מְשַׁאֲר הַס"ת עַכ"פ מ"מ אֲבָל זֶה אִינוּ דִּי"ל דְּלִהְכִי הַפְסִיד שְׁכָרוֹ דְּאִיהוּ
אֲפְסִיד אֲנַפְשִׁיָהּ בְּמָה דְּלֹא אָמַר לוֹ כְּשֶׁהִיָּה עֲדִיין בְּיָדוֹ אוּ בְּפַעַם רֵאשׁוֹן שְׁמַצָּאוּ וְאִז הִיָּה
נֶאֱמַן וְהִיא בְּאֲמַת תִּקְנָה בְּמַחֲוִיקָה אֲבָל כְּעַת דְּכָבֵר אִין בְּיָדוֹ אִם הִיָּינוּ חוֹשְׁשִׁין לְדַבְּרִי
הַסּוֹפֵר בְּאֲמַת הִי הַסּוֹפֵר פְּסוּל מְסַפֵּק וְאִין בְּיָדוֹ לְתַמְנָן כָּלִל דְּאִין אָנוּ רְשָׁאִין לְהֶאֱמִין לוֹ
וְלִהְתִּיר בְּמַחֲוִיקָה שְׂיִמְחֲוֹק וּפְסוּל מְסַפֵּק שְׁמָא פְּתַב שְׁלֹא לְשִׁמּוֹן וּבְמַחֲוִיקָה אִי אֲפֶשֶׁר מְשׁוּם
שְׁמָא פְּתַב לְשִׁמּוֹן וְעוֹד דְּאִינוּ כִּי הִי תִיקוּן כְּנ"ל רַק דְּמִן הַדִּין אִין אָנוּ צְרִיכִין לְהֶאֱמִין לוֹ
כָּל עֵיקַר דְּשְׁמָא כְּוֹן לְהַקְנִיט כְּנ"ל אֲבָל לְפִי דְבַרְיֹו הַסּוֹפֵר הִי פְּסוּל מְסַפֵּק.

וּרְאִיָּה לְדַבְּרֵי דְּכָל כַּה"ג פְּסִילִין מְסַפֵּק וְאֲסוּר בְּמַחֲוִיקָה מְדַכְתֵּב הַמַּחְבֵּר בִּי"ד סִי רַפ"ה
ס"ד ס"ת שְׁכַתְּבוּ מְמֹזֵר יֵשׁ פּוֹסְלִין וּמְבֹאָר שְׁם בְּש"ף הַטַּעַם בְּשֵׁם מְרֻדְכִי דְכְּשִׁמְגִיעַ
לְפִסְטוֹק לֹא יָבֵא מְמֹזֵר בְּקִהַל ד' נְחֻפְזוֹ וְאִינוּ כּוֹתֵב הָאֲזַכְרוֹת לְשִׁמּוֹן וְאֲפִלְּאִי אָמַר נְתַכְוֹנְתִי אָנוּ
סְהַדִּי שְׁלֹא נְתַכְוֹנִין ע"ש בְּש"ף וְכֵן אִיתָא בַּט"ז בְּשֵׁם הַב"י דְּהַשֵּׁם הַמְתַּנַּגֵּד נִגְדוֹ אִינוּ
כּוֹתֵב לְשֵׁם קְדוּשָׁה ע"ש וְאִם כֵּן קִשָּׁה אֲמַאי פְּסוּל לְגַמְרִי הָא מוֹתֵר לְמַחֲוֹק אוֹתוֹ הַשֵּׁם
פִּינּוּ שְׁלֹא נִכְתֵּב לְשֵׁם קְדוּשָׁה וְלְכַתְּוֹב מִחֲדָשׁ לְשֵׁם קְדוּשָׁה דְּבִשְׁמֵם אַחַד מִהֵנִי מַחֲוִיקָה אַף
לְדַעַת הַש"ף כְּנ"ל א"ו פִּינּוּ דְבַאֲמַת אִין הַדְּבָר בְּרוּר שְׁנִכְתֵּב שְׁלֹא לְשִׁמּוֹן וְאִיכָּא גְמִי
לְסַפּוּקִי שְׁמָא פְּתַב לְשִׁמּוֹן פְּסִילִין הַס"ת וְאֲסוּר לְמַחֲוֹק וְעוֹד מְצִינוּ דְּנוֹגְמָא לְסַבְּרָא זוּ בַב"י
סִימָן רַע"ו וּבְרַמ"א סִימָן הַנ"ל סַע"י י"א בַּה' שְׁלֵם הַשֵּׁם אִם פְּרַעָה נוֹגְעוֹת בְּגִגָּה מְמַשׁ
מוֹתֵר לְמַחֲוֹק וְאִם סַפֵּק אֲסוּר עֵי"ש ה"כ בְּנִדּוֹן הַסּוֹפֵר בְּעוֹבְדָא דַר"א אִם הִיָּינוּ חוֹשְׁשִׁין
לְדַבְּרִי הַסּוֹפֵר הוּא פְּסוּל מְסַפֵּק וְגַם אֲסוּר לְמַחֲוֹק פִּינּוּ דְכָבֵר אִין בְּיָדוֹ וְאִינוּ נֶאֱמַן וְלִהְכִי
הַפְסִיד שְׁכָרוֹ רַק שְׂאָנוּ מַחֲזִיקִין הַס"ת בְּכַשְׁרוֹת כִּי אִין אָנוּ צְרִיכִין לְהֶאֱמִין לוֹ כָּל עֵיקַר
וְאִין חוֹשְׁשִׁין כָּלִל לְדַבְּרִי לֹא לְפְסוּל וְלֹא לְהַכְשִׁיר וְדַבְּרִי בְּטִילִין לְגַמְרִי כְּאֵלוֹ לֹא הִי
וּמְמִילָא פֶּשֶׁר וְהַכֵּן כִּי זֶה כַּל"ב דְּמְשׁוּם זֶה לֹא מְקַשָּׁה הַמְקַשָּׁה מְמַחֲוִיקָה כְּנ"ל וְאִין
לְהַקְשׁוֹת לְכַאוּרָה גַם בְּהַעֲבַרְתָּ קוּלְמוֹס לְדַבְּרִי ר"י דְּמַהֲנִי ע"כ מוֹחָה פְּתַב הַתַּחְתּוֹן רַק
דְּשֵׁם בְּפִלְגֻתָא דַר"י וְרַבֵּן מוֹתֵר פִּינּוּ שְׁנִכְתֵּב שְׁלֹא לְשִׁמּוֹן כְּנ"ל אֲבָל כְּאֵן בְּעוֹבְדָא דַר"א
הָא אֲסוּר כְּנ"ל וּמַאי מְקַשָּׁה הַגַּמ' ז"א דְּהֲרִי מְבֹאָר בְּפִירוּשׁ בַּגַּמ' דַּף י"ט בְּדִיו ע"ג דִּיו

דפטור לענגן שבת דלאו מוחק הוא דהרי הוא כבתחילה כמבואר שם ברש"י רק בדין ע"ג סיקרא או להקפד היא דהוי מוחק ולא מצינו שחולק בזה ר"י לענגן מחיקה רק לענגן פתיכה דלהוי חשוב כתב פדאמרין במס' שבת ואף אם פאמר מסברא דנפשין דלר"י דחשוב כתב העליון כתב א"כ הוי כמוחק התחתון מ"מ הרי מבואר שם בתוס' דגטין ובשבת דלכ"ע לר"י לא חשוב כתב רק היכא דמתקן בכתב העליון עיי"ש וא"כ פאן בעובדא דר"א ממ"נ מותר דאם האמת שכתב שלא לשמן א"כ הרי מותר למוחקו פנ"ל ואם שקר הוא דובר רק שכתב לשמו א"כ שוב לא מתקן מידי וא"כ אינו מוחק וזה ברור וזה נלפע"ד בכוננת רש"י בגטין דף נ"ד שם ע"ב בד"ה ולעבור עליו קולמוס דכתב שם רש"י וז"ל לשמן כתב ע"ג כתב ולקדשו דתיבת כתב ע"ג כתב הוא שפת יתר ואין לו פירוש כלל דמה חידוש רש"י בזה אלא פראה דרש"י מרמז בצחות לשונו דדוקא העברת קולמוס דהיא רק כתב ע"ג כתב פירש ומותר ממ"נ דאם נכתב לשמן הרי הוא כבתחילה ולא תיקן מידי ואין מוחק ולהכי מותר אבל מחיקה הי' אסור אם היינו חוששין לדברי הסופר וכדי שלא תקשה דאמאי לא מקשה הגמרא ממחיקה דמהני לכ"ע פנ"ל וזה ברור לפע"ד בסיעתא דשמיא.

ועוד ראי' ברורה דמן הדין מהני מחיקה אף בהרבה שמות רק פאן בעובדא דר"א אסור למחוק פינו דאינו נאמן פנ"ל ולהכי הפסיד והוא דלכאור' באמ' קשה בגמ' דגטין ריש ד' נ"ה אמרי' שם מ"ש מדר"א ומשני התם איפא למימר דטעו בדר"י כו'.

והנה באמת מה מאוד תמו' דאטו ר' ירמ' קטלא קני באגמא הוי וכי לא ידע דס"ת שאין אנפרות כתובות לשמן אינו שנה פלום אף שהי' אפשר לדחוק בדברי הגמ' דר' ירמ' הי' סבר כר"י דמהני העברת קולמוס ולא אסיק אדעת' החילוק בין חדא אנפרא להרבה ע"כ אמר דלאו הפסיד אלא שכר אנפרות מה שצריך להעביר בקולמוס מ"מ באמת סתמא דגמ' לא משמע פן ועוד דדחוק לומר דפסוק כר"י נגד חכמים דא"כ לא הוי לרבי ירמ' להקשות כ"כ בפשיטות רק הו"ל לפרש ולעבור עליהו קולמוס פמאן דלא כר"י פמו דמקשה הגמ' א"ו מדמקשה בפשיטות ניהו דאפסיד וכו' משמע דאלקבא דכ"ע מקשה ליה אבל מהעברת קולמוס בודאי ידע דלא מהני עכ"פ לרבנן רק הגמרא קמקשה זאת.

שוב מצאתי בהרשב"א על גיטין בגמ' ה"ל שמקשה גם פן קושיא זו על ר' ירמ' מאי קסבר ות' שם דסובר דלמצנה מן המובחר הוא דבעי לשמן ולפיכך דמי האנפרות הפסיד פולו וס"ת לא הפסיד והוא דחוק [ומתירוי' זה של הרשב"א ה"ל מוכח פסברא שפתבתי באופן הא' ע"ש] ועוד תירץ בשם הר"ח פמו שפתבתי דר"י סבר דמהני העברת קולמוס והא דמקשה הגמ' ולעבור עליו קולמוס רבי ירמיה גופא הוא דמקשה והוא דחוק מאד למעיין דלמה סתום נהדר מפרש וכן דחה הרמב"ן בחידושי גטין תירוי' הר"ח והניח בקושיא ע"ש ועוד הא הסופר צריך להיות בקי ע"פ הלכה ולהלכה בלא"ה אכן קי"ל לרבנן דלא מהני העברת קולמוס והאיך טעה בזה והיותר תימא על הש"ע הלכות ס"ת סימן רפ"א סעיף ה' שפסק שם הני תרי מאמרות בגמ' דאם אמר הסופר לאחר שיצא מידו לא כתבתי האנפרות לשמן אינו נאמן דלמא לא נתפנין אלא להפסיד את הלוקח ודימה שאינו מפסיד באמירה אלא שכר אנפרות ובאומר עורות שלו אינם מעובדים לשמן מתוך שנאמן להפסיד שפרו נאמן לפסול שהכל יודעים שאם אינם מעובדים לשמן אין

לו שְׁכַר כָּלָל ע"ש הוא תימא מאד פּינן דְּכָבֵר נְפֹסָק הִלְכָתָא בִּש"ע דְּבֵאִין הָאֲזַנְפוֹרוֹת
כְּתוּבוֹת לְשִׁמְן דְּפָסוּל וְלֹא מְהֵנִי הַעֲבָרָה קוּלְמוֹס וְזֶה מְרַגְלָא בְּפִנְיָא דְכָל הַסּוֹפְרִים וְהֵאִיר
יְצוּר זֶה הַדִּין וּמֵאִי פְסָקֵי דְזֶה הַדִּין דָּאֵם אֵין הָעוֹרוֹת מְעוֹבְדִין לְשִׁמְן דְּפָסוּל וְאֵין לוֹ שְׁכַר
בְּוֹדָאֵי יָדַע וְלִכְּהָ נֶאֱמָן וְזֶה הַדִּין דְּבֵאִין אֲזַנְפוֹרוֹת כְּתוּבוֹת לְשִׁמְן דְּפָסוּל דָּאֵין לוֹ שְׁכַר לֹא
יָדַע וְאֵינוֹ נֶאֱמָן וְעוֹד אֵם יְצוּר דְלֹא יָדַע שְׁצָרִיךְ לְקַדְשׁ הַשְּׁמוֹת א"כ בְּאַמַּת לֹא קִיְדָשׁם
כָּלָל וְעוֹד אֵם נִימָא דְמַחֲיָקָה לֹא מְהֵנִי רַק לְפִי מִשְׁמַעוֹת הַפְּשוּט דְטַעָה הַסּוֹפֵר בְּדִין א"כ
אֵם אֵירַע בְּהַסּוֹפֵר שֶׁהֵב"ד יוֹדְעִים בְּבִירוֹר שְׂיַדַע הַדִּין מֶל בְּוִרְיוֹ דְשָׂאִין הָאֲזַנְפוֹרוֹת כְּתוּבוֹת
לְשִׁמְן דְּפָסוּל וְלֹא מְהֵנִי הַעֲבָרָת קוּלְמוֹס וְלֹא מַחֲיָקָה כְּגוֹן שְׁשָׂאֵל פַּעַם אַחַת הַדִּין לְפִנְיָנוּ
וְכַדוּמָה א"כ יֵהָא נֶאֱמָן דְמַתּוּף שְׁנֶאֱמָן לְהַפְסִיד שְׁכָרוֹ כו' וְאַמֵּי סְתָמוּ הַפּוֹסְקִים וְלֹא
חִילְקוּ בְּזֶה א"ו מוֹכַח דְמְהֵנִי מַחֲיָקָה אַף בְּהַרְבֵּה שְׁמוֹת וְאַדְרָבָה הַסּוֹפֵר לֹא טַעָה כָּלָל בְּדִין
דְּהַדְּבָר בְּפִשְׁטוֹת בְּפִי כָל הַסּוֹפְרִים דִּישׁ תַּקְנָה בְּמַחֲיָקָה וְלִכְתּוּב מְחַדְשׁ ע"כ סָבֵר דְלֹא
יֵהָא מְפָסִיד אֲלֵא שְׁכַר אֲזַנְפוֹרוֹת אַף לְפִי דְבָרְיוֹ מַה שְׁצָרִיךְ לְחַזֵּר וְלִכְתּוּב וְגַם דַּעַת ר'
יְדַמִּי הִי כְּהַקְשׁוֹת עַל ר' אִמֵּי דְאַמֵּי קְאָמֵר דְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַפְסִיד שְׁכָרוֹ הָא אַף לְפִי
דְבָרְיוֹ אֵינוֹ מְפָסִיד אֲלֵא שְׁכַר אֲזַנְפוֹרוֹת וְשִׁפִּיר מְקַשָּׁה אֲלֵיבָא דְכ"ע אַף אֲלֵיבָא דְרַבְנָן וְלֹא
צָרִיךְ לְדַחֲוֵי כְּתִירוֹן הַרְשָׁב"א כַּנ"ל אֲלֵא שְׁרַב אִמֵּי גִילָה הָאֵי סְבָרָא דָּאֵינוֹ שְׁנֵה פְלוּם
לְפִי דְבָרֵי הַסּוֹפֵר דָּאֵי אֶפְשָׁר בְּתַקְנָה דְכָבֵר אֵין בִּידוֹ וְאֵינוֹ נֶאֱמָן וְבֵהָאֵי סְבָרָא טַעָה הַסּוֹפֵר
וְדִין זֶה אֵינוֹ שְׂיָיֵךְ לְהַסּוֹפֵר וְכָל זֶה בְּרוּר לַעֲנ"ד וְעַל פִּי דְרַבְנָנוּ הַנ"ל מִיְנוֹשֵׁב דְקִדּוּק אֲחָד
בְּגִמְרָא עַל שְׂאֵלַת הַסּוֹפֵר דְאָמֵר ס"ת שְׁפַתְבְּתִי לְפָלוּנִי דְמֵאֵי עֲנִין תִּיבוֹת לְפָלוּנִי אֲצֵל
הַשְּׂאֵלָה וְעַפ"י דְרַבְנָנוּ הַנ"ל מִיְנוֹשֵׁב שְׁפִיר דְהֵאֱמַת יָדַע הַסּוֹפֵר בְּעַצְמוֹ הַגּוֹף הַדִּין דִּיכּוּל
לְתַמְנֵן בְּמַחֲיָקָה כַּנ"ל רַק עֵינֵיךְ שְׂאֵלְתוּ הֵיךְ פִּינּוֹן דָּאֵינוֹ שְׁלוֹ רַק הוּא בִּיד אַחַר וְכַנ"ל עַפ"י
שְׁנֵי הָאוֹפְנִים וּמִזֶּה הֵבִין ר' אִמֵּי וְשָׂאֵל לוֹ ס"ת בִּיד מִי וְק"ל הִינְצֵא מִזֶּה מְדִינָא עַכ"פ
כַּנ"ד שְׁהַסְפֵּר עֲדִינּוּן בִּיד הַסּוֹפֵר מְהֵנִי מַחֲיָקָה אַף בְּהַרְבֵּה שְׁמוֹת דְמַנְוֵר בְּדִיעֵבַד כְּשֵׁר
וְכָאֵן הוּא בְּדִיעֵבַר וְדו"ק וְהֵיךְ אַחַר כְּתָבִי כ"ז בָּא לִידֵי סֵפֶר חִידוּשֵׁי רַשְׁב"ץ מְרַב אֲחָד
עַל כְּתוּבוֹת גִּיטִין וְעֵינֵינִי בּוֹ וְרֵאִיתִי שֶׁהִבִּיא שֵׁם בְּשֵׁם תְּשׁוּבוֹת אַחֵיו הַגָּאוֹן ז"ל שֶׁהִבִּיא
בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת שֵׁב יַעֲקֹב וְשִׁבּוֹת יַעֲקֹב וְכַנְסֵת יְחִזְקֵאל שְׁפָנְלֵם מְתַנְבְּאִים בְּסִיגְנוֹן אֲחָד לְחִלּוֹק
עַל הַש"ף ס"ק י"ב שְׁמַתִּיר לְמַחֲוֹק הַשֵּׁם שְׁלֵא נִכְתַּב לְשֵׁם קְדוּשָׁה מְסוּגָא דְגִטִּין הַנ"ל
וְכַמוֹ שֶׁהַקְשִׁינוּ לְעֵיל דְפָרִיךְ וְלַעֲבֹר עָלָיו קוּלְמוֹס נִימָא דְלֹא כַר"י וְלַהֲש"ף לְרַבְנָן נְמִי
נְמַחֲוֹק וְתִירֵץ שֵׁם אַחֵיו הַגָּאוֹן הַנ"ל כְּמוֹ שְׁתִּירְצָנוּ לְעֵיל בְּאוֹפְן הַשְּׁנֵי הַנ"ל פִּינּוֹן שְׂאֵינוֹ
נֶאֱמָן אֲסוּר לְמַחֲוֹק כַּנ"ל רַק שְׁלֵא בִינָר הֵיטֵב מַה שְׁבִיבְאֵרְתִּי דְלֹא קָשָׁה דַּמ"מ מ"מ נִישׁ
לוֹ שְׁכַר כַּנ"ל עֵי"ש וְת"ל שְׁכַנּוּנִי לְדַעַת הַגְּדוּלִים.

וְהֵיךְ מַחְמַת שְׁפָל הַדְּבָרִים הַנ"ל בְּנוֹיִם עַל יְסוּד וּמְקוֹר דְבָרֵי הַש"ף הַנ"ל וְרֵאִיתִי שֵׁם
שְׁרַשְׁב"ץ חֵלֵק שֵׁם עַל תְּשׁוּבַת אַחֵיו הַנ"ל בְּכַמְהָ דוּרִים וְדוּחָה: דְבָרֵי הַש"ף שֵׁם בְּשִׁמְתִי
יָדִים לוֹמֵר שֶׁהוּא יְחִיד נְגִד הַג' פּוֹסְקִים הַנ"ל וְסִינִים שֵׁם וצ"ע עַל מֵר אַחֵי שְׁשָׁגַג בְּכָל זֶה
וְכַשְׁנוּפֵל הִיְסוּד גְּתוּרְעַע הַבְּנִין וְלַפַּע"ד לְפִי מַה שְׁבִיבְאֵרְתִּי דְנִהְפֹן הוּא דְצָדִקוֹ דְבָרֵי אַחֵיו
וְשֶׁהִדִּין עִם הַש"ף ז"ל וְשֶׁהוּא שָׁגַג בְּכַמְהָ שְׁגָאוֹת ע"כ מְוַכְרַח אֲנִי לְהֵאֲרִיךְ קֶצֶת וְלַהֲשִׁיב
עַל דְבָרְיוֹ עַל רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן וְעַל אַחֲרוֹן אַחֲרוֹן וְאַח"כ אֲבִיא רֵאשׁוֹת לְדְבָרֵי הַש"ף מְכַמְהָ
פּוֹסְקִים וְכַמוֹ שְׂאֲבָאֵר: בְּרֵאשׁ מַה שְׁהַקְשָׁה עַל תִּירוֹן אַחֵיו הַנ"ל אַף לְדְבָרֵי ר"י דְמְהֵנִי
הַעֲבָרָת קוּלְמוֹס ע"כ אֵינוֹ נֶאֱמָן לְפָסוּל ס"ת וַא"צ שׁוּם תִּיקוֹן וּמַה שְׂאָמֵר נֶאֱמָן אַתָּה

להפסיד שְׁכָרָה היא מטעם קִנְס דְלִגְבִי' דְנִפְשִׁי' מְהִימֵן כְּמוֹ דְאִמְרִינֵן בְּאִסּוּרֵינֵן שְׁוֹנֵי' אֲנַפְשִׁי' חֲתִיכָא דְאִסּוּרָא וּא"כ מַה דְמִקְשָׁה הִגְמָרָא נִימָא דְלֹא כִר"י הִינְנוּ מִשּׁוּם דִּלְר"י לֹא הָיָה לְהִפְסִיד אֶלָּא שְׁכָר הָאֲזַכְרוֹת כִּינּוּן דְהוּא נָמִי לֹא רָצָה לְהִפְסִיד לְבַעֲלִים אֶלָּא שְׁכָר אֲזַכְרוֹת וּבִהְיוֹת כֵּן שְׁפִיר מִקְשִׁים הִג' תְּשׁוּבוֹת הִנְנָ"ל עַל הַשְּׁ"ף דְגַם לְרַבְּנָן לֹא הָיָה רוּצָה לְהִפְסִידוֹ רַק שְׁכָר אֲזַכְרוֹת דְהִינְנוּ לְמַחְזֵק וּלְכַתּוּב אַחֲרֵים אֲבָל מְעוֹלָם לֹא אֶפְשָׁר לִזְמַר דְהוּא צְרִיךְ לְתַקּוּן דְבָר בִּס"ת דְהָא אֵינּוּ כְּאִמּוֹ לְפָסוּל וּבְחִידוּשֵׁי הַרְשָׁפָ"א יְבוֹאֵר כ"ז עַל כֵּן עֵי"ש עכ"ל קִנְשִׁיתוֹ בְּקִיצוֹר וּלְפִי מַה שְׁבִיִּאֲרֵתִי לִק"מ דְבִקְאָמַת מְעוֹלָם לֹא עָלָה עַל הַדַּעַת שְׂיָהָא צְרִיךְ שׁוּם תִּיקוּן רַק עֵינְר הַחֲלוּק דְמַה שְׁהִפְסִיד כָּל שְׁכָרוֹ לְרַבְּנָן הוּא מִשּׁוּם דְאִיהוּ אֶפְסִיד אֲנַפְשִׁי' דְלֹא אָמַר בְּפַעַם רֵאשׁוֹן וְכַעַת לִוְלִי שְׂאִין אֲנִי חוֹשֵׁשִׁין כָּלֵל לְדַבְרֵי לֹא הָיָה שׁוֹב אֶפְשָׁר כָּלֵל [נֵאִין רִשְׁאִין לְהַנִּיחוֹ לְמַחְזֵק דְאִין צְרִיךְ תִּיקוּן] בְּתַקְנָה דְאִסּוּר לְמַחְזֵק וּמְסַפֵּק הָיָה פְּסִלִינֵן כְּנ"ל וְלֹא הָיָה שְׁוֹה כְּלוּם וּמִש"ה הִפְסִיד כְּנ"ל אֲבָל לְדַבְרֵי ר"י דְמַהֲנֵי הַעֲבֵרַת קוֹלְמוֹס אַף דְבִקְאָמַת אֵין אֲנִי חוֹשֵׁשִׁין כָּלֵל לְדַבְרֵי וְלֹא צְרִיךְ לְשׁוּם תִּיקוּן מ"מ לֹא הִפְסִיד שְׁכָרוֹ מִשּׁוּם דְלֹא אָמַר בְּפַעַם רֵאשׁוֹן כִּי גַם כַּעַת אֶפְשָׁר בְּתַקְנָה מְסַפֵּק וּבִידוֹ לְתַקּוּן רַק דְאִין אֲנִי צְרִיכִין לְזַה וְכִי מִשּׁוּם זֶה יִפְסִיד כָּל שְׁכָרוֹ לֹא הָיָה לְהִפְסִיד אֶלָּא שְׁכָר אֲזַכְרוֹת דְגַם לְפִי דְבְרֵי מְפָסִיד זֶה וּמִקְשָׁה הִגְמָרָא שְׁפִיר גַם לְדַבְרֵי ר"י וּמַה שְׁרָצָה הִמְחַבֵּר הִנְנָ"ל לִזְמַר דְמִפְסִיד שְׁכָרוֹ הוּא מִטַעַם קִנְס וְלֹא מִפְסִיד אֶלָּא מַה שְׁרָצָה לְהִפְסִיד לְהַבְעֵלִים מְעוֹלָם לֹא שְׁמַעְנוּ כְּזֶה וּקְנִס מֵאֵן דְכַר שְׁמִי' וְכִי מִשּׁוּם כְּאֶשֶׁר זָמַם קְאֲתִינֵן עָלֵיהּ וְעוֹד הָאִיךְ רוּצָה לְהִפְסִיד זֶה הָא בְּנוֹדָאֵי יַדַע שְׂאִיהוּ מְפָסִיד עכ"פ שְׁכָר אֲזַכְרוֹת כְּמִבְּנֵי שֵׁם סוּף סִימֵן רַפ"א אֶלָּא הַדְּבָר בְּרוּר כְּמוֹ שְׁפַתְתִּי וּמַה שְׁמִקְשָׁה עוֹד דְגַם לְר"י אִסּוּר כָּאֵן בְּעוֹבְדָא דִר' אֲמִי לְהַעֲבִיר בְּקוֹלְמוֹס דְכָתַב ע"ג כְּתָב הָיָה כְּמוֹחֵק כְּתָב הָרֵאשׁוֹן כְּמִבְּנֵי לְעִיל בְּגִיטִין דְף י"ט גְּבִי דִיו ע"ג דִּיו הִנֵּה טְעוֹת גְּדוּל גְּזִרְקָה בְּקוֹלְמוֹסוֹ כִּי כְּבַר כְּתִבְתִּי לְעִיל דְאֶדְרְבָּה מְבִנְיָא שֵׁם לְהַדְיָא דְלֹא הָיָה כְּמוֹחֵק וּמַה שְׁצִינֵן בְּתוֹס' לֹא נִמְצָא שֵׁם רְמֵז מְזֶה רַק דִּלְר"י הִיכָא דְכָתַב הָאֲחֵרוֹן מִתַּקּוּן חֲשׁוֹב כְּתָב הַעֲלִיּוֹן כְּתָב אֲבָל לֹא נִזְכַּר שֵׁם רְמֵז מְזֶה דִּיהָא כְּמוֹחֵק הַתַּחְתּוֹן וְאֵם נֵאמַר מְסַבְרָא דִלְר"י דְחֲשׁוֹב כְּתָב הָיָה כְּמוֹחֵק אֶת הַתַּחְתּוֹן כְּנ"ל א"כ אֶדְרְבָּא מְזֶה רֵאזִיה לְדַבְרֵי הַשְּׁ"ף דְמִתְרַם לְמַחְזֵק הַשֵּׁם שְׁנִכְתַּב שְׁלֵא לְשֵׁם קְדוּשָׁת שֵׁם מְדַמְתִּיר ר"י לְהַעֲבִיר בְּקוֹלְמוֹס וְכְמוֹ שְׁמִבְּנֵי בְּאֶמַת רֵאזִיה זֶה בְּתִשׁוּבַת תִּשְׁב"ץ וְהִבִּיאוּ ב"י בְּבִדְק הַבֵּית וְכְמוֹ שְׁמִבְּנֵי בְּסִמּוּף וְאֵעִפ"כ מִתְרַם כָּאֵן בְּעוֹבְדָא דִר' אֲמִי לְהַעֲבִיר בְּקוֹלְמוֹס אַף מִצַּד הַסַּפֵּק דִּמְמ"נ מִתְרַם לְתִירוּץ הַתוֹס' שֵׁם בְּגִיטִין דְף י"ט הִנְנָ"ל כְּמִבְּנֵי לְעִיל וְכְמוֹ שְׁכָתַב הִמְחַבֵּר הִנְנָ"ל בְּעֶצְמוֹ כֵּן בְּדִרְךְ אֵין לִזְמַר וְהוּא הָאֵמַת לְפַע"ד כִּי מַה שְׁכָתַב אֲכֵן זֶה אֵינּוּ רַק לִר' אַחָא בַר יַעֲקֹב מִשָּׂא"כ לִר' אֵעכ"ד לֹא יַדַעְתִּי מַה קְאָמַר וְלֹא דַק בְּתוֹס' דְגִטִין וּבְשִׁפְת דְמִבְּנֵי בְּדַבְרֵיהֶם לְהַדְיָא דְאֵף לִר' ח מוֹדָה ר"י כְּשֵׁאֵין הַכְּתָב הַשְּׁנִי מִתַּקּוּן כְּלוּם דְאֵינּוּ כְּתָב רַק דִּר' אֵעכ"ל דְרַבְּנָן פְּלִיגִי גַם בְּגִט וְרַאב"י ס"ל דְבְּגִט גַם רַבְּנָן מוֹדָה דְחֲשׁוֹב כְּתָב אֲבָל כְּשֵׁאֵין כְּתָב הַשְּׁנִי מִתַּקּוּן כְּלוּם לֹא פְּלִיגִי כָּלֵל דְּוֹדָאֵי לִכ"ע לֹא הָיָה כְּתָב וּז"ב עֵי"ש בְּתוֹס' וְשִׁגְגָה יֵצֵא מִלְפָּנֵי הַשְּׁלִיט כְּזֶה וּבְנוֹדָאֵי לֹא נִעְלַם מְעֵינֵי הַשְּׁ"ף הִגְמָרָא עֲרוּכָה הִנְנָ"ל וּמַהֲתִימָא עַל תְּשׁוּבַת הִנְנָ"ל שְׁחֲשָׁבוּ לְהַשְּׁ"ף מְאוּרֵן שֵׁל יִשְׂרָאֵל כְּטוֹעָה בְּדַבְר מִשְׁנָה וּמַה שְׁרוּצָה הִמְחַבֵּר הִנְנָ"ל לִזְמַר דְמַה שְׁכָתַב הַשְּׁ"ף וְכֵן שֵׁם שֵׁל קוֹדֶשׁ שְׁלֵא נִכְתַּב לְשֵׁם קְדוּשָׁה וְהִינְנוּ שְׁלֵא נִכְתַּב לְשֵׁם שׁוּם קְדוּשָׁה אֶפְּלִי לֹא לְקְדוּשָׁת ס"ת סְתָם רַק כְּכּוֹתַב אִיגְרַת אֲבָל אֵם כּוֹתַב

סָתֵם לְקַדְנֹשֶׁת ס"ת כְּמוֹ בְּפִלּוּגָתָּ דַר"י וְכַמְעַשָׂה דַר"א מְזַה לְאֵי יִגְרִי הַשֵּׁ"ף עַכ"ד בְּקִיצוֹר
לֹא נִהְיָרָא לַפַּעַם דְּכָל וְאֵל לֹמַר פֶּן דְּמִבְּנָאָר לְהַדְּלִי בְּדַבְרֵי הַשֵּׁ"ף בְּסוּפֵי ס"ק י"ב הַגְּ"ל
וְנ"ל וְאֵם הַרְבֵּה שְׁמוֹת נִכְתָּבִין שְׁלֵא לְשָׁמֵן אֲסוּר לְמוֹחֲקוֹן דְּמַחְזִי כְּמִנְחָר מִשְׁמַע דְּבַרְיָשָׁא
בְּחֻדָּא אֲזַפְרָה דְּמוֹתֵר אֲיִגְרֵי ע"כ ג"כ בְּכַה"ג דְּרַב פְּתָבוּ שְׁלֵא לְשָׁמֵן אֲבָל לְשֵׁם קַדְנֹשֶׁת
ס"ת נִכְתָּבוּ וְאִפְ"ה מוֹתֵר לְמַחְקוֹ וְהַדִּין עֲמֵוּ עַד פֶּה הַשְׁכַּתִּי עַל דְּבַרֵי הַמַּחְבֵּר הַרְשָׁפִ"ץ
הַגְּ"ל שְׁלֵא יִקְשָׁה עַל דְּבַרֵי הַשֵּׁ"ף הַגְּ"ל וְעַתָּה אֲבִיא קֶצֶת רְאִיּוֹת בְּרוּרוֹת לְדַבְרֵי הַשֵּׁ"ף.

הָא' נִרְאָה לִי רֵאִי בְּרוּרָה מְדַבְרֵי הַתְּשַׁב"ץ הִבִּיאוּ בְּב"י רִישׁ סִימָן רַע"ו דָּאֵם פּוֹתֵב שֵׁם
אֱלֹהִים אַחֲרֵים לְשֵׁם קַדְנֹשֶׁת שֵׁם דָּאִין בְּכָף כְּלוּם וְהִבִּיא רְאִיָּה מְדַאֲמְרִינִין בְּפִרְקָא שְׁבוּעוֹת
הַעֲדוֹת ד' ל"ה וְכַתְּבָ שֵׁם בְּהַגָּהֵת ר' לִיב חֲנַלִּים דַר"ל מְדַאֲמְרִינִין שֵׁם כָּל שְׁמוֹת הָאֲמֹרִי
בְּלוּט חוּל וּבְנוֹדָאִי אֲפִילוּ נִתְפָּנוּן לְקַדְנֹשֶׁת הַשֵּׁם הָוִי חוּל דָּאִי לֹא נִתְפָּנוּן אֲפִילוּ שְׁמוֹת
הַקּוֹדֶשׁ לֹא קִדְשׁוּ פְּדִמוּכַח הָאִי דְּגִיטִין כו' עֵי"ש א"כ אֵם נִימָא דְאִפִּי לֹא נִתְפָּנוּן לְקַדְשֵׁם
אֲסוּר לְמוֹחֲקוֹן אֲפִילוּ לְצוּרָה תִּיקוֹן א"כ לֹא רֵאִי הוּא דִּילְמָא בְּאַמְתָּ הֵתֵם מִיִּגְרֵי דְלֹא
קִידְשֵׁם וְהָוִי חוּל לְעַנְנֵי דְּמוֹתֵר לְמוֹחֲקוֹן מִשָּׂא"כ בְּשָׂאָר שְׁמוֹת דְּאֲסוּר אֲבָל בְּקַדְשֵׁם אֲפִילוּ
שֵׁם שֶׁל חוּל י"ל דְּהָוִי קוֹדֶשׁ א"ו מוּכַח פְּדַעַת הַשֵּׁ"ף דְּאָרְף בְּשְׁמוֹת הַקְּדוּשִׁים כְּשֵׁלֵא קִידְשֵׁם
מוֹתֵר לְמוֹחֲקוֹן לְצוּרָה תִּיקוֹן וְע"כ הֵתֵם מִיִּגְרֵי דְּקִידְשֵׁם וְשִׁפִּיר רֵאִי הוּא וְזֶה בְּרוּר.

וְעוֹד מְבַנְיָר לְהַדְּלִי בְּב"י בְּכַדְקָא הַבִּיַת בַּהַג"ה הַמַּתְחַלֵּת פְּתַב רַבִּינוּ סְעֻדָּי דְּכַתְּבָ לְבַסּוּף
וְנ"ל וְכַתְּבָ הַרְשָׁפִ"ץ בְּתַשׁוּבָה דָּאֵם פְּתַב הַשֵּׁם שְׁלֵא בְּכַוְנָתָא קַדְנֹשָׁה דָּאִינוּ קוֹדֶשׁ וְהִבִּיא
רֵאִי דְּתַנְיָ פ"ב דְּגִיטִין דָּרַף כ' הָרִי שְׁהִי צָרִיף לְכַתְּבָ אֵת הַשֵּׁם וְנִתְפָּנוּן לְכַתְּבָ יְהוּדָא וְכו'
וְכ"כ הַסְּמ"ק דְּשֵׁם שְׁנִכְתָּב שְׁלֵא מְדַעַת מוֹתֵר לְמוֹחֲקוֹ ע"כ וְהִנֵּה מְדַהֲבִיא הַרְשָׁפִ"ץ רֵאִי
מֵהָאִי דְּגִיטִין ע"כ מִיִּגְרֵי ג"כ שְׁנִכְתָּב לְשֵׁם קַדְנֹשֶׁת ס"ת רַח שְׁלֵא נִכְתָּב לְשֵׁם קַדְנֹשֶׁת הַשֵּׁם
וּמְדַכְתָּב הַב"י עָלָיו וְכ"כ הַסְּמ"ק מִשְׁמַע דְּגַם הַסְּמ"ק אֲיִגְרֵי בְּכַה"ג וְכַתְּבָ דְּמוֹתֵר לְמַחְקוֹ
וּמִשְׁמַע שְׁגַם הַתְּשַׁב"ץ לְעַנְנֵי מַחִיקָה פְּתַב דָּאִינוּ קוֹדֶשׁ מְדַכְתָּב הַב"י וְכ"כ הַסְּמ"ק וְעוֹד
דָּאִי לְעַנְנֵי לְפָסוּל הוּא בְּעַצְמוֹ פְּתַב דָּאִינוּ קוֹדֶשׁ וּמִבִּיא רֵאִי מִמָּה שְׁצָרִיף לְקַדְשֵׁם קֶשֶׁה
הִלָּא מְפֻרָשׁ בְּגִמְרָא דְּגִיטִין דָּרַף נ"ד בְּעוֹבְדָא דַר"א וּמִשְׁמַע שֵׁם דְּאֲפִילוּ בְּסִתְמָא פְּסוּל
וְלָמָּה לוֹ לְהִבִּיא רְאִיָּה מְדַרַף כ' דְּצָרִיף שְׁיִהְיֶה מִתְפָּנוּן לְכַתְּבָ אֵת הַשֵּׁם דְּמִשְׁם לֹא מוּכַח
רַק הִיאָ דְּנִתְפָּנוּן לְכַתְּבָ תִּיבָה אַחַר וְכַמוֹ שְׁדַחָה הַב"י בְּאַמְתָּ רְאִיּוֹת הַמְרַדְכֵי רִישׁ סִימָן
רַע"ד הִבִּיאוּ הַט"ז בְּסִימָן רַע"ו עֵי"ש וְכָאֵן שְׁתַּק הַב"י וְזֶה דְּבַר תְּמִיָּה עַל הַתְּשַׁב"ץ וְעַל
הַב"י א"ו ע"כ מוּכַח דְּכַוְנָתָא הַתְּשַׁב"ץ לֹא לְעַנְנֵי פְּסוּל דְּכַבֵּר הוּא מְפֻרָשֶׁת רַק לְעַנְנֵי
מוֹתֵר לְמַחְקוֹ כַּמ"ש הַסְּמ"ק דְּזֶה לֹא מוּכַח כְּלָל מִגִּיטִין דָּרַף נ"ד מְעוֹבְדָא דַר"א אֲמִי ע"כ
מִבִּיא רְאִיָּה מֵהִנֵּה צָרִיף לְכַתְּבָ אֵת הַשֵּׁם כו' וּמִבִּיא רְאִיָּה מַר"י מְדַמְתִּיר לְהַעֲבִיר
בְּקוּלְמוֹס וְסִבְרַת הַתְּשַׁב"ץ דְּלַדְבְרֵי ר"י הָוִי פְּמוֹחֲקוֹ הַתְּחַתּוֹן כְּמִבְּנָאָר לְעִיל וְאָרְף דָּאֲנִן
קִי"ל כְּרַבְּנֵי לְעַנְנֵי הַעֲבֵרַת הַקּוּלְמוֹס מ"מ לְעַנְנֵי זֶה לֹא מְצִינֵי דְּפִלְגִי עֲלֵה פְּנ"ל בְּרוּר
בְּכַוְנָתָא הַתְּשַׁב"ץ דְּכֵן מוּכַח עוֹד בְּהַדְּלִי מִתְּשׁוּבַת הַתְּשַׁב"ץ בְּב"י בְּכַה"ג שֵׁם עוֹד בְּסִמּוּף
בַּהַג"ה שְׁכַתְּבָ בְּעַנְנֵי הַשְׁמוֹת שְׁיִשׁ מַחְלֹקֶת בֵּין הַמְּפָרְשִׁים אֵם קוֹדֶשׁ אֵם חוּל מְסִתְמָא יִשׁ
לְחוּשׁ לְמוֹחֲקוֹ שְׁמָא הַכּוֹתֵב נִתְפָּנוּן לְקַדְשֵׁם אֲבָל אִי יְדַעִי בִּי בְּסִפְרָא דְּכַתְּבִינְהוּ וְלֹא
נִתְפָּנוּן לְקַדְשֵׁם מִשׁוּם דַס"ל דְּחוּל הוּא וְנִדָּאִי שְׁרִי לְמַחְקִינְהוּ כו' כַּצ"ל כְּמוֹ שְׁכַתְּבָ שֵׁם
בַּהַג"ה ר' לִיב חֲנַלִּים עֵי"ש הָרִי מוּכַח בְּהַדְּלִי פְּדַבְרֵי הַשֵּׁ"ף דַּאֲל"כ הָאִיף מוֹתֵר לְמַחְקוֹ
מְסַפֵּק דִּילְמָא קוֹדֶשׁ א"ו מוּכַח פִּינֵן דַעכ"פ הַסּוּפֵר סְבַר שְׁהוּא חוּל וְלֹא נִתְפָּנוּן לְקַדְשֵׁם

מוֹתֵר לְמַחֲוֹק אֶפְיָלוּ אִם יִהְיֶה קוֹדֵשׁ: שׁוֹב רְאִיתִי דָּאִין מְזַה רְאִיָּה לִנ"ד דְּשָׁם סָבַר שֶׁהוּא חוֹל ע"כ מוֹתֵר לְמַחֲוֹק וְדו"ק שׁוֹב הִבִּיא לִי אֶחָד מִקְהֶלְתֵּינוּ הַעֲתִיק מִתְּשׁוּבַת הַתְּשׁוּבָה גּוֹפֵא סִימָן קע"ז בְּהֶדְדֵי וְנ"ל כֹּל שֶׁשָׁם שְׁלֵא נִתְקַדַּשׁ שָׁרִי לְמַחֲוֹק וְאִין לוֹ דִּין קְדוּשָׁה כָּלֵל וּמִבִּיא רְאִיָּה וְהִירוּשְׁלָמִי דְמִסְכַּת מְגִילָה וּמִפְרָק לִוְלָב הַגְּזוּל אִי שָׁרִי לְמַחֲוֹק תִּיבַת הַלְלוּ יְה וְעֵינֵי שָׁם שׁוֹב רְאִיתִי בַפ"י דְּגִיטִין דָּף כ' הַג"ל דְּהִבִּיא שָׁם בְּפִשְׁיטוֹת בְּשֵׁם הַתְּשׁוּבָה וְסָמ"ק בִּהַג"ה בַּב"י דְּהִשָּׁם שְׁלֵא נִכְתַּב לְשֵׁם קְדוּשָׁה מוֹתֵר לְמוֹחֲקוּ רַק שְׁפַתְבָּ שָׁם שְׁלֵדְעָתוֹ אִין רְאִיָּה כ"כ מְסוּגָל וְאֶדְרָבָה הַסּוּגָל מְכַרְעַת בְּהִיפּוּף עֵי"ש וְלע"ד בְּרוּר בְּכּוֹנְנַת הַתְּשׁוּבָה כַּמ"ש דְּנוֹדָאֵי דָּאֵי רְאִיָּה בְּרוּרָה הִיא וּמָה שְׁהַקְשָׁה עוֹד שָׁם מְלִשׁוֹן חֲכָמִים דָּאִין הַשָּׁם מִן הַמְּוֹבָחָר דְּמִשְׁמַע אֲבָל לְעֵנֵן מְחִיקָה קְנִימָא בְּאִסּוּרֵיהוּ ע"כ אֲשַׁתְּמִיטִתִּי דְּבָרֵי הַרְשָׁבָ"א עַל שְׁפַת בְּשֵׁם הִירוּשְׁלָמִי שֶׁהִבִּאתִי לְעֵיל בְּתַחֲלִיל דְּבָרֵי דְלִדְבָרֵי דַר"י קְאָמַר עֵי"ש וְגַם אֲשַׁתְּמִיטִתִּי הַמִּסְכַּת סוּפְרִים שְׁאָבִיא לְקַמֵּן דְּמְפּוֹרָשׁ בְּהֵאֵי פְּלוּגְתָא דְּהִיָּה נִתְפּוּיָן כו' ד"ה מוֹתֵר לְמוֹחֲקוּ וּמָה שְׁהַקְשָׁה שָׁם דַּא"כ לִינְקַט הַבְּרִיָּת רְבוּתָא טְפִי דְּאֶפְיָלוּ כְּתַב בְּסִתְמָא פְּסוּל דַּא"ל כְּדִי לְאֲשַׁמְעֵינָן כַּח דְּהִתִּירָא דְּאֶפְיָלוּ בְּזַה מְהֵי הַעֲבַרַת קוֹלְמוֹס לְדְבָרֵי ר"י דְּאֶדְרָבָא לְאֲשַׁמְעֵינָן טְפִי כַּח דְּהִתִּירָא דְּאֶפְיָלוּ מִסִּתְמָא מוֹתֵר לְמוֹחֲקוּ ע"כ קוֹשְׁיָתוֹ יִתְבָּאֵר אִי"ה בְּדָרְוָה הַב' עַל נְכוּן.

וְעוֹד הִבִּיא בְּמִרְדְּכִי פ' הַקּוֹמֵץ בַּה"ק בְּשֵׁם ר"ת דְּאֶזְנֵהָרָה לְמוֹחֲקוּ אֶת הַשָּׁם הוּא רַק לְאֶבֶד אֲבָל לְצוּרָה תִּיקוּן לְאוּ מוֹחֲקוּ הִיא וְכֵן הִבִּיא הַב"י בְּסִימָן רע"ו הַג"ל בְּשֵׁם הַר"י אֶפְסוּדְרֵי בְּעֵנֵן דָּאִם הַדְּבִיק אוֹת שֶׁל הַשָּׁם עֵי"ש וְכ"ש בַּנ"ד דְּנַעֲשָׂה מִתְּחִילָתוֹ בְּפִיטוּל י"ל דַּכ"ע מוֹדָה בְּזַה כַּמ"ש הַב"י עֵי"ש וְכֵן כְּתוּב בְּהֶדְדֵי בְּשִׁלְטֵי הַגְּבוּרִים פְּרָק שְׁבוּעוֹת הַעֲדוֹת בְּעֵנֵן שְׁמוֹת שְׁאִינָן נִמְחָקִים וְהִבִּיא שָׁם כְּמָה רְאִיוֹת בְּרוּרוֹת דְּמוֹתֵר לְמַחֲוֹק אֶת הַשָּׁם לְצוּרָה תִּיקוּן כְּשִׁמְתְּפּוּיָן לְתַקּוּן אֶת כ' אוֹתוֹ הַשָּׁם עֲצָמוֹ שְׁאֵף הַמְּחִיקָה תִּיקוּן עֵי"ש הַרִי בְּהֶדְדֵי דַעַת הַב"י וְתְּשׁוּבַת הַתְּשׁוּבָה וְסָמ"ק וְהַמְּרַדְכ"י וְר"ת וְהַר"י אֶפְסוּדְרֵי וְהַשְּׁלִטִי הַגְּבוּרִים כְּוָלָם עוֹמְדִים בְּשִׁיטַת הַשָּׁ"ף דְּמוֹתֵר לְמַחֲוֹק כְּנ"ל וְא"כ מָה שְׁפַתְבָּ הַסְּפָר רִשְׁבָ"ץ הַג"ל שֶׁהַשָּׁ"ף יַחֲיד הוּא נֶגְדַה הַג' תְּשׁוּבַת הַג"ל נֶהֱפָוּהוּ הוּא שְׁהֵם פִּיחִידִים דְּמִי נֶגְדַה הַפּוֹסְקִים הַג"ל וְהִכִּי נִקְטִינָן וּבִפְרָט לְפִי מָה שְׁכָּבֵר הוֹכְחָתִי לְעֵיל בְּדְבָרֵי ר' יִרְמְיָהּ בְּגִיטִין הַג"ל וּמְדְבָרֵי הַשָּׁ"ע שָׁם וְדו"ק.

שׁוֹב מְצָאתִי בַּמַּס' סוּפְרִים פְּרָק ה' הַלְכָה ג' וְנ"ל הִי צְרִיף לְכַתּוּב אֶת הַשָּׁם וְנִתְפּוּיָן לְכַתּוּב אֶת יְהוּדָא וְלֹא נָתַן בּוֹ דְּלֵת מוֹחֲקוּ וְכּוֹתַב אֶת הַשָּׁם ר"י אָמַר מְחִזִּיר עָלָיו אֶת הַקּוֹלְמוֹס וּמְקַדְּשׁוֹ אֶמְרוּ לוֹ אִין זֶה מִן הַמְּוֹבָחָר ע"ש הַרִי בְּהֶדְדֵי דַלְד"ה מוֹתֵר לְמוֹחֲקוּ וּמְהֵי מְחִיקָה וְכַנְרָאָה דְּאֲשַׁתְּמִיטִתִּי לְהַשְׁלִישָׁה תְּשׁוּבוֹת הַג"ל הַף מִסְכַּת סוּפְרִים כִּי אֵלוּ רָאוּ אוֹתָהּ לֹא הִי חוֹלְקִים עַל דְּבָרֵי הַשָּׁ"ף וְאֵף דְּלְכַאוּרָה אִין רֵאִי לִנ"ד דִּישׁ לְדַחוֹת דְּהֵתָם דְּוּנְקָא בְּנִתְפּוּיָן לְכַתּוּב יְהוּדָא וְכַמְבֹּנָאֵר הַחִילּוּק הַלְזוּ בְּדָרְוָה ה"ב בְּאֶפְסוּן ה"ב לְהַכְשִׁיר בְּשִׁנְתְּפּוּיָן לְאוֹתִיוֹת הַשָּׁם מ"מ הַשְּׁתָא קְאָמִינָא בְּשִׁיטַת הַמְּחַבֵּר וְהַפּוֹסְקִים דָּאִם לֹא קִיְדִישׁוּ דְּפְסוּל אֵף כְּשִׁנְתְּפּוּיָן לְאוֹתִיוֹת הַשָּׁם וְעִיקַר רְאִיתִי מְהִי נִתְפּוּיָן לְכַתּוּב יְהוּדָא וְא"כ לְדַדְּהוּ צ"ל דָּאִין חִילּוּק וּמְמִילָא מוֹכַח דְּמוֹתֵר לְמוֹחֲקוּ כו' וְהָא דְּלֹא כְּתַב הַמְּחַבֵּר סוּף סִימָן רע"ו בְּצְרִיף לְכַתּוּב יְהוּדָא וְלֹא נָתַן בּוֹ דְּלֵת כ"א תְּקַנְתָּ הַתְּלוּיָהּ הַדְּלֵת מְצָאתִי בְּזַה בְּסִפְרָ בְּנִי יוֹנָה שְׁאָבִיא לְקַמֵּן בְּסוּף הַתְּשׁוּבָה שְׁפַתְבָּ שָׁם מְשׁוּם דְּכָל תְּקַנְתָּ הַשָּׁ"ס הִי בְּתְלוּיָהּ וְלֹא הִי אֶפְשָׁר בְּזַמְנָם בְּגִרְיָה שְׁהַקְלָפִים שְׁלֵהֶם הִי דְּקִים עֵי"ש.

ועפ"ז מְיוֹשֵׁב נְמִי הַגְּמָרָא דְגִיטִין הַנָּ"ל וק"ל: ועוד הביא שם בְּשֵׁם הַגַּה"מ בְּשֵׁם הַרַ"מ רפ"ו דיסודי תורה אם פתב אותיות של השם ולא נתפונן אן בו דין קדושה וכן הביא שם המס' סופרים הַנָּ"ל וכתב דבש"ס דילן לא הביא דברי חכמים שְׁנַחֲלָקוּ עַל ר"י שְׁאָמְרוּ לְמַחֲוֹק אֵת הַשֵּׁם הַיְיָנוּ מִשּׁוּם דְּלֹא הִבִּיא כ"א פְּלוּגְתִּיָּהּ בְּהַעֲבַרְתָּ קוֹלְמוֹס לְעַנְוֵן פְּתַב הַעֲלִיּוֹן אִי מְקַרִי פְתַב וְלֹא הוֹצֵרָה לֹאמַר מַה שִׁיעֲשֶׂה עִם הַשֵּׁם אִם יִמְחֹק אוֹ יִסְלַק עֵי"ש וּבְנוֹדָאֵי שְׁפַתֵי כְהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יִבְקָשׁוּ מִפִּי פִי מְלֵאָה ד' צְבָאוֹת הוּא הַיְיָנוּצָא מְקוּבָץ הַנָּ"ל בנ"ד דְנִרְאָה עֵיקַר לְדִינָא פְדַעַת הַשֵּׁ"ף דְמוֹתָר לְמַחֲוֹק שַׁעַפ"ז מוֹתָר פְּאֵן בנ"ד אִף בְּהַרְבֵּה שְׁעוֹת דְּלֹא פְסָלִינוּ בְּדַעְבַּד מִשּׁוּם מְגוֹמָר פנ"ל כ"ז נִרְאָה לְפִי ע"ד לְהַלְכָה וְלֹא לְמַעֲשֶׂה עַד עַת בֵּא דְבָרוֹ: סְלִיק הַדְרָה ה"א.

דְרָה הַב' דְהֵנָּה כ"ז פְתַבְתִּי לְשִׁיטַת הַמְחַבֵּר דְכָל הַשְּׁמוֹת שְׁאִינָן נִמְחָקִים צְרִיף לְקַדְשָׁם קוֹדֵם הַפְתִּיבָה וְשָׂאֵם לֹא עָשָׂה כֵן דְפָסוּל אֲבָל בנ"ד לֹא כֵן אֲנֹכִי עֲמָדִי וַיֵּשׁ לִי דְרָה אַחֲרַת לְהַתִּיר בְּלֹא שׁוּם תִּיקוּן וְאַדְרָבָה מְחִיקָה אֲסוּר פְּאֵן וְאַבְאָר בְּשִׁנֵי אֲנָפִין.

אֲנָפִין הַא' דְהֵנָּה אִין כָּל חֲדָשׁ תַּחַת הַשְּׁמָשׁ וּכְבָר הִי לְעוֹלָמִים דְעֵיקַר טְעוֹת סוֹפֵר כְּבָר הִבִּיא ב"י רִישׁ סִימָן רע"ו בְּשֵׁם קֶצֶת סוֹפְרִים שְׁאֹמְרִים כֵּן דְאִין צְרִיף לְקַדְשָׁם רַק שֵׁם הוּא רַק דְעֵיקַר הַרְאָה לְסִתּוֹר דְבְרֵיהֶם הִבִּיא שֵׁם ב"י בְּשֵׁם הַר"י אֶפְסוּדְרִי שְׁמוּכַח כֵּן מִירוּשְׁלָמִי דְפָרַק אִין עוֹמְדִין דְקֵאָמַר שֵׁם הִי כּוֹתֵב ב' וּג' שְׁמוֹת הָרִי זֶה מְפָסִיק בִּינֵיהֶם וְאִי אֲמַרְתָּ דְאִין צְרִיף לְקַדְשָׁם רַק שֵׁם הוּא בְּלַבַּד אֲנָה מְצָאנוּ ג' שְׁמוֹת שֶׁל הוּא סְמוּכִים וּכְבָר דְחָה שֵׁם הַב"י דְאִין מִשֵּׁם רֵאֲנִי דְאֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ הַירוּשְׁלָמִי כְּמוֹ שְׁפִי שֵׁם הַגְּיּוּמִיקִי יוֹסֵף כְּגוֹן שְׁהַנִּיחַ בִּירֵיעוֹת שְׁמוֹת שְׁלֹא רְצָה לְכוֹתְבָם כְּדִי לְכַתּוֹב אַח"פ בְּכוּנוֹהּ וּקְדוּשָׁה עֵי"ש וְסִיִּים שֵׁם הַב"י מ"מ נִכּוֹן הַדְבָר לְכַתּוֹב כָּל הַשְּׁמוֹת שְׁאִינָן נִמְחָקִים לְשִׁמּוֹן.

וְהֵנָּה נִרְאָה מְלִשׁוֹן הַב"י דְהוּא רַק חוּמְרָא לְכַתְחִילָה וְשֶׁבְדַעְבַּד לֹא פָסוּל וְא"כ לִפ"ז אִם נִתִּיר פְּאֵן בְּמְחִיקָה הָנִי חוּמְרָא דְאֵתִי לִידֵי קוֹלָא וְכֵן כְּרָאָה בְּפִירוּשׁ דַּעַת הַנ"י מְדַפְרִישׁ כֵּן לְעִיל בְּהַ"ף רִירוּשְׁלָמִי כְּגוֹן שְׁהַנִּיחַ מוּכַח דְאִין צְרִיף לְקַדְשָׁם רַק שֵׁם הוּא וְכֵן פְתַב בְּפִירוּשׁ לְעִיל עֵינָה בְּסִמּוּף אֲדַכְתֵּב שֵׁם הַר"י הַטּוֹעָה בְּשֵׁם פְתַב שֵׁם הַנְּמוּקִי יוֹסֵף בְּשֵׁם כֵּן ד' שְׁהִי לוֹ לְכַתּוֹב וְא"כ ק"ו הוּא לְעַנְוֵן קִידוּשׁ הַשֵּׁם דְאִינוּ אֲלֵא בְּשֵׁם כֵּן ד' דְהָא דִין תְּלוּי חֲמוּר הוּא וְנוֹהֵג בְּכָל סְפָרֵי הַקּוֹדֶשׁ וְכְמוֹ שְׁמוּכִיחַ הַמְרַדְכִי בַה"ס תְּמִירוּשְׁלָמִי הִבִּיאוּ הַב"י סִימָן רע"ו הַנָּ"ל וְכֵן מוּכִיחַ הַרְדָּב"ז בְּתַשׁוּבָה שְׁאָבִיא בְּסִמּוּף וְאֶפ"ה אִינוּ נוֹהֵג רַק בְּשֵׁם כֵּן ד' כ"ש בְּקִידוּשׁ הַשֵּׁם שְׁאִינוּ אֲלֵא בַס"ת כְּמוֹ שְׁמִבְּנֹאָר בְּמְרַדְכִי הַנָּ"ל וּבְרַדְכָ"ז הַנָּ"ל כ"ש דְאִינוּ אֲלֵא בְּשֵׁם כֵּן ד' וְכֵן פְתַב בְּפִירוּשׁ בְּתַשׁוּבַת רַדְב"ז חֲלַק שְׁלִישֵׁי סוּף שְׁאֵלָה תַרמ"ז דְמִבִּיא שֵׁם רֵאִי מִירוּשְׁלָמִי דְהַשֵּׁם הָאֲמוּר בְּתַלּוּיּוֹת הַשְּׁמוֹת הוּא הַשֵּׁם כֵּן ד' וְכֵן לְעַנְוֵן הִי כּוֹתֵב אֵת הַשֵּׁם אֶפְילוּ הַמְלָךְ שׁוֹאֵל בְּשְׁלוּמוֹ לֹא יִשְׁכַּח וְהַקְשָׁה שֵׁם ג"כ הֵא דְתַנְיָא הִי כּוֹתֵב שְׁנַיִם אוֹ ג' שְׁמוֹת פְּאָחַד וּמְפָרֵשׁ שֵׁם ג"כ כְּמוֹ שְׁפִירֵשׁ שֵׁם הַגְּיּוּמִיקִי יוֹסֵף דְדְרָה הַסּוֹפְרִים שְׁמַנִּיחִים מְקִים הָאֲזַכְרוֹת כְּדִי לְכַתּוֹב אוֹתָם לְשֵׁם קְדוּשַׁת הַשֵּׁם בְּכוּנוֹהּ וּבְקַדְוֶשָׁה עֵי"ש הַרִי נִרְאָה בְּהַדְנָה דַּעַתוֹ עַפ"י הַירוּשְׁלָמִי שְׁמִבִּיא שֵׁם שְׁאִין צְרִיף לְקַדְשָׁם רַק שֵׁם הוּא וְא"כ ע"כ עֵיקַר הַפִּירוּשׁ בְּהַאִי דְהִי כּוֹתֵב שְׁנַיִם וּג' שְׁמוֹת כְּמוֹ שְׁפִי הוּא וְהַנ"י דַּא"כ סְתָרֵי דְבְרֵי הַירוּשְׁלָמִי אֶהְדְּדִי וְכֵן פְתַב שֵׁם בְּשֵׁם הַמְּפָרֵשִׁים דְבְּשֵׁם כֵּן ד' מִיְיָרִי שְׁלֹא כְּאֵמַר דִּין זֶה אֲלֵא לְאֲזַכְרוֹת לְבַד א"כ מִשְׁמַע דְסִתְּם אֲזַכְרוֹת דְאֶמְרִינִן בְּגְמָרָא

אזכרות שליו לא כתבתי לשמן הוא רק שם בן ד' דליפא ראי' מבוררת להקפד ואזכרה מוכח בן מהירושקמי שהביא שם עיי"ש ואף דבאמת אינו מוכן ראיתו שם מירושקמי הנ"ל דכתב שם וז"ל והשם האמור הוא שם בן ד' אותיות והכי משמע בירושקמי פ"ק קמא דמגילה טעה והשמיט את השם אית תנא תנא תולה את השם אית תנא תנא תנא מוחק את החול כותב את השם ותולה את החול ר' זעירא בשם ר' חננאל בשם רב אמר ואם הי' פגון אני ד' אלהיכם מותר למה מפני שהם ג' תיבות או מפני שיש בו חול מה נפיק ביניהון אל אלהי ד' אי תימא מפני שהם ג' תיבות ה"א הם ג' תיבות אי תימא מפני שיש בהם חול הרי אין בו חול ע"כ ואי תימא דשאר השמות בכלל והרי אל אלהים ד' אינו יכול לתלות אפי' למ"ד מפני שהם ג' תיבות א"ו לא נאמר דין זה אלא לאזכרות לבד עכ"ל עיי"ש ודבריו אינו מוכן כלל דלמ"ד מפני שאין בו ג' תיבות מותר מטעם דאין גנאי כ"כ לתלות כמו שם יחידי דנראה שהוא טפל ממה שבפנים כמו שכתב המרדכי בה"ק פ"ק הקומץ וא"כ מאי ראי' הוא דאין שאר השמות בכלל והוא תמי' מאוד אבל ונדאי פראה בעליל שיש שם איזה טעות סופר בדפוס ונראה לפע"ד לפרש ראיתו דלכאורה קשה על הירושקמי שאומר מה נפיק מביניהון אל אלהי ד' ומביא ג' שמות דכתוב בנביאים ולמה לא הביא ג' שמות הכתוב בתורה כגון ד"ד אל כמו שהביא הב"י בסימן רע"ו הנ"ל א"ו צ"ל פוננת הירושקמי דאף למ"ד דמותר מפני שהם ג' תיבות צריף להיות בהן שתי תיבות דאין בהם איסור תלוני' מצד עצמם ולהכי לא הביא השלושה שמות הכתוב בתורה דשם יש שני שמות הוי' דאסורים לתלות ולהכי אסור שם לתלות אף בג' תיבות ע"כ הביא השלשה שמות מתהילים ויש שם שני תיבות שאין בהם איסור תלוני' דאינון שמות הוי' כנ"ל ברור בכוננת הירושקמי.

ולפי זה מוכיח שפיר הרדב"ז דאי תימא ששאר שמות בכלל א"כ אפי' למ"ד מפני שהם ג' תיבות אסור דבכונן יש איסור תלוני' מכ"ש בשלושה שמות הכתוב בתורה כנ"ל ברור בכוננת הרדב"ז [שוב מצאתי בהד"י בשם הגאון ר' מרדכי בנעט בהגה"ת מרדכי שהביא שם בשם תשובת פ"י שמפרש בן בהד"י ונהגיתו] ה"נצא מזה עכ"פ יהי איה שיהי' הפירוש ברדב"ז מ"מ עכ"פ מוכח שם בירושקמי דעיקר הוא שם בן ד' לענין תלוני' וממילא כ"ש לענין קידוש השם כנ"ל וכמו שכתב שם הוא בעצמו וכן לענין הנה כותב כו' ה"נצא מכ"ז דנראה מכל הנ"ל דדין קידוש השם אינו רק בשם הוי' ולא בשאר השמות ולא הארכתי בדרכים אלו כי נראה לפע"ד עיקר להתיר עפ"י אופן ה"ב לפי הדין אפילו בשם הוי' בגוונא דנ"ד סליק אופן ה"א.

אופן ה"ב דבר מן דין נראה בנ"ד להתיר דבאמת עיקר הדבר שצריף לקדוש השם קודם הכתיבה ולא סגי כשכותב שם השם ב"ה בסתמא בקדושת הספר לא נמצא בפירוש רק בהרא"ש ובטור סימן ער"ה ולפע"ד הקצרה אשר אשתחנה מרחוק מול היכל דברי קדושים נראה דבאמת דמהגמרא נאלפסי והרמב"ם לא משמע בן פאשר אבאר דהנה מקור האי דינא נובע ממרדכי פ"ק התכלת הביאו הב"י בסימן רע"ד דהביא שם ראי' לזה מגמרא גיטין דהי' נתפנין לכתוב את השם כו' אלמא דבשם צריף לפרש לשם קדושת השם אע"פ שכותב לשם קדושת הספר דומי' דשאר הספר ע"כ והב"י דחה שם ראיתו דשאני ה"תם דנתפנין לכתוב יהודא שאינו כתוב בספר במקום ההי' ליה פאילו פנון בפירוש שלא לשם קדושת השם אבל לעולם סתמא מהני עיי"ש בב"י והט"ז הביא דברי

הב"י הג"ל בסימן ער"ה וכתב שם וז"ל תמהני על פה קדוש יאמר פן שבונודאי רא"י ברורה הוא דאזכרות חמירי טפי ותוכן דבריו דהרי גם תיבת יהודא הוא מהספר וא"כ פשוטתפנין לכתוב יהודא הרי פנון לקדושת ס"ת רק שלא פנון לקדושת השם אפ"י הכי צריף העברת קולמוס פדי שיאמר בפירוש לשם קדושת השם משא"כ בפאר אותיות דכשר כה"ג פגון שהיה צריף לכתוב אמר ונתפנין לכתוב יאמר וטעה ודילג היו"ד עיי"ש עכ"ד בקיצור והנה אני בעני' לא יכולתי לירד לסוף דעת דבריו הקדושים דלכאורה דברי הב"י פנים וברורים דע"כ משם לא מוכח רק דצריף נכונן לאותיות השם דשם גרע טפי שפנון לאותיות יהודא אבל אם פנון לאותיות השם אף דלא נתפנין לקדשו י"ל דכשר וכן מצאתי בנקה"כ סימן רע"ו ס"ק א' שהשיב ג"כ על הטו"ז בזה וכתב על הב"י דונדאי פה קדוש יאמר פן ושפן עיקר עיי"ש שוב ראיתי בספר אשר חדשים מקרוב פא בבאיור מרדכי מהגאון ר' מרדכי בנעט נ"י על דברי המרדכי הג"ל שהביא שם קושית הב"י והביא שם תירוץ הט"ז ותמה עליו ג"כ פדברי ובבאיור יותר רחב וז"ל ודבריו צריף תיקון דניהו דמוכח דצריף פנונה בכתיבת השם יותר מתיבת ס"ת מ"מ י"ל דמסתמא מהני דכמו דמהני סתמא דכתיבת ס"ת לס"ת הה"ד סתמא דכתיבת אותיות השם להשם לכן אם נתפנין לכתיבת אותיות השם אע"ג דלא נתפנין לקדשם מהני אבל פאן דנתפנין לכתוב יהודא גרע טפי מסתמא דאותיות השם דהרי נתפנין ליהודא עכ"ל ודפח"ח ושפתיים יושק נת"ל שפנונתי לדעת הגדולים ומה שתיגרץ שם וז"ל בקיצור דעכ"פ פנין דמוכח דצריף פנונה בכתיבת השם יותר מבגוף הס"ת ממילא תו לא מהני סתמא דהיינו בלא פנונה פלל וצריף מיהא שיכונין שפוחב אותיות השם וממילא פינון דצריף פנונה פרטית לאותיות השם ממילא צריף להוציא הפנונה בפה דהרי ס"ל פל היכא דלא מהני סתמא דעלמא צריף אמירה רק לפ"ז הוי סגי כשאומר רק שפכונן לאותיות השם וממילא סתמא לשם השם אע"פ שאינו אומר שנתפנין לכתוב לשם קדושת השם וא"כ עיקר קושית הב"י רק על מה שפיים המרדכי דצריף לומר בפירוש לשם קדושת השם אבל בעיקר הדבר דצריף פנונה ודבור שפכונן לאותיות השם בזה תירוץ הט"ז שריר וקיים עכ"ל בקיצור בשנינוי לשון קצת.

והנה זה לא הבנתי דלשיטת הט"ז יפה פתב דס"ל מסברא דנפשיה דכל היכא דלא מהני סתמא דעלמא ממילא צריף אמירה מקודם אבל באמת לא תירץ פלוס על קושית הב"י דמברייטא ע"כ לא מוכח מידי דצריף פנונה פרטית בפירוש במחשבה קודם כתיבת השם שפכונן שפוחב אותיות השם רק שלא יכוין בהיפך דשם בברייטא נתפנין בפירוש בשעת פתיבה לאותיות יהודא ע"כ צריף העברת קולמוס לקדשו לכונן לאותיות השם בשעת פתיבה אבל כשפוחב סתמא אותיות השם שידע שהוא שם ובשעת פתיבה נתפנין לכל אות ואות כשפוחב מהשם י"ל דלא צריף פנונה פרטית מקודם וכ"ש דלא צריף אמירה מקודם פתיבה ואף דלא נתפנין בפירוש לקדשו י"ל דכשר והפן פי סברא נכונה הוא לפע"ד ומכ"ש להרא"ש ונהטור דבאמת סגי במחשבה לחוד כמ"ש הט"ז בסי' רע"ו וז"ל דבשעת פתיבה אסקי' חד דרגא דהאמירה דקודם הפתיבה הוא כולל ג"כ קדושת השם כו' אלא דבשעת פתיבת השם צריף עוד פנונה ע"ש וכן פתב הבאה"ט בסימן רע"ד שפן הוא דעת הרמב"ם ע"ש וכן עיקר להלכה כמ"ש בנק"ה שהבאתיו לעיל וכמו שפתיב בספר בני יונה שאביא לקמן בסוף התשובה רק לדבריהם צריף מחשבה לשם קדושת

השם ולפי הַנ"ל י"ל דְּבִקְדוּשַׁת הַשֵּׁם אֶסְקִי חַד דְּרָגָא רַק שְׁצַרְיָה פְּנוּנָה לְאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם אַבְל אֵין צַרְיָה שׁוּם אַמִּירָה וּז"ב: וּבְאַמַּת פֶּן מוּכַח מִפְּשֻׁטָא דְּבְרִייתָא שָׁם פְּמוּ שְׁדִינִיק הַב"ח הִבִּיאוּ הַט"ז וְכֵן הִקְשָׁה הַפ"י הִבְאִיתוּ לְעִיל דְּמִדְּנֶקֶט הַבְּרִייתָא דִּנְקָא נְתַפְנוּן לְכַתְּבָא יְהוּדָה כּו' וּמָה שְׁתִּירָץ הַט"ז שָׁם דִּקְמ"ל רְבוּתָא לַר"י דְּאַפִּילוּ בְּהָא מְהֵנִי הַעֲבַרְתָּ קוֹלְמוֹס הוּא דְּחוּק מְאוּד מִב' טְעָמִים תְּדָא דַע"כ צַרְיָה לֹוֹמֵר הָא דְלָא נֶקֶט רְבוּתָא לְרַבְּנָן מְשׁוּם דְּכַח דְּהִתִּירָא עֲדִיף וְכִמוּ שְׁפַתְב בְּנֵה"כ ס"ק א' שְׁהִבְאִיתוּ לְעִיל וְא"כ לַפ"י"ז לְדַבְּרֵי הַש"ף דְּהַשֵּׁם שְׁנִכְתַּב שְׁלֹא בְּכּוֹנֵנַת קְדוּשָׁה מְוֹתֵר לְמוֹחֲקוּ וְלַפִּי מָה דְּהִבְאִיתוּ לְעִיל בְּדַרְךָ הָא' דְּכֵן פְּתוּב בְּהַדְלָ' בְּמַס' סוּפְרִים בְּגוּפָא דְּפְלוּגְתָא דְּהִיָּה נְתַפְנוּן דַּלְד"ה מְוֹתֵר לְמוֹחֲקוּ וְא"כ אִם נִימָא דְּגַם בְּסִתְמָא פְּסוּל הָוִי לִי לִינְקֶט הַבְּרִייתָא רְבוּתָא טְפִי דְּגַם שְׁנִתְפְּנוּן לְאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם דְּמְוֹתֵר לְמוֹחֲקוּ וְכֵן הִקְשָׁה שָׁם הַפ"י לְדַבְּרֵי הַש"ף וְהִיא יוֹתֵר פַּח דְּהִתִּירָא מְהֵאִי דְּלְעִיל פְּמִבְּנָאָר בְּסִמּוּדָה וְעוּז דַע"כ א"א לֹוֹמֵר פֶּן דְּהָא לַפִּי מָה דְּמִבְּנָאָר לְעִיל בְּתַחֲזִילַת הַתְּשׁוּבָה דַע"כ טְעָמָא דַר"י דְּמְהֵנִי הַעֲבַרְתָּ קוֹלְמוֹס מְשׁוּם דַּס"ל דְּהִיכ' דְּמִתְקֵן בְּכַתְּב הַעֲלִיּוֹן חֲשׁוּב כְּתָב הַעֲלִיּוֹן כְּתָב א"כ לַפ"ז כ"ש הִיכ' דְּנִתְפְּנוּן לְכַתְּבָא יְהוּד' דְּמִתְקֵן טְפִי דְּמְהֵנִי הַעֲבַר' קוֹלְמוֹס וְאַדְרַבָּא הו"ל רְבוּתָא יוֹתֵר דְּאַפִּילוּ בְּסִתְמָא דְלָא מִתְקֵן כ"כ אַפ"ה מְהֵנִי הַעֲבַרְתָּ קוֹלְמוֹס וְזֵה בְּרוּר וְנִכּוֹן וּמְוֹכְרַח לַע"ד דְּנִדְאִי אִי אֶפְשָׁר לְתַרְץ לְתַרְץ פְּדַבְּרֵי הַט"ז וְא"כ עֲמָדָה קוֹשִׁיַת הַב"ח וְהַפ"י עַל הַבְּרִייתָא בְּמִקּוּמָה א"ו מְוֹכְרַח פְּהַנ"ל: וְלַפ"ז לָא ק"מ וְכִמוּ שְׁפַתְב בְּאַמַּת בְּבִיאוּר מְרַדְּכֵי מְהַגְּאוֹן הַנ"ל בְּעֲצָמוּ לְתַרְץ עַל קוֹשִׁיַת הַב"ח וְנ"ל דִּקְמ"ל דְּדוֹנָקָא הֵתֵם דַע"ג דְּנִתְפְּנוּן לְקְדוּשַׁת ס"ת מ"מ פִּינּוּ דְלָא נְתַפְנוּן לְאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם דְּפְסוּל אַבְל בְּמִתְפְּנוּן לְאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם וְלָא נְתַפְנוּן לְקַדְשָׁם י"ל דְּכָשֵׁר דְּסִתְמָא דְּכַתִּיבַת אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם לְשֵׁם הַשֵּׁם אִם לָא שְׁכּוֹנָן לְהִקְפָּה עֵי"ש וּז"ב וּמְוֹכְרַח לַענ"ד רַק שְׁלִדְעָתוּ הִי צַרְיָה לְזֵה עַכ"פ אַמִּירָה וְלַפַּע"ד לָא צַרְיָה פְּלָל לָא אַמִּירָה וְלָא פְּנוּנָה פְּרִטִית קוֹדֵם כְּתִיבָה שְׁרוּצָה לְכַתְּבָא אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם וְלָא פְּסוּל רַק פְּשְׁכּוֹן בְּשַׁעַת כְּתִיבָה לְאוֹתִיּוֹת אַחֲרִים אוּ שְׁלֹא יַדַע שְׁהוּא שָׁם פְּלָל דְּהוּי פְּאִילוּ פְּנוּן לְאוֹתִיּוֹת אַחֲרִים דַּל"כ הִדְרָא קוּשִׁיָא לְדוֹכְתָא לְאַשְׁמוּעֵינָן רְבוּתָא טְפִי דְּפְסוּל בְּלֹא אַמִּירָה שְׁמִכּוּנָן לְאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם אוּ בְּלֹא פְּנוּנָה פְּרִטִית מְקוּדֵם פְּנ"ל בְּרוּר וּמְוֹכְרַח לַפַּע"ד לְזֵה: וְלַפ"ז גַּם מָה דְּאַמְרִינָן לְעִיל בְּגִמְרָא הַנ"ל אַזְפְּרוּ שְׁפָה לָא כְּתִבְתִּי לְשִׁמּוֹן ע"כ ג"כ הַפְּנוּנָה עַל אֲנָפִן הַבְּרִייתָא שְׁטַעָה וְנִתְפְּנוּן לְאוֹתִיּוֹת אַחֲרִים אוּ שְׁלֹא יַדַע מְהַשְׁמוּת פְּלָל פְּנ"ל וְזֵה דַעַת הַר"ר אֶלְחָנָן בְּמְרַדְּכֵי פָּרֶק הַתְּכַלַּת הַנ"ל דְּלְדַבְּרֵי א"צ פְּנוּנָה מְפּוֹרְשַׁת פְּלָל פְּנוּ בְּשַׁאָר הַס"ת דְּהִקְשָׁה שָׁם עֲלִיו הַגְּאוֹן הַנ"ל בְּבִיאוּר מְרַדְּכֵי דַא"כ אַמִּאי נֶקֶט הַגְּמָרָא דְּוּוּקָא אַזְפְּרוּת וְלָא שַׁאָר סִפְר דְּלְדַבְּרֵי לִיכָא לְמִימֵר כְּמוּ שְׁפַתְב הַמְרַדְּכֵי דְּנֶקֶט אַזְפְּרוּת מְשׁוּם דְּאִיכָא לְמִימֵר דְּשַׁכַּח הַאֲמִירָה בְּפִירוּשׁ שְׁפּוֹתְב לְשִׁמּוֹן מָה שְׁאִין פֶּן בְּשַׁאָר ס"ת דְּכָשֵׁר כַּה"ג עֵי"ש דְּלְדַבְּרֵי הַר"ר אֶלְחָנָן ז"ל גַּם בְּאַזְפְּרוּת בְּעֵינָן שְׁפּוֹתְב בְּפִירוּשׁ שְׁלֹא לְשִׁמּוֹן וְא"כ אַף בְּשַׁאָר הַס"ת הַדִּין פֶּן עֵי"ש וְדַחַק מְאוּד הַגְּאוֹן הַנ"ל לְתַרְץ דְּבְשַׁאָר הַס"ת הָוִי מְהֵנִי הַעֲבַרְתָּ קוֹלְמוֹס אֶלִיכָא דַכ"ע מְשֹׂא"כ בְּשֵׁם דְּאִין מִן הַמְּוֹכְרַח עֵי"ש וּבְמַחֲזִילַת כְּבוֹד תּוֹרָתוֹ א"א לְאַמְרֵם פְּלָל דְּכָבֵר נְתַבָּאָר לְעִיל דְּלְרַבְּנָן בַּכ"מ לָא חֲשׁוּב כְּתָב ע"ג כְּתָב אַף בְּגַט א"ו מְוֹכְרַח דַעַת הַר"ר אֶלְחָנָן פְּהַנ"ל דְּאַף דְּאִין צַרְיָה פְּלָל פְּנוּנָה מְפּוֹרְשַׁת קוֹדֵם הַכְּתִיבָה מ"מ וְנִדְאִי צַרְיָה שְׁיִכּוּנָן בְּשַׁעַת כְּתִיבָה לְאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם וְלָא לְאוֹתִיּוֹת אַחֲרִים וְכַדְּבִרֵי הַבְּרִייתָא וְלְזֵה נֶקֶט דְּוּוּקָא הַאֲזְפְּרוּת דַּג"כ אִינְרִי בְּאַנְפִן הַבְּרִייתָא שְׁטַע' וְלָא פְּנוּן לְאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם דְּבְאַזְפְּרוּת

פסול משא"כ בשאר הספר דכשר כה"ג פינו דע"כ נתפנוין לקדושת ס"ת כמו שכתב הט"ז וז"ב בדעת הר"ר אלחנן: ועוד מבואר בהד"ל בתוס' במנחות בד"ה ואל ימול דכתבו לבסוף על הא דמקשה שם גושני המרדכי ה"ל ל"ל וקשרתם ותירצו שם א"נ באזכרות לבד בעיניו פולי האי משמע דבאזכרות סתמא לאו לשמן ובעיניו שיכונן לשמן לשם אותיות השם לקדושת ספר אבל לא נזכר שום רמז דצריך לקדשו בפירוש לקדושת השם עיי"ש היוצא מפל זה דמוכרח מגמרא ה"ל דלא חמור אזכרות משאר הספר רק לענין זה דצריך שיכונן בשעת כתיבה לאותיות השם ואף דלא נתפנוין לקדשו בפירוש דכשר ומעתה נחזור לדעת הרב אלפ"ס והרמב"ם דמוכרח מדעתו ג"כ דהנה בסוף הלכות ס"ת לא הביא הרי"ף רק סתמא דגמרא דפרק הניזקין האי דאתי לקמי' דר' אמי ואמר אזכרות שבו אין פתובין לשמן כו' ולא הזכיר פלום מענין הפלוגתא דהי' נתפנוין שמשם עיקר ראי' הפוסקים שסוברים שצריך לקדשם בפיהם וגם לא הזכיר פלום הדין משאר הספר רק דשלטי הגבורי' פתב שם בשם סמ"ג דבשאר ספר צריך גם כן שיהיה לשם ספר תורה וקדושה וכן הרמב"ם פרק א' מה' תפילין הלכה ט"ו פתב שם וזה לשונו הפותב ס"ת תפילין ומזוזות ובשעת כתיבה לא היה לו פנונה וכתב האזכרה מן האזכרות שבהן שלא לשמן פסולין לפיכך הפותב את השם אפי' הלך ישאל שואל בשלומי לא ישיבנו עכ"ל הרי דגם הוא השמיט בגוף הדין שצריך לקדשו בפירוש או שצריך פנונה פרטית קודם הכתיבה רק אדרבא מלשונו שכתב וכתב האזכרות שלא לשמן נראה בפירוש בדעת הר"ר אלחנן במרדכי ה"ל דאינו פסול רק כשפיוון בפירוש שלא לשמן.

והנה ג"כ השמיט הדין בשאר הספר רק שם בהג"מ פתב דצריך לכתוב כל שאר הספר לשם קדושה וזה דבר תמוה על האלפ"ס והרמב"ם שהשמיטו כל זה והנה הא דהשמיטו האלפ"ס והרמב"ם דלא מהני העברת קולמוס דקיי"ל כרבנו י"ל דמזה ראיה למ"ש לעיל בתחיל' דברי בדרף הא דטעמא דרבנו דלא חשוב פתב העליון וא"כ כבר פתבו בסתמ' בה' שבת שכתב ע"ג פתב פטור וממילא נשמע פאן בענין אזכרו' דכ"ש דלא מהני העברת קולמוס וז"ב אבל מדהשמיטו כל ה"ל נראה בפירוש דדעתם דבאמת בודאי גם בכל הספר בעיניו לשמה ולא הנצרכו לכתבו דכ"ש הוא מדין עבוד שמבואר בדברייהם דבעי לשמה וכ"ש כתיבה דזה בזה תלי' כמו שמבואר כ"ז היטיב בספר התרומה הלכות ס"ת סי' ק"צ ע"ש וכן פתב בעל המאור בסופה דף ט' ומוכרח הוא מגמ' דגיטין פרק השולח דף מ"ו ע"ב דפריך שם הגמ' ארשב"ג וכי לא בעי כתיבה לשמה והא עבוד לשמה בעי ע"ש וז"ב רק דעיקר החילוק בין אזכרות לשאר הספר דבשאר הספר פינו דכתב ס"ת בקדושת ס"ת אף שכונן בשעת כתיבה לאותיות אחרים פגון יהודא לשם אחר דכשר דזה הני ג"כ לשמה כמ"ש בספר התרומה בסי' ה"ל פינו דעכ"פ פתב בקדושת הספר משא"כ באזכרות כה"ג דפסול וזה פקרא שלא לשמה גבי אזכרות וזה נראה לי ברור בדעת האלפ"ס ה"ל שלא הביא רק סתמא דגמ' אזכרת שבו אין פתובין לשמן הפנונה על אופן הברייתא שאין פתובין לשם אותיות השם רק לשם יהודא וכדומה ולהכי לא הזכיר פלום מענין הקידוש בפירוש וז"ב ומכונן מאד בדברי הרמב"ם בלשונו ה"ל שהוא פל לשון שכתב דבשעת כתיבה לא היה לו פנונה וכתב מן האזכרה שלא לשמן עכ"ל דהלא היה די באמרו שכתב האזכרה שלא לשמן או לכתוב שבשעת כתיבת השם לא היה לו פנונה ועוד שפתח בדבריו שלא היה לו פנונה בשעת כתיבה משמע שבכל הספר

לא הִיָּה לוֹ פְּנוּנָה וְרַק פֶּתַח סֵתֵמָא וְסִיָּים בְּדַבְרֵיו רַק בְּאַזְכָּרוֹת שְׁפֹתַי שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן וְהַדְּבָרִים סִתְרֵי אֶהְדִּי בְּאִין מִבֵּין דְּבָרֵי הַקְּדוּשִׁים א"ו פֶּה הוּא הַמְּשִׁיף דְּבָרֵי דְלֶהֱכִי לֹא פֶתַח הַרְמַב"ם רַק שְׁבִשְׁעַת פְּתִיבַת הַשֵּׁם לֹא הִיָּה לוֹ פְּנוּנָה פְּדִי שְׁלֵא תִטְעֶה שְׁלֵא הִיָּה לוֹ פְּנוּנָה לְקַדְשׁ וּבְאַמַּת פֶּשֶׁר כַּה"ג פִּינּוֹן שַׁעַכ"פ פְּנוּן לְאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם כַּנ"ל וְלֶהֱכִי לֹא פֶתַח הַרְמַב"ם רַק שְׁפֹתַי הָאֲזַכְרוֹת שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן פְּדִי שְׁלֵא תִטְעֶה שְׁפֹתַי בְּפִירוּשׁ שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן שְׁלֵא פֶתַח כָּלֵל לְשֵׁם קְדוּשַׁת הַסֵּפֶר וּבְאַמַּת כַּה"ג פֶּסוּל גַּם בְּשִׁאֵר הַסֵּפֶר כַּנ"ל ע"כ פֶּתַח תְּחִילָה דְבִשְׁעַת פְּתִיבָה לֹא הִיָּה לוֹ פְּנוּנָה פִּירֵשׁ בְּשַׁעַת פְּתִיבַת הַסֵּפֶר לֹא הִיָּה לוֹ פְּנוּנָה אֲבָל מִשּׁוֹם זֶה לֹא הִיָּה פְּסִלְיָנִין פִּינּוֹן דַּעַכ"פ פֶּתַח סֵתֵם בְּקְדוּשַׁת הַסֵּפֶר ע"כ פֶּתַח אַח"פ שַׁעִי"ז שְׁפֹתַי שְׁלֵא בְּכַוְנָה יֵצֵא לוֹ הַטְּעוֹת וְכַתֵּב אֲזַכְרָה מִן הָאֲזַכְרוֹת שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן פִּירֵשׁ שְׁלֵא לְשֵׁם אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם רַק לְשֵׁם יְהוּדָה וְכַדוּמָה וְכַדִּי לְהוֹרוֹת דְּמַחְמַת שְׁפֹתַי שְׁלֵא בְּכַוְנָה טְעָה וְנִתְכַוְּן לְאוֹתִיּוֹת אֲחֵרִים דְּבִזָּה חֲמִיר אֲזַכְרוֹת מִשְׁאֵר הַסֵּפֶר מִשֵּׁא"כ אִם נִתְכַוְּן בְּשַׁעַת פְּתִיבַת הַשֵּׁם לְאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם שִׁינְדַע שֶׁהוּא שֵׁם אֶף דְּלֹא נִתְכַוְּן לְקַדְשׁוֹ בְּקְדוּשָׁה דְּכִשְׁר אֶף בְּאַזְכָּרוֹת וְכֵן אִם נִתְכַוְּן בְּפִירֵשׁ שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן פֶּסוּל אֶף בְּשִׁאֵר הַסֵּפֶר וְזֶה בְּרוּר וּמְכוּוֹן לְדַעַתִּי בְּדַעַת הַרְמַב"ם ע"פ הָאַמַּת דַּא"כ אִין פִּירוּשׁ לְדַבְרֵיו ז"ל.

הִיָּצֵא מִהַמְּקוֹבֵץ הַלְזוֹ דְּמִן־רַח מִגְמָרָא וְאַלְפָּסִי וְרַמְב"ם דְּכַשְׁפוֹן בְּשַׁעַת פְּתִיבָה שְׁפֹתַי אוֹת וְאוֹת מֵאוֹתוֹ הַשֵּׁם אֶף דְּלֹא נִתְכַוְּן לְקַדְשׁוֹ דְּנִדְאִי פֶּשֶׁר בְּדַעַבְד וְזֶהוּ נִקְרָא בְּדַבְרֵיהֶם לְשִׁמּוֹן וְדו"ק.

וְאִם כֵּן ה"נ בנ"ד שְׁאֵלְתִי לְהַסּוּפֶר וְאָמַר כִּי שִׁינְדַע מְכַל הַשְּׁמוֹת דְּאִינָם נִמְחָקִים שֶׁהֵם שְׁמוֹת וְשִׁפּוֹן בְּשַׁעַת פְּתִיבָה לְכָל אוֹת וְאוֹת מֵאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם רַק דְּלֹא נִתְכַוְּן לְקַדְשׁוֹ בְּפִירוּשׁ קוֹדֵם פְּתִיבָה כִּי הִיָּה סִבַּר דְּזֶה אִינוֹ צְרִיף רַק בְּשֵׁם הוּי' דְּהוּא חֲמוּר מִשְׁאֵר שְׁמוֹת דְּנִדְאִי פֶּשֶׁר לְפִי הַנ"ל וְאִין לְהַקְשׁוֹת פִּינּוֹן דְּהַסּוּפֶר לֹא יִדַע שִׁישׁ עֵיכּוּב בְּדַבְרֵי לְכוּן לְאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם טְפִי מִשְׁאֵר הַסֵּפֶר הַאִיף נִאֲמִין לוֹ דִּילְמָא לֹא פְּנוּן וְלֹא אֲדַעַתִּי דְּכָל מִילְתָּא דְּלֹא רַמִּי עֲלֵי דְּאִינֵשׁ לֹא אֲדַעַתִּי כְּמוֹ דְּאִמְרִינֵן בְּכַמְהָ דְּנִכְתִּי בְּשַׁחֲטוֹת בְּשַׁחַט בְּסַפִּין פֶּגוּם וְלֹא יִדַע שֶׁהוּא פֶּגוּם וְאַח"כ אָמַר שְׁשַׁחַט שְׁלֵא בְּמַקּוֹם הַפְּגִימָה דְּאִינוֹ נִאֲמֵן מִטַּעַם דְּמִילְתָּא דְּלֹא רַמִּי עֲנִי כו' וּבְהַלְכוֹת פֶּסַח בְּמַחְבַּת דְּאֶף דְּאָמַר שְׁלֵא הִיָּה בֵּן יוֹמוֹ אִמְרִינֵן דְּלֹא אֲדַעַתִּי אֲבָל ז"א דְּאָמַר לִי בְּפִירוּשׁ דְּאִינוֹ כּוֹתֵב שׁוֹם תִּיבָה עַד שְׁמוּצִיא אוֹתָהּ קוֹדֵם בְּפֶה כְּמִבְּנָאָר בַּש"ע וּמְכוּוֹן לְפִירוּשׁ הַמְּלוֹת פְּדִי שְׁלֵא יִטְעֶה וּמַכ"ש בְּהַשְּׁמוֹת שִׁינְדַע עַכ"פ שְׁאִינָם נִמְחָקִים שְׁזוֹכֵר בְּפִירוּשׁ שְׁמָה מְאוּד זְהִיר בְּהֵם לְכוּן לְאוֹתִיּוֹתֵיהֶם וּלְפִירוּשׁ הַמְּלוֹת שְׁלֵא יִטְעֶה בְּהֵם וְאָמַר לִי דוּגְמָא כְּגוֹן שְׁפֹתַי אֱלֹקֵי הָאֱלֹקִים זוֹכֵר בְּפִירוּשׁ שְׁפֹן שֶׁהוּא אֱלֹקֵי עַל כָּל אֱלֹקִים מְכַל זֶה נִרְאֶה דְּנִדְאִי רַמִּי עֲלֵיף לְכוּן לְאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם וְא"כ כְּפִי הַנ"ל בְּנִדְאִי פֶּשֶׁר הוּא וְיֹתֵר מִזֶּה פֶּרְאָה אֶף דַּעַת הַגְּהֵת מְרַדְּכִי בְּבִיאוֹר מְרַדְּכִי מִהַגְּאוֹן הַנ"ל דְּדַעַתוֹ שְׁצִרִיף עַכ"פ לֹא מִרְשָׁה בְּפִירוּשׁ קוֹדֵם פְּתִיבַת הַשֵּׁם שְׁמְכוּוֹן לְאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם מ"מ פֶּשֶׁר בנ"ד דְּהַרִי הוּצִיא הַתִּיבָה בְּפִיו קוֹדֵם פְּתִיבָה וְכוּן לְפִירוּשׁ הַמְּלוֹת וּמֵה צְרִיף עוֹד אִמְרִיהָ יֹתֵר וז"ב וּבְפֶרֶט בְּעִינֵי הַדְּבָר שֶׁהוּא מִלְתָּא דְּרַבֵּן דְּנִדְאִי מִן הַתּוֹרָה אִינוֹ פֶּסוּל אֶף בְּאַזְכָּרָה רַק בְּפִירוּשׁ שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן [שְׁלֵא לְשֵׁם אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם וּכְמ"ש בְּחִידוּשֵׁי רַשְׁב"ץ שֶׁהַבְּאֵתִי לְעֵיל בְּחִידוּשֵׁי גִיטִין דָּף כ' עֵי"ש] וְא"כ בְּדַרְבְּנֵי הַלֵּף אַחַר הַמְּקִיל וּבְפֶרֶט שְׁלֵא יִהְיֶה צְרִיף גְּנִיזָה כְּמָה רִיעוּת דְּהוּא גְּנֵאִי גְּדוּל לַס"ת כְּמִבְּנָאָר בְּכַמְהָ מְקוֹמוֹת וְא"ל פִּינּוֹן דְּנִכְשִׁיר הַס"ת לְבְּרוּכֵי עֲלֵיָהּ א"כ שׁוֹב הוּי מִילְתָּא דְּאוֹרִיָּתָא פִּינּוֹן דְּכָל

הברכות הוא רק דרבנן וא"כ לא תקנו רק בספר פשר לפי דבריהם דבספר פסול הוי
ברכה לבטלה לא מבעי' לדעת הפוסקים בא"ח סוף סי' רט"ו ס"ק ו' במ"א דגם ברכה
לבטלה הוי רק לא תשא מדרבנן אלא אפי' לדעת הרמב"ם שם שהיא דאורייתא מ"מ
הרי מבואר בשו"ת הרשב"א המיוחסת להרמב"ן שאלה רל"ט דגם בספר שונודאי פסול
מותר לברך שאין הברכה תלויה בספר אם פשר אם פסול אלא על הקריאה בין בכשר
בין בפסול עיי"ש וכן מבואר בש"ע בא"ח סימן קמ"ג סעיף ד' ברמ"א דבשעת הדחק
מותר לברך על הספר הפסול דא"כ שוב הוי רק דרבנן ובדרבנן שמענינין להקל ובפרט
בהצטרף ע"פ האופן הא' פנ"ל בנ"ד בשאר השמות דאין צריף לקדשם רק שם הוי'
ובאמת מצינו בגמרא בכמה דברים שחמור שם הוי' משאר שמות לענין שם המפורש
כדאמרין לא פשאני נכתב אני נקרא וכל ההוגה את השם באותיותיו כו' ובמקדש פשהו
מזכירין פכתבו ה' אומרים בשכמל"ו ולא בשאר שמות ועוד בכמה דברים כמבואר בסוף
הדף: עוד רגע אדבר ואל יחר בעיני אדוני אדברה אף הפעם הגם שאין לי עסק בנסתרות
מ"מ במה שהרשיתי התבוננתי וראיתי בספר שערי אורה שער א' בפתח דבריו ששם בו
ד' הוא עיקר וכל שאר שמות הקדושים פולם כדמיון הענפים הנמשכים ממנו לכד משם
אהי' וכן מבואר ביותר בשער החמישי שהשם המיוחד הנקרא ידו"ד הוא השורש
והעיקר לכל שמוותיו וכל השמות פולן בו נאחזין ע"ש ואף שהדברים הנ"ל עומדים
ברומו של עולם בהדי כבשי דרחמנא ל"ל מ"מ לפי פשוטו הוא כמשמעו לפי זה נראה
בנ"ד שהפוסקים דכיון שקידש השם הוי' דהוא עיקר ממילא נתקדשו כל שאר השמות
ודו"ק אף שאין מביאין ראיה מזה להלכה מ"מ לא נמנעתי מלקתבו להיות סניף לשאר
הראיות באופן הא' דלעיל.

אחר כתבי זה בא לידי ספר בגי יונה מהגאון מוה' יונה לגד סופר בעהמ"ח ספר מעיל
צדקה וראיתי שכתב בסי' רע"ו סעיף ב' בקיצור ארוך בענין פתיבת אנפרות וז"ל נאפ'ן
אם חישוב פן במחשבתו שכותב שם השם ב"ה לשם ס"ת סגי לאפוקי שלא יחשוב
במחשבה אחרת או שיחשוב כאלו כותב שאר מלות התורה וידי עושים מלאכתם ולבו
בל עמו כו' אבל כל שיודע שכותב שם השם ומכוון שכותב לשם הספר הוי דעבד ויש
מסופקים בזה אלא בעינין שיוציא הפונה בשפתיו דוקא ע"ש וזה נראה בהדיא כמ"ש
לעיל באופן הב' והיש מסופקין שהביא שם נראה שהוא פדעת הגאון בביאור מרדכי
הנ"ל שהבאתי לעיל אבל פבר הוכחתי לעיל דאין צריף להוציא בפיו פלל רק פדעת
הרא"ש דסגי במחשבה וכמ"ש הספר הלז בעצמו בפילפול ארוך ר' סימן רע"ו דעיקר
פדעת הש"ך בנה"כ שהשיג על הט"ז דבעינין דוקא שיפרש בפיו אלא כלשון הרא"ש
שמפרש בהדיא דסגי במחשבה לכו בדעבד סגי במחשבה לחוד עכ"ד ע"ש.

עוד כתב בסמוך וז"ל נמצא פסקן של דברים שלשה מדות בענין השמות שם הנכתב
בסתם צריכין קידוש פה או מחשבה שיחשוב שכותב אהד מן השמות שאינם נמחקים
נהמה משמות ית"ש עכ"ל עיי"ש וכמו ממש בנ"ד ומהראוי לסמוך עליו בשעת הדחק
בנ"ד.

סליק האופן הב'. והדרה הב'.

ואל יחר בעיני אדוני מה שפתי למעלה באופן הב' נגד הרא"ש והטור ושפבר נפסק הלכתא בש"ע דבכל השמות אם לא קודשם מקודם הפתיכה דפסול ואיך אשא פני להרים ראשי נגדם שלכם הי' פתוח פפתחו של אולם וכבר אמרו אם הראשונים כבני אדם כו' ומי לבא להרהר ולחפש אחר דבריהם ובפרט פי צעיר אנכי לימים והם ישישים ואיך אפשר שעונים להם ולא יראו מה שאני הקטן רואה הנה עדי בשחק סהדי במרומים שפאשר עלה זאת במחשבותי נרתעתי וכבר רציתי למשנה את ידי וחרתי לאחורי פאלו לא אמרתי דבר אף שקניתי ספר אדרת אליהו שחיבר בעהמ"ח ספר משנת חסידים ויש שם בחלק שני ב' שאלות תשובות אחד בענין תפילין של ח"ה והב' בענין קריאה בס"ת עולים הרבה בענין אחד כמה פעמים אשר השני עונים אלו כבר מבוארים בפוסקים הראשונים וכתב שם בתחלת התשובה הא' בפתח דבריו בשם תקוני' על פסוק משפיל על דבר ימצא טוב וז"ל דנה רמז לנו דלא יבלו שפתותינו מלומר די בידעות הדבר כפשוטו אלא צריכים אנו להשפיל עליו כי אז נמצא טוב טעם ודעת וכתב עוד שם וז"ל וכמו כן אין לכו לעשות אכן תקומה מדין אחד המובא במפרשים או בפוסקים וז"ל אם יש לאל ידונו לחפש אחריו במוצאו ומבואו כי מקום הניחו אבותינו להתגדר בו ושמה ינפה הוא מה שלא ראו הם וז"ל כי פתר תורה מונח ועומד לכל ישראל כי אנשים אחים אנחנו ומכיון שהתורה מורשה לנו כל אחד המפיר חלקו נוטלו ואין אדם נוגע במוכו לחבירו ואל יאמר אדם צעיר אנכי לימים והם ישישים ואיך אפשר שעונים להם ולא יראו מה שאני הקטן רואה כו' עכ"ל עיי"ש שמאריף בענין זה שחייב כל אחד להשתדל וליטול חלקו הראוי לו בתורתנו הקדושה כדי שלא יצטרף לגלגל עיי"ש: עוד כתב בתחילת תשובה ה"ב בפתח דבריו וז"ל בקיצור אף כי טוב מאוד לשמור ולעשות כל דברי הפוסק' המפורסמים וניחא לן לעולם לדחות סברותינו מפני סברתם בדברים התלויים בסברא כו' אבל פשאנו מביאים תשובה לדבריהם מדברי רבותינו וז"ל ובפרט מהש"ס כל מי שיש לו מוח בקדקדו יודה שקל מי שחנני ד' דעת בדברי רבותינו וז"ל מחויב לחזור ולחפש אחר מוצא הדבר להוציא הדין לאמיתו ולא יתקע עצמו לדבר הליכות אחר הפוסקים ראשונים ואחרונים שנתפשטו בעולם שפבר מתו אשר המה חיים עדנם בעה"ב בסברי שהם דברי קבלה פדברי חז"ל דאינו כן אלא אף הם הוצרכו להעמיד דבריהם על הש"ס אבל אם אתה החופש ימצא שאינו כן חזנא וחיסדא אנו עושים להם לסתור דבריהם בין לאסור בין להתיר ולהעמיד אותם על האמת וכן כתב שם בשם הרמב"ם באיגרתו.

עוד כתב שם בסוף התשובה שאין לדחוק לשנות הש"ס מפני הפללים מהפוסקים הראשונים כו' רק לקבל אמת ממי שאמרו כו' ולקיים ככל הכתוב בהש"ס וכפשטי' דדין הכי מוכח בלי דחוק ודוחקים עיי"ש בכל דבריו כי כל זה ודחקני להרים ידי בקו קולמסא בקו מגילתא לכתוב כל מה שת"ל נראה לפע"ד עפ"מ שהורוני מן השמים ויתנו עדיהן ויצדקו וביקשתי ממעכ"ת שיכתוב לי תשובת על כל ה"ב דרכים באיזו דרך ישכון אור אליבא דדינא בנ"ד הגם שלפע"ד נראה עיקר בנ"ד הדרך ה"ב מ"מ יש נ"מ גם בדרך ה"א דאם כוונן לאותיות אחרים גם בכל השמות או שלא ידע מהשמות כלל שהם שמות דבזה נלע"ד דעת הש"ף אמת ויציב עפ"י הראיות הנ"ל דמותר למוחקם אף שכתב בקדושת ס"ת ושעפ"ז נראה לי דמהני מחיקה אף בהרבה שמות דמגומר בדעבד כשר

כנ"ל: ואל יחר בעיני אדוני על אריכות דברים פי עדי בשחק שיש לי עוד חידושים על דרך הפלפול בענינים אלו ולא רציתי לכותבן שלא להטריח על מעכ"ת יותר מדאי רק ההכרח לא יגונה שלא פתבתי רק מה שנוגע לעיקר הדין.

והנה מחמת שכל דברי תשובה הנ"ל היה אצל הרב דקהלתינו והשיב עלי במכתב בכמה דברים ובע"ה חזרתי והשבתי לו במכתב על כל דבריו בטוב טעם ונדעת ומידי עיוני בו ראיתי שבכמה דברים קצרתי לפעמים בבניאור וא"א להעתיקם כל הדברים שלא להטריח על מעכ"ת יותר מדאי רק אעפ"כ בקצת דברים מההכרח להעתיק פה וגם לכתוב אח"כ משנלפע"ד שכל ה"ב דרכים עולים למקום אחד לדינא בכמה דינים מחולקים ע"כ ההכרח לא יגונה לבאר עוד בכמה דברים.

א' מ"ש לעיל בדרך ה"א באופן הא' לתרץ דלהכי הפסיד הסופר שכתרו דמצי הלוקח לומר איני רצוני בס"ת פזאת עיי"ש אין להקשות דיאמר הסופר תן לי עכ"פ שכתר ס"ת מנומרת ואם לא תרצה בס"ת פזאת תן לי הס"ת ואני אשלם לה בעד הקלף דזה אינו דהרי מבואר בחו"מ סימן ש"ו ס"ג דאופן ששינה אין יכול לומר אפן לה דמי צמרה רק נותן לו היציאה או השבח יעוי"ש וא"כ גם כאן הרי אין לה שינוי גדול מזה לפי דברי הסופר שצריך להיות הס"ת מנומרת וגם כאן נותן לו היציאה או השבח רק הא דאמר ר' אמי בגמ' נאמן אתה להפסיד שכתרה י"ל שכתרו משלם שקצב לה שכתר ס"ת כשרה וראיה לזה הפירוש מדכתב המרדכי הביאו רמ"א סוף סימן רפ"א דצריך ליתן לו עכ"פ שכתר חומש ובנדאי אם היציאה הוא פחות ונדאי דגם המרדכי מודה דאין צריך ליתן לו רק היציאה פדיו הנ"ל באופן ששינה וא"ש הפל אף בלא דברי הש"ך ביו"ד שהבאתי לעיל וא"כ הפסדת שכתרה הפירוש כנ"ל שכתרה שקצב לה ועוד בלא"ה אינו יכול לומר תן לי הס"ת כנ"ל דא"כ נתקיימ' מחשבתו ושמא פונונתו לומר פן וכדי להחזיר מהמקח ולהכי באמת אינו נאמן על שלא אמר בפעם ראשון שמצאו ואיהו דאפסיד אנפשיה כמה דלא אמר בפעם הראשון ואז היה נאמן וזה ברור: ומה שכתבתי באופן ה"א בדרך ה"ב לפרש דברי הירושלמי וכן מצאתי בהגהת מרדכי מהגאון ר' מרדכי בנעט שהביא שם בשם תשובת פ"י לפרש דברי הסמ"ק דאוסר לתלות אף בג' תיבות רק ביש שני שמות שאינו מיוחדים וכתב דהוכיח פן מהירושלמי כנ"ל.

ואין לומר דלהכי הביא הירושלמי הנ"מ מנביאים כדי לאשמעין גם בנביאים אסור לתלות ז"א דמ"מ יש כאן מקום לטעות ג"כ בדברי הפ"י ולומר דשם בתורה אסור אף למ"ד מפני שהם ג' תיבות ועי"ז כבא לטעות דדין תליו' מותר בשאר השמות כנ"ל בדברי רדב"ז וא"כ יותר הו"ל להירושלמי להביא נ"מ מהתורה כדי לאשמעין פח דהתירא דשם מותר למ"ד מפני שהם ג' תיבות וממילא בלא ג' תיבות אסור בכל השמות וליהני הא באנפי נפש' דאסור לתלות גם בנביאים א"ו האמת בדברי הפ"י וכהרדב"ז דלהכי הביא הנ"מ מנביאים כדי לאשמעין בשלשתן רבותא דביש שני שמות מיוחדין אסור ובשאר שמות מותר ובנביאים ג"כ אסור ומה שהקשיתי לעיל באופן הב' על תירץ הט"ז דליהני רבותא טפי דמותר למחוק אין לומר דאף דבסתמא פסול מ"מ אסור למחוק דהרי מצינו בהד"ל לכל הפוסקים דסוברים דבסתמא פסול מותר למחוקו כמו שהבאת לעיל בסוף דרך ה"א בתשובת הרשב"ץ וסמ"ק ובשם הגה"א ובשלטי הגבורים ואל

דלדעתי באמת מסתמא אסור למחוק פינון דמן התורה פשר וכמבואר בסוף הדף מ"מ הוא רק מחמת ספק [ע"פ דעת הרי"ף והרמב"ם כמבואר בסוף הדף] אבל אם נאמר דפסול מדיני דגמרא נודאי יהא מותר למוחקו ועוד אם נימא דבסתמא אסור למחוק א"כ ממילא אסור ג"כ להעביר בקולמוס לדברי ר"י דהוי כמוחק התחתון כמו שמבואר לעיל בדרב ה"א וא"כ מה מקשה הט"ז א"ו לדבריו דפסול מותר למחוק.

ומ"ש לחלק עוד בין תיקון גדול לקטן בין סתם לפירוש לדברי ר"י פן מצאתי בהד"ק בחידושי הרשב"ץ דבסתמא פינון דמותר מן התורה א"כ לא מתקן מידי מדאורייתא י"ל דלא חשוב כתב העליון כתב משא"כ בפירוש וק"ל.

ומה שהקשיתי על דברי הגהת מרדכי ה"ל דמתרץ דעת הר"ר אלקחנן דאמאי נקט הגמרא דווקא אנפרות וכו' אין לומר דעת הר"ר אלקחנן כר' אח' בר יעקב דדחי לרב חסדא וסובר טעמא דרבנן משום מגומר דז"א תדא דדוחק לעמוד דברי הר"ר אלקחנן דלא פהלקתא ועוד דאף לדעת ר"א ב"י משום מגומר ובעיניו ואננהו א"כ ע"כ פסול גם בכל הספר דאננהו קאי אכל המצות כמו סנפה ולילב ואין לחלק בזה בין אנפרות לשאר הספר כמו שהוכחתי לעיל מתשובת ריב"ש וזה היא באמת דעת הט"ז דדייק מדנקט דווקא אנפרות דאנפרות חמור טפי עיי"ש ע"כ נודאי אין לתרץ בדברי הביאור מרדכי רק עיקר כמו שפירשתי בדעת הר"ר אלקחנן דגם לדבריו יש חילוק בין השם לשאר הס"ת וכמו שפירש בנה"כ ואין להקשות דאם כדברי לא תירץ הר"א פלום אקוש' התוס' למה לי קרא בנכרי תיפוק לי דסתמא שלא לשמה ונכרי אינו מכנין לשם השם.

גם למה לי לתירץ הלשון אנפרות שבו לא כתבתי לשמן דהוי כמו שכתבתי שלא לשמן תיפוק לי דלדבריו הפנונה שלא כתבתי לשמן היינו בלא פנונה לשם השם ואם הי' אומר כתבתי שלא לשמן הוי משמע בפירוש שלא לשמן דפסול דלק"מ גם שניהם דע"כ דעת הר"ר אלקחנן דסתמא לשמו קאי כמו שכתוב בהד"ק ולא פסול לדעתו רק אם פינון בפירוש בשאר הספר שלא לשם קדושת הספר או באנפרות בפירוש שלא לשם אותיות השם רק לאותיות יהודא וכדומה ולפ"ז צריך לפרש שפיר הלשון כאלו אמר כתבתי שלא לשמן פירוש שלא לשם אותיות השם אבל הלשון לא כתבתי לשמן משמע אלא סתמא כתב וכה"ג פשר לדעת הר"ר אלקחנן ובזה מתרץ שפיר על קוש' התוס' דצריך קרא להיכא דכתב סתמא וסתמא לשם אותיות השם דכשר אף שבאמת לדעתי כה"ג פסול ולא פשר רק כשפנון בפירוש מחשבתו לשם אותיות השם וכמו שכתב בספר בני יונה שהבאתי לעיל דסתמא הוי כמלאכת קוף דפסול מ"מ דעת הר"א ע"כ דגם בכה"ג פשר ומהתימא על הגהת מרדכי מהגאון ה"ל דהאיך אפשר להיות כדבריו בדעת הר"א דאין חילוק כלל בין השם לשאר הספר ולא פסול לדעתו רק כשפנון בפירוש שפירוש לשם קדושת הספר דמה יענה בבריית' דהי' נתפנון דפסול אף שכתב בקדושת ספר כמו שכתב המרדכי שם א"ו ברור ונכון דעת הר"א כמ"ש דעת הש"ך בהנה"כ דגם דעת הר"א אם לא פנון לאותיות השם דנודאי פסול אף שכתב בקדושת הספר ובזה יש חילוק בין אנפרות לשאר הספר ושגגה יצאה מלפני השליט הגה"מ בזה ודו"ק.

הכ"ד בנו הד"ש ומצפה לתשובתו במהרה וכאשר יבא דבריו כבד אפכדנו ובזה אצא ואומר שלום ואחנה קינדה לפניו ארצה שבע פעמים הק' אלעזר ניסן בלא"ה הגאון מהו'

מִשֶׁה נִי' הָאֵב"ד דק"ק אוהעל ןהגליל: מִן בְּנוֹ שֶׁל הַמְּחַבֵּר בְּעֵינֵי גֵרָם מְחִיקַת הַשֵּׁם הָאֵל דק"ל אָסוּר לְמַחֲזֹק אֶת הַשֵּׁם אִי שְׂרִי ע"י גֵרָם מְחִיק' הִנֵּה בִּתְשׁוּ' בֵּית אֶפְרַי' חו"ד סי' ס"א הַעֲלָה דגֵר' מְחִיק' שְׂרִי מֵהָא דְאִיתָא בַּמַּס' שְׁבַת פ' כ"ב דף ק"כ כְּנֻעוּשֵׁין מְחִיצ' בְּכָל הַפְּלִים ר"י אֹסֵר בְּכָלִים חֲדָשִׁי כו' וקא' בגמ' ןרמי דרַבְּנָן אֲדַרְבְּנָן ור"י אדר"י דַּמְנָ' הָרִי שְׁהִי שֵׁם פְּתוּב עַל בְּשָׂרוֹ ה"ז לֹא יִרְחֵץ נִזְדַּמְנָה לֹו טְבִילָה שֶׁל מְצֻנָה פּוֹרֵף עֲלָיו גָּמִי ןטוֹבֵל ר"י א' טוֹבֵל פְּדַרְכּוֹ כו' וּמְשַׁנֵּי ש"ה דַּכְּת' ןאֲבַדְתֶּם אֶת שְׁמֵם לֹא תַעֲשׂוּן פֶּן ל"ה אֲלַקִּיכֶם הָא גֵרְמָא שְׂרִי א"ה ה"כ כַּתִּי לֹא תַעֲשֶׂה מְלֹאכָה הָא גֵרְמ' שְׂרִי מִתּוֹף שְׂאָדָם בְּהוּל כו' אַתִּי לְכַבּוּ' אִי הֵכִי קִשִׁי דַּרְבְּנָן ןתְּסַבְּרָא הָאִי גָּמִי ה"ד אִי דַּמְהַדֵּק הָוִי חֲצִיצָה אִי לֹא מְהַדֵּק עֵינִילִי בִי מִי' וּפְרִיף חֲצִיצָה ת"ל מְשׁוּם דִּיו וּמְשַׁנֵּי בְּלַחָה מ"מ קִשִׁי לַרְבָּנָן נָמִי ל"ל אֶלָּא ה"ט דַּרְבְּנָן דְּסַבְּרִי אָסוּר לַעֲמֹד בַּפְּנֵי הַשֵּׁם עָרוּם וּלר"י מִפְּחַ יִדִּי עֲלֹנִי ןרַבְּנָן סַבְּרִי דִּילְמָא מְשַׁתְּלִי וְשִׁקֵּל לִי וּמְסַקְנָא אִי אִיכָא גָּמִי ה"נ אֶלָּא דַּפְּלִיגִי אִי בְּעֵי לְאַהֲדוּרִי אֲגָמִי דַּרְבְּנָן סַבְּרִי טְבִילָה בְּזַמְנָה לֹאוּ מְצֻנָה וּמְהַדְרִינָן וּלר"י מְצֻנָה וְלֹא מְהַדְרִינָן הָרִי מְסִיק דַּגְמִי לַרְבָּנָן לֹאוּ מְשׁוּם אִיסוּר מְחִיקָה דְּהָא לֹא מְהַדֵּק ןעֵינִילִי בִי מִי' אֶלָּא מְשׁוּם שְׁלֹא לַעֲמֹד בַּפְּנֵי ה' עָרוּם וּבְלִיכָא גָּמִי שְׂרִי אִפִּי לַרְבָּנָן אַע"ג דְּסַבְּרִי טְבִילָה בְּזַמְנָה לֹאוּ מְצֻנָה אַע"כ מְטַעַם דַּגְרָם מְחִיקָה שְׂרִי אֶלָּא שְׁפַתְבּ ןרְאִיתִי לַתְּשַׁב"ץ סִי' ב' שְׁמַבְּנֹאָר בְּדַבְּרִיו הָאִי דַּגְרְמָא שְׂרִי בְּמְחִיקָה הֵינְנוּ דְּנֹקָא בְּמָקוּם שְׁהוּא עוֹמֵד לְהַמְחִיק פְּגוּן דְּהִי הַשֵּׁם פְּתוּב עַל בְּשָׂרוֹ ןהוּא ז"ל דְּחָה אוֹתוֹ בְּשַׁתִּי יָדִים דְּלַדְּבַרְיוֹ מֵה פְּרִיף דר"י אדר"י דְּאָסֵר גֵרָם פְּיָבוּי וּמְתִיר גֵרָם מְחִיקָה דִּילְמָא שְׂאֲנִי הָתָם שְׁבַלֵּא"ה עוֹמֵד לְהַמְחִיק אַע"כ שְׂאִין לַחֲלַק בְּכַף וּבְכָל גְּוּוּנֵי שְׂרִי עַכ"ל.

וְלִי נִרְאָה לְהַעֲמִיד דַּבְּרֵי הַתְּשַׁב"ץ עַל מְכּוּנָן וְלֹא מִיְבַעֲיָא דְּלִיכָא סְתִירָה מְשַׁמְעֵתִין אֶלָּא אִפִּי סִיְעֵתָא נָמִי אִיכָא דְּאִי לֹא תִימָא הֵכִי קִשִׁיָּא קִשִׁיָּא תוּס' ד"ה אִי הֵכִי בְּלֵא"ה קִשִׁי דַּרְבְּנָן אֲדַרְבְּנָן ןתוֹ קִשִׁיָּא קִשִׁיָּא הַגָּאוֹן מֵהַר"ז בְּאַסְקוּוּיָּא בַּס' סְדֵר לְמִשְׁנָה אֵהָא דַּמְסַקִּינָן בְּשַׁמְעֵתִין גֵרָם פְּיָבוּי וְגֵרָם מְחִיקָה שְׂרִי מְדַכְּתִיב לֹא תַעֲשׂוּן הָא גֵרְמָא שְׂרִי הָא גָּבִי סִירוּס פְּמִי פְּתִיב וּבְאַרְצָכֶם לֹא תַעֲשׂוּן ןאַפ"ה מְסַקִּינָן בְּשַׁבַּת דָּף ק"י דְּאַפִּי לְשַׁתוֹת פּוֹס שֶׁל עַקְרִין אָסוּר מְדַאוּרִיָּתָא אַע"ג דְּאִינוּ אֶלָּא גֵרְמָא ןתוֹ הַקִּשְׁה אַמ"ש הַרְמַב"ם פ"ו מֵה יִסוּה"ת הִנֵּה הַשֵּׁם פְּתוּב בַּכ"מ אוּ בַכ"ז ןהַתִּיף הַפְּלִי ה"ז לֹוּקָה ןכֵּן אִם הִנֵּה שֵׁם פְּתַב עַל בְּשָׂרוֹ ה"ז לֹא יִרְחֵץ נִזְדַּמְנָה לֹו טְבִילָה ש"מ פּוֹרֵף עֲלָיו גָּמִי כו' דְּצָרִיף לְהַבִּין מֵה חִילּוּק בֵּין מִתּוֹף הַפְּנֵי שַׁכ' עֲלָיו הַשֵּׁם דְּלֹוּקָה וּבֵין מְכַנִּיס יָדוֹ עִם הַשֵּׁם הַפְּתוּב עֲלָיו לְמַקְנָה דְּאִינוּ אֶלָּא גֵרְמָא עִי' שֵׁם שְׁהַאַרִיף בְּזָה וְנִלְחֵץ מְאוּד הֵן אֲמַת פִּי לְדַעֲתִי אִין זָה קִשִׁיָּא פְּלַל דְּהָרִי הַרְשַׁפ"א הַקִּשְׁה אֵהָא דִּיּוֹרְד וְטוֹבֵל הָא הָוִי פְּמַקְרַב אֶת פְּיָבוּי ןתִּירֵץ דְּאַפְּשֵׁר שְׁלֹא יִמְחַק ןהַבֵּית אֶפְרַי' תִּירֵץ דְּאַף שְׁיּוֹרְד לְתוֹף הַמַּיִם אִינוּ נְמַחֵק בְּאוֹתוֹ שְׁעָה רַק מְתַלְחַלֵּם ןהוּלָף לְהַמְחִיק ןכִּינּוֹן שְׁעַכְשֵׁיו אִינוּ נְמַחֵק גֵרְמָא מְקַרִי עֵי"ש וּלְפִי"ז הַחִילּוּק מוּבָן וְלֹא קָרַב זֵא"ז דַּבְּמִתִּיף פְּלִי מְתַכּוֹת הָוִי קָרַב מְחִיקָה דְּבַעוּד שְׁהוּא בְּתוֹף הָאֵשׁ נִיְתֵף וְנִימְחַק בְּנוֹדָאִי ה"ז חֲשִׁיב מוֹחַק בְּיָדִים אֶבֶל בְּטְבִילָה אִינוּ נְמַחֵק מִיָּד אֶלָּא גֵרְמָא וּק"ל אֶבֶל עַפ"י דַּבְּרֵי הַתְּשַׁב"ץ אִפִּי לֹו יֵהָא פְּדַבְּרִיו דְּהָא וְהָא גֵרְמָא אִפִּי"ה נִיחָא וּכְמוֹ שְׁיִתְבַּאַר מִילְתָּא בְּטַעֲמָא וּבְסַבְּרָא זֹו יִתּוּרֵץ הַפֵּל ןהִיא דְּהִנֵּה לְכַאוּרָה הָוִי קִשִׁיָּא לָן מֵה פְּרִיף דַּרְבְּנָן אֲדַרְבְּנָן דַּמְתִּירִין גֵרָם פְּיָבוּי ןאוּסְרִים גֵרָם מְחִיקָה הָא אִיכָא לְפִלוּגִי בִּינִיָּהוּ טוּבָא דְּהָרִי בִּתְשׁוּ' פ"י חו"ד סי' ג' הַקִּשְׁה אֵהָא דֵא' אֲמִירָה לְעַכּוּ"ם שְׁבוֹת אֶבֶל בְּלֵא"ה שְׂרִי הָא מְבּוֹאָר

דעת רש"י ב"מ דף צ' אע"ג דאין שליחות לעכו"ם היינו לקולא אבל לחומרא יש שליחות לעכו"ם א"כ בלא"ה ליתסר אמירה לעכו"ם מטעם שליחות ואפ"ן להחולקים דאין שליחות לעכו"ם אפי' חומרא אפתי קשי' אהא דאי' באו"ח סי' רס"ג דישראל שקבל עליו שבת רשאי לומר לישראל חבירו שלא קיבל עליו שבת לעשות מלאכה ליתסר מטעם שליחות דשלוחו של אדם פמותו: והנ' האחרוני' ה"ה בס' בית מאיר וישנעו' יעקב בא"ע סי' ה"א ובא"ח סי' רס"ג העלו בזה דבר נכון דשליחות לא שייך אלא בדבר שהתורה הקפיד' שדבר זה לא תעשה כמו סירוס וחסומה ושאך אסורין דהמעשה מצ"ע מתועב משו"ה מה לי הוא ומה לי שלוחו סו"ס נעשה היפה רצון התורה והתורה הקפיד' שלא יתעבד המעשה אבל בשבת דעיקר רצון התורה הוא למען ינוח האדם ממלאכה אבל המלאכה בעצמותה אינה פלל עבירה וראנ' דמה"ת מותר להעמיד קדירה אצל האש בע"ש ויתבשל בשבת ועיקר אסור אגוף אדם רמי' למען ינוח נמצא ל"ש בי' שליחות דנהי דשליחו פמותו מ"מ הרי ישראל נח ושובת ממלאכה ונתקיים רצון המקום ודמ' להא דכ' הריטב"א דעל מצו' שפגופו ל"ש שליחות ע"כ אי' לאו אסור שבות בעכו"ם לא הוי אסור מצד שליחות ולכך מותר בהא דסי' רס"ג ע"י ישראל חבירו ולכן גבי חסום פי פתי ודש בה מפרש רש"י דישא של עצמה דאל"כ אסור מצד שליחות דבשאך אסורין התורה הקפידה שלא יתעבד המעשה הרי שלוחו פמותו עיי"ש בארנפה ובסברא זו מתורץ היטב שיטת רש"י בחולין קט"ז דשבת לא הוי בכלל ל"ת כל תועבה דהמעשה אינו מתועב מצד עצמותו רק מחמת שנעשה ע"י אדם שלא נח ממלאכה משא"כ בב"ח דהתורה הקפידה שלא יתערב בשר בחלב והמעשה בעצמותו מתועב ואפ"ן נתבשל מאליו ומסולק קוש' תוס' שם מעל רש"י וכ"כ בס' תו"ח בפירוש עיי"ש: ולפי"ז סרה מהר קוש' דרבנן אדרבנן דיש חילוק ביניהם דבשלמא לענין אסור מחיקה התורה הקפידה שלא ימחק השם והמעשה מצ"ע מתועב בעיני המקום פי רצון התורה שהשם הנכתב יתקיים א"כ אפי' היכי שאינו מוחק בידיו אלא בגרמא דילי' נמחק ע"י שמתלחח במי סו"ס נעשה היפה רצון התורה שהשם הנכתב נמחק לכן אפי' גרמא אסור משא"כ גבי שבת דלא אסרה התורה מלאכה אלא משום למען ינוח שפיר סברו רבנן גרם פיבוי מותר דבשעה שעושה מחיצה בהפלי' של מי' אינו עושה מלאכה ואח"כ פשהפלים מתבקעי' ומכבין הדליקת המלאכה נעשית מאלי' והאדם פח ושובת ממלאכה ונתקיים רצון התורה משו"ה שרי ולק"מ קוש' הגמ' לכאורה אף לאחר העיון הדבר נכון ושפיר פרי' ומפאן איפא סייעתא לס' התשב"ץ דלכאורה דברי התשב"ץ בלא"ה מחוסרין ביאור שכ' דדבר העומד למחוק גרמא שרי וביד' אסור אבל בדבר שיכול להתקיים גרמא נמי אסור א"כ ק' אמאי בעומד להמחק גרמא שרי וא"ל פיון דעומד להמחק ח"ו פמחוק דמי א"כ אמאי אסור למחוק ביד' אף ביאור הדברים עפמ"ש דהיכי דהקפידה התורה שלא יתעבד המעשה גרמא אסור משא"כ היכי שלא הקפידה תורה על גוף המעשה רק על האדם שלא יעשה אז גרמא שרי כמ"ש לענין שבת לפי"ז א"ש דכאן לענין מחיקה נדאי דהתורה הקפידה שלא ימחק השם ח"ו כדי שיתקיים פדכתיב ואפדחם את שםם לא תעשון פן לד' אלקיכם וגו' להכי אפי' בנמחק ע"י גרמא נמי אסור דסו"ס נתבטל רצון התורה אף זהו פשהשם פתוב ע"ד שיכול להתקיים שפיר א' דהתורה הקפידה שלא יתעבד מעשה המחיקה אפי' ממילא אבל בעומד ע"ד שא"י להתקיים פגון

שְׁכַתוֹב עַל בְּשׂוֹר שְׁעוֹמֵד לְהַמְחִק מְאֵלּוֹ אֵין לֹמַר דְּהַתּוֹרָה הַקְּפִידָה שְׁלֵא יִמְחֵק וַיִּתְקַיֵּים בְּעוֹלָם דְּזוּהוּ דְּבַר שְׂאֵי אֶפְשָׁר דְּבִלְא"ה עוֹמֵד לְהַמְחִק וְאֵין מְקוֹם לֹמַר רַק דְּהַתּוֹרָה אֶמְרָה בְּכַה"ג שְׁהָאֲדָם לֹא יִמְחִיק בִּידְנָי' כ"ז שְׁהוּא בְּעוֹלָם וּלְזוּה יָפָה כְּתַב הַתּוֹשֵׁב"ץ דְּהֵינּוּ דְּנֻקָּא בְּמוֹחַק בִּידְנָי' רַק שְׁנִמְחֵק מִמִּילָא לִיכָּא אִיסוּר עַל הָאֲדָם וּלְהַכִּי יוֹרֵד וְטוֹבֵל דְּעַתָּה אֵינוּ נִמְחֵק רַק מְתַלְחֵלֵם וְהוֹלֵף לְהַמְחִק וְא"ל הָא סו"ס נְתַבְטֵל רְצוֹן הַמְּקוֹם שְׁהַשֵּׁם נִמְחֵק ז"א אֶלָּא בְּעוֹמֵד ע"ד הַמְּתַקְיֵים דְּלוּלֵי גְרָמָא דִּידְנָי' לֹא הֵינָה נִמְחֵק אֶבֶל בְּכַתוֹב עַל בְּשׂוֹר דְּבִלְא גְרָמָא דִּידְנָי' עוֹמֵד לְהַמְחִק וְלִיכָּא לְמִימַר שְׁהַקְּפִידָה תּוֹרָה שְׁיִהְיֶה בְּעוֹלָם דְּזוּהוּ א"א רַק הָאִיסוּר עַל גּוֹף הָאֲדָם שְׁלֵא יַעֲשֶׂה בִּידְנָי' מִשׁוּ"ה גְרָמָא שְׂרִי וְהַדְּבָרִים בְּרוּרִין בְּטַעֲמֵן בְּבִיאוּר דְּבַרֵי הַתּוֹשֵׁב"ץ בְּס"ד וּבְזוּה מְתוֹרֵץ הֵיטֵב קוֹשְׁנֵי הַגָּאוֹן בֵּית אֶפְרַיִם דְּמֵאֵי פְרִיף דְּר"י אֲדַר' יוֹסֵי הָא בְּשִׁבְתָּ אֵינוּ עוֹמֵד לְכַבּוֹת וְגַרְם אִיסוּר מִשְׂא"כ בְּשֵׁם כְּתוֹב ע"ב דְּעוֹמֵד לְהַמְחִק גְרָם שְׂרִי וְלִמ"ש לִק"מ דְּעֵיקָר ס' הַתּוֹשֵׁב"ץ דְּמִשׁוּם שְׁעוֹמֵד לְהַמְחִק לֹא הַקְּפִידָה תּוֹרָה עַל הַמְּעַשֶׂה בְּעַצְמוֹתוֹ רַק עַל גּוֹף הָאֲדָם שְׁלֵא יַעֲשֶׂה בִּידְנָי' מִשׁוּ"ה גְרָמָא שְׂרִי אֶבֶל בְּשִׁבְתָּ דְּפִשְׁטָא שְׁלֵא הַקְּפִידָה תּוֹרָה עַל הַמְּעַשֶׂה רַק עַל הָאֲדָם שְׁלֵא יַעֲשֶׂה לְמַעַן יִבּוֹחַ א"כ פִּי הֵיכִי דְּגַבֵּי שֵׁם כְּתוֹב עַל בְּשׂוֹר שְׂרִי מִה"ט גַּם גַּבֵּי שִׁבְתָּ לִישְׁתְּרִי מִה"ט אַע"ג דְּאֵינוּ עוֹמֵד לְכַבּוֹת דְּשִׁבְתָּ בְּלֹא"ה הָאִיסוּר רַק עַל גּוֹף הָאֲדָם וְתַרְנוּיָהוּ דְּמֵי וְשְׁפִיר פְּרִיף הַגַּמ' דְּר"י אֲדַר' כִּמוֹ דְּאִיסוּר בְּמִתְנִיתָן גַּבֵּי שִׁבְתָּ אַע"ג דְּהָאִיסוּר רַק עַל הָאֲדָם כ"כ לְעַנְיָן שֵׁם כְּתוֹב עַל בְּשׂוֹר אַע"ג שְׁעוֹמֵד לְמַחְנֹק וְל"ש לֹמַר שְׁהַקְּפִידָה תּוֹרָה עַל גּוֹף הַמְּעַשֶׂה רַק עַל הָאֲדָם רְאוּי לְאִיסוּר גְרָמָא כִּמוֹ בְּשִׁבְתָּ וְא"ש וַע"ז מְשַׁנֵּי דְּלְעוֹלָם הָכָא גְרָמָא שְׂרִי אֶבֶל בְּשִׁבְתָּ אִיסוּר מְטַעַם אֲדָם בְּהוּל כו' אֶבֶל לְעַנְיָן טְבִילָה גְרָם מוֹתֵר מְטַעַם שְׁעוֹמֵד לְהַמְחִק וְכִמוֹ שְׁבִיאוּרָנוּ: וּבְהַכִּי מְסוֹלֵק קוֹשְׁנֵי סְדֵר לְמַשְׁנֶה מ"ש דְּגַבֵּי סִירוֹס גְרָמָא אִיסוּר וְלִמ"ש לִק"מ דְּגַבֵּי סִירוֹס דְּהַקְּפִידָה תּוֹרָה שְׁלֵא יִתְעַבֵּד הַמְּעַשֶׂה שְׁלֵא יִנְשַׁחְתּוּ פְּלֵי הוֹלְדָה פִּי לֹא לְתוֹהוּ בְּרָאָה וְגו' וְהַדְּבָר בְּעַצְמוֹתוֹ מְתוֹעֵב בְּעֵינֵי הַשֵּׁי"ת וְלוּלֵי גְרָמָתוֹ אֵינוּ עוֹמֵד לְהַסְתֵּרס לְכֹן גְרָמָא אִיסוּר דְּמָה לִי עוֹשֶׂה בִּידְנָי' אוֹ גְרָמָא סו"ס נַעֲשֶׂה נְגִיד רְצוֹן הַתּוֹרָה לְהַכִּי אֶפִּי גְרָמָא אִיסוּר.

וּמַעַתָּה גַּם מִה שְׁהַקְּשִׁיתִי לֹא קָשִׁי וְשְׁפִיר פְּרִיף דְּרַבְּנָן אֲדַרְבְּנָן דְּלִיכָּא לְמִימַר מְשׁוּם דְּבְשִׁבְתָּ אֵין הָאִיסוּר רַק עַל הָאֲדָם מִשׁוּ"ה גְרָמָא שְׂרִי אֶבֶל בְּמַחֲיָקָה דְּהַתּוֹרָה הַקְּפִידָה עַל גּוֹף הַמְּעַשֶׂה שְׁלֵא יִתְעַבֵּד גְרָמָא אִיסוּר דְּזוּה אֵינוּ דְּהַרִי הָכָא בְּשֵׁם כְּתוֹב עַל בְּשׂוֹר הוּא עוֹמֵד לְהַמְחִק וְלֹא מְצָא הַקְּפִידָה מְקוֹם לְבוֹחַ עַל גּוֹף הַמְּעַשֶׂה רַק עַל הָאֲדָם וְכִמ"ש א"כ דְּמֵי לְשִׁבְתָּ וּבְזוּה א"ש הָא דְּקָאֵמַר אֵי הֵכִי קָשִׁי דְּרַבְּנָן אֲדַרְבְּנָן דְּאֵע"ג דְּקָא' מְתַחֲזִלָה וְרַמֵּי דְּרַבְּנָן הִי מְקוֹם לְתַרְץ לְחַלֵּק בֵּין שִׁבְתָּ לְמַחֲיָקָה מְטַעַם דְּבְשִׁבְתָּ הָאִיסוּר עַל הָאֲדָם וּבְמַחֲיָקָה הָאִיסוּר גּוֹף הַמְּעַשֶׂה לְהַכִּי גְרָמָא אִיסוּר אַף לְמֵאֵי דְּמִשְׁנֵי אַר"י דְּטַעֲמֵי מְשׁוּם דְּגְרָמָא שְׂרִי רַק בְּשִׁבְתָּ בֵּת אִיסוּר מְטַעַם אֲדָם בְּהוּל כו' וְקָשִׁי מ"ש דְּבַכ"מ כִּמוֹ בְּסִירוֹס קו"ל גְרָמָא אִיסוּר עַכְצ"ל דְּהַכִּי שְׂאֵנֵי מְשׁוּם שְׁעוֹמֵד לְהַמְחִק לְהַכִּי אֵין הָאִיסוּר רַק עַל הָאֲדָם א"כ דְּמֵי לְשִׁבְתָּ דְּגְרָמָא שְׂרִי מְדַאוּרֵייתָא א"כ תּוֹ קָשִׁי דְּרַבְּנָן אֲדַרְבְּנָן וְכַדְאֶמְרוּ.

וּבְזוּה דְּבַרֵי רַמְבַּ"ם נְכוּנֵי וּמוּבָנִים דְּדוּקָא גַּבֵּי שֵׁם כְּתוֹב עַל בְּשׂוֹר שְׂאֵינוּ מְתַקְיֵים וְעוֹמֵד לְהַמְחִק גְרָמָא שְׂרִי אֶבֶל בְּכַתוֹב עַל הַפְּלִי דְּעוֹמֵד לְהַתְקַיֵּים גְרָמָא אִיסוּר וְלוֹקָה וְאֵף גַּם שְׁהַעֲלִיתִי לְעֵיל דְּבִלְא"ה לֹא קָשִׁי דְּמַתּוּף פְּלֵי הוּי מוֹחַק בִּידְנָי' מ"מ נ"מ בְּתִירוּץ זֶה לְדִינָא דְּבַכְלֵי אֶפִּי ע"י גְרָמָא נְמִי לֹא וְכִינּוּן דְּאֵין לְנוּ רְאוּת מִה"ש לְדַחוֹת דְּבַרֵי הַתּוֹשֵׁב"ץ

ואדברא עשינו סמוכין לדבריו דלפי סברתו מתורץ הסוגי' לנכון א"כ מאן ספין לחלוק על דבריו ממילא קם דינא כהתשב"ץ דאם הי' שם פתוב על דבר העומד להתקיים אפי' גרם מחיקה גמי אסור כף נלע"ד נאום יקותיאל יהוד' ט"ב.

שאלה נג הנה מבואר בש"ע י"ד בדין השוכר בית בח"ל שפטור לקבוע מזוזה עד אחר שלשים יום וכתב האש"ל אברהם בשם הב"י שאם רוצה לקבוע מזוזה בתוך שלשים אף שיש סברא לברך דומיא דקטן אעפ"כ אין לסמוך למעשה ולא לברך וגם הר"ם חגיז הניח בצ"ע.

ועתה הנה אחת שאלתי מאדוני בהקונה בית או בונה מה דינו לפי מ"ש רש"י ז"ל במסכת מנחות טעם על השוכר דפטור דשמא יחזור נראה דבקונה או בונה דליכא טעמא דחזרה חייב תיקף לקבוע מזוזה אבל לפי הטעם שכתב הב"י בשם הר"ר מנוח דכל זמן שלא עבר שלשים יום הוי דירת עראי ולכך פטור י"ל זה"ד בקונה גם כן פטור מהאי טעמא ונ"מ לענין ברכה.

תשובה על מעט קלף שלום אלהי לכוז אהו' הרבני המנפלא בתורה וביראה מהור"ר נפתלי נ"י. הנה שאלתו שאלת חכם קבלתי והנה הרבה הי' לי לדבר בזה בעזה"י רק שאין הזמן מספיק עמדי כעת לבא בארובה הגם שמפאת העיוולא הנצרכתי בעזה"י לבלות בזה זמן כ"כ מ"מ הפתיכה הי' צריף פילוי הזמן מה שאי אפשר כעת הן מחמת טרדת התפקחות לצרכי עניים ואביונים על חג הפסח הבע"ל והן מחמת טרדת המועד ואפי' המצות ומילי דציבור בכמה ענינים שונים כלם ישמרגו עליו על צנארי על כן פאתי בקיצור אמרים לתורף הדין היות מ"ש בשם אש"ל אברהם אברהם לא ידענא כי אין בידי הש"ע עם האש"ל אברהם רק פבר יש אצלי פלפול עצום בזה והעלתי דגם השוכר בית יש לו לברך תיקף פשקובע מזוזה ואם כן ממיל' כש"כ וק"ו ב"ב של ק"ו בקונה או בונה שפברך ומי' גם אם הוי אמרינו דבשוכר אינו מברך ודאי גם כן הוי אמרינו דקונה או בונה חייב תיקף במזוזה פשידור בו ומברך דהא השוכר אמרו שפטור משמע אבל קונה או בונה חייב דאם לא כן הול"ל רבותא טפי דהקונה פטור כל ל' יום ואנא ידענא דכ"ש השוכר שאין גוף הבית שלו או זהו"ל למימר סתם הדר בבית כל שלשים יום פטור ממזוזה והכל בכלל א"ו מדקתני השוכר ש"מ דוקא השוכר פטור וגם טעם הר"ר מנוח לא שייך רק בשוכר דהא בלא"ה יש להבין דלמה להוי דירת עראי פיון שדעתו להשתקע שמה רק דהכי פירוש דברי הר"ר מנוח דכ"כ דלא דר בה שלשים יום לא סמכא דעת' דשוכר מסתמא שיהיה לו לדירת קבע דדלמא לא מתדר לי' וסובר דאם לא ייטב בעיניו יפייס להמשפיר במה דיפייס ולכך הוי דירת עראי ממש פדברי רש"י ואין ביניהם מחלוקת רק שינוי הלשון ומה שחסר זה גילה זה דהא פננת רש"י ג"כ ע"כ כף הוא דהא קשה מה טעם הוא זה דיפטר ממזוזה מצנה דאורייתא משום שמא יחזור בו ועוד מה בכף דיחזור בו הא מזוזה חובת הדר הוא ואף אם יחזור בו אח"כ יצא מהבית מ"מ כ"כ דדר בו ולא חזר בו למה לא יתחייב אע"כ צ"ל דה"פ משום דבתוך ל' עומד בספק שמא יחזור בו לכך לא הוי עדיין דירת קבע רק עראי ופטור ממזוזה וזה פשוט וברור ובקנה א' עולין וגם כן שמא יחזור לא שייך רק בשוכר פאשר הודה בזה גם כן מע' דנדאי הקונה קנין עולמות חוקר ודורש היטב קודם שקונה וחקקה אין אדם טורח בסעודה

ומפסידה ובזה מין־שב ג"כ מה שהקשה מע' דהול"ל עד שיקנה בקננו ושכירות קרקע
קנה בו אבל מה שתיגרז מע' דה"ט שפא לא ידור בו הנה לשון רש"י לא משמע כדבריו
דהלשון שפא יחזור בו משמע חזרה דאל"כ הוי לרש"י לומר דלמא לא מתדר לי' או
שפא לא ידור בו ומיהו גם אם נימא כמו שתיגרז מע' ג"כ פראה לומר דלא שייך זה
בקונה או בונה מהסבא שפתבתי דמסתמא כל קונה קננו עולמות מסתמא חוקר ודורש
היטב אי מתדר לי' ובנדאי גומר בדעתו פשנכנס לדור בו אחר שקנה לדור בו לחלוטין
וכן בונה נדאי אין אדם עמל לריק ובנדאי גומר בדעתו פן וזה מוכרח דהשוכר דוקא
אמרו פטור וקבו דל לוסוף עלה ועוד ראי' דהא הר"ר מנחם כתב דה"ה שואל בית דינו
פשוטר וכן הוא בהגהת ש"ע בסי' רפ"ח ולמה לא כתבו דה"ה קונה או בונה דינו פשוטר
ועוד ראיה יותר גדולה דהא הב"י כתב על דברי מנחם שפתב דדין שואל בית פדין השוכר
והכי משמע בגמ' עכ"ד וזה פשוט דכונת הב"י הוא מדאמר שם בגמ' פ' התכלת דף מ"ד
ע"א על מימרא דר"י בטלית שאולה תניא נמי הכי כו' הרי דמדמה להדדי שאילה ושכירו'
וז"ב א"כ דון מינה ומינה פי הכי דהתם נדאי הלוקח חייב מיד פשלו בש וזה פשוט ואין
צריך לפנים פלל ומבואר בגמ' וכל הפוסקים א"כ ה"ה פאן נדאי הקונה חייב דאי פאן
גם הקונה פטור א"כ מאי תניא נמי הכי דמייתי הא לא דמי ציצית למזוזה דהא במזוזה
גם הקונה פטור ובציצית נדאי דהלוקח חייב א"ו ש"מ דדמי להדדי וכי הכי דשם הלוקח
והנחתן לו במתנה או בירושא חייב ה"נ במזוזה חייב בכל ענין שגוף הבית שלו דאף
דבמתנה ובירושא לא שייך הטעם שפתבתי דנדאי חוקר ודורש קודם מ"מ הרי לא שייך
לומר פלל שפא יחזור בו.

וגם אם הוי אמרינו בשוכר כדברי מע' דלמא לא מתדר ליה מ"מ מסתבר דלא שייך זה
בגוף הבית שלו דאז עושה בסתמא כל התפעלות שידור וזה ברור לדעתי פשמש בס"ד:
שאלה נד נשאלתי בהא דנתבאר בגמ' ופוסקים בנשרשו התבואות קודם לעומר דהעומר
מתירן פמה זמן צריך לזרע קודם לעומר שיהי' מוחזק לן דנדאי נשרש קודם לעומר.

תשובה הנה התה"ד בתשובותיו סי' קצ"א כתב וז"ל דבעי שיזרעו פדי שישרשו קודם
יום הנה דהיינו ג' ימים כדמוכח בהד"י בפ"ק מקום שנהגו גבי הא דתנ"י המנכש בשלש'
עשר וכו' עכ"ל ונהיאו הש"כ ב"ד סי' רצ"ג ס"ק ב' עיי"ש הרי שני עמודי עולם אלו
הספימו דבגזרע ג' ימים קודם לעומר העומר מתירו אבל הוא תמוה מאוד דמפרק מקום
שנהגו אין ראי' דשם לר' יהודה קיימין כמבואר שם להד"י ור"י הוא דסובר דקליטה היא
בג' ימים כמבואר שם ובמסכת ר"ה דף יוד ע"ב וביבמות בפ' הערל דף פ"ג ע"א אבל
פליגי עלי' שם דהת"ק סובר שלשים לקליטה ור"י ור"ש סברי שתי שבתות ואפסיק
הילכת' ביבמות שם כר"י ור"ש בהרפכה ועיי"ש בהרא"ש ז"ל וכן פסק האלפסי שם
ביבמות וכן פסק הרמב"ם בפ"ט מהלכ' מעשר שני ונטע רבעי הלכה חית ובפרק שלישי
מהלכות שמייטה ויובל הלכה י"א וכן הוא הנכון דאמרי ב' רב היינו משמ' דרב והלכתא
כרב באיסורי וכן פסקו כל הפוסקים וכן פסק בש"ע יו"ד סי' רצ"ד סעי' ה' לענין ערלה
א"כ צריך שתי שבתות קודם והיא תמוה גדולה מאוד על תה"ד והש"י ונהה לכאורה
רציתי לומר דדעתם לחלק בין נטיעת אילנות ובין זריעת תבואה וקצת משמע פן בהש"כ
סי' רצ"ד ס"ק ס' עיי"ש וכן משמע קצת בהרמב"ם פ"ט מהלכת מעשר שני ונטע רבעי
הלכה חית שכתב וז"ל וכמה היא הקליטה לכל האילנות וכו' עיי"ש מי' ז"א דהא הך

דמייתי הגמ' מסכ' פסחים בפ' מקום שנהגו דף ס"ג ע"א הוא ר"י דהרפכה ומייתי לי לענן תבואה וא"כ מה"ת לחלק דמר"י אין ראי' דלשיטתו אגיל דסובר גם באילנות פן וע"ק הלא בפרק מקום שנהגו מבואר דדוקא במקום הטיט א"ר יהודה עיי"ש מי"ל דהא לא קשי' די"ל דסברי פהתירוץ השני שם בתוס' בפרק מקום שנהגו בד"ה פל הרפכה וכו' עיי"ש שכתבו דבאינו במקום הטיט האיסור הוא משום גזירה עיי"ש וזה לא שייך רק בנעקרה בידו השיפולת ושולתה אבל לא בזורע ורא' לדבר דהתירוץ הזה היא העיקר דלא מצינו כלל הא דבמקום הטיט במסכת ר"ה וביבמות פנ"ל אבל תמי' הראשונה קאי אדוקת'.

והנה אחר כותבי פל הג' ל נשאתי עיני וראיתי שהש"כ בעצמו בספרו נה"כ הניח דברי תה"ד הג' בצ"ע וכן הגאון מהרי"ח סג"ל ז"ל בספרו דגול מרובה הניח בצ"ע ולענ"ד נראה דט"ס יש בתה"ד דהיינו ג' ימים וצ"ל דהיינו י"ג ימים והשתא א"ש ג"כ הא דכתב התה"ד פדמוכח בהד' דקשה אם גרסינו ג' ימים הא היינו ה' ואי' שייך לומר פדמוכח רק ראוי לומר דתנ' בהד' וע"ק דכתב פדמוכח בהד' גבי המנפש בי"ג והיה ראוי לומר דתנ' בהד' המנפש בי"ג דהא היינו ה' ואי' שיש ליישב זה ג"כ עפי' מ"ש לעיל הטעם דלא פעי במקום הטיט ודו"ק מ"מ ברור פשמש אצלי כמ"ש וכוונתו כ' הוא דאינו רוצה להביא ראי' פמה ימים בעינו קודם יום הג' דהא אפסק הלכתא להד' בגמ' ס"פ הערל כר' יוסי בהרפכה וכבר מבואר הוא בכל הפוסקים ראשונים ואחרונים רק שהוא הביא ראי' דסגי בי"ג ימים קודם יום הג' דיום הג' עצמו הוא בכלל הי"ד דדין זה לא נתבאר לא במסכת ר"ה ולא ביבמות וי"ל דשתי שבתות קודם בעינו לק' פתב פדמוכח להד' גבי המנפש בי"ג ור"ל מפלפול הגמ' שם מהקוש' ומהתירוץ מבואר דפשוט להו דיום הג' בכלל השלשה לר"י ה"נ לרשב"ג בכלל השתי שבתות וי"ל על שני פנים או דכוונתו י"ג שלמים קודם יום הג' דהיינו שיזרע מעט קודם התחלת יום ראשון מהי"ג וכתירוץ דרבינא דחד מקצת היום פכולו אמרינו תרי מקצת היום פכולו לא אמרינו ומ"מ קמ"ל התה"ד דבחד יום אמרינו עכ"פ מקצת היום פכולו דהא י"ל אף דבדיני התורה אמרינו מקצת היום פכולו מ"מ בדבר דתולה בטבע השרשה בעינו ימים שלמים קמ"ל או דכוונתו לפסוק דלא פרינא ובזרע בראשון של הי"ג מייירי ומשום דרבא ור' ששת ור' אשי פוליהו לא סברי פרינא לא פסק פרינא וזה נראה יותר נכון בעיני בדברי התה"ד אבל למעשה יש להחמיר הואיל וקבע הש"כ תירוץ רבינא לבסוף משמע קצת דהמסקנא הכי הוא א"נ אם יום הג' הוא יום ט"ו לזריעה דהיינו שזרע קצת קודם התחלת י"ג ימים שקודם יום הג' אין בו משום חדש וזה ברור בס"ד ע"כ.

שאלה נה נשאלתי אם באנקי קי"רה דין מעות יש לו או דין שטרות יש לו לענן שבועה ודין שומרים ופדיון בכור כי הם שט"ח על הקיר"ה והשפתי פי מב"ק דף י"א ע"א שם בתוס' מבואר דבגזל דכתיב אשר גזל ודרשינו פעין שגזל לא אמרינו ביה שנה פסוף פכסף וצרי' להחזיר או הפלי או דמי' ע"כ ויש להבין למה הני דמי' יותר פעין שגזל משאר שנה פסוף דאינון פמי דמי שוים וע"כ צ"ל דבעד מעות יכול לקנות הפל לק' הני פעין שגזל דהרי יכול לקנות בהם פלי פמות שהיתה אבל שנה פסוף הרי לא יכול לקנות בהן רק צרי' למפוך ולקנות בדמיהן וז"ב וא"כ לפי"ז באנקי קיר"ה וכדומה שייכול לקנות הפל בהן פמו בעד מעות הני פעין שגזל לענן זה וז"ב.

וא"כ ק"ו הדברים אם בענין בזה דאף מטלטלים לא הנינו גופן ממון לענין זה דמ"מ לא הוי כעין שגול הנינו הנה באנקי גופן ממון מכש"כ לענין אונאה ושמיכה ושבועה ופדיון בכור אדם דמטלטלים הנינו גופן ממון דנדאי הנינו הבאנקי הנ"ל גופן ממון פנ"ל ברור וכן הוא נכון מצד הסברה דכיון שיכול לקנות בהן הפל הנינו גופן ממון פנ"ל ברור לדעתי בס"ד.

שאלה נו ישראל אחד קנה פרה בשוק מנכרי ובשעת מו"מ אמר הישראל וקלא פרה זו זקניה הי' והשיב לו הנכרי האף הי' זקונה והרי עדיין לא ילדה רק ג' וולדות והפירה הייתה חולבת ושוב מקרה ישראל זה לישראל אחר וילדה זכר ע"כ.

תשובה לענ"ד אין להחמיר בזה כיון שהרמב"ם והרמב"ן והרא"ש פסקו דסמכינו על חולבת אף דאנו חוששין לדעת ר"ת מ"מ כיון שבמדינתנו ל"ש כלל חולבת בלי לידה כפר פסק זקני הרמ"א במקום שלא נשמע שהפירה חולבת בלא ולד יש להתיר בפרות שחולבות אם העפונ"ם מסיח לפי תנמו שלא להשביח מקחו ואומר שילדה עינין בהגהת זקני הרמ"א בס"י שי"ו סעיף ג' והנה ענין זה שנדע שלא אמר להשביח מקחו מבואר בדברי הט"ז שם ס"ק ד' עיי"ש הה"ד בנידון דידן דהנה חקרתי דאחר הולד הראשון הוא במעלה הימירה יותר מלאחר שלשה ולדות א"כ למה לו לומר עדיין לא ילדה רק שלשה ולדות הי' לו לומר עדיין לא ילדה רק וולד אחד א"ו דקושטא קאמר עיי"ש כל דברי הט"ז מראש עד סף ומוכן שכן היא ג"כ בנד"ד אף שבספר תפארת למשה חולק על הט"ז הנינו לשטתו שהט"ז איירי בלא חולבת כלל כמ"ש שם ונ"ל דאין מסל"ת נאמן בדאורי' כמו שפסק המחבר והרמ"א בהג"ה שהצריף עוד דבר אחר לצרף ולהתיר עכ"ד והנה הצירוף הנ"ל הוא מה שהיא חולבת כמבואר בדברי זקני הרמ"א ואם הי' מפרש דברי הט"ז ג"כ בחולבת לא הוי מקשה על הט"ז מדברי הרמ"א ולא מידי וזה ברור שבעל תפארת למשה הבין כן בדברי הט"ז אבל במח"כ שגה בזה דנדאי הט"ז מיירי בחולבת דהא מבואר שהנכרי אמר שעגל זה ממנה ואם לא הייתה חולבת כלל הרי הי' כתפס בשקרו דזה לא שכיח שלא יהי' חולבת אחר הלידה וכן מבואר בלשון הט"ז שאמר והעגל עומדת אצלה אבל לא הניקה אותו עכ"ד משמעו שלא ראה שמניקה אותו דאז נדאי אמרינו דבנה הוא כמבואר בש"ע שם אבל חולבת הי' וזה ברור לדעתי פשמש בכוננתהט"ז ושרי לי מאר"י לבעל תפארת לעשה שכתב על הט"ז שהתיר ספק בכור דהט"ז לא שגה בהוראה והוראתו בקדושה ומה שפקפק עוד בספר תפארת למשה על הט"ז והמציא דברים דחוקים שנוכל לומר דמה שאמר שנה ולד רביעי הוא להשביח מקחו עיי"ש כ"ל ברור דהנינו הפל לשטתו שסובר הי' דהט"ז איירי בלא חולבת דאז אף אם הוי סברינן דמהל"ת מהני באינו להשביח מקחו מ"מ אם רק עפ"י דונק י"ל דלהשביח מקחו אמר כן נדאי דאין להתיר משום דאין להתיר רק בדבר ברור אבל בחולבת דבעי רק צירוף כל דהוא א"כ כיון דפשטא דמלת' פראה שאין מכונן להשביח מקחו אף דבדבר רחוקה י"ל דלהשביח מקחו אמר כן לא חיישינו לי' והוי צירוף וראי' נדבר זה מלבד עטרת זהב בס' שי"ו שהעתיק דברי זקני הרמ"א דמתירין בחולבת אם העפונ"ם מסל"ת שלא להשביח מקחו אומר שילדה סומכין ע"ז להתיר וכתב הוא ו"ל ביחור ע"ז וזה לשונו כגון שקונין ממנו פרה חולבת מעוברת ב' או ב' חדשים והנכרי אומר קלא תראו שהוא מעוברת ואני מזזהיר אתכם שפסמוך ללידתה אל תקרבו אלי' כי

דַּרְפָּה לְבַעֲנוֹט מְאוּד בְּאוֹתוֹ זְמַן כִּי כֵן עֲשֵׂתָהּ כְּבָר כְּשִׁילְדָה בְּרִשׁוֹתַי אַעֲפִי שְׂגַם בְּזֶה יְכוּל לְהִיּוֹת דְּרָף עֲרָמָה אוֹמֵר כֵּן וּלְהִשְׁבִּיחַ מִקְּחוֹ מְכַוְּנִין וְעֲלִי לְבַדּוֹ אֵין סוֹמְכִין מ"מ פִּינּוֹן דַּחֲשֵׁשָׁה רַחֲוִקָה הִיא מְצַרְפִּין אֶל שְׁנֵי הַטְּעָמִים לְהַתִּירָהּ עַכ"ד הַלְבוּשׁ עֲטָרַת זָהָב הָרִי מְבֻנָּאָר כְּמוֹ שְׁפִתְבֵּיתִי א"כ הַבְּעַל תַּפְאָרָה לְמִשְׁשָׁה כְּפִי מֵה שֶׁהִבִּין הוּא בְּדַבְרֵי הַט"ו דְּמִיָּרִי בְּלֹא חוֹלְבַת יָפָה הַשִּׁיג אֲבָל לַמ"ש דַּהֲט"ו מִיָּרִי בְּחוֹלְבַת יָפָה הוֹרָה וְכַדִּין הוֹרָה דְּבִזְזָה לֹא חִיָּשִׁינּוּ לְחֲשֵׁשׁ רַחֲוִק א"כ בְּנִידוֹן דִּידוֹן נָמִי כִּינּוֹן שְׁחוֹלְבַת וְנִרְאָה פְּשֻׁטָא דְּמִלְתָּא שְׂאִינוּ מְכַוְּנִין לְהִשְׁבִּיחַ מִקְּחוֹ דָּאֵם הִי מְכַוְּנִין לְהִשְׁבִּיחַ מִקְּחוֹ לָמָּה הִי לֹו לֹוֹמֵר לֹא יִלְדָה רַק ג' וְנִלְדוֹת הִי לֹו כְּפֻמָּר לֹא יִלְדָה רַק פַּעַם אַחַת וְהִי מְשֻׁבָּת מִקְּחוֹ טְפִי וּבְכַרְט פִּינּוֹן שְׂאִינוּ חוֹשְׁשִׁין שְׂלֹא יִלְדָה אֲזִי כָּלֵל לָמָּה הִי לֹו לְשַׁקֵּר בְּיַתֵּר שְׂאֵת לְגִרְע מִקְּחוֹ הִי דִי לֹו בְּשַׁקֵּר מוּעֵט לֹוֹמֵר הֲלֹא לֹא יִלְדָה רַק פַּעַם אַחַת וְהִי מְשֻׁבָּת מִקְּחוֹ טְפִי א"ו דְּקוּשְׁטָא קְאָמֵר וְלַעֲנִי"ד הֵן מִמֶּשׁ דְּבָרֵי זְקֵנֵי הַרְמָ"א וְהַלְבוּשׁ וְהַט"ו דְּבַכָּה"ג מְצַרְפִּינוּ כֵּן נִרְאָה לַעֲנִי"ד בְּרוּר פְּשֻׁמֶשׁ לְהִלְכָה וְלַמְעֵשָׂה רַק מַחֲמַת פַּחַד חוֹמֵר הָעֲנִין חֲשֵׁשׁ קְדוּשִׁים בַּחוּץ אוֹמֵר בַּתְּנָאִי מְפֻרָשׁ שְׁיִסְפִּים עֲמִי עוֹד אֶחָד מְגֻדְּלֵי הַמּוֹרִים וְגַם מַעֲלָתוֹ וְנִתְתִי עֵינֵי בְּכַבּוּד חֲתָנִי בַּעַל נְכָדֵי הָרַב הַגָּאוֹן מֵהוֹר"ר צְבִי הִירֶשׁ הַפֶּהוּן נ"י אב"ד דַּק"ק קַרְעֶסְטָאָהָר יַצ"ו דְּלִמְטֵי עֲלִי שְׂיָבֵא מְפֻשׁוּרָא וּבְזֶה אֲצֵא וְאוֹמֵר שְׁלֹו נָאוּם.

שְׂאֵלָה נֹו שְׁלֹוֹם שְׁלֹוֹם לְכַבּוּד הָרַב הַאי גָּאוֹן וְכו' מוה' מִשְׁשָׁה הַאֲב"ד וְר"מ ד"ק אֲנֵהֵל טְרַם אַחֲלָה לְדַבֵּר תְּפִילָתִי בְּקִשְׁתִּי שְׂאֵל יַרְע בְּעֵינָיו וְכו'. נִשְׂאֵלְתִי נִידוֹן בְּכוּר שׁוֹר שְׁהוּבָא לְפָנַי וְנִחְתַּף אֲזִינוּ אַחַת מִקְּצֵה הָעֲלִיּוֹן כְּמוֹ שְׁנַיִם אוֹ שְׁלִשָׁה אֲצַבְעוֹת עַד מְקוֹם שְׁמִתְחַלֵּת לְהַתְקַשׁוֹת הָאֲזִינוּ וְנִסְתַּפְקִיתִי אִם הִיא בְּכָלֵל נִצְרָם הָאֲזִינוּ אוֹ לֹא כִּי אוֹלֵי בְּהַאֲלִי הַרְפָּה אִפִּי בְּמְקוֹם שְׁנִתְקַשְׁשָׁה אֵין בּוֹ כ"כ מִשׁוּם צְרִימַת הָאֲזִינוּ אוֹ דִּילְמָא כָּל הַדִּין דְּנוֹקָא בְּצְרִימַת הָאֲזִינוּ מַחֲמַת שְׁבִהָאֲלִי הַרְפָּה הַדְרָא בְּרִיאָא אֲבָל בְּנִחְתַּף מִמֶּנָּה דְּנִרְאָה בְּעֵין דְּלֹא הַדְרָא בְּרִיאָה הֵי ג"כ מוּם וְאוֹלֵי הֵי מוּם מַחֲמַת שְׂאִינוּ אַחַת קְטַנָּה וְאַחַת גְּדוּלָה כִּי כְּפִי הַנִּרְאָה מְסַנְגִּית הַש"ס הוֹי"ל מוּם הַנְּעֵשָׂה אַח"כ יוֹתֵר נִחְשָׁב לְמוּם מְמוּם הַנּוֹלֵד עִמּוֹ אוֹ דִּילְמָא גַּם הַמוּם הַזֶּה דְּנוֹקָא בְּהַתְנוּף וְלֹא בְּהַאֲלִי הַרְפָּה כִּי אַחַת קְטַנָּה וְאַחַת גְּדוּלָה אֶמְרוּ רז"ל וְלֹא אַחַת אֶרְנוּפָה וְאַחַת קְצָרָה וְכֵן נִרְאָה קְצַת דַּעַת רַש"י ז"ל לְכַאוּרָה גְּבִי אֲזִינוּ גְּדִי שְׁהִיתָה כְּפוּלָה שְׁפִיר' רַש"י ז"ל שְׁתַּנוּף הָעֲלִיּוֹן נְכַפֵּל לְתוֹכָהּ וְנִרְאָה וְכו' וְטַעְמָא לֹא נִתְפָּרֵשׁ לִי וְכו' וְאִם שְׁבַכָה"ג הֵי מוּם הֲלֹא נוֹכַל לְתַת טַעַם טוֹב שְׁזָה הִיא בְּכָלֵל אֲזִינוּ אַחַת קְטַנָּה וְאַחַת גְּדוּלָה וְא"ל הֲלֹא דִין זֶה שְׁנוּי מְפֻרָשׁ בְּמִשְׁנֵיתֵינוּ כִּי בְּקַל אֲפֻשֵׁר לְמַצּוֹא צְרִיכוֹת מְכַמָּה צְדָדִים א"ו טַעְמָא דְּרַש"י ז"ל שְׁכֻזָּה לֹא הֵי מוּם מַחֲמַת שְׂאֵת קְצָרָה וְאַחַת אֶרְנוּפָה וּבְנִכְפֵּל תַּנוּף הָעֲלִיּוֹן לְתוֹכָהּ אֵינָה נִרְאָה קְטַנָּה כ"א קְצָרָה מִחֲבַרְתָּהּ הֵגַם שְׁבַקֵּל נוֹכַל לְדַחוֹת רְאִיָּתִי מְרַש"י ז"ל מ"ע כְּפֻשְׁטָא דְּמִילְתָּא נִרְאָה קְצַת דַּעַת רַש"י כֵּן עוֹד יֵשׁ בּוֹ מוּם שְׁהַפָּה אוֹתוֹ עָרַל אֶחָד בְּמַקֵּל אוֹ בְּעֵץ עַל הַבּוּקָא דְּאֶטְמָא וְנִיטְמַק מִמְקוֹמוֹ וְהִיָּה צוּלַע עַל יְרִיכּוֹ כְּפִי דְּבָרֵי הַיְהוּדִי זְמַן מָה אָף מַחֲמַת שְׁשׁוּבַת מְמַלְאָכָה נִתְרַפָּא וְהוּלָף עַל אַרְבַּע כְּרָאוּי וְכַעַת ג"כ נִיכָר שְׁהַעֲצָם הַבּוּלֵט קְצַת לְמַעְלָה מִן הַכְּסָלִים כְּדִרְף כָּל הַבְּהֵמוֹת בּוּלֵט בְּרַגְלֵי אֶחָד יוֹתֵר מִן הַרְגֵּל הַשְּׁנַיִם הַמְּנוּפָה וְנִסְתַּפְקִיתִי אִם הוּא בְּכָלֵל שְׁחוּל כִּי הַיְהוּדִי הַנְּ"ל אוֹמֵר אִם יַעֲבֹד עִמּוֹ אֵינָה עֲבוּדָה מִיָּד הִיָּה חוֹזֵר לְצַלְעִיתוֹ וְהִיָּה צוּלַע כְּמַקְדָּם כִּי יְדוּעַ הִיא לְכָל מִי שְׁיֵשׁ לוֹ עֲסָקִים מְעַבְּדַת הַבְּהֵמוֹת שְׁבִהָמָה שְׁיֵשׁ לָהּ חֲסָרוֹן כְּזֶה אֵינָה רְאוּי עוֹד לְהַעֲבוּדָה וְאוֹלֵי הִיא בְּכָלֵל כְּסוּל הַשְּׁנוּי בְּמִשְׁנֵיתֵנוּ וְדַבֵּר נְחוּץ הוּא מְלַבֵּד שְׂאִסוּר

לְשֵׁהוֹת קְדוּשִׁים בְּמוֹמֵן נוֹסֵף עַל זֶה כְּפִי הַנִּרְאָה אֵינּוּ נוֹהֵג בּוֹ בְּקִדְוֶשָׁה פְּרָאוּי וְהוּא עָלְיוֹ לְטוֹרַח וּלְמִשְׁאָה פִּי אִישׁ פְּשׁוּט הִיא וַיֵּשׁ לוֹ מִמֶּנּוּ טוֹרַח גְּדוֹל יִלְמְדֵנוּ רַבֵּינוּ הַגָּאוֹן כִּי אִיךָ לְהוֹרוֹת כִּי קִצְרֵי בְּעֵינֵינוּ הָאֵלוֹ וְסִפְרֵי הַעֲטוֹ"ז שֶׁבּוֹ מְבֻנָּאָר בְּאֵר הַיֵּטֵב אֵינּוּ תַּחַת יָדֵי וְאַצֵּל הָעֲמָא דְבָר נִקְרָא הַחֲסָרוֹן הַנִּזְ"ל אֵינּוּ קְלוּבְקָר וְכוּ' דְבָרֵי הַמִּתְאַבֵּק בְּעֵפֶר רַגְלָיו הַטְּהוֹרִים הֵק' יְהוּדָה יוֹדֵל אַנְדְּעַסְמָאן הָאֲב"ד פַּה"ק וְהַגְּלִיל.

תְּשׁוּבָה מֵה שֶׁשָּׂאֵל בְּעֵינָיו הַבְּכוֹר הַנֶּה מֵה שֶׁעָלָה עַל דַּעְתּוֹ לֹא מֵר בְּנִחְתָּהּ מִן הָאֵלֶּי' הֵנִי מוֹם דְּנִרְאָה בְּעֵינָיו דְּלֹא הִקְרָא בְּרִי' עַד פֶּאן דְּבָרֵי' הַס מְלֵהֲזִכִּיר חֲלִילָה לְהַתִּיר בְּכוֹר עֲפִי' זֶה דָּאִין שׁוֹם מוֹם בְּאֵלֶּי' מִתִּיר דְּהָא פְּגָם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֲסָרוֹן הֵינּוּ נִחְתָּהּ וּבְפִירוּשׁ אֵימְרָה בְּבִרְיָתָא דְּמִסְכָּ' בְּכוֹרוֹת ר"פ עַל אֵלוֹ מוֹמִין דָּף ל"ז ע"ב הַפְּגִימָה בֵּין בִּיּוֹדֵי אָדָם בֵּין בִּיּוֹדֵי שְׂמִים וּפְגִימָה אֵינָה בְּלֹא חֲסָרוֹן כְּמוֹ שֶׁפִּרְשׁ"י בְּהַמְשָׁנָה שָׁם דָּף ל"ז ע"א וְא"כ חֲסָרוֹן בִּיּוֹדֵי אָדָם הֵינּוּ נִחְתָּהּ וְע"ז אֲמַרִּינּוּ שָׁם אָבֵל לֹא הָעוֹר ר"ל אֵף חֲסָרוֹן בֵּין בִּיּוֹדֵי אָדָם בֵּין בִּיּוֹדֵי שְׂמִים אֵינּוּ פּוֹסֵל בְּהָעוֹר וּמֵה שֶׁמְבֻנָּאָר שָׁם בְּהַבְּרִיָּתָא וְכַמְּה שֶׁיַּעוֹר פְּגִימָה כְּדִי חֲגִירַת צְפוֹרָן הֵינּוּ דְּבִמְקוֹם שֶׁפּוֹסֵל הַחֲסָרוֹן אֵף שֶׁאֵינּוּ בּוֹ רַק חֲגִירַת צְפוֹרָן אָבֵל בְּמִקּוֹם שֶׁאֵינּוּ פּוֹסֵל אֵף חֲסָרוֹן גְּדוֹל וְגַם חֲסָר לְגַמְרֵי כָּל הָאֵלֶּיָה אֵינּוּ פּוֹסֵל דְּמַעְצָם הֵדִין אֵינּוּ שׁוֹם חֲלִילָה בֵּין פְּגִימָה כְּדִי חֲגִירַת צְפוֹרָן לְחֲסָרוֹן גְּדוֹל וְזֶה פְּשׁוּט וּבְרוּר וּמ"ש מַע"ל דְּזֶה דְּנִקְא בְּצָרִימַת אֲנֹן אָבֵל לֹא בְּנִחְתָּהּ ז"א דְּהֵינּוּ צוֹרֵם הֵינּוּ פּוֹגֵם הֵינּוּ נִחְתָּהּ דְּהָא בְּמַס' בְּכוֹרוֹת פָּרָק כָּל פְּסוּלֵי הַמְּוֹקְדָשִׁין דָּף ל"ד ע"א בְּהַמְשָׁנָה הַצּוֹרֵם אֲנֹן בְּכוֹר פִּרְשׁ"י הַצּוֹרֵם הַפּוֹגֵם וְכוּ' עַל אֵלוֹ מוֹחִין פִּי' הַרְמַב"ם בְּמִשְׁנֵיּוֹת וְז"ל נִפְגָּמָה ר"ל חֲסָרָה כְּגוֹן שֶׁנִּחְתָּהּ מִמֶּנָּה מִגּוֹף הַסְּחָוִס וְלֹא מִן הַקֶּצֶה הָעֲלִיּוֹן שֶׁהִיא דוֹמָה לְעוֹר וְנִקְרָא בְּשֵׁם הַסְּחָוִס עַכ"ל הֵרִי לְהַדִּי' דְּנִחְתָּהּ אֵינּוּ פּוֹסֵל בְּאֵלֶּי' וּפּוֹגֵם הֵינּוּ נִחְתָּהּ וְצוֹרֵם הֵינּוּ פּוֹגֵם וְכֵן הוּא לְהַדִּי' בְּרַמְב"ם בְּחִיבּוּרֵי הַיָּד הַחֲזָקָה בְּהַלְכוֹת פְּסוּלֵי הַמְּוֹקְדָשִׁין פ"ז הַלְכָה ב' וְז"ל אָבֵל הָעוֹר הַמְּוֹקֵף לְסָחָוִס הָאֲנֹן אֵינּוּ בּוֹ מוֹם בֵּין נִיָּקָב בֵּין נִפְגָּם בֵּין נִסְדָּק עַכ"ל וְנִפְגָּם הֵינּוּ נִחְתָּהּ כַּמ"ש וְר"ל דָּאִין שׁוֹם מוֹם פּוֹסֵל בְּהָעוֹר הַהוּא דָּאֵם הִי' נִחְתָּהּ פּוֹסֵל הִי' לוֹ לְפָרֵשׁ דְּנִחְתָּהּ אֵף בְּעוֹר פּוֹסֵל וְעוֹד דָּא"כ הֵנִי יוֹתֵר מִחֲמִשָּׁה בְּאֲנֹן דְּהָא הָעוֹר הַנִּזְ"ל פִּינּוֹן דָּאִין דֵּינּוּ שְׁנֵה לְשָׂאֵר הָאֲנֹן הֵנִי רָאוּי לְמַנּוֹת בְּפ"ע הַמּוֹם הַפּוֹסֵל בּוֹ וְהֵנִי יוֹתֵר מִחֲמִשָּׁים בְּכָלֵל הַמּוֹמִין הַפּוֹסְלִין בְּאָדָם וּבְבִהֶמָה וְאֵף דְּנִקְט בֵּין נִיָּקָב וּבֵין נִפְגָּם וּבֵין נִסְדָּק פּוֹנְתוֹ וְה"ה שׁוֹם מוֹם שֶׁאֵינּוּ פּוֹסֵל שָׁם כְּגוֹן יָבֵשׁ וְכַפִּילָה רַק דְּנִקְט הֵכִי מְשׁוּם דְּשָׁם בְּהַלְכָה ב' לֹא בִּיָּאֵר עֲדֵינּוּ לְפָסוּל בְּהַסְּחָוִס רַק נִפְגָּם.

לְכַף לֹא נִקְט בְּהַכָּשֵׁר דְּהָעוֹר רַק נִפְגָּם וְהַדּוּמָה לוֹ כְּגוֹן נִיָּקָב וְנִסְדָּק אֵף שֶׁלֹּא בִּיָּאֵר עֲדֵינּוּ הַפּוֹסֵל בְּהַסְּחָוִס רַק בְּהַלְכָה שֶׁאַחַר זֶה דַּמ"מ עֵנִין אֶחָד הוּא שֶׁיֵּיךָ לֹא מֵר דְּבָר וְהִפּוּכּוֹ מִשָּׂא"כ יָבֵשׁ וְכַפּוּל דְּהוּא כְּמוֹ עֵנִין אַחַר לְגַמְרֵי לֹא הֵנִי דְּבָר וְהִפּוּכּוֹ וְאֵינּוּ שֶׁיֵּיךָ לְמַחְשָׁבִי' וְאַחַר שֶׁבִּיָּאֵר בְּהַלְכָה שֶׁאַח"כ דִּין יָבֵשׁ לֹא הִי' רוּצָה לְהֵאָרִיךָ וְלֹא מֵר עוֹד הַפְּעַם אָבֵל לֹא בְּעוֹר דְּסָמָה עַל הַמְּבִין פִּינּוֹן דָּאִין נִיָּקָב וְחֲסָר וְנִסְדָּק פּוֹסֵל גַּם יָבֵשׁ אֵינּוּ פּוֹסֵל דַּמ"ש וּבְאֶמְתָּה אֵימָה שָׁם בְּהַרְמַב"ם בְּכַפּוּל וּבְלִבְדָּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁנֵי סְחָוִסִין ע"ש.

וְעֵינּוּ בְּבֵית חֲדָשׁ לְטוֹר י"ד ס' ט' שֶׁכְּתִב ג"כ וְנִרְאָה דַּה"ה יָבֵשׁה נְמִי דְּנִקְא בְּסָחָוִס עַכ"ל. וְעוֹד רָאִי' דְּנִפְגָּם נִחְתָּהּ דְּהָא לֹא מִנָּה הַרְמַב"ם נִחְתָּהּ כָּלֵל בְּכָלֵל הַמּוֹמִין בְּאֲנֹן.

וז"ב וכן מבואר בטור ובש"ע י"ד סי' ט"ש דאף קדידן דבעינן מום גלוי וניכר ואין מתירין רק בנראה לעינים החסרון שהוא יותר מחגירת ציפון עיין בדו"פ שם ודו"ק מ"מ בעור אין פוסל: ומה שכתב מע"ל דנראה בעיני דלא הדר' ברי' תמה אני איזה עין ראתה ותעידה נגד קבלת רו"ל שהם העידו בקבלתו דהקרא פריא ומי יודע איזה שמירה צריף לזה מאור הקר ואיזה זמן וכדומה ובנדאי דהו אמת וקבלתו אמת דהיא במציאות האפשרי דהקרא פריא ועוד דילמא בדרו ליה סמא ותיית פדאימא במס' חולין בפ' א"ט דף נ"ד ע"א בגמ' לענין דמחו ליה בגידא דנשי' וקטני' או דמחו לי' בכולי' וקטלי' דמ"מ לא הוי טריפה דאין פה אלא מה ששמו חכמים ואף דקא חזינן דקא מתה גמירי דאי בדרו לי' סמא חיי עכ"ל הגמ' ועיין בתוס' בפ' א"ט שם דף מ"ג ע"א בד"ה פלח פליותי ע"ש ונראה דהאי גמירי דאמר שם בגמ' ר"ל דמהקבלה שקלהם דאין טריפות רק מה ששמו חכמים מבואר דאי בדרו לה סמא חיי' וז"ב לדעתו דאם הי' קבלה פרטית בזה א"צ לומר וכי להוסיף על הטריפות יש אין לה אלא מה ששמו חכמים א"ו דהפירוש כמ"ש ודו"ק הה"נ בנד"ד אם הי' נתברר בנדאי דלא הקרא פריא ה"א דמקבלת חכמינו מבואר דאי בדרו לה סמא חייית ר"ל נתרפאת וחוזרת לקדמותה ההפך שביין חייא לחיית מבואר בגמ' מסכ' חולין דף ז' ע"ב לענין מכת פרידה לבינה ע"ש.

ומ"ש מעלתו ואולי הוא מום מחמת שאננו אחת קטנה ואחת גדולה עכ"ד תמה אני על מע"ל א"כ איך יפרנס מע"ל להמשנה דר"פ על אלו מומין דתנן אבל לא מן העור הלא בנחתה מן העור הוי כי' אונן אחת גדולה ואונן אחת קטנה ואף דדעת לנבון נקל דיוכל מע"ל לומר דהמשנה מייירי רק בפגימה קטנה דאין ניכר הגדלות והקטנות במראה ובאונן אחת גדולה ואחת קטנה תנו להדיא במשנה שם דף מ' ע"ב במראה אבל לא במדה מ"מ איך יפרנס מע"ל להא דהטור והש"ע דכתבו לדידן בעינן שיהי' נראה לעינים שהוא יותר מחגירת הציפון וכבר פ"י בדו"פ דאין ר"ל שיהי' הפגימה נראה לעינים וממילא היא יותר מחגירת הציפון ר"ל דחגירת הציפון אינו ניכר רק בהרגשה רק דחידא מקילמא הוא שיהי' נראה לעין שהוא יותר מגדי חגירת ציפון דהיינו שהעין יראה להדיא שהפגימה הנ"ל הוא יותר מחגירת ציפון ע"כ ע"ש א"כ לפי"ז פינון שניכר לעין כ"כ הרי הקטנות מן השני נראה במראה ואיך אמר אבל לא מן העור הלא אף אם הוא מן העור הו"ל אונן אחת גדולה ואחת קטנה דפסול לדעת הטור ואף אם לא נפרש כפי' הדו"פ מ"מ ניכר לעין בעינן לדידן א"כ קשה כו' ואף שיש לדחוק ולנישב דאף שניכר לעין הפגימה מ"מ לא מקרי קטן במראה דמשום פגימה לא מקרי קטן וערוך אחד להם.

מלבד דזה דוחק דכינון שניכר החתך להדיא לעין רואה. הרי עין ראתה ותעידה דמכ"פ בכמות זה הנחתך הוי האונן הזה קטן יותר מחבירו מלבד זה קשה עוד אם נימא פן דבאלי' של אונן אין חתך פוסל רק אם הוא גדול ולא מעצמות החתך פוסל דחתך באלו' של אונן לא הוי מום רק משום אונן אחד גדול ואחד קטן פוסל.

א"כ לפ"ז אם נחתך גם מן השני ג"כ בכמות זה מן האלי' אף דאי אפשר לצמצם הרי שנינו במראה אבל לא במדה הרי ודאי כשיירה היא דשוב לא הוי אונן אחד גדול ואונן אחד קטן דתרי שניהם שוין א"כ מצינו פסול שחוזר להכשירו דבנחתך באונן א' מן האלי' הרי נפסלה וכשנחתך גם באונן השני הרי חוזר להיתירו.

והרי מבואר במס' יבמות דף ע"ו ע"א ובחולין דף מ"ח ע"א דנא מצינו פסול שחזור להכשירו רק בכרות שפכה ניקב פסול נסתם פשר מפני שהוא מוליד אבל במקום אחר לא מצינו לכה קתני וזהו פסול וכו' ע"ש.

ואף דמשני שם בחולין לא למעוטי קרום שעלה מחמת מכה בריאה דאינו קרום ופרש"י אבל סתימת הדופן סתימ' מעליותא היא עכ"ל נראה דלא ממעט בכל מקום רק היכא שהסברא נותן דלא יחזיר להכשירו אבל במקום שהסברא נותנת שיחזיר להכשירו לא ממעט.

וכן ביבמות שם דאמר בגמ' זהו למעוטי מאי למעוטי קרום שעלה מחמת מכה בריאה דאינה קרום פרש"י משום דהדר מפחית ע"ש משמע ג"כ פנ"ל. א"כ לפי"ז לק"מ דבנד"ד ג"כ הסברא נותנת דחוזר להכשירו דכיון דשניהם שוין אין פאן מום.

מי זה אינו דד"ת עניה במקום א' ועשירה במ"א. והרי בחולין דף מ"ג ע"א שם בגמ' קרום שעלה מחמת מכה בנושט אינו קרום פרש"י שם ונ"ל אינו קרום ואם ניקב ונסתם אפילו עלתה בו סתימה עבה איכה מתקיימת כדאמרינן ביבמות וכו', ע"ש דמבואר להדיא דבאמת דזהו פסול וכו' בא לומר דשוב אין במציאות אשום מקום שיהיה הסברא נותן דייחזיר להכשירו רק שם בכרות שפכה פנ"ל והא דבדופן ובחלחולת הסברא נותן דמועיל הסתימה זה אינו בכפל המיעוט דלא הוי בכלל חוזר להכשירו דהא סתימא דמעיקרא היא ולא הוי עליהם שם פסול מעולם אבל שהסברא והטעם נותן שיחזיר להכשירו זה אינו במציאות במקום אחר רק בכרות שפכה פנ"ל וזה ברור פשמש וא"כ קשה בנד"ד א"ו דגם הקטנות והגדלות אינו פוסל רק באונן ולא באל"י ואף בלא נחתה ואין שום פגימה באחד מהן רק שנגברא כה אחד גדול ואחד קטן הני מום וא"כ אינו במציאות פסול שחוזר להכשירו דאם נברא אונן א' קטנה מחבירו ואח"כ חתכו מן השני שיהיו שניהם שוין ודאי לא יעלה על הדעת דיתפטר דהרי נפסל משום נחתה אף באונן א' אף שאינו נראה במראה החתה פלל נפסל מן הדין ומה בכך ששניהם שוין ואין פאן אונן א' גדול ואונן א' קטן דהרי הפסול משום נחתה וזה פשוט וברור דגם אם נחתה מגוף הסחוס בשנה ובמישור מאוד באופן שאין שום פגימה נרגש כיון דידעינן בנדאי שנגחתה ממנה הרי הוא פסול מדין תורה לקרבן דנגחתה מטעם חסר פוסל והרי ידעינן בנדאי שחסר ולא הדר ברי' והוי חסרון לא יוכל להמנות שאינו פשלים החסרון רק שנגחתה בשנה באופן דלא הוי פגימה אבל חסר הוי והא דאמרינן כדי חגירת הציפורן היינו דלא ידעינן משום חסרון רק ע"י הרגשת הפגם וזה ברור פשמש ובנדאי אם נחתה הרי ניקר שנגחתה אף שאין בו פגם דהרי לא הדר ברי' לכה לא מצי למחשב בהמשנה במסכת זבחים ריש פרק פל הזבחים דף ע"א תמימים בבבלי מומים ודו"ק: ורא' ברורה לדברי דבנגחתה בשנה פסול אף שאין בו שום פגם דאולי יתעקש המתעקש לומר דלא תנן חסר נחתה במתניתין רק נפגמה ונדא ועוד קאמינא נדא דעכ"פ לא גרע מנסדקה דתנן במתני' דהרי נסדק ממנה דנדאי לא עדיף אם ניטל צד אחד של הסדק ממנה מלא ניטל פלל רק שהשני צדדים של הסדק מחוברים באונן וזה ברור פשמש ועוד מהא גופי' מוכח דאם נימא דכשר בנגחתה בשנה בלי שום פגומה וא"כ מצינו פסול שחוזר להכשירו כגון בנברא באונן אחת גדולה ואחת קטנה או בנגחתה מן אונן אחת בשנה בלי שום פגימה רק

דמפסל משום שנתקטנה אונן אחת ואח"כ חתכו להשני נ"כ פמו כן דחוזר להכשירו וכן באונן אחת מציינו פסול שחוזר להכשירו כגון שנסדק בהסחוס דהוי פסול ואח"כ נחתה צד אַחַד שֶׁל הַסֵּדֶק בְּשֹׁה בְּמִשׁוֹר בְּאַנְפֵן וְשֵׁלָא כְּשֶׁאַר שׁוּם פְּגָם וְשׁוּם סֵדֶק רַק חֲתָה א"ו דבכה"ג פסול בנדאי.

ונחזור לענינינו דלפי"ז דאין פסול דגדלות וקטנות באונן בהאלי' שוב לא משפחת בנה פסול שחוזר להכשירו אף בנברא ומכש"כ בנחתה דבנחתה באונן הרי פסול משום נחתה וחסר בלא הפסול דקטנות וגדלות א"כ מה יועיל מה שיחתכו באונן השני לענין הפסול דנחתה וחסר אדרב' הרי מוסיפין דיש פסול דנחתה וחסר גם בהאונן השני אבל אם הוי פסול דקטנות וגדלות בהאלי' דאין נחתה וחסר ופגימה פוסל בו א"כ מציינו שפיר פסול שחוזר להכשירו א"ו דאין בהאלי' משום גדלות וקטנות ואף דבמום עובר קיי"ל במסכת יומא דף פ"ד ע"א מום בם הוא דלא ירצו הא עבר מומו ירצו וכן הוא במסכ' זבחים דף ע"ז ע"ב ועיין שם בתוס' ד"ה הא עבר מום עיי"ש א"כ הוי פסול שחוזר להכשירו א"כ ה"נ בנד"ד באונן א' גדול וא' קטן י"ל דכשחתכו האונן השני הוי עבר מומו דשוב לא הוי אַחַד גְּדוֹל וְא' קָטָן: מ"ז דאם כף תאמר דע"י העור הוי אונן א' גדול ואַחַד קָטָן וְכִשְׁחַתְכוּ הַשְּׁנַי הָיוּ עֹבֵר מוּמוֹ וְאֵחָד קָטָן הָעוֹר הָיוּ מוּם עוֹבֵר דְּלִקְוֵה מִתְּכַשֵּׁר בְּחַתְכוּ גַם הַשְּׁנַי פְּמוֹתוֹ דְּעֹבֵר מוּמוֹ יִרְצָה א"כ הרי קיי"ל דעל מום עובר אין שוחטין הבכור בחוץ פדאיתא בהדנ' בבכורות שם דף ל"ז ע"ב בגמ' עיי"ש וְשֵׁם בְּדָף מ"א ע"א בַּמְּשֻׁנָה וּבְגַמ' עיי"ש א"כ מְמִילָא מוּכַח דְּאִין שׁוֹחֲטִין עַל אֲוֹנָן א' גְּדוֹל וְא' קָטָן ע"י שְׁנֵי חֲתָמֵי הָעוֹר וְאִם תִּרְצָה לְעַמּוּד בְּדִין זֶה דְּנִשְׁחַט ע"פ מוּם דְּאֲוֹנָן א' גְּדוֹל וְאֵחָד קָטָן ע"י שְׁנֵי חֲתָמֵי מִהָעוֹר שֶׁל הָאֲוֹנָן ע"כ צָרִיף אֶתְּהָ לְחַלֵּק וְלוֹמַר דְּכִי אֲמַרְיִן דְּאִין שׁוֹחֲטִין עַל מוּם עוֹבֵר הֵינּוּ הֵיכָא דְּהָדָר לְבְּרִייתוֹ מְעַצְמוֹ אֲבָל הֵיכָא דְּלֹא הָדָר לְבְּרִייתוֹ מְעַצְמוֹ שׁוֹחֲטִין עַל מוּם זֶה אִף דְּאִם הֵינּוּ אֵינְשֵׁי עֶבְדִּין עוֹבְדֵי לְחֲתָמֵי בְּאֲוֹנָן הַשְּׁנַי הָיוּ עוֹבֵר מוּם זֶה מ"מ כ"כ דְּלֹא חֲתָמוּ וְאִית' לְמוּם שׁוֹחֲטִין אוּ דְּנִימָא לְחַלֵּק בְּאַנְפֵן אַחַר דְּאִף אִם נִימָא דְּאִף מַה דִּיכּוֹל לְהַתְּרַפָּא ע"י בְּנֵי אָדָם לְפַעֲלוֹת אָדָם לֹא הָיוּ מוּם קְבוּעַ כְּמ"ש לְעֵיל דְּאִי בְּדָרוּ לִי סְמָא וְכו' מ"מ הֵינּוּ דְּוָקָא כְּשֶׁנִּתְרַפָּא אוֹתוֹ הַמְּפָה אֲבָל כְּשֶׁלֹּא נִרְפָּא פְּלֵל הַמְּפָה רַק ע"י שְׁחֻחְתִּין בְּאַבְרַם הַשְּׁנַי הָיוּ שְׁנֵי אֲבָל אוֹתוֹ הַמְּפָה לֹא נִרְפָּא פְּלֵל לֹא הָיוּ מוּם עוֹבֵר כ"ז שֶׁלֹּא נִתְמַקְּוּ וְכִינּוּ דְּאִתִּית' לְהַכִּי אֲנִי עוֹמֵד בְּסִבְרַתִּי שְׁפִיר דְּאִין שׁוּם פְּסוּל חוֹזֵר לְהַכְשִׁירוֹ וְאִם תֹּאמַר כֵּן הָיוּ פְּסוּל שְׁחֻחְתִּין לְהַכְשִׁירוֹ עַל דִּי הִתְחִיבָה בְּהַשְּׁנַי וּמְמוּם עוֹבֵר אִין קוֹשְׁי' דְּשֵׁם לֹא שֵׁם פְּסוּל עֲלֵי פְּלֵל פִּינּוּ דִּיכּוֹל לְהַתְּרַפָּא וְחוֹזֵר לְבְּרִייתוֹ מִשָּׂא"כ הָאִי דְּשֵׁם פְּסוּל עֲלֵי דְּאִין חוֹזֵר לְבְּרִייתוֹ וְנִרְפָּא פְּלֵל אִם מִתְּכַשֵּׁר ע"י פְּעוּלָה שְׁעוֹשִׂין בְּאַבְרַם הַשְּׁנַי הָיוּ פְּסוּל שְׁחֻחְתִּין לְהַכְשִׁירוֹ וְאִף שְׁפַתְבְּתֵי דְּמוּם עוֹבֵר לֹא שֵׁם פְּסוּל עֲלֵי מ"מ נְדָחָה לְפִי שְׁעָה מִן הַמְּזֻבָּח וְנְדָחָה מְקַרִי וְלִקְוֵה א"ש הַסּוּגָנִי דִּיּוּמָא דְּף ס"ד ע"א וּבְזַבְּחִים דְּף ע"ז ע"ב וְדוּק וְא"ה בְּנֵד"ד לֹא הָיוּ פְּסוּל שְׁחֻחְתִּין לְהַכְשִׁירוֹ פִּינּוּ דְּקוֹדֵם שְׁנֵי חֲתָמֵי בְּהַשְּׁנַי ג"כ לֹא שֵׁם פְּסוּל עֲלֵי דְּהָא בְּעוֹר הָדָר בְּרִי' וְלֹא יִהְיֶה אֲוֹנָן א' גְּדוֹל וְאֲוֹנָן אַחַד קָטָן א"כ ע"כ צָרִיף לְהוֹדוֹת דְּהָיוּ רַק מוּם עוֹבֵר וְאִין שׁוֹחֲטִין עֲלֵי' וז"ב: וְעוֹד רֹאֵה בְּרוּרָה בל"ז דְּאִין בְּהַאֲלֵי' מְשׁוּם גְּדוּלוֹת וְקַטְנוֹת דְּהָא מַה"ט גּוּפָא דְּאֲמַרְיִן דְּלֹא פְּסֵל בּוֹ חֲתָמֵי וְחֲסָרוֹן וּפְגִימָה מְשׁוּם דְּהִדְרָא בְּרִי' וְיִכּוֹל הַחֲסָרוֹן לְהַתְּמַלְאוֹת וְהַפְּגִימָה א"כ מַה"ט גּוּפָא לֹא מְפָסֵל מְשׁוּם אֲוֹנָן אַחַת קָטָן דְּהָא אִם תְּמַלֵּא הַחֲסָרוֹן וְתַחְזוֹר

לקדמותה לא יה' קטן ג"כ וכל זה ברור פשמש ולידע אינה סחוס ואינה עור עיין בש"ע
סי' ט"ש ובט"ז ס"ק ד' וה' ובתה"ד בפסקים וכתבים סימן רמ"ד ובתשובת מהרי"ל סי'
כ"ח והעיקר בתוי"ט במס' בכורות פ'רק נאו משנה א' בד"ה הסחוס ושם בד"ה אבל לא
מן העור.

ואחר העיון מבואר דאין בידינו להתיר ע"י שום מים שבאונן רק אם היא בגדר האמצעי
שבתנוף האונן בפנים אבל בכל המקיף לגדר האמצעי מבחוץ אין בידינו לפסול ע"י שום
מום לפי הנראה מהרמב"ם והת"כ והיא העיקר.

ובל"ז באונן אחת גדולה ואחת קטנה אף אם היא קטנה כל האונן עם הסחוס ועם הפל
היא רח פפול אין בידינו להתיר להשחט במדינה להכניס עצמינו לספק פרת דשחויטי
חוץ. דהא להרמב"ם לא הוי מום פלל כמ"ש הרמב"ם בפ"ב והל' איסורי מזבח.

ואף שזקני הרמ"א ז"ל בס"ס ט"ש פתב דהסומה על דברי הטור הבנויין על דעת הרא"ש
לא הפסיד עכ"ל פוננתו רק באנו מומין שמשעצם הדין הן מומין גם לדעת הרמב"ם רק
שבזמה"ז שאין לנו מומין אין דעתו להתיר עפ"י ג' בני הפנסת במומין אלו דלא הוויין
לדעתו בכלל מומין מובהקין וגלויים לכל והרא"ש וטור מתירין גם בזה"ז עפ"י בני
הפנסת דהוויין לדעתם בכלל מומין מובהקין וגלויין לכל ע"ז פתב דהסומה על הרא"ש
לא הפסיד דהא דאין מתירין בזה"ז אף שברור לנו הדין היא מילתא דרבנן וקיי"ל בשל
סופרים הלך אחר המקיל אבל בזה דמעיקר הדין לא הוי מום לדעת הרמב"ם מאן ספין
ומאן רקיע להכריע דלא פהרמב"ם באיסור דאורייתא ומכ"ש באיסור פרת דשחויטי חוץ
ואיסור אכילתן החמור ובפרט דכבר כתב הב"ח בס"י ש"ט דבגמרא משמע פפירושו של
הרמב"ם מדתופס בגמרא בהא דתנו אוננו אחת גדולה וכו' עכ"ד א"כ עפ"י מום הנ"ל
בעצמו אין להתיר פלל וממילא דכשל עוזר ונפל עזר.

מיהו אף לדעת הרא"ש דהוי מום מ"מ בהעור אינו מום רק בהסחוס כמ"ש. והוא ברור
בס"ד.

ומום האחר שכתב מע"ל. בדאי ירף שנשמט מפניו ובגמ' והרמב"ם דהוי מום.
והטור פתבו בזמה"ז להיות נשחט על ידו עפ"י ג' בני הפנסת אף זה נדאי צריך לידע
בברור גמור שנשמט לגמרי ויצא ממקומו ולא שנתנדנד נדאי כל המומין קבועין הוא
בענין אשר לא יוכל להרפא פמבואר בגמ' בכורות דף ל"ז ע"ב ודף מ"ז ע"א במשנה
ובגמרא: וכן מבואר ברמב"ם פ"ג מהלכות בכורות והמפנין שין בתורה הקדושה או
במשנה וגמ' התורה שפכתב או שבע"פ מעיד דאינו מתרפא ובנד"ד שנתרפא נדאי
מעיקרא לא נשמט רק אולי נתנדנד קצת או שהי' צולע רק מחמת פאב הפאה פאמרם
ז"ל במסכתא חולין אימר שגרונ' נקטא ומה שכתב מע"ל שאומרים שבהמה כזה אינו
ראוי עוד לעבוד' הנה מבין פותלי מכתבו נראה שפונן מע"ל להא דאיתא בגמ' דבכורות
דף ל"ז ע"א ובטל ממלאכתו וז"א נדא דאינו רק קושית המקשן ולא קיימא במסקנא
ועוד דאף לפי הה"א של המקשן.

היינו דנימא דלא הוי מום קבוע רק אם בטל ג"כ ממלאכתו. אבל אינו חוזר ונתרפא נדאי
בעינן אבל אם המים נתרפא משום ביטול מלאכתו לא שרינו.

והשלישי דבטל ממלאכתו דאיתא שם בגמרא. לאו מלאכת עבודה היא רק האבר מפעולתו אשר נברא ליה כמו האונן שיהיה בטל משמיעה ע"ש א"כ בנד"ד הרי לא בטל הרגל ממלאכתו דהיינו הליכה דהא הולך פדרכו וזה ברור: ומ"ש כת"ר וז"ל וכעת גם כן ניכר שהעצם הבולט קצת למעלה מן הפסלים פדרה כל הבהמות בולט ברגל א' יותר מן הרגל השני המופה עכ"ל לא הבנתי דאדרבה אם היה המופה יוצא ממקומו ונדבק למעלה היה הוא בולט יותר מן השני דהרי הולך עליו בטוב.

א"כ בודאי נדבק היטב ואינו תולה למטה. ואם ט"ס היא במקתבו וצריף להיות רגל המופה בולט יותר פדרה בוקא דאטמא דשף.

מ"מ אינו מוכח מזה דיצאלגמרי ממקומו דודאי יצא לגמרי פולו מן הבוכנא דאיעכול גיב' לא בעינן אבל יצא לגמרי בעינן וא"כ אין בזה משום שחול רק משום פסול אתינא עלי' והוא מום בפ"ע כמבואר במשנה ובגמרא פדרה מ"מ ע"א ובכרמב"ם ובטור הנה בזה אין לדין אלא מה שעיניו רואות דאם יראה מעלתו שהוא ודאי ממש כמו שמבואר בטור ענין מום זה דמבואר שם הלשון היטב ענין של המום זה ודאי פבר פתב זקני הרמ"א דהסומא על הטור הבנוי ע"פ הרא"ש להתיר גם בזמה"ז ע"פ ג' בני הפנסת לא הפסיד וכל זה ברור פשמש: שאלה נ"ח נשאלתי בא' שנודע לו שהוא אבל על אביו והוא פדרה ובביתו אינם יודעים מאומה אם מחונייב לשלוח שליח להודיע להם לאשתו וב"ב שלא יעסקו בפרקמטי' או לא והשבתי שאין צריף להודיע להם, דממ"נ דאם נימא פינו דבעה"ב הוא אבל חל איסור מלאכה על אשתו וב"ב א"ה הרי לא חמירי מהאבל עצמו דאם אינו יודע א"צ להודיע לו מש"ז שיאסר במלאכה וגדולה מזו שמענו דאם האשה הוא אבלה מותר לבעלה לשמש עמה כל זמן שלא נודע לה עיין פיו"ד סי' שפ"ז בבל"י ואם האיסור הוא עליו פשיעשו אשתו וב"ב מלאכתו א"כ בשלוימא פשהו בביתו הוי פאלו ציום שיעשו בימי אבלו אבל פשאינו אצלם הרי לא ציום שיעשו בימי אבלו ואין פאן בית מיחוש דהא כל איסור מלאכה באבל נפקא לן מדכתוב והפכתי חגיכם לאבל מה חג אסור במלאכה אף אבל אסור במלאכה וא"כ לא עדיף מחג דהיכא דאינו מצוה לאותו המותר במלאכה מצד עצמו לעשות מלאכתו ועושה מלאכתו שלא בידעתו ורצונו דודאי לא עבר ולא מידי ה"נ ל"ש ודו"ק: שאלה נ"ט נשאלתי על עני אהד שפך עיקר פרנסתו הוא שביומ' דשוק שהוא יריד הגדול ולא הקבוע בכל שבוע רק שני פעמים בשנה או שלושה פעמים ואז משתפר במה שמוליף סחורתו ביום הקודם וביום השוק מוכל במקום השוק משקים וזה עיקר פרנסתו על כל שנה ועכשיו הוא אבל ובתוך ג' ימים וא"א ע"י אחרים נעשות בשום אופן: תשובה פיו"ד סימן ש"פ מבואר בהגהת זקני הרמ"א ז"ל בסעי' ה' דלאחר ג' יש להקל באפילו תוך גימל והוא הפסד מרובה דהיינו שיעשה האבל בעצמו פדבר האבד אם א"א ע"י אחרים עיין שם והנה מבואר בש"ע שם פסימן ב' סעיף נא"ו דאם שירות או ספינות באו הוי פדבר אבד ועיין בפ"ה ס"ק זיין פינו דהוא פדבר האבד מצוי' רק עכשיו עי"ש והפסד מרובה הוא א"כ לכאורה שרי אבל הלא מבואר בש"כ שם בס"ק נא"ו מ"מ יעשה בצנעה פן משמע בש"ס עכ"ד ובאמת פן מבואר בהדיא בגמ' מ"ק דף י"א ע"א ר"פ מי שהפך פדברי רשפ"ג עי"ש וטעם המקילין הוא רק משום דסמכו אדרשפ"ג כמבואר בהרא"ש ז"ל ובב"י ז"ל רק מה דיש להסתפק הוא דאם מה דאתמר יעשה בצנעה הוא לעיפוב דאם אי אפשר לעשות בצנעה לא יעשה

כָּלֵל אֶפְיָלוּ הוּא דָּבָר אֶבֶד וְאֵי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת ע"י אַחֲרִים אוֹ דִּילְמָא הוּא רַק לְכַתְחִילָה דְמַחְנִיב לַעֲשׂוֹת בְּצַנְעָה אֶבֶל אִם א"א לַעֲשׂוֹת בְּצַנְעָה כְּמוֹ בְּנֵד"ד דְּהוּא דָּבָר שֶׁל פְּרֶהֶסְיָא יַעֲשֶׂה גַם בְּפְרֶהֶסְיָא כִּינּוּן שְׂאֵי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת ע"י אַחֲרִים וְהוּא דָּבָר אֶבֶד לְכַאוּרָה רְצִיטִי לֹמֵר דְּהֵינּוּ דְּבָרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גְּמְלִיאֵל שָׁם בְּגַמ' דְּאָמַר יוֹתֵר ע"כ אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גְּמְלִיאֵל אִם הָיָה סֵפֶר אוֹ בִּלְוֵן כּו' דְּעַל פִּי רַש"י ו"ל דְּהֵיִתֵּר הוּא מְשׁוּם דְּהֵינּוּ צְוֹרָה רַבִּים וְאִית לֵיהּ פְּסִידָה קִשְׁיָה מְאִי יוֹתֵר ע"כ דְּמִשְׁמַע דִּישׁ בְּמִימְרָא זֹו דְּרַשְׁבַּ"ג רְבוּת' טְפִי מְהָא דְּמִימְרָא קְמִיִּתָּא וְאִמְרֵי הָלָא הָיָה הַטַּעַם מְשׁוּם צְוֹרָה רַבִּים וּבְמִימְרָא קְמִיִּתָּא לֹא הָיָה צְוֹרָה רַבִּים לְכַה הָיָה נ"ל דְּלֹאֹ מְשׁוּם צְוֹרָה רַבִּים אֲתִיבִין עֲלֵי רַק מְשׁוּם דְּבָר אֶבֶד וְהָא דְּאָמַר וְאִין שָׁם אֲנִי אֶלָּא זֶה הֵינּוּ דְּמִש"ז א"א לַעֲשׂוֹת ע"י אַחֲרִים וְאִין פְּרִירֹשׁ דְּאִין בְּעִיר הֵהוּא אֲנִי אַחֲרֵי דְּהֵינּוּ צְוֹרָה רַבִּים רַק דְּאִין שָׁם עֲמוֹ אֲנִי אַחֲרֵי שְׁיִתְעַסַּק בְּשִׁבְלֵי אֶבֶל בְּעִיר יֵשׁ אֲנִי אוֹ בִּלְוֵן וְאִין צְוֹרָה רַבִּים דִּיכּוּלִּין לִילָה אֶל הָאֲחֵר וְהָיָה רְבוּתָא יוֹתֵר דְּאִין דְּאִין יְכוּל לַעֲשׂוֹת בְּצַנְעָה כִּינּוּן דְּהֵינּוּ מְיֻלְתָּא דְּפֶרָה אֶפְיָ הֵכִי מוֹתֵר כִּינּוּן דֵּא"א בְּעֵנִין אַחֲרֵי כֵּן הָיָה פְּרָאָה לְכַאוּרָה אֶבֶל רַש"י וְתוֹסֶפֶת וְכָל הַמְּפֹרָשִׁים לֹא פִּירְשׁוּ כֵּן רַק מְשׁוּם צְוֹרָה רַבִּים שְׁרִיבִין וְצ"ל לְדַדְּהוּ דְּמִפְּלֵ מְקוֹם הָיָה יוֹתֵר עַל כֵּן בְּעֵנִין זֶה דְּהֵינּוּ בְּפְרֶהֶסְיָא וְדוּק וְהִלְשׁוֹן אִין שָׁם דְּיִיק כִּינּוּן מְיֻלְתָּא דְּלִפְרִירֹשִׁי הַנְּ"ל רַאִי לֹמֵר וְאִין עֲמוֹ וְדוּק וְסִיּוּעַ מְצִאִי לְפִירֹשֶׁם הָא דְּהִבִּיא הַב"י הַבְּרִיִּיתָא בְּאֶבֶל רַבִּי הָרִי שְׁהִיָּה סֵפֶר וּבִלְוֵן לְרַבִּים וְהִגִּיעַ זְמַן הַרְגֵל עוֹשֶׂה מְפִי כְּבוֹד הָעַם עִי"ש נְמִצָּא לִפ"ז דְּשְׁרִיבִין מְפִי צְוֹרָה הָעַם אִם כֵּן יֵשׁ לְדִיִּיק אֶפְכ' דְּהָא הָיָה דְּבָר אֶבֶד דְּהָא רְגֵל הָיָה דְּבָר אֶבֶד שְׂבָא לְפָרְקִים וְאִף עַל פִּי כֵּן לֹא שְׁרִיבִין רַק מְפִי צְוֹרָה רַבִּים אֶבֶל בְּלֹא ה"ה לֹא שְׁרִיבִין כִּינּוּן דְּהוּא בְּפְרֶהֶסְיָא אִף דְּאִי אֶפְשָׁר בְּצִנְעָה לְזֶה אֲנִי אוֹמֵר דְּמְהָא לֹא אִרִּי כִּינּוּן דְּאִין שָׁם אֲנִי אֶלָּא הוּא לֹא הָיָה דְּבָר אֶבֶד דְּהָא יְכַרְחוּ לְהַמְתִּין עֲלֵי עַד שְׁיַעֲבֹרוּ שְׂבָעָה יָמִים אִף שְׁיָהָא אַחֲרֵי הַרְגֵל וְרַאָּה בְּרוּרָה דִּישׁ לְהַתִּיר בְּשְׂאֵי אֶפְשָׁר בְּצִנְעָה מֵה שְׂכַתְבֵּי הָרֵא"ש ו"ל בְּמ"ק ר"פ מִי שְׁהַפֵּךְ וְנ"ל וְהָא דְּמַחְמִירִין בְּאֶבֶל טְפִי מִבְּחוּ"מ דְּבַחוּ"מ בְּדָבָר הָאֶבֶד מוֹתֵר וּבְאֶבֶל אֲסוּר לַעֲצֹמוֹ וְהָלֹא בְּחוּ"מ אֲסֻמְכוּהוּ אֲקָרָא דְּאוּרִיִּיתָא וּבְאֶבֶל אֲקָרָא דְּדָבָרֵי קַבְלָה צ"ל הַטַּעַם מְשׁוּם דְּבְאֶבֶל אֶפְשָׁר שְׁיַעֲשֶׂה ע"י אַחֲרִים בְּמִלְאָכָה וְמַה"ט נְמִי פְּרָאָה לִי דְּהִלְכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גְּמְלִיאֵל דְּאָמַר דְּאִין אִין שָׁם אֲנִי אֶלָּא הוּא שְׁיַעֲשֶׂה בְּצַנְעָה וּמַכ"ש דְּחוּ"מ עַכ"ד וְהִנֵּה לִפ"ז הָלֹא בְּחוּ"מ קִיָּמָא לֵן בֵּא"ח תְּקוּנָה סְעִיף ב' בְּהַג"ה דָּאִם אֵי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת רַק בְּפְרֶהֶסְיָא הַפֵּל שְׂרִי בְּדָבָר הָאֶבֶד א"כ כַּש"כ וְכ"ז בְּרוּר: סִילְקַ בְּעֵזְרַת הַשֵּׁם חֵלְק יו"ד מְפִתְחוֹת לְחֵלְק או"ח וְיו"ד חֵלְק או"ח א נְשָׂאֵל לְפָרֵשׁ מ"ש הָרוּקַח בְּהַקְדָּמָתוֹ יוֹד כֶּף כֶּף לְמַד הַמְדָּה הַזֹּאת תְּמִיד בְּלִבְבָהּ: ב מִי שְׁנִיעוֹר כָּל הַלִּילָה אִם יְכַרְךָ בְּפִינְקֵר בְּרַפְתַּת הַתּוֹרָה: ג מְבָאָר בְּעֵנִין הַפְּסֵק בְּפִסּוּקֵי דְּזִמְרָה אִם דִּינָן כְּמִי ק"ש אוֹ לֹא: ד ש"ץ שְׁנַתְקַבֵּל וְאַחֲרֵי כֶּף חֲזַר מִעֲצֹמוֹ וְהַחֲזִיר הַכְּתָב קַבְלָה וּבְתוֹךְ כֶּף יִצָּא עֲלֵי רִיבּוֹן מְכַבֵּר וְנִגְבָּה עֲדוּת שְׁלֵא בְּפִנּוּי מֵה דִּינּוֹ: ה אִם מוֹתֵר לְטַעוֹם קוֹדֵם תְּפִילַת שְׁחֲרִית אֶפְיָ טְעִימָא בְּעֵלְמָא: ו בְּעֵנִין הַנְּ"ל עִפ"י דְּבָרֵי הָאֲרִיז"ל: ז מִי שְׁלִבּוּשׁ בְּבִגְדֵי צֹמֵר אִם פְּדִאי הוּא לְיָרֵד לְפִנּוּי הַתִּיבָה בְּבִגְדִים הַנְּ"ל מְחַמַּת שְׁיֵשׁ בְּהֵן חֲשֵׁשׁ כְּלָאִים אוֹ שְׁיִלְבֵּשׁ בְּגָדִים אַחֲרִים בְּעֵמְדוֹ בְּתַפְלָה: ח שְׁנָה שְׁהֵאִילָנוֹת לֹא הוֹצִיאֹו כָּלֵל פָּרַח בְּיוֹמֵי נִסָּן רַק אַחֲרֵי כֶּף אִם חִיבִין לְבָרָה גַם אַח"כ אוֹ לֹא: גַּם ע"ד מְזוּזָה שְׁנַפְסָלָה וְקוּבְעִין אַחֲרֵת אִם חִיבִין לְבָרָה בְּרַפְתַּת לְקַבּוּעַ מְזוּזָה: ט מִי שְׁשֹׁכֵר גּוֹט מְאֵדוֹן אֶחָד וְיֵשׁ לוֹ פּוּעֲלֵי עֲכוּ"ם וְגַם יֵשׁ לוֹ עֲרַל אֶחָד מְמוּזָה עֲלֵיהֶם נִקְרָא

הויף רעכטער איד יתנהג בשבת ויו"ט: י מאת ב"ב של המחבר ע"ד האנשי המשפמי יום יום לביהמ"ד קונדם אור היום האם מותר לומר לנכרי להדליק להם נרות בש"ק קונדם אור היום ואם למחות ביד הנוהגין היתר: יא האם מותר בשבת לטוח שומן על הצלי בעודו פנגד המדורה האם יש בו חשש ביטול או לאו וישוב על המ"א בסי' שי"ח שהשיג השואל: יב באחד שמכר זין לאדון וקבל המעות ומסר התפתחות של המרתף לערל אחד ואח"כ שלח האדון הנ"ל ליקח את היין ביו"ט ומסר הערל הנ"ל את המפתח לשלוחו של האדון האם יש איסור בדבר או לאו: יג ע"ד שמתה אשה מעוברת ר"ל האם מותר לקרעה וליקח מענה הנלד או יש לקברה קונדם שתלד האם יש ספנה בדבר או לא: יד באם לא נראת הלבנה עד ליל שיתסר האם מותר לקדש אז: טו מומר שמכר חמצו ע"י ווערטשאפטער שלו רק צנה שיתנה שיהא רשות למומר הנ"ל ליקח מחמצו כל מה שיצטרף בתוך הפסח למלאכתו כפי המכר שמכר ולאחר הפסח לקחו ישראלים שמרין מהמומר הנ"ל שעשה בפסח מתבואות הנ"ל מה דינו: טז וישוב למה שנמצא בסידור האר"י בבואור חמץ כי שאור שחמוצו קשה בכפותכת וחמץ שיעורו בכזית דהוא כב"ש ובשבוש דשאור בכזית וחמץ בכפותכת: יז בחמץ שנתערב במשהו בפסח שמותר לאחר הפסח מה דינו בפסח הבא: יח שנה שלא נמצא חטים שיה' עכ"פ בנדאי ס' נגד החטים שצמחו רק אחר הבירור בכל מה דאפשר מ"מ הי' עדיין בספק ובלבד זה הי' הרבה שנתרכו למעלה במקום שדרך לצמוח וגוף החטה קשה מה דינם: יט אם מותר לשמות קונדם שיטול האתרוג: כ בנידון האתרוגי הקארפיערער: וכסופו פלפול מב"ב של המחבר בענין אתרוג של דמאי ושל מעש"ש בסופה ד' ל"ד: כא וישוב על הרמב"ם פ"ג מה' מגילה וכתובה ה' י"ד ולקושני' לח"מ שם.

חלק יו"ד כב שוחט שהכשיר את הבמה והלה לו ואח"כ שמע הטבח קול קריעה בריאה וצעק אחר השו"ב ונזר ומיעף הסרסא והטריר ואח"כ נתנודע הדבר והודה השו"ב אף השיב שבאמת לא הי' טרפה רק עשה פן להכעיס להטבח.

כג אם שחט וחתף כל הראש בב"א מה דינו. כד השגה על ס' אנהל ישראל בדין יותרת בדר' בין אנא לאומא והיא קטנה מארוכה ועבה וגדולה כט"ד.

כה פיצול מגבה על אונה עליונה של ימין בחצי' ולמטה מה דינו. כו בריאה שהי' סרסא יצאה מקצת' מתוך צמקה מקצתה ועברה ע"י מיעוף ומישמוש כז ריאה שנפחה לבדקה ולא בצבצה ואח"כ נמצא בה נקב רוצה הבודק לומר דהנק' נעשה מחמת הנפיחה בחוןוק: כח בריאה שהי' סרסא עברה ע"י מיעוף והלכה מעל הריאה עד חתף שהי' בריאה על ידי הטבח ושם נפסקה וסתם השוחט את החתף ביד ונפח ולא בצבצה מה דינה.

כט באם נמצא בשיפולי האנמה כעין כף כפופה או פשוטה וים בתוכו כמין קרום המהדק שני הקצוות ולפעמים היא בחלון מה דינה. ל חצר רחב שהי' בו הרבה צאן והי' לו מחיצה ובא זאב והרג א' מהן אם נאמני' עפוי"ם מכל"ת שהרגו תיכף ולא עשה כלל להנשארים.

לא עוף שקורי' אינדיק שבירידתו מעל הסולם נפל לארץ ונשמט רגל במקום הכשר האם יש בו דין נפילה גם אם אירע בבמה כה"ג מה דינה: